

14.10. 2015.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25 saziva, otvaram drugu sjednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u 2015. godini. Sazvao sam sjednicu po dogovoru sa kolegijuma i nastavljamo po uobičajenom redosljedu.

Dobili ste zapisnike sa pete, sedme, devete i desete posebne sjednice prvog redovnog zasijedanja.

Ima li primjedbi? Usvajamo zapisnike.

Idemo na utvrđivanje dnevnog reda, dobili ste predlog dnevnog reda.

Kolega Popović je juče najavio da će obrazložiti jedan svoj prijedlog ili predlog za proširenje dnevnog reda. Izvolite, kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, Liberalna partija je uputila Prijedlog rezolucije o stabilizaciji političkog i parlamentarnog života u Crnoj Gori u proceduru i traži da se uvrsti u dnevni red ove sjednice, zbog toga što mislimo da je upaljen požar veliki na vratima naše kuće, kojega treba gasiti. Nemam nikakve iluzije da će ovaj prijedlog rezolucije biti uvršten u dnevni red, daj bože da se varam, viđemo kad bude glasanje. Strah me je da smo se mi opredijelili da se ponašamo po onoj "Selo gori a baba se češlja".

Ovdje imamo prijedlog dnevnog reda, dakle ja uvažavam sve te tačke dnevnog reda, ali mislim da prvo moramo raspravljati o ovome.

Drugo, ponovio bih ono što je govorio naš nekad čuveni sportski komentator Mladen Delić, pokojni: "Ljudi moji, je li ovo moguće". Je li moguće što se nama dešava već 20 dana, a mi se pravimo ludi kao da se ništa ne dešava? Znači, požar gori i mi mislimo pašće kiša i ugasiće ga. Neće pasti kiša i neće ga ugasiće.

A sad prelazim na Prijedlog rezolucije.

Polazeći od jasnog opredjeljenja Crne Gore da bude država parlamentarne demokratije, vladavine prava i tržišne ekonomije, zasnovana na poštovanju i zaštiti ljudskih sloboda i prava kao i prava manjina, koja jemči svakom građaninu i građanki pravo da kreira političku perspektivu države i društva, da bude biran i da bira svoje predstavnike i predstavnice u

Skupštinu Crne Gore, shvatajući da je takva politička praksa duboko utemeljena kako u Ustavu Crne Gore, međunarodnim pravnim aktima, tako i u najznačajnijim političkim tradicijama moderne Evrope i svijeta koje znače prosperitet i stabilnost društva koje ih baštini, razumijevajući da je aktuelni politički trenutak posmatran kroz parlamentarnu perspektivu odraz demokratske tranzicije koja traje od uvođenja višestranačkog sistema i nastojanja crnogorskog društva da se iz jednopartijskog sistema transformiše u modernu demokratsku državu te da takve procese može karakterisati manjak spremnosti na dijalog, manjak parlamentarne stabilnosti i nedostatak volje za kontinuiranom borbom kroz institucije sistema, sve ovo se odražava i na povremeno nestabilan sastav i funkcionisanje parlamentarnog sistema...

Predsjedniče, malo ću odužiti, ali znam da ste vi veoma tolerantni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čekam kišu.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Malo morgen ćete je dočekati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, druže Sloba.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Pokojni.

Uvjereni u neophodnost snažnog povjerenja građana u institucije, na prvom mjestu u svoje predstavničko tijelo Skupštinu oko čega postoji saglasnost svih parlamentarnih političkih grupacija i što je rezultiralo usvajanjem novih standarda u izbornom zakonodavstvu, cijeneći neophodnost toga da najviše predstavničko tijelo građana Crne Gore pruži poseban doprinos daljem društvenom progresu kroz kontinuiranu stabilizaciju funkcionisanja političkih odnosa i jasno opredjeljenje za daljim djelovanjem na principima parlamentarne demokratije, Skupština Crne Gore donosi Rezoluciju o stabilizaciji političkog i parlamentarnog života u Crnoj Gori.

1. Predstavnička demokratija je garant stabilnosti demokratskog sistema i mogućnosti za jednaku zastupljenost ideja, slobodnih razmišljanja i dijaloga svih građana/građanki koji svojim glasom shodno Ustavu Crne Gore daju mandat 81-om poslaniku da kroz parlamentarnu borbu zastupa ono u šta zajednički vjeruje građanin i njegov predstavnik. Odstupanje od takvog

principa i Ustava Crne Gore narušava integritet građana kao nosilaca suvereniteta njihovog opredjeljenja i narušava stabilnost društva i neophodnog dijaloga.

2. Integritet Skupštine Crne Gore kao najvećeg predstavničkog organa kojem građani neposredno ukazuju povjerenje mora ostati nepovrijeđen i apsolutan. U proteklom periodu zajedničkim naporima svih političkih predstavnika analizirani su i identifikovani konkretni nedostaci parlamentarnog izbornog i političkog života i sistema, te u tom smislu usaglašen je set novih izbornih zakona za koje je utvrđeno da se mogu sprovesti u djelo do proljeća 2016. godine. Zajednički stav koji je doveo do usvajanja novog izbornog zakonodavstva u Skupštini Crne Gore je da će takav sistem doista otkloniti sve sumnje u korektnost izbornog procesa.

3. U cilju kontinuiranih napora u nastojanjima za izgradnju stabilnih institucija koje uživaju nesumnjivo povjerenje građana, potreban je napor i opredjeljenje svih parlamentarnih aktera za takvim konačnim postignućem. Takav rezultat dugoročno je važan za ubrzanu demokratizaciju još snažnije integracije Crne Gore u sistem najvećih demokratija i porodicu modernih država Evrope i svijeta.

4. Pozivamo zato zastupnike svih političkih opcija s obzirom na građane nosioce suvereniteta koji su ih ovlastili mandatom da cijene javni interes i ustavne i zakonske norme. Crna Gora se nalazi pred snažnim socijalnim, ekonomskim, privrednim i društvenim izazovima koje nemamo pravo stavljati po strani zbog ma kojeg političkog interesa bilo koje političke grupacije. Neprihvatljivo je da građani Crne Gore narednih mjeseci do već vjerovatne pozivnice za članstvo u NATO savez ili čak parlamentarnih izbora, a mandat ovog saziva Skupštine ističe u jesen 2016, čekaju u redu za rješavanje svakodnevnih egzistencijalnih problema sa kojima se suočavaju, odnosno budu žrtve raznih političkih igara.

5. Pozivamo sve nadležne državne institucije zakonodavne, izvršne i sudske vlasti da u okviru svojih nadležnosti poštujući ustavna načela podjele vlasti, dodatno intenziviraju svoje aktivnosti, zaustave politički započeta kršenja zakona i ugrožavanja ličnih prava i sloboda. Poštujući pravo mirnog okupljanja shodno zakonu na mjestima koja ne ugrožavaju slobodu kretanja ostalih građana, pozivamo sve parlamentarne političke subjekte da se u Skupštini Crne Gore kao najvišem predstavničkom tijelu građana nastavi dijalog o najznačajnijim procesima kojima teži naše društvo.

6. Podsjećamo i ukazujemo na jedno od osnovnih načela Ustava Crne Gore da se ne može uspostaviti niti priznati vlast koja ne proističe iz slobodno izražene volje građana na demokratskim izborima u skladu sa zakonom.

Što se tiče obrazloženja veoma ću kratko. Dakle, imate ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nemojte više, pročitali ste čitavu Rezoluciju, odslušali smo kako treba.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ja se zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Bili smo fer. To je obrazloženje, dali ste tekst Rezolucije. Jasno je svima o čemu se radi.

A dobro, nije opoziciji.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Evo, predsjednik Zakonodavnog odbora mi daje parvo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

On će to u svojoj kući.

Hvala vam.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem i nadam se da ćete imati razumijevanja da se ovaj predlog rezolucije uvrsti u dnevni red, iako nemam iluzije, još jedanput ponavljam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, bitno je da ne gubite vjeru.

Čuli ste, kolege, stavljam na glasanje predlog kolege Popovića za dopunu dnevnog reda.

Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 10 za, 26 protiv, šest uzdržanih. Predlog za proširenje nije dobio potrebnu podršku.

Idemo na glasanje predloga dnevnog reda.

Stavljam na glasanje Predlog dnevnog reda druge sjednice jesenjeg zasijedanja. Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam, glasala su 43 poslanika, 42 za, jedan je bio protiv, nije bilo uzdržanih. Usvojili smo dnevni red sa 22 tačke.

Po dogovoru s Kolegijuma krećemo sa izvještajima. Dugo čekaju pa da bismo bar ubrzali u vremenu to što je još od 2014. pred nama, nešto kasnije, ali nekih šest-sedam mjeseci su pred nama.

Krećemo sa **Izvještajem o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda** i sa tim će biti povezan **Izvještaj o mehanizmima za prevenciju torture** kao poseban izvještaj. U oba ta izvještaja nadležan je zaštitnik ljudskih prava i sloboda Šučko Baković. Imaćemo njega danas kao prvu tačku dnevnog reda, onda idemo po izvještajima, osim preskakanja Agencije za lijekove, redom koji smo utvrdili, to smo notirali sa tačkom 18, ako se ne varam, dnevnog reda. To je plan za danas do 17 časova. Sačekaćemo samo trenutak zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Dobro došli.

Objedinićemo raspravu o oba izvještaja. Torutura je dio te materije iako se traži poseban izvještaj, ali mislim da je bolje tako da bismo imali sveobuhvatnu raspravu.

Zaštitniče, izvolite, uvodno izlaganje.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Poštovani predsjedniče Skupštine gospodine Krivokapiću, poštovani potpredsjedniče, poštovane dame i gospodo poslanice i poslanici,

Pred vama su dva izvještaja institucije Ombudmana, jedan je redovni godišnji izvještaj za 2014. godinu i drugi je takođe godišnji izvještaj Ombudmana kao nacionalnog preventivnog mehanizma. Analiza i ocjena stanja ljudskih prava koji su dati i u izvještaju i u ovoj godini se temelji na pritužbama građana, razgovorima sa građanima, drugim izvorima informacija kao što su: istraživanja, godišnji izvještaji organa i organizacija, izvještaji civilnog sektora i izvještaji međunarodnih organizacija.

Zaštitnik je u 2014.godini imao u radu ukupno 687 predmeta, postupak je okončan u 649 slučajeva ili 94,46%. Mogu vam reći da smo u 2014.godini u pogledu rada po pritužbama ostvarili najveću ažurnost od postojanja institucije do 2014.godine. Građani i građanke su se i u ovoj 2014.godini žalili na rad državnih organa, organa državne uprave, na rad sudova, državnih tužilaštava, organa za prekršaje, Uprave policije, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja, lokalne samouprave, lokalne uprave i drugih organa i organizacija i fizičkih lica.

Građani i građanke su pritužbe uglavnom podnosili i ukazivali na povredu prava na suđenje u razumnom roku, na pravično i nepristrasno odlučivanje u pravnim postupcima pred organima vlasti, u provom redu organima državne uprave, slobodan pristup informacijama, na povredu načela jednakosti, odnosno na diskriminaciju, rad i prava iz radnog odnosa, prava iz socijalne zaštite, na povredu imovine i mirno uživanje imovine, na povredu prava iz penzisko-invalidskog osiguranja, na zdravstvenu zaštitu, zdravstveno osiguranje i povredu prava indetiteta.

Zaštitnik je zapazio i u 2014.godini da organi javne uprave u značajnom broju prepoznaju značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da sarađaju sa institucijom Zaštitnika i to je doprinijelo postizanju konkretnih rezultata a koji se u prvom redu ogledaju u otklanjanju uočenih povreda u toku samog postupka pred institucijom Zaštitnika. Međutim, moramo konstatovati da su i dalje prisutne slabosti u radu javne uprave koje se nepovoljno odražavaju na brzo i jednostavno ostvarivanje prava građana i drugih subjekata. Organi javne prave često ne odlučuju u zakonskom roku o zahtjevima građana i građanki ili neopravdano dugo vode postupke. U nekim slučajevima organi donose više puta istu ili sličnu odluku o određenom zahtjevu. To je takozvano ping-pong odlučivanje. Iako je neposredno viši organ po žalbi ili sud po tužbi u upravnom postupku utvrdio određene nepravilnosti i nezakonitosti i naložio njihovo otklanjanje, međutim ti organi su i dalje u ponovnom odlučivanju istrajavali pri svojim stavovima i iz tih razloga građani su bili prinuđeni da više puta osporavaju u upravnom postupku, upravnom sporu takve upravne akte i izlažu se materijalnim troškovima i dugo čekaju zakonitu odluku.

Poseban oblik nezakonitosti u radu organa uprave lokalne i državne je i nezakonito ponašanje takozvano ćutanje uprave. Radi se o nepostupanju organa po zahtjevima građana, odnosno ignorisanju njihovih zahtjeva i povredi njihovih ljudskih prava i dostojanstva. Dugim trajanjem upravnih postupaka, nepostupanjem po zahtjevima građana, nepoštovanjem stavova i mišljenja drugostepenog organa ili upravnog suda krše se ustavna prava i načela dobre uprave, ispoljava se arbitražnost, dovodi u pitanje ostvarivanje prava i sloboda građana, princip pravne sigurnosti i jednakosti građana pred zakonom.

Podaci Upravnog suda Crne Gore za 2014.godinu ovo najslikovitije govore. Od ukupno 3 329 riješenih predmeta u hiljadu i ... akti su poništeni ili 48,5%, dok je u 146 slučajeva ili 4,38% naloženo donošenje upravnih akata. Dakle, u postupanju po tužbama Upravni sud je u 1 763 slučaja nominalno iskazano ili 52% utvrdio nezakonitost upravnih akata i postupanje od strana organe javne uprave. Pritužbe građana i građanki na rad sudova u 2014.godini su nominalno u porastu u odnosu na prethodnu godinu, međutim njihovo učešće u broju svih primljenih pritužbi

je smanjeno za 16% što predstavlja nastavak trenda koji Zaštitnik bilježi od 2008.godine pa na ovamo. Ukupno učešće ovih pritužbi od 2008. godine je negdje oko 46%, a vidite u 2014.godini to se svelo na 16%. Po svojoj strukturi najveći broj ovih pritužbi odnosio se na suđenje u razumnom roku. Zabilježen je znatan broj pritužbi u kojima su podnosioci nezadovoljni sudskim odlukama tražili od Zaštitnika da preispita zakonitost sudskih odluka. Smanjenje učešća broja pritužbi koji se odnose na rad sudova u ukupnom broju podnijetih pritužbi rezultat je rasta ažurnosti sudova i njihovog angažovanja na rješavanju starih predmeta. Evidentan je rast ažurnosti sudova u rješavanju starih predmeta, međutim, u njihovom radu još uvijek ima predmeta u kojima postupci traju više godina zbog višestrukog ukidanja odluka i iz drugih razloga.

U odnosu na ostvarivanje socijalnih prava zapažen je određeni napredak u prvom redu kroz reformu socijalne zaštite. Međutim, stanje ekonomskih i socijalnih prava kao mjere koje se preduzimaju od strane nadležnih organa u cilju njihovog obezbjeđivanja i dalje je ispod standarda koje propisuju potvrđeni i objavljeni međunarodni dokumenti u ovoj oblasti. Brojni građani i građanke u našoj zemlji i dalje žive na ivici siromaštva i u stanju socijalne potrebe i dalje je posebno težak položaj ranjivih grupa i pojedinaca kao što su stara lica, lica sa invaliditetom i Romi.

Ostvarivanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u velikoj mjeri zavisi od ekonomske razvijenosti svake države i od raspoloživih sredstava, tako da se ova prava ne mogu odjednom i u veoma kratkom roku ostvariti. Međutim, država je dužna i u obavezi je da stalno vodi računa i preduzima mjere za stvaranje uslova i obezbjeđivanje potrebnog nivoa ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava.

U oblasti prava djeteta u izvještajnoj godini postupano je u 138 predmeta. Broj pritužbi koje se odnose na zaštitu prava djeteta iz godine u godinu se povećava. Porast broja pritužbi kao i obraćanje djece Zaštitniku ne može, uslovno rečeno, značiti povećavanje slučajeva kršenja prava djeteta, već to može biti pokazatelj povećane vidljivosti Zaštitnika među djecom. Mi zaista ocjenjujemo zbog naše stalne prisutnosti u školama, naročito školama osnovnog obrazovanja, da je naša prisutnost i naša vidljivost u domenu rada zaštite prava djeteta ozbiljno povećana.

Tokom prošle godine u cilju unapređenja rada sa djecom i njihovog uključivanja formirana je Mreža zlatnih savjetnika Zaštitnika. Mreža je formirana u cilju ostvarivanja većeg stepena participacije djece kroz davanje djeci mogućnosti da svojim mišljenjem, stavovima i potrebama utiču na kreiranje politike djelovanja u oblasti zaštite i unapređenja dječijih prava. U 2014.godini

veliku pažnju smo posvetili istraživanju postupanja policije sa djecom. Imajući u vidu sveobuhvatnu reformu maloljetničkog pravosuđa, kao i važnost dostizanja preporučenih standarda, detaljno smo ispitali postojeće prostorne kadrovske kapacitete za rad sa maloljetnicima u okviru centara i odjeljenja bezbjednosti kao i korišćenje policijskih ovlašćenja u prostorijama za maloljetnike. O tome smo sačinili posebne izvještaje i oni su razmatrani na nivou Odbora za ljudska prava ove skupštine.

Napredak je ostvaren kroz započete reforme socijalne i dječije zaštite u oblasti prava djeteta, međutim potrebno je razviti sistem obrazovanja koji će obezbijediti unapređenje sticanja praktičnih znanja i koji će dati odgovor na stvaranje kvalitetnog odnosa između učenika i nastavnika. Reforme koje su sprovedene u pravosudnom sistemu zaživjele su u krivičnim postupcima, a mogli bi ih raširiti na djecu koja su uključena u upravnim građanskim postupcima, kako bi njihov pristup i rad bio adekvatan preporučenim standardima. Nasilje nad djecom i dalje je prisutno u našem društvu, zato je neophodno unapređenje postupanja nadležnih službi iz različitih servisa podške djeci koja trpe nasilje ili su u riziku da budu žrtve nasilja.

Ostvarivanje prava djeteta na zdravstvenu zaštitu nameće se kao prioritet i neophodno je preduzimanje aktivnosti na jačanju kapaciteta zdravstvenih ustanova kako bi se svakom djetetu obezbijedila adekvatna i dostupna zdravstvena zaštita.

U oblasti zaštite od diskriminacije izvršena je djelimična refoma zakonodavstva kojom je uređena oblast zaštite od diskriminacije. Kao što znate, ovaj parlament je usvojio izmjene Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Zakona o rodnoj ravnopravnosti i usvojen je novi Zakon o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom. Očekuju se zakonodavne intervencije u oblasti upotrebe nacionalnih simbola, manjinskih prava i sloboda u oblasti službene upotrebe jezika.

U toku 2014. godine Zaštitnik je u ovoj oblasti imao 54 pritužbe. Pritužbe su se uglavnom odnosile na povredu prava po osnovu nacionalne pripadnosti, po osnovu invaliditeta, seksualne orijentacije, po osnovu pretpostavljenog državljanstva i zdravstvenog stanja, zbog mobinga, po osnovu pola, po osnovu stečene stručne spreme, po osnovu starosnog doba i zbog uznemiranja.

U 2014. godini zabeleženo je 19 slučajeva pokrenutih parnica za zaštitu od diskriminacije. Protekla godina je bila karakteristična po nekoliko stvari. Jedna je, kao što rekoh, porast broja podnijetih tužbi, obraćanja građana za zaštitu u sudskom postupku, a ovo drugo prije svega se odnosi na proaktivnu fazu. Znači, građani koji su diskriminirani iz te proaktivne faze, zagovaranje njihovih prava, rasprava oko njihovih prava i bavljenje zakonodavnim

okvirom, prešli su u ovu drugu fazu, a to je efikasnu fazu zaštite tražeći sudsku zaštitu. Osim ove kategorije bilo je slučajeva diskriminacije po osnovu starosne dobi, a naročito poslije 60 godina obraćala su nam se lica u pogledu pristupa tržištu rada u ostvarivanju prava iz rada i po osnovu rada u domenu penzijskog i invalidskog osiguranja.

Takođe, ukazujemo na probleme raseljenih lica, pravno nevidljive osobe tražioci azila, jer postupci za sticanje prava i ostvarivanje prava po ovim osnovima još uvijek traju duže nego što bi trebalo.

Sistem rodne ravnopravnosti još uvijek prate predrasude, konzervativna prošlost i stereotipi. Suštinska ravnopravnost traži dodatno angažovanje države, a ravnopravnost polova u velikoj mjeri još uvijek je stvar načela, ali ne i dokazane prakse. Homofobija je i dalje zadržana i prisutna kao posebna karakteristika i posebno se odnosi prema pripadnicima LGBT zajednice. Kontinuirane homofobične poruke, prijetnje i nasrtaj na fizički i psihički integritet i imovinu, izopštenost iz porodičnog okruženja, društvena izolacija i lična nesigurnost osnovne su karakteristike društvenog odnosa prema ovoj populaciji.

Zaštita prava manjinskih naroda i drugih manjinskih zajednica je djelimično uređena sistemskim zakonima i Ustavom i u tom segmentu zaštite ljudskih prava, veoma značajnom, vidljivi su određeni napreci, a naročito kada je u pitanju zakonodavni okvir. U oblasti zapošljavanja i srazmjerne zastupljenosti i dalje nemamo srazmjernu zastupljenost, srazmjerno učešće manjinskih naroda i manjinskih zajednica u ukupnom stanovništvu Crne Gore, u poređenju sa zadnjim popisom, međutim i u tog segmentu imamo određeni napredak, ali taj napredak nije u dovoljnoj mjeri u kojoj bi mi u instituciji i vi, siguran sam, željeli. Međutim, ono što smo zapazili, ono što prati, što je problem u ovoj oblasti, da se o tome može samo voditi računa prilikom novih zapošljavanja kod novih prijava, međutim tamo gdje nema novih prijava ne može se mijenjati nacionalna struktura zaposlenih, jer oni koji su zaposleni ne možete ih otpuštati zbog toga što pripadaju većinskom ili nekom drugom narodu. Dakle, osnovni problem je u novim zapošljavanjima i tu je situacija šarolika.

I dalje je prisutno nasilje u porodici, to je u izvještaju snažno ukazano. To je problem koji traje duži niz godina. Zakonodavni okvir je u tom smislu, ja mogu reći, veoma dobar i usaglašen sa međunarodnim standardima, međutim i dalje nemamo dovoljan broj, odnosno broj pokrenutih sudskih postupaka nije u skladu sa onim što se na terenu i u životu događa. I dalje imamo tu tamnu brojku, težnja da nasilje ostane u okviru porodice, da sve bude pod tepih, da je to samo stvar porodice, međutim time se samo stvari usložnjavaju. Imali smo i izmjene Krivičnog zakonika u ovom smislu i to je jako dobro, ali je potrebno angažovanje više nadležnih institucija

i organa, a naročito organa otkrivanja i gonjenja krivičnih djela i učinioca. U izvještaju ćete naći i određene statistike o tome.

Ja bih se ovdje zaustavio, samo bih jednu realnu ocjenu dao koju u izvještaju imate po svim segmentima, da je u 2014.godini zabilježen napredak u odnosu na raniju godinu, ali da taj napredak nije u toj mjeri da bi se stanje moglo okvalifikovati kao zadovoljavajuće. Ja vam se zahvaljujem.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, zaštitniče Bakoviću.

Idemo redom. U ime DPS-a će prvi govoriti kolega Nikola Gegaj, priprema se u ime SDP-a Izet Bralić, u ime Pozitivne Crne Gore Azra Jasavić, u ime Kluba četiri partije Andrija Popović. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovani gospodine Bakoviću sa saradnicima, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Izvještaji koji su pred nama ukazuju da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenih ispitnih postupaka po pritužbama građana i drugih subjekata došao do pokazatelja koji otkrivaju poteškoće u ostvarivanju i zaštiti prava građana u pojedinim organima javne vlasti da u potpunosti i u razumnim rokovima ostvaruju sva prava koje im garantuje pravni poredak. Naime, radi se o dugotrajnosti postupka pred nekim javnim organima, ali nije zanemarljiv ni broj pritužbi građana u kojima se ukazuje na nepravilnosti i na nezakonitosti odluka koje su donijeli pojedini organi. Najveći broj pritužbi građana se odnosi na rad javne uprave - 175, zatim na rad sudova – 94 pritužbe. Zapažanja su da je u 2014.godini veliki broj pritužbi u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, 163 pritužbe, što je posledica nezavidnog ekonomskog stanja i visokog stepena nezaposlenosti i ekonomskih teškoća u ostvarivanju socijalnih prava građana. Od tog korpusa ljudskih prava najveći broj pritužbi se odnosi na oblast radnih odnosa, zatim na pravo na imovinu i mirno uživanje imovine, pravo iz penzijsko-invalidskog osiguranja, pravo na socijalnu zaštitu, pravo na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje i tako dalje.

Nakon sprovedenog ispitnog postupka po pritužbama, Zaštitnik je u 224 slučaja utvrdio povredu prava građana od kojih u 163 slučaja povreda je otklonjena u toku ispitnog postupka,

dok je u 60 predmeta Zaštitnik dao mišljenja sa preporukom nadležnim organima za otklanjanje utvrđenih povreda prava što se može ocijeniti kao značajna aktivnost Zaštitnika.

Takođe, iz izvještaja se vidi da oko 100 pritužbi koje su pripremljene u 2014. godini nijesu bile u nadležnosti Zaštitnika, koje su sadržale procesne pretpostavke za postupanje Zaštitnika, što govori o nedovoljnoj informisanosti građana, a to postavlja važan izazov u budućem radu Zaštitnika u preciznoj i snažnoj komunikaciji s građanima kako bi im pojasnio mogućnosti, ovlašćenja i nadležnosti Zaštitnika za postupanje. Osmišljavanje i primjenu raznih oblika komunikacije Zaštitnika sa građanima smatram jednim od ključnih preduslova djelotvornog djelovanja te institucije kako bi se građanima pomoglo u ostvarivanju njihovih prava ili kako bi imali što vjerodostojnije podatke o stanju ljudskih prava u zemlji.

Danas pitanje normativnog regulisanja i praktičnog ostvarivanja prava etno nacionalnih manjina postalo je važno mjerilo i ispit demokratizacije društva, njegovo uspješno polaganje jedan od uslova za ekonomsku i političku integraciju u evropske i evroatlantske integracije. Crna Gora je uglavnom stvorila normativne i institucionalne pretpostavke za ostvarivanje manjinskih prava. Takođe, moram naglasiti i sljedeće, da u cilju zaštite i unapređenja manjinskih prava ovaj dom treba što prije donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama koji je u skupštinskoj proceduri, kao i Zakon o upotrebi službenog jezika i pisma i pisma i jezika u službenoj upotrebi.

U izvještaju se posebno ističu aktivnosti institucije Zaštitnika u sprječavanju svih oblika diskriminacije. U 2014. u radu institucije Zaštitnika je bilo 54 pritužbe na diskriminaciju od čega je riješeno 44, a deset pritužbi je prenijeto u narednu 2015. godinu. Međutim, smatram da ovo nije realno stanje diskriminacije jer postoji mnogo neprijavljenih slučajeva. Naime, za efikasnu zaštitu od diskriminacije nije dovoljno samo usvojiti zakonska rješenja usklađena sa standardima ljudskih prava. Nužno je osigurati efikasnu i pravilnu primjenu zakona o zabrani diskriminacije kroz jačanja svih nadležnih institucija koje pružaju zaštitu od diskriminacije, što podrazumijeva stalnu podršku i obezbjeđenje neophodnih uslova za zaštitu od diskriminacije. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda kao nacionalni mehanizam o zabrani i zaštiti od diskriminacije, pored rada po pritužbama, treba da se fokusira i u sferu sistemskog, promotivnog i preventivnog djelovanja. Naime, radi se o diskursu koji se odnosi na formiranje javnog mnjenja, podizanje demokratske svijesti i pravno političke kulture, o ljudskim pravima, o borbi protiv predrasuda i stereotipa, kao i o stvarnoj jednakosti i ravnopravnosti građana nezavisno od njihovog ličnog svojstva. Potrebno je permanentno promovisanje i edukacija o ljudskim pravima i borbi i zaštiti od diskriminacije po svim osnovama, kao i ostvarivanje vladavine prava i izgrađivanje

demokratskog društva jer je to imperativ sadašnjosti i budućnosti Crne Gore. Toliko i hvala na prekoračenju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gegaj.

Poslanik SDP-a Bralić.

IZET BRALIĆ:

Uvaženi predsjedniče Skupštine, uvažene kolegice i kolege, poštovani zaštitniče ljudskih prava i sloboda sa saradnicima,

Pred nama je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, izvještaj koji je sveobuhvatni prikaz rada u prethodnoj godini. On nam ukazuje na urađeno, kao i na nedostatke u radu državnih organa i lokalne uprave u oblasti ljudskih prava i sloboda. Takođe, bez zadržke, izvještaj sadrži i čitav niz mjera i prijedloga kako bi se rad ove institucije dodatno unaprijedio u odnosu na prethodni period. Takođe, u izvještaju se predlaže čitav set mjera na unapređenju i poboljšanju položaja građana. Ovaj izvještaj je, takođe, iskorak u pogledu statističkih podataka i prikaza broja pritužbi kako razmatranih u prethodnom periodu, tako i onih neriješenih u izvještajnom periodu. U izvještaju se daje detaljan prikaz aktivnosti Zaštitnika ljudskih prava kroz saradnju sa civilnim sektorom, domaćim i međunarodnim organizacijama i institucijama koje se bave ljudskim pravima. Iako sa dobrim dijelom nepopunjenih radnih mjesta, u prethodnom periodu ostvaren je zavidan procenat riješenih i razmatranih predmeta koji su pristizali u ovu instituciju. Ovo je prilika da se uputi apel Ministarstvu finansija kako bi se ova veoma važna institucija u društvu upotpunila i dala šansa dodatno da se unaprijedi rad. Za rad Zaštitnika ljudskih prava i sloboda su potrebne tri pretpostavke. To je finansijska pretpostavka, kadrovska popunjenost i dobar Zakon o Zaštiti ljudskih prava i sloboda. Uz sva ova tri uslova možemo očekivati još bolje rezultate i veći stepen samostalnosti i nezavisnosti.

Kao član Odbora za ljudska prava i slobode bio sam u prilici, u čestim zajedničkim sastancima, da se uvjerim u napore koje ova institucija ulaže u unapređenju rada ove institucije, kao i unapređenju ljudskih prava i sloboda. Naročito me raduje dobra saradnja sa Savjetom Evropske unije, delegacijom Evropske unije, OEBS-om i UNICEF-om. Ono što smatram da je nedostatak ovog izvještaja je što se u prethodnom periodu nije bavio jednim posebnim problemom iseljavanja ljudi sa sjevera. Smatram da je pravo na rad i zapošljavanje i te kako dobra osnova da se ova institucija bavi tim problemom. Očekujem u narednom izvještaju da

dobijemo i podatke iz ove oblasti. Kao član Odbora za ljudska prava i slobode, preporučujem svom klubu da podrži ovaj izvještaj prilikom izjašnjavanja. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Braliću.

Najavio sam koleginicu Jasavić, a priprema se kolega Popović.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predsjedniče, poštovane kolegice, poštovane kolege, i prisutni i odsutni, poštovani građani, poštovani gospodine Bakoviću sa saradnicima,

Meni su ovakve prilike izvanredne da na osnovu onoga što vi radite i na osnovu onih zaključaka i preporuka koje vi donosite da vidimo gdje smo kao društvo, u kom stanju i kako treba dalje ići. Kada čitam vaše izvještaje, čitam ih sa pažnjom da bih vidjela gdje postoje problemi, da bih nalazila rješenja kojim pravcem dalje ići. Zbog toga je meni funkcija koju vi obavljate, zaštitnika ljudskih prava i sloboda, vrlo važna. Upravo kroz vaš rad imamo indikatore kako ne treba i kako dalje treba, ako pažljivo čitamo ono što vi napišete, a što građani vama kao pritužbe dostavljaju. Ovdje bi moglo da se dugo govori, ali obično kada ljudi nemaju šta da kažu onda puno pričaju. Zato neću govoriti dugo nego ću se koncentrisati na ono što je suština. To je da ste vi konstatovali da je pitanje javne uprave ono što treba da bude fokus našeg daljeg angažovanja u državnom smislu.

Reforma javne uprave, ono što vas očekuje i što nam iz Evropske unije poručuju da će biti jedan od težih poslova, pa i jednako teško negdje kao poglavlje 23 i 24. Zašto? Zato što imamo ping-pong prebacivanje sa jednog organa na drugi, čas je ovakva odluka, čas je onakva, pa se niko ne usuđuje da bude dovoljno hrabar i da meritorno donese odluku i kaže to je tako, jer naš institucionalni sistem nije postavljen da se na taj način može reagovati, u krajnjem, imamo ćutanje uprave, što je veliki problem i imamo ono što je za mene najveći problem, a to je nepoštovanje stavova drugostepenog suda i nepoštovanje stavova Upravnog suda. Tu moramo da stavimo tačku jer bih mogla da ovo elaboriram dalje, ali želim da izvučem zaključke i preporuke ovog parlamenta na osnovu onog što ste vi nama dostavili. To je da je jasno da mi nemamo profesionalnu javnu upravu, da je moramo profesionalizovati, nemamo depolitizovanu javnu upravu i da moramo depolitizovati javnu upravu. Jasno je da nemamo transparentne procedure za prijem najkvalitetnijih i najveća diskriminacija u Crnoj Gori od 90-ih, bez obzira što

su bile ratne, jeste diskriminacija kvaliteta i to je ono na čemu mi kao društvo moramo raditi, promovisati kvalitet, nebitno da li on dolazi iz Rožaja, da li on dolazi iz Herceg Novog iz Ulcinja, iz Podgorice ili iz Banjana. To su ključne stvari.

Moramo utvrditi princip odgovornosti u toj javnoj upravi, to je ono na čemu moramo raditi, a činjenica da Upravni sud u 48% slučajeva kaže da se poništavaju akti i da je u 52% utvrđena nezakonitost organa uprave pokazuje da imamo ozbiljne probleme ili u radu Upravnog suda ili u radu javne uprave. Ja u ime svoje partije mogu da kažem da imamo problem u radu javne uprave, jer je Upravni sud do sada, nadam se da će i od sada, dosta kvalitetno radio. I stvari tu moraju da se mijenjaju.

Predsjedniče, ja se izvinjavam što ću možda malo prekoračiti, ali evo, poštovaću vrijeme. Druga stvar na koju bih htjela da ukažem jeste da imamo u velikom broju slučajeva žalbe i pritužbe oko povrede ekonomskih prava i sloboda. E sad smo tu došli do toga da svi uviđamo da su građani siromašni, da se njihova ekonomska prava ugrožavaju i to jeste istina i pitanje iseljavanja sa sjevera je pitanje politike i javnih politika među koje spada i ekonomska politika i hajmo tu sada da idemo na uzroke. Vi ste konstatovali, vama se građani i ne javljaju u onoj mjeri u kojoj zaista imaju potrebu. Ali problem kod kršenja ekonomskih prava vi dobro vezujete ovdje u izvještaju, da je to vezano za ekonomski razvoj države koliko ona može, ne može da izađe u susret svojim građanima. Država Crna Gora, sa 620.000 ljudi i sa ovakvim resursima koje imamo, ja ne volim demagoške priče i to je za neke druge trgove i za one koji danas krše ljudska prava a nijesu danas došli do govora o ljudskim pravima, ali to je njihova stvar. Ali suština priče je da ako hoćete ekonomski da ostvarite pravo građana jeste da suzbijate ono što se zove korupcija na visokom nivou. Jer, direktna veza između siromaštva građana i njihove bijede i neostvarivanja prava u ekonomskoj sferi vezuje se za prisustvo organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou.

Zašto ovo govorim? Zato što kada imate pravnu nesigurnost, kada ima organizovani kriminal i korupciju na visokom nivou i kada imate tek sada pokušaj tužioca, koji se mora pohvaliti jer ne možemo kritikovati sve, ako smo razumni ljudi, potpuno je nebitno gdje se nalazimo, da li na pozicijama vlasti ili na pozicijama opozicije. Razborito govorimo, na osnovu argumenata razgovaramo. Ja kao tužilac sada nešto radim, to je nešto što jeste za pozdraviti. Ali u zavisnosti od uspješnog rada Tužilaštva u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije na visokom nivou imaćemo i privredni i ekonomski oporavak zemlje, a to znači smanjenje siromaštva, to znači mnogo manje kršenje ekonomskih prava.

Vežano za invaliditet i osobe sa invaliditetom. Za mene je poražavajuća činjenica, kao za, ako smijem sebi da komplimentiram, zdravorazumsku osobu, da u Crnoj Gori imamo pet osoba na Birou sa invaliditetom, visokoobrazovanih, a da se niko iz ove zemlje pa i ovaj parlament, evo ja sam ovdje trenutno, nije sjetio da te ljude koji su završili studije po redovnim procedurama ne pozove da ih angažujemo, jer mi solidarnost ne pokazujemo kroz normativu, nego kroz djela. I nevjerovatno je da je pet osoba na Zavodu za zapošljavanje visokoobrazovanih, a da niko iz državne uprave, Ministarstva rada, prosvjete, Parlament i Vlada, da se niko na tih pet ljudi ne okreće. Zamislite koliko su te porodice ulagale u te osobe koje su morale sa vanrednim naporima, to su vanredni ljudi, ljudi kojima ja dajem primat nada mnom jer su oni sa invaliditetom, ono što mnogi od nas nijesu, a sjede danas u Parlamentu.

I na kraju, zbog poštovanja vremena želim samo da pomenem i homofobiju kao veliki problem u crnogorskom društvu. Znae, pravo izbora, pravo na slobodu izbora u bilo kom pogledu je pravo za koje se svi moramo boriti. I to ne u svom krugu, nego u nekim drugim krugovima. Pravo na različitosti je pravo koje je prirodno pravo i nevjerovatno je da negdje kao društvo u deklarativnoj ravni se zalažemo za evropske vrijednosti. Ali meni evropske vrijednosti nijesu ništa drugo do ono što jeste sloboda izbora svakog pojedinca koji ne ugrožava pri tom drugog pojedinca. Ono što mene zabrinjava kao predstavnicu ovog parlamenta jeste da smo imali jedan vrlo negativan odnos prema organizaciji Parade ponosa u Nikšiću i imala sam kontakte sa predstavnicima LGBT foruma Progres koji su me informisali neposredno o tome da nije bilo dovoljne kooperativnosti sa njima od strane predstavnika lokalne zajednice, predstavnika Vlade i predstavnika Policije vezano za davanje alternativne maršute kojom bi eventualno ta povorka prošla. To je ono na što želim da ukažem.

Na kraju, ne želeći da zloupotrebljavam vrijeme, smatram da pitanje ravnopravnosti polova jeste pitanje od prvorazrednog značaja za mene kao parlamentarku. Imajući u vidu činjenicu da sam jutros upravo govor mržnje imala po osnovu svog pola a i ostalih odrednica vjerskih i ostalih koje me određuju, kao jedan dio mog identiteta, od onih koji se zalažu za promociju ljudskih prava i koji hoće da nam drže slovo o demokratiji, meni ne mogu držati. U ovom pravcu samo želim da kažem da pitanje faktičke, suštinske ravnopravnosti polova jeste jedno od ključnih pitanja na koje se moramo kao društvo orijentisati i svi u svojim redovima pokazati da 52% žena na kugli zemaljskoj vrijedi toliko da kada glasaju za nas, znači dobro je, a kada donose odluke, neko drugi u ime moje treba da donese odluku. Ja na to ne pristajem, gospodine Bakoviću, i želim da vas pozovem u ovom pravcu pa da date maksimalan doprinos, što vi činite zaista, ja to ne mogu osporiti. Jer se taj pomak vezano za ostvarivanje ljudskih prava

i sloboda i za vaš rad kada ste vi u pitanju primjećuje u Crnoj Gori i to jeste za respekt, ali to je nešto što nije dovoljno, jer ne možete vi samo raditi taj dio posla, taj dio posla moramo raditi svi mi, od Parlamenta, preko političkih partija, preko svih oblika udruživanja u kojima se nalazimo. Žene konačno moraju u ovoj zemlji donositi odluke i snositi posljedice za odluke koje donesu, a one su spremne na to, samo im neko drži zatvorena vrata od tog prostora gdje one mogu dati maksimalan doprinos i to vrlo konstruktivan. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama, koleginice.

Kolega Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijasporo, poštovani gospodine Bakoviću sa saradnicima,

Na početku ću vas prvo prozvati zbog nereagovanja na očigledna kršenja ljudskih prava i sloboda, to su protesti Demokratskog fronta, đe je ugroženo pravo kretanja. Dakle, kršenje člana 39 Ustava Crne Gore koji jemči pravo kretanja. Možda ste vi reagovali, ja to nijesam primijetio, ali prosto ne mogu da vjerujem. Dakle, ovdje ima toliko kršenja ljudskih prava, o tome je evo sad govorila i poslanica Jasavić. Mene je stid što smo mi danas doživjeli ulazeći u Skupštinu Crne Gore, hajde mi muški na neki način to možemo i podnijeti, ali žene, poslanice, vjerujte da sam se ja danas zgražavao što sam čuo. Morate reagovati. Hajde neka su prozivali mene kao poslanika, iako ne vidim zašto, nikad nijesam ništa ukrao, nikad nikoga prevario. Uvijek sam pomogao svakome kome sam mogao, imam neke i zasluge za ovu državu. Donio sam u ovu državu najsajjnija odličja sa svih svjetskih i evropskih takmičenja i prosto ne mogu da vjerujem danas što sam ovdje doživio. Koji je to primitivizam. Pa đe smo mi, jesmo li mi pećinski ljudi? Sad, naravno, ne mi, ali to se mora zaustaviti. Ja pozivam poslanike i poslanice Demokratskog fronta, moraju da spriječe to, ne može se to više dozvoliti da se ovdje događa.

Sad ću se vratiti malo na Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2014. godinu.

U dijelu unapređenja i ostvarivanja ljudskih prava, aprila 2014. usvojene su izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije koji je sada usklađen sa evropskim međunarodnim standardima, kao izmene i dopune Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda koji je usklađen

sa Pariškim principima. Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom je trenutno u izradi. U dijelu borbe protiv homofobije usvojena je strategija za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018. godine, ali je homofobija u Crnoj Gori i dalje izražena.

Izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti na kojima se trenutno radi izvršiće se njegovo usklađivanje sa Zakonom o zabrani diskriminacije, kao i potvrđenim međunarodnim ugovorima i drugim dokumentima donesenim pod okriljem Ujedinjenih nacija, Evropske unije i Savjeta evrope. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava uglavnom saraduje sa lokalnim samoupravama, a po svim pitanjima u cilju unapređenja rodne ravnopravnosti pruža podršku pri izradi lokalnih akcionih planova za rodnu ravnopravnost.

Pravo na posebnu zaštitu lica sa invaliditetom prepoznato je i kroz Ustav Crne Gore. Ova oblast normirana je i kroz zakon o ratifikaciji Konvencije o pravima lica sa invaliditetom, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji o zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o povlastici na putovanju lica sa invaliditetom, Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakon o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa vodiča, odnosno psa pomagača, Zakon o obrazovanju dece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakon o zaštiti i ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica, kao i Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju. Takođe je i donijeta Strategija za integraciju osoba sa invaliditetom 2008-2016.

U cilju praćenja implementacije donesenih zakona sa ciljem unapređenja institucionalnog sistema važnu ulogu ima Savjet za brigu o licima sa invaliditetom.

Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti donesen je 2013. godine i u potpunosti je usklađen sa međunarodnim standardima i obavezama preuzetim ratifikacijom međunarodnih ugovora, prije svega onih koji se odnose na garancije ljudskih prava i sloboda i prava djeteta. U Crnoj Gori je osnovano 11 centara za rad, za socijalni rad, kao i šest ustanova za smještaj korisnika.

Sistem azila u Crnoj Gori počeo je da se implementira donošenjem Zakona o azilu koji je stupio na snagu jula 2006. godine. Centar za tražioce azila u Crnoj Gori je počeo sa radom u februaru 2014. čiji je kapacitet 65 mjesta. Otvaranje centra ima za cilj unapređenje kvaliteta boravka tražioca azila u Crnoj Gori. U izgradnju centra za tražnju azila uloženo je oko dva miliona eura.

Trgovina ljudima u Crnoj Gori nema karakter pojave, već je na nivou pojedinačnih slučajeva. Značaj prava manjinskih naroda je od izuzetne važnosti u Crnoj Gori. Ustavom je definisano da se pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemče prava i slobode koja mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa drugima, a zabranjuje se asimilacija pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Zakon o

manjinskim pravima i slobodama koji je usvojen maja 2006. godine na bliži način uređuje set manjinskih prava i mehanizme zaštite tih prava. Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ima jednu od centralnih mjesta u institucionalnoj strukturi manjinske politike Crne Gore i predstavlja jedan od njenih temeljnih stubova.

Liberalna partija će podržati Izvještaj o radu zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014. godinu, ali vi morate da reagujete na ova kršenja ljudskih prava i sloboda o kojima sam govorio ranije.

Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Prije nego što dam riječ kolegi Dukoviću, nekoliko stvari.

U Izvještaju Stejt departmenta stoji jedna druga kvalifikacija oko trgovine ljudima, na koju bi trebalo obratiti pažnju, obezbijediti da je demantujemo ili da se problem rješava. A ima drugi problem, za koji nisam znao, nisam znao na početku sjednice, ali sad sam ga saznao. Protest je, naravno, demokratsko pravo. Međutim, poslanik je poslanik 24 časa i u svakoj prilici, pogotovo u političkoj prilici kakva je protest. Pozivam kolege iz Demokratskog fronta da obezbijede ono što je krasilo ovaj parlament. Prije svega dame su bile zaštićene u ovom parlamentu, a sad to više nije, kad ulaze u Skupštinu Crne Gore da obavljaju svoju dužnost, da obezbijede da im se izvinu na tom protestu koji će biti svako veče, kada je centralni dio skupa, da se izvinu koleginicama koje su vrijeđali na nacionalnoj osnovi. Govor mržnje na nacionalnoj osnovi, to sam mislio da je zaboravljeno i u Parlamentu i van Parlamenta. U Parlamentu će biti sigurno zaboravljeno, ali mora biti i van Parlamenta od strane skupova čiji su organizatori poslanici. I naravno, ne manje važno barem u ovom našem kodeksu časti koji je mnogo važniji od kodeksa poslaničkoga, Poslovnika itd, vrijeđana je kolegunica kao dama i zato pozivam naše kolege na protestu da održe ono što je bio dobar običaj u Parlamentu i izvinu se koleginicama koje su vrijeđane danas prilikom ulaza u Skupštinu Crne Gore, po ova dva osnova. Moguće da je bilo više, ova dva su najdrastičnija. Nadam se da me čuju, a siguran sam da će pomoći mediji da održimo taj običaj, dobar običaj ovog parlamenta i van Parlamenta među poslanicima. Hvala.

Kolega Dukoviću, izvinite što ste čekali, ali imao sam obavezu da ovo kažem.

HALIL DUKOVIĆ:

Zaista je malo i teško govoriti o razvoju demokratije u Crnoj Gori i zaštiti ljudskih prava ovdje u ovoj skupštini kad nam se na pragu ove skupštine dešavaju stvari koje su se dešavale danas, tako da podržavam i va, s predsjedniče, i sve ono što je rečeno o tome. Ali, demokratija ima i onu dobru i onu lošu stranu i nadam se da je ovo ta loša strana koja će se s tim i završiti.

Sada bi se vratio dnevnom redu i pokušaću stvarno da budem kratak, vjerujući da su moji prethodnici sve rekli u vezi ovog izvještaja, u stvari dva izvještaja koji su danas na dnevnom redu. Na samom početku bih pozdravio gospodina Bakovića, gospođu Perović i gospodina Ivezića i naravno da kažem da izvještaji koje danas razmatramo su sigurno jedni od najvažnijih izvještaja što se tiče razvoja ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori. Institucija Ombudsmana je kao nezavisna institucija jedna od najznačajnijih institucija koja mora da djeluje u tom pravcu i čiji izvještaji naravno najviše zvuče onom realnom slikom kakva je situacija u Crnoj Gori. Naravno, svi mi želimo da ta situacija bude bolje, raduje nas činjenica što je u ovom izvještaju konstatovan izvjestan napredak Crne Gore u tom pravcu, ali svjesni smo i svi druge situacije da ima prostora da svi zajedno djelujemo još i više.

U svom izlaganju ja ću se možda najviše osvrnuti na jedan proces koji je najinteresantniji i međunarodna zajednica sigurno od nas najviše u tom očekuje, a tiče se diskriminacije. Napomenuću samo da je u izvještajnoj godini za 2014. godinu institucija Ombudsmana imala 54 pritužbe što se tiče diskriminacije i da je u tom periodu riješila 44, a 10 je prebačeno za 2015. godinu, što opet kaže da je to jedan dobar pokazatelj da ipak diskriminacija koliko toliko nije tako izražena u Crnoj Gori, ali sigurno najviše obraduje činjenica da nemamo systemske diskriminacije, već se radi o pojedinačnim slučajevima.

Još jedna činjenica koju ću istaći prilikom ovog mog obraćanja jeste da je evidentno da je 19 parnica pokrenuto pred sudovima a tiče se diskriminacije. I od toga, samo je jedna pravosnažna, sa jednom je sklopljeno poravnanje, a dok su u ostalim slučajevima postupci završeni u prvom stepenu ili su u fazi drugostepenog odlučivanja, a što opet kaže da su i sudovi postali ažurniji dočim su svi ovi slučajevi, barem u prvostepenom onom postupku, završeni.

Interesantno da su sve ove sudske postupke sprovele osobe sa invaliditetom i priključujem se svemu onome i podržavam što je koleginica Jasavić rekla što se tiče osoba sa invaliditetom i kritika, recimo i za sve nas u Skupštini da još uvijek nijesmo u mogućnosti da barem jedan prilaz napravimo za osobe sa invaliditetom i stvarno trebamo se svi založiti za barem onih pet osoba koje su na birou, moramo naći mjesta za njih.

Ono što je takođe istaknuto kao jedan problem jeste što još uvijek nemamo jednu zajedničku evidenciju o diskriminaciji, a to smo u obavezi da uradimo za sve slučajeve diskriminacije koji se vode pred institucijom Ombudsmana. I još jedna činjenica, da imamo dosta velik broj zahtjeva za zaštitu od diskriminacije, upućen Savjetu za zaštitu od diskriminacije. Ovom prilikom bih pozvao na bolju saradnju svih ovih institucija koje se bave zaštitom od diskriminacije, da imaju jednu bolju saradnju, a sve u cilju efikasnijeg rješavanja svih onih slučajeva što se tiče diskriminacije.

Takođe, još jedna činjenica koja je istaknuta u ovom izvještaju jeste Izvještaj Evropske komisije koji je izrazio zabrinutost u funkcionisanju institucije Ombudsmana. Naravno, ticalo se nepopunjenih kadrova u instituciji Ombudsmana, pa se i tu pretpostavlja da institucija ne može ostvariti onaj svoj napredak koji bi trebalo da uradi, a posebno se odnosilo na diskriminaciju i ta preporuka je sadržana na naše zaključke pod rednim brojem 5. Zaključci su dati svim odbornicima i vjerujem da će ih Skupština podržati, ali moramo povesti računa o tome da stvarno i te slučajeve znam zašto nijesu popunjena određena mjesta u instituciji Ombudsmana, znam da je bilo nekoliko konkursa, da nije bilo kvaliteta, ali ako nemamo kvaliteta, onda moramo ga i sami stvarati. Znamo da to nije lak posao, to je dugotrajan posao, ali na tom poslu moramo istrajati, a sve u cilju što većeg razvoja zaštite ljudskih prava i sloboda.

Još jedna pohvala, 94,46% od svih slučajeva diskriminacije, od svih slučajeva koji su podneseni Ombudsmanu, riješeno je, i primljeno je 35 pritužbi manje u odnosu na 2013. godinu. Ono što je istaknuto je da se najviše odnosilo na rad državnih organa, ali je s druge strane i činjenica da su ti državni organi najviše reagovali na sve one prigovore koje je uložila institucija Ombudsmana, što kažem opet, idemo u dobrom pravcu, ali ima još uvijek mjesta za dobro napredovanje. S tim u vezi, mi smo na Odboru za ljudska prava predložili neke zaključke, vjerujem da će Skupština osnažiti sve ove zaključke i prihvatiti ove zaključke i osnažiti instituciju Ombudsmana.

Rekao bih ukratko, ako mi dozvolite, predsjedniče, samo za torturu, jednu rečenicu, da stvarno raduje činjenica šta je sve, prije svega institucija Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije uradila na poboljšanju kvaliteta onih zatvorskih jedinica, ZIKS-a i svega ostalog, znači onih institucija gdje je po prirodi normalno očekivati kršenje ljudskih prava, odnosno torture. Raduje činjenica što preventivni nacionalni mehanizam nije prepoznao tamo ni jedan slučaj torture, to je dobro, što ne znači da ne treba nastaviti sa radom. Naravno, u tom smislu moramo uvijek biti oprezni, moramo edukovati dalje sve naše ljude koji rade u tim institucijama, vjerujem da je to za dobrobit svih nas.

Zahvaljujem i izvinjavam se na ovom prekoračenju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Sljedeća je koleginica Vuksanović. Izvolite, koleginice Vuksanović.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedniče, kolege poslanici, uvaženi ombudsmene sa vašim kolegama, uvaženi i poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se, kao i prethodne godine, nalazi jedan veoma važan izvještaj, Izvještaj Ombudsmana koji nam pokazuje koliko se u Crnoj Gori poštuju ljudska prava i slobode i šta je to što smo ukazivali prethodnih godina što nije ispunjeno i na čemu treba raditi.

Svaka država koja pretenduje da uđe u NATO i koja pretenduje da se integriše u Evropsku uniju mora poštovati ljudska prava i slobode. Crna Gora ima ljudska prava i slobode koji su pravno zagarantovani Ustavom Crne Gore. Takođe, naša država je ratifikovala veoma značajne međunarodne ugovore i konvencije koje se tiču ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kao i konkretnog implementiranja svih onih normi koje se odnose na poštovanje ljudskih prava i sloboda. Želim napomenuti da u dijelu međunarodnog prava temelji na kojima se podižu svi ustavi savremenih država jesu Deklaracija o ljudskim pravima i slobodama, kao i značajni paktovi u tom dijelu, to su paktovi o političkim i građanskim pravima, s jedne strane, kao i paktovi o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima sa druge strane.

Ono što sam ja primijetila čitajući ovaj vaš izvještaj jeste kritički osvrt na ono što nije ostvareno i ono što treba da bude i dalje ostvareno i to me jako raduje, da mi u državi imamo jedan organ, kao što je Ombudsman, za ljudska prava i slobode, a koji se kritički osvrće na neke probleme u društvu. Kritiku treba da svi doživimo kao moć pozitivnog razmišljanja u smislu šta je to što treba da uradimo dalje na poboljšanje svih onih mehanizama počev od državnih organa pa nadalje, da se ispoštuju ljudska prava i slobode u punom kapacitetu. To je ono što od nas zahtijevaju NATO partneri, to je ono što od nas zahtijeva Evropska zajednica, a znamo da je svima cilj da uđemo u Evropsku uniju i u NATO savez.

Ono što želim da iskažem jeste da što se tiče samih uslova koji se pominju u ZIKS-u i u drugim odjeljenjima, paviljonima ZIKS-a, kako u Spužu, u Podgoricu, tako i u Bijelom Polju, ono što je rekao uvaženi kolega Halil Duković, ostvaren je veliki napredak i vi ste u vašem izvještaju

koji se odnosi na Izvještaj nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, ukazali na one preporuke koje su usvojene. U tom smislu vjerujemo da se i poštuje Zakon o potvrđivanju opcionog protokola, uz konvenciju protiv torture i drugih surovih neljudskih ponižavajućih kazni i postupaka. To je onaj međunarodni ugovor koji je ratifikovala Crna Gora i koji je kroz samo ovo prihvatanje preporuka pokazao da je Crna Gora kroz ovaj dio koji smo naglasili implementirala. U tom dijelu želimo da ukažemo na veliku zaslugu Ministarstva unutrašnjih poslova, koje se potrudilo da u ovom dijelu ispoštuje te preporuke i samim tim implementira najvažnije odredbe ovog zakona koji sam maloprije citirala.

Kao što je rekao moj uvaženi kolega Bralić, Socijaldemokratska partija će glasati za ovaj izvještaj jer ukazujemo, zaista svaku pohvalu vam dajemo kako na vašem prošlogodišnjem radu, tako i ovdje i vjerujemo da ćete i dalje raditi kao što ste do sada.

Ono što želim da ukažem jeste da i Socijaldemokratska partija takođe zalaže se da se lica sa invaliditetom moraju zaposliti i da se za ovih pet ljudi koji su pošteno i vrijedno, uz sve probleme koje imaju, sticali svoja znanja i zaokružili svoja obrazovanja u ovom dijelu tako što su diplomirali, ne treba da budu na birou rada već treba da budu na svojim radnim mjestima. I vjerujem da će ova država, znači to nije milioni ljudi, to je pet ljudi, naći načina da se ovi ljudi zaposle i da će se u tom dijelu ispoštovati sva ljudska prava i slobode, kako lica sa invaliditetom, tako i drugih lica sa određenim potrebama. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Nada Drobnjak. Dame su danas, ne samo danas, dominantne.

NADA DROBNJAK:

Hvala, predsjedniče.

Uvaženi zaštitniče ljudskih prava i sloboda, zamjeniče zaštitnika, uvažene kolege i koleginice,

Ja ću, pošto je danas prvi Muharem 1437. godine, poželjeti hairli i beričetnu novu hidžretsku godinu svim pripadnicima i pripadnicama islamske vjeroispovijesti. Takođe ću na početku izlaganja citirati ono što stoji u našem Ustavu, što je propisano, a to je da svako ima pravo na zdravstvenu zaštitu, podsjećajući sve nas, ali i građane i građanke Crne Gore da svako od nas ima i obavezu da vodi računa o svom zdravlju.

Zbog čega ovo podsjećam? Zbog toga što je mjesec oktobar, mjesec u kome se širom svijeta podsjeća na veliki problem, a to je karcinom dojke. Podsjetiću da u Crnoj Gori svake godine se dijagnosticira 300 novih žena sa ovim oboljenjem i da na žalost 80 od njih i umre. Ovo su upozoravajuće brojke, ovo su alarmantne brojke ako znamo da se ranim dijagnosticiranjem ove opake bolesti može pobijediti bolest i da se može govoriti o onome o čemu nas upozoravaju i iz zdravstvenih institucija, a to je o zdravom životu ako se vodi kvalitetna prevencija. I zbog toga, poziv svim ženama Crne Gore i šire ako gledaju da budu odgovorne prema sebi, prema svom zdravlju i da vrše preventivne preglede koji im omogućava sistem zdravstvene zaštite, kako bi sačuvale svoje zdravlje, a tako sačuvale i pomogle svoje porodice.

Naravno, kad ovo govorim moram se zahvaliti nevladinom sektoru u Crnoj Gori, prije svega članicama Zdrave done Montenegrine, ženama koje su u najvećoj mjeri se suočile sa ovom bolešću i koje imaju snage da nas sve podsjećaju na to da smo odgovorne prema svom zdravlju.

Kada govorimo o Izvještaju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2014. godinu, ja moram reći da je on u tehničkom smislu najbolji do sada, barem ga ja takvog vidim, jer u poređenju sa prethodnim izvještajima sadrži više podataka i novina i primjenom inoviranih metodoloških postupaka izrade i uporedivost podataka od osnivanja institucije do sada se mogu sa uspjehom pratiti svi podaci. Ovo je izvještaj o kome su zaista dosta govorile koleginice i kolege koji su govorili prije mene, izvještaj koji pokazuje da institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i pored konstatovanog nedovoljnog broja uposlenih, kvalitetno radi svoj posao i da se u Izvještaju konstatuje da je normativni okvir dobar, da nema sistemskog kršenja ljudskih prava, ali da u svakom slučaju postoji ne mali broj oblasti u kojima moramo aktivnije raditi, moramo mijenjati, ukinuti u stvari postojeće stereotipe i mijenjati kulturni ambijent u kome ostvarujemo ljudska prava i slobode. Tu prije svega mislim na ostvarivanje ljudskih prava i sloboda osoba sa invaliditetom, o čemu je govorila i uvažena koleginica Jasavić, a i ostale koleginice i kolege su pomenuli taj problem uz podsjećanje koje je iskazao i kolega Duković da mi u Skupštini Crne Gore ne možemo da ih gledamo u oči kada govorimo o njihovim pravima jer još nijesmo iznašli model da oni dostojanstveno uđu u ovo visoko zdanje. Naravno da nije to samo problem, da ima dosta toga da se radi na ovom polju.

Takođe, u Izvještaju je konstatovano da je podignut nivo poštovanja ljudskih prava pripadnika LGBT zajednice, ali smo svjesni da se proteklih mjesec dana dešavalo da se i zabrane njihove povorke ponosa. To treba sagledati zaista na pravi način, vidjeti koliki je bio bezbjedonosni rizik, a koliko je bila potreba da se ostvare njihova ljudska prava za okupljanje i

iskazivanje svog stava. Naravno da smo mi na Odboru za rodnu ravnopravnost sagledavali i aspekt rodne ravnopravnosti i poštovanja prije svega ljudskih prava žena, koje imaju isti nivo ljudskih prava kao i muškarci. Koleginica Azra je govorila o političkoj participaciji, ali mora se na pravi način sagledati i socijalni, ekonomski, kulturni i politički položaj žena i ne samo deklarativno podržavati promjene u tom pravcu već i suštinski raditi na tome da svi budemo jednaki. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Drobnyak.

Da li se još neko javlja za riječ?

Imate završno izlaganje, ako nema neko drugi u međuvremenu, ili želite da odgovorite na pitanja, pa će možda biti i interesovanja.

Izvolite, zaštitnik ljudskih prava i sloboda.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Uvaženi predsjedniče Skupštine, ukoliko dozvolite želio bih, prije nego što dam završnu riječ, vezano za ovaj godišnji izvještaj o radu za 2014. godinu, da dam nekoliko kratkih komentara. Je li mogu?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To sam i predložio da bismo možda dobili i stimulans za neke druge učesnike.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Slažem se sa uvažanim poslanikom Nikolom Gegajem, da institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda treba u narednom periodu da više radi na promociji ljudskih prava i na podizanju sopstvene vidljivosti. Mi radimo na tome i ja sam uvjeren da to nije dovoljno, osobito nije dovoljno kad se radi o promociji ljudskih prava. Jer, kroz promociju građani se ohrabruju da se obraćaju našoj instituciji i da od državnih organa traže ostvarivanje svojih prava, da se upuste u postupke kako bi ostvarili svoja prava i mi ćemo to u narednom periodu još ozbiljnije raditi.

Uvaženi poslanik Izet Bralić je ukazao na nepopunjena radna mjesta, to je i sadržano u Izvještaju Evropske komisije i to je tačno. Međutim, ja želim da ovaj dom upoznam da smo mi u prošloj godini, pred kraj prošle godine u decembru imenovali, da je ovaj parlament imenovao dva zamjenika, da su zamjenička mjesta u tom smislu bila popunjena. U 2015. godini imali smo nove zamjenike koji veoma, veoma predano rade na resorima za koje su zaduženi.

Takođe, želim da vas upoznam da smo primili četiri nova službenika. To je u skladu sa Akcionim planom Vlade za 2015. godinu i mi smo u tom smislu ispunili 100% naše obaveze. Želim i to da ukažem da mi nemamo finansijskih problema što se tiče prijema novih ljudi, molim vas. Mi imamo opredjeljena sredstva i sve što tražimo u tom smislu mi i dobijamo. Ja sam uvjeren da ćemo sa koncem 2016. Godine, kako je i našim planom jačanje kapaciteta predviđeno, ostvariti punu zaposlenost odnosno da ćemo imati onoliki broj zaposlenih u instituciji koliko je Pravilnikom o sistematizaciji i organizaciji mjesta predviđeno.

Nedostatak izvještaja - iseljavanje ljudi sa sjevera. Tačno je da se izvještaj time nije bavio, ali smo se ukupnim stanjem kroz problem siromaštva, to je veoma ozbiljna materija i ona zahtijeva da se israži do kraja. Mi kao institucija ne možemo izaći sa preciznim ocjenama i zaključcima bez sprovedenog istraživanja. Naravno, ja se slažem sa ocjenama koje su ovdje iznesene da je siromaštvo i ekonomska zaostalost sjevera jedan od razloga zbog čega ljudi migriraju. Da li je to dominantan razlog, teško je reći, a može se misliti da jeste.

Uvažena koleginica, odnosno poslanica Jasavić je govorila o zapošljavanju osoba sa invaliditetom.

Sve što ste rekli, ja se zaista slažem, i ne samo vi nego i svi ostali poslanici i poslanik Andrija Popović i poslanica Nada Drobnjak, uvaženi predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Duković i poslanica Draginja Vuksanović. Izvinjavam se, evo vidite dva lapsusa, dešava se ali nisu namjerni.

Taj problem je zaista prisutan. Mi smo to u izvještaju snažno ukazali i ja želim da podsjetim, vi znate ovaj parlament je donio Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom. Ovaj zakon se veoma, veoma slabo poštuje. Poslodavci koji su dužni da zapošljavaju osobe sa invaliditetom i koji po zakonu imaju pravo na beneficije, na razna oslobađanja, radije pribjegavaju da uplaćuju u Fond nego da zapošljavaju ta lica. I mi smo ovdje u izvještaju jasno rekli da bi bilo konačno vrijeme da se ličnim primjerom pokaže kroz prijem osoba sa invaliditetom. I dalje osobe sa invaliditetom, uglavnom su zaposlene u nevladinom sektoru i to nije dobro, to je neodrživo. A ja bih, vezano za ostvarivanje njihovih prava, htio da ukažem na još jedan problem. Ne samo problem zapošljavanja nego problem pristupačnosti, ovdje je govoreno o pristupačnosti Parlamenta, ja to neću ponavljati, ali je taj problem jako prisutan. Evropska komisija je to rekla, čak je ukazala da 15 objekata, javnih objekata, značajnih objekata koji nijesu pristupačni. Ne samo da se radi o nepristupačnosti objekata nego se radi o nepristupačnosti raskrsnica. Molim vas, kada su u pitanju slijepe osobe ili slabovide osobe, samo nekoliko raskrsnica u glavnom gradu Crne Gore u Podgorici ima zvučni signal koji

opominje i ukazuje kada je slobodan prolaz na raskrsnicama. Ja da znam, ako vi znate demantujte me, u Crnoj Gori u drugim gradovima gotovo da nema apsolutno takvih raskrsnica koje su na taj način tehnički opremljene. Zatim, nema, koliko je nama u instituciji poznato, ni jedna ulica taktilnu liniju, to je linija vodilja za slijepe osobe koje se kreću uz pomoć štapa da bi mogli da znaju kuda se kreću. To ima u svim razvijenim gradovima, to je standard, Crna Gora je ratifikacijom Konvencije o zaštiti prava osoba sa invaliditetom obavezala se da primjenjuje taj neophodni standard. Mi tu zaista ozbiljno kasnimo, imamo odličnu normative, ali tu ozbiljno kasnimo.

Zatim, sredstva javnog prevoza, autobusi, vozovi, ne mislim da imamo i autobuse i vozove koji su tehnički opremljeni da ih mogu koristiti osobe koje se kreću uz pomoć kolica. Da ne govorim o plažama, da ne govorim o pojedinim hotelima i drugim javnim objektima.

Kolega Andrija Popović je ukazao da Institucija, odnosno da ja nisam reagovao vezano za održavanje skupa, javnog okupljanja, koji je danas već evo 15 - 16 dana ispred zgrade ovog parlamenta. Ja se u cjelosti slažem sa onim što je uvaženi predsjednik Skupštine gospodin Krivokapić rekao. Svjesno nismo reagovali i nije na ombudsmanu da ograničava pravo na javno okupljanje. Molim vas, na državnim organima je da sprovode zakon i da u skladu sa zakonom reaguju kada to javno okupljanje nije u skladu sa zakonom i kada se kroz javno okupljanje onemogućava funkcionisanje života u jednom gradu kakav je Podgorica.

Međutim, namjerno nismo, jer to ne bi bilo dobro sa aspekta institucije i mi očekujemo da to urade drugi organi, da to uradi ovaj parlament, tim prije što među protestantima, među osobama koje su okupljene, ovih dana ispred Skupštine je dobar broj poslanika, čak i jedan potpredsjednik. To je njihovo pravo, ja ne želim to pravo da kršim, da ih opominjem. To je razlog zašto nismo reagovali.

Vezano za diskriminaciju, uvaženi poslanik Duković je govorio o aktivnostima i onome što je zapaženo kroz podnošenje naših izvještaja u odboru i kroz rad odbora. Ja bih htio ovdje da ukažem, jedan od problema koji smo mi zapazili je upravo taj da svi u ovoj državi, maltene, ako smatraju da mu je neko pravo prekršeno, smatraju da je u pitanju diskriminacija.

Pojam diskriminacije i institut diskriminacije nije dovoljno shvaćen, ne samo od građana, njima se može i oprostiti, osobito onome čije je pravo povrijeđeno, on može da misli ovako i onako, jer kada mu je povrijeđeno pravo dozvoljeno mu je i da griješi, ali imamo to neshvatanje i u određenim institucijama i u određenim organima, pa čak i među stručnom javnošću, jer diskriminacija postoji samo ako je različito postupanje, ako je uskraćivanje prava posljedica nekog ličnog svojstva onoga kome se uskraćuje pravo ili prema kojem se nejednako postupa.

Ako to nije utemeljeno na ličnom svojstvu onda nema diskriminacije, a može postojati neka druga povreda i to je osnovni problem kada se građani obraćaju, smatraju da mi nećemo da ih zaštitimo, osobito kad nam se obraćaju za kršenje prava od strane fizičkih lica. Ombudsman može zaštititi prava kada su kršitelji prava fizička lica, samo u slučaju kad je u pitanju diskriminacija.

Oko zajedničke evidencije, odnosno te jedinstvene evidencije kako zakon definiše diskriminaciju, poslanik Duković je gotovo sve rekao, ali ja bih htio samo da podsjetim da i dalje nije ispoštovana norma iz Zakona o zabrani diskriminacije. Ona je bila sadržana i u Zakonu iz 2010. godine, a u izmjenama Zakona ona je samo ponovljena. Znači egzistira iz 2010. godine. Ombudsman je organ koji je dužan da vodi tu evidenciju, da je ima i da može da pristupi svim bazama podataka i to u elektronskoj formi i kod sudova i kod tužilaštava i kod policije. Međutim, mi za sada nemamo mogućnost i dolazimo do podataka kroz dopisivanje i kroz dostavljanje podataka od ovih subjekata. To je otežano, vode se te baze podataka, ali se vode na onaj klasični način, što bi narodski moglo se reći pješke dolazimo do tih podataka umjesto da se koristimo informativnim sistemom.

Oko pobunjenosti, tu sam rekao, uvažena poslanica Nada Drobnjak je ukazala između ostalog i na prava žena. Ja bih apostrofirao još jedanput da je jedan od uslova i tih početnih pokazatelja koliko se poštuju prava žena u jenoj državi u ovom slučaju našoj Crnoj Gori i njihova politička participacija. Imaju institucije, mi nismo zadovoljni sadašnjim zakonskim rješenjem o izboru odbornika i poslanika u pogledu kvote. Zalagali smo se za onu kvotu koju je predložio Savjet Evrope. Imali smo određeni napredak, ali i sada mislim da zakon nije smetnja da svaka politička stranka uključi više poslanica u politički život, a naročito u mjestima odlučivanja. Ja sam uvjeren da će budući izbori to pokazati. Mi imamo jednu političku stranku koja participira u Skupštini, gdje je jedan poslanik i žena je, to je zaista pozitivan primjer i taj primjer dobro bi bilo da slijede i druge stranke. Uvjeren sam, jer barem to pokazuju rezultati u našem društvu, žena ima ponajviše u pravosuđu i u prosveti i u zdravstvu i možemo reći da tamo imamo veoma dobre rezultate. Imamo ozbiljan napredak i moramo reći da veliku zaslugu nose i žene. Tamo gdje su odgovorni poslovi, mi vidimo da žene na najbolji mogući način to rade, imamo taj odnos koji je za sada nezadovoljavajući, treba ozbiljno raditi, a u prvom redu to treba činiti ovaj Parlament.

Na kraju, vezano za ovaj godišnji izvještaj, htio bih da vam se zahvalim, svima vama, što ste veoma ozbiljno razmatrali naš izvještaj naše stavove i zaključke. Zahvaljujem vam se što nas podržavate, zahvaljujem vam se i na kritikama i na vašim sugestijama, jer vaše sugestije i kritike su naše smjernice za buduće djelovanje. Uvjeren sam i mogu da vam obećam da ćemo

još više raditi na promociji ljudskih prava, na promociji institucije, ne na ličnoj promociji, nego na promociji institucije i radićemo još više u oblasti zaštite od diskriminacije. Mislim da smo povećali ozbiljno kvalitet rada u toj oblasti i u drugim oblastima, a naročito smo povećali kvalitet naših mišljenja i u materijalnom i u procesnom smislu. Ko ima vremena neka posjeti naš sajt i vidjećete u kojoj mjeri se bavimo ozbiljno i koliko su naša mišljenja produbljena.

Mi polazimo od toga, budući da u ponekim oblastima stvaramo početnu praksu, da su naša mišljenja i naši stavovi, naši svojevrsni uslovno rečeno presedenti i mislimo da nemamo pravo na grešku. Nekada duže, prođe više vremena dok dođemo do mišljenja. U pitanju je oprez, nije u pitanju strah, nije u pitanju odsustvo građanske kuraži, nego oprez, jer mislimo da u instituciji nismo imali pravo na grešku, jer ako napravimo grešku, našu grešku nemoguće je ispraviti. Ne postoji pravni lijek u odnosu na postupanje Ombudsmana. Ako je pogrešan, katastrofalno se odražava i urušava sve ono što ste postigli u dosadašnjem radu. Vodimo računa da ne napravimo grešku. Još jednom vam se zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama, jer stvarate autoritetom institucije praksu, ne silom zakona ili silom drugih organa. Vrlo važno za širenje demokratske kulture u jednoj zemlji je upravo institut zaštite ljudskih prava jer to je način političkog kultivisanja zajednice, koji je osjetljiv, ali nas diže na veći nivo zajedničkog dostignuća kao društva. Ja dugujem taj odgovor u ime crnogorskog parlamenta, iako smo mi Parlament sa najmanje prostora po glavi poslanika u svijetu, znači u najskrućenijim uslovima radimo, čim bude režim ulaska u Parlament riješen na standardan način, kada ne bude više ovih posebnih režima ulaska u Parlament, za 20-tak dana će biti riješeno to pitanje. Sve je spremno da projekat počne tako da ćemo riješiti i to pitanje ulaska invalidnih lica u Parlament na primjeren način, koliko nam uslovi dozvoljavaju, ali na standardizovan način, tako da ćemo jedno pitanje vrlo brzo riješiti zajedno. Hvala vam.

Koleginica Jasavić ima komentar, a kolega Obradović ima još jednu raspravu prije završne riječi. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi gospodine Bakoviću, vi ste zaštitnik ljudskih prava i slobada i štitite građane u tom domenu. Ja danas želim da vas zaštitim i to želim da vas zaštitim od zahtjeva da vi liječite u Crnoj Gori primitivizam. Vi niste doktor koji liječi primitivizam, vi to ne možete i ja to od vas ne

očekujem. Po medicinskoj definiciji primitivizam je neizlječiv, neukrotiv, nepredvidiv i beskrajn. Svako govori svojim postupcima, svojim ponašanjem i sa onim koji ga okružuju o sebi i svakom svoje. Ono čega čovjek treba razumom da se čuva, to je da bude što dalje od onih koji se primitivno ponašaju, ali tu smo gdje smo.

Želim da vas obavijestim, gospodine Bakoviću, da selo ne gori a da je baba očešljana. Zašto ovo govorim? Zato što su ovo plamenovi i ugarci vatre što je nekada gorela i koja traje ali ne u mjeri kako je to bilo 90-tih godina. Vjerujem da ćemo učlanjenjem u Evroatlantski savez imati stabilizaciju političkih prilika u zemlji. Gospodine Krivokapiću, želim da vas obavijestim da će tada kiša pasti. Ako očekujemo kišu, a očekujemo je, znam da će pasti onog momenta kada budemo dio evroatlantske porodice, jer kiša nam je potrebna da bi rodili plodovi, da bi zemlja ozelenjela i da bi imali valjanu žetvu vezano za vladavinu prava, za demokratiju i za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije koja se mora sprovoditi kroz institucije sistema, iz ovog parlamenta kretati i širiti se dalje kroz izvršnu i sudsku vlast. Mislim da je Parlament mjesto na kome moramo odmjeravati snage.

Samo želim kratko da se osvrnem na dio vašeg izvještaja i dio koji se odnosi na osobe sa invaliditetom. Imamo pet osoba koje su visoke stručne spreme, nezaposleni. To je za mene, dozvolite da ne upotrijebim neku oštriju riječ, ali neprimjereno za ovu zemlju da se niko na to ne obrne. Neko se mora obrnuti. Želim da to bude prvo ovaj parlament i vas, gospodine Krivokapiću, molim kao prvog čovjeka ovog parlamenta da tragom ove informacije provjerite. Ja sam dobila ove informacije od osoba koje su u Zavodu za zapošljavanje i dajte da učinimo da tih pet zaslužnih građana, kojima dajem primat ispred sebe u svakom pogledu, ne budu u poziciji u kojoj se nalaze. To je za mene neprihvatljivo.

Želim samo na kraju da kažem da u svom timu za besplatnu pravnu pomoć koja je vrlo intenzivna u Pozitivnoj Crnoj Gori imam slabovidu osobu. To je daleko najbolji pravnik bio unamom fakultetu, na Univerzitetu Crne Gore, mislim da se to može mjeriti i generacijama a u mojoj generaciji sasvim sigurno jeste, To je pravnik koji uvijek sa uspijehom riješi sve moje pravne dileme, sve moje pravne diskusije ako imaju smisla, imaju smisla zato što me okružuju tako kvalitetni ljudi koji su nadljudskim naporima pokazali da mogu da postižu vanredne rezultate i da budu korisni članovi ovog društva.

Ako Pozitivna Crna Gora u svom ... za besplatnu pravnu pomoć ima takve pravnike onda i Crna Gora zaslužuje da ima sebi dostojne i slične onima kojih ima u Pozitivnoj Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dvije stvari, jer imam malo vremena pa da pomognem. Prvo, u svakoj zemlji i zemljama nove demokratije i stare demokratije osnovna teritorija slobode je parlament. To je najslobodnija teritorija u svakoj zemlji, jer tu sloboda govori bez limita, poslanici imaju imunitet, tako da je to najslobodnija teritorija u svakoj zemlji, jer garantuje suverenitet građanina. U našem slučaju građanina, a u nekim drugim uslovima naroda, ovog ili onog principa, političkog ili etničkog naroda, u našem slučaju na sreću građanina kao nosioca suvereniteta. Prema tome, ne postoji sloboda na teritoriji ovoga parlamenta i ona se ne može izmjestiti van ovog parlamenta ni po Ustavu, a ni po tradiciji demokratije. Tako da vi i ja dijelimo potpuno i stavove i to uvjerenje. Pitao sam i ranije generalnog sekretara o zakonskim mogućnostima, postoji samo po istim uslovima mogućnost da zaposlimo nekog sa invaliditetom ispred nekog ko je na konkursu jednako bodovan, ali dok dođemo u tu legalizaciju pozicija i prilike mi uplaćujemo uredno naša sredstva po tome što nemamo ispunjenje tog kriterijuma. Pokušaćemo da među tih pet nađemo prostora, jer parlament mora poslati te poruke, prije svega. Mora poslati te poruke svima ostalim, što smo prije govorili sa zaštitnikom ljudskih prava, mora poslati presidente i mora vršiti tu misiju političko-kulturološkog uzdizanja društva i države samim tim. Hvala za inicijativnost i pokušaćemo to da zajedno uradimo sa generalnim sekretarom.

Kolega Halil Duković ima komentar. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Shvatio sam da je to bila završna riječ obudsmara i nisam htio da se javim, ali evo iskoristiću samo kratko da kažem da je iz Izvještaja već dato da oko 200 predstavki je ocijenjeno, 198 tačnije, da nije bilo diskriminacije. Takođe, još 100 predstavki gdje ste vi proglasili nenadležnost što govori da gotovo polovina slučajeva nije bila prava mjera za vaš rad. Ovo samo govori o jednoj situaciji da se naši građani, ono što vi kažete, ne razumiju u zakon šta je diskriminacija, ne razumiju Zakon o ombudsmanu, što naravno zahtijeva i vašu veću prisutnost ... građana.

Raduje činjenica što ste popunili kapacitete, sigurno je to jedna dobra stvar. Takođe, raduje činjenice koju ste istakli ovdje, da vam nikad nijesu bili problem sredstva da popunite to. Vjerujem da sada sa punim kapacitetima moramo svi zajedno, i vi kao institucija ali i mi kao parlament, mnogo više ka javnosti, da u krajnjem slučaju građane pokušamo edukovati šta je

njihovo pravo i šta je diskriminacija u suštini i koja je prava institucija da se zaštiti njihovo pravo. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Dukoviću.

Kolega Obradoviću, izvolite.

Više nema prijavljenih za riječ.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Krivokapiću, poštovani gospodine Bakoviću sa saradnicom i saradnikom, poštovani kolegice i kolege, poštovani građani i građanke,

Izuzetno je značajna tema ljudska prava i slobode, jer su one zapravo ogledalo jedne države koliko se ostvaruju, koliko se zaštićuju. Dakle, Crna Gora mora sve da učini da zaista ljudska prava i slobode budu na najvećem stepenu ostvarenja i na najvećoj mogućoj zaštiti. U to ime ja i pozdravljam zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Iz godine u godinu zaista čini sve da se unaprijedi stanje u ... životu u oblasti u Crnoj Gori, iz ovih prava i sloda i njihovoj zaštiti.

Takođe sam na stanovištu Evropske unije koja je dala sugestije da se poveća broj zaposlenih u instituciji obudsmena. Koliko ja znam, danas je Dan bijelog štapa i smatram zaista da invalidna lica moraju da budu u mnogo čemu povlašćena, odnosno da nisu u podređenoj ulozi i moramo svi da se zaista izborimo da oni nađu svoje mjesto pod suncem, da budu zaštićena. Zato ističem da mnogi poslodavci moraju da znaju da postoje određeni benefiti, odnosno dobrobiti kada su u pitanju invalidna lica u smislu zapošljavanja, jer ko od poslodavaca zaposli invalidna lica ima određene beneficije u smislu oslobađanja ili umanjenja određenih poreza, dažbina koja moraju da plaćaju državi, odnosno ovom društvu.

Takođe, što je gospodin Baković odlučno napomenuo to je pitanje prevoznih sredstava, autobusa, vozova i tako dalje, koja vozila moraju da imaju kvalitetne uslove za ulazak invalidnih lica u iste i za smještaj i prevoz istih lica. Međutim, to je znatno unaprijeđeno kao i kod ovog zakona, dakle sa povlasticama koje se daju određenim licima koje primaju kod sebe invalidna lica, dakle određene su obaveze za vozila da ispunjavaju takave uslove da bi mogli dobiti licencu za obavljanje prevoza i to je značajan korak.

Značajan korak mora da bude i svih nas u pomaganju takvim licima, svih nas u zaštiti svih tih sloboda od političkih, ekonomskih, radnih, socijalnih, kulturnih i drugih prava i sloboda. Najvažnije je ono pravo, pravo na život. Naravno, mi moramo da imamo pravo na miran život,

na nepovredivost čovjekove ličnosti i njegovog života i tijela. Tu je gospođa Jasavić potpuno u pravu kada kaže da treba da padne kiša koja će donijeti kišu mira. Ja se nadam da će ona ugasiti poslednju šibicu koja će upaliti plamen nemira u Crnoj Gori kada uđemo u NATO savez, a to će biti veoma brzo.

Sigurno je, moramo se boriti za što veća i prava žena iz jednakosti, kada je u pitanju rodna ravnopravnost, i što veći je broj žena i u parlamentima i u parlamentima lokalnih samouprava, a i ovdje. Dakle, žene takođe trebaju da dobiju što veći značaj i da imaju što veću ulogu. Naravno da diskriminacija mora da se suzbije na što veći mjeru i kada je u pitanju ne samo pol nego i rodna osjetljivost, odnosno seksualna opredijeljenost, kada je u pitanju nacionalna opredijeljenost, vjerska, jezička i tako dalje, da nemamo tih barijera nego da naprotiv uživamo u bogatstvu raznolikosti koje zaista Crna Gora podržava i to je njeno veliko bogatstvo i koja je pokazala da je faktor mira i stabilnosti na Balkanu.

Kada je u pitanju tortura policija nije onakva kakva se ranije gledala u smislu fizičke prinude, prije svega, nego sve više u funkciji građana i davanju određenih informacija kroz reonske školske policajce i tako dalje, to je zaista za svaku pohvalu. Naravno da imamo još uvijek dosta nasilja u porodici, prije svega supruga, odnosno muževa koji su često u pijanom stanju i koji često i pretuku svoje žene i maltretiraju svoju maloljetnu djecu, ali sa podizanjem svijesti i sa centrima za podršku djeci, porodici, kojih sve više imamo u Crnoj Gori, kakav je jedan u Bijelom Polju koji postiže odlične rezultate, u što većoj mjeri se suzbija i taj vid nasilja i toruture i tako dalje.

Takođe, sve više se djeluje preventivno, a ne represivno i kada su u pitanju maloljetnici i njihova delinkvencija i ostvarivanje zaštite njihovih prava kada pođu u određene pošasti kao što je droga, alkohol, da u tom centru budu primljeni, da razgovaraju sa ljudima, a ne da se šalju da izdržavaju određene kazne, odnosno da se odmah sankcionišu i tako dalje.

Izveštaj je veoma kvalitetan, vidi se da imamo iz dana u dan bolji rad. Samo da istaknem da i u zakonskom rješenju, Zakonu o opštem upravnom postupku, suzbija se i ćutanje administracije na jedan kvalitetniji i bolji način gdje drugostepeni organ može samo jedanput da vrati predmet, a drugi put on može da postupi po predmetu tako da ni tu nećemo imati ćutanje administracije. Tako da je zaista Vlada uvidjela kroz zakonska rješenja da se može mnogo šta unaprijediti i to jeste tako. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Obradoviću.

Razumio sam da je praktično bila završna riječ, no ipak pitam da li želite da iskoristite i formalno pravo na završnu riječ. Meni se čini da ste u prethodnom javljanju imali i mislim da ste dali dosta snažnu završnu riječ i hvala vam na učešću u raspravi o izvještajima, vama i vašim saradnicima.

Predlažem da pređemo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je **Izveštaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2014.godinu**. Ovlašteni predstavnici Vlade su: doktor Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Miodrag Vujović, direktor Agencije za zaštitu konkurencije. Pozdravljam gospodina Vujovića sa saradnicom. Napominjem da je izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Almer Kalač.

Otvaram pretres i pitam gospodina Vujovića da li želi da da dopunsko obrazloženje. Želi. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvažni poslanici, građani Crne Gore,

U prethodnoj 2014.godini rad Agencije za zaštitu konkurencije obilježili su napor i usmjerenje ka unapređenju pravnog okvira, daljoj harmonizaciji propisa sa pravnom tekovinom Evropske unije, usaglašenom praksom sa praksom tijela za zaštitu konkurencije u Evropskoj uniji kao i efikasnom implementaciom zakonodavnih rješenja na snazi. Postupanja Agencije u izvještajnom periodu obilježena su nizom aktivnosti preduzetih mjera kojima se nastojalo u najvećoj mjeri, a u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, raspoloživim ljudskim resursima djelovati na način da se ili unaprijed onemogući kršenje propisa o zaštiti konkurencije ili da Agencija svojim odlukama zabrani ona ponašanja učesnika na tržištu kojima se sprečava, organičavanje ili pak narušava slobodna konkurencija, odnosno krše propisi na snazi kojima je uređena predmetna oblast.

U tim aktivnostima Agencija je trebala pokazati ne samo stručno znanje već i odlučnost u pokrenutim postupcima donošenjem adekvatnih odluka posebno kada je bilo riječ o sprovođenju propisa čija primjena i pored određenog napretka još uvijek nije zaživjela u Crnoj Gori. Izvještaj o radu je koncipiran tako da da jasan pregled ciljeva politike zaštite konkurencije zakonodavnog okrivra na snazi i nadležnosti Agencije. Detaljan prikaz je dat u odnosu na pojedinačne postupke koje je Agencija vodila u tri oblasti, a koje zakon reguliše. S tim u vezi naročita pažnja je posvećena proaktivnom djelovanju Agencije na planu utvrđivanja potencijalne radnje za upotrebu dominantnog položaja, kao i zaključenje zabranjene vrste sporazuma

između učesnika na tržištu a sa ciljem preventivnog djelovanja i eventualnog kažnjavanja od strane nadležnih prekršajnih sudova u slučaju utvrđivanja postojanja povrede konkurencije.

Agencija je u tom smislu pokrenula i vodila postupke analize uslova konkurencije u različitim sektorima uključujući maloprodaju hrane i pića, dnevnih štampanih medija, telekomunikacija, sektor lučkih usluga, proizvodnju i promet obuće, sektor osiguranja, vodosnadbijevanje u primorskim opštinama i drugim sektorima. U tom pravcu u izvještajnom periodu Agencija je okončala četiri postupka pokrenuta pod narušavanju konkurencije zaključenjem zabranjenih sporazuma i svi su okončani donošenjem konačnih rješenja. U toku daljih aktivnosti u ovim postupcima protiv navedenih privrednih društava podnešeni su zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupaka nadležnim prekršajnim organima. Takođe, pokrenuta su i tri nova postupka po službenoj dužnosti, jedan zabranjeni sporazum na tržištu nabavke životnog i neživotnog osiguranja javnih ustanova u postupcima javnih nabavki i dvije zloupotrebe dominantnog položaja, postupak na tržištu proizvodnje i prometa zamrznute hrane, te postupak na tržištu vodosnadbijevanja u primorskim opštinama.

Agencija je riješila i tri zahtjeva za pojedinačno izuzeće sporazuma od zabrane, dok su dva zahtjeva podnešena po istom osnovu obrađena u 2015. godini. Posebne aktivnosti Agencije evidentirane su u postupcima po podnijetim zahtjevima za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije. Riješeno je, odnosno donešeno je rješenje o odobrenju 25 postupaka, dok je sedam zahtjeva dostavljenih krajem izvještajnog perioda obrađeno i po istim početkom 2015. godine izdato rješenje o odobrenju. U okviru redovnih aktivnosti Agencija je nakon istraživanja pojedinih relevantnih tržišta pripremila značajan broj sektorskih analiza koje su bile osnov za pokretanje pojedinih postupaka. U cilju bržeg i efikasnijeg uspostavljanja slobodne konkurencije, odnosno uklanjanja potencijalnih negativnih efekata postupanja učesnika na tržištu te skraćivanja postupaka, Agencija prvi put primjenjuje institut prihvatanja ispunjenja obaveza predloženih od strane učesnika na tržištu i to u početnoj fazi pokrenutog postupka. Konačno, tu su i mjere koje utvrđuje i izriče privrednicima koji krše propise o zaštiti konkurencije a koji ne služe samo kažnjavanju već i kao i efikasna mjera odvraćanja od takvih postupanja.

Takođe, prvi put u Crnoj Gori novčano su kažnjeni učesnici na tržištu koji su učinili povredu konkurencije izricanjem mjere od strane nadležnih prekršajnih institucija, dok je u okviru svojih nadležnosti, a za nepostupanje učesnika na tržištu naloženim zaključkom Agencija izricala procesne kazne. S tim u vezi Agencija je tokom 2014. godine izrekla 14 kazni po ovom osnovu, raspona od pet hiljada do 69 hiljada. Posebnu kaznenu aktivnost u tom pravcu u obavezi su da obezbijede punu primjenu člana 73 Sporazuma o stabilizaciji i pridruženju Crne

Gore i Evropske unije i država članica. U tom smislu prilikom odlučivanja u postupcima primjenjivali smo kriterijume koji proističu iz primjene pravila konkurencije koja se primjenjuje u Evropskoj uniji što podrazumijeva primarno i sekundarno zakonodavstvo Evropske unije, praksu institucija Evropske unije kao i presude Suda pravde i Suda opšte nadležnosti. Osnivanjem Agencije i stupanjem na snagu novog Zakona o zaštiti konkurencije obezbijedena su dva osnovna preduslova za uspješno izvršenje zakonskih nadležnosti ove institucije, precizirano pomenutim članom SSP-a. To je omogućavanje ostvarivanja jasnog progressa na planu ispunjenja svih uslova koje Evropska unija stavlja pred Crnu Goru u postupku pristupanja.

Agencija je aktivno učestvovala i u radu međunarodnih organizacija i foruma koji se bave problematikom zaštite konkurencije. Uspostavljena je ili unaprijeđena saradnja sa nizom država članica Evropske unije i susjednih zemalja. Posebno ističem izuzetnu saradnju sa predstavnicima Evropske komisije u Crnoj Gori te njihovu opredijeljenost za apsolutnu podršku ove institucije, a sa ciljem da u svom budućem radu jasno izražava spremnost i posvećenost u obezbjeđivanju poštovanja prema otvorenom tržištu i tržišne ekonomije u pravcu potpune implementacije evropskih vrijednosti iz ove oblasti.

Konačno, polazeći od činjenice da su pregovori o članstvu u Evropskoj uniji tokom 2014.godine, da su ovlašćena lica Agencije uključena u okviru pregovaračkog poglavlja 8, te da se spremnost Crne Gore za članstvo, između ostalog, mjeri kvalitetom donešenih i potvrđenih odluka, njihovom usklađenošću sa relevantnim propisom i praksom evropskih ciljeva, značajan akcenat je dat upravo na tim aktivnostima koji su bitno obilježili naš rad u prethodnoj godini. Izvještaj obuhvata dio koji se odnosi na finansijske iskaze te s tim u vezi i osvrt na završni račun ove institucije.

Imajući u vidu značajne aktivnosti, te postupanje Agencije od januara mjeseca tekuće godine, kao i našu već dogovorenu praksu sa Odborom za ekonomiju, finansije i budžet, a u pravcu pravovremenog izvještavanja, ocijenili smo opravdanim da vas s tim u vezi informišemo i o najznačajnijim aktivnostima Agencije i u ovom periodu. U tom pravcu posebno ukazujemo na postupanje Agencije u sektoru ekonomskih komunikacija u dijelu usaglašene cijene robnih usluga mobilnih operatora, kao i ADSL usluga, aktivnostima na relevantnom tržištu lučkih usluga u okviru Luke Kotor, usluga pilotaže, relevantno tržište prehrambenih proizvoda i dugorabratne politike, te relevantno tržište vodosnadbijevanja u primorskim opštinama.

Na osnovu prenijetih aktivnosti pokretnut je postupak zbog narušenih ekonomskih sloboda u okviru akvatorijuma Luke Kotor. Po prvi put je pokrenut ispitni postupak po podnijetom zahtjevu za izdavanje odjeljenju za sprovođenje koncentracije sa relevantnim

tržištem elektronske komunikacije, te okončane istražne radnje i zakazana usmena rasprava u postupku protiv vodovoda.

Gospodine potpredsjedniče, veoma kratko ako dozvolite za prekoračenje.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Molim vas da privodite kraju. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Naravno, nastavljaju se aktivnosti na tržištu za nabavku usluga životnog i neživotnog osiguranja javnih ustanova u postupcima javnih nabavki, te utvrđivanja ... i ekonomskih sloboda na ovom relevantnom tržištu i to sada u značajnom broju učesnika pružalaca usluga. U skladu sa predmetima okončan je jedan, zakonom su stvorene pretpostavke za pokretanje još dva postupka. Aktivnosti postupanja učesnika na tržištu uvoza, transporta i prometa naftnih derivata su predmet permanentnog praćenja nadležnih u Agenciji. Posebne aktivnosti evidentirane su i na postupanju učesnika sa značajnom tržišnom snagom na relevantnom tržištu pružanju TV usluga u smislu pristupa, korišćenja pojedinih kanala i slično.

Ja bih samo na kraju, nemam ni vremena da vas informišem da je Vlada Crne Gore razmatrala predmetni izvještaj i na isti na sjednici 11.06.2015.godine dala saglasnost, odnosno prihvatila ga u predloženom tekstu.

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče i svima se izvinjavam na prekoračenju vremena.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Pitam da li predstavnici odbora žele da daju uvodna obrazloženja. Ne.

Imamo dvije prijavljene diskusije za sada, kolega Jelić i druga diskusija je kolege Pejovića.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Vujoviću sa saradnicom, uvaženi građani,

Dakle, danas je pred nama Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2014.godinu. Smatram da je izvještaj sveobuhvatan, detaljan i na jedan slikovit način pokazuje

aktivnost Agencije u 2014. godini. Ono što želim da naglasim jeste da su intenzivirane aktivnosti na podizanju svijesti o ulozi i značaju koji slobodna konkurencija ima za razvoj preduzetništva u Crnoj Gori, prvenstveno kroz izdavanje smjernica i uputstava i mišljenja, što je radila Agencija u prethodnoj godini.

Takođe, smatram da je unaprijeđen rad na procesuiranju i sankcionisanju utvrđenih povreda konkurencije koji je rezultirao većim brojem postupaka o čemu je gospodin Vujović saopštio u svom uvodnom izlaganju. Takođe je veoma važno naglasiti da Agencija i dalje radi kontinuirano u cilju ispunjenja preporuka koje je dala Evropska komisija u Izvještaju o napretku za 2014. godinu i na taj način Evropska komisija prepoznaje i podržava napor Agencije, prvenstveno kroz jačanje tehničke saradnje i pomoći koje pruža Agenciji. Takođe, Agencija je u izvještajnom periodu imala niz aktivnosti, prije svega ona je željela da unaprijedi i onemogući kršenje propisa za zaštitu konkurencije, da zabrani ona dešavanja na tržištu koja bi narušavala ili ograničavala slobodu konkurencije, što smatram da je jako dobro. Takođe, posebna pažnja je usmjerena na otkrivanje zabranjenih sporazuma, takozvanih kartela, budući da se takvim dogovorima, posebno cijenama i podjeli tržišta sprečava razvoj tržišta, tržišne ekonomije i nanosi direktna šteta samim građanima Crne Gore.

Ono što posebno treba istaći u ovom izvještaju jeste da prvi put u Crnoj Gori novčano su kažnjeni učesnici na tržištu koji su učinili povredu konkurencije i na taj način su bili sankcionisani od strane Agencije, što je svakako dobro i što treba nastaviti u sljedećem periodu.

Takođe, Agencija je dala svoj doprinos u izradi podzakonskih akata. Smatramo da ta podzakonska akta i saradnja sa nadležnim ministarstvima i nadležnim državnim organima treba da doprinese sprečavanju narušavanja konkurencije. Međutim, agencija ima i svojih ograničenja. Prije svega, to su ograničenja u smislu materijalnih i kadrovskih resursa kojima ona raspolaže. Pošto smo sada u 2015. godini, gospodine Vujoviću, pitao bih vas da li ste od ovih ograničenja koja ste imali u 2015. godini uspjeli da barem dio tih ograničenja eliminišete i da omogućite kvalitetne materijalne i kadrovske resurse za svoj rad. Takođe, vi ne možete raditi kvalitetno ako nemate dovoljan broj kadrova jer to vam predstavlja biznis barijeru u vašem radu. Takođe, vi imate samo šest zaposlenih po ovom izvještaju, a za određene segmente tržišta potrebne su za određene aktivnosti čak prosjek u Evropskoj uniji je i do 15 zaposlenih.

Ono što sam istakao i treba pohvaliti jeste vaša kvalitetna saradnja sa predstavnicima Evropske komisije u Crnoj Gori. Takođe, vaši predstavnici su bili prisutni u radu u pregovaračkom procesu za poglavlje 8, što je svakako jedan kvalitetan rad same agencije, gdje

vaši predstavnici mogu saopštiti kvalitetne informacije u vezi poglavlja 8 i pristupanja samoj Evropskoj uniji u tom dijelu poglavlja.

Ono što me je posebno zabrinulo, gospodine Vujoviću, u ovom izvještaju jeste da ste na str. 59 ovog izvještaja saopštili da se Agencija u svom radu svakako suočava sa pritiscima koji u najvećoj mjeri dolaze od učesnika na tržištu kod kojih je pokrenut postupak ili se postupak vodi a koji su narušili slobodu konkurencije. Svakako ćete od poslanika Demokratske partije socijalista imati podršku da se oduprete ovim pritiscima i da preduzimate sve zakonom dozvoljene radnje kako biste eliminisali pritisak na svoj rad.

Takođe, ono što je važno istaći, da je vaša zakonitost u radu svakako pretpostavka za kvalitetniji rad same Agencije. U izvještaju je takođe konstatovano da imamo i određenih postupaka, naročito kod drugih organa gdje se postupci odugovlače i na taj način prave određene probleme ... Takođe, ono što želim da istaknem jeste da vaš finansijski izvještaj koji ste imali u 2014., vaš budžet je iznosio 238.000 eura i on je viši za 7,5% u odnosu na 2013. godinu. Interesantno je da ste ostvarili nadoknade u iznosu od 375.000 eura, što je više za 87% u odnosu na isti period prethodne godine i praktično je više od vašeg budžeta koji je planiran za 2014. godinu. Treba naglasiti da ova sredstva predstavljaju prihod budžeta Crne Gore.

U izvještaju nezavisnog revizora koji je radio reviziju vaših finansijskih iskaza dato je da su istinito i fer prikazani primici i izdaci u novčanim tokovima. Ovdje bih postavio vama sljedeće pitanje: Revizor je dao mišljenje sa rezervom i želim da to iskontentirajete i da vidimo šta je to što predstavlja ograničenje u vašem radu kada su u pitanju finansijska sredstva za vaš rad.

Na kraju, gospodine potpredsjedniče, zahvaljujem se na toleranciji, želim da saopštim da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet većinom glasova podržao Izvještaj Agencije za konkurenciju za 2014. godinu. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Jeliću.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Svoju diskusiju bih podijelio u tri dijela, zapravo pokušao da dam odgovor na tri pitanja. Prvo, zašto je konkurencija bitna, šta je to što imamo u izvještaju i šta je to što imamo u realnosti. Vjerujem, u prvom dijelu, da ćemo se svi saglasiti, a potpuno laički rečeno konkurencija jeste jako dobra stvar, svaka razvijena ekonomija njeguje konkurenciju, ona znači u konačnom bolji

proizvod ili uslugu na tržištu i ono što bi negdje trebalo građane da zadovolji, nižu cijenu. Nije nužno, ali sasvim očekivano ako imate dobru i konkurentnu ekonomiju, mi bismo to trebali na kraju da imamo. Poslužiću se ovdje podacima Centra za istraživanje globalne konkurentnosti iz Lozane koji su naveli koje su to najkonkurentnije privrede na svijetu. Potpuno očekivano, na prvom mjestu su Sjedinjene Američke Države, potom Singapur, Hong Kong, Luksemburg, Kanada, Norveška, Danska, Švedska i Njemačka.

Zašto sam pravio ovaj uvod? Onamo gdje konkurencija postoji kao institut na tržištu, sasvim je očekivano da imate i snažnu ekonomiju koja može da odgovori izazovima i inovacijama, ali što je najbitnije da novi proizvodi na tržištu ne podivljaju u svojim cijenama. Agencije poput agencije za zaštitu konkurentnosti u tim razvijenim ekonomijama su agencije koje se boje, slobodno da tako kažem, hajde da ne kažem da se plaše, ali svakako vrlo budno i sa uvažavanjem prate globalne korporacije i njihovo ponašanje na tržištu. Njihove odluke mogu da zbole, tako da kažem, ako se prekorači ono što je dozvoljeno.

Moram negdje iskazati neslaganje i nezadovoljstvo u ovom dijelu izvještaja, naravno vi ste posložili, vjerujem korektno, podatke u jednoj formi koja je prijemčiva za čitanje, oni su se našli ispred nas, ali na samom početku nas susrijeće jedna konstatacija koja govori o tome da smo mi ipak na polju forme, a ne suštine. Na str. 4, u samom uvodu, kažete da se rezultati rada Agencije i njena efikasnost mogu mjeriti brojem donesenih odluka i to razrađujete. Uz dužno uvažavanje broja, taj broj ne mora da znači ništa ako nema po dubini kvalitete tih odluka. Javnosti radi, vaša tri glavna segmenta politike zaštite konkurencije su bili utvrđivanje zabranjenih sporazuma između učesnika na tržištu, utvrđivanje zloupotreba dominantnog položaja i ocjena dopuštenosti koncentracije preduzetnika. Po našoj skromnoj ocjeni, rezultati su, ukupno gledano, više nego skromni.

Ono što je za nas mnogo zabrinjavajuće, kao da se Agencija bavila paralelnom realnošću. Zašto ovo govorim? Vi ovdje na str. 26 govorite o broju donijetih odluka i onda govorite da je u 2014. godini donijeto 25 odluka o koncentracijama i, pazite, svaka je odobrena. U stavci odbačene koncentracije nema nijedan. To su cifre kada pogledate. Takođe, imate u oblasti zaštite od kartelnog sporazuma imali ste četiri slučaja koja ste riješili, u jednom ste izdali i novčanu kaznu i vjerujemo da ste dobro postupili u tom dijelu. Međutim, to nije sada ni neki primitak, ako hoćete, ukupno gledano za državu Crnu Goru po tom osnovu koji je prekoračen, iako kaznena politika ne mora nužno da bude cilj samo naplata od prekršaja.

Ono što je osnovno pitanje kada pročitate ovaj izvještaj i na jednom mjestu, kako je rekao kolega, vi konstatujete određene pritiske. Koje? Jeste li podnijeli krivičnu prijavu, obavijestili

specijalnog tužioca, mada je on formiran u međuvremenu? Vrlo je važno da znamo koje vrste su pritisci i od koga i zbog kojeg interesa. Tu ste ostali vrlo netransparentni u zoni nezamjeranja. Ono što negdje moram da pitam vas, ko štiti obične građane, ono što je ostalo potpuno van ovog izvještaja. Uzeću samo dva segmenta. Ko štiti poljoprivrednike od uvoznog lobija koji je nevidljiv i ko štiti građane od banaka, od njihovih visokih provizija i stambenih kredita koji se kreću do 9%? Gdje je ovdje njihova analiza, gdje je taj problem? Na kraju onda dođemo da se mi bavimo nekim slučajevima, uz uvažavanje svih kompanija koje su pomenute, prosto svaka kompanija ima svoj interes da ima što veći kolač na tržištu, možda da negdje i poremeti balans koncentracija, ako ona iskorači previše, tu ste da sankcionišete, ali to nije ključni problem.

Ključni problem je kartelno udruživanje koje u srži podriva nešto što se zove konkurentnost u Crnoj Gori. Sada govorim o jednoj od dvije strateške grane, vi nemate čak ni mogućnost da ga prepoznate u ovom dijelu. Ako vam kažem da su poljoprivrednici žrtve kartelnog udruživanja uvoznčkih lobija prehrambenih proizvoda, vi možete samo da me gledate u čudu i da kažete da nemate zakonski instrument da se borite sa tim. To vam govori gdje smo mi danas kada je riječ o zaštiti konkurencije. Pazite, sa samo šest zaposlenih vi treba da štitite crnogorsko tržište od svega ovoga.

Formirali smo komisiju da bismo na kraju dobili izvještaj i u određenom broju slučajeva konstatovali da je sve u redu. U malom broju slučajeva, to moram da kažem, u odnosu na ono što se dešava na tržištu, konstatovali ste određene nepravilnosti, izrekli određene sankcije, to pozdravljamo, ali ukupni rezultati su više nego skromni.

Ono čime ću završiti, jer je vrijeme očigledno isteklo, nama bi negdje više značilo da konačno institucije, ako je to korak u tom pravcu hajde da ga pozdravimo, ali previše čekamo, da imamo institucije koje nijesu tigrovi bez zuba. Na kraju, vi ni kao agencija nijeste medijski prepoznatljivi. To govori o mjerljivosti. Uvjeren sam da svako danas u Crnoj Gori zna za specijalnog tužioca, ali sada da napravite anketu koliko ljudi zna da postoji Agencija za zaštitu konkurencije, uvjeren sam da bi taj broj bio jako mali. Ovo su neke osnovne smjernice za uvod u diskusiju, vjerujem da ćete iskomentarisati da bih se osvrnuo na vaš komentar. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Gegaj je odustao od diskusije i zahvaljujem mu se. Iscrpili smo diskusije. Sada bi gospodin Vujović mogao dati komentare na diskusije kolege Jelića i kolege Perića, a nakon toga bi imao pravo na završnu riječ. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Prije svega, na diskusiju gospodina Jelića, što se tiče prve kvalifikacije gospodina Jelića vezano za ograničenja u postupanjima Agencije za zaštitu konkurencije koja su kvalifikovana u predmetnom izvještaju i šta je Agencija po tom pitanju uradila.

Kao što i sami znate, postoji par tih ograničenja kako sa nivoa zakona, tako i sa nivoa postupanja pojedinih učesnika na tržištu. Kao prvo ograničenje u postupanjima Agencije za zaštitu konkurencije jesu, prije svega, ograničenja procesne prirode. Agencija za zaštitu konkurencije u potpunosti razumije i prihvata zakonodavna rješenja gdje svaki učesnik u postupku, odnosno stranka u postupku ima pravo podnošenja tužbe i zaštitu svojih prava nadležnom upravnom sudu. Međutim, ne može da prihvati da stranka u postupku na svaki izdati upravni akt Agencija za zaštitu konkurencije podnosi tužbu Upravnom sudu. U tom pravcu u pojedinim postupcima koji su bili pred Agencijom za zaštitu konkurencije imamo tri, četiri, pet pa i više podnesenih tužbi na rad i postupanje Agencije prema Upravnom sudu. Znamo šta to znači, jednostavno oduglovačenje postupka, sa ciljem zastare istog.

Na drugoj strani imamo dualizam postupanja, gdje su, takođe, ograničenja u radu Agencije za zaštitu konkurencije. Kao što i sami znate, Agencija u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti ima aktivnosti koje se odnose na pokretanje postupaka protiv učesnika na tržištu, odnosno protiv akata i rada takvih učesnika na tržištu koji za posledicu mogu imati sprečavanje narušavanja konkurencije. U tom pravcu Agencija vodi postupke i donosi rješenja koja su konačna u svakoj predmetnoj upravnoj stvari. Ocjena zakonitosti postupanja Agencije je na Upravnom sudu, dok je kaznena politika u isključivoj nadležnosti prekršajnih sudova. Međutim, ovdje treba naglasiti da povredu utvrđuje nadležni prekršajni sud i na osnovu toga utvrđuje i kaznu učesnicima na tržištu. To je nešto što, takođe, oduglovači postupak pred Agencijom za zaštitu konkurencije, a što u najvećoj mjeri, imajući u vidu naše odluke, odluke prekršajnih sudova, može doći i dolazi često do kolizije postupanja jedne i druge institucije.

Što se tiče drugih ograničenja, vi i sami znate da Agencija, kao što ste i već istakli, ima svega šest zaposlenih, na slučajevima ukupno ima 12 zaposlenih radnika. Tokom ovog i prethodnog izvještajnog perioda Agencija je pokušala, mislim da je to već bilo tri, četiri ili možda čak pet raspisanih konkursa, niko se nije javljao na raspisane konkurse. Vidite i sami da se radi o izuzetno zahtjevnim postupcima koji se vode pred Agencijom za zaštitu konkurencije, trebaju adekvatna znanja i, na kraju, adekvatne zarade. Sve u svemu, nema posebno zainteresovanih

koji bi došli da rade u Agenciju za zaštitu konkurencije. Doduše i taj mali broj zainteresovanih jednostavno to su lica koja ne odgovaraju kvalifikacionoj strukturi.

Preći ću na finansijski plan, pa ću onda pokušati da odgovorim gospodinu Periću. Što se tiče finansijskog plana, tu ima određenih propusta kada su zakonodavna rješenja na snazi. Kao prvo, mi smo institucija koja smo registrovani u centralnom registru Poreske uprave i kao takvi mi egzistiramo kao nezavisni privredni subjekat. Međutim, istovremeno mi se finansiramo iz budžeta. U tom pravcu, naše postupanje kada je finansijski plan i tu ću se osvrnuti i na rezerve ovlašćenog nezavisnog revizora, jeste i to ograničenje da Agencija za zaštitu konkurencije ne može postupati u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji i do kraja trećeg mjeseca dostavljati finansijske iskaze jer ih i nema. Kompletno finansijsko poslovanje vezano je za budžetsko poslovanje s obzirom da smo klasična budžetska potrošačka jedinica. Prihodi su takvi kakvi jesu, 80% su veći nego budžetki opredijeljena sredstva. Mislim da je to samo jedan plus za budžet s obzirom da se isti uplaćuju u potpunom iznosu za potrebe budžeta, odnosno Ministarstva finansija.

Pokušaću nešto i gospodinu Periću, što se tiče naših postupaka. Što se tiče kvalifikacija da je mali broj postupaka, gospodine Periću, tu se ne bih složio sa vama imajući u vidu ocjenu Evropske komisije, posebno ocjenu naših kolega iz zemalja okruženja, posebno na poslednjem sastanku koji smo imali sa predstavnicima italijanske institucije za zaštitu konkurencije, oni su otvoreno, i to citiram, impresionirani našim rezultatima. Mala institucija kao što je naša agencija sa svega šest zaposlenih, da u toku godine odradi četiri postupka, da izda 25 rješenja o odobrenju koncentracija, da riješi tri slučaja za pojedinačno izuzeće sporazuma, da pripremi toliki broj sektorskih analiza koje su bile osnova za pokretanje tih postupaka, više je nego pozitivno kada su rezultati ove institucije u pitanju. Na kraju, tu je i ocjena sjednice Pododбора za unutrašnje tržište konkurencije održana 25. i 26. maja tekuće godine, kao i izvještaj o prošloj godini, sa punom pažnjom očekujemo izvještaj koji će biti dostavljen krajem oktobra mjeseca o našim nadležnostima i postupanjima u 2014. godini, a od strane Evropske komisije.

Što se tiče vaše kvalifikacije da smo se mi samo bazirali na tri segmenta politike zaštite konkurencije, upravo su tri segmenta politike zaštite konkurencije osnovno polje djelovanja Agencije za zaštitu konkurencije - zabranjeni kartelni sporazumi, zloupotrebe položaja i kontrola koncentracija. Prema tome, imajući u vidu, još jedanput kažem, izuzetno zahtjevne predmete vezano za broj postupaka i za ograničenja koja su vezana za postupanje u nadležnostima Agencije za zaštitu konkurencije, samo troje zaposlenih koji rade na slučajevima, znači troje radi na koncentracijama, a troje na slučajevima vezano za zloupotrebu položaja. Plus Agencija nema

zaposlene na specifičnim zvanjima kao što su bankarstvo, osiguranje, elektronske komunikacije, te u tom pravcu ima potpisane sporazume o saradnji sa nadležnim regulatorima. Isto tako, Agencija prilikom postupanja ima zahtjevne aktivnosti vezano za prikupljanje podataka, prikupljanje podataka ... neposrednim uvidom, što predstavlja izuzetnu potreškoću ograničenja i pritiska, upravo ovo što vi kažete, na rad i postupanje Agencije za zaštitu konkurencije. To je posebna sektorska analiza koja proizilazi iz pojedinih slučajeva vezanih za zloupotrebe ... položaja, a tamo gdje posebno cijene narušavaju ekonomske slobode na tržištu, ekonomske analize koje traju po nekoliko mjeseci, a u pojedinim slučajevima kao što su naše kolege iz zemalja regiona radili, čak po dvije i dvije i po godine rade na tim analizama i kroz te analize na kraju nisu ni došli do rezultata koji su bili mjerodavni za odlučivanje u tim istim postupcima.

Na kraju, sve ovo što ste rekli vezano za medijsko prepoznavanje, Agencija za zaštitu konkurencije od donošenja novog Zakona o zaštiti konkurencije, imajući u vidu da se radi o novoj grani prava te da pravo i politika konkurencije još uvijek nijesu bili dovoljno poznati, a kao što vidite iz izvještaja neće ni da budu prihvaćeni u Crnoj Gori, u kontinuitetu, čak od 2009. godine održava seminare, radionice, konferencije i za predstavnike privrede, njihovih strukovnih udruženja, sudove, regulatorne institucije, medije. Prisustvo na ovim seminarima je takvo kakvo jeste, a to je nešto što nije u nadležnosti postupanja ove agencije. Sve što odradi Agencija, vi ste mogli da pogledate vizavi našeg zakona i statuta, sve je objavljeno na internet prezentaciji, sve naše aktivnosti u postupcima, saradnja sa drugim institucijama, zvanični stavovi predstavnika Evropske komisije, svi se nalaze na našoj internet prezentaciji, svi postupci kada se pokrenu, svi su objavljeni u Službenom listu, tako da tu ne mogu dijeliti vašu kvalifikaciju da nijesmo dovoljno medijski prepoznati. Zahvaljujem i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sada imamo dva komentara, kolega Jelić i drugi komentar kolege Perića. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Zadovoljan sam vašim odgovorima, gospodine Vujoviću, ali svakako nije dobro da se određeni postupci koji su pred nadležnim državnim organima odugovlače iz razloga što štetu

trpe građani. Jer, vi ste u skladu sa vašim ovlašćenjima koje ima Agencija za zaštitu konkurencije procesuirali određene nepravilnosti na tržištu i na taj način ukazali na određene nedoslednosti koje rade određene kompanije, a prije svega na štetu građana Crne Gore. Tu treba da podstaknemo i nadležne državne organe da kada vi reagujete i ukažete na određene nelogičnosti ili kršenje zakonitosti, da se to odradi u najboljem mogućem roku. Takođe, ono što je djelokrug vašeg rada i što je domen vašeg rada, kada imate određene nepravilnosti na tržištu, vi završavate u skladu sa vašim vremenskim rokovima koji su dati za takva rješenja. Svakako nije mi jasno da nemamo interesovanja na vašim oglasima za popunjavanje slobodnih radnih mjesta u vašoj agenciji. Pretpostavljam da tu važi Zakon o državnim službencima i namještcima. Evo, poziv svima onima koji su nezaposleni ili nemaju kvalitetno radno mjesto da konkurišu na takve oglase, da ispune one uslove oglasa, opšte i posebne uslove. Jer, neshvatljivo je, ako imamo toliko visokoškolaca nezaposlenih da imamo i primjer da se u određenom državnom organu ne popunjavaju slobodna radna mjesta.

Što se tiče vašeg finansijskog iskaza sa mišljenjem nezavisnog revizora, jasno je da vaša agencija nema finansijsku nezavisnost i vi niste nezavisni jer ste potrošačka budžetska jedinica ... knjigovodstvo, ali to svakako treba naglasiti da se ne bi stekao utisak da je agencija u svom radu imala određene nepravilnosti. Vi ste pozitivno poslovali, ostvarili ste prihode koji su postali sastavni dio budžeta Crne Gore, a koji se vode na posebnom računu kod Centralne banke i dobro je da su ta sredstva u iznosu od 350.000 postala sastavni dio budžeta i da se može iskoristiti za kvalitetniju upotrebu u budžetu Crne Gore za namjene kako to određuje Ministarstvo finansija. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Na temi smo konkurencije, a očigledno demonstriramo, čini mi se svi zajedno danas, nekonkurentnost u odnosu na potrošnju dozvoljenog vremena.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine Vujoviću, neću da osporim na bilo koji način trud i rad šest ljudi koji pokrivaju jednu oblast koja je možda od suštinskog značaja za privredu bilo koje zemlje. Sam podatak da imate šest zaposlenih govori dosta. Sam podatak da vam se ne javlja niko na oglase govori još

više. Znači, da primanja, ukupni ambijent za rad u agenciji, zaštićenost ljudi u agenciji, ako hoćete i finansijska zaštićenost je daleko od adekvatnog nivoa. Ako se mi sada ovdje raspravljamo putem brojki, osporio sam taj argument na samom početku, same brojke bez kvaliteta ne znače mnogo. Ne sporim kvalitet tih odluka, ali jedna odluka koja bi protresla tržište, recimo u bankarskom sektoru, recimo u sektoru prodaje lijekova, recimo u sektoru veleprodaje u Crnoj Gori, sve ono što dotiče građane, vjerujte da bi to bio mnogo bolji marketing nego ne znam koliko konferencija za štampu i šta sve ne. Vi imate slučaj da vi sami konstatujete pritiske, a nemamo specifikaciju pritisaka od koga, kako, zbog čega, da li je procesuirano ka sudskim organima. To je ambijent o kome govorimo.

Kada je riječ o oblasti koje ste pomenuli, to je nesporno. Ako ste to doživjeli kao tačku spora, to nije. Tri oblasti su prosto djelokrug vašeg rada, ali nama trebaju agencije i institucije koje će prodrmati sistem, ako hoćete. Ovdje su pominjali DRI. DRI je pokazao neku vrstu odlučnosti da se vidi kada stvari nijesu kako treba. Na kraju dana građani će da vide da li je rezultat rada agencije niža cijena na tržištu. Evo da prevedem, do kraja da banalizujem. Nisam siguran da se to vidi na osnovu rada ove agencije. Nažalost, vama je zadat ambijent u kome su vam gotovo pa vezane ruke brojem zaposlenih, malim sredstvima, malim, ako hoćete, izvršnim ovlašćenjem. Na kraju imamo ovdje da raspravljamo o ciframa koje mogu da budu impresivne po broju zaposlenih taj broj slučajeva, ali ukupno po tržištu agencija može da ima samo jedan trošak koji, dobro je da rade neki ljudi tu, ali moramo da imamo opipljivije i mjerljivije rezultate. Ovo jednostavno nije dovoljno. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Gospodine Vujoviću, imate mogućnost za završnu riječ, sa molbom da ne izazivate naknadne komentare.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Formiranje cijena nije u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije, gospodine Periću, vi to vrlo dobro znate. Postupanje Agencije je usmjereno u onom pravcu ukoliko pojedini učesnici na tržištu ...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Gospodine Vujoviću, vi ste nastavili sa komentarem, kolega Perić će imati pravo da da odgovor na vaš komentar. Vi ste dobili mogućnost za završnu riječ, ali da nastavimo sa dijalogom. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Zahvaljujem.

Što se tiče broja koncentracija o kome ste govorili, dobro ste to kvalifikovali da smno mi izdali 25 rješenja i da su sva rješenja, odnosno svi zahtjevi po osnovu podnesenih rješenja i riješeni, odnosno odobreni od strane Agencije za zaštitu konkurencije.

Gospodine Periću, mi u Agenciji za zaštitu konkurencije ne možemo uticati na broj podnesenih zahtjeva na jednoj strani i, na drugoj strani, gospodine Periću, mi ne možemo zabraniti jednu koncentraciju ako je ona u potpunosti i u svemu dostavljena Agenciji u skladu sa zakonom i u skladu sa uputstvom za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije. Ako su učesnici u koncentraciji u potpunosti postupili, ako nema osnova da će predmetna koncentracija narušavati ekonomske slobode na tržištu, mi tu koncentraciju ne možemo zabraniti.

Što se tiče naše saradnje sa nadležnim pravosudnim institucijama, mogu da vam kažem da u većini slučajeva, ne samo u 2014. nego i u ranijim godinama, Agencija za zaštitu konkurencije prosleđivala je konačna rješenja, odnosno konačne odluke Agencije za zaštitu konkurencije na dalje postupanje nadležnih tužilačkih institucija, što možete provjeriti.

Što se tiče komentara gospodina Jelića vezano za odugovlačenje postupka, mogli ste provjeriti i kroz izvještaj da postoje određene prepreke za odugovlačenje postupaka i kod drugih nadležnih, prije svega pravosudnih institucija. U nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije nije komentarisanje postupanja nadležnih pravosudnih institucija, prije svega mislimo na Upravni sud i na područni organ za prekršaje. Evropska komisija sa svoje strane ima određena ograničenja, određene rezerve kada je postupanje nadležnih pravosudnih institucija i to posebno u dijelu kaznene politike. Kao što sami znate, kaznena politika za razliku od zemalja Evropske unije i zemalja okruženja nije u nadležnosti Agencije za zaštitu konkurencije već nadležnih prekršajnih institucija. To je nešto što je dozvoljeno Crnoj Gori u početnoj fazi razvoja ovih institucija. Imajući u vidu da, kada su se rešavale i donosile odluke o zakonodavnim rješenjima, Agencija nije bila formirana zbog neizgrađenosti administrativnih kapaciteta i, prije svega, zbog neusaglašenosti i još uvijek neriješenog pitanja na relaciji kaznene politike pravosudne institucije i Agencije za zaštitu konkurencije, naravno riješeno je kako je riješeno i

posebno zbog neusklađenosti našeg pravosudnog sistema. Međutim, imajući u vidu da nema adekvatne kaznene politike, kao što je i kvalifikovao gospodin Perić, za očekivati je da će Evropska komisija tražiti postupanje kao kod naših komšija Hrvata, tražiće se izmjene zakonodavnih rješenja i stavljanje kaznene politike u direktnu nadležnost Agencije za zaštitu konkurencije. Kako će sve to biti, na nama je da sačekamo i nakon toga da vidimo da li će rezultati na ovom planu biti bolji i veći nego što su do sada.

Što se tiče objašnjenja vezano za postupanje i nadležnost Agencije za zaštitu konkurencije u dijelu finansijskog plana i finansijskog poslovanja, gospodine Jeliću, mi smo dosledno to objavili u našem izvještaju, iznijeli smo i objasnili sve kako i na koji način mora funkcionisati Agencija za zaštitu konkurencije kada su finansijski propisi u pitanju. To je saopšteno i nezavisnom revizoru, to je saopšteno i Državnoj revizorskoj instituciji. Nezavisni revizor, posebno Državna revizorska institucija ne mogu i neće da shvate, odnosno da prihvate rješenja kao što su u našem zakonu.

Imajući u vidu sva ova ograničenja o kome ste vi pričali i gospodin Perić, mogu da vam kažem da Evropska komisija ima određene rezerve po tom pitanju, slijede izmjene zakonodavnih rješenja na snazi kao neuređena predmetna oblast. Očekujemo sa sigurnošću da će svi ovi problemi, sva ograničenja koja su sada prisutna u radu Agencije za zaštitu konkurencije tokom donošenja novih zakonodavnih rješenja biti eliminisani, čime će se stvoriti i povoljniji uslovi za efikasniji rad ove institucije. Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala i vama, uz jedno značajno narušavanje procedura rada našeg parlamenta, ali uvažavajući činjenicu da je ovo jedna mlada institucija, važna oblast za ukupni ambijent u Crnoj Gori, bili smo tolerantni.

Imaćemo sada potrebu, razumio sam, kolege Perića da da novi komentar, nakon toga kolega Jelić i vi ćete nakon toga imati pravo na završnu riječ, nadam se u dozvoljenom vremenu i sa sadržajem koji je adekvatan završnoj riječi.

Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine Vujoviću, vi ste upravo vašim načinom izlaganja potvrdili sve teze koje sam izricao u vezi ambijenta u kom vi radite. Data su vam suptilna i vrlo velika ovlašćenja na tržištu, a onda vaši odgovori dominantno se svode na to, ne možemo, ne smijemo, nemamo ovlašćenje,

nije praksa. Sami broj odgovora koji vas onemogućavaju da nešto radite govori upravo o tome da su vam svezane ruke u poslu iz različitih razloga.

Kad je riječ o cijenama, zbog građana, vi konstatujete na strani 23. vašeg izvještaja, kada govorite o kocentracijama, nešto što stoji i sa čim sam potpuno saglasan - koncentracije učesnika na tržištu mogu imati pozitivne efekte kao što su jačanje slobodne konkurencije, povećanje konkurentnosti, citiram, "nižih cijena". Vrlo direktno možete uticati. Naravno, ne možete vi da određujete koliko će da košta neki proizvod, usluga, šta god, ali vi kreirate ambijent da bi trebalo da znači da ako imamo više mobilnih operatera, da imamo značajno niže cijene mobilnih usluga a ne da imamo neki prećutni dogovor, a možda imamo i osnov sumnje da ima neke vrste kartelskog udruživanja i da imamo cijene koje su potpuno divljanje. Isto tako kad je priča o veleprodajama, kad je riječ o veledrogerijama. Namjerno pominjem upravo učesnike na tržištu, značajan broj tih učesnika. Znači, vi nemate instrumente, nemate iskustvo, nemate dovoljan broj zaposlenih, nemate dovoljna sredstva, pa znate, na kraju ja vas pitam šta vi možete da radite. I onda ovo, zaista pohvale ljudima koji su uradili posao koji su uradili, nije to sporno ali šta imaju građani od toga? I kapacitet, zaista nosim taj utisak, kapacitet ove agencije se ne snaži, nego ili stagnira ili, ne znam kada se ovo poglavlje aktivira, u jednom od poglavlja ovo je skoro pa dominantna kategorija zaštite konkurencije. Ta tapšanja po ramenu koja sad dobijamo zbog 26, 27 slučajeva, tada neće značiti mnogo. U međuvremenu zaista treba ili izvršiti pritisak na Vladu da omogući veća sredstva, da se omogući bolja dodatna profesionalizacija, da se angažuju ljudi koji su potrebni pa da imamo konkretne rezultate, jer ovako, opet kažem, u konačnom građani zbog kojih postoje agencije nemaju mnogo od postojanja ove agencije. Ako hoćete da poentiram još jednom, nemaju konkurentnije tržište i nemaju kao nešto što proizilazi iz toga - niže cijene bilo usluga, bilo proizvoda. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Jeliću, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Potpredsjedniče, neću iskoristiti sve vrijeme imajući u vidu da gospodin Vujović nije dobro razumio proceduru rada, ali nećemo mu zamjeriti.

Dakle, ono što je veoma važno, to sam rekao u svom izlaganju, da kompanije koje su nezadovoljne sa postupanjem Agencije pribjegavaju nerijetko prijetnjama, prigovorima i drugim

mjerama. Dakle, ovdje zaista želim da ohrabrim Agenciju da će imati podršku Demokratske partije socijalista i svih poslanika da takve kompanije procesuiraju prema nadležnim državnim organima, a sve u interesu građana Crne Gore kako bi onaj profit ekstra ili monopolski profit koji ostvaruju na tržištu bio u džepovima građana Crne Gore. I još druga stvar, što se tiče višeg nezavisnog revizora, zadovoljan sa vašim odgovorom i mislim da u saradnji sa Državnom revizorskom institucijom treba riješiti taj problem. Imajući u vidu status vaš kao agencije za razliku od ostalih agencija koje su potpuno nezavisne, vi ste u jednoj drugoj poziciji tako da taj proces ili taj problem treba riješiti kako ne bi dolazilo do toga da nezavisni revizor iskaže svoje mišljenje sa rezervom jer za to zaista nema potrebe. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine Vujoviću, imate mogućnost da date završnu riječ. Izvolite.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Moram samo jedno da istaknem, žao mi je, pravo da vam kažem, što gospodin Perić nije tu, nije njegovo razumijevanje, gospodin Perić je ...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Molim Vas, gospodine Vujoviću, završna riječ bez pominjanja imena poslanika, završna riječ prikladna utiscima rasprave i završne poruke. Molim Vas.

MIODRAG VUJOVIĆ:

Veoma kratko da informišem parlament. Mogli ste primijetiti ipak da se radi o relativno novoj grani prava, kao što sam već rekao, to je da pravo politike konkurencije još uvijek nije dovoljno poznato ni prihvaćeno. Naravno, zakonom regulisana oblast slobodne konkurencije na tržištu ima neposredan značaj za opšti privredni razvoj. Cilj slobodne konkurencije je stvaranje jednakih uslova privređivanja za sve učesnike na tržištu što mora dovesti do povećanja konkurentnosti i pravne sigurnosti, odnosno po... nepredvidljivosti učesnicima na tržištu, a što je u krajnjem cilj nadležnosti i postupanja Agencije za zaštitu konkurencije.

Mnogi od tih učesnika na tržištu ne shvataju osnovi prava politike konkurencije. Mnogo se drugačije, sasvim drugačije i u suprotnom pravcu tumače nadležnosti postupanja Agencije za zaštitu konkurencije. Često se naše nadležnosti i postupanja poistovjećuju sa postupanjima

regulatora drugih zakonodavnih rješenja na snazi kojima je uređena predmetna oblast, a što će Agencija za zaštitu konkurencije u narednom periodu učiniti i dodatni korak da zajedno sa nadležnim državnim institucijama da doprinos postupanjima i nadležnostima ove institucije.

Mogu da kažem, kao što ste sami i kvalifikovali i vidjeli, da zaista postoji veliko ograničenje, pritisci i prepreke u radu Agencije, da smo u tom pravcu od formiranja Agencije za zaštitu konkurencije tražili i u najvećoj mjeri i dobili podršku prije svega od privrednika i njihovih strukturnih udruženja i posebno smo dobili potpunu podršku od strane predstavnika izvršne vlasti.

Naravno, što se tiče naših nadležnosti u postupanju, punu podršku smo dobili od matičnog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Siguran sam da ćemo punu podršku našim nadležnostima i postupanjima dobiti u narednom periodu i od ovog visokog doma. Naravno u svemu tome Agencija za zaštitu konkurencije će nastojati, pa makar to bilo i sa šest zaposlenih u osnovnoj djelatnosti, da da rezultate kakvi se od nas očekuju. Međutim, morate shvatiti da Agencija sa ovolikim brojem zaposlenih ne može pokriti sva relevantna tržišta a mogli ste vidjeti da smo upravo u 2013. posebno u 2014. godini akcenat dali na najveće učesnike sa pojedinih relevantnih tržišta koje smo zaista odradili u maksimalno korektnom roku predviđenim za odlučivanje.

Što se svega ostalog tiče, znači vezano za pune efekte politike i prava konkurencije u Crnoj Gori, nije samo na Agenciji za zaštitu konkurencije, tu je i nadležnost drugih pravosudnih institucija, ali samo i isključivo zajedničkim radom ne samo pravosudnih institucija i ove Agencije nego prije svega izvršne vlasti, naravno i vas kao zakonodavne vlasti koji se nadam da ćete dati podršku ovoj instituciji, možemo u budućem periodu doći do još boljih i većih rezultata, posebno rezultata koje od nas očekuju naši evropski partneri. Naravno, ono što je najvažnije, slijede dalje aktivnosti na implementaciji koje će se na posebnim sjednicama pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju posebno cijeniti i vrednovati i naravno i drugim neposrednim kontaktima sa predstavnicima Evropske komisije što će u najvećoj mjeri uticati na brže otvaranje pregovaračkog poglavlja 38, a što će Agencija za zaštitu konkurencije tokom narednog perioda nastojati da da svoj puni doprinos. Zahvaljujem na konstruktivnoj raspravi, još jedanput se izvinjavam na prekoračenju vremena.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama na učešću, na detaljnim obrazloženjima, sveobuhvatnim komentarima. Ovo je smisao našeg rada, otvaranje dijaloga i pojašnjavanje u odnosu na sva otvorena pitanja a

posebno, ponavljam, kad su u pitanju ovakve oblasti koje su relativno nove i ovako mlade institucije koje treba svi zajedno da snažimo i podižemo konkurentnost, i same institucije.

Hvala, gospodine Vujoviću, Vama i Vašoj saradnici.

Predlažem da nastavimo po dnevnom redu.

Sada je na redu **Izveštaj o finansijskom poslovanju i Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2014. godinu.**

Predstavnici Agencije za elektronske medije su Ranko Vujović, predsjednik Savjeta Agencije i Abaz Beli Džafić, direktor Agencije, koji je prisutan i pozdravljam ga. Napominjem da je izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet kolega Almer Kalač.

Otvaram pretres i pitam gospodina Džafića da li želi dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani poslanici,

Agencija za elektronske medije je dostavila Izveštaj koji je u potpunom skladu sa Zakonom o elektronskim medijima. Agencija za elektronske medije u toku 2014. godine je ostvarila ukupan prihod od 936.674 eura i ukupan rashod od 842.748 eura što predstavlja uvećanje prihoda od 30%, odnosno rashoda za 17% u odnosu na plan.

Dakle, može se zaključiti da je ostvarena pozitivna razlika između prihoda i rashoda u iznosu od 93.926 eura koja je uplaćena budžetu Crne Gore. Upoređujući elemente ostvarenja prihoda u odnosu na plan od 2014. godine može se konstatovati da se Agencija pridržavala usvojenog plana, posebno finansijskog, da su planirani prihodi odmah ... ostvareni samo za 0,42% manje od planiranog, dok je prihod nakanade za pružanje ... usluga na zahtjev za 22,31 veći od planiranog. Uz Izveštaj o finansijskom poslovanju dostavljen je poslanicima Izveštaj o radu za prošlu godinu koji omogućava sagledavanje uslova i ambijenta poslovanja i realizovanih poslovnih aktivnosti Agencije kao i njihovih efekata. Ja namjerno neću govoriti detalje podnešenog Izveštaja o radu, zbog toga što smo iscrpno o tome govorili na Odboru za finansije. Mi smo ispunili u prošloj godini sve što je bilo zacrtano finansijskim planom i planom rada na šta je Skupština dala svoju saglasnost i dobili smo podršku na skupštinskom odboru a ovaj izvještaj prati i izvještaj revizora kojeg je angažovao Savjet Agencije. Ne bih više da vam oduzimam vrijeme, tu sam da odgovorim na sva vaša pitanja. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Dakle, imamo dvije prijavljene diskusije, kolege Murića i kolegice Marte Šćepanović.

Predlažem da to objedinimo u prvom krugu diskusija, jednu i drugu diskusiju, nakon toga će gospodin Džafić imati mogućnost na komentare i na završnu riječ.

Izvolite, kolega Muriću.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Simoviću.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Džafiću, ja ću pokušati da se držim onoga što je na dnevnom redu i što je tema današnje rasprave i što ste iskazali vašim izvještajem. Počecu od onog dijela koji ste i Vi u uvodnom slovu rekli i to ste napisali u zaključku, da ste napravili plan ovaj i da ste ostvarili pozitivan efekat od 93.926 eura, a odnosi se na razliku prihoda i rashoda i onda ste u Vašem izvještaju rekli da ste zahvaljujući internoj kontroli i mjesečnoj analizi prihoda i rashoda uspjeli da dođete do ovakvog rezultata što je za mene ok i za pohvalu. Odmah ste poslije toga dali prilog potraživanja, tabele koje se odnose na potraživanja od komercijalnih emitera za 2014. godinu i u tim tabelama vidimo da je potraživanje od komercijalnih emitera 473 hiljade eura. To je dosta velika cifra, pa onda potraživanje od pružaoca AVM usluga na zahtjev 73 hiljade eura, a ono što bi trebalo da bude moj komentar i ono što ću se ja osvrnuti je potraživanje od ranijih pružaoca AVM usluga.

Ovdje imamo jednu listu od 10-15 korisnika gdje imamo prikazana potraživanja u 2013. godini a ove rubrike iz ranijih perioda 2012. su prazne tako da vjerovatno ste to sabili u jednu i ovdje su potraživanja oko 209 hiljada eura što upućuje na to da li vi ova sredstva možete naplatiti odzirom da se ova sredstva mogu jedino naplatiti sudskim putem i da li ovi mediji i danas rade. Znači, jesu li svi oni aktivni. To je nešto što bi trebalo da da odgovor na moje pitanje.

Sljedeće što želim da kažem, pročitao sam i dobro je to što ste u ovom izvještaju dali i mišljenje nezavisnog revizora gdje je mišljenje sa rezervom, ali predstavlja objektivan prikaz onoga što ste vi radili za godinu dana.

Ovdje imamo još nekoliko zamjerki nezavisnog revizora ili pitanja kojima treba obratiti pažnju u narednom periodu a tiču se upisa u Centralni registar, onda u ovom revizorskom izvještaju imamo da nije dobro ili nemate unutrašnju finansijsku kontrolu. Znači, u vašoj Agenciji to je neki trend koji se prati da u svim institucijama postoje takve kontrole. Znači, nešto je malo ovdje kontradiktorno pa bih vas molio da to pojasnite.

Dalje, što se tiče daljeg izvještaja vidio sam, samo da nađem, da imate plan prihoda i rashoda i precizno ste naveli odakle se Agencija finansira i kako ste ta sredstva trošili u predhodnoj godini. Vrlo precizno i detaljno ste objasnili na grafikonima, s tim što bih ja samo komentarisao plan rashoda jer uglavnom rashodi idu na zarade zaposlenih 54% pa imamo zarade za naknade za rad u Savjetu 10% i ovdje imamo 13% naknade za ostala primanja. Znači, to je nekih 70 i nešto posto, uglavnom je bazirano na finansiranje zaposlenih u Agenciji.

Pošto vrijeme ističe molio bih potpredsjednika samo jedan minut ako je moguće, pošto nema mnogo govornika. Zadatak ove agencije, jedan od zadataka je i monitoring. Ovdje se pominju neka sredstva od 100 hiljada eura. Pretpostavljam da se ona ulažu u softversku opremu za monitoring, nijesu precizno određena, ali pretpostavljam zašto što u nabavci softverske opreme ne možete baš precizno odrediti cifru.

Jako je važno istaći vaše učešće u pregovorima sa Evropskom unijom pošto je otvoreno poglavlje 10 - informatičko društvo. Vidim da imate tu učešće, da vi imate još učešće na međunarodnom planu, kod nas je organizovana međunarodna konferencija EPRA, Evropska platforma regulatornih organa, što je pozitivno.

Pošto vrijeme ističe na kraju bih pomenuo samo jedan jako interesantan projekat, podržao bih i vas da to nastavite, to je projekat ... koji omogućava korisnicima da dobiju one usluge koje ne mogu dobiti preko sadašnjih sistema, odnosno smanjuje jaz u digitalnoj sferi. Pošto sam značajno prekoračio ne bih želio više da oduzimam vrijeme. Podržću izvještaj, za mene je korektno i cjelovito obrađen. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Muriću.

Sada kolegunica Šćepanović ima riječ. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani gospodine Džafiću, poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Postojanje raznih medija na državnom i na lokalnom nivou je od suštinske važnosti za osnaživanje demokratije i medijskog pluralizma i u tom smislu regulatorna audio-vizuelna politika mora da zaštiti određene javne interese i da konstantno radi na povećanju javne svijesti i medijske pismenosti. Izvještaj o radu Agencije za elektronske medije za 2014. godinu upravo pokazuje da je Agencija i radila na takav način i što se konkretno ovog izvještaja tiče i iz njega

se na sveobuhvatan način sagledava ne samo rad Agencije nego i stanje u oblasti elektronskih medija u Crnoj Gori.

Ja konkretno želim da se osvrnem na jedno pitanje jer u prošlogodišnjem izvještaju jasno je bilo, a i u ovogodišnjem, da je najveći problem u radu lokalnih javnih emitera bilo problem s finansiranjem. S obzirom da je prošle godine na dnevnom redu bio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja, ja i moje kolege smo pokušali da riješimo problem finansiranja lokalnih javnih emitera u Crnoj Gori na način što smo predvidjeli amandmanom da je svaki vlasnik vozila u Crnoj Gori dužan da prilikom registracije plati i naknadu u iznosu od dva eura i na taj način bi se taj iznos uplaćivao i uplaćuje se na račun Agencije koja iz svog fonda finansira lokalne emitere. U ovom Parlamentu prilikom usvajanja tog zakona, koji je, moram da napomenem, usvojen upravo zbog ovog amandmana jednoglasno i od strane pozicije i opozicije, svi su podržali amandman sa obavezom koja je u ovom parlamentu rečena, da svaki vlasnik vozila upravo zbog toga što plaća određenu taksu lokalnim emiterima kao protivuslugu dobija obavještenje o stanju na putevima. Agencija je postupila po zakonu. Agencija je donijela Pravilnik o raspodjeli sredstava iz ovog fonda koji je formiran za pomoć komercijalnim javnim radio emiterima. Agencija je izvršila i raspodjelu sredstava, dodijeljeni su godišnji grantovi lokalnim, regionalnim i nacionalnim programima, ali moram zaista da napomenem da nije ispoštovana obaveza za koju smo se mi ovdje kao poslanici obavezali, da će građani kao protivuslugu imati i informaciju o stanju na putevima. Ja sam pogledala Pravilnik, tačno je, Agencija je sve postupila, Pravilnik je bio na javnoj raspravi, ali nekako nijesam mogla da djelujem u javnoj raspravi jer nijesam znala na koji bi način to moglo da bude u Pravilniku. Ja vas molim, pošto svakih šest mjeseci se raspodjeljuju sredstva iz ovog fonda, takva je obaveza po zakonu, kada sljedeći konkurs bude raspisan i kada budu aplicirali učesnici, da oni ugovorom budu obavezani da imaju obavezu svako sat, svako dva sata da obavještavaju građane o stanju na putevima iz razloga što građani plaćaju ovu taksu, a sa ovim amandmanom smo riješili problem koji se tiče finansiranja većine ovih lokalnih javnih emitera. Molila bih vas da dobijem odgovor povodom toga, da li će to biti ispoštovano ili je potrebno da se mijenja vaš pravilnik. Vidjela sam i tu zaista moram da pohvalim Agenciju da je zaista transparentna, da je sve odrađeno na transparentan način, da je kompletan izvještaj objavljen i moram da pohvalim vaš web sajt koji je za primjer i ostalim državnim organima.

Na kraju želim da pomenem i zbog svoje opštine da je što se tiče javnih emitera u izvještaju konstatovano da je Opština Kolašin pokazala zainteresovanost za osnivanje lokalnog javnog emitera i da je Skupština opštine Kolašin u 2014. godini donijela Odluku o osnivanju

DOO Radio i televizija Kolašin, međutim do kraja 2014. taj postupak nije nastavljen i Savjet emitera nije imenovan. Ovdje se nažalost pokazalo da je lokalna politika važnija od interesa građana kojima je zaista potreban u Kolašinu javni emiter, jer sada imamo mogućnost i iz sredstava fonda Agencije a i iz određenih olakšica za sjever Crne Gore gdje je Pravilnik Agencije izmijenila za dodjelu sredstava da se finansira i žao mi je što to nije poštovano do kraja u mojoj opštini. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam na ovom podsjećanju koje tangira sve poslaničke klubove u ovom domu kada smo usvajali Zakon o bezbjednosti saobraćaja i kada smo zajednički usvojili taj amandman koji je podrazumijevao i upravo ovo o čemu ste Vi govorili u određenim dilemama da li uvodimo neku neustavnu obavezu, ali kroz ovo rješenje koje je na neki način rečeno prilikom usvajanja tog amandmana složili smo se da je to dobro rješenje od interesa za radio emitere, ali adekvatna i kontra usluga onima koji plaćaju tih dodatnih dva eura prilikom registracije vozila.

Gospodine Džafiću, izvolite, možete dati komentare i završnu riječ, mislim da možemo da objedinimo.

Izvolite.

ABAZ BELI DŽAFIĆ:

Hvala Vam.

Gospodine Muriću ja ću pojedinačno da odgovorim na svako Vaše pitanje. Znači, 30% uvećanje prihoda je upravo zbog toga što je Agencija naplatila to od emitera, jeste bio jako veliki dug ali nijesmo htjeli represivno da nastupamo prema emiterima. U određenim momentima kad se vršio pritisak na nas da smo to napravili u Crnoj Gori bi ostalo jako malo emitera ili ne bi bilo makar onih komercijalnih.

Što se tiče onih koji duguju i koji se iskazuju u našem izvještaju, pomenuli ste oko 250 hiljada. Pokrenut stečaj protiv svih tih. To su recidivi prošlosti, tih emitera više nema ali smo mi potraživanje prema njima iskazivali i pred Privrednim sudom protiv 12 emitera je pokrenut stečajni postupak. Ne očekujemo neke prihode da budem do kraja iskren po tom osnovu, ali da makar imamo čist finansijski izvještaj koji dostavljamo ovdje. Pomenuli ste revizorski izvještaj, postojije 13 pozitivnih mišljenja i pozitivnog mišljenja Državne revizorske kuće, dobro je nekad da postoji i neka rezerva, to govorim zbog onih koji se tim poslom bave kod mene u Agenciji. Opravdanost tih primjedbi, znate mi smo investirali u državnu imovinu, jer nemamo svoj prostor

i ništa ne bi bilo sporno da je taj prostor u imovini Agencije. On nije u imovini Agencije, dodijeljen je Agenciji Vladinom odlukom a mi kao dobar domaćin moramo nekad i da investiramo nešto u taj prostor tako da je ta primjedba bila vezana samo za taj segment a primjedba vezana za internu reviziju s moje strane prihvaćeno. Znači, moramo da činimo nešto jer mala samo agencija, mali broj ljudi nema dodir sa finansijskim poslovanjem, vjerovatno ćemo morat nekog sa strane uz mišljenje Ministarstva finansija da angažujemo, to jeste dopunski trošak, ali internu reviziju ćemo morati očigledno van Agencije da angažujemo da se bavi tim dijelom posla.

Tačno je, mi participiramo u četiri pregovaračke grupe i imamo četiri međunarodne institucije u kojim Agencija participira i plaća participaciju tim organizacijama, ne plaća se iz budžeta nego iz Agencije, veliki trošak za nas, da budem do kraja iskren. Znači, uz puno poštovanje da ljudi iz Agencije svojom stručnošću doprinose uspješnosti pregovaranja, za Agenciju prilično veliki trošak jer ostali to finansiraju iz budžeta. Mi iz budžeta za 13 godina nijesmo uzeli ni jedan jedini cent.

Vrlo interesantno pitanje gospođe Šćepanović, pokušaću da odgovorim, ne vidim u čemu je spor. Znači, da je bilo ko reagovao oko ovog pitanja koje je vezano za stanje na putevima to bi sigurno bilo kao posebni element iskazan u pravilniku, ali ne vidim u tom pravilniku bilo šta što bi tu sad sprečavalo. Znači, mi definitivno možemo po tom pitanju to da uradimo i da završimo taj dio, mislim da je značajan za građane. Iz tog fonda mi smo do sada raspodijelili 130 hiljada eura, užasno težak posao za Agenciju. Mi uvijek napravimo metodologiju, ne samo pravilnik nego i metodologiju po osnovu koje se dodjeljuju sredstva. Znamo da svi nijesu zadovoljni po tom pitanju, ali smo završili taj dio posla bez ijednog prigovora, bio je neki sudski spor koji smo isto dobili pred Upravnim sudom, danas smo obaviješteni da smo dobili taj spor i dosta dobro je to prošlo. Sad preispitujemo sami pravilnik i evo pribilježili su to da se ovaj dio nađe precizno naveden u samom pravilniku. Danas je u tom fondu 195 hiljada eura. Znači, vi ste tada napravili dobar posao, ali nažalost samo za komercijalne emitere i to, nažalost, samo za radijske komercijalne emitere. Ja pokušavam da vas motivišem da sagledavajući ona rješenja bivšeg Zakona o radio difuziji pogledate mogućnosti da se sličan fond napravi i za televizijske emitere i da se sličan fond napravi za lokalne javne radio difuzne servise koji su nam, moramo to reći, jako, jako siromašni. Neki od njih nijesam siguran ni da će uspjeti da završe ovaj proces prilagođavanja digitalnom prebacivanju emitovanja programa, Kolašin i njihov čuveni lokalni javni servis. Dobra odluka, to je bio dobar zahtjev, participirali smo tada u okviru saradnje sa lokalnom administracijom, napravili su dobre odluke i tu se stalo. Ništa više Agencija po tom pitanju ne može da uradi osim da eventualno nekim dopisom od sadašnje

administracije ponovo aktuelizuje to pitanje. Meni je stvarno žao što građani u Kolašinu nemaju taj lokalni javni servis, posebno mi je žao što je i taj lokalni radio prestao sa emitovanjem programa. Znači, na raspolaganju smo u bilo koje vrijeme kad se oni pojave kod Agencije, pokušaćemo da taj dio problema riješimo. Mi smo sa ovim izvještajem dobili pozitivno mišljenje na Odboru, bilo je uzdržanih, niko nije bio protiv ovog izvještaja i izvještaja o radu. Molim vas da iščitajte sva ova naša dokumenta i po prirodi stvari im date podršku, sve do onog momenta dok mi dolazimo u parlament sa svojim izvještajima. Nijesam siguran da će to biti po usvajanju nekih zahtjeva Evropske komisije, pa dok smo tu dobro je da imamo prolaznost svojih dokumenata i dobre primjedbe sa vaše strane. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, kolegice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Hvala gospodinu Džafiću na odgovorima i da ćemo u saradnji sa njima razmotriti ovu mogućnost koju je rekao za finansiranje drugih koji nijesu obuhvaćeni ovim zakonima. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da li kolega Murić želi riječ? Izvolite.

ŠEFKIJA MURIĆ:

Vrlo kratko, da ne ulazim u polemiku. Samo sam htio da prokomentarišemo zajedno ovo što ste iskazali. Čini mi se da ste dali korektne odgovore tako da ne bih ulazio u dalju elaboraciju da komentarišemo. Na kraju sam rekao da je izvještaj korektan i podržaću ga. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Ipak se javljate. Izvolite.

ABAZ DŽAFIĆ:

Samo jedna rečenica. Mi smo vama iskazivali dug do zadnjeg centa, zbog priče u javnosti koja je podmetana Agenciji da nekome oprašta dugove. Agencija nikome nije oprostila dugove. Svaki dug, od kada postoji Agencija u zadnjih 13 godina, bio je iskazan u izvještajima koji su vama dostavljeni. Prošle godine i u nastavku ove godine smo morali da krenemo u raščišćavanje duga. Žao nam je, bilo je tu pokretanja stečajnih postupaka, bilo je i sudskih izvršilaca, ali morali smo da izađemo iz tog problema da nam se skoro jedan godišnji budžet duguje. Imamo dobre rezultate po tom pitanju i u ovoj godini i u prošloj godini. Na kraju, tražili ste od nas da osposobimo monitoring centar, to je tražila i Evropska komisija, a to je investicija od skoro 100.000 eura. Zbog toga nam je vraćan onaj finansijski izvještaj na Odboru. Mi smo taj projekat završili. Obaviještena je Evropska komisija da emitujemo program na cijeloj teritoriji države, što stvarno i radimo. Znači, obavještavam i vas da smo to završili i emitujemo program na teritoriji cijele države. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Završili smo raspravu po ovom izvještaju i zahvaljujem se gospodinu Džafiću na učešću.

Predlažem da pređemo na **Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu kapitala sa finansijskim izvještajem za 2014. godinu.**

Predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti su dr Zoran Đikanović, predsjednik Komisije i Nikola Pejović, sekretar Komisije. Pozdravljam i predsjednika Komisije i sekretara Komisije.

Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je kolega Goran Tuponja.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Komisije da li želi da da dopunsko obrazloženje. Izvolite.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Izvještaj za prethodnu godinu Komisije za hartije od vrijednosti dostavljen je blagovremeno a imam i novije podatke za ovu godinu koje mogu kasnije saopštiti. U 2014. godini prilično je ohrabrujući, rast je bio na tržištu kapitala, 250% su bili veći prometi i značajan porast cijena. Veliki dio toga uslovljen je i bio je uzrokovan emisijom državnih obveznica. Čak i kad taj dio apstrahujemo iz prometa, promet je bio za preko 100% uvećan. Dakle, neke aktivnosti su se pozitivno dešavale.

Komisija za hartije od vrijednosti u vezi sa tim je radila na unapređenju zakonske regulative kroz izradu Nacrta zakona o tržištu kapitala, nadamo se da će ubrzo biti u proceduri, i značajno je povećan i unaprijeđen sistem posrednih i neposrednih kontrola nad učesnicima na tržištu, unaprijeđena je saradnja sa berzom CDA i ostalim elementima infrastrukture, kao i sa regulatorima zemalja iz okruženja. Mislim da je povećanom povjerenju doprinio i značajan broj presuda koje su se realizovale prethodne godine u korist aktivnosti koje je radila Komisija za hartije od vrijednosti, potvrđene su te aktivnosti, tako da je sistem donekle učinjen efikasnijim. Što se tiče infrastrukture na tržištu, prevashodno berza CDA i brokerske kuće, priličan pomak je i u njihovom radu ostvaren, pogotovo u tehničkoj i tehnološkoj opremljenosti.

Ono što bih još istakao jeste da smo u saradnji sa Ministarstvom finansija i dali dosta predloga, neki su usvojeni, u cilju izmjene njihovih propisa od trgovanju državnim obveznicama i isto tako u vezi sa razvojem industrije i dobrovoljnih penzionih fondova gdje je u pregovaračkom poglavlju prihvaćeno da se implementira i OPR direktiva kroz Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima a ona, između ostalog, nameće nešto od čega do sada se zaziralo ili nije bilo novca, a to je da se određeni stimulansi odobre za dobrovoljnu penzionu štednju.

Smatramo da neke dalje aktivnosti koje bi eventualno još podstakle tržište mogle bi biti u uvrštavanju akcija određenih kompanija koje nijesu privatizovane ali su pretvorene u akcionarska društva, u državno vlasništvo - Pošta, Montenegro airlines, Aerodromi Crne Gore - u trgovanje na berzi, to ne bi narušilo njihovu privatizaciju a podstaklo bi interes za dugoročno ulaganje.

Što se tiče finansijskih podataka Komisije za prethodnu godinu, Komisija je ostvarila prihode od 929.000,00 eura a rashod od 916.000,00 eura tako da je razlika od 12.575,00 eura ostvarena pozitivno i shodno zakonu biće prenijeta u budžet Crne Gore.

U vezi sa tim istakao bih da je Komisija mala po broju, odnosno nije velika po broju zaposlenih a kadrovi su počeli da odlaze. Ove godine je nekoliko ljudi napustilo, četvoro, i prešlo na druge poslove, vjerovatno u samom biznisu, industriji, banaka, fondova, jer se nudi veća mogućnost napredovanja i stimulisanja, ali trudimo se da makar sa ovima koji su i dalje u Komisiji, i svakako sa nama koji su profesionalno tamo zapošljeni, odgovorimo svim svojim obavezama koje se od nas očekuju. Hvala i tu smo za sve komentare i sugestije.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala i vama.

Imamo dvojicu kolega, Jelića i Perića. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Čuli smo uvodno izlaganje predstavnika predlagača tj. gospodina Đikanovića, oko Godišnjeg izvještaja Komsije za hartije od vrijednosti. Ono što me raduje jeste da su na tržištu kapitala u 2014. godini ostvareni pozitivni pomaci, da je promet uvećan, kada se sve to sabere i oduzme, za 111%, a najveći broj povećanja prometa imala je emisija državnih obveznica u iznosu od 43 miliona eura. Takodje i indeks Monteks, zabilježen je 20 je rast od 15,2% a takodje ohrabruje i činjenica da smo imali i tržišnu kapitalizaciju od 4,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

Gospodine Đikanoviću, pošto danas raspravljamo ovom izvještaju, oktobar 2015. godine, interesuje me da li imamo podatke za ovih devet mjeseci 2015. godine i možda ovih desetak dana oktobra, kakvi su trendovi na tržištu kapitala u Crnoj Gori. Takodje, vi ste u vašem Godišnjem izvještaju saopštili da se unaprijedili zakonsku regulativu, da ste napravili više akata, što je svakako dobro, i uspostavili ste kvalitetniju saradnju sa CDA, sa berzom, sa regulatorima, kako u zemlji tako i okruženju, što svakako omogućava kvalitetniji rad tržišta kapitala. Takodje ste i donijeli niz mjera i aktivnosti i na taj način ste doprinijeli ubrzanom oživljavanju tržišta kapitala i pretpostavljam da su vaše smjernice i preporuke kod nadležnih ministarstava zaista naišle na plodno tlo jer na taj način, te aktivnosti doživljavam kao ubrzano oživljavanje tržišta kapitala.

Ono na što bih obratio posebnu pažnju u svojoj diskusiji, a i prošle godine sam kada smo razmatrali ovaj izvještaj, jesu dobrovoljni penzioni fondovi. Nikako da ti dobrovoljni penzioni fondovi... Podsjetiću da smo prije devet godina donijeli Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima u Crnoj Gori i taj zakon je stupio na snagu 31. decembra 2006. godine. U Crnoj Gori, koliko sada vidim stanje na tržištu dobrovoljnih penzionih fondova, imamo praktično dva penziona fonda i imamo ukupno 2.330 korisnika tih dobrovoljnih penzionih fondova što je svakako minimalno, zanemarljivo, a imajući u vidu treći stub penzionog sistema.

Ono što želim da naglasim jeste da je Evropska unija svakako preporučila da zemlje koje pregovaraju unaprijede svoje penzione sisteme jer je to prepoznato kao jedna od slabih tačaka penzionog sistema u zemljama koje pregovaraju, to jeste Crna Gora. Tu se mora posebna pažnja posvetiti unapređenju trećeg stuba penzionog sistema, tj. dobrovoljnih penzionih fondova. Dana 1.10. 2013. godine Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta regulatornih struktura je formirao radnu grupu za izradu analize efekata uvođenja poreskih olakšica za uplate

članova u dobrovoljne penzione fondove u kojima je bio i vaš član. Medjutim, vi ste saopštili da nismo došli do nekih konkretnih rezultata. Tamo je saopšteno da moramo uvažiti i istaknuti važnost razvoja tržišta kapitala i životnog standarda i uređenja i usklađivanja određenih stvari na tržištu sa EU regulativom. Medjutim, koliko sam dobio informaciju, a vi ste saopštili u izvještaju, Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta preporučio je Ministarstvu finansija da prilikom usvajanja Zakona o budžetu razmotri mogućnosti za uspostavljanje podsticajnih uslova za industriju dobrovoljnih penzionih fondova u zavisnosti od ekonomske situacije i stanja javnih finansija. Ne znam da li imamo kakve informacije po tom pitanju, i ako imate, gospodine Đikanoviću, molio bih vas da ih takodje saopštite.

Ono što bih još posebno istakao u ovom vašem izvještaju jeste da je Ministarstvo finansija na predlog predlog Komisije izmijenilo uputstvo o postupku, emisiji i načinu i prodaje državnih zapisa, ali ipak ni u usvojenim izmijenjenim tim uslovima nису stvoreni realni uslovi da se ove hartije od vrijednosti uključe na berzansko poslovanje. Šta je po vama rezultat i šta je po vama uzrok da se te hartije ne uključe u berzansko poslovanje? Smatram da bi se uključivanjem državnih zapisa ... trgovini na berzi postigli pozitivni efekti kako na rad tržišta kapitala tako na poboljšanje uslova po kojima se obezbjeđuju nedostojna sredstva u budžetu Crne Gore. Takođe, vi ste saopštili u uvodnom izlaganju da smatramo da nedostatak likvidnih hartija od vrijednosti, a vi ste takodše dali preporuku, možemo prevazići na taj način što akcionarska društva koja su u posjedu države mogu dio svog kapitala iznijeti na tržište i na taj način bi se svakako povećala ponuda kvalitetnih hartija od vrijednosti na tržištu. Ima još dosta toga, naročito oko investicionih fondova, ali vrijeme ne dozvoljava. I još vaš finansijski iskaz. Poslovali ste pozitivno, možete li nam reći jeste li vi kao čelni čovjek zadovoljni sa tim finansijskim iskazom i sa vašim iskazom.

Gospodine potpredsjedniče, zahvaljujem na toleranciji.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala na učešću.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Raspravljamo svake godine o stanju, odnosno o finansijskom izvještaju Komisije za hartije od vrijednosti, uvijek dodjemo do gotovo identičnog zaključka, da ma koliko ove cifre na prvu loptu djelovale interesatne za prethodnu godinu, radi se o tome da je naše tržište kapitala, na žalost, berzansko poslovanje, kako god hoćete, na prilično niskom nivou. I ovo što je podatak da je prethodne godine utrostručen ukupan obim transakcija, ne znači mnogo kada se podje po dubini. Kada se negdje sagleda od početka do kraja ono što se odnosi na tržište hartija od vrijednosti u Crnoj Gori, građane je više boljela glava, više ih je koštalo nego što su imali koristi. Počev od masovne vaučerske privatizacije pa nadalje, da sada ne ulazimo u detalje kako su kupovane akcije, kako su prodavane, kako su postojale insajder informacije, koliko tu stvari nije odrađeno. Da preskočimo taj dio, nećemo da zaboravimo svakako. Ali hajde da se vratimo ovdje po dubini kada dobijemo podatak da je u 2013. godini bilo 31 milion eura transakcija, da se obavilo, hartija od vrijednosti i onda imate prikaz da je u prethodnoj godini bio oko 108 miliona, to je podatak koji svakako treba da nas obraduje. Medjutim, kada vidite konkretno podatke o čemu se radi, vi dodjete do vrlo jednostavnog odgovora. Znači 53 miliona eura, 53.150.000 eura je bila primarna prodaja državnih obveznica i 17.672.609 eura blok poslovanja. Da bismo oduzeli ove dvije kategorije dodjemo na isto. Da vidimo sa druge strane, da pojednostavimo, sutra da država izda obveznice od milijardu eura, vjerovatno bi onda izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti bio još bolji, ali ovo što su izdavane obveznice nije zasluga tržišta ili ukupnog ambijenta koji je stvoren, već odluke države da se zaduži kroz obveznice. Cijela priča. Kraj priče. Kada vi vidite ovdje broj transakcija, on je ostao identičan kao i prethodne godine. Gradjana radi, mi imamo samo ogroman skok u martu kada je bilo oko 45 miliona eura, znači za obveznice, i u oktobur kada je bilo oko 25 miliona. Mimo toga, ako se vidi, ovo je identična slika kao prethodnih godina. Naravno, neko može da kaže da mi ne možemo da diktiramo tržište, kada će biti obveznice, kada će ko kupovati, kada će ko prodavati, ali rekao je i kolega, dobrovoljni penzioni fondovi maltene ne funkcionišu, koja je penetracija na tržište hartija od vrijednosti recimo preduzeća koja žele da imaju svoje akcije na tržištu kapitala, domaćih firmi, privatnih firmi? To su više nego porazni podaci. Danas da se dičimo nekim podacima zaista nemamo apsolutno nikakvog razloga.

Ovdje prelazim na finansijski izvještaj. Isto tako kada uporedite, prethodne uporedne godine, odnosno 2013. godine, rashodi su bili 1.018.000 eura a prihodi svega 492.000, ostvaren je minus od 529.000. Sada kada uporedite sa ovom godinom, kada vi kažete ok, imali smo prihode 929.000, rashode 873.000, mi smo u plusu, ta informacija stoji, ali šta će biti iduće godine, ako ne bude ovog zaduživanja putem obveznica? Tržište nije živo iz 1001 razloga, nema

povjerenaj u to tržište. Igrači na tom tržištu su varali. Vi to znate, da ne genarilizujem, ali dobar dio igrača je mogao da radi šta god hoće, posebno oni povlašćeni, bilo je časnih izuzetaka i njih svakako treba pomenuti. Takođe, kada govorimo o rashodima za ovu godinu, vi govorite da ste imali manje, da je četvoro ljudi pošlo iz Komisije i u toj godini je bilo 530.000 približno za rashode za troškove zaposlenih. Ove, gotovo 600.000. Manje zaposlenih, ali više troškova na njih. Koja je sada tu logika? Nijeste imali praksu do ovih godina da otvarate polemiku, u polemici bih vrlo rado dodatno argumentovao ovo što sam rekao. Komisija za hartije od vrijednosti i tržište hartija od vrijednosti oslikava neku dinamiku tržišta, da neke firme iz razloga želje da se dodatno kroz sistem kupovine akcija ubrizga neki kapital u njih, da se prosto pokrene privreda, mi to danas u suštini u Crnoj Gori nemamo. Povećao se prihod Komisije za hartije od vrijednosti zato što je državala imala obveznice iz primarne prodaje. Mislim da to nešto nije utješno, pravo da vam kažem. Na kraju ako hoćete da ... (prekid) opet su platili građani, opet na kraju i obveznice države u konačnom plaćaju građani. Tu smo, ni makac naprijed, ni makac, nažalost. Kaskamo u mjestu i nemamo nijedan parametar po dubini da bi živnula privredna aktivnost kada je riječ o hartijama od vrijednosti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Periću.

Gospodine Đikanoviću, imate priliku da date komentare.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Zahvaljujem se dvojici kolega, gospodi Periću i Jeliću. Pošto je gospodin Jelić bio prvi, da mu na postavljena pitanja ponudim odgovore. U vezi sa prometom u ovoj godini u uporedbi sa devet mjeseci prošle godine nešto je bolji, neznatno posto. Znači devet mjeseci ove godine je za oko 10% i u prometu i u porastu indeksa jače nego prethodne godine. Ono što je isto tako pozitivno je da obveznice ove godine nijesu učestvovala u tom prometu, tako da aktivnost i živost se vidi. U vezi sa dobrovoljnim penzionim fondovima, da li su se razvili, kakva su bila očekivanja, ja mislim da se nijesu dovoljno razvili, ne zato što ih je neko ograničio, nego mislim da je i regulativa i ideja, a i želja da se dobrovoljno štedi mimo važećeg penzionog sistema, mimo drugih mogućnosti za ulaganje došla sa vrhuncem tržišta i krizom.

Dakle, dobrovoljni penzioni fond, da vrlo jednostavno to predočim, je moja lična štednja ili štednja svakoga pojedinačno od 600.000 Crnogoraca, od već oporezovanoga novca. Dakle, neto platu ili neto zaradu koju dobijete možete odrediti da štedite u tom fondu ili negdje drugo.

To nije nikakav stimulirani oblik štednje, što bi moglo da se mijenja. Kako je gospodin Jelić rekao, formirana je grupa koja je radila na tome, mislim da je kroz pregovaračke pozicije i taj dio preuzet da se razmotri i na adekvatan način riješi. Ja ne znam u ovom trenutku da li je rješenje utvrđeno. Nekolika su moguća modela, jedan model je da ste oslobođeni poreza na ulazu u štednju, a kad naplatite tu štednju u starosti da platite porez, a drugi model je obratno, da u startu platite porez, a da ste na kraju oslobođeni. Ima prednosti, ima mana jednog i drugog modela, ja ne mogu reći koji će biti usvojen, jer to će više zavisiti od Ministarstva finansija i generalno od politike razvoja finansijskog sistema ka pridruživanju Uniji. Nije od utjehe, ali samo da vam kažem da u Njemačkoj rupa u penzionom sistemu je tri GDP-a. Dakle 300% GDP-a se duguje penzionerima, odnosno toliko predstavljaju preuzete obaveze u svim sistemima. Tako da smo daleko, daleko od toga, a nemamo ni toliku rupu.

Finansijski iskazi, pitali ste me jesam li zadovoljan. Ja jesam, to ću sad povezati sa odgovorima kolegi Periću. Mislim da ih on nije dobro protumačio. Prošle godine potrudili smo se da naplatimo neke ranije prihode, koje smo u skladu sa propisima morali da otpišemo, pa su zato dvije godine zaredom iskazivani gubici kod Komisije za hartije od vrijednosti i za devet mjeseci o.g. smo vrlo blizu rezultatu od prošle, odnosno manji su nam i prihodi, manji su i troškovi, ali smo izbalansirani. Mislim da ćemo biti u blagom plusu do kraja godine, jer obično se u trećem, odnosno u zadnjem kvartalu banke i osiguranja malo više aktiviraju, pa se i neke aktivnosti Komisije malo jače valorizuju. Mislim da sam zaokružio taj segment.

Gospodine Periću, vi ste rekli polemiku, možemo i polemiku imati. Mislim da ste pogrešno ukapirali. Komisija za hartiju od vrijednosti ne naplaćuje ništa od prodaje državnih obveznica, apsolutno ništa, nula. Nema prihoda, ali dobro, vi ćete reći što mislite. Ovo za logiku plata, ja sam za plate rekao, u ovoj godini sa četvoro manje poslujemo, a ne 2014. u odnosu na 2013.

Što se tiče vašeg stava da je građane više boljela glava nego što su imali koristi, možete vi da zaključite što hoćete, svako ima slobodu da zaključi što želi. Ipak je na ovom tržištu ostvarena najveća zarada i bio najveći biznis posljednjih 15 godina, u Crnoj Gori, pa pojedinačno kad ga svedete to tržište i dalje vrijedi tri milijarde. Te tri milijarde, to je privatno vlasništvo, privatno odlučuju kad će da kupe, privatno odlučuju kad će da prodaju. Samo iz otvorenih investicionih fondova, jednog malog segmenta tržišta, prošle godine isplaćeno je preko dva miliona građanima, onima koji učestvuju, ne onima koji ne učestvuju. Ako imate nešto uloženo u otvoreni fond, ti ljudi koji su uložili, preko dva miliona je povučeno odnosno isplaćeno prethodne godine. Da ne bih ja sad hvalio tržište a vi ga napadali, zaključite što želite.

Koja je penetracija, penetracija je apsolutna, sve hartije od vrijednosti su na trgovanju. Firme ne odlučuju, odnosno one su već tu. (Poslanik Perić govori sa mjesta) Koliko je firmi trenutno na berzi? Ne znam, zavisi od njih. Pitajte ove koji imaju privatnu firmu koja nije u obliku akcionarskog društva zašto ne želiš da prebaciš firmu u akcionarsko društvo. Ono što jeste u obliku akcionarskih društava očigledno svoje vlasnike dobro privlači. Iz naših izvještaja možete naći da su oko 200 miliona eura realnoga novca, ne nekoga oproštenoga fiktivnoga, 200 miliona eura godišnje ulaganja u te firme kroz injekcije novoga kapitala. Nije zamerljivo.

Da li ima povjerenja u tržište ili nema, ja mislim da i dalje ima, to je moj zaključak. Ako upoređujete aktivnosti na našem tržištu i cijelu regiju, mnogo smo življi od cijele regije. I dalje regija gleda u nas i da ne kažem da kopira što radimo. Ali, možda je nedovoljno da skrene pažnju, kao i u onim godinama kada je promet bio 900 miliona na berzi, kad su porasti cijena bili po dva ili tri puta, pa je vaučer Elektroprivrede bio 17 hiljada eura, ako se ne varam, pa lice koje je imalo vaučer moglo je da kupi četvorosoban stan, četiri vaučera Elektroprivrede. Ne možete reći da su imali koristi, dobili su ga za nulu, dobili su ga besplatno. Nešto što si dobio besplatno, pa si zaradio je zarada, a ako je neko imao lično, što je potpuno normalno, pretenziju da još više zaradi, pa na vrhu je platio još skuplje nešto, a poslije to je opalo, pa i sa stanovima bilo tako i sa nekretninama. Komisija ne određuje cijene na berzi, Komisija ne upravlja što će se graditi sutra. Komisija sprovodi odnosno reguliše da li se sve dešava zakonito, a samostalan je izbor svakoga građanina i birača da odluči kad će da kupi, kad će da proda, je li zaradio, je li zadovoljan, je li svoja očekivanja ostvario. To procijeniti za veliki broj učesnika, jako je teško.

Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Svakako svi imamo različita iskustva sa masovnom vaučerskom privatizacijom. Ima i onih koji su svoj vaučer uložili u neko preduzeće koje je otišlo u stečaj, da bi konačno epilog toga bile medijske špekulacije, vezano za akcionarsko učešće vlasnika tog jednog jedinog vaučera u nekim bankrotiranim preduzećima. Ali, to već nije priča o hartijama od vrijednosti, to je već priča o medijskoj sceni Crne Gore.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Ja ne znam kako ste razumjeli da sam pomislio da vi prihodujete od emisije državnih obveznica, znam da ne prihodujete. Ali, ovdje ste nama dali u ukupnom pregledu strukture prometa na berzi za 2014.godinu. Vi ste to uvrstili, sasvim je okej. Ja vam samo kažem, kada uporedite 31 milion i 108 miliona, ja vam dajem po dubini, naravno, koju vi odlično znate, po dubini gdje je najviši taj rast. Kad govorimo o ovom koliko firmi DOO želi da se prebaci u AD i da izađe na berzu, potpuno sam saglasan da je to odluka svakog čovjeka koji je privatnik, nemate ni vi ni ja pravo da mu bilo šta sugerišemo. A sam podatak da je to gotovo paritet u Crnoj Gori govori koliko ljudi žele da su ipak u tom mnogo labavijem i komotnijem odnosu DOO. Firma ako pređe u AD to je neki parametar da će ta firma da traje, barem da postoji projekcija. Sam taj indikator vam nije dobar.

Kad je riječ o tome da nijesam dobro pročitao poslovne prihode, poslovne rashode, nijesam ekonomista odmah da vam kažem, ali da ste imali nekih obaveza u prethodnoj godini, pa zbog toga je iskazan minus u 2013. uporednoj. U 2013.godini vi ste za poslovne prihode imali 492 hiljade eura, a u oblasti rashoda za troškove zaposlenih 529 hiljada. Znači, nijeste imali ni za plate. Nema šta tu da se čita po dubini, minus je samo za plate. Ja skrećem pažnju na to. Ako će da se desi da je neko u plusu, sasvim je okej. Ali evo, sad da se ja vratim iskustva sa berze. Ja mislim da su ukupno gledano građani platili jako puno, jer su bili na ovaj ili onaj način obmanuti da će na berzi zaraditi neke velike novce. Većina je izgubila. Ja znam da ima dobitnika tranzicije, ako hoćemo pravo treba da budu i predmet specijalnog tužioca. Ja ću vas samo podsjetiti kako su kupovane akcije Telekom, dodatne koje su trebale. Nemojte da tako generalizujemo mi sad stvari, da je tržište krenulo, da je sve buknuo, da sad relativizujemo sve.

Znači, osnovna moja postavka koja je bila i pri kojoj zaista stojim je da ovakvo kakvo jeste tržište hartija od vrijednosti građanima Crne Gore nije pouzdan reper da ako neko uštedi, da pojednostavim, dvije hiljade eura za godinu dana i da te novce uloži da kupi akcije, da očekuje neku dividendu. To nije slučaj na današnjem crnogorskom tržištu. Sve ostalo je prosto izvođenje vrednosnih sudova, i mojih i vaših. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Jelić. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine Đikanoviću zadovoljan sam sa vašim ponuđenim odgovorima na pitanja koja sam vam postavio. Raduje me da smo u 2015.godini nastavili taj pozitivan trend na tržištu kapitala. Ja znam da vi nijeste zadovoljni sa tim procentima, ali dobro je da idemo, što se kaže, naprijed i veoma je važno da u tom pozitivnom trendu nijesu učestvovala državne obveznice.

Što se tiče dobrovoljnih penzijskih fondova, svi nijesmo zadovoljni, to smo konstatovali kako prošle godine tako i ove godine. Možda treba uraditi jednu kvalitetniju kampanju, objasniti građanima šta to znači dobrovoljni penzioni fondovi i prednosti tog dobrovoljnog penzijskog osiguranja onako kako je to u zemljama Evropske unije. Zašto ovo govorim? Kao što znate, domaći fond penzijsko-invalidskog osiguranja je u deficitu negdje oko 140 miliona eura. Na taj način relaksiramo taj fond, a svakako onaj ko ulaže u dobrovoljne penzione fondove ima, da kažem, dvostruku korist, jednu iz radnog odnosa po osnovu obaveznog penzijskog osiguranja, a drugu po osnovu štednje. Mislim da tu treba krenuti u agresivniju kampanju, a osim toga to su i preporuke Evropske komisije koje ćemo morati ispuniti da bismo i to poglavlje na neki način ispunili i doveli do kraja.

Što se tiče broja zaposlenih, Vi ste saopštili da imate manji broj zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu za četvero. Gospodine Đikanoviću, nemojte da očajavate što su vas ti ljudi napustili. Vi ste napravili dobro djelo. Zašto? Zato što ste u Komisiji za hartije od vrijednosti tim mladim ljudima, čiji je prosjek starosti 38 godina, dali znanja i vještine koje nijesu mogli ostvariti u redovnom školskom sistemu, nego su bili u privilegiji što su radili u vašoj komisiji i na taj način su dobili potrebna znanja i vještine koju mogu da upotrijebe u drugim firmama. Naravno, to je jedna fluktuacija na tržištu rada i svakako ja očekujem da će i drugi koji rade kod vas takođe kroz sistem uspjeti da nađu svoje zaposlenje i kvalitetno da obavljaju svoje poslove.

Još želim da saopštim, gospodine potpredsjedniče, da je Odbor za ekonomiju, budžet i finansije podržao ovaj izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti bez glasa protiv i Demokratska partija socijalista će podržati ovaj godišnji izvještaj. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Gospodine Đikanoviću, imate mogućnost za završnu riječ. Molim vas da ne proizvodite dodatne komentare.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Ja bih se zahvalio na razumijevanju i želji da dođete do što više informacija, pročitate izvještaj i upoznate se sa stanjem. Tržište kapitala ne može da funkcioniše u sistemu koji nema privatnu svojinu. Dakle, ono funkcioniše, trguje se privatnom imovinom, a ako je neko nekome nešto platio pa izgubio, kako bih rekao, nije se taj novac izgubio nigdje, drugi ga je naplatio, onaj koji se bolje prilagodio, bolje reagovao na informaciju ili na kraju rizikovao na drugi način. Ono što daje vjetar u jedra je ipak povezivanje našeg tržišta sa turskim, odnosno Istanbulska berza, da ne pre nabregnemo tu činjenicu, je preko 25% vlasnik Montenegroberze sa aspiracijom da stekne većinu. Samo radi usporedbe, Turska je sedma ekonomija u Evropi, a Istanbulska berza je u nekoliko najvećih berzi na svijetu sa dnevnim prometom 18 milijardi dolara. Ako su nas oni uvrstili da smo vidljivi preko njih, mislim da smo se primakli tržištu, odnosno investitorima, umjesto da investitori dođu kod nas. Veliki je talas u tome. Još jednom hvala za razumijevanje. Ja isto mislim da je Komisija a i cijelo tržište kapitala edukovalo najšire slojeve, a da je bila privilegija raditi u Komisiji, sticanje znanja pa ih valorizovati dalje. Sigurno. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Hvala vama i gospodinu Pejoviću hvala na učešću. Sa ovim smo završili naš današnji rad. Nastavljamo u utorak sa tačkom broj 14 i redom do kraja dnevnoga reda. Nastavljamo sa Izvještajem o radu Agencije za nadzor osiguranja, nakon toga stanje na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2014.godinu, zatim stanje zaštita ličnih podataka i stanje u oblasti slobodnog pristupa informacijama za 2014. Nakon toga izvještaj o radu Centralne banke, zatim izvještaj Agencije za lijekove, to je tačka 11 koju smo danas izostavili, nakon toga imamo godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta za 2014. godinu i ukupnom stanju sudstva za 2014. godinu, godišnji izvještaj nacionalnog mehanizma za prevenciju torture, to smo danas završili, i imamo zadnju tačku iz segmenta izvještaja, to je izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2014.godinu. Nakon toga vratićemo se na razmatranje predloga zakona koji su na dnevnom redu ove sjednice. Hvala svima.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Po našem dogovoru, vraćamo se Drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja. Kako smo se dogovorili, danas ćemo obaviti pretres o četiri tačke dnevnog reda. Prva tačka je Finansijski Izvještaj i Izvještaj o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu. Predstavnik Agencije za lijekove i medicinska sredstva je uvaženi doktor Milorad Drljević. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je poslanik Aleksandar Damjanović.

Otvaram pretres i pitam gospodina Drljevića da li želi da da dopunsko obrazloženje. Izvolite.

MILORAD DRLJEVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, uvaženi poslanici,

U najkraćem da iznesem nekoliko uvodnih napomena vezano za Finansijski Izvještaj i Izvještaj o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva.

Kao što znate, Agencija je stručna, naučna i regulatorna institucija koja je i nastavna baza ujedno Medicinskog i Farmaceutskog fakulteta i svoja ovlašćenja odrađuje u skladu sa Zakonom o lijekovima i Zakonom o medicinskim sredstvima. Ovaj izvještaj upravo ukazuje na stepen obezbijeđene funkcionalne nezavisnosti Agencije u odnosu na državne organe i subjekte koji obavljaju djelatnost proizvodnje, izrade, prometa, ispitivanja lijekova i medicinskih sredstava i afirmiše pozitivan finansijski efekat njenog poslovanja.

Finansijski iskaz za 2014. godinu, analitički prikaz strukture prihoda i rashoda kao i Izvještaj nezavisnog revizora su sastavni dio materijala koji je pred vama. Poslovne aktivnosti koje je agencija sprovodila u toku 2014. godine dale su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 22.208 eura, odnosno ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 1.159.124 eura i ukupni rashodi od 1.136.917 eura. U poređenju sa planiranim, ostvareni prihod tekućeg perioda bilježi bolju dinamiku priliva za 6,8 indeksnih poena, a pojedinačno posmatrano uočava se da je to posljedica pozitivne tendencije rasta prije svega naknada od izdavanja dozvola za stavljanje lijeka u promet i godišnjih naknada za sistem ... Racionalnim korišćenjem sredstava opredijeljenim za rashode može se zaključiti da u cjelini gledano nije bilo značajnih prekoračenja planiranih izdataka, te da je trošenje raspoloživih sredstava bilo u skladu sa dinamikom priliva, a ukupno ostvareni rashodi Agencije u 2014. godini su za 4,8% veći od planiranih, što je posljedica povećavanja troškova amortizacije koji se nijesu mogli precizno planirati, jer je Agencija tokom 2013. godine uselila u novi poslovni objekat.

Kada govorimo o Izvještaju o radu, u uvodnom dijelu Izvještaja, kao što je uobičajeno, su navedene nadležnosti agencije koje su vezane za Zakon o lijekovima i Zakon o medicinskim sredstvima. Takođe, polazeći od činjenice da sve poslove iz svoje nadležnosti Agencija obavlja rukovodeći se standardima menadžmenta kvalitetom i kroz usvojeni integrisani sistem upravljanja kvalitetom i sigurnosti informacija, u uvodnom dijelu je, dakle, izjava o politici kvaliteta i sigurnosti informacija.

Sve svoje poslove Agencija je uradila sa 37 zaposlenih od kojih su 34 sa visokom i tri sa srednjom stručnom spremom. U oblasti zakonodavstva nastavljen je rad na legislativi i podzakonskim aktima kroz projekat koji je počeo 2013. godine preko Ministarstva ekonomije, razvoja infrastrukture, kvaliteta i metrologija. Projekat je posvećen harmonizaciji naše legislative sa evropskom legislativom u oblasti slobodnog protoka roba u kojem je Aki vezan za lijekove i medicinska sredstva a projekat je završen u junu ove godine. Kroz taj projekat je praktično pripremljeno pet pravilnika na Zakon o lijekovima, pet na Zakon o medicinskim sredstvima, od kojih su tri usvojena u 2014. godini.

Kada je u pitanju informacioni sistem koji je osnovni alat sa kojim radi Agencija za lijekove i medicinska sredstva, takođe, rađeno je na kontinuiranom unapređenju, razvoju novih funkcionalnosti. Započet je razvoj nekih novih modula od kojih bi posebno skrenuo pažnju na zaštićeni dio portala koji se odnosi na rad sa klijentima Agencije, naravno i elektronske sjednice komisije, kao i neke druge aktivnosti vezano za te nove module. Takođe, od posebnog značaja je i projekat povezivanja sa zdravstvenim informacionim sistemom koji je završen praktično u toku ove godine, a značajne aktivnosti rađene su u toku 2014. godine.

Vezano za nadležnosti koje su definisane ovim Zakonom o lijekovima i Zakonom o medicinskim sredstvima, napravljeno je unapređenje svih performansi procesa i precizno su u Izvještaju navedene brojke koliko je urađeno kojih predmeta. Kada je u pitanju registracija, 505 zahtjeva završeno od čega je 420 novih lijekova /Prekid/ u toku 2014. godine, a nekih 85 nije dobilo dozvolu za stavljanje lijeka u promet. Nadam se da će kroz dalju raspravu biti prilike da se još kaže o nekim rezultatima koje je Agencija za lijekove i medicinska sredstva uradila u prethodnom periodu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem doktoru Drljeviću.

Imamo dvije prijavljene diskusije, kolege Sutovića i kolege Perića.

Kolega Sutoviću, izvolite.

JASMIN SUTOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani direktore Agencije za lijekove i medicinska sredstva gospodine Drljeviću, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Pred nam je Izvještaj o radu, finansijski Izvještaj Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu. Izvještaj o radu i finansijski Izvještaj Agencije za lijekove i medicinska sredstva je sistematičan, sveobuhvatan i sadrži sve ono što je urađeno u protekom periodu za 2014. godinu. Agencija ima više nadležnosti i finansira se iz sopstvenih sredstava koja ostvaruje od naknada za usluge koje obavlja, kao što su: izdavanje dozvole za lijek, kako za stavljanje u promet tako i za izdavanje dozvole za proizvodnju, uspostavljanje i organizacija sistema sa ciljem praćenja bezbjednosti lijekova u prometu i detekcije svake promjene u odnosu koristi i rizika njihove primjene.

Za izdavanje dozvole za stavljanje lijekova u promet registraciju lijekova za upotrebu u humanoj veterinarskoj medicini u periodu od 01. januara 2014. godine do 31.12.2014. godine primljeno je 197 zahtjeva. Primjetan je trend smanjenja novih zahtjeva za registraciju u odnosu na 2013. godinu. Tokom 2014. godine većina zahtjeva za registraciju lijekova u Crnoj Gori predatih je od strane kompanija koje su taj postupak registracije već uradile u Evropskoj uniji govori o konstantnoj harmonizaciji nacionalnog postupka sa zahtjevima za stavljanje u promet lijeka u Evropsku uniji.

Za uvoz lijekova za upotrebu u humanoj veterinarskoj medicini koji nemaju dozvolu za stavljanje u promet u periodu od 01. januara 2014. godine do 31. decembra 2014. godine izdato je ukupno 906 odobrenja, a ukupan broj lijekova za koje je izdato odobrenje za nabavku i uvoz u toku 2014. godine iznosi 1.189. Broj lijekova za koje je izdato odobrenje za uvoz odnosu na 2013. godinu je smanjen iz razloga povećanja broja registrovanih lijekova koji se uvoze na osnovu dozvole za stavljanje lijeka u promet.

Takođe, treba istaći da je pismo zdravstvenim radnicima jedan od osnovnih načina saopštavanja informacija važnih za bezbjednost, promjenu lijekova stručnoj javnosti. U protekloj godini agencija je odobrila ukupno 26 pisama namijenjenih zdravstvenim radnicima preko kojih su distribuirana nova saznanja. Potvrđeno je već poznata upozorenja i mjere opreza kada je riječ o bezbjednosti pojedinih lijekova. Sve ove aktivnosti su usmjerene da bi se obezbijedili kvalitetni, bezbjedni i efikasni lijekovi, a sa tim i kvalitetna zdravstvena zaštita građana. Iz Izvještaja se vidi da je Agencija na visokostručan i odgovoran način povećala stepen funcionisanja sistema zdravstvene zaštite, posebno segmenta potrošnje i registracije lijekova,

obezbjeđivanje kvalitetnih i bezbjednih lijekova, pa na taj način sa drugim institucijama zdravstvenog sistema osigurava očuvanje zdravlja i poboljšanje kvaliteta života ljudi.

Što se tiče finansijskog izvještaja Agencije za lijekove i medicinska sredstva, kao što je i direktor Agencije za lijekove gospodin Drljević istakao, u 2014. godini ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 1.159.124 eura, a ukupni prihodi ostvareni u iznosu od 1.136.917 eura. Prikazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 22.208 eura, koji shodno članu 9 Zakona o lijekovima predstavlja prihod budžeta države.

U 2014. godini zabilježena je bolja dinamika prihoda od planiranih s obzirom da su veći za 6,8%, što je posljedica pozitivne tendencije rasta naknada za izdavanje dozvole za stavljanje lijeka u promet, od kojih je ostvareno 541.085 eura, dok su rashodi bili veći za 4,8% planiranih, prvenstveno zbog povećanja troškova amortizacije a u cilju rješavanja dugoročnog problema poslovnog prostora Agencije. Iz Finansijskog izvještaja konstatuje se da se poslovna aktivnost Agencije za lijekove i medicinska sredstva u 2014. godini odvijala u skladu sa važećom zakonskom regulativom, međunarodnim standardima i odgovornošću u raspolaganju i trošenju sredstava, te da nije bilo prekoračenja izdataka i rashoda u odnosu na predvidjeni nivo i dinamiku priliva sredstava.

Na kraju želim pohvaliti rad Agencije koja je iz godine u godinu povećava stepen funkcionisanja sistema zdravstvene zaštite i na taj način osigurala očuvanje zdravlja i poboljšanja kvaliteta života ljudi u Crnoj Gori. Predlažem Skupštini da prihvati Izvještaj o radu i finansijski izvještaj Agencije za lijekove i medicinska sredstva. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala i Vama.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Kada god govorimo o radu Agencije, negdje često bude prilično maglovito šta je to opšti interes da imamo agenciju. To ipak nije slučaj kod ove agencije, vrlo je jednostavan u konačnom njen cilj. To je, s jedne strane, da lijek na tržištu bude bezbjedan, da se na taj način preduprije, zapravo da se poboljša opšta prevalenca i u konačnom dijelu, u tom dijelu koji može biti moguć i naravno jeste da se negdje spriječi da nabavka lijekova bude klasičan biznis, da prosto cijene negdje idu do neba. Ovdje u odnosu na ono što su pozitivni aspekti koji su istaknuti ne bih se

posebno osvrtao na njih jer imate pozitivan poslovni iskaz za prethodnu godinu. Interesantan je podatak da je utrošeno za zarade, naknade zarada i za ostale lične rashode 13.000,00 eura za 37 nezaposlenih, a 34 su visokoškolca, kao što ste i Vi rekli. Ipak, javnosti radi, to je na mjesečnom nivou prosječno bruto oko 1.600 eura ali radi se zaista o visokostručnom kadru. U skladu sa tim primanjima imamo pravo i da očekujemo više, reći ću vrlo otvoreno.

One tri oblasti koje nas posebno zanimaju i na koje posebno treba obratiti pažnju, u budućem periodu, jesu vaše nadležnosti koje su definisane tačkama 5, 13 i 22 u vašem izvještaju, gdje govorite o nadležnostima. Prvi je uspostavljanje i organizovanje sistema farmakovigilance. Javnosti radi da znamo da je vigilanca medicinskih sredstava skup aktivnosti koji se odnosi na otkrivanje, prikupljanje, procjenu, razumijevanje i reagovanje na nova saznanja o rizicima koji proizilaze iz upotrebe ili primjene medicinskih sredstava, u ovom slučaju konkretno lijekovi. Osnovna primjedba jeste da Agencija nije učinila dovoljno kada je riječ o smanjenju onih uticaja koje imamo na lijekove koji se reklamiraju bez ikakvog recepta i bez ikakvog institucionalnog uporišta. Danas ljudi mogu da vide putem TV reklama medicinska sredstva i lijekove koji nemaju zvanično sertifikat u velikom broju primjera, a zaista izostaje odgovor državnih organa, od proširenih vena, lijekova protiv srčanih bolesti, pritiska, visokog spektra bolesti, imate jako široko reklamiranje gdje negdje nije ispraćeno do kraja koje su povratne informacije s tim u vezi da li zaista ti lijekovi imaju takvo dejstvo. Često imamo prigovore građana koji se žale po osnovu drugog zakona, ne po zakonima iz oblasti zdravstva, da ti lijekovi ne daju onaj efekat koji se reklamira.

S druge strane, tačka 13 koja kaže o vašim nadležnostima da se bavite preduzimanjem mjera za obezbjeđenje kvaliteta lijekova koja se takođe može podvesti pod ovim dijelom i prema informacijama kojima raspolazem samo je kod jednog lijeka u jednom slučaju utvrđeno da nije u skladu sa onim što piše u njegovim karakteristikama, odnosno da je lijek U tom dijelu takodje treba činiti više. Ono što je, čini mi se, ključ jeste da tačka 22 koja kaže - da se Agencija bavi formiranjem maksimalne cijene lijekova koji se upotrebljavaju u humanoj medicini u skladu sa kriterijumima koje utvrđuje Vlada. To je ona što je bolna tačka. Zašto ovo kažem? 9. jula, nakon više godina kašnjenja, Vlada je usvojila Uredbu o maksimalno dozvoljenoj cijeni lijeka i u članu 4 zadnji stav kaže se da uporediva cijena lijeka na veliko preračunava se u euro, tako što se uporediva cijena lijeka na veliko u valuti pojedine referentne zemlje pomnoži sa srednjim kursom valute po kursnoj listi centralne banke referentnoj zemlji na dan kada se vrši preračunavanje. Da do kraja pojednostavim, to znači da u odnosu na referentnu zemlju, a to jeste svakako region, cijene ne mogu drastično biti veće ni po ovoj uredbi Vlade. Kakvo je

stanje? Mi imamo primjer plaveksa koji u Crnoj Gori košta oko 18,00 eura, a u Srbiji svega 5,00. Takođe, raspoložem podatkom iz juna 2015. godine da je cijena najskupljih lijekova među kojima su i oni za koje Fond za zdravstvo utroši oko 16% sredstava, 13 od tih 15 lijekova su za 50% skuplji nego što su u Srbiji. To ste čitavo jedno polje, koje moram reći zbog jednog /Prekid/ sasvim sam siguran zbog potpuno defanzivnog pristupa koji imamo u ovoj oblasti na kraju građani ostaju nezaštićeni u tom dijelu. U tom smislu ovaj problem koji jeste velik ostaje negdje po strani. Najveći problem je posebno kod starijih ljudi koji su najčešće u kategoriji socijalno najranjivijih, gdje imaju najmanje novca, cijena lijeka jeste za njih značajna, posebno ako nije na listi koju podrazumijeva da će platiti receptom, imamo jedan problem, neaktivnost Agencije u tom dijelu, direktno narušava životni standard upravo najranjivijih kategorija. Ako bude komentara, rado bih nastavio polemiku. Toliko u ovom dijelu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Sa ovim smo otvorili diskusije. Sada bih pitao direktora Agencije da li želi da da komentare, kako bi poslanici komentarisali Vaše odgovore i komentare. Izvolite.

MILORAD DRLJEVIĆ:

Poštovani poslanice Periću, uvaženi poslanici,

Kratak komentar na teze koje su iznijete i zahvaljujem na pokretanju ovih pitanja. Mislim da je od interesa naše javnosti da se ona raščiste.

Prvo, Agencija za lijekove i medicinska sredstva je visoko stručna i naučna institucija koja zapošljava zaista u ovom trenutku bih rekao sve ono što je najkvalitetnije u Crnoj Gori, bilo kroz direktan angažman u Agenciji, bilo kroz ekspertsku saradnju sa spoljnim ekspertima iz Crne Gore. Upravo je to razlog nešto većeg prosjeka plata. On je u potpunosti u skladu sa odlukama Skupštine i daleko ispod nivoa drugih institucija koje imaju status nezavisnosti u Crnoj Gori. Farmakovigilanca je posebna naučna oblast kojom se bavi Agencija za lijekove i medicinska sredstva. To je jedna disciplina koja je napravila zaista veliki iskorak ne samo u Crnoj Gori, nego i u čitavom regionu. Lider u regionu kada je oblast farmakovigilance u pitanju je Hrvatska, a mi mislimo da smo odmah veoma blizu nje. Još nam nedostaje jedan mali broj prijava kako bismo postigli svjetski standard, a mogu vam reći po kvalitetu prijava za farmavigilancu, prijava neželjenih reakcija na lijekove, nalazimo se među top 20 zemalja u svijetu. To su one stvari koje se ne objavljuju, ali se objavljuju naučni časopisima i analizama koje radi Svjetska zdravstvena

organizacija. Oblast reklamiranja lijekova, ovo što ste naveli da je često prisutno na našim medijima je, takođe, nešto čime se bavila agencija u ovom legislativnom smislu i usvojen je Pravilnik o oglašavanju lijekova sa čim su upoznati apsolutno svi subjekti koji se nalaze na tržištu Crne Gore. Taj pravilnik je usvojen i on se implementira. Svi oni koji smatraju da su njihovi lijekovi oštećeni neadekvatnim reklamiranjem nekih drugih, mogu da podnesu prijavu inspekcijama, Upravi za inspeksijske poslove koja je dužna na takav način da reaguje i agencija je lično napravila nekoliko dopisa i uputa prema inspekciji koja je reagovala na osnovu toga.

Ono što je veoma važno znati, da to što se reklamira i što u najvećem broju slučajeva, skoro da kažem 100%, što i ja mogu da vidim u medijima, ne pripada lijekovima. Radi se o lijekovima, odnosno o supstancama, dodacima ishrani ili nekim lijekovima čiji je režim izdavanja takav da se ne izdaju na ljekarski recept. Oglašavanje takvih lijekova je dozvoljeno prema Pravilniku o oglašavanju. Mislim da je ta oblast potpuno uređena i sve što bude išlo dalje, svaka primjedba u tom smislu, treba da ide na ruke inspekciji, Upravi za inspeksijske poslove, Zdravstveno-sanitarnoj inspekciji koja je dužna da reaguje na svaku prijavu neadekvatnog reklamiranja.

Kada je u pitanju obezbjeđenje kvaliteta lijeka, mislimo da smo tu napravili poprilično veliki pomak. Svi lijekovi koji se nalaze u prometu i legalnom sistemu zdravstva prolaze adekvatnu kontrolu. Ta kontrola se radi ili prilikom registracije, radi se kontrola lijekova u prometu, a posebno imamo duplu kontrolu lijekova vezano za posebno rizične lijekove, a tu spadaju imunološki lijekovi, radiofarmaceutici i lijekovi koji se dobijaju iz krvi i plazme. Oni su obavezni da imaju svaka serija duplu kontrolu. To je sve u skladu sa evropskim standardima koji su već implementirani u Crnoj Gori. Očekujemo da ćemo još adekvatniju kontrolu imati sa realizacijom projekta laboratorije Agencije za lijekove i medicinska sredstva koji je u planu. Mi smo već dobili sredstva kroz IPA projekat za realizaciju te laboratorije. Očekujemo da će ona biti u funkciji 2016. godine. Očekuje se raspisivanje tendera koje treba da realizuje Ministarstvo finansija.

Postavljeno je pitanje maksimalnih cijena lijekova. To je nadležnost koja je u tehničkom smislu data agenciji. Neke druge agencije ili institucije ovog tipa u regionu ne rade to, nego se radi u nekim ministarstvima ili u Fondu zdravstva, ali kod nas je prebačena još jedna nadležnost na teret agencije. Mi ne utvrđujemo kriterijume, premda su kriterijumi koji su utvrđeni ovom uredbom naslonjeni na evropsku direktivu koja reguliše tu oblast i koja jednostavno omogućava da se i u Crnoj Gori implementira direktiva koja se odnosi na određivanje maksimalnih cijena za lijekove koji se nalaze na teret Fonda za zdravstveno osiguranje. Ovo što ste naveli primjer,

vjerujem da se radi o lijekovima koji nijesu na teretu Fonda za zdravstveno osiguranje jer se ti lijekovi svi nabavljaju kroz tendersku proceduru.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Dr Drljeviću, molim Vas, da povedemo malo računa o vremenu, ne na uštrb potrebnih odgovora, ako imate još nešto bitno saopštite. Hvala Vam.

Kolega Perić se javio za komentar. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Samo kratko, da potcrtam teze koje sam imao. Kada je riječ o zaradama, samo sam zbog transparentnosti i javnosti rekao da se radi o prosječnoj bruto zaradi na mjesečnom nivou 1600 eura, ne želeći na bilo koji način da osporim stručnost tih ljudi. Sa te tačke gledišta, ne mogu tvrditi da su apsolutno najbolji stručnjaci, ali među najboljima svakako jesu i to apsolutno nije sporno i taj podatak sam po sebi nije sporan. On govori samo da država ipak ulaže značajna sredstva, naravno, ne iz budžeta već iz sopstvenih prihoda, koja opet dobijate zahvaljujući tom ambijentu koji čini država u ukupnom zakonskom okviru prihodujete. Ono što je mnogo bitnije, da mi onda imamo pravo da tražimo kao građani više od agencije. Potencirao sam dvije teme. To je reklamiranje putem medija i to je visina cijene lijeka. Previše je defanzivna uloga agencije i ona mora, jasno je da je agencija prilično mlada, ali to svakako mora da bude polje na kome će se raditi u budućem periodu. Da budem vrlo direktan, to što su se usvojili pravilnici o reklamiranju nekog lijeka i to što lijek nema sertifikat, ne abolira vas od toga da vi ipak morate da pratite nešto što možda i nije formalno lijek a što se reklamira kao lijek. Tim prije vaša uloga je da pratite takve slučajeve da ne bi dolazilo do obmane u konačnom slučaju.

Kada je riječ o maksimalnoj cijeni lijeka, mi smo imali situaciju da su nama tenderi za nabavku lijekova padali iz godine u godinu u ogromnom broju slučajeva, a sada imam informaciju koju sam dobio u neposrednom kontaktu sa direktorom Montefarma u televizijskom gostovanju kada je on rekao da u ovoj godini nije pao nijedan tender. To ukazuje da je bilo i te kako prostora da se ranije utvrde nepravilnost zašto, tada sam rekao i ponoviću, da se i specijalni tužilac umiješa u određene sporne slučajeve. I završavam, ono što je za nas bitnije, ako se mogao napraviti taj iskorak nama je nužan iskorak da imamo u konkretnoj cijeni lijekova za građane, jer ponavljam cijena plavixa u Crnoj Gori je prosječna oko 18 eura, a u Srbiji pet eura. Uzeo sam jedan slikovit primjer, a imate ih jako puno. Agencija u tom smislu i može i mora da učini više. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Nemamo više komentara. Pitam dr Drljevića da li ima potrebe da da završnu riječ. Tako sam i razumio da ste kroz odgovore i komentare dali završnu riječ. Hvala Vam na učešću.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to su Finansijski iskazi i izvještaji o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Agencije za nadzor osiguranja za 2014. godinu i Izvještaj o radu Agencije za nadzor osiguranja za prethodnu godinu. Predstavnici Agencije za nadzor osiguranja su Branko Vujović, predsjednik Savjeta Agencije i Biljana Pantović, direktorica Agencije. Pozdravljam direktoricu i predsjednika Savjeta. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Almer Kalač.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Agencije da li želi da da dopunsko obrazloženje. Izvolite, gospodine Vujoviću.

BRANKO VUJOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, polazeći od zakonom utvrđenih nadležnosti i ovlašćenja, poslovanje Agencije u 2014. godini je bilo usmjereno na kontinuirani razvoj i sprovođenja regulatorne nadzorne funkcije u skladu sa najboljom praksom i međunarodnim standardima u ovoj oblasti, a sve u cilju efikasnog obavljanja poslova iz nadležnosti, objektivnog, nepristrasnog pristupa i sprovođenja posrednih i neposrednih kontrola nad poslovanjem subjekata nadzora, kao i obezbjeđenja transparentnosti poslovanja.

Tokom prethodne godine aktivnosti agencije u dijelu zakonske regulative su se odnosile na izradu Zakona o likvidaciji i stečaju koji je nakon toga usvojen, onda izradi predloga izmjena i dopuna Zakona o osiguranju koje sadrže dalje usklađivanje sa evropskim direktivama iz oblasti solventnosti. U okviru nadzornih aktivnosti agencija je u prethodnoj godini sprovela jednu redovnu godišnju i četiri redovne i kvartalne posebne kontrole poslovanja društva za osiguranje i nacionalni biro osigurača. Pokrenula je postupke neposrednog nadzora nad sedam društava za osiguranje, jedno društvo za zastupanje i jedno društvo za posredovanje u osiguranju, završila postupke neposrednog nadzora nad poslovanjem dva društva za osiguranje koji su započeti još krajem 2014. godine. Izrekla je 14 mjera nadzora u cilju otklanjanja uočenih nezakonitosti i nepravilnosti. Sve ove mjere i rezultate tih mjera postoje u našem materijalu.

Navedenim neposrednim kontrolama su konstatovane nezakonitosti i nepravilnosti koje su se najvećim dijelom odnosile na proces rješavanja odštetnih zahtjeva, sistem internih

kontrola, proces preuzimanja rizika, obračunatih tehničkih rezervi ulaganje sredstava tehničkih rezervi, 1/3 kapitala, vrednovanje nekretnina i transakcije s povezanim licima, te osiguranje, sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

U toku 2014. godine Agencija je primila i obradila 38 prigovora osiguranika, odnosno trećih oštećenih lica. U navedenom periodu izdata je jedna dozvola za rad društvu za zastupanje osiguranja i tri dozvole bankama za obavljanje poslova, sad već imamo četiri banke za zastupanje u osiguranju, izdala 72 saglasnosti društva, a odnosi se na članove odbora direktora, aktuare i revizore i 136 ovlašćenja fizičkim licima za zastupanje i posredovanje u osiguranju.

Agencija je sprovodila redovne aktivnosti na prikupljanju i praćenju statističkih operativnih finansijskih podataka sa tržišta osiguranja i pripreme analize i izvještaju o poslovanju učesnika na tržištu osiguranja, kao i informacija javnosti putem zvanične internet stranice. Nastavljene su aktivnosti saradnje sa institucijama sistema, drugim nadzornim institucijama i međunarodnim organizacijama iz oblasti osiguranja, kao i kontinuiranog stručnog usavršavanja zaposlenih i infrastrukturnog unapređenja. U saradnji sa Zavodom za statistiku i Ministarstvom finansija Agencija je učestvovala u izradi tablica mortaliteta stanovništva Crne Gore 2006-2012. koje su objavljene, odnosno završene krajem 2014. godine.

U cilju efikasnijeg obavljanja regulatorne funkcije i razmjene najbolje međunarodne saradnje Agencija je intenzivno sarađivala sa supervizorom austrijskog finansijskog tržišta FMA, isto tako slovenačkog ... nadzora AZM i sa njima zajedno vršila kontrolu poslovanja pojedinih društava i učestvovala u raspravama na nivou grupa ovih kompanija kroz koledž mitinge i godišnje izvještaje vezano za rad tih društava.

Agencija je, takođe, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja i udruženja nacionalnog biroa osigurača organizovala okrugli sto na temu Osiguranje u poljoprivredi. Ono što su dalji izazovi Agencije u narednom periodu jesu dalje unapređenje regulatornog okvira izmjene i dopune Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, pravilnik o bližem sadržaju izvještaja spoljnog revizora, pravilnik o sadržini godišnjeg izvještaja o poslovanju društva za osiguranje, pripreme radnji za izradu novog zakona o osiguranju kojim će crnogorsko zakonodavstvo ugraditi obaveze iz solventnosti 2 sa evropskim direktivama, dalje unapređenje posebnih kontrola poslovanja društva za osiguranje izradom matrica rizika na koji način će se kontinuirano pratiti rizici kojima su u svojem poslovanju izložena društva za osiguranje, i aktivnosti na unapređenju aktuarske profesije u Crnoj Gori što ove godine već intenzivno radimo i već u novembru će početi prve aktivnosti za polaganje ispita iz ove oblasti.

Što se tiče finansijskog poslovanja, znači nezavisnom revizijom finansijskog izvještaja potvrđena je istinitost i objektivnost finansijskog stanja iskazanog u izvještaju, ukupni prihod je 780.136 eura, 8% je iznad planiranog iznosa. Obuhvata prihode od naknada za kontrolu osiguravajućih društava, refundacija. Troškovi su bili na nivou 722.489 eura tako da smo ostvarili profit od 57.647 eura. Ova sredstva su u skladu sa obavezom prenijeta u budžet Crne Gore. Ostali pregled troškova je dat u materijalu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vama.

Za ovu tačku imamo, za sada, prijavljenu jednu diskusiju kolege Jelića.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane dame i gospodo poslanici, uvaženi gosti, gospodine Vujoviću sa saradnicom, Želim da saopštim da je rad Agencije za nadzor osiguranja u 2014. godini bio usmjeren na sprovođenju regulatorne i nadzorne funkcije na tržištu osiguranja u skladu sa dobrom praksom i međunarodnim standardima.

Agencija je sprovodila niz aktivnosti, a prije svega unapređenje regulatornog okvira u skladu sa direktivama Evropske unije i međunarodnim standardima. Agencija je aktivno učestvovala u proceduri izrade Predloga zakona o likvidaciji i stečaju društava za osiguranje koji se trenutno nalazi u skupštinskoj proceduri, a takođe je učestvovala u izradi Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju o kojem je završena javna rasprava u maju 2015. godine. Takođe, Agencija je vršila svoju osnovnu funkciju posrednog i neposrednog nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje, društava za posredovanje i zastupanje u osiguranju, kao udruženje nacionalnog biroa osiguravača. Takođe Agencija je u 2014. godini sprovodila zaštitne mjere, odnosno sprečavanje ugrožavanja interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja. Agencija je, dakle, u 2014. godini između ostalog primila i obradila 38 prigovora osiguranika, sprovela pet redovnih kontrola poslovanja društva za osiguranje, pokrenula postupke neposrednog nadzora nad poslovanjem sedam društava za osiguranje, kao i stalno pratila realizaciju izrečenih mjera nadzora.

Takođe, imali jednu ciljanu neposrednu kontrolu društva za životno osiguranje u dijelu sprečavanja pranja novca, pa bih Vas, gospodine Vujoviću, pitao da li je u društvima koja se

bave osiguranjem bilo elemenata pranja novca i finansiranje terorizma, pošto smo imali uvid u ovu ciljanu kontrolu?

Što se tiče dozvola i ovlaštenja, u 2015. godini ste završili jedan dugotrajni spor sa Magnat osiguranjem koji je još počeo 2009. godine. Vidim da je odluka Vrhovnog suda, početkom 2015. godine, okončan je ovaj spor i praktično time je završen spor nad nadležnim državnim instancama.

Što se tiče samog finansijskog iskaza, revizija je izvršena u skladu sa međunarodnim standardima i Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore. Imamo mišljenje nezavisnog revizora koji je saopštio da su finansijski izvještaji Agencije istiniti i objektivni na dan 31. decembar 2014. godine u skladu sa računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u Crnoj Gori.

Takođe, imali ukupne prihode u iznosu nešto od 780 hiljada eura, koji su bili veći od planiranih za nekih 8% i ukupne rashode koji su bili nešto oko 722 hiljade i bili su veći u odnosu na planirane za 2,1%. Sve ovo govori da ste dobro planirali i da ste imali dobru percepciju samog tržišta osiguranja. U izvještaju finansijskom konstatovano je da je Agencija imala pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 57.647 eura, koji shodno članu 190 Zakona o osiguranju predstavlja prihod budžeta države, što je takođe dobro i pokazuje kako je Agencija poslovala u 2014. godini.

I na kraju želim da saopštim da je Odbor za ekonomiju, budžet i finansije jednoglasno podržao vaš izvještaj i predložio Skupštini da ga usvoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Svakako, tu smo da otvorimo sva pitanja.

Izvolite, kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Samo, ako može, kao dodatno pitanje ili pojašnjenje.

Vaš finansijski iskaz je dobio ocjenu od strane revizora kao korektan i nešto što je prikazano na jedan odgovarajući način. Mene interesuje samo ako možete da odgovorite - u tački 52 troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi su u odnosu na prethodnu godinu

porasli 10%. Znači, u 2014. smo imali nekih 507 hiljada eura, godinu prije toga je to bilo 458 hiljada eura. Što je razlog povećanju tih rashoda? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Da li direktorica ili predsjednik Savjeta žele da daju odgovore na pitanja i komentare na diskusiju?

Izvolite, direktorice.

BILJANA PANTOVIĆ:

Zahvaljujem poslanicima na komentarima koji su postavljeni kao i na pitanjima vezano za naš izvještaj o radu kao i finansijski iskaz i mišljenje revizora.

Ja bih se prvo osvrnula na pitanje gospodina Jelića, vezano za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma. Ono što možemo konstatovati jeste da je agencija u prethodnoj godini bila aktivno uključena u kontrolu koja se tiče primjene Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma. Između ostalog, prepoznata je kao organ koji treba da vrši provjeru implementacije tog zakona u dijelu društava za osiguranje, društava za posredovanje i zastupanje osiguranja.

Takođe, smo aktivno učestvovali i krugu evaluacije, tako da možemo konstatovati da sektor osiguranja apsolutno nije izložen riziku pranja novca i finansiranje terorizma, odnosno izložen je jako niskom riziku.

Što se tiče kontrola koje su vršene, one su vršene na način što se uspostavlja cjelokupni sistem. Zahtijevalo se na izradi procedura kod društava za osiguranje koje će biti definisano u skladu sa zakonom i u skladu sa smjernicama koje je donijela Agencija za nadzor osiguranja.

Takođe, kontrole su vršene u dijelu lica koja su prepoznata Zakonom o sprečavanju pranja novca u smislu da li postoji ovlašćeno lice koje se bavi sprečavanjem pranja novca i koliko okvirno radi sati na tim poslovima. Takođe je rađena provjera da li društvo za osiguranje identifikuje rizike, kako ih identifikuju, kako klijente prate, na koji način, kako ih svrstavaju pod kategorijama i sve ostale stvari. Tako da možemo reći da je Agencija u predhodnom periodu jako puno radila na tom segmentu i naredne kontrole će takođe biti postavljene na način što će biti definisano da u društvima za osiguranje se rade provjere kontrola u dijelu sprečavanja pranja novca i finansiranje terorizma.

Drugo pitanje koje se odnosi na Magnat osiguranje kojem je oduzeta dozvola za rad, možemo reći da je Agencija dobila taj spor pred sudom, dobili smo pravosnažnost presude i sa dobijanjem pravosnažnosti presude po pitanju dozvole za rad pokrenut je postupak stečaja, odnosno likvidacija pred Privrednim sudom. Stečajni upravnik je utvrdio listu konačnih prijavljenih potraživanja koja nijesu sporna kao i ona koja jesu sporna, tako da lista potraživanja koja nijesu sporna, odnosno zahtjevi za naknadu štete su isplaćeni od strane Nacionalnog biroa osiguravača već sada i na taj način je Nacionalni biro ispunio svoju funkciju koju ima po zakonu da izvrši isplate šteta u slučaju da društvo za osiguranje pođe pod stečaj i likvidaciju.

Drugi dio potraživanja koja su sporna, ona se nalaze pred sudom to jest parniče se, tako da u slučaju zavisnosti od sudskog postupka Nacionalni biro će se javiti kao neko ko će isplatiti štetu, odnosno kao neko ko će odbiti tu vrstu štete.

Vezano za pitanje oko zarada, troškova, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda. Ovdje možemo ako se pogleda 2014 - 2013. godina možemo reći da je ostvaren rast od 10,65%, 507.426, a u odnosu na 2013. godinu 458.674. Poređenje sa planom koji je utvrđen 2014. godine, iznosio je 519.516 što znači da Agencija nije u ovom dijelu probila plan koji je utvrđen od strane ovog Parlamenta. Ovi troškovi zarada, naknade zarade i ostalih ličnih rashoda najvećim dijelom predstavljaju ostale lične rashode u iznosu od 40.690 i oni su najvećim dijelom povećani zbog navedene stavke.

Prosječna neto zarada u Agenciji iznosila 760,2 eura, prosječna bruto zarada 1.134,7 eura i ove kategorije ne uključuju zarade menadžmenta, to jest predsjednika Savjeta i direktora Agencije s obzirom da druga dva člana obavljaju honorarno funkciju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem direktorici Pantović.

Da li ima prijavljenih komentara?

Kolega Jeliću, izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Drago mi je da sektor osiguranja nije izložen riziku sprečavanja pranja novca i dobro je što je Agencija sprovela sve mjere i aktivnosti u skladu sa zakonom što se tiče te veoma važne mjere. Zašto sam vam postavio to pitanje? Na strani 7 vašeg izvještaja kad su u pitanju neposredne kontrole poslovanja društva za osiguranje jedna je bila ciljana neposredna kontrola

jednog društva za osiguranje, ali dobro je da smo od Vas čuli i takav iskaz da ovaj sektor nije izložen riziku pranja novca.

Što se tiče ovog drugog dijela koje se tiče Magnat osiguranja, veoma je važno da je taj dugotrajni spor koji traje već evo šest godina završen i da sad ingerencije nad tim preduzete pred Privrednim sudom u skladu sa Zakonom o stečaju za ovo, da tako kažem, društvo, a onaj upravni postupka ili parnični postupak, pardon, ici će pred redovnim sudovima. Očekujemo da će se završiti u veoma kratkom vremenskom periodu kako Agencija ne bi imala taj teret i tog spora koji je pokrenut 2009. godine. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Predlažem da pređemo na sljedeću tačku dnevnog reda. Završna riječ može biti objedinjena ako procijenite i za ovu prethodnu i za ovu tačku dnevnog reda.

Dakle, u pitanju je Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2014. godinu.

Predstavnici Agencije za nadzor osiguranja su isti, dakle Branko Vujović, predsjednik Savjeta Agencije i Biljana Pantović, direktorica Agencije.

Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je kolega Almer Kalač.

Otvaram pretres i pitam da li gospodin Vujović želi da da dopunsko obrazloženje.

Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani poslanici, crnogorsko tržište osiguranja je već nekolike godine stabilno, doduše, u prošloj godini smo imali blagi pad od 0,49%. Međutim, imali smo značajan rast od 15,44% u životnom osiguranju. Stabilno je zato što imamo i podatke za devet mjeseci ove godine i rasta bruto premija je nešto preko 6%. Dakle, već nekolike godine uzastopno imamo jedan blagi trend rasta i definitivno stabilno tržište osiguranja.

Nastavljeno je dalje smanjenje koncentracije na tržištu, ostvarivanje pozitivnog neto finansijskog rezultata poslovanja kao i pozitivni trendovi kod svih pokazatelja poslovanja društava za osiguranje, profitabilnost, adekvatnost kapitala, solventnost, pokazatelji šteta. Ono što je takođe karakteristika tržišta osiguranja u 2014. godini je početak razvoja novog kanala prodaje blanko osiguranja.

Naše tržište karakteriše dominantno učešće premije neživotnog osiguranja, koje je na kraju 2014. godine iznosilo 82% a životno nešto preko 17%.

U 2014. godini je prisutan i rast bruto premije životnog osiguranja, a čemu je u najznačajnijoj mjeri doprinio rast prodaje mješovitog osiguranja, osiguranja života za slučaj smrti doživljenja iz grupe životnih osiguranja. Navedeno je uticalo da broj životno osiguranih lica u Crnoj Gori poraste za 11% i na kraju 2014. godine da imamo 54.865 lica osiguranih.

Na crnogorskom tržištu osiguranje u 2014. godini poslove osiguranja obavljalo je 11 društava, pet društava za osiguranje se bavilo samo poslovima neživotnog osiguranja, a šest društava samo poslovima životnog osiguranja, 18 društava zastupanje u osiguranju, jedno preduzetnik zastupnik u osiguranju, četiri banke koje sada se bave poslovima zastupanja o osiguranju, šest društava za posredovanje u osiguranju, jedna agencija za pružanje drugih usluga.

Broj zaposlen na tržištu je u 2014. godini iznosio 760 zaposlenih. Akcijski kapital na nivou svih društava krajem 2014. godine iznosio je 52 miliona i porastao je za 4,5%. Rast bruto fakturisane premije zabilježilo je sedam od 11 društava, dok je pozitivan neto finansijski rezultat ostvarilo osam društava. Na nivou sektora je ostvarena dobit nešto preko četiri miliona.

Kada posmatramo strukturu bruto premije po vrstama osiguranja najveću zastupljenost u bruto premiji na nivou tržišta ima osiguranje od autoodgovornosti 45%, slijede osiguranje života sa učešćem oko 15%, osiguranje posljedica nezgode 12%, imovinska osiguranja oko 11% i kasko osiguranje nešto preko 6%.

Vrijednost aktive na nivou tržišta je iznosila 168 miliona eura, ostvareni rast od 8,1% u odnosu na 2013. godinu, rast iznosa uložениh sredstava državne obveznice je za 54%. Ostvaren je rast bruto tehničkih rezervi za 3,46%, kao i rast pokrivenosti neto tehničkih rezervi na nivou 99,8%.

Sva društva su u 2014. godini bila solventna. Analizom je utvrđeno da su sva društva na kraju 2014. bila kapitalno adekvatna, koeficijent likvidnosti je iznosio preko osam. Stepен ažurnosti u rješavanju šteta je preko 92%, mjerodavan rezultata na nivou svih društava za neživotno osiguranje pokazuje dovoljno postavljenih tarifnih sistema premija za izmirenje budućih obaveza društava. Kvota šteta, kvota troškova i kombinovana kvota na nivou svih društava za neživotno osiguranje ukazuju na dovoljnost premija za izmirenje obaveza po osnovu šteta i troškova koji proizilaze iz obavljanja poslova osiguranja. Premija prenijeta u reosiguranje iznosila je nešto preko deset miliona. Tih sredstava je učešće u rješavanju šteta preko tri miliona, a preko šest miliona je učešće reosigurača u grubo tehničkim rezervama. Garantni fond

u okviru udruženje osigurača iznosio je oko milion i sedamsto hiljada, a isplaćeno je oko 928.000 eura šteta, od četa je 135 štete u inostranstvu.

Kao što sam rekao, na osnovu ipa podataka iz devet mjeseci ove godine i na osnovu bližih podataka i tačnijih podataka nakon drugog kvartala možemo očekivati da će u ovoj godini biti pozitivno poslovanje i trend rasta premije osiguranja u Crnoj Gori.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Vujoviću na dopunskom obrazloženju. Imamo dvije prijavljene diskusije, kolege Jelića i kolege Tuponje. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane dame i gospodo poslanici,

Pred nama je jedan zaista kvalitetan izvještaj, sveobuhvatan i analitički dobro koncipiran. Prema podacima iz Izvještaja o stanju na tržištu osiguranja u 2014. godini nakon jednog konstantnog rasta bruto premije u periodu od 2011. do 2013. godine u 2014. godini prvi put je ostvaren blagi pad premije od 0,5%. Takođe, crnogorsko tržište i dalje karakteriše dominantno učešće ne životnih osiguranja koje se kreće preko 82% u ukupnoj tržišnoj premiji sa najznačajnijim učešćem obaveznih osiguranja kao što je autoodgovornost, osiguranje od posljedica nezgode kasko i osiguranje imovine.

Gospodine Vujoviću, kako ocjenjujete stanje na tržištu osiguranja, da li je tržišno stabilno i kakav je trend premije osiguranja u 2015. godini, imajući u vidu da smo već na izmaku ove godine? Takođe, prema podacima koje ste dostavili premija životnog osiguranja u 2014. godini ostvarila je rast ukupne premije od 15,5%. Životna osiguranja i pored značajnih stopa rasta imaju još uvijek nisko učešće u tržištu koje je u 2014. godini iznosilo svega 17,34%. Pored ovih pokazatelja, relevantne su i promjene u broju polisa, tako da smo u prošloj godini imali preko 6.700 storniranih i 3.300 redukovanih polisa osiguranja. Interesuje me Vaš komentar povodom ovakvih kretanja na tržištu osiguranja.

Trakođe, u periodu koji obuhvata izvještaj pred regulatorom i industrijom osiguranja postoji kompleksan proces usklađivanja sa zahtjevima direktive solventnosti II i uspostavljanje novog koncepta supervizije u osiguranju. U Izvještaju o radu za 2014. godini navedeno je da je obaveza preduzeta u toku pregovora za pregovaračko poglavlje broj IX koje se odnosi na finansijske usluge transpozicija direktive solventnosti II u naše zakonodavstvo pri čemu je rok da se sve ove aktivnosti realizuju do 2018. godine.

Interesuje me, gospodine Vujoviću, Vaš komentar o predstojećim izazovima koje stoje pred samu agenciju, a takođe i pred sva osiguravajuća društva u Crnoj Gori u procesu implementacije ove nove zakonske regulative.

Sagledavajući kretanja premije po vrstama osiguranja, primijetan je takođe blagi pad premije u osiguranju od autoodgovornosti za štete pričinjene trećim licima pada od 0,74% i kasko osiguranje za 6,8%.

Da li mi možete prokomentarisati i ovakav trend, gospodine Vujoviću?

Na kraju, želim da saopštim da je Odbor za ekonomiju, budžet i finansije većinom glasova podržao ovaj izvještaj i predložio Skupštini da ga usvoji. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama. Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege, gospođo Pantović, gospodine Vujoviću, uvaženi građani Crne Gore,

Pred nama je Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja za 2014. godinu. Dao bih svoj kratak komentar i postavio određena pitanja vezano za to, dijelom nadovezujući se na pitanja koja je postavio kolega Jelić prije mene.

Saglasan da je izvještaj vrlo iscrpan i sa velikim brojem podataka, procenti, euri, cifre su date. Što se tiče toga tehničkog dijela, što se tiče tog statističkog dijela vrlo je iscrpan. Taj dio jeste i neophodan da bude sadržan u vašem izvještaju. Ono što meni nedostaje u vašem izvještaju je sljedeće.

Agencija na nadzor osiguranja je nadležna institucija za nadzor i kontrolu sektora osiguranja u Crnoj Gori, koja je osnovana u skladu Zakonom o osiguranju u cilju zaštite interesa osiguranika. U vašem izvještaju ne nalazim vašu ocjenu o tome da li su ili u kojem stepenu su zaštićeni interesi osiguranika. Puno cifri, puno procenata, sve je onako kako treba u tom tehničkom dijelu postavljeno. Očekivao sam da u vašem izvještaju nakon tih iznesenih podataka date neki rezime, date presjek stanja, date neki sud i ocjenu o stanju na tržištu osiguranja, jer ovo jeste Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja. Taj sud mi fali, jer, pravo da vam kažem, vjerujem da niko od prisutnih ili uopšte poslanika ima takvo detaljno znanje u oblasti osiguranja

da bi mogao sam na osnovu ovih vaših cifara da donese na kraju neki egzaktni i stručan sud o tome. To je falinka ovog izvještaja.

Da li je zaštićen interes osiguranika i u kojoj mjeri i vaša ocjena stanja u oblasti osiguranja u Crnoj Gori? Vjerujem da bi u takvom jednom rezimeu koji bi slijedio nakon ovog iscrpnog izvještaja trebao biti sadržan neki osvrt na neke slabosti u tom sektoru osiguranja, kao i neke smjernice, neke putokaze što je potrebno uspostaviti u narednom periodu na čemu ćete insistirati ili kao agencija djelovati da se ta oblast još bolje pozicionira i osnaži u Crnoj Gori. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama. Imali smo par pitanja od kolege Jelića. Kolega Tuponja je takođe iskazao interesovanje za dodatnim obrazloženjem. Da li će direktorica da odgovori? Izvolite.

BILJANA PANTOVIĆ:

Poštovani poslanici, zahvaljujem se na postavljenim pitanjima povodom Izvještaja o stanju na tržištu osiguranja.

Ja ću se osvrnuti na komentare gospodina Jelića, a gospodin Vujović će dati komentar vezano za postavljeno pitanje gospodina poslanika Tuponje.

Što se tiče tržišta osiguranja, da ne bih sada oduzimala vrijeme, u 2014. godini, kao što je i gospodin Vujović iznio u svom uvodnom izlaganju, tržište se može ocijeniti kao stabilno, ukoliko se to smatra po indikatorima koje smo mi naveli u našem izvještaju o stanju. Možemo konstatovati da je premija ostvarila blagi pad od 0,49%, što ste vi takođe naveli u vašem izlaganju i to je povuklo ujedno indikatore koji se odnose na gustinu osiguranja i učešće osiguranja u BDP-u.

Vezano za ostale indikatore na tržištu osiguranja, možemo konstatovati da je tržište i dalje visoko koncentrisano iako postoji jako izražena konkurencija na tržištu osiguranja, jer ako kažemo da jedanaest društava posluje na ovako malom tržištu složićemo se da je konkurencija na tržištu jako visoka.

Sa druge strane ono što možemo konstatovati mjereno preko hh indeksa, jeste da se /Prekid/ na tržištu pomjera, tako da podaci govore da se tržište kreće ka umjereno koncentrisanom tržištu.

Takođe može se konstatovati i jako je bitno jeste da je u prethodnoj godini životno osiguranje ostvarilo rast u iznosu od 15,4%, dok je neživotno osiguranje ostvarilo pad u iznosu

od 3,29%. Ako pođemo od pretpostavke da karakteristike nerazvijenih tržišta su upravo visoko učešće osiguranja naročito obaveznih osiguranja u ukupnoj premiji, onda nam je jako važno da možemo iz godine u godinu konstatovati da postoje stope rasta u dijelu životnih osiguranja i da su te stope rasta za sada stabilne iako rastu usporenom nekom dinamikom, ali neki prosjek koji se može izvesti od 2008. godine jeste 9%.

Što se tiče neživotnog osiguranja, nama je takođe važno da se u narednom periodu sagleda kako se može razviti imovinsko osiguranje, koje je bitno kao pokretač razvoja i koje je važno i za osiguranike, domaćinstva, privrednika i ostale. Tako da neki projekti koji se sada izvode kao kapitalni projekti koji se odvijaju na nivou države, kao što je na primjer auto-put, svakako će imati određene pozitivne efekte i na tržište osiguranja.

U dijelu kakav je trend u tekućoj godini, kao što je gospodin Vujović rekao, s obzirom da je tržište zabilježilo blagi pad u prethodnoj godini, možemo reći da se tržište oporavlja i da postoje stope raste po podacima o visini premije za devet mjeseci 2015. godine.

Ono što takođe možemo konstatovati prema podacima na drugi kvartal društva su bila solventna gdje je koeficijent apsolutnosti iznosio 260 mjereno kapitalom i marginom solventnosti, takođe su bila likvidna, 7,7 puta mogu odgovoriti svojim obavezama i društva su ostvarila profit.

Vezano za Vaša pitanja koja se odnose na životno osiguranje i na povećani broj storniranih, redukovanih i otkupljenih polisa, Agencija u svom izvještaju navela. Međutim, kao što sam i rekla, 2014. godinu ako se posmatra trend u dijelu aktivnih polisa i broja osiguranih lica sa početka godine i broja lica na kraju godine, opet možemo konstatovati da postoji i pored ovolikog broja storniranih, redukovanih polisa, trend rasta, tako da je broj osiguranih lica povećan za 15%, a broj aktivnih polisa je povećan za 2,5%. Ono što se može reći da su glavni uzroci otkupa storna navedenih polisa ekonomska situacija određenih lica koja su stupila u osiguranje, jer ugovori o životnom osiguranju su dugoročni ugovori i naravno 30 godina ili 25 su svakako dug period koji se mora planirati u smislu finansijskog dijela građana.

Druga stavka se odnosi na potrebu građana da vrše otkup polisa, što je opet pretpostavka razlog određene ekonomske situacije pojedinih građana.

Ono što bih takođe navela kao odgovor na Vaš komentar vezano za finansijske usluge i poglavlje 9, to je jako važan period pred nama. Kao država smo se obavezali u dijelu procesu pridruživanja, odnosno implementaciju evropskog zakonodavstva u naše zakonodavstvo. Ono što je specifično za osiguranje jeste da se kompletan zakonodavni okvir promijenio u međuvremenu. Tako da 1. januara 2016. godine stupa takozvani paket solventnost 2 direktiva

koja je izuzetno kompleksna. I cjelokupni nadzor i pristup osiguranju se mijenja, tako da će se očekivati da osiguravajuća kuća bude osposobljena da vrši samu procjenu, identifikuje i procijeni rizike i suočava, da ih mjeri i u zavisnosti od toga obezbijedi kapital koji će omogućiti sigurnost osiguranicima da će u narednom periodu odgovoriti pred njihovim obavezama.

Što se tiče i nadzornog organa, Agencija u narednom periodu mora mijenjati metodologiju nadzora, koja će podrazumijevati prelazak pravilno orijentisanog nadzora u smislu da su definisana pravila i da pravila postoje za sve i ona su nezavisnog obima društva za osiguranje rizika koji ima izloženog na upravljanje nadzora zasnovanog na rizicima. Ovo je jedan izuzetno kompleksan proces koji u Evropskoj uniji traje od 2009. godine i oni se pripremaju sedam godina za prelazak na taj sistem. Ono što smo mi u poglavlju devet prihvatili jeste izrada zakona /Prekid/ dok implementacija ovakve vrste nadzora bi trebala da bude danom ulaska u Evropsku uniju.

Može se konstatovati da Agencija svakako će u ovom dijelu morati imati tehničku pomoć, za što je i aplicirala kroz IPA fondove, prvenstveno kroz proces sagledavanja same solventnosti 2, kakve će one imati reperkusije na crnogorsko tržište, pa tek nakon toga izradu zakonskog rješenja i drugi vid pomoći, tehničke pomoći koji je Agencija već inicijalno uputila prema Svetskoj banci MMF-u. Jer, smatramo da kadrovi koji postoje u Crnoj Gori u oblasti osiguranja svakako moraju unaprijediti svoje znanje i sposobnosti u dijelu solventnosti 2. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama na iscrpnim komentarima i odgovorima.

Kolega Jelić se javio za komentar. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Hvala Vam, gospođo Pantović, što ste zaista iscrpno odgovorili na moja pitanja, a naročito pojašnjenja koja ste dali u predstojećim izazovima pred Agencijom i koji predstoje pred Agencijom i osiguravajućim društvima u implementaciji nove zakonske regulative. Ono što je veoma važno saopštiti jeste da je tržište osiguranja potpuno stabilno, a tu su osnovni indikatori solventnosti i likvidnosti. Osim toga jedan od važnijih indikatora tržišta jeste pozitivni poslovni rezultat koje su društva za osiguranje ostvarili u prethodnoj godini. Dakle, ukupan finansijski pozitivni neto rezultat je bio četiri miliona i 47 hiljada eura i treba saopštiti da je osam društava ostvarilo dobit u ukupnom iznosu od četiri miliona i 750 hiljada eura. Dakle, postoji jedan kvalitetan trend u stabilizaciji ovog tržišta. Mislim da će se tržište u narednom periodu razvijati

imajući u vidu aktivnost koje vi preduzimate i poboljšanja standarda u Crnoj Gori. Sve će to uticati na veći kvalitet tržišta osiguranja u Crnoj Gori.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Izvolite. Gospodin Vujović želi komentar.

BRANKO VUJOVIĆ:

Poštovani poslaniče Tuponja, zahvaljujem na pitanju. Vi ste s pravom konstatovali da je najvažnija nadležnost Agencije da vrši zaštitu interesa korisnika osiguranja. Kada se tiče pripreme Izvještaja o radu o stanju tržišta osiguranja, meni se čini da ovo na matičnom odboru došli do jedne forme za koju sam ja zaista smatrao da je takve prirode, 'ajde da ne kažem da su bile pohvale na taj račun, da daje pravu sliku o onome što su bile naše aktivnosti, što je stvarno tržište osiguranje. U svakom slučaju možemo se dogovarati oko unapređenja načina izvještavanja i možda nekih podataka koji su bliži građanima u odnosu na same tehničke podatke ili cifre koje saopštavamo.

Ali, ipak dozvolite da ako smo u našem Izvještaju rekli da je ažurnost u rješavanju šteta preko 92%, naravno znate da uvijek ostaje dio neriješenih šteta koji se odnosi na nepotpunu dokumentaciju i mogućnost procesuiranja pa se sudskim postupkom dokazuju neki zahtjevi, ali, kao što smo u izvještaju rekli, imali smo 38 prigovora koji su upućeni Agenciji za nadzor osiguranja, 21 prigovor se odnosio na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti, tri prigovora za naknadu po osnovu kasko osiguranja, tri prigovora za naknadu po osnovu osiguranja imovine, jedan prigovor za naknadu štete po osnovu kolektivnog osiguranja, posljedica nezgode, jedan prigovor za naknadu štete po osnovu kombinovanog osiguranja penzionera i posljedica nesrećnog slučaja, jedan prigovor za naknadu štete po osnovu dopunskog zdravstvenog osiguranja i jedan prigovor za naknadu štete po osnovu putnog, zdravstvenog osiguranja. Što je rezultat naših aktivnosti po tim prigovorima.

Dakle, osnovano isplate nespornog dijela /Prekid/ osnovano, isplata dodatnog iznosa po okončanom drugostepenom postupku pred društvom izvršena kompenzacija, devet prigovora je riješeno po tom osnovu. Neosnovano je bilo devet prigovora. Podnosilac je u jednom slučaju odustao, jer je tražena dopunska dokumentacija koja nije stigla. Agencija je bila nenadležna, dakle, slučaj naknadno proslijeđen nadležnoj insituciji. To su tri prigovora. Podnosilac upućen

na preduzimanje dodatnih radnji, dostavljanje fiskalnih računa, izvještaja po završetku liječenja, odluke nadležnog organa. To su tri prigovora. Podnosilac upućen na sud zbog nedostatka dokaza ili ponovnog utvrđivanja činjeničnog stanja, imali smo 13 prigovora. Kada je u pitanju ocjena, to je vjerovatno dio podataka koji može ukazati na to da se sa pažnjom odnosimo prema svim zahtjevima, odnosno prigovorima osiguranika što jeste naša obaveza i nadležnost. Drugo, kroz kontrolu rada društva za osiguranje apsolutno kontrolišemo i kao što ste vidjeli iz mjera koje smo preduzimali, jer smo dali predlog mjera i dali smo informaciju o tome šta je preduzeto pod tim našim mjerama upozorenja ili rješenjima koje je agencija donijela u našem Izvještaju o radu.

Ako smo rekli da je su sva društva solventna u Crnoj Gori, da su na kraju 2014. godine bila kapitalno adekvatna, da je koeficijent likvidnosti preko 8, da je stepen ažurnosti, kao što smo već rekli, preko 92%, da mjerodavni tehnički rezultat na nivou svih društava za neživotno osiguranje pokazuje dovoljno uspostavljenog tarifnog sistema premija za izmirenje budžetskih obaveza, odnosno obaveza društva, da je kvota šteta, kvota troškova i kombinovana kvota na nivou svih društava za životno osiguranje dovoljna iz premija za izmirenje obaveza po osnovu šteta, da je garantni fond sa dovoljno sredstava za izmirenje svih obaveza koje slijede. Po tom osnovu je od 1 700 000 isplaćeno 928 hiljada eura. Da su sva, što je dosta značajno bilo kroz prethodno pitanje, potraživanja korisnika Magnat osiguranja isplaćena za koja je sud utvrdio da su osnovana.

Dakle, čini mi se iz ovih informacija možemo konstatovati jedno stabilno stanje tržišta osiguranja. Možemo konstatovati da postoje sredstva dovoljna za izmirenje svih obaveza pred korisnicima i da se to potvrđuje kroz sve ove primjere, pa i kroz angažovanje garantnog fonda kao institucije koja za određene slučajeve planira sredstva za izmirenje obaveza prema građanima. Isto tako, odgovoran odnos prema korisnicima osiguranja u smislu rješavanja svih njihovih zahtjeva, prigovora ili pritužbi koje imaju na rad društava za osiguranje. Kažem, moguće je da možemo napraviti neki drugi način izvještavanja koji će možda jasnije to prezentirati javnosti, ali mislim da se iz ovih podataka zaista mogu izvjesti zaključci koji koje sam saopštio. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Kolega Tuponja želi komentar. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem na odgovoru, gospodine Vujoviću.

Iako Vi to nijeste eksplicitno izgovorili, ja iz Vašeg izlaganja zaključujem da je stanje što se tiče osiguranja u Crnoj Gori na jednom zadovoljavajućem nivou. Raduje me što iskazujete spremnost da u nekom budućem vremenu takođe ovaj Izvještaj za koji ja kažem da je vrlo iscrpan, vrlo detaljno obrađen u tom tehničkom smislu, ali dozvolite da je ovo ipak političko tijelo koje nema ta tehnička znanja vezano za temu osiguranja i kad izražavate neke procenete, ja ne znam uporedne vrijednosti, ja ne znam da li ja na osnovu toga trebam da kažem - e to je sjajno, ili je možda to loš rezultat u poređenju sa nekim drugim sistemima iz regiona. Meni bi lakše bilo da ubuduće Izvještaj ima još taj neki dodatak koji govori o tome kao neki zaključak, kao neki rezime svega ovoga da na osnovu izloženog prethodnog možemo zaključiti da je stanje u Crnoj Gori vezano na osiguranje na zadovoljavajućem nivou, ili nije, ili kako god.

Takođe, ono što jeste vaša osnovna uloga da iznesete svoj sud da li su osiguranici zaštićeni na odgovarajući način. Kažem, tu ima puno stručnih izraza, puno procenata, oni meni ništa ne govore. Meni, recimo, govori nešto ali opet nijesam siguran da li donosim dobar sud. Vi kažete da je osam osiguravajućih kuća poslovalo pozitivno, tri je poslovalo negativno. Ja ne znam da li je to znak za paniku, jer su tri kuće poslovale negativno ili je to nešto što je prihvatljivo i u redu. Zbog toga sugestija još jednom na kraju da izvještaji sadrže i taj dio. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Mislim da je bilo potrebno i čuli smo pojašnjenje predstavnika agencije da će taj dio Izvještaja koji će biti komentar tabelarnog prikaza u narednim izvještajima biti dopunjen i da će biti pojašnjenja u odnosu na poslanike koji baš u ovu oblast se dovoljno ne razumiju da bi čitljiviji i taj naratorski dio izvještaja bio Ja razumijem da su predstavnici agencije dali tu sugestiju i tu obavezu za sljedeće izvještaje. Sa ovim bi završili raspravu o ove dvije tačke dnevnog reda. Zahvaljujem direktorici agencije i predsjedniku Savjeta agencije na učešću u radu.

Nastavljamo sa sljedećom tačkom. To je Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanje u oblasti pristupa informacijama za 2014. godinu. Predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama su Muhamed Đokaj, predsjednik Savjeta agencije, i Radenko Lacmanović i Aleksa Ivanović, članovi Savjeta agencije. Pozdravljam predsjednika Savjeta gospodina Đokaja i gospodina Ivanovića. Izvjestioci, odnosno izvjestiteljka da budemo do kraja

precizani, rodnosenzitivni u jeziku, Odbora za ljudska prava i slobde je doktor Ljiljana Đurašković.

Otvaram pretres i pitam predstavnika agencije da li želi da da dopunsko obrazloženje. Razumijem da predsjednik Savjeta agencije želi da da obrazloženje. Izvolite.

MUHAMED ĐOKAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici i građani Crne Gore,

Mi smo oba izvještaja objedinili tako da imamo izvještaj iz oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnom pristupu informacijama. Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je svjesna da procesi i budućnosti u pogledu uspostavljanja evropskih standarda, kako u oblasti zaštite privatnosti lica čiji se podaci obrađuju, tako i prava javnosti da zna u velikoj mjeri zavisi i zavisiće od vaše spremnosti da podržite nas u nastojanju da podignemo na viši nivo ove dvije oblasti ljudskih prava, a to znači otvorenije, transparentnije društvo uz poštovanje Ustavom zagantovanih prava.

Princip našeg rada je dosljedno poštovanje kako Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, tako i Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Uspostavljenjem balansa ta dva prava kroz nastojanje da se odgovori na sve izazove XXI vijeka. U pogledu obrade ličnih podataka od strane rukovodstva zbirki, što je inače bio i predmet našeg rada tokom 2014. godine o čemu smo vas upoznali kroz Izvještaj, uz objektivnu procjenu naših rezultata što je predmet vaše ocjene danas. Demokratski otvoreno društvo i vladavina prava je naša misija u pogledu primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Na putu evropskih integracija Crne Gore smo tu kao karika u lancu doprinesemo uspostavljanju evropskih standarda i usvajamo najbolja iskustva i praksu evropskih zemalja, kako i zemalja iz našeg okruženja, a u cilju jačanja najprije povjerenja u naše državne organe i garantovanja zakonom utvrđenih standarda.

Kroz primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama u praksi su identifikovana ključna ograničenja i nedostaci. U tom domenu kroz Izvještaj smo naglasili uz jasna isticanja, a danas potrebe za unapređenjem regulative mehanizama za ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama. U Izvještaju je ukazano na problem ćutanja administracije, koje je tokom 2014. godine bilo zabilježeno u 1.047 slučajeva. To je veliki broj ćutanja administracije, što je inače neprihvatljivo. Prvostepeni organi još uvijek nijesu u punoj mjeri prepoznali svoju zakonsku obavezu proaktivnog objavljivanja informacija na svojim sajtovima. U kontekstu da samoinicijativno, bez zahtjeva slobodnom pristupu informacijama objavljuju određene

informacije od javnog značaja, a koje su taksativno propisane članom 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Organi vlasti su obavezni da na vlastitu inicijativu osiguraju jednostavan, pravovremen i efikasan pristup svim bitnim informacijama koje posjeduju.

Agencija ovom prilikom od vas poslanika traži da kroz zaključke date punu podršku jačanju administrativnih kapaciteta agencije u cilju realizacije zakonom povjerenih nadležnosti, a koje se tiču vršenja inspekcijaskog nadzora u oblasti proaktivnog pristupa informacijama. Vi znate da smo mi dobili nadležnost slobodnog pristupa informacijama, a nijesmo dobili ni jednog izvršioca. Tako da radimo maltene sa manje od 50% popunjenosti kapaciteta, inače što je predmet i moje priče danas ovdje.

Poštovanje principa transparentnosti, savjesnog upravljanja, kao i cjelishodnog trošenja javnih sredstava ne sastoji se samo u obavezi propisanoj važećim zakonima, već potreba da se ogleda na institucija da prikažu svoj radi javno, osnovne rezultate kako bi isti bili dostupni građanima. Posmatrajući kroz prizmu transparentnosti organe javne uprave ukazujem da ista ne predstavlja dosljedno poštovanju propisa, već odražava sam pristup u radu svakog organa vlasti, te da Savjet agencije jezikom brojki, a koji se odnosi na broj usvojenih žalbi kojih je tokom 2014. godine bilo 1.356 od ukupno 1.753, jasno promovise tansparentnost rada obveznika zakona kojim je propisan članom 4 Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Aktivnosti Savjeta izražene je kroz broj predmeta koji su imali u radu uvećavali su se iz godine u godinu, pa je tako za 2014. godinu broj predmeta bio dva i po puta veći u odnosu na početnu, tj. 2013. godinu, kada je odlučeno u 752 predmeta, a tokom 2014. odluka je donijeta u 1.753 predmeta. Za 2015. godinu interesantna je činjenica i podatak da smo stigli do broja dvije i po hiljade odluka, da je iz agencije izašlo preko 9.970 akata i tako dalje. To će biti sigurno predmet pažnje za narednu godinu i niz drugih novina vezano za Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama i oblasti transparentnosti samo da bi se postigao nivo transparentnosti i da Crna Gora bude lider regiona u smislu otvorenosti društva.

Oblast zaštite ličnih podataka, inspekcijaski nadzor nad sprovođenjem i primjenom Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u cilju sprečavanja vršenja radnji, obradi podataka o ličnosti bez zakonskog pravnog osnova ili saglasnosti lica u 2014. godini sprovedeno je u 122 slučaja, od kojih je redovnim nadzorom izvršena kontrola kod 90 rukovodioca zbirki ličnih podataka. Redovan nadzor se vrši na bazi godišnjeg plana agencije kod rukovodioca zbirki ličnih podataka, odnosno svih kategorija rukovodioca zbirki koji su predviđeni godišnjim planom. Godišnji plan

nadzora donosi se sa ciljem da se aktivnosti u odnosu na ovo ovlašćenje usmjere prema tačno određenim sektorima, a u cilju sagledavanja stanja u toj oblasti...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Privodite kraju. Završite, imamo razumijevanja...

MUHAMED ĐOKAJ:

Budući da imamo dva Izvještaja, branim dva izveštaja u jedan izvještaj tako da dozvolite možda ovaj drugi dio u oblasti zaštite...

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite.

MUHAMED ĐOKAJ:

Hvala na razumijevanju.

Vezano za vanredne nadzore, od ukupno 32 vanredna nadzora od kojih je izvršeno devet nadzora po zahtjevu zaštite prava 23 je izvršeno po inicijativi. Obavljena su dva dopunska nadzora po odluci Savjeta i u izvještajnom periodu je izvršeno sedam ponovljenih nadzora, provjerom postupanja kontrolom je ustanovljeno da su navedeni subjekti u svemu postupili po nepravilnostima i u ostavljenom roku što je zapisnikom konstatovano i donijet je zaključak o obustavljanju postupka.

U izvještajnom periodu na adresu agencije je stiglo 196 zbirki ličnih podataka. Evidencije su dostavljene od strane 98 rukovaoca zbirki ličnih podataka. Od naših državnih organa pet, privredni subjekti četiri, javne ustanove preduzeća devet rukovaoca, privatne zdravstvene ustanove 30, osiguravajuće društvo dva rukovodioca zbirki, hotelsko-ugostiteljska društva 11 rukovodioca i samo jedna politička partija je do sad dostavila agenciji zbirku ličnih podataka.

Na adresu agencije tokom 2014. godine upućeno je 18 zahtjeva za dobijanje saglasnosti za uspostavljanje zbirki o ličnim podacima. Izdato je 14 saglasnosti za uspostavljanje zbirke video nadzor, data jedna saglasnost za uspostavljanje zbirke kojom se obrađuju geometrijski podaci, date su dvije saglasnosti na zbirke kojima se određuju i posebne kategorije podataka. U izvještajnom periodu takođe upućeno je 13 zahtjeva za davanje saglasnosti za iznošenje podataka, a shodno tome izdato toliko saglasnosti. Vezano za mišljenja, agencija je primila 41 zahtjev za davanje mišljenja. Od toga pet zahtjeva gdje se traži mišljenje u vezi primjeni Zakona

o slobodnom pristupu informacijama i 36 mišljenja u vezi primjene Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Agencija je u slučajevima, 25, dala pozitivno mišljenje u vezi implementacije Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, dok je u devet slučajeva dala mišljenje da se obrada ličnih podataka vrši suprotno odredbama zakona.

U dva slučaja je ukazala da je potrebno precizirati zakonske norme kako bi iste bile usklađene sa ovim zakonom. U pet predmeta je donijet zaključak vezano za slobodan pristup informacijama da agencija ne daje mišljenje.

Poštovani poslanici, na osnovu izloženog, nesporno je da je naš zadatak velik i težak, da sa postojećim kapacitetima, a to je prije svega manje od 50% popunjenih radnih mjesta skromnim sredstvima koje nam stoje na raspolaganju težimo da dostignemo nivo razvijenih evropskih zemalja. I mi smo svjesni da su nam za ostvarivanje tih ambicija potrebni izuzetni rezultati. Stoga i dobra organizacija koja u pogledu načina obavljanja nadležnosti kroz jačanja administrativnih kapaciteta uz potrebu za visokoprofilisanim kadrom. Mi smo odlučni da kao Savjet agencije na ovom mandatu nastojimo da napravimo velike pomake i time omogućimo puno poštovanje prava na privatnost, odnosno zaštitu ličnih podataka i pravo javnosti da zna, jer je to naša obaveza i naša dužnost. Oprostite što sam odužio malo. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ništa, hvala Vama. Imamo razumijevanje da je u pitanju važna oblast. Imali ste, koliko sam informisan, ozbiljnu raspravu na matičnom odboru, ali nije viška da čujemo malo više informacija, preporučujući da u nekoj narednoj prilici prilagodite uvodno obrazloženje u definisanom terminu od pet minuta i vremenu koje je raspoloživo za taj Vaš nastup. Hvala Vam.

Imamo četiri prijavljene diskusije. Odustali su od diskusija i zahvaljujem zbog doprinosa racionalizaciji kolegica Marta Šćepanović i kolega Nikola Gegaj. Imaćemo, dakle, dvije diskusije kolege Dukovića i kolegice Branke Tanasijević.

Kolega Dukoviću, izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče. Dame i gospodo poslanici,

Na početku bih pozdravio i gospodina Đokaja i gospodina Ivanovića i istakao da Odbor za ljudska prava, u čijoj je nadležnosti i rad Agencije za zaštitu ličnih podataka, ima jedan dobar i korektan odnos sa ovom agencijom. Ono što bih još istakao jeste da je ovo peti godišnji izvještaj Agencije za zaštitu ličnih podataka, a u isto vrijeme i drugi izvještaj u oblasti pristupa

informacijama i da je ove godine oba ova izvještaja dostavljena su objedinjeno. Ono što se iz izvještaja može jasno vidjeti jeste da je agencija imala stvarno jedan veliki, obiman posao, ali isto tako možemo konstatovati da je bilo uspjeha u njenom radu, tako da je njen evidentan i njen napredak a i mjerljiv. Ali, ipak postoji još dosta prostora za unapređenje ne samo rad agencije nego i shvatanja suštine značaja Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Naravno, evidentno je da je i agencija svojim radom uticala i na druge segmente na druga privredna društva u većoj spoznaji i zakona i većem poznavanju, jačanju svijesti, prije svega o značaju pristupa slobodnim informacijama. A ono što je još uočljivo, a ja ću se bazirati samo na jednu činjenicu koju je i predsjednik Đokaj istakao ovdje u radu agencije, a to su žalbe koje su upućene agenciji na rad. Ona je u 2014. godini imala 1.753 žalbe. Od tih 77,35% je pozitivno riješeno, što samo ukazuje da i naše institucije još uvijek nijesu ni dovoljno edukovane ni svjesne o značaju slobodnog pristupa informacijama. Znači, mi moramo jednim zajedničkim radom, a vjerujem da je to želja svih nas i agencije i nas poslanika, jer zakoni su dobri, samo treba naučiti da ih primjenjujemo, da stvarno svijest o značaju ove problematike u Crnoj Gori podignemo na mnogo veći nivo. Vjerujem da je to i želja, ali i obaveza svih nas, prije svega i vas u agenciji. Pored želje, postoji i jedan cilj koji je istakla i Evropska komisija u njenom izvještaju, da se dođe do jedne ravnoteže između onog prava svakog građanina da posjeduje informaciju i prava u zaštiti onih informacija koje ima svaki građanin kao privatnu stvar.

Još jedno što je uočljivo iz izvještaja koji je, opet napominjem, stvarno obiman jeste nedovoljna zainteresovanost građana za pristup slobodnim informacijama. Iz izvještaja vidimo da su skoro sve zahtjeve uputile nevladine organizacije, što samo upućuje na jedan zaključak da su nevladine organizacije dobro edukovane i najviše traže pristup informacijama dok građani vrlo malo u tom segmentu participiraju u traženju ovih informacija, što svima daje prostora da dodatnim djelovanjem upoznamo građane o važnosti posjedovanja informacija koje su u posjedu drugih. Postoji /Prekid/, ali ja ću istaći još jednu činjenicu koja je interesantna, a koju je iznijela i Evropska komisija, a to da u radu agencije nikada do sada nijesu primijenjene kazne kao rezultat prekršajnih postupaka za nepridržavanje zakona. To je jedna činjenica koja baš decidno stoji u izvještaju Evropske komisije.

Na raspravi na Odboru za ljudska prava došli smo do nekih informacija koje su nas stvarno obradovale, da je u 2015. godini uspostavljena jako dobra saradnja agencije sa Inspekcijom za kancelarijsko poslovanje i da su već u tom segmentu krenuli sa prekršajnim kaznama. Nijesmo ni mi svi niti voljni, niti želimo da nekog kaznimo, ali s obzirom da kazna često u našem društvu ima i taj edukativni karakter, treba i to pozdraviti i reći da se moramo

pridržavati pravila, moramo poštovati zakone koje je ova Skupština donijela, a sve u cilju što boljeg informisanja građana, ali i onih koji žele da imaju tu informaciju. Na kraju bih samo rekao da su izvještaji koje smo dobili stvarno dobri i preporučujem svima da ga podrže i zahvaljujem na saradnji Agenciji za zaštitu ličnih podataka. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Imamo diskusiju kolegice Tanasijević. Izvolite.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Đokaj, gospodine Ivanoviću, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Značenje pojma privatnosti nije uvijek bilo isto. Krajem 19. vijeka često se definisala kao pravo da budemo ostavljeni na miru, što je podrazumijevalo zaštitu lične autonomije, moralnog i fizičkog integriteta, životnog stila, interakcije sa drugim ljudima i sl. Vremenom, ovakvo shvatanje je dopunjeno mehanizmima za praktikovanje ovih prava. Otprilike u isto vrijeme i Vrhovni sud Amerike je zauzeo vrlo liberalan stav u tumačenju ljudskih prava. Polazeći od ideje da ova prava proizilaze iz prirodnih prava, sud je smatrao da je građanima neophodno omogućiti da u miru uživaju svoja prava i slobode i da sami odlučuju o svom životu. Prema njihovom mišljenju, svaka sloboda i svako pravo je ustvari refleksija prava na privatnost. Ovim pristupom lista ljudskih prava značajno je proširena.

Proces liberalizacije ljudskih prava u Evropi razvijao se u prvoj polovini, a intenziviran je sredinom 20. vijeka. Praktično od svog osnivanja 23. februara 1959. godine Evropski sud za ljudska prava tretira pravo na privatnost. Takođe, Evropska konvencija o ljudskim pravima posvećuje veliku pažnju ovom pravu. U članu 8 Konvencije se kaže - Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske. Primjena ovog člana u praksi postala je izazov, jer nije lako obezbijediti njegovu primjenu i njegovu potpunu implementaciju u nekim društveno-kontraverznim situacijama i ustanoviti granicu između slobodnog pristupa informacijama i prava na zaštitu ličnih podataka.

Suočavajući se sa ovakvim dilemama i nekim vrlo složenim situacijama, Evropski sud za ljudska prava je vremenom proširivao opseg i primjenu člana 8 Konvencije koji se bavi zaštitom prava na privatni život, a u okviru njega i zaštitom ličnih podataka. U svojoj praksi ova institucija se u odlučivanju oslanja na već donijete presude, ali istovremeno zastupa i stanovište da je

Evropska konvencija o ljudskim pravima živi instrument, što znači da se prava mogu proširivati u smislu da se može drugačije odlučiti i pružiti zaštita u nekim slučajevima u kojima se to do tada nije činilo. Na primjer, 2007. godine sud je u jednoj presudi izričito zastupao stav da je član 8 konvencije, pored ostalog, primjenjiv i na zaštitu ugleda ličnosti. U presudi je naveo da ugled predstavlja dio ličnog identiteta i psihičke cjelovitosti koji se mora poštovati. Na taj način napravljen je još jedan korak naprijed u razvoju prava na poštovanje privatnog života.

Sve ovo govori u prilog činjenici i prethodno saopštenom stavu da je veoma teško precizno definisati i odrediti prava koja se odnose na ličnost, uspostaviti mjerljive instrumente i zajedničke standarde u ovoj oblasti. Iz tog razloga, nastoji se da se u zakonodavnom okviru ova prava precizno nabroje i opišu i odrede uslovi pod kojima se mogu ograničiti.

Imam utisak da ste, radeći ovaj izvještaj, vrlo vodili računa o svemu ovome i ovakav uvod nije bio slučajan jer sve ono što je propisano u američkom i evropskom zakonodavstvu ste uz veliki napor, jer vi ste skoro osnovani, uspjeli da ispoštujete i da to ugradite u Izvještaj za 2014. godinu. To je razlog koji je opredijelio Crnu Goru da intenzivira normativnu djelatnost i normativna poboljšanja u ovoj oblasti, što kao rezultat ima veće poštovanje ovih prava i preciziranje koje su to sfere života svakog pojedinca u koje se ne smije ulaziti. Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama dopunjen je zakonodavni okvir iz ove oblasti kojim je vaša agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama pozicionirana onako kako treba, kao nezavisan nadzorni organ, institucionalni garant zaštite ličnih podataka svih građana u Crnoj Gori.

U izvještajnoj 2014. godini o kojoj ste vrlo opširno govorili Vi, gospodine Đokaj, i moj kolega Duković, agencija se prema zahtjevima za zaštitu prava građana i prema inicijativama za vršenje nadzora po službenoj dužnosti odnosila principijelno, postupajući objektivno i nepristrasno, po mojoj procjeni, poštujući zakonske okvire u ovoj oblasti u okviru slobodnog pristupa informacijama i zaštite ličnih podataka. Savjet agencije je jačao princip odobravanja pristupa informacijama, ali uz zaštitu ličnih podataka kao što su jedinstveni matični broj građana, adresa stanovanja itd. Iz Izvještaja agencije se može zaključiti da je kroz nadzore i edukaciju, što mislim da je važno pomenuti, uspjela da podigne svijest o potrebi zaštite ličnih podataka. U prilog tome govori i činjenica da je sve veći broj onih koji se obraćaju agenciji tražeći mišljenja, saglasnosti i objašnjenja, a sve je više i zahtjeva za slobodan pristup informacijama i zaštitu prava.

Kao što je u uvodnom izlaganju istakao gospodin Đokaj, u izvještajnoj 2014. godini agencija je nastojala da ostvari balans između prava javnosti da zna i zaštite privatnosti građana

Crne Gore. To je osnovni razlog zbog čega treba dati podršku Izvještaju Agencije za 2014. godinu.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Imajući u vidu prethodne dvije diskusije, koje sam razumio kao punu afirmaciju rada agencije, pitam da li predstavnik agencije želi da da završnu riječ.

Izvolite, gospodine Ivanoviću.

ALEKSA IVANOVIĆ:

Upravo u završnoj riječi ću se osvrnuti na ono što sam čuo od dvoje uvaženih poslanice i poslanika ovog doma. O čemu se radi? Dobro ste primijetili. Ako je Evropska komisija napravila predlog reforme prava na privatnost u Evropi i to već traje tri godine, to samo ukazuje koliki je značaj tome prikazan i pred tim tijelima. O tome raspravljaju i evropski poslanici. Svjesni smo mi svih kompleksnosti i obaveza koje nam se nameću i to radimo ovdje.

Vi ste, uvažena poslanice, pomenuli vrlo važno, da smo prepoznali ono što su standardi u Sjedinjenim Američkim Državama i u zemljama Zapadne Evrope, odnosno Evropske unije. Tačno. Ali, prepoznajući te standarde moramo biti spremni da idemo dalje. Nije to više samo ono što je bilo prije pet godina kada smo morali znati što znači "privacy by design", već se priča o onome što ste vi na drugi način već rekli. Priča se o principu "privacy by", ide se korak dalje. Kako odgovoriti svemu tome što moramo čak i sa ovim stepenom popunjenosti koji je jako mali. Privacy by design nije obaveza samo za državu. On je obaveza i za medije. Ako je BBC medijski brend u Evropi i to sprovodi, trebalo bi to da sprovode i mediji u Crnoj Gori. Privacy by design tiče se državnih organa jer oni koriste portal. Portali su takođe neki vid medija na kome se iznose lični podaci. Nećemo dugo o tome jer je potpuno jasno da ste vi to kao poslanici prepoznali.

Da se sad osvrnem na ono što je rekao uvaženi poslanik Duković. Poslaniče Dukoviću, znamo mi to dobro i imamo opravdanje i argumente da tvrdimo da smo krenuli korak naprijed. Ima dosta inicijativa za pokretanje prekršajnog postupka. Da budem potpuno jasan, nijesmo mi inicijative za postupanje prekršajnog postupka podnosili motivacijom da je nešto odlučivano pa je pogrešno odlučeno. To se ispravlja u drugom stepenu. Naša motivacija je bila zbog onoga zašto nema tolerancije. Čutanje administracije konačno ne trpi toleranciju. Tu se radi o neznanju ili se radi o neodgovornosti ili radi o nečemu što je zapravo jedna potpuna ležernost i da se

tu radi o ustavnim pravima. Zato pozdravljamo i ovaj napor koji je učinila inspekcija nadležnog Ministarstva unutrašnjih poslova. Zajedno sa njima dijeleći naše nadležnosti propisane Zakonom o slobodnom pristupu informacijama činimo da pokazujemo našu odgovornost prije svega prama građanima Crne Gore, a onda i prama vama u Parlamentu koji dajete završno mišljenje o našem Godišnjem izvještaju.

Nije potrebno ništa više reći. Nadam se da će naša djela govoriti više od ovoga što danas govorimo. Ono što zaista želim da kažem jeste da duboko vjerujem da treba podržati ovaj Izvještaj. Ali isto tako čini mi se da dijelim sa mojim kolegama i uvjerenje da ćemo konačno imati podršku kad je u pitanju budžetiranje Agencije i od vas iz Parlamenta i od Vlade i da ćemo sljedeću godinu sa mnogo više izazova u obje nadležnosti moći da obavljamo na lakši, brži i efikasniji način. Hvala vam na povjerenju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Gospodin Ivanović je ipak završnu riječ intonirao na način gdje sam razumio da ima određenu potrebu za dijalogom sa poslanicima koji su imali diskusije. Ako poslanici žele, dakle kolega Duković i kolegica Tanasijević, daću tu mogućnost.

Izvolite. To je Vaše pravo, pomenuti ste.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Mislim da je kolega pomenuo jednu novu stvar koju nije pomenuo u uvodnom izlaganju, a meni je sociološki vrlo inspirativna. To je da građani još uvijek nijesu shvatili dovoljno značaj zaštite ličnih podataka, jer se dešava da mnoge informacije o sebi objavljuju na Internetu ne razmišljajući o tome da li bi ti podaci mogli biti zloupotrijebljeni. Imam obavezu, imam potrebu da pošaljem poruku mladim generacijama da Internet jeste nešto što može mnogo da olakša život, da je dostupnost informacijama neuporedivo lakša nego što je to bilo ranije, ali da jedna mjera koja se mora imati u svemu tome mora biti ispoštovana. Jer, ako se pređe mjera u korišćenju Interneta na ovakav način i ako se lični podaci iznose i daju na uvid kompletnoj javnosti, onda to može zaista da bude velika opasnost. I zaista smatram da je privatnost nešto što treba štiti, da lične podatke treba štiti a ne kriti. Krije se ono što nije afirmativno za čovjeka, a štiti se ono što je dragocjeno. A privatni život koji se preko Interneta daje na uvid javnosti je nešto što je sveto jer je privatnost sveta lijepa, privatnost personilitet, individualitet je nešto što

je dragocjeno za svakog čovjeka. Prema tome, ponoviću, podatke ne treba kriti, treba ih štiti. To je suština i Vašeg izvještaja i mog javljanja u ovom slučaju.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Sa ovim smo završili raspravu o ovom izvještaju.

Zahvaljujem predsjedniku Savjeta Agencije gospodinu Đokaju i članu Savjeta gospodinu Ivanoviću.

S ovim smo završili naš današnji rad. Dozvolite da vas upoznam za plan sutrašnjeg rada. Počeli bismo u 11 sati i imali bismo dva izvještaja.

To je Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu i Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2014. godinu.

Hvala vam svima.

05.11. 2015.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, dobar dan.

Nastavljamo sa radom. Na dnevnom redu je Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu.

Ovlašćeni predstavnici su mr Milojica Dakić, guverner Centralne banke i dr Nikola Fabris, viceguverner Centralne banke za finansijsku stabilnost i platni promet. Pozdravljamo ih.

Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je poslanik Aleksandar Damjanović.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Centralne banke da li želi dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite, gospodine Dakiću.

MILOJICA DAKIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvaženi poslanici,

2014. godina je bila izazovna godina za crnogorsku privredu. Usljed neizvjesnosti i negativnih uticaja kako iz domaćeg, tako i iz međunarodnog okruženja, ekonomski rast je bio niži od prvobitno projektovanog i iznosio je prema konačnim podacima MONSTAT-a 1,8%. Razlozi su kašnjenje u rokovima otpočinjanja izgradnje krupnih investicionih projekata, niže

stope rasta ostvarene u zemljama euro zone, poplave u regionu i politička kriza u Istočnoj Evropi.

Inflacija je imala negativni predznak i uglavnom je bila rezultat smanjenja agregatne tražnje i pada cijena goriva. Ostvaren je rast u sektorima turizma, šumarstva, saobraćaja. Porastao je i broj zaposlenih, a neto priliv stranih direktnih investicija je bio značajan i iznosio je 9,3% više u poređenju sa prethodnim periodima.

U bankarskom sektoru ostvaren je rast aktive banaka, depozita i kapitala. Indikatori sigurnosti bankarskog sektora bili su iznad zakonom propisanog nivoa. Bankarski sektor je ostvario pozitivan finansijski rezultat. Svi parametri kvaliteta aktive banaka su poboljšani. Dokapitalizacija jednog broja banaka je dodatno doprinijela stabilizaciji bankarskog sistema.

Ipak, ne možemo biti zadovoljni nivoom kreditne aktivnosti banaka. Ukupni krediti banaka su smanjeni za 1,9% u odnosu na prethodnu godinu. Novoodobreni krediti iznosili su 801,5 miliona eura. Nekvalitetni krediti su i dalje visoki i 31.12.2014. godine iznosili su 15,9% ukupnih kredita. U cilju rješavanja ovog pitanja, Centralna banka Crne Gore u 2014. godini zajedno sa Ministarstvom finansija pripremila je Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, koji je Skupština Crne Gore donijela u aprilu ove godine. Uz to, da bi se ublažio ovaj problem, Centralna Banka Crne Gore je donijela odluku o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, kojom su banke obavezne da sačine trogodišnju strategiju upravljanja nekvalitetnim kreditima, da izrađuju godišnje operativne planove za rješavanje nekvalitetnih kredita i da kvartalno izvještavaju Centralnu banku o realizaciji ove odluke. To je doprinijelo da su nekvalitetni krediti smanjeni u odnosu na prethodnu godinu za 11,2%.

Kamatne stope banaka su, takođe, bile visoke u 2014. godini, mada su u toku godine stalno ispoljavale tendenciju smanjenja. Savjet Centralne banke Crne Gore je u julu 2014. godine dao je preporuku bankama da snize kamatne stope. To je i učinjeno, zbog čega nije bilo potrebno preduzimati represivne mjere prema bankama.

Bankarski sektor je u 2014. godini bio stabilan, likvidan i solventan. Banke su bile pod stalnim supervizorskim nadzorom Centralne banke. Zbog utvrđenih nepravilnosti u radu, preduzimane su odgovarajuće mjere prema bankama. 2014. godina je bila godina pojačanog interesovanja za osnivanje novih banaka i mikrofinansijskih institucija.

U toku godine podnijeta su četiri zahtjeva za osnivanje banaka i jedan zahtjev za osnivanje mikrofinansijske institucije. Kapital kojim se osnivaju banke je pretežno inostranog porijekla. Jedna banka sa većinskim inostranim kapitalom je dobila dozvolu za rad polovinom prošle godine.

Centralna banka Crne Gore je aktivno učestvovala u postupku pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. U tom pravcu vršena je dalja harmonizacija propisa sa pravnim tekovinama Evropske unije. Donijet je veliki broj podzakonskih akata iz nadležnosti Centralne banke, od kojih izdvajamo 13 odluka koje se odnose na primjenu Zakona o platnom prometu, koji je u potpunosti usklađen sa direktivama Evropske komisije u ovoj oblasti.

U prošloj godini započeo je projekat usklađivanja poslovanja Centralne banke Crne Gore sa evropskim sistemom centranih banaka, koji je Evropska centralna banka realizovala zajedno sa ekspertima 10 nacionalnih banaka zemalja članica Evropske unije. Projekat je, uz povoljne ocjene najvišeg rukovodstva Evropske centralne banke, okončan u martu ove godine.

U 2014. godini Državna revizorska institucija je izvršila kontrolu poslovanja Centralne banke. U Izvještaju Državne revizorske institucije dat je set preporuka koje ne utiču bitnije na rad i organizaciju Centralne banke Crne Gore i koje su u 2015. godini u najvećoj mjeri realizovane. Centralna banka Crne Gore je tokom godine imala stalnu komunikaciju sa Međunarodnim monetarnim fondom, Svjetskom bankom, Evropskom centralnom bankom i centralnim bankama zemalja okruženja i Evropske unije. Saradnja sa udruženjem banaka Crne Gore takođe je bila stalna.

Unapređenju znanja i obrazovanja zaposlenih posvećena je značajna pažnja. Kao društveno-odgovorna institucija, Centralna banka Crne Gore je u 2014. godini pomagala je realizaciju određenih humanitarnih i drugih aktivnosti od opšteg značaja. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, gospodine Dakiću.

Prelazimo na raspravu.

Poslanik Zoran Jelić u ime kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanik Tuponja.

Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi građani, gospodine Dakiću, gospodine Fabris,

U 2014. godini Centralna banka je sprovodila aktivnosti u skladu sa ovlašćenjima definisanim Ustavom i Zakonom o Centralnoj banci. Ovo je podrazumijevalo sprovođenje

aktivnosti na očuvanju monetarne i finansijske stabilnosti, uz obezbjeđenje funkcionisanja zdravog bankarskog sektora i održavanje efikasnog platnog prometa.

S tim u vezi, preduzimate su i aktivnosti i primjenjivali se raspoloživi instrumenti i mjere u cilju identifikovanja i minimiziranja negativnih uticaja i rizika po stanje monetarne i finansijske aktivnosti u Crnoj Gori. Samim tim, ključne aktivnosti Centralne banke odnosile su se na preventivno supervizorsko djelovanje, stabilizaciju i jačanje bankarskog sektora u Crnoj Gori.

Iz Izvještaja se jasno vidi da je Centralna banka Crne Gore uspješno sprovela svoju ustavnu odgovornost - očuvanje finansijske stabilnosti. Intenzivirane su aktivnosti na jačanju regulatornog okvira, te doprinijelo smanjenje visokog nivoa kredita koji imaju karakteristiku loših kredita. Pripemljen je predlog zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova kod finansijskih institucija koji je usvojen aprila ove godine. Očekuje se da će se implementacijom ovog zakona i primjenom mjera koje je Centralna banka propisala ranije donešenom odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama nivo loših kredita smanjiti na agregatnom nivou do kraja 2016. godine. Čuli smo od guvernera koliki je taj nivo loših kredita u ovoj godini. U prošloj godini, ja bih volio, ako je moguće, da imamo i taj podatak za ovu godinu, imajući u vidu da je sada i novembar 2015. godine.

Posebna pažnja posvećena je praćenju kretanja aktivnih kamatnih stopa koje su ocijenjene kao izuzetno visoke, što smo više puta konstatovali i ovdje u Parlamentu. Imajući u vidu činjenicu da su visoke kamatne stope jedan od faktora rasta nekvalitetnih kredita i na taj način mogu nepovoljno uticati na finansijsku stabilnost u zemlji, kao i na ekonomski rast, Centralna banka je tokom prethodne godine upućivala preporuku bankama da smanje ove kamatne stope i radila je na iznalaženju rješenja za ograničenje njihovog rasta. Evidentno je da je tendencija pada kamatnih stopa započeta u prethodnoj godini i da se nastavlja i u ovoj godini, ali su potrebne i dalje aktivnosti na nivou njihovog snižavanja.

Na osnovu Zakona o potrošačkim kreditima, koji je počeo da se primjenjuje početkom 2014. godine, Centralna banka je započela ostvarivanje funkcije nadzora nad potrošačkim kreditima. Sa tim je i pojačana zaštita korisnika finansijskih usluga.

U prethodnoj godini Centralna banka je svoje aktivnosti sprovodila u uslovima koji su potvrdili snažan uticaj preliivanja globalnih i regionalnih ekonomskih tokova na crnogorsku ekonomiju. Tako je ostvaren umjeren ekonomski rast, na šta je uticalo pored internih faktora i usporavanje ekonomije euro zone, loše vremenske prilike i razorne poplave u regionu, kao i geopolitičke tenzije. Globalni trend pada inflacije zabilježen je u Crnoj Gori. Međutim, i pored navedenih kretanja i činjenice da neke od očekivanih investicija nijesu realizovane, povećan je

priliv direktnih stranih investicija što smo čuli u uvodnom izlaganju gospodina Dakića, ali bih volio da znam kakav je taj podatak i u 2015. godini, koliki je nivo direktnih stranih investicija.

Takođe je nastavljena primjena mjera fiskalnog prilagođavanja, gotovo potpuno zaustavljeno izdavanje novih garancija i nastavljeno sprovođenje mjera u borbi protiv sive ekonomije.

Najveću ranjivost crnogorske ekonomije u 2014. godini predstavljala je nelikvidnost realnog sektora, odnosno povećanje broja pravnih lica i preduzetnika u blokadi i iznos duga po osnovu kojih je izvršena blokada njihovih računa. Ovo je i dalje u najvećoj mjeri uticalo na rast nekvalitetnih kredita, odnosno rast rizika, što je za rezultat imalo usporavanje opšte kreditne aktivnosti u Crnoj Gori. S druge strane, nastavljen je trend rasta depozitnog potencijala banaka kapitala i na agregatnom nivou bankarski sektor /Prekid/ je sa pozitivnim finansijskim rezultatom 11,6 puta većim u odnosu na 2013. godinu, uz visoke pokazatelje likvidnosti.

U ovom trenutku depoziti pravnih i fizičkih lica u bankarskom sektoru u Crnoj Gori iznose preko dvije milijarde i 600 miliona. Veoma je važno iznaći mehanizam da se taj novac koji se nalazi u bankama stavi u funkciju kako bi preduzetnici, pravna lica, uopšte mogli da koriste jeftine bankarske kredite, a sve u cilju povećanja ekonomskog rasta. I pored navedenih makroekonomskih kretanja, očuvana je stabilnost bankarskog, odnosno cjelokupnog bankarskog sektora, što će predstavljati glavni cilj i Centralne banke u navedenom periodu.

Gospodine potpredsjedniče, želio bih par pitanja da postavim našim gostima. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite. Samo pokušajte da budete racionalni.

ZORAN JELIĆ:

Gospodine Dakiću, imajući u vidu visok nivo deficita tekućeg računa platnog bilansa, strane direktne investicije su važan faktor za uravnoteženje platno-bilansnih tokova. Kakvo je kretanje direktnih stranih investicija u ovoj godini, imajući u vidu da se može očekivati rast deficita tekućeg računa platnog bilansa zbog započinjanja izgradnje auto puta? Kakva je kreditna aktivnost i kada će doći do opšteg rasta kredita? S obzirom da nivo nekvalitetnih kredita utiče na finansijsku stabilnost i nivo kamatnih stopa, kakvo je kretanje ove kategorije u ovoj godini i kakvo očekivanje po tom pitanju ima Centralna banka?

Takođe me interesuje vaš komentar o očekivanju po pitanju ekonomskog rasta u ovoj godini. I ono važno pitanje koje interesuje sve građane - Da li Crnoj Gori prijete bankrot, što se moglo čuti sa bine koja je bila postavljena u rijalitiju ispred Skupštine Crne Gore? Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Jeliću.

Poslanik Tuponja ima riječ u ime Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Popović. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegice i kolege, gospodine Dakiću, gospodine Fabris, poštovani građani Crne Gore,

Ja bih svoje izlaganje počeo čitanjem Zakona o Centralnoj banci, i to člana 4 stav 1 koji govori o ciljevima Centralne banke. U stavu 1 člana 4 se kaže da osnovni cilj Centralne banke je podsticanje i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema, a onda uključujući podsticanje i održavanje zdravog bankarskog sistema i sigurnog i efikasnog platnog prometa.

Dakle, smatram da je za očuvanje stabilnosti finansijskog sistema jedna izuzetno važna karika ako ne i najvažnija javni dug. Javni dug države Crne Gore je u vašem izvještaju, pa neću pretjerati ako kažem, ovlaš pomenut. Koncentracija vašeg izvještaja je išla na bankarski sistem. Dakle, bilo je potrebno možda da predstavnici Međunarodnog monetarnog fonda dođu i izađu sa preporukama koje smo mogli čuti juče od njih koliko je naš, zapravo, sistem ugrožen. Preporuke koje idu u pravcu zamrzavanja ličnih dohodaka u državnoj administraciji, zamrzavanja penzija, preispitivanje odluka o PDV-u itd. I sve te preporuke mogu dati rezultate ako budu realizovane tek za nekih 10 godina.

Govoriti o stabilnosti ukupnog sistema, ako uzmemo podatke, možda ćemo mnogo bolje shvatiti situaciju u kojoj se nalazi naša zemlja. Jer, ove cifre su zaista neumoljive, uporedni period 2009-2014. godina, pet godina. Pretpostavljam da vi te cifre znate, ali javnosti radi, 2009. godine broj nezaposlenih u Crnoj Gori bio je 30.169, a 2014. je porastao na 34.687. Broj zaposlenih u Crnoj Gori 2009. godine je bio 174.152, pet godina kasnije taj broj je manji 173.595. Prosječna neto plata u Crnoj Gori u 2009. godini iznosi 463 eura, e tu bilježimo porast na 477 eura. Znači, za pet godina plata je porasla 14 eura, prosječna plata.

Spoljno-trgovinski bilans 2009. godine je nešto manji od milijardu. 2014. godine je nešto manji od milijardu i 400. Broj penzionera u Crnoj Gori je 2009. godine 97.000, a pet godina kasnije blizu 110.000. To je ta politika gašenja preduzeća, socijalnih programa, slanja radno-sposobnih ljudi u penziju, na teret Budžeta zbog nesposobnosti da im se omogući da rade. Javni dug 2009. godine iznosio je 31,6% budžeta. Danas imamo nategnutih 59,6 na kraju 2014. godine. Tvrdim da je ovo manipulacija. Dakle, u cijelom izvještaju provijava jako blagonakloni stav Centralne banke Crne Gore prema ukupnoj ekonomsko-finansijskoj situaciji u Crnoj Gori. A podsjećam na vaš osnovni cilj koji je naveden u stavu 1, člana 4 Zakona o Centralnoj banci.

I završio bih svoje izlaganje vašim citatom izvještaja o stabilnosti finansijskog sistema, gdje u jednoj rečenici u ovolikom izvještaju, diskretno ili nedovoljno eksplicitno, govorite - Nagli rast javnog duga i visok budžetski deficit mogu biti protumačeni od stranog finansijskih tržišta kao faktori koji mogu ugroziti redovno finansiranje državnih obaveza. U takvim uslovima prekida se ili značajno smanjuje priliv kapitala, dolazi do povlačenja portfolija investitora, raste premija rizika, poskupljenje finansiranje javnog duga, pogoršava se kreditni rejting, ugrožava se poslovanje bankarskog sistema i drugo. Završen citat.

Dakle, negdje vi ste kao ljudi od struke u čiju stručnost uopšte ne sumnjam svjesni u kakvom se stanju zemlja nalazi, ali vjerujem iz nekih političkih razloga jako blagonaklono gledate na ukupan sistem. Podsjetiću, znate vi bolje nego ja, javni dug jedan od stubova za stabilnost ukupnog finansijskog sistema Crne Gore i vi nijeste dovoljno radili na tome.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegi Tuponji.

Poslanik Andrija Popović u ime Kluba Liberalne partije HGI i albanskih partija. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovane građanke i poštovani građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani guvereneru i viceguverneru Centralne banke Crne Gore,

Što se tiče samog Izvještaja o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu, mislim da je korektno urađen i Liberalna partija će ga podržati. Ja ću se u ovoj svojoj diskusiji ograničiti na nešto drugo, a postaviću i pitanje.

Dakle, tiče se samih kamatnih stopa i radnom verzijom nacrta zakona o najvišim dozvoljenim kamatnim stopama za koju smatram da Centralna banka kasni godinama već.

Nacrtom zakona koji je predložila Centralna banka kamatne stope za kredit u bankama ograničavaju se na 12%, a na kredite mikrofinansijskih institucija na 18%. Na drugoj strani, kamate na štednju se iz mjeseca u mjesec smanjuju, pa je prosječna ponderisana pasivna efektivna kamatna stopa u maju iznosila 1,5%, odnosno na depozite fizičkih lica 1,87%, a ne depozite pravnih lica 1%. Ograničavanje kamata na 12, odnosno 18% u vrijeme kad u Evropskoj uniji vladaju tržišni uslovi i će se kamata mjeri jednom cifrom predstavlja samo pokušaj da se približimo Evropskoj uniji da pomognemo našoj ekonomiji, građanima na način što ćemo imati ove "povoljne kamatne stope".

Da podsjetim, nakon referenduma uloga Centralne banke Crne Gore je bila da reguliše odnose sa odnosom u bankarskom sektoru i period od 2005. do 2010. godine je obilježila ekspanzija otvaranja banaka i davanja kredita građanima i privredi po neprimjerenim kamatnim stopama. Nacrtom ovog zakona je predloženo da najviša dozvoljena godišnja zakonska ugovorna kamatna stopa za banke bude prosječna efektivna ponderisana kamatna stopa na novodobrene kredite, u šestomjesečnom periodu uvećana za 33%. Ukoliko je na taj način utvrđena kamatna stopa niža od 12%, primjenjuje se stopa od 12%. Za mikrofinansijske institucije predložena je najviša dozvoljena ugovorna kamatna stopa za banke uvećana za 50%, odnosno 18%. Prema podacima Centralne banke, prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na novodobrene kredite u maju je iznosila 24,94%. Prema podacima Centralne banke, prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupne kredite u junu je iznosila 9%, a prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novodobrene kredite 8,85%. Da podsjetim, od 28 zemalja Evropske unije njih 15, tako je bar saopšteno iz Centralne banke, koristi sistem ograničavanja kamata.

Po predlogu Centralne banke, za davaoce finansijskog lizinga i davaoce potrošačkih kredita najviša dozvoljena ugovorna kamatna stopa je prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novodobrene kredite banaka, dok je najviša zadovoljena ugovorna kamatna stopa za dugove po kreditnim karticama i prekoračenja na računu 15%, a za razliku od prošlogodišnjeg prosjeka koji je bio nešto ispod 17%.

Ono što mene najviše zanima, mislim da to zanima javnost, i postavljam pitanje - Kako su tako male kamate na štednje depozita stanovništva? One sad iznose nešto oko 1,5% do maksimalno 2% i one su posljednjih nekoliko godina snižene nekoliko puta.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, poslaniče Popoviću.

Ovim smo završili krug izlaganja predstavnika poslaničkih klubova koji su iskazali interesovanje za učešće u raspravi.

I naravno pitam da li želite da komentarišete, da odgovorite na pitanja, mada imate i mogućnost da to uradite na kraju. Imamo samo još tri prijavljena diskutanta. Možete na kraju, ili sada, kako god odlučite.

Izvolite.

MILOJICA DAKIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Što se tiče kreditne aktivnosti banaka, mogu da kažem da krediti banaka u posljednjih par mjeseci intenzivno rastu.

Mi smo imali priliku da se upoznamo, sada je konkretno kreditna aktivnost banaka na nivou dvije od milijarde i 500 i nešto, što je za 7,4% više nego što je bilo krajem prošle godine. Depoziti banaka konstantno rastu i ono u ovom momentu iznose od preko dvije milijarde i 600, što znači da je odnos depozita u ovom momentu nešto oko 0,95%. A sjetimo se da u nekom periodu taj odnos bio i preko jedan, iznosio je čak i 1,15. Znači, kreditna aktivnost banaka u svakom slučaju je u posljednjih par mjeseci u usponu iz razloga što je došlo do novih banaka u bankarskom sistemu Crne Gore, što je pojačana konkurencija i što je pojačan kvalitet ponude. Očekujemo da će taj trend i u narednom periodu da se nastavi. Što se tiče nekvalitetnih kredita, u posljednje dvije godine je poboljšan kvalitet kreditnog portfolija banaka. Nekvalitetni krediti su smanjeni i po iznosu i po učešću. Naime, po iznosu oni trenutno iznose oko 351 milion i smanjeni su za 6,4% u odnosu na kraj prošle godine, odnosno 12,2% u odnosu na uporedni period prošle godine. Ako kompariramo 2014. godinu sa 2013. godinom, onda ćemo vidjeti da je taj pad 9,3%. Što se tiče učešća nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima u ovom momentu iznosi 13,8% i smanjena je za dva procentna poena u odnosu na kraj prošle godine, a 2014. godina u odnosu na 2013. godinu smanjena je za jedan procentni poen.

Obzirom da visoki nekvalitetni krediti iritiraju kreditnu aktivnost banaka, izazivaju porast kamatnih stopa banaka, ključni izazov u 2015. godini biće u svakom slučaju smanjenje nekvalitetnih kredita, što će se postići kroz implementaciju Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju i odluke Centralne banke koja se odnose na strategiju upravljanja javnim dugom.

Što se tiče bankrota države, u ovom momentu nema nikakvih indicija da može doći do bankrota države iz razloga što Crna Gora ima već izražen ekonomski rast, već nekoliko ima stalni rast stranih direktnih investicija, što je interesovanje inostranog faktora za ulaganja u Crnu Goru i te kako izraženo. Ne očekuje se problem ove vrste. Da se očekuje problem ovakve vrste, onda sigurno ne bismo imali onu situaciju koju smo imali prije par mjeseci kad smo na međunarodnom tržištu emitovali obveznice koje su izazvale tražnju koja je bila daleko veća od ponude koja je ostvarena kamatna stopa, koja je mnogo niža od svih dosadašnjih kamatnih stopa i zaduženja u Crnoj Gori. Na kraju krajeva, potvrda tome je i izgradnja auto-puta gdje smo dobili kredit po izuzetno povoljnim uslovima što se tiče kamatne stope, grejs perioda i roka vraćanja.

Što se tiče stranih direktnih investicija, strane direktne investicije su u 2014. godini porasle za 9,3% u odnosu na prethodnu godinu. U ovom momentu strane direktne investicije prema poslednjim podacima s kojim raspolažemo iznose 526 miliona eura i za 101,6% su veće nego u istom periodu prošle godine. Ukupne strane direktne investicije iznose 601 milion eura i najveći dio tih investicija, oko 52%, je ulaganje u domaće kompanije i banke, a oko 30% su investicije u obliku interkompanijskog duga.

Što se tiče ekonomskog rasta, u 2014. godini ekonomski rast je bio 1,8%. U ovom momentu, odnosno za tri kvartala ove godine ekonomski rast je 3,9% i očekujemo da će do kraja 2015. godine taj ekonomski rast iznositi oko 4%. To je potvrda i Međunarodnog monetarnog fonda u izvještaju koji je dat prije par dana, a takođe i druge međunarodne finansijske institucije kao i slično upućuju u tom pravcu.

Prethodna projekcija koja je bila na 3,5 korigovana je zbog jačeg rasta ekonomske aktivnosti u prvom redu /Prekid/ proizvodnje, turizma, saobraćaja i građevinarstva, a takođe došlo je i do blagog preliivanja uticaja pozitivnih tendencija iz okruženja, u prvom redu zemalja Evropske unije.

Sljedeće pitanje odnosilo se na loše ocjene ekonomske situacije u zemlji. Ja ne bih tu posebno diskutovao iz razloga što najbolja potvrda tome je posljednji izvještaj koji ste čuli prije par dana od misije Međunarodnog monetarnog fonda po članu 4, gdje su rekli da je ta godina bila izuzetna godina za Crnu Goru i da se očekuju takve i slične tendencije i u narednom periodu.

Oko finansijske stabilnosti, član 4 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore jasno upućuje na finansijsku situaciju i finansijsku stabilnost. To je ono što je isključivi zadatak Centralne banke Crne Gore. I Centralna banka Crne Gore u svemu u potpunosti izvršava svoje zakonske obaveze, jer fiskalna stabilnost nije cilj Centralne banke. Fiskalna stabilnost je nešto što je u

domenu Ministarstva finansija, a finansijsku stabilnost sačinjavaju banke, sačinjava tržište, hartije od vrijednosti i sačinjava tržište osiguranja. Javni dug nije u domenu finansijske stabilnosti. To je ono što je veoma bitno.

Bilo je riječi o broju zaposlenih. Trenutno imam podatke da je u 2009. godini broj zaposlenih iznosio 169.859, u 2010. godini 172.000, a 177.000 u 2015. godini. To je najnoviji podatak. Znači da je porast broja zaposlenih konstantno prisutan.

Crnoj Gori ne prijete ni u kom slučaju znači kolaps, ne prijete upravo iz ovog razloga što je imala stalni ekonomski rast, stalni rast stranih direktnih investicija. To je nešto što upućuje na relativno zdravu ekonomiju.

Što se tiče kamatnih stopa, kamatne stope su konstantno u padu. Činjenica je da mi još uvijek nijesmo zadovoljni nivoom kamatnih stopa, ali treba imati u vidu da je trend pada kamatnih stopa konstantno prisutan. Zbog ranijih kretanja koja su bila u određenom periodu Centralna banka je preduzimala i represivne mjere koje su dale rezultat, bile su privremenog karaktera. Prošle godine nijesmo išli sa mjerama iz razloga što smo dali jednu preporuku koja je takođe od strane banaka bila prihvaćena i imali smo situaciju da su smanjene kamatne stope, a da je pojačana kreditna aktivnost banaka.

U prošloj godini tokom i ove godine rađena je jedna detaljna analiza kretanja kamatnih stopa na tržištu u Crnoj Gori i urađena je jedna radna verzija Nacrta zakona o utvrđivanju najviše dozvoljene ugovorne kamatne stope. To bi bila najviša kamatna stopa. Taj materijal je predat Ministarstvu finansija. Ja ne bih detaljisao iz razloga što je to već u domenu Ministarstva finansija, ali ću samo da kažem da su kamatne stope u ovom momentu mnogo niže od ovih koje su limitirane i o kojima je poslanik govorio. Recimo u Njemačkoj je taj iznos najviše kamatne stope daleko veći nego što je u konceptu materijala koji je prisutan sad u proceduri. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Svi diskutanti koji su govorili u ime kluba oni su prijavili odgovore na komentare guvernera Dakića.

Daću riječ prvo poslaniku Jeliću, onda poslaniku Tuponji, pa onda poslaniku Popoviću. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, poštovani gospodine potpredsjedniče.

Dakle, poštovani građani, čuli smo kompetentne odgovore guvernera Centralne banke Crne Gore. Ono što ohrabruje jeste da imamo stalan rast kreditne aktivnosti u ovom periodu i da je ta kreditna aktivnost pojačana u odnosu na isti period prethodne godine za 7,4%. Kada imamo kvalitetne kredite u funkciji, onda možemo očekivati i rast čitave ekonomije u Crnoj Gori.

Veoma je važno da su i depoziti pravnih i fizičkih lica takođe pokazali racionalne iznose dvije milijarde i šesto miliona i taj odnos odobrenih kredita depozita svakako je povoljan u odnosu na isti period prethodne godine, što govori o intenzivno ekonomskoj aktivnosti. Takođe, kada govorimo o kvalitetu ponude, interesantan je, da tako kažem, bankarski sistem u Crnoj Gori, jer imamo pojave i novih banaka koje su zainteresovane da uđu na tržište Crne Gore, a samim tim je i kvalitet te ponude na strani korisnika tih usluga koji mogu dobijati jeftinije i kvalitetnije kredite za obavljanje svojih biznis aktivnosti.

Takođe me raduje i što samo čuli podatak da je pad nekvalitetnih kredita u ovoj godini zabilježen za 6%. Naravno, u ukupnom apsolutnom iznosu on iznosi preko 351 milion, ali očekujemo njegov dalji pad i takođe je veoma važan podatak da je su ukupni nekvalitetni krediti u ukupnim kreditima oko 13,6%, što je takođe pad u odnosu na prethodni period. Svakako očekujemo da će taj pad biti i u 2016. godini. Važno je saopštiti građanima Crne Gore da nema bankrota iako pojedini političari pokušavaju sa tom tezom da izvuku jeftine političke poene.

Gospodine Dakić je rekao da u ovoj godini /Prekid/ intenzivan rast što je svakako dobro i što su se poklopili podaci Centralne banke, Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke. Očekujem da će taj rast u ovoj godini biti iznad 4%, imajući u vidu postignute rezultate u turističkoj privredi i uopšte privredi Crne Gore. Očekujemo da će taj trend rasta biti i u sljedećim godinama, naročito zahvaljujući direktnim stranim investicijama. Jer, poštovani građani, podatak da je preko 526 miliona u ovoj godini zabilježen rast direktnih stranih investicija, što je porast za 101% u odnosu na isti period prethodne godine govori o tome koliko je Crna Gora interesantna investiciona aktivnost. Iako se mnogi trude da ospore privredni ambijent sa ovim podacima, Crna Gora će zabilježiti stabilan ekonomski rast, a takođe ćemo omogućiti svim zainteresovanim investitorima i sa istoka i sa zapada da ulažu u Crnu Goru i na taj način doprinesu razvoju naše ekonomije.

Važan podatak jeste da je 52% ukupnih direktnih stranih investicija uloženo u same kompanije. Na taj način imamo transfer novih tehnologija, znanja i vještina, što će svakako doprinijeti rastu crnogorske ekonomije. Takođe, 30% je zabilježeno u okviru interkorporacijskog

ulaganja. Takođe je važno, poštovani građani, da imamo pad kamatnih stopa jer smo ovdje više puta saopštavali da su kamatne stope visoke i da su naši apeli poslanika, kako opozicije i pozicije, došli do toga da kamatne stope polako padaju i na taj način postaju jeftiniji bankarski krediti za sve preduzetnike i pravna lica u Crnoj Gori. Stopa inflacije u Crnoj Gori je niska i kreće se na nivou projekcija koje su date na nivou Centralne banke i Ministarstva finansija. Zahvaljujem i izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Znatnog prekoračenja. Molim vas sve skupa da vodimo računa o vremenu.

Kolega Tuponja, a onda kolega Popović. Idemo redoslijedom kojim ste i govorili.

Izvolite, kolega.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem. Zahvaljujem i gospodinu Dakiću na pruženim objašnjenjima. Odmah na početku imam potrebu, s obzirom da ste osporili podatak koji sam u svom izlaganju naveo da ne znam koji je Vaš izvor. Moj izvor je Monstat. U 2009. godini je broj zaposlenih bio 174.152, shodno informaciji koju imam od Monstata. 2014. godine, pet godina kasnije, taj broj je manji - 173.595. Vaš odgovor vezano za javni dug je očekivan. Očekivan u smislu da je vama linija manjeg otpora da se ne miješate u vrtoglavi porast javnog duga iako, opet ću citirati Zakon o Centralnoj banci, dakle u članu 4 smo naveli da je očuvanje stabilnosti finansijskog sistema vaš osnovni cilj, a javni dug jedan od stubova očuvanja finansijskog sistema. U članu 8 u ostvarivanju utvrđenih ciljeva Centralna banka može, nije obaveza nego može, ne dovodeći u pitanje svoju samostalnost i nezavisnost saradivati sa Vladom i drugim državnim organima i organizacijama itd. Tumačim Vaš stav kao nešto što je za vas u datoj situaciji mnogo zgodnije da se ne miješate u taj dio na koji vjerovatno ne biste mogli ni da utičete. Onda imate tu distancu /Prekid/ koncentrišete na bankarski sistem, a potpuno ste i Vi i ja i svi građani svjesni da je javni dug, ono u što ne želite da se miješate, stub stabilnosti finansijskog sistema. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Kolega Popoviću, Vaš odgovor na komentare guvernera Dakića.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Mogu reći da sam uglavnom zadovoljan komentarima guvernera, ali bih ukazao još na dvije stvari. Ova prva se ne tiče direktno Centralne banke, ali tiče se veoma našeg društva. Radi se o broju pravnih lica i preduzetnika i njihove strukture na osnovu blokade računa u periodu od nove godine. Samo da kažem da smo, na primjer, 31.12.2009. godine imali ukupan broj pravnih lica 50.186, dok smo 31.12.2014. godine imali 65.035. To je značajan rast, ali ovdje je zabrinjavajuće broj pravnih lica i preduzetnika koji su u blokadi. U 2009. godini je bilo 12.254, a ove godine, odnosno prošle godine raste od 13.150, da bi na kraju godine to bilo 14.160. To je zabrinjavajući podatak za angažovanje preduzetnika u Crnoj Gori.

I, druga stvar, već je gospodin Jelić to rekao, veoma ohrabrujuća je inflacija. Projekcija ukazuje da će prosječna inflacija u ovoj godini biti 0,57%, bolje od mnogih država Evropske unije. Da se ne prisjetimo onog zla 90-ih godina prošlog vijeka, đe je jedan od možda osnovnih uzroka raspada države čitavog onog haosa, rata, izbjeglica bila ogromna inflacija koja se tada kretala ne znam ni sam koliko, nekoliko miliona, milijardi posto.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Najveća ikad zabilježena na kugli zemaljskoj.

Završili smo uvodni krug. Prelazimo na diskusije. Poslanik Zarubica ima riječ, a neka se pripremi poslanik Bralić. Izvolite.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani guverneru Dakiću, gospodine Fabris, poštovani građani,

Kao što se da zaključiti iz izvještaja a i uvodnog izlaganja guvernera, prošla godina je bila izazovna za crnogorsku privredu usljed neizvjesnosti i negativnih uticaja proizašlih kako iz domaćeg, tako i međunarodnog okruženja. Usporavanje rasta je rezultat smanjenja industrijske proizvodnje, skromnije stope rasta u trgovini i turizmu, kao i negativnih eksternih troškova.

Takođe, Savjet Centralne banke je analizirao i ocijenio uticaj potencijalnih rizika na stanje finansijske stabilnosti i zaključio da je finansijski sistem stabilan, a nivo sistemskog rizika umjeren. Nastavljena su pozitivna kretanja u oblasti direktnih stranih investicija. Neto priliv direktnih stranih investicija iznosio je 353,9 miliona eura, što predstavlja povećanje u 9,3% u

odnosu na 2013. godinu, što Crnu Goru i dalje svrstava u vodeće zemlje regiona po ovom pokazatelju. Ovaj trend se nastavlja i u ovoj godini, kako ste rekli, što je ohrabrujuće. U 2014. godini zabilježena je veća naplata budžetskih prihoda, uz naglasak na mjere štednje, što je, kako se navodi, doprinijelo da budžetski deficit kao i neto javni dug ostanu u granicama mastrihtskih kriterijuma. Fiskalni deficit iznosio je 3% i niži je u odnosu na prethodnu godinu, dok je neto dug iznosio /Prekid/ procijenjenog BDP-a. Neto dug na kraju 2014. godine iznosio je dvije milijarde i 22 miliona eura i povećan je u odnosu na kraj 2013. godine 6,7%.

Centralna banka izražava zabrinutost zbog dinamike rasta državnog duga, tim prije što će u narednom periodu državni dug rasti usljed realizacije planiranih infrastrukturnih projekata. U svakom slučaju, svako zaduživanje u korist kapitalnih investicija posmatrano u dugoročnom periodu se višestruko vraća. Svi propisani indikatori sigurnosti bankarskog sektora bili su iznad regulatornog minimuma. Snažan rast likvidnih sredstava, kontinuiran rast depozita i dokapitalizacije jednog broja banaka dodatno su doprinijeli stabilizaciji bankarskog sistema.

Bez obzira na ove dobre pokazatelje, 2014. godinu je obilježio visok nivo kamatnih stopa o kome je govorio kolega Popović, bez obzira na tendenciju blagog snižavanja. To je priča koja se u izvještaju rada Centralne banke u ovom Parlamentu iz godine u godinu ponavlja. Preporuke Centralne banke očigledno nijesu ispoštovane od strane bankarskog sektora. Primjera radi, efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite mikrofinansijskih institucija iznosi 25,66% i može se reći da su zelenaške.

Mislim da je vrijeme da Vlada Crne Gore na preporuku Centralne banke, koja je upućena još prošle godine, propiše najviše dozvoljene kamatne stope kako bi se spriječilo zaključivanje ovakvih ugovora. Uostalom, ovo rješenje implementirano je kod velikog broja zemalja Evropske unije, kao i Sjedinjenim Američkim Državama, a u regionu to su uradile Makedonija i Hrvatska.

Između ostalog, ovakvo definisane kamatne stope predstavljaju kočnicu razvoja, tim prije što kreditna aktivnost nije zadovoljavajuća, pri čemu je u ovoj godini zabilježen pad kako ukupnih, tako i novoodobrenih kredita. I pored smanjenja iznosa nekvalitetnih kredita, njihov nivo je i dalje visok, a jedna od posljedica je izražena nelikvidnost u realnom sektoru. Za očekivati je da će Zakon o finansijskom restrukturiranju dugova kod finansijskih institucija, usvojen aprila ove godine, pospješiti brži oporavak nelikvidnih privrednih subjekata.

Po mišljenju nezavisnog revizora, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno finansijsku poziciju banke, rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine /Prekid/, s tim što se skreće pažnja da je osnovni kapital banke ostao na prošlogodišnjem nivou u iznosu od 40 miliona eura. Nedostajuća sredstva u iznosu od 10 miliona očigledno se ne mogu obezbijediti iz

sredstava opštih rezervi, te ih treba obezbijediti iz sredstava budžeta Crne Gore, što je i preporuka Državne revizorske institucije.

U konačnom, i ovaj Izvještaj ukazuje na neophodnost sprovođenja kompleksnih mjera strukturnih reformi, kao i promjenu modela rasta zasnovanog samo na uslugama, što se i navodi u Vašoj uvodnoj riječi, gospdine Dakiću. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Zarubica.

Nije problem da se dovrši, pogotovo ako je pisani govor u pitanju.

Zahvaljujem kolegi Sekuliću na sugestiji koju sam dobio maloprije od njega, a to je da su šampioni po inflaciji, hiperinflaciji bile dvije države mimo takozvane SRJ, Peru, odnosno Bolivija i Vajmarska – Njemačka. Na trećem mjestu je bila takozvana SRJ, ali su u takozvanoj SRJ štampane novčanice sa najviše nula, 500 milijardi. Sjećamo se, bio je Jovan Jovanović Zmaj na toj novčanici.

Kolega Braliću, izvolite.

IZET BRALIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovani građani, uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine Dakiću,

Pred nama je Izvještaj o radu Centralne banke za 2014. godinu. Izvještaj je uobičajeno upakovan u formu koja pruža cjelovitu sliku rada i funkcionisanja Centralne banke. Dobar dio posvećen je uslovima u kojima je funkcionisala banka u prethodnoj godini. Niža stopa rasta crnogorske ekonomije od očekivane, očuvana stabilnost finansijskog i bankaskog sektora i nastavak primjene sveobuhvatnih mjera fiskalne konsolidacije obilježile su 2014. godinu. Navedene tendencije još jednom su potvrdile snažan uticaj preliivanja globalnih, regionalnih, makroekonomskih i finansijskih tokova na otvorenu crnogorsku ekonomiju, koja je nespremna i pokušava se prilagoditi evropskom tržištu.

Prema riječima guvernera Centralne banke gospodina Dakića, iako je crnogorska ekonomija prema prognozama ostvarila realni rast u 2014. godini on je na nešto nižem nivou u odnosu na rast ostvaren u 2013. godini. Razlozi su brojni i odnose se, prije svega, na sporiju realizaciju najavljenih krupnih investicionih projekata u sektoru energetike i turizma. Loše vremenske prilike i razorne poplave u region, kao i geopolitičke tenzije usljed ukrajinsko - ruske krize, kao posljedica kumulativnog djelovanja navedenih faktora ispoljeni su negativni trendovi

u ključnim sektorima privrede, industrije i građevinarstva i ostvarene skromne stope rasta u trgovini i turizmu u poređenju sa prethodnim godinama.

Pozitivnu tendenciju predstavljao je rast prosječnog broja zaposlenih od 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, prema podacima Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, stopa nezaposlenosti je u decembru iznosila 14,95%, što je u odnosu na prethodnu godinu predstavljao rast od 0,07%, a u 2014. godini evidentan je pad prosječne i bruto i neto zarade od 0,4%. Moju pažnju privukla je činjenica da je stopa nezaposlenosti na sjeveru i dalje veoma visoka u odnosu na centralnu i južnu regiju. Svi navedeni razlozi nijesu opravdanje za nerazumnu konstataciju da su banke likvidne, a da u realnom sektoru imamo nelikvidnost. Svakako ne želim preskočiti visoke kamatne stope i činjenicu da nema investicionih programa koji mogu da podnesu postojeće uslove finansiranja, posebno ne mogu izdržati takve kamatne uslove na sjeveru i u nisko-akumulativnim djelatnostima, kao što su drvna industrija i poljoprivreda.

U podnijetom Izvještaju takođe imamo konstataciju da u 2014. godini je ostvareno povećanje priliva stranih direktnih investicija. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u 2014. godini iznosio je 10,4% bruto državnog proizvoda, što Crnu Goru i dalje svrstava u vodeće zemlje regiona po ovom pokazatelju. Želim čuti koliki je priliv i direktnih stranih investicija u najnerazvijenijem dijelu države, na sjeveru, gdje se iselilo put zapada prema nekim nezvaničnim podacima više od pet hiljada stanovnika. Centralna banka bi iz svog djelokruga nadležnosti morala dati više doprinosa rješavanju ovog problema na sjeveru Crne Gore. Dobro je što je Centralna banka nastavila sa harmonizacijom regulatornog okvira sa pravnim tekovinama Evropske unije i što je ocijenjeno u Izvještaju Evropske komisije. U tom pravcu započet je rad na najkompleksnijim propisima iz oblasti bankarstva, u skladu sa dinamikom i utvrđenom pregovaračkom pozicijom poglavlja 9.

Po mom mišljenju, nedovoljno brzo se prilagođava postojeći regulatorni okvir u dijelu uređivanja efektivnih kamatnih stopa za potrošačke kredite koji su u nadležnosti Centralne banke. Socijaldemokratska partija će se nakon rasprave opredijeliti o tome da li će eventualno podržati Izvještaj o radu Centralne banke za 2014. godinu. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Braliću.

Riječ ima poslanik Adrović.

REŠID ADROVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani, uvaženi gospodine Dakiću, uvaženi gospodine Fabris,

Izveštaj o radu Centralne banke Crne Gore u 2014. godini o kojem danas raspravljamo je jedan sveobuhvatan i dobro urađen dokument. On nas upoznaje sa makroekonomskim pokazateljima i stanjem crnogorske privrede, ostvarenjem politike Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu, makroekonomskim prognozama za 2015. godinu, kao i politikom banke u 2015. godini. Iz Izveštaja se može vidjeti /Prekid/ institucije da je 2014. godinu obilježio niži rast crnogoreske ekonomije od očekivanog, očuvanje stabilnosti finansijskog sistema i nastavak primjene sveobuhvatne mjere fiskalne konsolidacije. Visok nivo solventnosti i likvidnosti su održali stabilnost bankarskog sektora, uz nastavak rada depozita banaka i kreditna aktivnost i učešće nekvalitetnih kredita i dalje na nivou koji nije zadovoljavajući. Nekvalitetni krediti su smanjeni za 46,6 miliona eura, a jedna od posljedica visokog nivoa nekvalitetnih kredita je izražena nelikvidnost realnog sektora.

Ono što mene kao poslanika posebno zabrinjava leži u činjenici da Centralna banka u politici rada za 2014. godinu ima jedan od ciljeva koji naglašava, to je podrška ciljevima i mjerama ekonomske politike Vlade Crne Gore, posebno onim koji se odnose na intenziviranje oporavka privrednog sistema podsticajem rasta i konkurentnosti privrede u mjeri u kojoj to neće dovesti upitanje ostvarivanje ciljeva i ustavne odgovornosti i nezavisnosti Centralne banke Crne Gore, a to je bio jedan od ciljeva i u prethodnim godinama. Međutim, u 2015. godini ovo nije na ovakav način definisano, imam utisak kao da se od ovog cilja odustalo. Možda griješim, pa bih volio Vaše objašnjenje i u tom dijelu, a da rezultati u realnom sektoru nijesu bolji.

Iz Izveštaja se vidi da imamo pad industrijske proizvodnje u 2014. godini za 11,4%. Crnogorska privreda iz godine u godinu ostvaruje sve veći gubitak - u 2013. godini on je iznosio 137 miliona eura, dok je u 2012. godini bilo 82.000.064 eura.

Mene zanima da li imate podatak koliki je gubitak napravila crnogorska privreda u 2014. godini. Veliki problem privrede u 2014. godini je velika nelikvidnost. Kroz pokazatelj prinudne naplate pozicija privrede je bila značajno pogoršana u odnosu na 2013. godinu. Broj lica u blokadi u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu je manji, ali su blokirani iznosi bili osjetno veći. Na kraju 2014. godine ukupno blokirani iznos iznosio je 496 miliona eura uz rast od 13,5%.

Svi ovi pokazatelji govore da bi Centralna banka kao i druge institucije morala pokušati da intenzivira aktivnost u pravcu da se stanje u realnom sektoru mijenja na bolje.

Centralna banka je intenzivirala aktivnosti na jačanju regulatornog okvira za sistemsko rješavanje nekvalitetnih kredita. U tom pravcu je predložen i aprila 2015. godine usvojen Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova.

Moje pitanje glasi: Nakon pola godine od usvajanja zakon imate li informaciju koliki su efekti tog zakona? Centralna banka Crne Gore je u skladu sa izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom obavezala banke da usvoje posebne strategije za postupanje sa nekvalitetnim kreditima, da utvrde ciljeve za izvršenje tih strategija. Kakva su Vaša očekivanja u tom pravcu, da li će do kraja 2016. doći do zaustavljanja negativnog trenda u kretanju nekvalitetnih kredita? Mene ohrabruje podatak kada ste kazali da u ovom trenutku nekvalitetni krediti u ukupnim kreditima učestvuju sa 13,6%.

Visok nivo kamatnih stopa predstavlja prijetnju po finansijsku stabilnost, pa su banke, postupajući po preporukama Centralne banke Crne Gore, snizile kamatne stope i one su na kraju 2014. godine iznosile 8,41% nominalna, 9,22% efektivna i one su manje za 0,27 nominalna, za 0,14 efektivna. Ovako visoke kamatne stope su barijera razvoju i biznisu. Da ne govorimo o kamatnim stopama mikrofinansijskih institucija koje su iznosile 25,66% i bile manje za 0,72 u odnosu na 2013. godinu. Očigledno i pored velikog broja preporuka od strane Centralne banke kamatne stope su dosta visoke, pa je Centralna banka dostavila preporuku Vladi Crne Gore za propisivanje najviše dozvoljene ugovorene kamate. O tome je uvaženi guverner već govorio.

Stanje u bankarskom sektoru u 2014. godini je stabilno. Ukupni kapital banaka na kraju 2014. godine iznosi 444 miliona eura i bilježi rast u odnosu na 2013. za 11,62%. Ukupni kapital potraživanja od banaka i klijenata iznosi dvije milijarde i 213 miliona, dok su ukupni depoziti banaka iznosili dvije milijarde 327,7 miliona eura. U odnosu na 2013. godinu su veći za 9,89%. Povećanje nivoa depozita u bankama govori da je povjerenje u bankarski sektor sve veće, što mislim da je dobro. Ja ću podržati ovaj Izvještaj jer je zaista dao dosta dobrih podataka koji su veoma korisni. Hvala

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Adroviću.

Riječ ima poslanik Pešić, koji je posljednji prijavljeni diskutant.

Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, poštovane kolegice i kolege, uvažena gospodo Dakić i Fabris,

Pred nama je, rekao bih, u redovnom terminu Izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu. Ekonomski stručnjaci iz redova poslanika kojih je značajan broj u Demokratskoj partiji socijalista na jasan način su se izjasnili o ovom Izvještaju, a ja ću ovom prilikom iznijeti svoja zapažanja o njemu. Kako se to i očekuje od državne institucije ovog ranga, Izvještaj o radu je transparentan i jasan. Ono što je obilježilo prethodnu godinu je činjenica, i mislim da je ovdje rečeno već par puta, da je stopa rasta crnogorske ekonomije niža od očekivane, ali je jako bitno da je zabilježen trend rasta u odnosu na godinu koja joj je prethodila. Ipak, stabilnost finansijskog sistema je očuvana i 2014. je bila godina u kojoj je nastavljena primjena sveobuhvatnih mjera fiskalne konsolidacije.

Takođe, izvještajnu godinu obilježila je poboljšana naplata budžetskih prihoda uz naglasak na mjerama štednje, što je doprinijelo da budžetski deficit i javni dug ostanu u magičnim okvirima utvrđenim mastriškim kriterijumima.

Činjenica je da je iznos javnog duga na nižem nivou nego u velikom broju zemalja članica Evropske unije, ali prisutna je zabrinutost zbog dinamike njegovog rasta koji je u najvećoj mjeri determinisan planom realizacije krupnih infrastrukturnih projekata iz kapitalnog budžeta u narednom periodu.

I u 2014. godini ranjivost crnogorske ekonomije je predstavljala nelikvidnost realnog sektora, koja se ogleda u povećanju broja pravnih lica i preduzetnika u blokadi kao i iznosu duga po osnovu kojeg je izvršena blokada računa. Kreditna aktivnost banaka nije zadovoljavajuća, pri čemu je zabilježen pad kako ukupnih, tako i novoodobrenih kredita na godišnjem nivou. S druge strane, kako je konstatovano u Izvještaju, u kretanju nekvalitetnih kredita je prisutna pozitivna tendencija tokom posmatranog perioda koja se ogleda u smanjenju iznosa nekvalitetnih kredita, kao i njihovog učešća u ukupnim kreditima. Komentar u vezi ovog pitanja je na njemu svojstven način dao i kolega Jelić iz našeg kluba.

Nekvalitetni krediti su smanjeni u iznosu od 46 miliona eura, ili 10,39% tokom izvještajnog perioda, ali je njihov nivo i dalje visok. U numeraciji jedan- tri Izvještaja o radu upoznali smo se sa kretanjima u realnom sektoru. Tako je industrijska proizvodnja u Crnoj Gori u 2014. godini ostvarila pad od 11,4% i taj pad je ostvaren u sektoru snadbijevanja električnom energijom, gasom i parom od 19,6% i u sektoru prerađivačke industrije od 6,7%. Rast proizvodnje zabilježen je u sektoru vađenja ruda i kamena od 14,4%. Sektor snadbijevanja električnom

energijom, gasom i parom u ukupnoj proizvodnji učestvuje sa 44,1% i u njemu su hidroelektrane zabilježile pad proizvodnje od 32,5% u odnosu na 2013. godinu, dok je rast od 0,8% ostvarila Termoelektrana Pljevlja.

Moram naglasiti da pad proizvodnje kod naše dvije hidroelektrane je stvar objektivnih okolnosti, odnosno manjka padavina za proizvodnju električne energije, ali je činjenica, jer sam upoznat sa tim da je menadžment Elektroprivrede Crne Gore i posloводство u obje naše elektrane učinilo dosta da one budu u punom pogonskom kapacitetu, spremne i za veću proizvodnju nego što su objektivno ostvarile.

Veliki izazov predstavljat će i realizacija najavljenih i započetih investicija u oblasti turizma, eneregetike i saobraćaja, koje će kada se okončaju pojedinačno i ukupno doprinijeti, u tom sam uvjeren, snažnom ekonomskom razvoju naše države i eksplicitno boljem životu svih građana Crne Gore.

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo iscrpili listu prijavljenih diskutanata i pitam guvernera Dakića da li želi da komentariše, odnosno da da završnu riječ. Ne možete komentarisati personalno, ali možete dati završnu riječ i neke napomene.

MILOJICA DAKIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Što se tiče podataka o zaposlenosti, Centralna banka Crne Gore koristi podatke MONSTAT-a sa kraja godine. Ne koristimo podatke koji se odnose na prosječna stanja u toku godine. Centralna banka Crne Gore je u svemu izvršila svoje zakonske obaveze u okviru svojih nadležnosti ovlašćenja. Ono što je na nivou sistema ne može da se pokrije aktivnošću Centralne banke, pokriva se kroz Savjet za finansijsku stabilnost u koji pored Centralne banke se uključuje i Ministarstvo finansija, što posebno naglašavam vezano za današnju diskusiju, Agencija za nadzor i osiguranja i Komisija za hartije od vrijednosti. Priliv stranih direktnih investicija na sjeveru, ne raspolažemo tim podatkom jer ne pratimo po regionalnom principu ovaj pokazatelj. Efektivne kamatne stope su u potpunosti harmonizovane sa Evropskom unijom. Podsticaj Vladinih politika nijesmo stavili u preporuke za ovu godinu iz razloga što je to zakonsko određenje pa smo izbjegli. Gubitak preduzeća za 2014. godinu očekujemo u narednom periodu,

jer je veliki broj završnih računa koji se obrađuju, preko 18 hiljada i očekujemo ovih dana da će biti gotovi podaci. Što se tiče efekata sprovođenja Zakona o finansijskom restrukturiranju, već je bilo riječi, oni su postignuti, smanjeni su nekvalitetni krediti na 13,8% i to je najniže učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima za posljednjih šest godina. Pored toga, odluka Centralne banke o strategijama koju banke redovno sprovode, redovno dostavljaju i Centralna banka redovno je upoznata sa tim podacima. Kamatne stope u periodu od 2010. do 2014. godine konstatno su bile iznad 9%. U 2015. godini kamatne stope banaka su smanjene ispod 9%, što je znak da i ovaj pokazatelj ide željenim tokom. Kod nekvalitetnih kredita bilo je dosta riječi, ali samo da na kraju pomenem, to nije samo specifičnost Crne Gore. To je imanentno i zemljama članicama Evropske unije. Mi se metodološki razlikujemo od njih i naši kriterijumi su složeniji, drugi su mnogo popustljiviji, ali su i njihovi pokazatelji ili na nivou naših ili iznad naših pokazatelja. Konkretno, podaci Međunarodnog monetarnog fonda upućuju da je Crna Gora u grupaciji zemalja po ovom pokazatelju sa Bugarskom, Hrvatskom, Italijom, Irskom i slično. Kad je u pitanju broj blokiranih lica preduzetnika, tačni su i zabrinjavajući ovi podaci da je to preko 14 hiljada, ali učešće blokiranih u ukupnom evidentiranim je smanjeno od 2009. godine sa 24 u ovom momentu 21%.

I konačno, u 2015. godini Centralna banka Crne Gore je nastavila sa sprovođenjem ključnih zakonskih ovlašćenja i nadležnosti, koje se prvenstveno odnose na supervizijsko djelovanje, stabilnost, jačanje bankarskog sektora kao i podsticanje zdrave konkurencije. Stabilnost i sigurnost su i u ovoj godini osnovne odlike bankarskog Sistema. I dalje je prisutan porast aktive banaka, kapitala, depozita i kredita, likvidnosti, solventnost, znatno iznad propisanog nivoa. Kamatne stope banaka se stalno snižavaju. Očekuje se da će se intenziviranjem privrednog ciklusa i kroz postupak sporazuma finansijskog restrukturiranja smanjiti nivo loših kredita. Ulaskom novih banaka u sistem značajno se pojačava konkurencija u crnogorskom bankarskom sektoru, što svakako treba da rezultira poboljšanjem kvaliteta usluga koje banke nude, proširenjem lepeze proizvoda banaka i snižavanjem cijena svojih proizvoda. Sve to pruža šansu kvalitetnim zemljotražiocima da brže i lakše dođu do potrebnih kreditnih sredstava za unapređenje u prvom redu proizvodnju u malim i srednjim preduzećima i uopšte privredne aktivnosti u zemlji.

Centralna banka Crne Gore će u narednom periodu usmjeriti svoje aktivnosti na identifikaciji i minimiziranju negativnih uticaja i rizika po stanje monetarne finansijske stabilnosti. Nastaviće sa aktivnim učešćem u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, što će tretirati kao jedan od strateških prioriteta za čije će realizacije alocirati adekvatne ljudske i materijalne

resurse. Nastaviće da održava adekvatnu strukturu ljudskih resursa, sa neophodnim kvalifikacijama, znanjima i vještinama za ostvarivanje funkcije Centralne banke. U skladu sa standardima transparentnosti, otvoreno, jasno i blagovremeno će pružati javnosti sve relevantne informacije o svom radu.

Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama.

Dakle, ovim smo završili pretres o Izvještaju o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu.

Zahvaljujemo guverneru Dakiću i viceguverneru Fabrisu za učešće u današnjoj raspravi. Tačka koju smo danas planirali da raspravljamo Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2014. godinu se odlaže na zahtjev Ministarstva finansija. Naime, zbog personalnih promjena na čelu ove Komisije a do imenovanja novog vršioca dužnosti, zamoljeni smo da odložimo ovu tačku. To je sasvim kratak vremenski period. I naravno time ćemo i nastaviti našu sjednicu, a o nastavku sjednice će poslanici biti blagovremeno obaviješteni.

Zahvaljujemo za učešće. Vidimo se ubrzo.

24.11.2015.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljamo drugu sjednicu drugog redovnog jesenjeg zasijedanja u ovoj godini. Po dogovoru sa Kolegijuma danas ćemo obaviti pretres u tri tačke dnevnog reda i to o:

Godišnjem izvještaju o radu Sudskog savjeta za 2014. godinu i ukupnom stanju u sudstvu za istu godinu.

Zatim, Predlog zakona o carinskoj službi i Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2014. godinu.

Siguran sam da ćemo se držati predviđenog plana i dogovorenog vremena za svaku tačku dnevnog reda i prelazimo na pretres o Godišnjem izvještaju o radu Sudskog savjeta za 2014. godinu i ukupnom stanju u sudstvu za 2014. godinu.

Predstavnici Sudskog savjeta su profesor doktor Mladen Vukčević, predsjednik Sudskog savjeta i Željka Jovović, članica Sudskog savjeta.

Pozdravljam predsjednika Sudskog savjeta i članicu Sudskog savjeta.

Izvjestioc Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu je kolega Rifat Rastoder.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Sudskog savjeta, da li želi da da dopunsko obrazloženje? Želi.

Izvolite gospodine Vukčeviću.

MLADEN VUKČEVIĆ:

Uvažena gospodo poslanici,

Ja ću nastojati da u šest, sedam minuta prezentiram ono što je radilo 260 crnogorskih sudija i oko 900 zaposlenih u crnogorskoj administraciji, ono što je karakterisalo rad Sudskog savjeta i rad svih sudova u Crnoj Gori. Uvjeren sam da je to doprinos transparentnosti rada sudova, uvjeren sam s druge strane da je to doprinos ostvarivanju nadzorne funkcije Skupštine Crne Gore i uostalom to je predviđeno ustavnim amandmanima koji su usvojeni 2013. godine. To je prilika da se uporede zadaci ostvarenja, a prije toga rekao bih slijedeće:

Prošle godine sam u ovom domu rekao da ćemo Izvještaj uraditi u skladu sa smjernicama SPŽ-a. To je tijelo Savjeta Evrope zaduženo za efikasnost pravosuđa. To smo ostvarili, Izvještaj je

kraći dvostruko, a Izvještaj je po onome što smo čuli i prihvatili kao i mišljenje i u odborima i u javnosti i čitljiviji i pregledniji i jasniji.

Dakle, ovo nije Izvještaj koji ne može, koji može da sakriva bilo kakve nedostatke ili da neke rezultate učini većim. Pravna osnova za izradu Izvještaja, to su :

Ustavne odredbe, zatim odredbe Zakona o sudovima, zatim odredbe Zakona o Sudskom savjetu, potom Akcioni plan za poglavlja 23 i 24, Strategija reforme pravosuđa 2014/2018. godine i na kraju ono što su bili zaključci i preporuke iz prethodnog Izvještaja, predhodnog izvještajnog perioda. Statistička osnova, podaci iz pravosudnog informacionog sistema. Strukturu izvještaja čine tri dijela:

Prvo, o radu Sudskog savjeta, potom o radu sudova, i na kraju zaključci i smjernice.

Prvi dio o radu Sudskog savjeta, on ima 16 odjeljaka, on sadrži jedan opšti pregled stanja, strukturu Sudskog savjeta, broj održanih sjednica. Osim toga ima i međunarodnu saradnju Sudskog savjeta tako potrebnu za ostvarivanje i ujednačavanje sudske prakse i rad sudova.

Potom, pregled rada komisija Sudskog savjeta, posebno disciplinske Komisije za etički kodeks, jer mi vjerujemo da odgovornost disciplinska sudija ne treba da bude tabu tema, a s druge strane ne treba da se pretvori u lov na sudijske greške. Sadrži detaljan prikaz stručnog usavršavanja sudija, a imamo i posebne tabelarne preglede iz kojih ćemo zaključiti da smo birali u prethodnoj godini 20 sudija, da smo birali 14 predsjednika sudova.

Prezentirana je i javnost rada Sudskog savjeta. Mi vjerujemo da Sudski savjet u ime nezavisnosti ne treba da bude zatvoren sistem. On treba da je nezavisan i autonoman, ali ne i zatvoren sistem.

Ovu našu ocjenu o tome da smo napravili iskorak o otvaranju sjednica Sudskog savjeta potvrđuju i nalazi iz Izvještaja o napretku koji smo nedavno prezentirali, tu se kaže da je ostvaren značajan napredak. Mi smo u potpunosti otvorili sjednicu Sudskog savjeta za javnost što nije bila praksa od prvog osnivanja tijela pod nazivom Pravosudni savjet iz godine 1991.

Drugi dio izvještaja. To su tabelarni prikazi ažurnosti, efikasnosti sudova. Ja neću da vas zamaram, izdvajam samo težišne podatke, a oni govore:

Crnogorski sudovi su bili ažurni što znači, u odnosu na godišnji priliv riješeno je 100,18% predmeta. Prosječni crnogorski sudija bio je opterećen sa 519 predmeta, a u toku postupaka potvrđeno je 66% presuda.

Dalje, u složenijim vrstama predmeta imamo 27.977 presuda, 23 hiljade rješenja. Sudskim poravnanjem riješeno je 1.856 i samo 1,65% odluka je urađeno mimo nečega što slovi kao izrada u zakonskom roku. Zaostatak je smanjen predmeta starih za 26,78%. Do ovih rezultata došli smo pravilnim izborom prioriteta i s druge strane dobrim mjerama, što znači:

Vrhovni sud je imao stalnu komunikaciju sa ostalim sudskim instancama i na najbolji mogući način prati i podsticao njihov rad bez miješanja u njihovu nezavisnost, a s druge strane imali smo i upućivanje sudova u one sudove jer smo imali višak uslovno predmeta u odnosu na nešto što je prosječna vrijednost opterećenja.

Dalje, u protekloj godini nastavili smo sa dogradnjom pravosudnog informacionog sistema i vjerujemo da smo i tu napravili iskorak značajan.

S druge strane išli smo oprezno i pažljivo sa racionalizacijom sudske mreže, kao što znate išli smo s ukidanjem Privrednog suda u Bijelom Polju i specijalizovanog odjeljenja Višeg suda u Bijelom Polju i to su aktivnosti koje smo radili na osnovu objektiviziranih kriterijuma, osim toga u pravosudni sistem uvrstili smo i sudove za prekršaj. Sve su to bili značajni iskoraci. E sada, da vidim šta su naši budući zadaci. Naši budući zadaci jesu dalje jačanje samostalne uloge Sudskog savjeta i mi mislimo da nije dovoljno samo usvojiti zakonske promjene ili ustavne

promjene. Treba raditi na tome i u sferi materijalnog jačanja pozicije Sudskog savjeta, prostornih uslova, kadrovskih uslova i svega onoga što bi učinilo da ispunimo one upute koje smo dobili u Izvještaju o napretku.

Moram reći otvoreno i sledeće. Nije uvijek bilo razumijevanja da se to prepozna u budžetu, ni u rješenjima novog Zakona o Sudskom savjetu i sa druge strane ni u profesionalizaciji rada ovog organa. Uostalom to je konstatovala ekspertska komisija Evropske unije. Zaposleni u Sekretarijatu i članovi Sudskog savjeta ispunjavali su svoje obaveze revnosno po našem uvjerenju i ako je to jedan od rijetkih organa u kome nije popunjena trećina sistematizovanih mjesta.

Naredna godina, šta nas čeka? Sprovođenje realizacije onoga što je zakonodavni okvir novousvojeni i odgovor na probleme ne može da bude donijećemo novi zakon. Odgovor može biti primijenićemo ono što je usvojeno. Prvi korak u tom pravcu napravili smo sačinjavanjem ovako objektivnog Izvještaja.

Dalje, mi moramo jačati ukupan položaj sudija, mi moramo stvarati bolje uslove za rad, iz izvještaja do izvještaja ponavljamo koliko njih nema riješeno stambeno pitanje i mi moramo nastaviti pažljivo proces, neću reći racionalizacije nego optimalizacije sudske mreže nakon aktivnosti mjerenja složenosti predmeta i svih drugih objektivnih pokazatelja što činimo u toku ove godine. Dalje, moramo jačati proces primjene alternativnih načina rješavanja sporova. Jednostavno i to je jedan od uputa kome se moramo posvetiti.

Na kraju, dajem jednu opštu ocjenu, a ona glasi, uspješno je nastavljen proces reforme sudske vlasti. Sudski sistem je unaprijeđen u pogledu njegove efikasnosti, kvantiteta i kvaliteta rada. To je zasluga svih onih koji rade u crnogorskom sudstvu, a mi koji smo ovdje samo imamo privilegiju da to saopštimo. To je rezultiralo smanjenjem broja starih predmeta, većom ažurnošću i profesionalnim odnosom sudija. Međutim, u radu suda u pojedinim segmentima možda se moglo uraditi i više, a ovaj novi model statističkog izvještavanja to prikrivati neće. Radićemo na tome da vidimo gdje smo zakazali i šta možemo popraviti. U prvom redu to se odnosi na napore koje moramo učiniti da statistički podaci i ono što je naš izvještaj nađe uporišta u povjerenju građana. To je najobjektivniji pokazatelj našeg rada.

Koleginica Željka Jovović i ja nastojaćemo da pažljivo slušamo raspravu, vjerujem da će to biti kao i prethodne godine, sadržajna rasprava, kako bi kao što je bilo u ostalom i ove godine na nadležnom skupštinskom odboru i tu smo da odgovaramo na vaša pitanja. Hvala predsjedavajući.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Vukčeviću.

Izvjestioc odbora nije trenutno u sali, tako da nećemo imati priliku da čujemo izvješće sa skupštinskog nadležnog odbora.

Prelazimo na uvodna izlaganja i kolega Vuletić.

Proceduralno. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, htio sam samo da postavim jedno pitanje gospodinu Vukčeviću.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Nije u skladu sa Poslovníkom, predlažem da u nastaviku po Poslovníku možete nakon prvog kruga uvodnih izlaganja da iskoristite to vaše pravo. Ja vas molim da

TARZAN MILOŠEVIĆ:

To je praksa da možemo da poslije uvodnog izlaganja napravimo da postavimo pitanje poslanici, pa onda da pređemo na uvodna izlaganja, ali ako cijenite da nema...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Vrlo kratko, gospodine Vukčeviću, gospođo Jovović,

Mene interesuje, možda sada nije prilika da imate jedan odgovor kompletan, ali s obzirom cijeneći sve ono što ste Vi sada iznijeli i cijeneći rad Sudskog savjeta u prethodnom periodu želio bih da postavim jedno pitanje koje je dosta izazvalo u javnosti polemike, vezano za sjever Crne Gore. Ukidanjem Privrednog suda i jednog dijela prekršajnih sudova znamo da jedan dio sudija je našao posao na drugom mjestu. Takođe znamo da smo imali jedan dio privrednih subjekata koji su izražavali nezadovoljstvo zbog ukidanja Privrednog suda u Bijelom Polju i jednog dijela sudova za prekršaj, zbog toga što taj sud je obuhvatao devet opština i dvije opštine koje su novoformirane Petnjicu i Gusinje. Ono što je moje pitanje za vas, mislim da će barem do kraja godine, ako sada nijeste u prilici da to odgovorite, do kraja godine da se možda napravi

jedna analiza, sigurno da vi radite na tome, kvalitetna analiza da se pokaže kolika je bila opravdanost ukidanja naročito Privrednog suda u Bijelom Polju i na taj način ipak u značajnoj mjeri povećani su troškovi dolaska ljudi u Podgoricu i sve ostalo što je ovako iziskivalo funkcionisanje suda u Bijelom Polju. Da li u tom pravcu rađena kakva analiza i da li će ta analiza biti napravljena možda do kraja godine, jer kad smo ovdje donosili tu odluku bilo je rečeno i od strane ministra pravde tada, da će se napraviti poslije izvjesnog vremena ta analiza i ako se pokaže opravdanim da nema potrebe za sudom u Bijelom Polju ok, ako se ne pokaže da će se razmisliti o tome da bude kao jedno odjeljenje Privrednog suda u Bijelom Polju gdje bi bio prisutan možda jedan sudija koji bi obavljao te poslove tamo u Bijelom Polju? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Pitam predsjednika Sudskog savjeta da li želi sada da odgovori?

Izvolite.

MLADEN VUKČEVIĆ:

Ovo je pitanje koje se postavlja dosta često i opravdano. Pitanje racionalizacije sudova u Crnoj Gori nije samo pitanje sudske organizacije, to je pitanje i pristupa pravdi i ekonomsko, zašto ne reći i demografsko pitanje uopšte organizacije života na tim prostorima, ali mi tu moramo poći od nekih pretpostavki. Prva pretpostavka u Izvještaju o napretku jeste da Crna Gora ima veliki broj sudija srazmjerno broju stanovnika. Sa druge strane mi moramo poći od objektiviziranih kriterijuma i mi to nećemo raditi uslovno rečeno na osnovu nekih ishitrenih analiza ili ishitrenih odluka. Dakle, upravo sada radimo cjelovitu analizu opterećenosti sudija i ona će biti prezentirana 01.decembra. U njoj smo, zajedno sa evropskim ekspertima, ustanovili koje je prosječno vrijeme postupanja u predmetima, koliko nam kadrova treba, za koji sud nam treba.

Što se tiče ovog dijela opravdanih zahtjeva građana, znam da sa druge strane stoji argument pristupa sudu, a pristup sudu može biti povrijeđen ako se sud nalazi na 70 kilometara od vas ili na stotinu kilometara i toga smo i te kako svjesni. Dakle, 01. ćemo prezentirati te rezultate u racionalizaciji odnosno optimizaciji sudske mreže nećemo ići ishitreno a sa druge strane sudbine onih ljudi koji ostaju bez posla bilo sudija, bilo zaposlenih u administraciji rješavaćemo zaista na najbolji mogući način. Mislim da je primjer bjelopoljskog Privrednog suda

to potvrdio sa kojom pažnjom smo se odnijeli prema ljudima koji su vrijedno obavljali taj posao. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Sad ipak da pređemo na uvodna izlaganja. Ovo pitanje je bilo korisno, zahvaljujem se i predsjedniku Savjeta na datom odgovoru.

Pozivam kolegu Vuletića da da uvodno izlaganje u trajanju od deset minuta, imajući u vidu da smo za ovu tačku dogovorili raspravu u trajanju od tri sata.

Izvolite kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi predsjedniče Sudskog savjeta sa saradnicom, poštovani građani,

Moje lično mišljenje je da se ovdje radi o jednom od izvještaja kojeg je trebalo razmatrati u prvoj polovini ... kao i sve ostale izvještaje se odnose na prethodnu godinu. Zbog čega to hoću da kažem? Da je Sudski savjet u redovnoj proceduri tokom aprila mjeseca u skupštinsku proceduru stavio tekst izvještaja na razmatranje, a da smo mi na matičnom odboru, Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu, imali prilike da vodimo jednu izuzetno kvalitetnu, konstruktivnu i sadržajnu raspravu krajem jula mjeseca tekuće godine. Bojim se da današnjim stavljanjem na dnevni red i ovog Izvještaja i svih ostalih koji imaju takvu sudbinu nekako pred sobom imamo ničim nezasluzeno, da kažem, po malo bajato štivo, iz razloga što šira javnost je o svim sadržajima ovog Izvještaja imala prilike putem različitih formi da se već umnogome upozna. No dobro, na meni je, naravno, da u dijelu svojih obaveza kao član matičnog odbora i poslanik Demokratske partije socijalista dam svoj osvrt i viđenje u ime poslaničkog Kluba Demokratske partije socijalista na ovaj Izvještaj.

Ono što je nesporno a i proističe iz ovog Izvještaja je to da se crnogorsko pravosuđe na kraju 2014.godine može pohvaliti boljim rezultatima u odnosu na raniji period. Tome su značajno doprinijeli aktivnosti Sudskog savjeta i Vrhovnog suda kao i preduzete mjere, kao što su delegacijapredmeta, upućivanje sudija, mjesečni sastanci predsjednika svih sudova sa predsjednicom Vrhovnog suda i redovne kontrole koje su doprinijele smanjenju zaostalog broja

predmeta. Završeni reformski ciklus doveo je do efikasnijih i kraćih postupaka, kvalitetnijeg ostvarivanja i zaštite ljudskih prava, kao i poštovanja prava na suđenje u razumnom roku.

Izveštaj o radu Sudskog savjeta iz sudova za 2014.godinu daje cjelovitu, realnu i objektivnu sliku stanja i rada crnogorskih sudova u izvještajnom periodu. Izveštaj je jasan, pregledan i omogućuje precizan uvid u sve segmente rada iz nadležnosti Sudskog savjeta i sudova.

Izveštaj o radu sudova je po prvi put izrađen u skladu sa indikatorima CP-a, odnosno Evropske komisije za efikasnost pravosudnog Savjeta Evrope. Na osnovu ostvarenih rezultata rada u prošloj godini, evidententno je da su crnogorski sudovi u 2014.godini bili ažurni, nastavljajući kontinuitet efikasnog i efektivnog rada po kome su prepoznatljivi u regionu i Evropi.

Naime, u sudovima je na kraju 2014.godine bilo 100,18% završenih predmeta, mjereno stopom ažurnosti po CP-u po svim vrstama u odnosu na ukupni godišnji prihod u izvještajnom periodu. Priliv predmeta bio je manji u odnosu na 2013.godinu za nekih 17,57%. Takođe u 2014.godini, svega 1,65% odluka izrađeno je nakon isteka zakonskog roka, što je rezultat za svaku pohvalu budući da je ovaj procenat u odnosu na 2013.godinu manji za 3,40%. Kvalitet rada sudova poboljšan je i u radu privrednih sudova, Upravnog i Apelacionog suda. Zaostatak za stare predmete smanjen je za 26,78%, na nivou svih sudova i po svim vrstama predmeta što je i bio jedan od prioriteta u radu sudova. U 2014.godini u osnovnim sudovima podnijeto je 700 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, a ista je odobrena u 570 predmeta, čime je omogućena pravna pomoć o trošku države licima lošeg imovnog stanja.

Dakle, što se tiče ažurnosti i efikasnosti, blagovremenosti rada sudova u izvještajnom periodu može se zaključiti, da je bila na visokom nivou, o čemu su se mogle čuti pohvale sa mnogih relevantnih adresa. Posebno bih istakao izjavu datu u ime Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori ambasadora Mitja Drobniča, koji je između ostalog naglasio zadovoljstvo ostvarenim rezultatima rada crnogorskih sudova. Istakvaši da je uspjeh u radu sudstva konačno i njihov uspjeh, odnosno garancija da će proces evropskih integracija imati svoju dinamiku koja će u prvom redu koristiti državi Crnoj Gori, ali i Evropskoj uniji koja se brine da taj proces teče željenom dinamikom.

Bitno je napomenuti i to da je Kancelariji za prijavu korupcije u sudovima pri Sudskom savjetu podnijeto 69 pritužbi, od čega je postupljeno po 59, postupajući po pritužbama ni u jednom od predmeta nije utvrđena povreda Zakona o zaštiti prava na suđenju u razumnom roku. Podnijete prijave, pretežno su bile usmjerene na nezadovoljstvo stranaka sudskim odlukama. Kontinuirano smanjenje broja pritužbi iz godine u godinu. Dakle od 2008.godine, kada ih je bilo

podnijeto 921, a u 2014.godini 315, pokazatelj je da su stranke u najvećem broju slučajeva zadovoljne odnosno da svoja prava mogu riješiti pred redovnim sudovima, a ne kroz obraćanje kabinetu predsjednika Vrhovnog suda, a zašto građani mogu koristiti više mogućnosti od ličnog dolaska, mogu podnositi i predstavke poštanskim ili elektronskim putem, a mogu koristiti i kutiju za pritužbe, pohvale i sugestije. E, sada, neke dileme. I dalje su ostale dileme i pitanja, rad u Sudskom savjetu da li treba profesionalizovati, ako ne u cjelosti, a ono makar u jednom dijelu.

Dalje, budžet za rad i funkcionisanje svih segmenata sudske vlasti po onome što smo na Odboru razgovarali i čuli od uvodničara je nedovoljan. Potrebno ga je finansijski ojačati. Koliko sam ja shvatio, niz tehničkih problema se pojavljuju u radu i koji mogu bitno uticati na kvalitet i ažurnost rada sudova. Kao naprimjer nedostatak sudnice u Pljevljima i neka druga tehnička pitanja i problemi.

Dakle, pred crnogorskim sudovima i dalje predstoje značajne obaveze u ispunjavanju privremenih mjera i mjera iz Akcionog plana za poglavlja 23 i 24. Nesumnjivo je, da dosadašnji rezultati na polju jačanja odgovornosti, transparentnosti i efikasnosti rada sudova uz kvalitetnu saradnju sa drugim državnim organima predstavljaju dobar osnov i garanciju da će crnogorsko sudstvo na pravi i profesionalan način odgovoriti i tim izazovima.

Polazeći od navedenog cijelim da je u izvještajnom periodu ostvarena i potvrđena visoka efikasnost, kvalitet i transparentnost u radu naših sudova u 2014.godini. Pa predlažem skupštini da podrži zaključak Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, sa sjednice održane 21.jula 2015.godine i usvoji Godišnji izvještaj o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2014.godinu.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Sada bih zamolio kolegu Rifata Rastodera da uzme riječ.

Izvolite kolega Rastoder.

RIFAT RASTODER:

Dame i gospodo, najmanje su dva aspekta sa kojima je moguće razgovarati o ovom izvještaju.

Prvi je, sam izvještaj odnosno njegova prilično inovirana forma u ovom izvještaju i sam sadržaj izvještaja na nov, rekao bih, koncizniji i pregledniji način su prezentirani relevantni

podaci o radu Sudskog savjeta i sudova. Iz izvještaja se kao prvo da zaključiti da je uspješno profunkcionisala nova organizacija sudstva sa Sudskim savjetom na čelu i generalno rad samog Sudskog savjeta u izvještajnoj godini se može cijeniti pozitivnim prema ovom izvještaju.

Ono što, uprkos nekim kvalitativnim pomacima i dalje u mnogome zabrinjava jesu rezultati u procesima protiv organizovanog kriminala, korupcije i ratnih zločina. Jer, kako se navodi i u predmetnom izvještaju u 2014.godini je bilo 56 predmeta, sa kvalifikacijom nekog od pomenutih krivičnih djela. Priliv je inače bio jednak prilivu iz prethodne 2013.godine. Riješeno je međutim, svega 32 ili nepunih 59% ovih predmeta. Ostalo je neriješeno 23 odnosno čak 41% ovih predmeta, za 21% manje nego u prethodnoj godini.

Što se ratnih zločina tiče, prema konačnim presudama crnogorskih sudova, za svojevremenu deportaciju i kasniju likvidaciju na desetine izbjeglica iz Bosne i Hercegovine niko nije kriv, kao ni za etničko čišćenje Bukovice ili svojevremeno nasilno zauzimanje državnih institucija i brojna druga djela terorizma u Pljevljima, likvidaciju na desetine izbjeglica sa Kosova itd. itd.

Dakle, nemamo ni odgovor za takva djela, a desila su se. Dodatnu pažnju, tačnije analizu, takođe zaslužuju podaci iz tabela na strani 49 o takozvanim starim predmetima. Ne znam zapravo, kako objasniti da je do prošle godine bilo, predmeta čak i iz daleke 1963.godine, a da su još u postupku jedan iz 1975, jedan iz 1978, dva iz 1982, dva iz 1984, pet iz 1985. godine i tako dalje. Ako ništa drugo podaci zaslužuju bar dodatno, detaljnije obrazloženje ovdje, a što se analize tiče već sam rekao. Nadati se da će Sudski savjet ipak naći načina da rješavanje navedenih i drugih problema dodatno ubrza. Ono što bi Savjet u svakom slučaju i neizostavno morao u što kraćem roku učiniti jeste, kao što rekoh, temeljita analiza postupanja u predmetima sa krivičnim djelima iz oblasti organizovanog kriminala, korupcije i naročito ratnih zločina kako se zaista ne bi dogodilo da za desetine takvih djela, čak i procesa na kraju što neko reče u Crnoj Gori niko ni luk nije jeo ni luk mirisao, a nije baš tako. Pogotovu se više bar, kažnjeno ne bi smjelo dozvoliti koje kakvo gubljenje dokaza u bilo kojoj formi, kao što se to dogodilo sa famoznim CD-om zaštićenog svjedoka u slučaju jednog od najznačajnijih slučajeva. Sve navedeno, međutim koliko god je lošija strana, rekoh, ne bi moralo dovesti u pitanje sam izvještaj koji je bitno inoviran, rekao bih čak i kvalitetan i korektan. Ostaje, međutim, da vidimo kako razdvojiti na glasanju ovo sve što rekoh za ove primjedbe u sudstvu i sam izvještaj i konačno ostaje da vidimo i da pratimo da li će neke od ovih sugestija biti prihvaćene i preduzete u konačnom. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama. Sada po redosledu je koleginica Azra Jasavić. Izvolite koleginice.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem. Poštovani gospodine Vukčeviću, poštovana gospođo Jovović, poštovane koleginice, poštovane kolege,

Izveštaj od ove godine po pogledu kvantiteta i statistike je bolji i dobar je kada je u pitanju statistika. Kvalitet nezadovoljavajući. Zašto? Zato što koliko god da radimo brzo, a radimo brže nego što smo nekada radili, to ne može da nadomjesti ono što se zove integritet profesionalni koji jedino može da donese kvalitet, a po pravdu idemo svi i to kod sudije i kod sudova. Uloga Sudskog savjeta s obzirom na ustavna ovlašćenja i na zakonska ovlašćenja je jako velika u tom dijelu. I to gospodine Vukčeviću i gospođo Jovović, morate imati u vidu, jer će ovaj parlament shodno članu 11 koji govori o podjeli nadležnosti Ustava, koji ima ingerencije takođe da međusobno vrši kontrolu, mi vašu, vi takođe na izvjesni način našu pratiti ono što vi radite u pogledu kvaliteta. Zašto je kvalitet bitan? Zato što pravde nema ako nema sudija kojima vjeruju građani Crne Gore. Da li u crnogoskim sudovima ima ljudi od integriteta? Odgovor je jasan. Da. Da li oni mogu da dođu do punog izražaja s obzirom na konstelaciju snaga koja postoji? Moj odgovor je ne. Zato što vjerujem da još uvijek sudstvo nije nezavisno i još uvijek je pristrasno. U onoj mjeri nije nezavisno koliko bi željeli da bude i koliko mora da bude da bi građani imali puno povjerenje u rad sudova, a benefite od toga imali svi mi i u zakonodavnoj, izvršnoj i u sudskoj vlasti i građani prije svega, a i kolege i prijatelji Evropske unije bili zadovoljni sa onim što mi radimo. Ne bih sada da se osvrćem puno na izvještaj. On je dao takođe objektivnu ocjenu i moramo se truditi da budemo objektivni, ali kada hoćemo da budemo objektivni onda nam tu takođe isto brojevi mogu pomoći.

Najveći problem u crnogorskom sudstvu jeste zapravo za sve ono što se odnosi na organizovani kriminal i korupciju na visokom nivou. Na to nas upozoravaju i kolege iz Evropske unije, a na to upozoravamo i mi iz opozicije i to vrlo intenzivno i zbog toga smo između ostalog i ušli u politiku. Mi iz pravosuđa smo ušli u politiku da bi te procese pokrenuli. I jesmo pokrenulu i zadovoljni smo što smo pokrenuli i svjesni smo benefita koji će crnogorski građani imati od spremnosti naše da se s tim suočimo na pravi način kroz kvalitetniji rad pravosuđa. I stvari se pomjeraju. Ne onom dinamikom koju mi želimo iz Pozitivne Crne Gore, ali se ipak kreću u jednom pravcu koji daje naznake da stvari mogu da budu dobre.

Koliko će one biti dobre zavisi od onog koliko ćemo mi zaista iznutra koji imamo integriteta pritiskati i koliko ćemo imati pomoć od kolega iz Evropske unije da sudstvo zaista konačno bude nezavisno.

Ovo što mene zabrinjava na šta sam ukazala jeste, a što se ne može sakriti, da smo imali vrlo loše rezultate dva specijalizovana odjeljenja pri višim sudovima koji su predmet organizovanog kriminala i korupcije i ratnih zločina. Imali smo ukupno 56 predmeta. Riješeno je svega 32, a ostalo je neriješeno 24 i ako ovdje stoji 23. Došlo je do neke greške očigledno u vašem izvještaju, pa se ne radi od 41% nezavršenih predmeta nego oko 43% nezavršenih predmeta da govorimo jezikom brojki koji je egzakatan. Priliv je takođe jednak kao i prethodne godine a broj riješenih predmeta je manji za 21 predmet u odnosu na broj riješenih predmeta u prošloj godini i to je ono što zabrinjava.

Ajde malo sada da se osvrnemo i na rad privrednih sudova. Pogledajte. Najveća problematika u Crnoj Gori trenutno jeste socijalna problematika. Ljudi su zaista u ogromnom broju vrlo ugroženi u materijalnom smislu. Bez patetike mogu da kažem da ima jako puno gladnih porodica. Porodica koje ne mogu svojoj djeci da priušte elementarne stvari - udžbenike za školu, patike za školu, školski pribor, autobuske karte iz jednog mjesta u drugo. I zašto to pominjem kod Sudskog savjeta? Zato što ste vi za to odgovorni. Između ostalog, sudovi su za to odgovorni, privredni sudovi osobito.

Pogledajte samo šta se sa stečajima dešavalo? Od 976 stečaja u radu završeno je 591, a ostalo je nezavršeno 39, znači 40% stečajnih predmeta je nezavršeno. Pogledajte šta se dešava sa "Košutom". Dočekali su nas i opet će nas dočekivati što su nevoljne scene, ja to ne volim da gledam, ali moram da ukažem na to radnici "Košute". Zamislite Privredni sud je vodio stečajni postupak u priči oko "Košute" od '95. do 2005.godine. I dan danas se sa pravnim sljedbenicima taj postupak vodi. Pogledajte samo poražavajuću stvar. Privredni sud u Podgorici donosi rješenje o djelimičnom stečaju 2001.godine oko "Košute" i tu se uvrđuje ko su stečajni povjerioci i nigdje nema u ovom isplatnom prvom redu gdje bi trebali da budu radnici radnika. Koje radnike u ovoj zemlji radnike "Košute" i radnike svih drugih preduzeća doveo u poziciju da ne budu isplaćeni u stečajnom postupku i ko im to sad radi. Zašto sad? Gospodine Vukčeviću, vama se posebno obraćam, zato što ću tražiti od Sudskog savjeta po ovom pitanju da se pozabavi na detaljan način. Predsjednik Privrednog suda je dobio odgovor od stečajnog sudije Anđelića vezano za ovaj predmet "Košute" i taj datum je od juna 2015.godine. Pogledajte ovo. Stečajni sudija objašnjava ali nigdje u ovom obrazloženju što čovjek ne mora da znači da je on kriv nego je neko drugi odgovoran se na navodi zašto u prvom isplatnom redu nijesu bili radnici

"Košute". Dalje, punomoćnik ovih radnika traži od Privrednog suda da im dostavi Privredni sud odluku o prodaji Fabrike "Košuta" koja je navodno donijeta, ja to ne znam da li je donijeta, ali ću od vas tražiti da se vidi da li je donijeta ili nije, da bi se konačno mogli ti radnici namiriti od onog što je istinski njihova imovina, jer ta imovina je rasprodavana od nekih takozvanih pravnih sledbenika MMS-a, o tome ću vam detaljno dostaviti informaciju. Molim vas kao predsjednika Sudskog savjeta da se ovim predmetom pozabavite, jer ovi radnici nemaju pravo na pristup informacijama. Sudovi im ne dostavljaju informacije koje su vezane za njihov pravni interes. Ovdje se radi o tome da je neko ove ljude iz Košute, radnike koji nemaju da jedu opljačkao. Jer, oni nisu uspjeli da kroz prijavu potraživanja ostvare svoja prava i za sve to postoje papiri. Predmet je, koliko je meni poznato kod specijalnog tužioca, dijelom. Bilo bi dobro da specijalni tužilac to, takođe, obradi jer se konačno mora utvrditi ko je ove ljude doveo u poziciju da, bez centa u džepu, čekaju ispred parlamenta i najavili su da će ponovo doći.

Dalje, ono što hoću da kažem jeste da Telekom, dostavljala sam pitanja ministru pravde vezano za predmete Telekoma. Hoću da izvršite analizu, gospodine Vukčeviću, vama se direktno obraćam, i da dobijete detaljnu informaciju koliko je postupaka radnika, crnogorskih građana pokrenulo protiv Telekoma i hoću da nam dostavite izvještaj koliko je bilo tih parničnih predmeta, imena i prezimena radnika i koliko je tužbenih zahtjeva usvojeno od strane sudova. Jer, radnici osnovano sumnjaju da te predmete nisu mogli dobiti jer je kontrolisano sudstvo, pa oni nisu mogli uspijevati u sporovima osim u nekom simboličnom procentu. Molim vas, obavijestite crnogorsku javnost, da ne bude insinucija, koliko je radnika pokrenulo postupak protiv Telekoma, crnogorskih građana, koliko njih je uspjelo u sporu, koliko nije da bi te dileme otklonili da li je afera Telekom poklopila crnogorsko pravosuđe, pa crnogorski sudovi jesu ili nisu smjeli da sude po zakonu i Ustavu. Ne želim da insinuiram, tražim od vas odgovore, prenosim vam kao poslanica glas naroda, a vi ste kao institucija dužni da odgovorite i ovoj instituciji i građanima Crne Gore da ne bi bilo rekla - kazala nego sve crno na bijelo.

Slučaj Šćekić, CD. Nestao je CD u slučaju Šćekić iz suda. Ko je odgovoran za to? Kako je nestao taj CD? Imamo informacije iz medija da vam je tužilaštvo omogućilo da dođete do dokaza. Da li je to tačno ili nije? Ovaj dom mora to da čuje. Mi moramo dobiti detaljnu informaciju ko je odgovoran za nestanak CD-a sa izjavom zaštićenog svjedoka, ko je odgovoran za taj slučaj. To moramo da ispitamo. Javnost mora da zna ko stoji iza toga.

Završavam izborom sudija. Sve ovo ne možemo imati, gospodine Vukčeviću, ako ne budemo imali, a imamo normativnu objektivizaciju kriterijuma za napredovanje samo nam tu treba jedna kvalitetnija dorada u smislu implementacije. U tom pravcu želim da kažem da je vrlo

važno da imamo transparentan rad Sudskog savjeta i imamo transparentniji nego što je bio prije. To se mora priznati, ali molim vas da vodimo računa kada su problematične neke odluke Savjeta o izboru sudija na osnovu kojih su izabrani kandidati koji nisu osvojili ukupno najveći broj bodova, jer ne sadrže valjana obrazloženja o tome zašto je Savjet odlučio da odstupi od rang liste utvrđenog bodovanja, da to obrazložite na kvalitetniji način. Recimo, u 2014. godini donijeto je šest odluka o izboru sudija u kojima su izabrani kandidati sa nižim brojem bodova od drugih od čega četiri odluke o izboru sudija koji se prvi put biraju i dvije odluke o napredovanju sudije. Samo u jednom slučaju je obrazloženo o tome zbog čega je izabran drugorangirani kandidat i to obrazloženje je bilo uvjerljivo. Recimo, odluka o izboru Borisa Savića za predsjednika Višeg suda od 24.02. ... godine, nekadašnjeg osnovnog državnog tužioca u Kotoru za predsjednika Višeg suda u Podgorici je ono što je veoma interesantno jer se radi o čovjeku koji je bio u tužilaštvu, a izabran je za predsjednika Višeg suda, a bilo je kandidata koji su iz redova sudija. Takve stvari moramo negdje otvarati i o njima u ovom parlamentu argumentovano govoriti.

Završavam time, zamoliću vas, gospodine Vukčeviću, kao neko ko je na čelu Sudskog savjeta da ove dileme koje imaju crnogorski građani u vidu zahtjeva koje sam vam prenijela razriješite kroz jednu kvalitetnu analizu i dostavite nama kao parlamentu da bi znali kako da se dalje odnosimo da ne kritikujemo bez razloga i bez osnove, ali da ukazujemo na ono što nije dobro. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Izgleda da uvodna izlaganja od deset minuta nijesu dovoljna za ovako ozbiljne teme. Hvala vam.

Kolega Andrija Popović je sljedeći učesnik u raspravi.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvaženi građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, Imam jedno pitanje, ali možda ga i kasnije iznesem, viđećemo da li to ide u ovo uvodno izlaganje. Uglavnom, stavovi Liberalne partije o ukupnom stanju u sudstvu su - proces reforme pravosudnog sistema jedan je od najznačajnijih procesa koji se u posljednjoj deceniji odvijaju u Crnoj Gori. Aktivnosti na polju reforme pravosuđa započete su još 2000. godine kada je Vlada Crne Gore svjesna značaja efikasnosti i ažurnosti u radu pravosudnih institucija i jačanja njihove

samostalne i nezavisne pozicije u sistemu vlasti usvojila projekat reforme pravosudnog sistema. Imajući u vidu stvaranje preduslova za dalje jačanje pravne sigurnosti i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, sigurnost ulaganja domaćeg i stranog kapitala, usvojena je Strategija reforme pravosuđa 2007-2012. godine sa Akcionim planom za njenu implementaciju i odredila pravce razvoja i strateške ciljeve reforme pravosudnog sistema. Reformske aktivnosti u prethodnom petogodišnjem periodu bile su usmjerene na jačanje nezavisnosti i samostalnosti pravosuđa, jačanje efikasnosti pravosuđa, jačanje dostupnosti pravosudnih organa odnosno ostvarenje pristupa pravdi, jačanje međunarodne i regionalne pravosudne saradnje, borbu protiv organizovanog kriminala, korupcije, terorizma, reformu zatvorskog sistema i uspostavljanje pravosudnog informacionog sistema.

U prethodnom periodu učinjeni su brojni pozitivni pomaci u oblasti reforme pravosuđa od kojih treba istaći usvajanje amandmana na Ustav kojim se jača nezavisnost pravosuđa, unapređenje transparentnosti rada sudova, smanjenje broja zaostalih sudskih predmeta, preduzimanje daljih koraka ka racionalizaciji mreže sudova, uspostavljanje pravosudnog informacionog sistema itd. Ipak, u pojedinim sferama reforme pravosuđa i dalje postoje nedostaci, nedovoljni sistemski učinci. Reformske aktivnosti u narednom periodu bi trebalo da budu usmjerene ka ostvarivanju nekoliko strateških ciljeva. Dalje jačanje nezavisnosti, nepristrasnosti, odgovornosti pravosuđa ostaje prioritet Crne Gore u procesu evropskih integracija. Veći nivo efikasnosti pravosudnog sistema unaprijediće kvalitet poštovanja ljudskih prava i vladavine prava. Jačanje dostupnosti transparentnosti pravosudnih institucija u narednom periodu treba da rezultira većim stepenom javnog povjerenja građana u pravosuđe. Reformski procesi doprinijeće i unapređenju međunarodne i regionalne pravosudne saradnje i daljoj izgradnji kapaciteta pravosudnih institucija.

U Izvještaju Evropske komisije se u odjeljku koji se odnosi na poglavlje 23 navodi - ostvaren je ograničeni napredak kada su u pitanju istrage, krivično gonjenje i konačne presude u slučajevima korupcije, uključujući i onu na visokom nivou. Posebno se akcentuje da nema konačnih presuda u slučaju visoke korupcije i podsjeća da je u ponovljenom suđenju u slučaju Zavala, kadaje zbog korupcije uhapšeno nekoliko budvanskih lokalnih funkcionera, opet donesena ista presuda i da su osumnjičeni osuđeni na dvije do pet godina zatvora, ali da ta presuda nije konačna.

Takođe, ukazuje se da je u slučaju afere "Snimak" kada je bilo izbornih zloupotreba državnih resursa, oslobođeno deset osoba inače na nižim funkcijama dok je samo jedna osoba osuđena i to direktor Centra za socijalni rad u Pljevljima. Evropska komisija je upozorila i da se

sve izborne neregularnosti na posljednjim lokalnim izborima moraju istražiti, a tamo će je neophodno nadležni organi ih moraju procesuirati. Ističe se i da prijave za visoku korupciju dolaze od civilnog sektora u najvećem broju, a mnogo rjeđe od strane državnih organa. Najveći dio prijava Tužilaštvu stiže od građana, nevladinih organizacija i privatnih kompanija. Samo mali broj slučajeva procesuirala je Policija, a ni jedna žalba nije stigla iz državne uprave, navodi se u Izvještaju Evropske komisije. U Izvještaju se konstatuje izvjesni napredak u reformi pravosuđa, ali upozorava da nedostaju ključne reforme koje se odnose na izbor, napredovanje i disciplinske mjere protiv sudija. Takođe, navodi se da je i pored povećanog broja okončanih procesa primjetno povećan broj novih. Zbog toga, konstatuje se, treba dodatno raditi na efikasnosti sudova.

Kad je u pitanju borba protiv organizovanog kriminala Evropska komisija navodi da zakonodavstvo treba da bolje razjasni ulogu sudstva i policije u predfazi suđenja. Novina u Izvještaju je i prilično direktna primjedba premijeru da se uzdrži od neprimjerenih izjava upućenih medijima. Vlada treba da promoviše i pomaže slobodu medija izbjegavajući bilo kakve izjave koje bi se mogle tumačiti kao zastrašivanje. Komisija je upozorila da je sloboda izražavanja ugrožena novim slučajevima nasilja nad novinarima i napadima na imovinu medija, te da se istrage moraju završiti a napadači procesuirati.

Evropska komisija ukazuje i na navodni pritisak vlade na civilni sektor. Veoma je značajno što je u ovom izvještaju prepoznato praktično fingiranje saradnje Vlade sa NVO sektorom i pritisak koji se vrši na organizacije civilnog društva koje se zalažu za uspostavljanje sistema vladavine prava. Evropska komisija cijeni da je uloga civilnog društva ključna u procesu demokratizacije i na ovaj način šalje snažnu opomenu svima onima u vlasti i njima bliskim van institucionalnim centrima koji očito ne shvataju da je vrijeme obračuna sa neistomišljenicima praksa od koje će se morati odvikavati. Transparentnost sudova u Crnoj Gori nije na zadovoljavajućem nivou što ne doprinosi izgradnji povjerenja u javnost i u sudski sistem, a građani ostaju uskraćeni za važne informacije, iako ima pozitivnih pomaka na ovom polju.

Sudovi uglavnom nijesu dovoljno posvećeni razvoju komunikacije sa građanima i ne ispunjavaju svoje obaveze kada je u pitanju objavljivanje informacija i dokumenata od javnog interesa. Posebno uvažavajući stavove civilnog sektora odnosno akcije za ljudska prava prema radu u oblasti sudstva i pravosuđa, ja ću samo nekoliko akcenata iz tog njihovog izvještaja reći. Dakle, Akcija za ljudska prava se od 2006. godine aktivno zalaže za reformu sistema izbora sudija da bi se obezbijedilo da se sudije biraju i napreduju u karijeri na osnovu zasluga, stručnosti i marljivosti i da bi se na taj način unaprijedile garancije nezavisnosti sudstva, zalažu

se za uvođenje sistema koji obezbjeđuje objektivno ocjenjivanje ispunjavanja kriterijuma prilikom prvog izbora kandidata za sudiju, kao i objektivno ocjenjivanje kvaliteta rada sudija kao kriterijuma za napredovanje u karijeri. U kontinuitetu prate rad sudskog savjeta koji je od počev od aprila 2008. godine nadležan za izbor i napredovanje sudija odnosno za utvrđivanje njihove disciplinske odgovornosti i razrješenje. Njihov izvještaj je zasnovan na nalazima i zaključcima prethodnih izvještaja o radu Sudskog savjeta kao i izvještaju Sudskog savjeta o radu u 2014. godini, a njegov cilj je da pomogne sagledavanju rezultata rada Sudskog savjeta u prethodnoj godini. Smatra se da Sudski savjet nije učinio dovoljno da svoje djelovanje učini objektivnim i da ga takvim prikaže, u Izvještaju posebno skreću pažnju na odluke Savjeta koje izazivaju podozrenje u spremnost članova i članica Savjeta da djeluju nezavisno i nepristrasno u skladu sa zakonom i tako obezbijede i nezavisnost sudstva. Osnovne primjedbe su na izbor članova Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika, na izbor sudija, objavljivanje odluka Sudskog savjeta, dalje, mjerila za ocjenu, kriterijuma za izbor i napredovanje sudija, zatvorenih sjednica Sudskog savjeta i td.

Završavam potpredsjedniče sa onim pitanjem koje sam najavio na početku, koje je veoma važno. Mnogo sudija nedostaje Osnovnom sudu u Kotoru, vjerujem da je tako i ostalim sudovima u Crnoj Gori i iz ovih i onih razloga, znam da je puno sutkinja na porodiljnom odsustvu, svi ti predmeti su prebačeni, uglavnom koliko znam na rad osnovnim sudovima na Cetinju, Nikšiću. Uglavnom haotična situacija za građane, za advokate koji moraju da idu u sve te ne baš tako blizu obližnje gradove Kotoru. Što ćete preduzeti da se ta haotična situacija brzo prevaziđe? Zahvaljujem i izvinjavam se.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Damjanović, dakle predlažete ipak da kolega Kalač bude prije Vas. Hvala vam.

Dosta smo tolerantni što se tiče redosljeda, uvažavajući objektivne razloge.

Izvolite kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala vam predsjedavajući.

Uvažena Skupštino,

Iz Godišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta i ukupnom stanju u sudstvu za 2014. godinu, vidimo da su sudovi počeli izvještajnu godinu sa 37.125 predmeta, da su primili 97.076

i završili sa 97.247 predmeta, a preostalo je neriješeno 35.697 predmeta ili 26,59%. Priliv predmeta bio je manji u odnosu na prethodnu godinu za 17,57%, a broj riješenih predmeta takođe manji u odnosu na prethodnu godinu za 15,74%.

Pored svih statističkih pokazatelja koji su prezentirani u ovom izvještaju obratio bih pažnju na nekoliko stvari. Na strani 43 ovog izvještaja stoji da je Viši sud u Podgorici počeo izvještajnu godinu sa 3.064 predmeta, primio 10.181 i ukupno u radu imao 13.245 predmeta. Riješeno je 9.690 predmeta i ostalo neriješeno 3.104 ili 23,44%. Međutim, smatram da je ovdje u pitanju greška i da nije namjerna, jer je broj neriješenih predmeta 3.555, što iznosi 26,85%, to se može utvrditi prostom matematikom iz ovog izvještaja.

Ovaj podatak utiče i na nekoliko drugih statističkih pokazatelja koji su dati u izvještaju, tako da treba obratiti pažnju na njihovu ispravnost. Na strani 50 ovog izvještaja dati su podaci o kvantitetu i kvalitetu rada sudova, pa je tako prosječna ocjena za kvalitet rada odnosno procenat za kvalitet rada 66,13%, dok je za kvantitet 119,21. Ovdje imamo znatno veći kvantitet, ali znatno manji kvalitet. Ja smatram da ne trebamo ići u korist kvantiteta a da gubimo na kvalitetu.

U Izvještaju imamo da su dva specijalizovana odjeljenja pri višim sudovima koji sude predmete organizovanog kriminala, korupcije i ratnih zločina, ukupno u radu imali 56 predmeta, da je riješeno 32 predmeta i ostalo neriješeno 23 odnosno 41,07%. Pretpostavljam da će nam presude za korupciju u predmetima minorne vrijednosti biti rezultat u borbi protiv korupcije, a predmeti gdje su u pitanju stotine hiljada i milioni eura da su samo u fazi izviđaja, kao što je to uglavnom bilo i do sada. Za takve rezultate jednaku odgovornost imaju i tužilaštvo i pravosuđe. Smatram da će usvajanjem strategije reforme pravosuđa 2014-2018. godina otvoriti nova etapa u sprovođenju reformske aktivnosti usmjerenih ka daljem razvoju pravosudnog sistema u Crnoj Gori u cilju efikasnijeg ostvarivanja i zaštite prava i sloboda građana.

Ono na šta želim obratiti posebnu pažnju i na šta mi iz Bošnjačke stranke ukazujemo već godinama jeste pitanje ratnih zločina koji su se dogodili 90-ih godina na ovom području: Štrpci, Bukovica, Morinj, Kaluđerski Laz su ratni zločini u kojima je stradao veliki broj ljudi a za koje još uvijek nijesu izrečene adekvatne presude. Zapravo, sudski procesi koji su vođeni bili su na nivou farse, klasično izigravanje pravde, na neki način rujanje žrtvama i njihovim porodicama. Ti sudski procesi ne samo da nijesu vratili povjerenje u pravosuđe građana, pogotovo iz redova bošnjačkog, muslimanskog, albanskog i hrvatskog naroda, već su ga srozali na još niži nivo. Na žalost, sve to može i u budućnosti imati ozbiljne posljedice za pravnu sigurnost i povjerenje građana u pravosuđe.

U Izvještaju je navedeno da je od 976 stečaja u radu završeno 591 a ostalo je nezavršeno 385 predmeta ili 39,45%. Smatram da bi ovi rezultati trebali da budu mnogo bolji. Uspostavljanje nezavisnog, profesionalnog i pouzdanog pravosuđa, bez političkog ili bilo kog drugog uticaja, jedan je od ključnih standarda u procesu integracija. Međutim, i više od toga, ono je prijeko potrebno za ozdravljenje našeg društva koje je moguće samo kroz efikasnu borbu protiv kriminala i korupcije. Nezavisno pravosuđe može se smatrati krajnjim i najvažnijim garantom demokratskog funkcionisanja institucija na nacionalnom, evropskom i međunarodnom nivou i garantom pravne sigurnosti građana.

Dakle, povjerenje u pravosudne institucije ne mogu imati manjinski narodi ako u njima nijesu zastupljeni njihovi stručni i kompetentni nosioci pravosudnih funkcija. Jasno je iz svih izvještaja da je broj pripadnika svih manjinskih naroda u kadrovskoj strukturi u pravosuđu jako mali, gotovo minoran, da on ni iz bliza ne odgovara nacionalnoj strukturi u Crnoj Gori.

Mi iz Bošnjačke stranke ovdje niti projektujemo naše partijske kadrove, niti govorimo o njima. Riječ je o iskrenom zalaganju za sve one koji pripadaju manjinskim narodima Bošnjacima, Albancima, Hrvatima, a stručno odgovorno i profesionalno rade svoj posao, da pod jednakim uslovima, a poštujući princip srazmjerne zastupljenosti, dobiju priliku da vrše visoke funkcije u pravosuđu.

Iz Izvještaja i onog o čemu sam prethodno govorio, ne ostavljate nam prostora da podržimo jedan ovakav izvještaj. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Kolega Damjanoviću izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče Simoviću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Vukčeviću, gospođo Jovović,

Evo da i ja dam doprinos ovoj raspravi, kako je to kolega Vuletić primijetio, zakašnjelaj. Svakako ne, vjerovatno, vašom odgovornošću već uzrokovanom dinamikom rada i ovog doma, da negdje krajem novembra razgovaramo o vašem izvještaju koji je dostavljen tokom prve polovine godine, a u međuvremenu smo, tokom ove godine, je li tako, dobili nove zakone o sudovima i Zakon o Sudskom savjetu koji su stupili na snagu 20.marta, pa ćemo iduće godine, vjerovatno na bazi nekih odredbi u tim zakonima imati malo drugačije koncipirani izvještaj,

možda i prisustvo predsjednice Vrhovnog suda, uvažavajući naravno prisustvo gospođe Jovović, a svakako uvažavajući činjenicu da je sudski savjet u funkciji već evo nekih godinu i po dana, a izabran je po starom Zakonu o Sudskom savjetu. I imajući u vidu i ove ustavne promjene koje su u međuvremenu sproveli i koje su dale, pa hajde da kažem enormno ovlašćenje sudskoj vlasti, dobijamo nešto što bi trebalo da ovdje znači balans između tih ovlašćenja autonomije, samostalnosti i nezavisnosti sudske vlasti i aspekata koji se tiču transparentnosti i kontrole.

Ja nisam htio da donesem, a mogao sama i da uporedimo namjerno izvještaje od ranijih godina, koji su bili mnogo obimniji i da kažem mnogo sadržajni nego što je ovaj izvještaj na svega 60-tak strana kada objedinjeno raspravljamo i govorimo i o Izvještaju Sudskog savjeta i o stanju sudstva. Ali, kažem i očekujem da će shodno odredbi Zakona o sudovima i Zakona o Sudskom savjetu, odnosno članu 31 koji definiše šta sve godišnji izvještaj mora da sadrži, neki naredni izvještaj biti mnogo, mnogo detaljniji, ukazati na suštinske probleme u pravosuđu.

Nisam od onih koji negira efikasnost kao jedan od ključnih parametara odnosno broj predmeta. Naravno, koleginica Marković koja se sada pridružila i koja će imati svoj dio izlaganja, u meritumu a onoga što je rad sudija i sudskog savjeta, svakako kao advokatica zna da je to važan segment. Međutim, po meni je mnogo važniji segment kaznena politika sudova i to je ono što sam ovdje htio da vidim u ovom izvještaju. Idem sa tezom da je kaznena politika blaga, da imamo probleme u neadekvatnom kažnjavanju od sudija imenom i prezimenom, od sudija imenom i prezimenom lica koji dobijaju mnogo uslovnih kazni i imamo mnogo povratnika i imamo problem, problem jednostavno sa kaznenom politikom. U Crnoj Gori je kaznena politika generalno blaga, što nam se sveti povećanjem i kriminala i stope kriminala, odnosno i ovih najtežih oblika kriminala korupcije i organizovanog kriminala. To je prva stvar.

Druga stva, dio koji se odnosi na sudije. Uvažena koleginica Jasavić je taj dio otvorila, a evo da ja bez imalo malicioznosti samo kratko iskažem svoja očekivanja, na strani 22 govorite o izboru sudija, govorite da je tokom 2014. godine izvršen izbor 20-tak sudija, da je bilo 55 kandidata, itd. Evo znam da od kad ste vi tamo, gospodine Vukčeviću i to želim da pozdravim, se neće više dešavati praksa da kad se ocjenjuju sudije na tim testiranjima, gle čuda u dvije decimale sudije imaju istu ocjenu kao i predsjednica Vrhovnog suda, mogu to da potkrijepim, a to se zna šta znači. Očekujem da je takva praksa završena i da svi članovi Sudskog savjeta sasvim slobodno, ne bojeći se nikoga ovdje, jer svako me je za mandat, nema toga dvojca, kako kažu u Sudskom savjetu, koji vedri i oblači a ostalih osam sluša, vi biste bili u tih osam, ali vi pretpostavljam ne slušate nego pokušavate da mijenjate neke stvari u tom Sudskom savjetu,

koji kažu vedri i oblači sudstvom. To je ono što sam želio ovdje da pitam, ali poštujući da nemamo ovdje gospođu predsjednicu Vrhovnog suda, zaustaviću se u tom dijelu.

Znate, imali smo ustavne promjene u pravosuđu, napravili smo kompletan obrt u svim segmentima pravosuđa i Tužilaštva, i Ustavnoga suda, vi ste sada na čelu Sudskog savjeta, samo imamo jedan jedini kontinuitet, a to je predsjednik Vrhovnog suda koji je iz mandata koji nije bio ograničen, proteklog mandata koji je mogao da traje 25 godina, trajao je šest ili sedam, došao do još jednoga mandata. Tu stajem sa komentaram a naši uvaženi prijatelji iz Evropske unije koji su davali ocjene o djelovima sistema, pa o policiji, tužilaštvu i pravosuđu, možda sada da malo prave neku analizu pa da se zapitaju jesu li im te ocjene, djelovima kažem naših prijatelja, bile dobre i tu neću pominjati imena.

U odnosu na jedan dio izvještaja, njega bih posebno potencirao, jer mi je i po vokaciji mnogo bliži, a kažem kolegicama Marković vjerovatno o ovim suštinskim djelovima izvještaja, a mene interesuje dio koji se odnosi na privredne sudove, odnosno stečajne sudove kako smo to čuli. Jedan sam od onih koji je ovdje rekao da imamo strahovite probleme u izvršavanju stečajnih postupaka i da su milioni državne imovine obezvrijeđeni, obesmišljeni, pokradeni kroz dugotrajne stečajne postupke i nisam od onih koji će reći da je broj sudova važan. Privredni sud u Bijelom Polju je bio, nema ga, Privredni sud u Podgorici je tu. Dostupnost građanima je problem druge vrste, to se mora urgentno rješavati, ali jesam od onih koji ukazuju da nikada nijesmo napravili analizu, analizu stečajnih postupaka iz prizme Vrhovnog suda, Sudskog savjeta, da vidimo imali tu možda namjernog odugovlačenja i obesmišljavanja državnih interesa i državne imovine u odnosu na te stečajne postupke koji rezultiraju enormnim dugovima za poreze, firmi koje su u stečaju, devastiranom i preprodatom imovinom, privatizacijom, neko kaže pljačkaškom, evo da upotrijebim taj izraz, kroz stečaj.

Ovdje smo svjedoci da je i ovaj parlament imao nekoliko parlamentarnih istraga. Ja sam, kada sam komentarisao prije dvije godine, odavde iz ovog doma, parlamentarnu istragu koja je završila tehničkim izvještajem, afere Telekom, rekao da ona završava sada tehničkim izvještajem, a da će kad tad imati sudski epilog. Bio sam u pravu, neko to pamti neko ne pamti, manje bitno. Takođe, parlamentarna istraga koja se bavila aferom Snimak, ima određeni sudski epilog koji nije završen. To su prioriteti koji moraju brzo da se završavaju. To su, kada se govori o političkoj korupciji, to je uvažavajući i pitanja organizovanog kriminala i korupcije, ali to je par ekšelans hitnost kod sudova.

Treća parlamentarna istraga koja se vodi koja je u toku, je istraga koja se vodi oko Duvanskog kombinata i ovdje želim sada Vas gospodine Vukčeviću da podsjetim i da

obavijestim da sam u funkciji predsjednika tog Odbora a na bazi Odluke Odbora uputio poziv jednom broju lica po Zakonu o parlamentarnoj istrazi da se odazovu pozivu na saslušanje i otprilike su se manje više sva lica odazvala osim dva lica, jedno koje nije imalo obavezu i jedno koje je imalo obavezu. To je sudija Privrednog suda, gle čuda, koji je čak u tom slučaju DKP-a od skoro i koji u ... ne bi imao problem nikakav da se pojavio pred Anketnim odborom, ali se nije pojavio. U tom smislu sam uputio dopis predsjedniku Privrednog suda gospodinu Jovaniću, predsjedniku parlamenta gospodinu Krivokapiću, Vama i gospođi Medenici da obavijestim da se nije ispoštovao Zakon o parlamentarnoj istrazi, istina koji ne sadrži sankcije zatvora ne daj Bože itd, ali da nije urađeno ono što je trebalo po zakonu.

Dobio sam obavještenje od gospodina Jovanića, predsjednika Privrednog suda, novoga, svježega je li tako, ne ulazim u neke stvari koje sam potencirao vezane za izbor stečajnih upravnika u nekim predmetima brodogradilišta itd, mogao bih i o tome, možemo o mnogo čemu i biće prilike, ovo je mjesto o mnogo čemu. Dobio sam dopis da je on saglasan da gospodin, sudeći sudija Privrednog suda u tom slučaju se ne pojavi pred Anketnim odborom iz razloga što kako je to definisano u dopisu odgovora gospodina Jovanića, nije ni bilo zakonskih mogućnosti da se vrši parlamentarna istraga. Par ekselans miješanje sudije Privrednog suda ili nosioca sudske funkcije u rad parlamenta koji je ovdje odlučio većinom glasova, potpuno legitimno da postoje elementi za sprovođenje parlamentarne istrage, jer se sudski procesi koji se vode vezano za DKP ne tiču merituma istrage, već su parnični postupci, o tome nas je i gospodin Pažin obavijestio a ovaj parlament zauzeo stav. Gle čuda, predsjednica Vrhovnog suda dostavlja dopis prije neki dan i kaže: " povodom Vašeg obavještenja sudija Privrednog suda taj i taj nije se odazvao pozivu za davanje izjave, informišem Vas da sam saglasna s onim što Vas je već obavijestio gospodin Jovanić". Je li ovo način podjele vlasti? Hoćemo li ovako da se mi miješamo u sudske funkcije? Pa znate kako, biće ovdje političkih promjena, možda nekom poslaniku ili nekom klubu poslanika da se desi neka ideja da malo promijene zakone o sudovima, o Sudskom savjetu, Bogu hvala do sad su dosta puta mijenjani, pa da opet okrenomo ono ...(Prekid).. ravnoteže na konto, završavam bitna je priča, pola minuta, na konto zakonodavne vlasti pa da nekako i sudska vlast bude ponovo kao nekad što je bila podređena, ni to nije dobro, ali složit ćete se sa mnom gospodine Vukčeviću, ni ovo nije dobro, ovo je još manje dobro. Zahvaljujem, na prekoračenju.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

S ovim smo završili uvodna izlaganja.

Sada pitam predsjednika Sudskog savjeta da li želi da da odgovore i komentare na uvodna izlaganja na šta imate pravo, a nakon toga bi dobili komentare od kolega koji su uzeli učešće u uvodnim izlaganjima.

Izvolite.

MLADEN VUKČEVIĆ:

Dakle, uvažena gospodo ja bih prvo odvojio komentare u nečelu ove ravni i u ravni pojedinačno.

Prvo načelo ove ravni je saglasan sam i mi se zalažemo da se ranije razmatra Izvještaj o radu sudova. Naša obaveza je da do 31. marta i mislim da bi prirodno bilo ukoliko je neko rekao da to razmatramo bar sredinom godine. Mi tu obavezu uvijek ispoštujemo i dostavimo do 31. marta.

Dva, i sa ocjenom i to nam je pohvala, preglednost i objektivnost Izvještaja, da je jasan, čitljiv i kratak. Kolega Damjanović je jedino rekao da bi Izvještaj mogao biti detaljniji. Upravo je preporuka sa ranijih zasijedanja da taj izvještaj bude kraći. Ja sam uporedio sa izvještajima zemalja regiona, on je i sa 70 strana opet među najdužim izvještajima koje daju zemlje regiona svojim parlamentima. Mada, dužina ne mora biti mjera sadržajnosti, tu sam saglasan.

I treća načelna preporuka bila je - ovaj dio načelno zaključivanje, pojedinačni upiti koji se gospođo Jasavić odnose na Telekom, Košutu i ostalo, sve uputite, odgovorićemo pojedinačno.

Gospodin Vuletić je rekao u svom izlaganju dao afirmativne stavove o našem radu i rekao je da li treba, otvorio je pitanje, profesionalizovati rad u Sudskom savjetu ili dijelu. Mislim da smo jedina zemlja koja nema profesionalce u Sudskojm savjetu. Ja sam u postupku donošenja Zakona o sudskom savjeta se zalagao za to. Ja se uvijek bojim rješenja kad smo unikat neće biti da sve ostale 193 međunarodno priznate zemlje su u pravu i to ne činim zbog fotelje Mladena Vukčevića, jer ne mijenja niukom moj položaj nego prosto iz principijelnih razloga. To sam rekao i evropskim predstavnicima.

Dalje, taj i ostale predloge doživio sam kao podršku i s druge strane očekujem podršku poslanika u dijelu kada se bude usvajao Budžet, jer one primjedbe koje smo dobili od Evropske komisije sve su vezane za Budžet kadrovski uslovi i izgradnja informacionog sistema. To mi sami ne možemo završiti. Tu mi ocjenu odličan dobiti ne možemo jer od nas ne zavisi.

Dalje, gospodin Rastoder je dao jedan pristup o statistici specijalizovanog odjeljenja i veći broj poslanika, počeo on pa svi ostali. U vrijeme kada smo se pripremali ja i koleginica Jovović za ovaj nastup skupštinski, uvijek imamo neka razmatranja koje će biti četiri-pet karakterističnih pitanja i mi smo stavili ovo pitanje na očekivano pitanje broj jedan. Šta bi ovdje mogao biti odgovor? Da se radi o složenim predmetima sa većim brojem izvršilaca, sa većim brojem krivičnih djela i tih krivičnih djela u različitim oblicima i tu po pravilu istrage, kako istrage tako i sama presuđenja duže traju. Naravno, to nije alibi da se ne postignu bolji rezultati i upravo je na sjednicama sugerisano predsjednici Vrhovnog suda. Predsjednica je obavila razgovor sa predsjednicima sudova i ukazala da bi te stvari morale biti prioritet. Ovo su samo činjenice, a ne služe kao opravdanje.

Dalje, i koleginica Jasavić i ostali su rekli da se brzinom ne može nadomjestiti kvalitet. Ja se slažem, i Vi ste to govorili gospodine Kalač, ali prirodna posledica takvog kvantiteta i Vi kažete da je razlika u odnosu na kvalitet 66%. Jeste, ali dozvolite, to je prirodna posledica višestepenosti. Teško je očekivati da se te dvije brojke poklope u bilo kom društvu, ali je težnja da se ide 66,3% jeste zadovoljavajuća kvota u odnosu na uporedne sisteme.

Sada oko obrazloženja da se nekada birani kandidati, u pravu ste, sa manje poena, to je posledica jedne činjenice, tajno glasanje koje je predviđeno zakonom. Dozvolite mi, mi vodimo raspravu, glasamo tajno i zaista obrazloženja u tim slučajevima treba da budu detaljna. Tu se potpuno slažem od Nove godine, od primjene novog Zakona o sudovima od 01.01. mi smo obavezni da zapisnike sa sudskih sjednica Sudskog savjeta objavljujemo. Milo mi je da smo zajedno konstatovali da smo i tu napravili značajan iskorak, sad ćemo i zapisnike i obrazloženja u potpunosti dostavljati, ali samo moramo imati još jednu činjenicu. Ako govorimo o šest slučajeva imamo i slučajeva da smo izbor vršili u oho-ho puta više sudija gdje smo zaista izabrali one koji su imali i najveću ocjenu na zbrajanju po različitim kriterijumima. Samo jedan detalj, gospodina Savića ste pomenuli. On je biran u prethodnom sazivu Sudskog savjet, mi smo od 2.07.2014. a on je biran u prethodnom sazivu. Naravno, to sad ne amnestira naše postupanje ali činjenica je da je pitanje koje bi prethodnom sazivu moglo biti upućeno.

Gospodin Popović je rekao ponoviću, mjere iz Izvještaja Evropske komisije, ja se slažem sa njima. Prezentirali ste djelove iz izvještajne nevladine organizacije i mi ćemo ih s pažnjom uzeti, dobili smo ih u nekoj drugoj formi ovih dana, drugu tu formu ne bih posebno komentarisao.

I oko suda u Kotoru, odlično ste pitanje postavili. Najveći naši kadrovski problemi su sa sudom u Kotoru. U Kotoru statistika govori u poslednjih 10 godina 21 sudija otišao sa svog posla dobrovoljno. To govori o složenosti te kotorske parnice i ljudi odobreno odlaze. Radi se o teškim

predmetima visoke materijalne vrijednosti. S druge strane sudije vjerovatno u mjestima kao što je Kotor mogu naći i druga mjesta gdje kao advokati mogu raditi, ali to je zaista interesantna činjenica. I ova činjenica da je trenutno na bolovanju skoro pola sudskog kadra u Kotoru, sedam sudkinja se nalazi na trudničkom bolovanju što je interesantan podatak ali i podatak da mi smo vodili računa o ovoj, Nada Drobniak bi rekla, rodnoj, nijesmo vršili rodnu diskriminaciju tako da je posledica toga ova selidba predmeta i za Nikšić i za Cetinje.

Dalje, gospodin Kalač je dao primjedbe na strani 43. Ja ću vidjeti, ti pokazatelji mogu reći ste nenamjerni biti statistički i to ćemo svakako provjeriti, a od prošle godine sam ostao dužan odgovor na ono pitanje koje sam rekao, s pravom se vi zalažete da vidite kako se ostvaruje srazmjerna zastupljenost. Pogledajte u ovom izvještaju, vidjećete otprilike iako ne volim ja da mjerim isključivo po tomali ćete vidjeti u ovom Izvještaju za ovu godinu da nemamo ni Rožaja ni Plava, a uporedite podatke pa ćemo negdje, i ako ne volim da balansiram da govorim o tome, o tom balansu, ipak vidjećete da se i o tome vodi računa, ali moramo zajedno voditi računa i o još jednoj činjenici. U sredini kao što je Plav, gdje manjinski narodi čine većinu, na konkurs za sudiju Osnovnog suda nije se javio ni jedan predstavnik manjinskih naroda. Sada vi meni recite kako ću ja onda obezbijediti tu zastupljenost, to je fakat. Oglas je bio javan i u tom smislu je trebalo vjerovatno preduzeti neke druge mjere koje bi označile i animaciju i neki drugi vid aktivnosti gdje zajednički možemo raditi da se uključe, da konkurišu i predstavnici manjinskih naroda, barem je to tu bio slučaj, naravno ne po cijenu slabih rješenja za šta se i vi zalažete, tu nema dileme.

Kolega Damjanović je naveo nešto oko kaznene politike, ja sam se prisjetio, Željka mi je podatak dala. Kaznena politike govori sledeće, nije baš da je blaga. Na strani 43 piše, da je na uslovne ... od broja izrečenih presuda otpada 56, 60 što je manje u odnosu na prethodnu godinu za 2,23, novčanih kazni 6,12 odnosno 1,30 manje, dok je kazni zatvora izrečeno procentualno 27,73 odnosno 5,41 manje. Kada je u pitanju izricanje za rad u javnom interesu tu smo četiri puta povećali, to treba povećavati znatno više. Dakle, ima nekog malog pomaka.

Oko parlamentarne istrage, ja sam dobio vaš dopis, vi niste tražili moj odgovor, ali sam upoznao članove Sudskog savjeta sa tim. Ne bih komentarisao razloge, sadržinu, to je vaše autonomno pravo parlamentarnih istraga. Vi citirate član 11 u kome se kaže da su svi rukovodeći zvaničnici države, rukovodeći radnici, službenici, namještenici dužni da se odazovu pozivu iz svih državnih organa uključujući i bivše predstavnike izvršne i zakonodavne vlasti, kaže član 11. Nije vjerovatno slučajno izostavio predstavnike sudske vlasti.

Sa druge strane u članu 4 se govori da se ne može obrazovati anketni odbor za one predmete koji su u postupku. Da bih ja vama dao odgovor ja bih morao da vidim vaš upit i zaista mislim da ova norma ima karakter neke norme lex specialis u članu 4 koji citira u svom mišljenju predsjednik Privrednog suda i on kaže da je to njegovo mišljenje. Ne znam vaš upit. Vi vjerovatno, pretpostavljam, mislite da postupak prodaje jeste nešto što je odvojeno od stečajnog postupka. Kad bih vidio taj upit onda bih mogao dati odgovor, a svima je u interesu da na čelu podjele vlasti iz člana 11 tog ...(Prekid)... poštovano. Ona ne znači potpunu odvojenost, onda znači i saradnju grana vlasti uz uvažavanje njihove ravnopravnosti.

Tako da u tom dijelu koji se odnosi na bilo koju vrstu iskaza sudske grane vlasti i mi ćemo sa parlamentom razgovarati, ali u ovom dijelu na osnovu ovog zahtjeva ne treba da vas začudi odgovor koji ste dobili iz Privrednog suda i iz Vrhovnog suda. Međutim, mislim da u tom smislu vjerovatno treba precizirati, dopuniti, na koje okolnosti vi želite da vidite sudiju Miodraga Anđelića ili nekog drugog sudiju u zgradi parlamenta. To su moji odgovori, ostajem otvoren za pitanja, izvinjam se ako sam duže govorio.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Korisno je bilo i načelni komentari i konkretni odgovori na konkretna pitanja.

Imamo dosta prijavljenih komentara. Kolega Damjanović i ako je dobio odgovore na kraju prvi se javio za komentar.

Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam.

Biće odgovori i komentari onoga što su komentarisali predstavnici sudske vlasti, odnosno gospodin Vukčević. Dakle, da budem sada potpuno precizan, ovaj parlament je donio Odluku o otvaranju Parlamentarne istrage u smislu ... zakona smo konsultovali ministra pravde, da li postoje smetnje, odnosno sudski postupci koji se tiču teme istrage koji bi smetali. Tema istrage je zaštita državne imovine i postupanje državnih organa. Dobili smo obavještenje od gospodina Pažina da se vode četiri parnična postupka bez vrednosnoga suda. Parlament je odlučio da to nije diranje u meritum parlamentarne istrage i sprovodi istragu i tačka, kraj. Nema više nikakve diskusije predsjednice Vrhovnoga suda sa ovim domom, ne sa mnom, meni je ne bitno to, mi smo završili jedan dio posla. Biće izvještaj, glasaćemo o njemu, potpuno ne bitno, ali sa

parlamentom. Kažem, negdje kad dođe do promjena u sistemu vlasti mogu da se donesu neke male izmjene zakona pa se klatno vrati na drugu stranu, to svi treba da imamo u vidu.

Ne može se tražiti od mene, gospodine Vukčeviću, primjera radi, kao predsjednika Odbora za budžet, da dam podršku nekome ko meni ovako ovo piše, potpuno otvoreno. Nije dobro, ne zbog mene, ne zbog vas, nego zbog sistema balansa vlasti.

S druge strane, da završim priču oko Privrednog suda. U slučaju koji se vodi takođe gdje je tuženi Trebjesa, da ne govorim ko je tužioc, ne može se obezbijediti pravo na javno suđenje jer nema sudnice Privrednog suda. Katastrofa. Ljudi imaju taj problem, da ne govorim o izuzećima i tako dalje. Da zaključim, poštujem pravo, jednu temu neću sada da je otvaram, ali sa njom zaključujem, poštujem pravo da sve tužene strane, odnosno sve strane na suđenju misle da je prioritet njihov, ali mora negdje biti senzibiliteta i kod Sudskog savjeta i kod sudija, da su neki slučajevi hitniji od drugih. Ovdje samo ukazujem na slučaj koji se vodi u sporu protiv Hypo Alpe banke zbog onih švajcaraca što je, takođe, bio parlamenta.

Gospodine Vukčeviću, što vi efikasnije odradite vaš dio posla manje će biti za nas problema. Mi moramo, mi smo prinuđeni zbog javnosti da ulazimo u neke stvari i da miješamo kompetencije. Gdje imamo po godinu dana od strane sudećeg sudije, mislim da više nije u tom sporu taj sudija, sutkinja, kojoj godinu dana treba da donese ... mjeru, kojoj godinu dana treba da od momenta kada se napravi pripremno ročište da se traži pismena predstavka vještaka. Dvije godine su ljudi izgubili, predmet de facto nije ni počeo da se sudi i onda je ovdje donešen zakon. Šta imamo sad? Imamo to što imamo.

Zaključujem i zahvaljujem potpredsjedniku Simoviću. Mi smo se razumijeli gospodine Vukčeviću. Rekao sam da od kad ste vi na čelu Sudskog savjeta od tih prvih sjednica nadam se da se neće desiti da kod tajnog ocjenjivanja kandidata jedan dio članova Sudskog savjeta ima u decimalu istu ocjenu kandidata kao i predsjednik Vrhovnog suda, bio sam jasan. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, sa dosta značajnim prekoračenjem u dijelu komentara i određenim temama koje su ipak teme za ovaj dom, koje ste otvarali, koje se čini mi se manje tiču sudske vlasti, a vezano za poštovanje Zakona o parlamentarnoj istrazi, jer i ono što je odluka ovog doma ne znači da je sveto slovo, da je do kraja u skladu sa zakonom, ali o tom potom. Očekivao sam tu malo jasnije komentare, ali potpuno razumijem poziciju sudske vlasti i u odnosu na ono što je ovaj zakonodavni dom. Hvala vam.

Sada bih zamolio gospodina Kalača da uzme riječ.

ALMER KALAČ:

Gospodine Vukčeviću, hvala Vam na datom odgovoru i hvala Vam što ste me podsjetili na našu prošlogodišnju raspravu ili dijalog po ovom pitanju. Tačno je, kazali ste na kraju da ako uporedimo Izvještaj za 2014. u odnosu na 2013. da će biti stanje nešto drugačije. Sa tim sam saglasan, stanje jeste drugačije, ali pitanje ratnih zločina i pitanje srazmjerne zastupljenosti je nešto od čega mi ne odustajemo. Ako hoćemo da je Crna Gora građanska država i da su svi građani ranopравни i da se svi osjećaju podjednako bezbjedno u Crnoj Gori ova pitanja moramo riješiti. Za nekog su možda to minorna pitanja, za nas su krucijalna i to je minimum od kojeg mi ne odustajemo dok se ne riješi.

Kada ste govorili o rješavanju pojedinih slučajeva pretpostavljam da ste mislili na slučajeve ratnih zločina gdje je optužen veći broj ljudi i da su onda to procesi koji traju dug vremenski period, a kada smo govorili o odnosu kvaliteta i kvantiteta smatram da to ne abolira od odgovornosti institucije. U Izvještaju koji je pred nama na strani 49 struktura riješenih starih predmeta po godinama pa je tako u 2014. godini riješen jedan stari slučaj iz 1963. do 2014. to je 51 godina. Da li neko treba da čeka 51 godinu da bi bio slučaj riješen? Na istoj strani 49 struktura ne riješenih starih predmeta po godinama - najstariji izvještaj je iz 1975. godine, ja sam rođen 1975. godine, znači 40 godina taj slučaj nije riješen. Ako, ja smatram, a pretpostavljam da ste i vi sličnog mišljenja, da zasigurno trebamo čekati da se slučajevi iz '90-tih godina u pitanju ratnih zločina čekaju 40 ili 51 godinu, kao što je to slučaj sa ovim starim predmetima da bi bili riješeni. Da li taj broj godina treba da čekaju porodice žrtava? Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Kolega Popoviću izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Poštovani gospodine Vukčeviću, gospođo Jovović,

Vratću se na ne cjelovit odgovor koji se tiče Osnovnog suda u Kotoru.

Da li vi možete da reagujete i da dovedete sudije u Kotor, a da građani i advokati ne odlaze sa svojim predmetima na Cetinje i u Nikšić. Da parafraziram.

Vi ste ovdje potvrdili dijagnozu koja se tiče ove stvari, ali nijeste ponudili nikakvu terapiju i ovdje je ustvari nevjerovatna situacija. Što se može preduzeti da Muhamed dođe brijegu, a ne

da brijeg ide Muhamedu? Dakle, to je ono osnovno, jer je situacija koja se dešava u Kotoru da stotine ljudi dnevno ide ka Cetinju, Nikšiću da bi učestvovali u svim tim parnicama neodrživa.

Paralela sa zdravstvom. Ljekari, specijalisti dolaze u opšte bolnice u Kotor, u Cetinje, u Bar, u Berane, Pljevlja. Naravno dešava se i obratna situacija da mnogi pacijenti idu u Klinički centar Podgorice, ali ovdje je to po novom zakona, odnosno Prijedlogu zakona o zdravstvu koje je još uvijek u proceduri da će se ubrzo usvajati na neki način riješeno, tako da vas molim, apelujem da preduzmete nešto da bi se ova situacija u Osnovnom sudu u Kotoru riješila. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama. Koleginice Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine Vukčeviću,

Imajući u vidu činjenicu da ste tražili da vam se dostavi sve ono što je vezano za "Košutu" i "Telekom" svakako da ćete dobiti to, ali želim zbog crnogorske javnosti da kažem da će sadržaj pitanja biti kako se desilo da u prvom isplatnom redu u slučaju stečaja "Košute", a kasnije "Montenegro modern šuza" ne budu radnici, a da budu u 2001.godini po rješenju Privrednog suda u Podgorici Motenegro banka Republika Crna Gora, Jugobanka i ostali, pa se čak desilo da preostali dio imovine od vrijednosti od milion dvjesto šezdeset šest hiljada se prenosi Fondu za razvoj Republike Crne Gore, a da radnicima ništa nije isplaćeno.

Kako se desilo to da "Montenegro modern šuz" koji je pravi sledbenik "Košute" bude u poziciji da apsolutno ima zaštićenu dokumentaciju kod Privrednog suda i da se dokumentacija na zahtjev punomoćnika ne dostavi radnicima koji čekaju poslanike ispred Skupštine Crne Gore ovdje i na Cetinju i obavještavaju nas da nemaju za šta hleb i ljekove da kupe. Mnogi od njih su bolesni. To ću vas pitati i mislim da je red da zbog crnogorske javnosti dostavite taj odgovor, kao i za "Telekom" i znam da hoćete, pa ćemo onda nakon toga vidjeti šta dalje i kako dalje, jer ne bi bio red da se proda i ona zgrada "Košute" i ono što su radnici stvarali, a već im je imovina sva rasprodata, a da centa oni od toga ne dobiju, jer radnici "Košute" moraju biti obeštećeni. Oni imaju svoja potraživanja, čak je i novi punomoćnik prijavio ta potraživanja. Sigurno da je to neko ranije prijavio ili ako nije zašto nije, pa da se utvrdi ko je to napravio propust pa da se traži krivična odgovornost, pa ne možemo više ovako da se igramo telefona da se ne zna ko šta u

ovoj zemlji radi i ako nas neko zastupa onda treba da znamo ko nas zastupa i zašto nas nije zastupao onako kako treba, pa da se pokrene pitanje i građanska i krivično pravna odgovornost tih ljudi.

Ono što hoću da kažem jeste nešto što se odnosi na izvještaj, a crnogorsko pravosuđe je i sistem sam umjereno spreman, što je dobra informacija iz samog izvještaja. Određeni napredak postoji u ovoj oblasti, ali taj napredak se u Izvještaju Evropske komisije odnosi na donošenje zakona koji je donio ovaj Parlament, koji je pripremala Vlada, a mi parlamentarci dali koliko smo mogli, shodno svojim sposobnostima, doprinos da to bude što kvalitetnije. Znači sada se od vas očekuje da se to primijeni u potpunosti u praksi.

Sudstvo je sada na potezu, jer smo mi odradili i izvršna vlast i zakonodavna što je najbolje mogla u dijelu oko kaznene politike, jer vrlo je važno da shvatimo da borba protiv korupcije jeste ključna vaša orijentacija i tužilaštva koja mora biti u perspektivi. Korupcija ostaje preovlađujuća u mnogim oblastima i nastavlja da predstavlja jedan ozbiljan prema izvještaju i prema onome što imamo u izvještaju do sada kaže nije bilo konačnih presuda za slučajeve korupcije na visokom nivou. U samom Izvještaju Evropske unije navodi se to i kaže dasu donesene dvije prvostepene presude za bivše gradonačelnike, ali sudski postupci i dalje traju. Nekoliko istraga je u toku, ali određeni broj slučajeva korupcije na visokom nivou nikad nije bio predmet ozbiljne istrage, ovo se odnosi već na istragu. Političke vlasti treba da osiguraju da organi za sprovođenje zakona u potpunosti su ovlašćeni da postupaju djelotvorno i nepristrasno kada je ... navode u korupciji. Ovo je sad za vas. I kaže:"U slučajevima korupcije na niskom i srednjem nivou sudovi često primjenjuju kazne koje su manje od minimalnih kazni propisanih krivičnim zakonikom". E, ovo je ono gdje i Evropska komisija primećuje da su ovo manje kazne od onih koje su predviđene kao minimim.

I na kraju oko oduzimanjem sredstava nije naloženo ni u jednom slučaju korupcije da se oduzmu ta sredstva, to je Izvještaj Evropske komisije. Oko finansijskih istraga ne bih govorila vama, nego ću sačekati tužioca da malo oko toga popričamo, jer to nije vaš posao. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Imamo još dva komentara kolege Rastodera i kolege Vuletića.

Izvolite kolega Rastoder?

RIFAT RASTODER:

Hvala.

Gospodine Vukčeviću,

Ne znam zašto, ali izbjegli ste da uopšte prokomentarišete moje ključne konstatacije i primjedbe oko zločina. Donekle vas razumijem, presude su presude i ako neko ne zna, ti slučajevi su u Crnoj Gori apsolvirani. Za zločine koji su se desili, a ima ih desetak i više sa svim elementima zločina maltene izuzev u par nekih slučajeva niko nije kriv. I ostaje sad jedino moguće procesuiranje prema međunarodnim sudovima. Nadam se da će se to destiti, ali ipak sve to je zasluživalo radi Crne Gore, radi sudstva Crne Gore jednu analizu šta se to dogodilo? Ko je zaista kriv? Ko možda nije pribavio odgovarajuću argumentaciju u istrazi ili ne znam gdje, ili su naročito neki međunarodni principi, međunarodne norme tumačene proizvoljno i na način kakav makar praksa u regionu ne poznaje. Evo, jedino možemo očekivati od Sudskog savjeta kao nove institucije kojoj je stalo da ozdravi i sudstvo i čitav sistem na kraju krajeva. Stalo nam je da sud učinimo što zdravijim, posebno, naravno sudstvo, tužilaštva i tako dalje i tako dalje i od koga očekivati ako ne od Sudskog savjeta koji bi moglo na neki način u nekoj formi organizovati analizu toga šta se to zaista dogodilo u Crnoj Gori, jer biće još pitanja.

Pitaće nas međunarodni sudovi jednog dana i pitaće nas iz međunarodne zajednice šta je sa ovim bilo? Moraćemo odgovarati, tako da neko to mora učiniti. Moram reći, koliko god neprijatno bilo i vama i meni je ja godinama i ono što kažem, evo i pričam i pišem, ali ipak ne mogu se zaustaviti na tome i Boga mi ću pisati i dalje i, naravno, pomoći svima da se ovo procesuiraju do Međunarodnog suda pravde.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Vuletiću. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, gospodine Vukčeviću, predsjedniče Sudskog savjeta,

Moja pitanja su bila, prije svega, produkt, rekao bih, vašeg apela sa sjednice za politički sistem, pravosuđe i upravu koji smo održali početkom ljeta u dijelu gdje ste izrazili svoje nezadovoljstvo da makar jedan dio, koliko sam shvatio, Sudskog savjeta nije profesionalizovan, a trebao bi da bude profesionalizovan. Meni nije jasno da li se radi o pojedinačnim referatima ili

kolektivnom nekom referatu ili dijelom referata. Ali, u svakom slučaju imajući u vidu da se sa zakašnjenjem tako da kažem razmatramo i te kako značajni izvještaj. Cijenio sam da je dobro da postavim to pitanje i zbog vas i zbog šire javnosti, zbog svih nas da vidimo koji je to put, da bi i mi u Crnoj Gori slijedili praksu iz okruženja, kako ste i sami rekli i na pravi način omogućili Sudskom savjetu da obavlja svoju funkciju.

U drugom dijelu, mislio sam da u okviru raspoloživih budžetskih sredstava se može iznaći toliko finansijskih sredstava , primjera radi, ja sam eto kao jedan primjer naveo sudnicu u Bijelom Polju da se neka prostorija osposobi da se tu, zaista toliko prije iz značaja, dio posla vezano za rad sudova iz te nadležnosti koji se odnose na Pljevlja, a i u svim ostalim sredinama može regulisati. Nijesam dobio odgovor da tu ima bilo kakvog pomaka, a mislim da bi dobro bilo ukoliko nema, nekih bitnih da kažem tako pomaka, kako u Pljevljima tako i u sredinama u sređivanju tih tehničkih i obezbjeđivanju tehničkih uslova za rad da bi izuzetno značajno bilo da se to u projekciji rada, vašoj i u projekciji obezbjeđivanja budžetskih sredstava nađe kao neophodna stavka u potrebnom iznosu za ono što je najnužnije i najneophodnije da bi se moglo kvalitetnije i sadržanije i bolje raditi u okviru sudskih institucija. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Sa ovim smo završili uvodne diskusije i komentare predsjednika Sudskog savjeta. Nastavljamo sa drugim krugom diskusija.

Kolega Veljko Zarubica ima riječ. Izvolite.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane koleginice, poštovane kolege, poštovani predsjedniče Sudskog savjeta sa saradnicom, poštovani građani,

Ovogodišnji izvještaj Sudskog savjeta, koncepcijski se razlikuje u odnosu na izvještaj iz prethodnih godina. Naime, kako je navedeno u uvodnom izlaganju ovogodišnji izvještaj sačinjen je po prvi put na osnovu uputstva o izradi statističkih izvještaja o radu sudova, koji se oslanja na smjernice za statističke podatke u pravosuđu usvojena od strane Evropske komisije za efikasnost pravosuđa iz 2008.godine. Samim tim je obezbijeđena veća čitljivost, preglednost, kao što ste i naveli podataka o radu sudova za 2014.godinu. Ono što u svakom slučaju ostaje kao prioritetan zadatak u budućem radu sudova je dalje jačanje osnovnih principa objektivnosti

i nepristrasnosti, pravednosti, transparentnosti, kako bi sudstvo odgovorilo fundamentalnom principu jednakosti građana pred zakonom.

U dijelu transparentnosti, dostupnosti rada sudova, evidentni su napori Sudskog savjeta u tom pravcu, kako informisanjem javnosti putem saopštenja, održavanje konferencija za štampu tako i sa povećanom saradnjom sa nevladinim i međunarodnim organizacijama i ambasadama.

Prema podacima iz izvještaja stopa ažurnosti svih crnogorskih sudova je veoma visoka, a stopa efikasnosti prema CP indikatorima iznosi 86,14%, što u odnosu na 2013.godinu, predstavlja značajan napredak. U dijelu rješavanja predmeta starijih od tri godine broj neriješenih predmeta, smanjen je za 21,65% dok je ukupan broj neriješenih predmeta u odnosu na 2013.godinu, smanjen za 4,11%. Strategijom pravosuđa 2014 - 2018.godina se u okviru strateškog cilja, jačanja dostupnosti i transparentnosti javnog povjerenja u pravosuđe, kao jedan od strateških smjernica je predviđeno razvijanje i unapređenje besplatne pravne pomoći. U dijelu izvještaja koji se odnosi na besplatnu pravnu pomoć u 2014.godini, ukupno je podnijeto 700 zahtjeva, od čega je odobreno 570 što u odnosu na 2013.godinu predstavlja povećanje za oko 8% odobrenih predmeta. No, bez obzira na određeni napredak, ipak se mora konstatovati da je i dalje veoma mali broj građana upoznat sa sistemom besplatne pravne pomoći i da prije svega treba raditi na njenoj promociji, tim prije što su usvojene izmjene i dopune postojećeg zakona koji preciznije definiše određene norme u ovoj oblasti, a država izdvaja značajna sredstva po ovom osnovu.

Prolazeći kroz ovu brojku u izvještaju se nameće potreba da se pomene uloga pravosudnog informacionog sistema, koji je značajno osavremenio rad sudova, od koga je još u prošloj godini završena implementacija novih funkcionalnosti u svim sudovima koje su obuhvatile elektronsku slučajnu dodjelu predmeta kao i izradu automatskih obrazaca.

U ovoj godini nastavljen je rad na njegovom unapređenju, kako bi se prije svega osnažila osnova za unapređenje elektronske dodjele predmeta bez uticaja ljudskog faktora.

Naravno, kao što je navedeno u zaključcima i smjernicama iz izvještaja u Budžetu za narednu godinu, potrebno je obezbijediti, između ostaloga, značajna sredstva za održavanje postojeće opreme i softverskih licenci, zamjene dotrajale računarske opreme i nabavke one koja nedostaje, kao i sredstva za dalju obuku informatičkog i drugog osoblja u pravosuđu, na šta Sudski savjet sa pravom skreće pažnju. Da ne govorimo o obezbjeđivanju adekvatnih prostora za smještaj sudova kao i sudskog savjeta o čemu je bilo već govora, što bi u svakom slučaju doprinijelo povećanju efikasnosti i ažurnosti kao i kvalitetu rada sudskog sistema. Uostalom,

objektivnost izvještaja i izazovima pravosudnog sistema u narednom periodu govori posljednji pasus iz izvještaja u kojem se navodi da rezultati Sudskog savjeta i sudstva koji su bili opredjeljujući za otvaranje pregovaračkog procesa i dalji put evropskih integracija nijesu dovoljni i konačni zbog čega će se nastojati da se ozbiljno i potpuno odgovori na strateške ciljeve, koji su do 2018.godine postavljeni pred sudsku granu vlasti. Pri tome se mora ojačati njegova nezavisnost, opredjeljivanje samostalnog budžeta i jačanjem njegovih administrativnih kapaciteta. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Koleginice Marković. Izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Uvaženi predsjedniče Sudskog savjeta i članice Sudskog savjeta i građanke i građani Crne Gore,

Pred nama je kao i prošle godine i prošlih godina jedan izvještaj Sudskog savjeta, jedna statistika koja mene kao poslanika i pravnika baš nije nešto fascinirala jer statistika je nešto što ne ukazuje na probleme u jednoj oblasti, sem samo na brojke. Recimo, u ovom izvještaju vidimo, koristeći metodu... da je efikasnost, ažurnost bila preko 100% i onda se stiče dojam da je to rad sudova bez greške, bez uticaja itd.

Međutim, kada se to malo bolje pogleda, recimo u tom izvještaju nema stvarnih problema pravosuđa. A stvarni životni problemi pravosuđa su oni sa kojima se građani Crne Gore susreću svakodnevno u sudnicama, u dostavljanju presuda, podnesaka itd. Šta ću reći da je ovaj izvještaj prepun hvalospjeva koji nije naišao baš kod Evropske komisije. Vi ste citirali da je bio napredak, samo radi građana Crne Gore da kažem da to nije bio napredak u pogledu rada sudova, nego je bio napredak u pogledu donošenja zakonodavnog okvira na osnovu koga će sudovi da rade, a druga rečenica ide da je taj napredak ograničen, jer se ne koriste u praksi svi ti zakoni koji su do februara mjeseca ... godine donijeti.

Šta to ukazuje? Ukazuje isto kao i u ovom izvještaju Evropske komisije da je akcenat stavljen na krivična dela organizovanog kriminala i korupcije, gde se kaže da nema pomaka, da su donijete par presuda za korupciju na niskom nivou, da su pokrenuti nekoliko postupaka prema gradonačelnicima, znači ukazuje na totalni pad u odnosu na prošlu godinu. I sama

predsednica Vrhovnog suda je, u jednom svom intervjuu, rekla da će biti onoliko koliko bude optužnica. Međutim, da u prošloj godini nije bilo praktično nijednog predmeta organizovanog kriminala. Mi znamo da je osnovni uslov da bi ušli u Evropsku uniju upravo vladavina prava i borba protiv organizovanog kriminala i korupcije. Zato, trebali ste u ovom izvještaju kazati na šta se odnose 52 predmeta, da li su to naslijeđeni predmeti i da li u 2014. godini postoji i jedan novi predmet, kada se kaže urađena su 32, ostala su 20 i ne znam koliko beše itd.

Na šta bih dalje ukazala a što je i Evropska komisija ukazala? To je da je dat zakonodavni okvir za nezavisnost, nepokretnost, kako bi oni rekli, sudija, ali da postoji uticaj preko Vrhovnog suda upravo kroz pojam opštih načela i stavova na osnovu kojih sudije moraju da sude. Jer, svakomesečno su sjednice predsjednika sudova sa predsednicom Vrhovnog suda na kojima se zauzimaju opšti stavovi i mišljenja. Tako da predmeti koji se donesu na osnovu opštih načela i mišljenja se ne poklapaju. Daću vam opet primer i prošle godine sam navodila primer da je podignuto oko 1000 i nešto tužbi građana Andrijevice i Plava, usled nestanka električne energije, koji su štetu trpjeli i da su prve presude osnovnih sudova Plava i Berana bile usvsjsjuće. Posle kada su zauzeta opšta načela i stavovi i opšta mišljenja Vrhovnog suda, Višeg suda počeli su da donose presude kojima su odbijali tužbene zahtjeve. Sada imamo građane prvog i drugog reda. Na osnovu istih dokaza, na osnovu istog pravnog i činjeničnog stanja tu je došlo do nekog političkog uticaja na osnovu koga su zaustavljeni predmeti u njihovom usvajanju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Imamo još dvije diskusije. Želim da se zahvalim kolegama Obradoviću, Husniji Šaboviću i Šefkiji Muriću što su odustali od diskusija, a u cilju racionalnosti potrošnje našeg zajedničkog vremena.

Sada bih zamolio koleginicu Vuksanović i nakon nje koleginicu Šćepanović. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedavajući, kolege poslanici, predstavnici Sudskog savjeta, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalazi jedan izvještaj sa kojim ja kao poslanik Socijaldemokratske partije apsolutno nijesam zadovoljna. Ono što želim da pohvalim to je rad lektora na ovom izvještaju i rad kompjuterske pripreme, gospodin Željko Stanković i Jovica Tadić.

Zašto kao poslanik Socijaldemokratske partije nijesam zadovoljna ovim izvještajem. Pun je statistike. Odlično znamo da kvantitet ne može da ide bez kvaliteta, ali ako pravimo razliku u tom tumačenju, onda možemo reći da je bolje jedna kvalitetna sudska odluka ili kvalitetan izbor sudija nego više nekvalitetnih odluka. U tom smislu, kvantitet nikada ne može ići bez kvaliteta, a kvalitet nekada i može da ide i bez određenog stepena kvantiteta, ne u potpunosti, ali bez određenog stepena.

Ono čime ću prvo početi da se bavim, to je izbor sudija. Nevjerovatno je kako se to biraju sudije. Kada kažemo riječ "izbor", onda to ne obavezuje po Ustavu Crne Gore članove Sudskog savjeta da moraju izabrati one koji su prvorangirani. Potpuno se slažem sa tim jer onda ne bismo govorili o izboru ako imamo nekog ko je prvorangiran i ako je drugorangirani i trećerangirani. Vrlo je začuđujuće da je u više navrata, pogotovo u poslednjem izboru sudija Osnovnog suda u Podgorici, imamo situaciju da se ne biraju najbolji kandidati za sudije, prvih troje, četvoro nego se bira neko ko je 31. ili 32. ne znam tačno, nemojte me uzeti za mjesto. Koji su to kriterijumi koji su opredijelili članove Sudskog savjeta da baš ovoliki dijapazon naprave u izboru sudija? Da ne govorimo o tome da neke kandidate i ja poznajem jer sam im predavala na Pravnom fakultetu i završili su sa prosječnom ocjenom 10,0. Da ne govorimo o tome da su pokazali najbolje rezultate na testovima. Nemojte se, gospodine Vukčeviću, pozivati na tajno glasanje.

Obraćam se čitavoj javnosti Crne Gore i izvinjavam se javnosti Crne Gore i mojim kolegama što sam ja kao poslanik Socijaldemokratske partije predložila amandman da glasanje o Sudskom savjetu bude tajno. Sada sam se pokajala jer sam vjerovala u izvjesnu intelektualnu slobodu članova Sudskog savjeta. Ono na šta je ukazao kolega Damjanović, odlično smo svi shvatili i to ne ukazuje na to da postoji intelektualna sloboda. Možda ne ukazuje na to, neću da tvrdim sve, ali vi odlično znate na šta je ukazao kolega Damjanović.

Ono na šta želim da ukažem jeste da svaki član Sudskog savjeta bilo da je iz reda sudija ili reda uglednih pravnika i dalje hoću da vjerujem da nije glasao dirigovano. Naprosto hoću da vjerujem da su sudije nezavisne i da nikad nijedan sudija koji cijeni sebe, svoj moralni i svoj stručni integritet nije dozvolio da mu bilo ko sugerise kako će da budu je kandidata. I dalje ću da vjerujem u to. Naprosto ne mogu da vjerujem da neko ko je u prvih pet rangiranih nije izabran za sudiju iz više navrata sa najboljim rezultatima na testu, a jeste neki sa 30 i nekog mjesta. Žalosno je da mi ne biramo sudije u parlamentu. Mislim da Evropska komisija treba da razmisli o tome da se izbor sudija i predsjednika sudova vrati u parlament Crne Gore. Mislim da će biti malo objektivniji izbor. Mislim da i vi vjerujete u to, gospodine Vukčeviću, koliko vas ja znam kao uglednog pravnika, je li tako.

Ono na šta želim da ukažem jeste slučaj delegiranih predmeta kada je u pitanju Cetinje. Da li imamo slučajeve da su u Osnovnom sudu u Cetinju delegirani predmeti iz kotorskog Osnovnog suda, a da se radi o predmetu spora gdje se govori o sporovima na nepokretnostima? Jer, odlično znamo da po zakonu mjesna nadležnost se utvrđuje prema mjestu gdje se nepokretnost nalazi. Da li imamo takvih slučajeva?

Ono što je značajno jeste da su moje kolege prethodno pomenule pitanje ratnih zločina i presude ratnim zločinima, što ni malo ne možemo pisati u svijetlu stranu crnogorskog pravosuđa, da ne upotrijebim izraz koji možda nije adekvatan na ovom mjestu.

Koleginica Jasavić pita se kako je Privredni sud donio odluku, a da nije zaštitio u sudskoj odluci radnike. Znae kako? Mi imamo sudije u našem pravosuđu koji ne znaju zakone ili neće da čitaju zakone, a da ne govorim o uporednoj praksi.

Francuski građanski zakonik iz 1804. godine govori o potraživanjima radnika, samo još jedna digresija, u stečajnom postupku kao super privilegovanim potraživanjima, to su super privilege, a italijanski građanski zakonik govori o potraživanjima radnika u stečaju kao prvorangiranim privilegovanim potraživanjima pod terminom "privileđo". To su instituti koji su zapisani u građanskim zakonicima tih država. Vi znate od kada datira francuski i italijanski građanski zakonik. Kod nas ne samo da se ne poštuje zakon nego se ne čita uporedna praksa. To svaki sudija treba da prati.

Na svu sreću, kao poslanik Socijaldemokratske partije u svom političkom djelovanju imam podršku predsjednika moje partije, mog Poslaničkog kluba da mogu slobodno da izrazim svoj stav. U ovom slučaju neću podržati Izvještaj o radu Sudskog savjeta. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

I u granicama dozvoljenog vremena. Hvala vam.

Da li sam razumio da predsjednik Savjeta želi komentar na diskusiju? Razumio sam da vi želite. Vi možete posle svakog poslanika da se javite, prije završne riječi, to bi bila sugestija, da ne bi u završnoj riječi imali polemične tonove koji bi izazvali reakciju. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Htjela sam i prije da ukažem na to, to sam primijetila kod vas, uvaženi predsjedavajući, vi ste i prije sugerisali predstavnicima određenih institucija da ne pominju one sa kojima stupaju u razgovor da ne bi, znači, proizilazi ako on ne pomene moje ime i prezime da ja nemam pravo na odgovor. Ja vas molim da to kao predsjedavajući ne radite, jer ja imam možda pravo da

iskomentarišem i njihov odgovor. Dopustite mi da u parlamentu Crne Gore kao glas naroda govorim. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ja sam pogriješio, ja sam, ne, ne, ja sam htio da zaštitim, ja sam samo želio da zaštitim poziciju poslanika i zamolio predstavnika predlagača, u ovom slučaju predsjednika Sudskog savjeta, da u završnoj riječi ne polemiše sa poslanicima jer vi onda ne možete imati pravo na odgovor i zbog toga sam molio, ako ima potrebe da pravo na komentar iskoristi tokom diskusije. Prema tome vjerujem da nije vaša procjena moje proceduralne reakcije bila adekvatna.

Hvala vam.

Za komentar diskusije kolegkinice Vuksanović javila se kolegkinica Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Da svjedočimo vašim dobrim namjerama gospodine Simoviću, jer sam ih razumjela kao dobre namjere sa ciljem da date priliku gospodinu Vukčeviću da se sada izjasni da bi kolegkinica imala priliku da dalje govori, ali postoji u ovom parlamentu još nas koji imaju dobre namjere i u tom pravcu želim da polemišem sa uvažanom kolegkinicom Vuksanović i da joj dam priliku da ovdje malo bliže pojasni, za mene vrlo uznemiravajuće informacije koje sam dobila, koje želim da podijelim sa crnogorskom javnošću i da dam priliku ponovo gospođi Vuksanović da potvrdi ili demantuje ono što sam čula.

Ne znam da li sam vas dobro razumjela gospođu Vuksanović. Vi ste rekli da je prilikom izbora za sudije osnovnog suda, od 30 i nešto kandidata, recimo 40, onaj koji je bio na 31. mjestu, 30 i nekom izabran za sudiju osnovnog suda i da, bez obzira na vaš amandman i tajno glasanje, jeste zabrinjavajuće da se u prvih 10 nije eventualno izabrao neko, nego smo se negdje konsolidovali u Sudskom savjetu i odlučili da izaberemo onog koji je bio poslije 30. mjesta. Ne znam da li sam dobro razumjela. Ukoliko je to istina onda je to nešto o čemu trebamo da razgovaramo u ovom parlamentu, to je nešto o čemu treba da razgovaramo sa Sudskim savjetom. Voljela bih da imam priliku da dobijem obrazloženje, jer je suština uvijek u kvalitetnom obrazloženju i u dobrim razlozima za to obrazloženje koji mogu da zadovolje osnove i kriterijume zdravog razuma. Pa računamo na zdrav razum svih nas i očekujemo odgovore zdravorazumske od Sudskog savjeta da bi mogli dalje da ova vrlo važna pitanja otvaramo, jer je bitno da ne diskriminišemo kvalitet, jer u crnogorskom društvu već 25 godina i više, skoro 27 godina imamo fundamentalnu diskriminaciju za koju tvrdim da je evidentna i na djelu, a to je diskriminacija

kvaliteta. Kome to smeta kvalitet u Crnoj Gori? To se mora postaviti kao pitanje i dobiti odgovor od onih koji odlučuju ko od tih mladih ljudi dobija a ko ne dobija šansu. Vi ćete nam dati odgovor. Završavam sa ovim.

Oko isplatnih redova, uvažena koleginice Vuksanović, vi ste govorili o građanskom pravu, vi ste govorili o onom što je vaša struka, vi ste govorili o isplatnim redovima u uporednoj praksi, a ja bih sad samo malo ovdje oko Zakonu o stečaju gdje po našem zakonu, isplatni redovi, po članu 55, prvi isplatni red spadaju neisplaćene bruto zarade zaposlenih i bivših zaposlenih u iznosu minimalnih zarada za poslednje dvije godine prije otvaranja stečajnog postupka, sa kamatom od dana dospijeca do dana otvaranja stečajnog postupka i potraživanja zaposlenih prije i poslije podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka, na ime povreda na radu kod stečajnog dužnika.

Završavam sa tim, što postavljam opet pitanje - ko je to oštetiо crnogorske građane, ko ih je doveo na rub siromaštva, ko ih je doveo u poziciju da ne mogu lijekove da kupe, jer ih nije prijavljivao u ove redove isplatne i nije mu omogućavao da ostvare elementarna prava. Na to mora odgovoriti Privredni sud, privredni sudovi jer oni su ti u čijim rukama su bili novci naših građana koji su stvarali višedecenijski sve one kapitalne projekte koje smo nekada imali koji su kroz privatizaciju završili u rukama tajkuna crnogorskih koji će morati da polažu sud i pred historijom u političkom smislu i pred sudovima nezavisnim, kakve se trudi da stvori Pozitivna Crna Gora. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Prije vas, koleginice Vuksanović, samo dozvolite da se zahvalim koleginici Jasavić na tumačenju mojih dobrih namjera kad je u pitanju bila moja prethodna reakcija, jer koleginice Jasavić, u komunikaciji između koleginice Vuksanović i mene obično nijesu potrebni svjedoci, ali ovaj put je definitivno bilo korisno. Hvala vam još jednom.

Koleginice Vuksanović izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Samo da kažem, kolega Simoviću, svako ima pravo na svoje tumačenje namjera. Ja to tako nisam protumačila jer je to bila vaša indirektna sugestija usmjerena na ono o čemu sam ja govorila i za što sam u pravu.

Iz tri navrata je jedna kandidatkinja imala je najbolje rezultate na testu, što opet kažem, izbor ne podrazumijeva najbolje rezultate u smislu da mi moramo da izaberemo prvog, da vi morate da izaberete prvog, drugog ili trećeg. U posljednjem izboru jedan kandidat je imao najbolje. Igrom slučaja sve su moji bivši studenti koji su imali prosječnu ocjenu 10 ili blizu 10. Jedna kandidatkinja je čak imala prosječnu ocjenu 10 pa nije mogla da prođe. I hajde što niste njih izabrali, možda su mladi, pa eto tako, ne znam koji su kriterijumi, šta je to što oni nisu, koji to kriterijum nisu ispunili od onih tamo taksativno nabrojanih, ali da su izabrali nekog ko je iza 30. mjesta, to mi zaista nije jasno. I onda se postavlja pitanje - čemu trud mladih ljudi da imaju visok prosjek na studiranju? Čemu trud mladih ljudi, vi znate kako se oni trude i rade u sudovima, pretpostavljam da to uvažena gospođa Jovović zna koliko rade mladi ljudi kad dođu u sud, prate suđenje u parničnom i u krivičnom postupku, itd., pomažu sudijama, uče znanje. Čemu obuke, čemu nama centar za obuku sudija, šta će nama to? Ja se pitam šta će nama to ako imamo ovoliki dijapazon oko izbora sudija. Nemojte mi samo uzeti poslije u usta da sam rekla da neko mora biti prvorangirani. Ne, ne. Ali zašto onda nije onaj peti, nego 35. ili 31. ili ne znam već koji je. I nemojte se pozivati na tajno glasanje za to što to ne opravdava neke stvari, pogotovo one ...(Prekid)... kolega Damjanović. To je jasno da je glasanje samo figurativno tajno. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Koleginice Vuksanović prvo ja moram da reagujem, ponovo sa dobrom namjerom. Vi ste imali komentar na komentar koleginice Jasavić, a taj komentar ste iskoristili ponovo polemišući sa predsjednikom Sudskog savjeta. A pogled, da, ja sam i iz pogleda i sadržaja.... U redu, samo onako prosto da....

Dobro nastavljamo sa diskusijama. Imamo posljednju diskusiju za ovu tačku dnevnog reda od koleginice Marte Šćepanović, uz napomenu da je koleginica Maida Bešlić odustala od diskusije. Zahvaljujem joj se. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče.

Poštovani predsjedniče Sudskog savjeta sa saradnicom, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Bez pravosudnog sistema koji efikasno funkcioniše nije moguće uspostaviti potpunu vladavinu prava u jednom društvu. Država, ali i svaki sudija pojedinačno su odgovorni za unapređenje i zaštitu sudske nezavisnosti i jačanja povjerenja građana u rad sudstva. Rad svakog sudije pojedinačno na kraju daje ukupnu sliku o radu sudstva u toj godini.

Uvijek ističem da je sudska profesija za razliku od drugih, oduvijek bila izložena najvećem izazovu jer su sudske greške i propusti znatno vidljiviji od bilo kojih drugih, jer ne zaboravimo da u sudskim postupcima jedna stranka nikad ne biva zadovoljna jer je ona ta koja gubi spor o pravu ili o činjenicama. Ovo se najbolje ogleda u jednom dijelu izvještaja ovogodišnjeg koji se odnosi na aktivnosti Sudskog savjeta povodom podnijetih pritužbi kojih je u 2014. godini bilo čak 69 i one su se uglavnom odnosile na nezadovoljstvo stranaka odlukama koje su bile donijete na njihovu štetu.

Izvještaj Sudskog savjeta koji je danas pred nama na usvajanje, odražava svu kompletnost pravosuđa. Dakle, mislim da nije važno da li izvještaj ima 60 ili 160 strana, mislim da je važno da je taj izvještaj pregledan i kvalitetno urađen i da ukazuje i ovaj izvještaj da je u fokusu rada sudstva u prethodnoj godini interes svakog građanina da njegova prava budu kvalitetno i efikasno zaštićena u sudskom postupku. Smatram da, što se tiče konkretno izvještaja, da nema potrebe da bude toliko detaljan jer, kao članovi Odbora za pravosuđe, i svaki poslanik pojedinačno u vezi pojedinih dijelova izvještaja, može tražiti od Sudskog savjeta detaljnu analizu i detaljne segmente ovoga izvještaja i u tom pogledu dati svoj doprinos.

Prije nego što navedem statističke podatke iz ovog izvještaja želim da naglasim da su to, prije svega, statistički podaci koji su urađeni prema instrukcijama za prikupljanje statističkih podataka u skladu sa smjernicama Evropske komisije za efikasnost pravosuđa i da smatram da iz ovih statističkih podataka možemo mnogo toga da vidimo i gdje su prednosti i gdje su nedostaci rada, a da svakako to nisu zanemarljivi podaci kao što neko ističe da je to samo statistika. Prema tome, prema ovim podacima oni pokazuju da su crnogorski sudovi ažurni, da na nivou crnogorskog suda je stopa ažurnosti 100,18%, što je neznatno povećanje u odnosu na 2013. godinu kada je ona iznosila 98,5%, a da je stopa efikasnosti 86,14%.

Što se tiče ukupnog broja predmeta u radu koji su stariji od tri godine, pred svim sudovima je dodatno umanjen sa 21,65%, ali svakako je da se mora nastaviti da se radi na smanjenju ovih vrsta predmeta u radu. Ono što je, po meni, izuzetno važno jeste i trajanje postupka u složenim predmetima kod svih sudova u Crnoj Gori gdje su nam detaljno dostavljeni podaci da je do tri mjeseca završeno čak 55,99% tih predmeta, do šest mjeseci 17,77%, do devet mjeseci 10,39%, do godine 4,97% i preko godine 10,88%. Iz ove statistike ne možemo da vidimo, ne

možemo donijeti neki konkretan sud o prirodi tih postupaka i vezi zbog čega su neki postupci trajali duže, ali svakako mislim da će izmjene Zakona o krivičnom postupku i izmjene Zakona o parničnom postupku kojima će se prekinuti praksa upućivanja predmeta sa viših na niže instance bez ulaženja u meritum značajno doprinijeti da se trajanje postupka skрати.

Moram da napomenem da je i intenzivan razvoj pravosudnog informacionog sistema doprinio i transparentnosti rada i unapređenju kontrolnih mehanizama u radu svakog sudije pojedinačno, ali takođe iz Izvještaja se vidi da je za punu primjenu prisa neophodno omogućiti finansijska sredstva, kako bi on imao punu podršku u smislu ljudskih kapaciteta i tehničku održivost i smatram da bi kao poslanici trebalo da utičemo na povećanje budžeta za pravosuđe u tom segmentu, jer Izvještaj Evropske komisije, a to i mi znamo da se pris i održavanje prisa isključivo finansira iz donatorskih sredstava.

Na kraju želim da kažem da smatram da bi Sudski savjet u budućem periodu u svom radu trebalo da da akcenat na ujednačavanje sudske prakse kako bi se unaprijedila pravna sigurnost građana, jer posljednji period rada sudova je pokazao da u istim vrstama predmeta se rješava različito i to svakako utiče na pravnu sigurnost građana, kao što je pokazalo jedno istraživanje nevladine organizacije u saradnji sa Vrhovnim sudom da čak 48% ispitanika u sudu zaposlenih iz suda ne zna da postoji Odjeljenje za ujednačavanje sudske prakse pri Vrhovnom sudu. Mislim da o ovome treba da se u budućem radu Sudskog savjeta da akcenat. I moram na kraju da kažem da usvajanjem seta pravosudnih zakona ove godine, Sudskom savjetu su veliki izazovi ostvarljivi, što je pokazao i dosadašnji rad Sudskog savjeta u ovoj godini po primjeni, u odnosu na primjenu ovih zakona, ali posebno ukazujem i na veliki izazov Sudskog savjeta za sprovođenje strategije za reformu pravosuđa, posebno u dijelu koji se odnosi na racionalizaciju sudske mreže i u tom smislu ukazujem da bi u svom radu budućem, posebno morali voditi računa da sudovi moraju biti dostupni, pogotovo gdje su manja mjesta, sudovi moraju biti dostupni građanima.

I na kraju ,takođe očekujem obrazloženje u vezi izbora kandidata za sudije, jer je smisao zakona koji smo mi u ovom parlamentu donijeli bio da imamo visoko kvalitetan kadar u sudstvu.

Zahvaljujem se i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam. Bilo je korisno.

Zahvaljujem i kolegi Obradoviću, kolegini Maidi Bešlić i Šefkiji Muriću što su odustali od diskusija a i time doprinijeli našoj racionalnosti.

Sada bih zamolio predsjednika Sudskog savjeta, gospodina Vukčevića da uzme riječ.

Razumijem da će gospođa Jovović da da završnu riječ ili da komentariše odgovore na pitanja. Izvolite.

ŽELJKA JOVOVIĆ:

Prvo da pozdravim poslanike kao član Sudskog savjeta i sudija, član Sudskog savjeta jer ustupio mi je predsjednik, inače on treba da brani izvještaj i da obrazlaže, ali kao sudija odgovor na pojedina pitanja.

Pa onda poslaniku Kalaču ću, što se tiče nacionalne zastupljenosti, eto nije tu, ali radi javnosti da kažemo da Sudski savjet i te kako vodi računa o nacionalnoj zastupljenosti. Predsjednik je već rekao ako nemamo nacionalnih manjina kao kandidata ne možemo ih ni birati. U ostalim sudovima gdje se oni javljaju, znači pripadnici nacionalnih manjina, i te kako vodimo računa o tome, evo možete pogledati izvještaj za Osnovni sud u Podgorici i sudove gdje imamo pripadnike koji ispunjavaju uslove.

Što se tiče poslanika Popovića, evo ni on nije tu, da odgovorimo znači za Osnovni sud u Kotoru, pa to kad javnost sluša onda će reći - bože mili sudski savjeti i Vrhovni sud ne rade ništa po tom pitanju. Svaka sjednica predsjednika sudova i svaka sjednica Sudskog savjeta je tema Osnovni sud u Kotoru. I vjerujte, ni nama nije, šest sudija ode na bolovanje, žene su, ne možemo da vršimo diskvalifikaciju po rodu, sudije, evo imamo i sad jednu ostavku smo prihvatili, to je vrlo težak posao u Osnovnom sudu u Kotoru, vrlo obimni i složeni predmet, zbog nepostojanja dobrog katastarskog aparata, i onda ti predmeti sami po svojoj prirodi toliko dugo traju.

Mi smo predlagali, sad smo, na posljednjoj sjednici Sudskog savjeta predlagali ministru da pokušamo da preko vlade, ili preko, evo tu smo svi sad pa neka čuje i javnost, da pokušamo sa nekim službenim stanovima ili tako nešto. Sudije nisu inspirisane da konkurišu za Osnovni sud u Kotoru, dođe vrijeme, znači plata je ovolika koliko znate, vidjeli ste kolika je plata sudiji Osnovnog suda u Kotoru, odnosno ne samo osnovnog, govorimo trenutno u Kotoru, ali osnovnih sudija. On ne može da obezbijedi sebi egzistenciju da plati stan, da ostaje kao postanar bez stana u tim periodima kad neće da izdaju stan, Kotor je mali i to su ti problemi zbog kojih se sudije ne javljaju. Mi smo predlagali da se službeni stan obezbijedi pa da onda sudije budu inspirisane da dođu, sa porodicom da dođu.

Što se tiče upućivanja sudija, probalo se i sa tim. On je uporedio ljekare i sudije, to nije isti posao. Ljekar liječi, izvrši operaciju i završi posao, a ovo je proces koji traje. Sudija mora da

zakaže predmet pa ako stranke ne dođu da se ispune procesne pretpostavke i ne može to upućivanje je bilo na tri, šest mjeseci. Dalo je neke rezultate, a ne tako dobre, zbog toga se prešlo na upućivanje predmeta na druge sudove. Ovi predmeti se rješavaju, evo pokazali su se rezultati na Cetinju i u Nikšiću, ti se predmeti rješavaju ali mora se šire, nekako na nivou države, riješiti pitanje Osnovnog suda u Kotoru. I zaista postoje veliki problemi ali toga smo mi u Sudskom savjetu i te kako svjesni.

I još imam koleginicu, što se tiče poslaničkog pitanja poslanika Zarubice, ova besplatna pravna pomoć. Ja sam učestvovala i u nekoj emisiji, na televiziji je bila, ja sam zaprepašćena koliko je onih koji se bave time, bile su konkretno nevladine organizacije nisu upućene u pitanja besplatne pravne pomoći.

Bila je riječ o žrtvama nasilja u porodici u toj konkretnoj emisiji, gdje su rekli da ti sporovi, odnosno odobravanje besplatne pravne pomoći da traje dugo, da je sporo, tromo, i ne znam kako je to nazvano. Ja sam tada objasnila, očigledno da građanima nije dovoljno poznat institut besplatne pravne pomoći. Konkretno u tom slučaju je bilo da žrtve nasilja samo da se prijave u sud, u svakom sudu postoji besplatna pravna pomoć, da popune obrazac i oni su dobili besplatnu pravnu pomoć. I ovu priliku koristim konkretno za žrtve nasilja u porodici i za maloljetna lica kao oštećene, ta pomoć je samo da dođu u sud gdje imaju službenici za besplatnu pravnu pomoć, da se obrate i ispune formular, rješenje predsjednika za besplatnu pravnu pomoć dobijaju. U ostalim slučajevima besplatna pravna pomoć zavisi od materijalnih prilika, ali vrlo brzo se rješava i pozivamo građane, ukoliko su u takvoj situaciji da se jave za besplatnu pravnu pomoć. Milo mi je što ću razgovarati ovako sa kolegicom Jasavić i Vuksanović, jer smo kolegice, vi iz sudnice, znamo se, vi iz struke sa Pravnog fakulteta. Vi ste tako dali izvještaj da bi sad, da sam ja pored televizora, rekla bože mili šta se radi u ovim sudovima ili šta se radi u Sudskom savjetu.

Reći ću vam sljedeće - kolegice Jasavić, što se tiče uslovnih osuda, alternativnih kazni, sve smo prozivani. Ja sam jedno vrijeme vršila i dužnost predsjednika suda, pa sam bila malo i s te strane. Mi imamo znači 27,73 od ukupno zatvorskih kazni. Nas kritikuju zbog velikog broja zatvorskih kazni. Sad se ide na alternativne kazne, rad u javnom interesu i ostalo i znači sudovi u tom pravcu rade. Sad na osnovnim sudovima, ovaj podatak je iz osnovnih sudova, mi to stalno obrazlažemo, uslovne osude, kad vi čujete puno uslovnih osuda. Ali, uslovna osuda nije tako, krivična sankcija nije tako baš, ajde uslovna osuda pa nemamo ništa od toga. Nije svaki slučaj za zatvor, prosto znači, individualno, generalno, vi znate odlično i jedna i druga šta znači te uslovne osude i zatvorske kazne. S jedne strane imamo kritiku na puno vidjeli ste,

preopterećenost zatvora, pa vi ovdje donosite pomilovanja, amnestije i nama kao sudijama nije sve jedno kad mi izrekemo zatvorske kazne i amnestija, šta smo radili ništa, a to je prosto jedan širi koncept koji vi sigurno bolje znate od mene jer se time bavite sa aspekta države - Skupština. E, ovo što se tiče izbora za izbore, evo vi ste se osvrnuli na posljednje pa ste me pozvali kao sudiju da odgovorim na ovo pitanje. Da ne bi bilo sad ono ko se bira, prvo nije bilo, nije moglo biti ispod, 22 kandidata je bilo svega na tom odboru, on je bio, evo vi znate sigurno, a ja ću, gledaću da ne otkrijem identitet tih lica, lica koja su izabrana - znači sudije su imali izuzetnu podršku od sjednica odjeljenja više sudova u kojima su radili. Ova dva lica za koje ste rekli, znači i mi imamo, i mi smo svim kandidatima rekli da imamo vrlo težak posao kako biramo, jer su to sjajni kandidati, od dva kandidata koje vi pominjete, a mi znamo ko su oni, jedan je šef kabineta a jedan je sin sudije jednog suda, evo da ne otkrivam, koji jesu bili najbolji studenti, jedan je 10, 10 ima prosjek i u svemu je najbolji, znači tri jezika govori, ne znam. Drugi sve ima, ne znam. Ali vidite, mi smo upravo ovo što vi kažete, birali iz struke. Ova, mi ih zovemo i djecom, znači ovi kandidati koji su izabrani, jedan je iz Višeg a jedan iz Apelacionog suda, su sve vrijeme se bavili strukom. Oni su bili stručni saradnici. Njihovi mentori su rekli da su to najbolji stručni saradnici koji su došli u taj sud. Evo, ja kao sudija Osnovnog suda stalno želim da se izaberu saradnici, pripravnici osnovnog suda, ali znači dobra namjera Sudskog savjeta se ne može dovesti u pitanje.

Ovdje smo čuli, ja bih rekla i teške riječi, da se vratim u Skupštinu, mislim da je postojanje izbora u Sudskom savjetu dalo svoj jedan potpuni doprinos efikasnosti i ažurnosti sudova. Biraju se uvijek, a na kraju svaki izbor, evo do sada imali smo, čujem prigovor u većini slučajeva, ja iz osnovnog suda dolazim, imam podršku svojih kolega za izbor kandidata, a na kraju nemamo ni jedan pokrenut ni spor ni postupak, što znači da su oni potpuno svjesni ko je biran. A za ova dva kandidata, njih je bilo, on nije bilo 35. i 32. Jeste ima odstupanja, ali vidite od 01.01. mi imamo zakon gdje ćemo morati da biramo prvog. E sad, pogledajte kriteriji koje nismo birali mi u Sudskom savjetu, a na koje smo davali prigovore će biti engleski, ne znam mnogo, mnogo stvari od kojih ne zavisi vršenje sudijske funkcije.

Sad pripravnici koji su radili u sudu pet ili sedam godina, neće imati toliko dovoljno poena da bi bili birani. I oni poslije 01.01. neće moći biti birani. Vi me odlično shvatate poslanice Jasavić, jer ste bili baš u sudu, to su najbolja djeca, oni rade na tim odlukama, nisu imali baš toliko vremena ili možda, završili su po starom sistemu, nemaju toliki prosjek, to im pet poena znači. Ili ne znam koliko više. Oni koji rade dobro svoj posao, ali samo rade svoj posao, koji imaju podršku sudija neće imati poene i neće moći biti birani jer je zakon takav, tako da će ovi

koji imaju znači i engleski i kurseve, i ne znam šta imam tamo te kriterije i podkriterije, tako da mi se baš trudimo da izaberemo najbolje osluškajući sudije, odjeljenja krivično i parnično, i upravo samo mi je to bilo potreba da kažem da Sudski savjet i te kako vodi računa, jer na kraju krajeva mi stojimo, Sudski savjet, iza rada sudova i ne znam koji bi naš interes bio da mi biramo neke tamo kandidate, a ovako se stiče utisak da su to bože mili ko su. A, eto samo da jesu zaista divni i prvi i drugi i treći, a inače moje poštovanje imaju u svemu što su radili su bili najbolji ali ipak je to bio rad u kabinetu, u ministarstvu, Vrhovnom sudu, znači nisu bili baš u praksi i to je ono što je rukovodilo članove Sudskog savjeta da zaokruže ove koji su bili u struci u sudu Višem, prethodni izbori su u osnovnom, a sad recimo Viši, evo da ne govorim, da ne otkrivam sve. Još samo, evo čuli ste me, tu vidim da je došao poslanik Popović, ali poslušaće, eto to je to što se tiče, što smo imali o ovome da kažemo. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Dozvolite da vam se zahvalim na podsjećanju na član 31 Zakona o Sudskom savjetu i o sudovima, jer smo juče na Kolegijumu upravo kad smo planirali naš današnji rad, imali određenu dilemu i razmišljanja ko će biti u ime predlagača ovoga izvještaja i odgovor smo našli u stavu 4 člana 31 u kojem jasno piše da "godišnji izvještaj o radu u Skupštini obrazlaže predsjednik Sudskog savjeta", jer je bilo juče razmišljanje na Kolegijumu da bude prisutna i uvažena predsjednica Vrhovnog suda, po inerciji ranijih godina, ali dosledno poštovanje člana 31, stava četiri tog člana ukazuje i zahvaljujem se predsjedniku Sudskog savjeta što je upravo u ovakvom formatu se odazvao da obrazlaže izvještaj Sudskog savjeta za 2014. godinu. To nikako ne smije se doživjeti kao odnos predsjednice Vrhovnog suda koja je uvijek se odazivala i bila prisutna u radu našega parlamenta. Hvala vam na tom podsjećanju.

Koleginica Vuksanović se javila za komentar gospođe Jovović. Nakon nje proceduralno kolega Popović, ali prije komentara imamo proceduralnu reakciju koleginice Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

... činjenicu da uvažena Željka Jovović prvi put brani Izvještaj i čini mi se da ste prvi put ovdje, da negdje procedura je da u završnim riječima ne pominjete apsolutno ni jednog poslanika, jer bukvalno nakon toga ne bi poslanici imali pravo ukoliko ih niste pomenuli da bilo šta kažu. Nije nikakav problem, o tome je upravo govorio gospodin Simović kada je polemisao sa poslanicima objašnjavajući proceduru. Ali, ja baš iz tog razloga neću zloupotrijebiti to što ste

vi govorili na način kako to Poslovník ne predviđa, ali samo javnosti radi, obraćam se vama gospodine Simoviću, želim da kažem da o alternativnim sankcijama nije bilo govora ovdje i o ničemu drugom nego o slaboj kaznenoj politici ... Izvještaj Evropske komisije oko slučajeve korupcije na niskom i srednjem nivou gdje sudovi često primjenjuju kazne koje su manje od minimalnih kazni propisanih Krivičnim zakonom. To je ta ispravka.

Imajući u vidu da će kolegínica sigurno ubuduće znati pravila Poslovníka ovaj put se neću upuštati dublje u polemiku. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Dakle, nije ponekad kad i prekoračimo Poslovník ako doprinosimo boljem objašnjenju i pojašnjenju svih važnih elemenata koji se tiču svih tačaka koje razmatramo u ovome domu i zbog toga sam razumio da je ovo upravo bila ideja gospođe Jovović da da odgovore, očekujući komentare od kolegínica i kolega poslanika, a razumio sam da će predsjednik Sudskog savjeta gospodin Vukčević dati završnu riječ. Prema tome, svi koji žele da komentarišu odgovore i komentare uvažene gospođe Jovović, izvolite, kao što će to da uradi sada kolegínica Vuksanović. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Pošto se uvažena sudija Jovović iščudila da se i ja začudim - Bože mili čuda velikoga što smo čuli danas ovdje.

Znači to što su ti kandidati bili najbolji i vi ste rekli tri, četiri puta da su bili najbolji, to ih je eliminisalo. Očigledno je da su to jedini kriterijumi koje su ispunjavali. I ti koji su radili u Apelacionom i višim sudovima bili su saradnici, a valjda su se i ovi dotakli tih predmeta.

Drugo ja nisam pominjala apsolutno alternativne sankcije, a potpuno ih podržavam i kao pravnik i kao poslanik, jer i Evropska unija i zajednica insistiraju na tome.

Kolegínice Jovović, ja vas jako cijenim kao ženu, upitno je da li kao sudiju i reći ću vam zašto. Sami ste pomenuli, da ste vršili dužnost predsjednika Osnovnog suda. Gdje? Na Cetinju. Vršili ste dužnost predsjednika Osnovnog suda na Cetinju u vrijeme kada je bio suspendovan tadašnji predsjednik, izvinjavam se što pominjem ime gospodin Vrbica, a to niste smjeli da radite, po članu 85 Zakona o sudovima.

Citiraću građani: "Predsjednika suda u slučaju odsutnosti ili spriječenosti, zamjenjuje sudija tog suda, znači suda na Cetinju, čime ste omalovažili vaše kolege koje tamo rade, koji

sigurno imaju sposobnosti da obavljaju taj posao, kojeg određuje sjednica sudija tog suda na predlog predsjednika suda za svaku kalendarsku godinu.“

To sam pitanje postavila uvaženoj predsjednici Medenici jednom prilikom na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu. Ona mi je rekla da ste vi bili upućeni. Upućivanje na ispomoć u jedan sud je jedna priča, a vršenje dužnosti predsjednika suda nešto drugo. Vi kada vršite dužnost predsjednika suda kao što sama riječ kaže, imate sva ovlaštenja kao i predsjednik suda i vi po članu 85, nijeste to mogli da to radite, a tim prije što se poklopilo i sa činjenicom da ste bili član Sudskog savjeta. Samo me interesuje da li ste primali nadoknadu i za jedno i za drugo. Tako da u tom dijelu,

Molim vas da me ne prekidate, tek ste došli, evo završavam rečenicu...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice Vuksanović, vrijeme za komentar je isteklo, a došao sam kad je bilo vrijeme. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Tako da se postavlja pitanje.

Da li ste vi uopšte kompetentni, tako se kaže, kompetentni, da govorite ovdje, a sami u jednom dijelu nijeste poštovali zakon? A mojim kolegama, najboljim studentima, da ne govorim o onim izborima, nemamo vremena za to u Upravnom sudu, da ne govorimo o izborima sudija Višeg suda, trebalo bi dosta vremena, kao što vidite ja ga nemam. Preporučujem da je njihova mana bila to što su bili najbolji. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Popović. Izvolite vaš odgovor na komentar.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Poštovana gospođo Jovović.

Dakle, ovo je mnogo značajno pitanje za Kotor, za kotorsku opštinu, nedostatak sudija, sutkinja u sudu u Kotoru. Naravno, vi ste u jednom dijelu u pravu, u drugom dijelu nijeste u pravu. Uslovi za rad sudstva u Kotoru mislim da su dobri, a zašto ih vi ne koristite, to je već vaš

problem. Samo da podsjetim 2008.godine Skupština opštine Kotor je donijela Odluku o ustupanju placeva sudstvu, tužilaštvu, zdravstvu, prosvjeti, policiji, sportu, Vartepolo klubu "Primorac" koji je bio evropski prvak itd. Sudstvu je dodiljen plac od 2000 kvadrata. Ni prstom niste mrdnuli da se to valorizuje, evo prošlo je od tada sedam godina.

Druga stvar. Rekli ste Kotor je mali grad. Za crnogorske prilike nije mali grad. Kotor je grad od 25.000 stanovnika, izazov je veliki za svakog za 600.000 ljudi koji svake godine posjećuju Kotor koji je biser Mediterana, koji je jedini grad na listi svjetske, kulturne i prirodne baštine u Crnoj Gori, koji je uz Dubrovnik i Split jedini na ovom dijelu Mediterana na toj listi UNESCO-a, svi hrle u Kotor, a sudije crnogorske da neće da dođu u Kotor to mi je prosto nevjerovatno, jer je to izazov veliki za svakoga da dođe valjda u Kotor, da živi u Kotoru. A da ne govorim, da nikoga ne omalovažim, da je nekome milije živjeti u bilo kojem gradu na sjeveru Crne Gore, nego u biseru Evrope i biseru Mediterana. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Popoviću.

Proceduralno koleginica Šćepanović. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Želim prije svega da se zahvalim predsjedniku Sudskog savjeta i uvaženoj koleginici Jovović na datim odgovorima, za ove koje smo imali i čiji rad izuzetno poznajem i cijenim njeno znanje i stručnost.

I samo sam htjela još da zamolim, ako mogu da dobijem odgovor na moje pitanje u vezi ujednačavanja sudske prakse od vas.

U vašem odgovoru postavila sam to pitanje, šta konkretno radi Sudski savjet ili Vrhovni sud na ujednačavanju sudske prakse u ovom momentu.

Zahvaljujem se i izvinjavam se što konkretno nije bilo proceduralno.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Da, ali bilo je u funkciji punoće rasprave koju smo danas vodili.

Završnu riječ i vjerovatno će odgovoriti na pitanje.

Naravno, znate završna riječ podrazumijeva da ne pominjete kolege koje su govorile.

MLADEN VUKČEVIĆ:

Pokušaću.

Ovim proceduralnim stvarima poslanici su vješti. Sa tim pleonazmima bočnih i pobočnih replika uvijek se nađe prostora da govore, a da mi ostanemo nekako sa strane, ali to je tako prirodno. I druga stvar, Milutin Simović je predsjedavao i bila je dilema da li da ja odmah odgovaram ili kasnije. Nemojte, molim vas, da neko pomisli da neko mene proceduralno štiti. Ja sam ovdje prije 26 godina kao član Vlade prvi put ušao, valjda sam se dovoljno izvježbao da mi ne treba pomoć predsjedavajućeg. Odgovaraću odmah, kasnije kad god hoćete u Sudskom savjetu, medijima, na emisijama otvorenog tipa, gdje god hoćete. Prema tome, toliko o potencijalnoj mojoj zaštiti od bilo kog predsjedavajućeg.

Druga stvar, otvorilo se i pitanje prisustva, citiran je član 26 Zakona o Sudskom savjetu, gdje kaže predsjednik obrazlaže. Tako, da nema dileme, dobro ste zaključili na Kolegijumu. U suprotnom kada budete šefa izvršne vlasti, predsjednika Vlade, ne vidim da ga neko pita koje saradnike dovodi, e kad budete uticali na izbor njegovih saradnika, onda ćete uticati i na izbor mojih saradnika. Prosto ako je ovo sudska Vlada, a ako ovo jednako postupanje u jednakim situacijama, onda se moramo držati toga. E, sad, oko ovog dijela, samo da ne pominjem imena. Otvorilo se neko pitanje koje ima duboku emotivnu raspravu, tu su preusde oko ratnih zločina, zaista. Ali je tragedija na to pitanje moram odgovarati na način na koji je tačan i suvoparan, da je to nezavisna sudska vlast donijela odluke i upravo zaista imam jaku emociju kada govorim o tome i kad odgovaram čovjeku koji je napisao knjigu, jedno veliko svjedočanstvo i potpuno razumijem iz tih razloga i predstavnike nacionalnih partija kad govore o tome. Ali, crnogorski parlamentarizam za ovih 110 godina je izgradio, bar u tom dijelu, da se konkretnim odlukama ne možemo baviti, iako prema njima možemo imati bilo kakav odnos. S druge strane, ne sporim. Dakle, to je pravo. Zašto se ta pitanja ne otvore pred međunarodnim sudskim instancama? Zato postoje. Ne postoji u tom smislu pravosudna suverenost bilo koga i u tom smislu i priču gospodina Rastodera i gospodina Kalača podržavam.

Dalje, gospodin ... govorilo se o profesionalizaciji sudske funkcije mi ćemo nastojati, očekujemo vašu podršku i u onom dijelu koji se odnosi na prostorne uslove rada Sudskog savjeta, koji su do te mjere loši, zaista, da imamo kancelarija gdje pravilnost, da imamo po četiri službenika, očekujem vašu pomoć kada budemo usvajali Budžet.

Dalje, ovdje očekujemo da dam odgovor na pitanje, kako to Vrhovni sud utvrđuje načelno, pravne stavove, pa znamo knjiški. On ih uvijek utvrđuje kad postoji ujednačena sudska praksa

i to ne treba shvatiti ni kao nadzor ni kao pritisak na više sudske instance. U tom smislu vrlo pažljivo čitamo ono što je poruka sa evropskih adresa.

Dalje, gospodin Simović mi je postavio pitanje da li sam bio dovoljno jasan u dijelu koji se odnosi na činjenicu odgovora od strane Privrednog suda i Vrhovnog suda, kako bih ja odgovorio na takav upit. Pri tom upitu odgovorio bih kao predsjednica Vrhovnog suda i predsjednik Privrednog suda. Ali, polje za dijalog nije zatvoreno i može se to detaljnije elaborirati. I sada oko izbora sudija, samo da vam kažem nešto. Oko izbora sudija postoji dilema najrazvijenijim evropskim zemljama. Upravo je bila konferencija u Hagu kako evropski sudovi, kako evropska sudska vlast bira sudije. 6.000 anketiranih je bilo sudija, 22 zemlje Evropske unije i dvije - tri koje nijesu među njima i Crna Gora. Znate, rezultat je bio, neko bi rekao poražavajući. Same sudije u najrazvijenijim zemljama većinski su imali negativan stav prema načinu izbora sudija. Hoću reći sljedeće - znači nije obećana zemlja ni u razvijenijim demokratijama u pogledu izbora sudija i zato postoje različiti načini izbora sudija, negdje u parlamentu, negdje rijetko čak i na nekim izborima, kao poslanici, najčešće u specijalizovanom tijelu, kakav je Sudski savjet. Ako neko misli da to treba drugačije, on mora za početak ne samo da izmijeni zakon, on mora da izmijeni Ustav, ako imamo tu vrstu iskustva. Ali, ovo iskustvo je iskustvo kome moramo dati šansu i iskustvo koje je preovlađujuće u svim zemljama. Iskustvo koje kod nas počinje u svom rudimentarnom obliku od 1991.godine. E sad, oko izbora kandidata. Kada biramo kandidate za Osnovni sud u Podgorici, to je naš najteži izbor, javi se po 30 kandidata, 35 za dva mjesta. Ako me pitate ko zaslužuje, zaslužuje sigurno svaki od njih, takvu konkurenciju nema ni u drugim sudovima. Sada će jedinstveni izbor sudija na nivou Crne Gore doprinijeti da to ne bude slučajno. I onda idu neki dodatni kriterijumi, pa onda kažu, neki su radili kao praktičari u Osnovnom sudu više, neki u Višem sudu, neki su radili poslije u ministarstvu, neki u kabinetu i oko bodovanja da znate. Od prvog kandidata do 15 razlika je možda 2 - 2,5 poena, 93,2 ili 91,5, to je ta razlika koja postoji. A, mjesto koje se zasluži kao prvo i drugo, najčešće je posljedica magistrature koja se boduje sa pet poena i tu razliku više ne možete stići, a ne možete dokazati da je svaki magistar bolji kao praktičar i sudija. To ne možete nikako dokazati, a u ovim konkretnim primjerima rekao bih sljedeće, samo okrenimo ploču. Dva prvorangirana kandidata po broju bodova od kojih je i jedan moj student i to su sjajna djeca. Imaju prosjek 10 to su osobe koje su radile u kabinetu predsjednice Vrhovnog suda, njeni prvi saradnici. Ajde okrenimo tezu da su izabrani, iako to ne treba da im je eliminatorna okolnost. Šta mislite, šta bi bio prigovor, da su izabrani oni koji se nalaze u blizini ili da je izabran neko linijom nepotizma. Ja mislim da to treba gledati drugačije i isto tako od iduće godine imamo

bodovanje, imamo vrednovanje, ne može se teorijski doći u situaciju da neko ko bude imao manje bodova bude izabran. Mnoštvo komisija ćemo formirati, imaćemo mentore, kandidate za sudije i onda ćemo to transparentno pratiti ako hoćete, objavićemo sve u tom talasu, zaboga zašto ne. Nama je u interesu da biramo najboljeg kandidata i oko dijela zašto neke sudove zaobilaze. Ne znam, možda bi moje opredjeljenje bilo da budemo u nekom sudu na primorju. Ali statistika koja je takva kakva je. Mi smo je samo predočili, jer vjerovatno složenost nekih predmeta može biti nešto što prevagnjuje u odnosu na atraktivnost mjesta, ona je dobra za one koji dođu drugim povodom u te gradove.

I na kraju, završna riječ oko ovog dijela koji se odnosi na upućivanje u Osnovni sud u Cetinju to jeste bilo upućivanje, mi smo na to dali odgovor i ja se ne bih vraćao, to je bilo ranije, oko naših opredjeljenja dalje. Nezavisnost, transparentnost, ažurnost, mi kažemo statistika nije sve. Ali, ima li nešto što je egzaktnije od statistike, ja vas pitam. Kad ne bi bilo statistike kako bi onda pričali. Nijesu to najbolji pokazatelji, ali s druge strane to su jedini objektivizirani pokazatelji i ti pokazatelji će govoriti ubuduće da ćemo dati poseban akcenat na ažurnost, na transparentnost rada i na nezavisnost. Ako neko misli da sudska vlast nije nezavisna tu smo zajednički da radimo na tom poslu i na konkretnim primjerima da vagamo na učenju te sudske vlasti. To je ono što su konstantni izvještaji, a sad ono što je specifično. Mi moramo da implementiramo novi način izbora sudija. Mnogo nas, mnogo posla čeka. Ponekad pomislim da je to veća administracija nego što je trebalo i da smo najkritičkije prihvatili više obaveza nego što smo trebali. Mi u Sudskom savjetu moramo ... sedam novih komisija i plus četiri postojeće 11 komisija. Pa onda mentorski rad, pa praćenje, pa ocjenjivanje kandidata, ja nekad mislim da briselska administracija ima višak nekih detalja u procjenjivanju indikatora mjerenja, ali što je tako je, strog zakon, poštovaćemo. Jer, jednostavno mislim da mjerenje nečijeg intelektualnog rada do određene mjere može biti ekvivalent u nekom numeričkom dijelu, pogotovo za poziv sudija. Ali, poštovat ćemo to u potpunosti, poštovaćemo jedinstveni izbor, ja se nadam da nećemo imati jednog ili ni jednog kandidata kada imamo izbor suda u Plavu ili dvojicu kandidata kada imamo izbor u Kolašinu. To će biti izazov za mlade ljude, mi moramo naći stimulativne mjere da najbolji idu tamo i onda horizontalnom putanjom da se vraćaju kao prvorangirani poslovnim rezultatima u Podgoricu, to je za nas veliki izazov.

I na kraju, zato će biti racionalizacija sudova. Završavam, prezentiraćemo ubrzo projekat mjerenja rada sudijama. Iako je to jedan zahtjevan projekat uspjeli smo da uradimo nešto možda u čemu prednjačimo u zemljama regiona. Da se ja ne bih hvalio statistikom, našim dobrosmjешtenim podacima u ekselu, stvarima sljedeći izvještaj će biti pred nama, nadam se

ranije, možda za pola godine i s druge strane pozivam sve članove Odbora za pravosuđe slobodno da prisustvuju ako hoće i našim sjednicama Sudskog savjeta evo i našim komisijama i bićemo u potpunosti otvoreni. Sve što se može uradićemo na najbolji mogući način uvažena gospodo, da javnost bude uvjerena kako mi to radimo jedan zaista složen posao. To je što sam htio reći. Nadam se da ova dva izleta sa pominjanjem imena neće biti iskorišćena da mi se replicira, a ako bude spreman sam opet da ustanem i da odgovaram.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Bila je ovo završna riječ profesora Mladena Vukčevića, predsjednika Sudskog savjeta.

Zahvaljujemo se njemu i Željki Jovović, članici Sudskog savjeta za učešće u raspravi o Godišnjem izvještaju o radu Sudskog savjeta za 2014.godinu i ukupnom stanju u sudstvu za 2014.godinu. O ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Završen je pretres, a prelazimo na sljedeću tačku, a to je Predlog zakona o Carinskoj službi.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su: doktor Radoje Žugić, ministar finansija i Novo Radović, generalni direktor Direktorata za poreski i carinski sistem, sa nama je i Vladan Joković, direktor Uprave carina. Pozdravljamo ih.

Izvjestioci Odbora su: Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Almer Kalač, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade gospodina Radovića, želi li dati dopunsko obrazloženje? Izvolite.

NOVO RADOVIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, uvaženi poslanici, Predlog za donošenje novog Zakona o carinskoj službi proizilazi iz potrebe za stvaranje uslova za rad savremene carine, čiji je glavni zadatak zaštita građana privrednih subjekata i njihovih interesa uz istovremeno olakšavanje legitimne trgovine. Privredni subjekti koji se bave međunarodnom trgovinom od carinske službe opravdano očekuju efikasne i ekonomske carinske postupke. Savremena carinska služba se prepoznaje kroz tri bitne funkcije i to fiskalnu, zaštitnu i bezbjednosnu. Fiskalnu i zaštitnu funkciju ostvaruje efikasnom i jednoobraznom primjenom propisa iz oblasti spoljno-trgovinskog, carinskog i poreskog sistema, a bezbjednosnu funkciju stalnim aktivnostima u sprečavanju i otkrivanju carinskih i drugih krivičnih djela i carinskih prekršaja.

Pored navedenog, carinska služba ima važnu ulogu u zaštiti cjelovitost državne granice, zdravlja i sigurnosti ljudi, sigurnosti proizvoda, zaštite intelektualne svojine, kulturnih dobara kao i nadzor nad prometom roba dvostruke namjene. Imajući u vidu navedeno kao i činjenicu da je važeći zakon donijet prije 13 godina, a da je Crna Gora u međuvremenu opredjeljujući se za buduće punopravno članstvo u Evropskoj uniji u procesu integracija preuzela niz obaveza jasno je da je važeći propis ne propisuje nezadovoljavajući način segmenta rada i djelovanja carinske službe, neophodne za dostizanje planiranih ciljeva. Navedene nove i značajnije uloge kao i odgovornost koju Carinska služba danas ima prema društvu, proizvele su složenije i odgovornije zadatke koji zahtijevaju novo normativno regulisanje. Evropsko zakonodavstvo ne propisuje obavezu usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva u pogledu organizacije i nadležnosti carinske službe, ali postoji niz smjernica koje upućuju na obavezu da se sa prvim danom članstva u Evropskoj uniji pravna tekovina u području carinskog sistema primjenjuje na pravilan i jedinstven način odnosno na način koji je u skladu sa dobrom praksom carinskih službi zemalja članica EU. Kada su u pitanju carinska ovlašćenja, posebno je važno naglasiti obavezu Crne Gore u poglavlju 24 odnosno ratifikaciju konvencije uzajamnoj pomoći, saradnji carinskih uprava, nakon konvencija.

Najvažnija mjera za pripremu implementacije Konvencije Napulj 2 prema Akcionom planu za poglavlje 24 je izrada novog zakona o carinskoj službi kojim će se ojačati ovlašćenja carinskog službenika i sama carinska služba. U vezi sa tim, tekst zakona je usaglašen sa resornim ministarstvima odnosno Ministarstvom pravde i unutrašnjih poslova sa ciljem da carinska ovlašćenja budu saglasna i krivičnim propisima i propisima o državnoj upravi. Cijeneći prethodno izloženo ovim predlogom zakona o carinskoj službi napravljen je značajan korak usmjeren ka poboljšanju rada carinske službe, jasno određivanje prava, obaveza i odgovornosti carinskih službenika.

Polazeći od svrhe i cilja djelovanja carinske službe u cjelosti, ovim predlogom zakona rješavaju se sljedeća bitna pitanja. Usklađuje se sa carinskim zakonom i drugim propisima djelokrug rada Uprave carina, propisuje se način rukovođenja Upravom carina, utvrđuju se poslovi Uprave carina i sjedištu i poslovi njenih organizacionih jedinica. Detaljnije i preciznije se utvrđuju i uređuju carinska ovlašćenja, kao i ovlašćenja carinskih službenika. Predložene su izmjene u pravcu vršenja carinske kontrole na cjelokupnom carinskom području. Propisuju se posebnosti u pravima i obavezama i odgovornostima ovlašćenih carinskih službenika u odnosu na prava, obaveze i odgovornosti koje su propisane Zakonom o državnim službenicima. Dalje

se navode i podaci koje prikuplja Uprava carina. Uređuje se dodjeljivanje nagrada i priznanja i propisuju se normalno kaznene odredbe.

Zaključak je da predložena zakonska rešenja usmjerena na prihvatanje carinske službe kao važnog stvaraoca sigurnosti kroz suzbijanje kriminalnih radnji i svih oblika krijumčarenja organizovanog kriminala, terorizma, pranja novca i sive ekonomije, doprinijeće jačanju carinske službe u svim segmentima njenog djelovanja. Samo sprovođenje zakona neće izazvati dodatne troškove građanima i privredi, ali se procjenjuje da će imati pozitivni efekat na naplatu carinskih dadžbina i da će doprinijeti samom integritetu Uprave carina kao carinske službe i njenih službenika. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Radoviću na uvodnoj riječi.

Prelazimo na uvodna izlaganja u okviru poslaničkih klubova. Poslanik Rešid Adrović, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanik Damjanović. Izvolite poslaniče Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore, uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani, uvaženi gosti, gospodine Radoviću, gospodine Jokoviću,

Na dnevnom redu današnjeg zasijedanja Skupštine Crne Gore je Predlog zakona o carinskoj službi. Zakon o carinskoj službi usvojen je prije trinaest godina tj. 2002. godine i on na dobar način ne propisuje sve segmente rada carinske službe neophodne za dostizanje planiranih ciljeva za buduće punopravno članstvo u Evropskoj uniji. Zbog toga se predlaže novo zakonsko rješenje o radu carinske službe. Novim zakonskim rješenjem će se poboljšati rad carinske službe. Očekivanja su da će doći do suzbijanja kriminalnih radnji, da će se modernizovati procedura, da će se pojednostaviti carinski postupak. Novim zakonskim rješenjem značajna pažnja će se posvetiti edukaciji zaposlenih kao jačanju saradnje sa domaćim institucijama i službama.

Glavni zadatak Carine Crne Gore, a i šire zajednice, to smo već čuli od gospodina Radovića, danas je zaštita građana i njihovih interesa, sa ciljem da im se olakša legitimna trgovina, da se ubrza protok roba, a da se ne ugroze elementi sigurnosti. Posebno je važna uloga carina kroz ubrzanje protoka roba i olakšanje trgovine. Zbog toga privredni subjekti koji se bave međunarodnom trgovinom od carinske službe očekuju efikasne carinske postupke.

Ovim zakonom se na kvalitetan način stvaraju pretpostavke za bolji rad carinske službe, jasno određuju prava, obaveze i odgovornosti carinskih službenika, kao i način finansiranja carinske službe i druga prava. Usvajanjem ovog zakonskog rješenja, stvorili bi se uslovi za kvalitetnije ostvarenje fiskalne sigurnosne uloge carinske službe. Novim zakonskim rješenjem stvorili bi se uslovi da prvim danom članstva u Evropskoj uniji pravna tekovina u području carinskog sistema se primjenjuje na istovjetan način odnosno na način kao kod carinskih službi zemalja članica Evropske unije.

Predlog zakona čini sedam djelova. Osvrnuću se na treći dio kojim se regulišu ovlašćenja carinskih službenika. Ovim zakonskim rješenjem se značajno povećavaju ovlašćenja carinskih službenika. Carinski službenici koji rade na poslovima istraga, sprovode radnje povjerene od nadležnog državnog tužioca, a da bi se dosledno i kvalitetno vršio nadzor i kontrola neophodno je bilo povećati ovlašćenja carinskih službenika. Ovlašćenja se odnose na prikupljanje podataka i obavještenja, na pregled dokumentacije, provjera vjerodostojnosti i istinitosti isprava, provjera identiteta lica, pozivanje, davanje upozorenja i naredbi, privremeno ograničenje slobode kretanja, pretres lica, pregled robe, praćenje, zaustavljanje, pregled i pretres vozila, ulazak i pretres poslovnih prostorija, prostora i objekata, privremeno oduzimanje robe i dokumentacije, upotreba sredstava prinude.

Predloženim zakonskim rješenjem dat je opis sprovođenja datih ovlašćenja, kao i visina kazne za lica koja ne poštuju zakonsku proceduru. Veća ovlašćenja koja se daju carinskim službenicima prate i veća očekivanja u borbi protiv korupcije, organizovanog kriminala. Zbog toga će i očekivanje građana Crne Gore biti da carinska služba svoj posao radi profesionalnije i efikasnije. Siguran sam da povećanje ovlašćenja koja okupiraju našu pažnju, imaju za rezultat preuzimanje onih obaveza koje je potrebno ispuniti u cilju pristupanja Evropskoj uniji. Vjerujem da bi veća ovlašćenja i efikasniji rad morala da prati bolja naplata carine, veći prihodi u budžetu, a da bi se sve to kvalitetno sprovelo neophodno je obezbijediti i adekvatnu nagradu za rad od naknade koju sada carinski službenici primaju i da bi se na taj način smanjio broj disciplinskih postupaka koji se vodi protiv carinskih službenika. Jer, ljudi koji profesionalno rade svoj posao i imaju dobre rezultate iza sebe treba adekvatno da su nagrađeni i da se motivišu za posao. S druge strane, oni koji loše rade da budu sankcionisani.

Po informacijama sa kojima raspolazem, u Upravi carina intenzivno rade na uvođenju više reda u radu carinske službe, da su osnaženi disciplinski postupci, da se profesionalno radi i da veliki broj carinskih službenika, koji prave propuste u radu, ostaju bez posla i da je stanje u Upravi carina iz dana u dan sve bolje i da će se usvajanjem ovog predloženog zakonskog

rješenja još popraviti. Ne bih se bavio analizom pojedinih članova ovog zakona jer vjerujem da je predloženi zakon dobar i da ga treba podržati i ja ću glasati za njega. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Riječ ima Aleksandar Damjanović, u ime Kluba SNP-a, a neka se pripremi poslanik Tuponja.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovani gospodine Radoviću, gospodine Jokoviću,

Da se i ja negdje pridružim ocjenama da je predlaganjem ovog zakona napravljen korak naprijed. Ako uporedimo važeći zakon iz 2002. godine i ovaj predlog zakona, ovo su dva svijeta, dakle ne može se porediti iz mnogo razloga. Ključni razlog jeste što se Predlogom zakona pokušava da se unaprijede procedure i kako tako povećaju ovlašćenja u carinskoj službi kako bi ovaj sistem koji je uz Poresku upravu, ako mogu za to metaforično da kažem, srce organizma javnih finansija, zaista bio efikasan i imao svoje mjesto koje mu je potrebno u sistemu u Crnoj Gori.

Drugim riječima, zakonski okvir koji je predložen jula mjeseca ove godine, a već smo duboko u novembru mjesecu, što je određeni problem jer imamo kašnjenje u donošenju ovog zakona i samim tim pokretanje svih onih procedura koje su ovdje namijenjene jeste takav da kako je dato u obrazloženju fiskalnog uticaja, što je veoma rijetko da se ovakvi zakoni predlažu, jasno je navedeno da će usvajanjem ovog predlogom zakona fiskalni uticaj biti veći jer će se ostvariti dupla funkcija, ako mogu tako da kažem. Jedna jeste bolja naplata carina, a druga funkcija jeste sprečavanje nezakonitog ulaska robe i time omogućavanja fer konkurencije ili fer trgovine na tržištu.

No, da sve nije tako idealno i da nije sve samo u dobrom predlogu zakona protiv koga niko nije imao da kaže nešto na sjednici matičnog odbora, govore neke stvari koje smo ovdje dužni da pomenemo.

Naime, mislim da će problem koji imamo i koji je ključni problem u funkcionisanju vaše uprave odnosno uprave na čijem ste čelu kao i Poreske uprave ostati neriješen. To je ovaj ovdje papir koji je važniji od Ustava Crne Gore. Ovo je Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave i što ne može Ustav u dijelu izvršne vlasti može ova uredbica koja se malo, malo mijenja

i koja pravi dar mar u izvršnoj vlasti odnosno u sistemu uprave. Dok god na snazi bude rešenje iz člana 9 ove uprave, da su Poreska uprava i Uprava carina organi uprave u sastavu Ministarstva finansija nema sreće, gospodine Jokoviću. Vi i ja to znamo, zna to i gospodin Radović. Očekujem da se paralelno, ako to već nije moguće u ovom predlogu zakona ovaj dio ovdje hitno promijeni. Džabe zakon ovakav kakav jeste, odličan je, džabe nova rješenja, džabe usaglašavanje ovog zakona sa nekoliko važnih zakona poput Zakona o krivičnom postupku, Zakona o bezbjednosti u saobraćaju i Zakona o unutrašnjoj trgovini ako ovdje ostane rješenje da je ovo jedna nesamostalna uprava dok je samostalna uprava Uprava za kadrove, Uprava za javne nabavke, Uprava za mlade i sport itd. i tome sl. Neka javnost sudi, ja ne bih.

Drugim riječima, u pripremi za ovu sjednicu tražio sam od Ministarstva finansija pošto su oni drugostepeni organ, odnosno kako bi to narod rekao tata Upravi carina, da mi kažu šta se dešava, recimo, sa prvostepenim rješenjima koje Uprava carina donese. Umjesto da idu na upravni spor, na sud i da se tu završava, dolaze kroz mali filter zvani Direktorat ili Direktorijat za poreski i carinski sistem. Pitao sam koliko se vodi predmeta drugostepenih i koliki je iznos u milionima tih predmeta. Dobio sam eufemistički odgovor koji nije ono što sam pitao. Rečeno mi je samo za period 2015. godine da je u pitanju oko dva miliona evra vrijednosti robe, 228.000 evra je oslobođanje carina. To je mnogo miliona više kada uporedimo predmete koji se vode od ranije, pa se igra ping pong između Ministarstva finansija i Uprave carina i neki predmeti su u vazduhu godinama. To je to kada imate nesamostalnu Upravu carina koja ni sa ovakvim zakonskim rešenjima neće moći ostvariti punu samostalnost, puni finansijski kapacitet, puni administrativni kapacitet jer ima iznad sebe Ministarstvo finansija. Kome je to u interesu, znam. Moje je samo da ovdje iznesem kao što mnogo stvari samo ovdje iznosim. Na kraju krajeva neka sude građani, a promjene se nadziru. Te će promjene bogomi sa sobom donijeti i odnijeti mnogo čega iz prakse koja će, nadam se, brzo ostati za nama.

Dalje, ovdje treba pomenuti, gospodine Mustafiću, hrabre riječi gospodina Jokovića koje nijesam odavno čuo na sjednicama odbora, da je bog dao nekoliko stotina sam ih vodio od 2008. godine i ovih plenuma, gdje se direktor Carine odnio žestoko samokritički u odnosu na svoju upravu. Iznio je podatak da su se za dvije trećine i više carinskih službenika vodili razni disciplinski, prekršajni i krivični postupci. Iznio je podatak o, kako je on to rekao, poražavajućim rezultatima testova, što je dobro reći i istaći koji su problemi i ...(Prekid)... sa Predlogom zakona koji ćemo donijeti i sa mjerama koje moramo napraviti, završavam za minut jer je mnogo bitno da ovo stanje promijenimo. Siguran sam da i među tim carinicima, inspektorima koji nisu

pokazali određena znanja ima entuzijazma i snage da se u jednoj normalnoj radnoj atmosferi, sa normalnim ingerencijama ovo rešava.

Jedna stvar i time zaokružujem, nešto je što je, takođe, novina. Volio bih da to vidim kao konzistentnost ne samo u carini nego u Poreskoj upravi i svima. To je da će carinici, inspektori i ovlašćena lica u carinskoj službi ubuduće morati da prijavljuju imovinu. Mi ovdje imamo 3.000 funkcionera u državi. Imamo odbornike studente, nezaposlene, koji su dužni da prijave imovinu koja je često nula, žive kod roditelja itd. dok imamo rešenja da carinski i poreski inspektori, ljudi koji su na udaru korupcije ne prijavljuju imovinu odnosno neki ljudi iz službe državne bezbjednosti gazduju milionskom imovinom. Nadam se da će i ovo rešenje doprinijeti kao antikoruptivna mjera boljem i transparentnijem radu službe. Ostajem skeptik dok god je ovakva uredba na snazi, dok god neko drži pod šapom Upravu carina i Poresku upravu da neće donijeti rezultate. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Damjanoviću.

Dajem riječ poslaniku Goranu Tuponji, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Almer Kalač. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani gospodine Radoviću, gospodine Jokoviću, poštovani građani,

Predlog zakona o carinskoj službi, kolika je važnost ovog zakona proističe iz same činjenice da smo mi jedna praktično uvozna zemlja i da imamo toliku disproporciju između uvoza i izvoza i značaj prihoda za budžet Crne Gore od strane carine je krucijalan. Ovaj zakon jeste potreban, jeste nešto što će unaprijediti prethodni ili trenutno važeći zakon, ali taj zakon ima određene manjkavosti i u svom izlaganju ukazao bih na neke od njih.

Najprije bih rekao da smo o ovom zakonu diskutovali već na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet. Dijelim mišljenje kolege Damjanovića vezano za otvoren pristup gospodina Jokovića kada su u pitanju problemi u carinskoj službi. Mislim da ću ga prilično tačno parafrazirati kada je na tom sastanku rekao da je 80% zaposlenih u carinskoj službi na sjeveru obuhvaćeno nekim postupkom disciplinskim, prekršajnim, krivičnim. Mislim da sam vas prilično dobro citirao. To je zastrašujući podatak u odnosu kakvo stanje imamo u carinskoj službi.

Dalje, kada imamo takvo jedno stanje, ovaj zakon daje široka ovlašćenja zaposlenim u carinskoj službi. Samo javnosti radi da kažem da se ovlašćenja iz ovog zakona primjenjuju na cijeloj teritoriji Crne Gore. Carinska služba ne vrši svoju funkciju samo na carinskim terminalima, na graničnim prelazima već može da djeluje na teritoriji cijele Crne Gore. Onda kada to uparimo sa članom 45 koji se tiče upotrebe sredstava prinude i članom 49 koji se tiče upotrebe vatrenog oružja, onda moramo biti jako obazrivi. Povuci ću paralelu. Mi smo ovdje u parlamentu žučno diskutovali u vezi naoružanja Komunalne policije i ovdje imali veliki otpor i na kraju ta odredba nije prošla, dakle Komunalna policija ne može da nosi oružje. Carinici mogu da nose oružje i mogu da djeluju na teritoriji cijele Crne Gore.

Vi u članu 41 imate mogućnost da carinski službenik, radi sprovođenja carinskog nadzora, može ući pregledati, pretresati poslovne prostorije, zemljišta i objekte, a ne kaže se gdje. Imate praktično ovlašćenja koja zadiru i u Ustav. Takođe, u članu 41 Ustava, kada govorimo o nepovredivosti stana. Naravno, izuzetak jeste ako je to neophodno radi sprječavanja vršenja krivičnog djela, neposredno hvatanje učinioca krivičnog djela ili radi spašavanja ljudi i imovine. Molim vas, budimo svjesni da dajemo jako široka ovlašćenja carini, carinskim službenicima na teritoriji cijele Crne Gore, uz nošenje oružja. Posebnim aktom se reguliše ko u carinskoj službi može da nosi oružje, uz saglasnost Ministarstva unutrašnjih poslova, ali moramo biti vrlo oprezni kada govorimo o tome. Na odboru smo govorili o tome vezano za član 41, da imamo jednu kontradiktornost u stavu 1 i u stavu 3 gdje se govori o tome da su ovi pregledi prostorija mogući samo uz saglasnost njihovog držaoca u stavu 1, a kasnije se u stavu 3 kaže da je držalac tih prostorija dužan da ovlašćenom carinskom službeniku omogući uslove za nesmetani rad odnosno nesmetan ulazak itd.

Ono što bi možda bilo interesantno za javnost jeste stanje u IT sektoru u carinskoj službi. Tu imamo i od strane Evropske komisije određene sugestije, pa bih vas molio da vi prokomentarišete to, jer je IT sektor jako važan u onom trenutku ako Crna Gora postane članica Evropske unije i praktično osim hrvatske granice sve druge granice postaju vanjske granice Evropske unije. Crna Gora je onda u obavezi da ima odgovarajuću kompjutersku vezu sa carinskim sistemom Evropske unije. Molim vas dajte neki komentar na to na kojem je to nivou.

Prokomentariosao bih još, izvinite zbog prekoračenja vremena, ali mi je važno, član 52 koji se tiče pokretanja postupka za zasnivanje radnog odnosa koji kaže - radni odnos u Upravi carina po pravilu se zasniva na osnovu javnog oglasa, ali odmah u sledećem stavu, kaže, izuzetno od stava 1 ovog člana carinski službenik može zasnovati radni odnos bez javnog oglasa. U trećem stavu se kaže, radna mjesta koja se popunjavaju bez javnog oglasa utvrđuju

se aktom po sistematizaciji. Dakle, mi donošenjem ovog zakona otvaramo široka vrata jednoj skupštini ili drugim organima nekontrolisanog zapošljavanja u carinskoj službi. Mislim da ovakva definicija ne može da stoji, jer praktično nemate nikakvu javnost, transparentnost rada.

Još bi me interesovalo vezano za beneficirani radni staž službenika u carinskoj službi, onih koji nose oružje. Da li oni potpadaju pod tu zakonsku odredbu, da imaju beneficirani radni staž? Hvala lijepo i izvinite zbog prekoračenja.

PRREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, poslaniče Tuponja.

Sad ćemo čuti poslanika Kalača u ime Bošnjačke stranke.

Izvolite kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala Vam potpredsjedniče Mustafiću.

Gospodine Radoviću, gosodine Jokoviću, uvažena Skupštino,

Donošenje ovog zakona ima za cilj stvaranje normativne pretpostavke za kvalitetnije ostvarivanje fiskalne i bezbjednosne uloge carinske službe u skladu sa zahtjevima evropskih i carinskih propisa i promjenama koje će uslijediti pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. Ovaj zakon će uticati na položaj carinskih službenika, njihova ovlašćenja pri obavljanju poslova carinske službe, njihova prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa. Predložena rješenja ovim zakonom će imati pozitivan efekat na integritet carinskog službenika i uticaće na profesionalizaciju carinske administracije, na njenu nepristrasnost kao i doprinijeti smanjenju korupcije.

Takođe, Predlog zakona sadrži ovlašćenja i odgovornosti carinskih službenika koja do sada nisu korišćena u sprovođenju carinskog postupka i organizacije carinske službe, a koji su preduslov za sprovođenje osnovnih ciljeva službe. Predlog zakona usaglašen je sa carinskim zakonima zemalja Evropske unije i predviđa uvođenje novih carinskih procedura koje treba da obezbijede brz i efikasan protok roba i ovlašćenja carinskih službenika u postupku sprovođenja ovih procedura, što će dovesti do suzbijanja krijumčarenja oružja, municije, droge, otkrivanje trgovine ljudima, sprečavanju uvoza, izvoza ili tranzita drugih roba koje su opasne po život i zdravlje ljudi, kao i efikasna naplata budžetskih prihoda. U pripremi ovog zakona svoja mišljenja i sugestije su dali Sekretarijat za zakonodavstvo, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo finansija.

U uvodnim odredbama definiše se da Predlogom zakona uređuju se poslovi carinske službe, unutrašnje uređenje i rukovođenje, ovlašćenje, kao i prava, dužnosti i odgovornosti carinskih službenika. Odredbama Predloga zakona precizno se definišu poslovi carinske službe. Kada je u pitanju unutrašnje uređenje i rukovođenje propisuje se da poslove iz nadležnosti Uprave carina obavlja Uprava carine preko unutrašnjih organizacionih jedinica i carinarnice. Takođe, precizirano je da Upravom carina rukovodi direktor.

Odredbama Predloga zakona kojima se definiše prikupljanje, evidentiranje, obrada i zaštita podataka koji su u vezi sa poslovima carinske službe propisuje se da Uprava carina prikuplja lične i druge podatke za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, neposredno od lica na koja se ti podaci odnose kao i od lica koja posjeduju tražene podatke ili iz već postojećih evidencija, kao i da Uprava carina vodi evidenciju o ličnim i drugim podacima koji se prikupljaju i objedinjuju u vezi obavljanja njenih poslova. U prelaznim i završnim odredbama propisuje se da će postupci odlučivanja o pravima, obavezama i odgovornostima carinskih službenika, a koji su započeti prije stupanja na snagu Predloga zakona okončati primjenom propisa koji su važili prije stupanja na snagu predloženog zakona.

Takođe, predviđen je rok od šest mjeseci od dana stupanja na snagu izmjene Zakona za donošenje podzakonskih akata, kao i da će se do njihovog donošenja i stupanja na snagu primjenjivati podzakonski akti. Ono što smatram da nije dobro, a predloženo je ovim izmjenama zakona su velika ovlašćenja carinskim službenicima koji više ne trebaju da traže pomoć policije za intervencije već sami mogu upotrijebiti fizičku silu, sredstva za vezivanje, sprej sa nadražujućim dejstvom i vatreno oružje čime lako može doći do prekoračenja ovlašćenja. Reakcija javnog mnjenja na ova ovlašćenja carinskih službenika je negativna.

Takođe, predloženim izmjenama zakona, članom 42 predviđeno je da carinski službenik može privremeno oduzeti robu i prateću dokumentaciju uz robu ne navodeći rok do kada to zadržavanje oduzete dokumentacije i robe može da traje. Smatramo da ovako predloženo rješenje nije dobro jer može dovesti do neracionalnih i neefikasnih rezultata carinskih službenika i na štetu građana. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama.

Zavaršena su uvodna izlaganja i pitam gospodina Radovića da li želi da komentariše uvodna izlaganja.

Izvolite.

NOVO RADOVIĆ:

Zahvaljujem.

U diskusijama poslanika, po meni, su pozitivno ocijenjene većina odredbi odnosno u cjelini Predlog zakona o carinskoj službi. Saglasni smo svi da je ovo korak naprijed u odnosu na raniji zakon i da ovaj zakon stvara dobre pretpostavke i za jačanje integriteta carinske službe i integriteta službenika i sam rad carinske službe. Osvrnuo bih se možda na određene komentare i određena pitanja poslanika. Malo se dramatično skrenulo na temu samostalnosti pojedinih uprava Uprave carina, Poreske uprave i drugih uprava koje se nalaze u sastavu ministarstava. Mislim da je to više pitanje za Vladu, jer to je regulisano, prije svega, Zakonom o državnoj upravi, a ne samo uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave za koju je rečeno da je Ustav ili sveto pismo, Ustav valjda. Mislim da ta uredba je na osnovu ovih ovlaštenja iz Zakona o državnoj upravi donijeta i po Zakonu o državnoj upravi uprave su po pravilu organi u sastavu ministarstava. Izuzetno ako se, kada je za vršenje stručnih i sa njima povezanih upravnih poslova, potrebna primjena naučnih i posebnih stručnih metoda rada tada se osnivaju samostalni organi uprave, što je u skladu sa članom 28 Zakona o državnoj upravi. Nego, o tom potom, mislim da je to više pitanje za Vladu i za samu organizaciju tih organa uprave.

Ministarstva, prije svega, ne vode samo razvojnu politiku i normativnu djelatnost, nego su ministarstva po Zakonu o državnoj upravi zadužena i za poslove izvršavanja zakona i drugih propisa. Uprave se osnivaju za jednu upravnu oblast, ministarstva se osnivaju za više upravnih oblasti. Mislim da je praksa u svim zemljama da su uprave organi u sastavu ministarstava, a postoje određena, možda, pitanja kolika može biti viša samostalnost u pogledu budžeta, javnih nabavki, zasnivanja radnih odnosa i tako dalje. Smatram, možda je to za preispitivanje, ali nije tako dramatična situacija. Svi su ovi organi potpuno samostalni i da raspolažu budžetskim sredstvima i da odlučuju u upravnoj oblasti za koju su osnovani, bar kada su uprave u sastavu ministarstva u pitanju, ministarstva finansija. Ministarstvo finansija ima još uprava u svom sastavu pored Poreske uprave i Uprave carina, tako da isti komentar bi se odnosio i na ostale uprave.

Kada je u pitanju drugostepeni postupak, ne znam da li je bio predlog možda da se i drugostepeni postupak odnosi na uprave. Sada je takvo zakonsko rješenje i mislim da je cjelishodnije da ministarstva vode drugostepeni postupak, jer shodno Zakonu o opštem

upravnom postupku propisano je da se prvostepeni postupak sprovodi u prvostepenom organu, a što je obično uprava drugostepeni postupak u ministarstvu.

Više poslanika se osvrnulo i na to da su od strane direktora ili same Uprave carina date neke ocjene malo možda i negativne, da je 80% carinskih službenika na sjeveru prošlo kroz disciplinski postupak. Ovo je ipak dobro. To je dato više sa ciljem malo da se odgovornost podigne kod samih službenika Uprave carina. Podatak je vrlo relativan, to je duži period gdje je veći broj ljudi možda prošao kroz disciplinski postupak kad je bilo i oslobađajućih odluka. To se razlikuje i od jedne do druge organizacione jedinice i tako dalje, tako da taj podatak onako treba uzeti kao relativan. Uprava carina sasvim dobro funkcioniše na cijelom području carinskom Crne Gore, Uprava carina ...(Pored)... pored naplate carina vrši od ove godine i naplatu veoma važnog fiskaliteta, kao što su akcize i gdje je pokazala na samom početku veoma dobre rezultate, tako da će uz primjenu ovog zakona i uz njenu dalju modernizaciju sigurno postizati i dalje mnogo bolje rezultate.

Pitanja da li su možda prevelika ovlašćenja, kao što je nošenje oružja, upotreba, prinuda i tako dalje, ovakva ovlašćenja su standard u Evropi za sve carinske administracije. Donijet je zakon i polako će se i oprezno uvoditi ova ovlašćenja. Prvo treba donijeti podzakonska akta na koja će dati saglasnost Ministarstvo unutrašnjih poslova. Uprava carina mora biti opremljena tehnički na odgovarajući način i drugi uslovi moraju biti obezbijeđeni tako da će postepeno i oprezno ova ovlašćenja preuzimati Uprava carina. Ponavljam, radi se o standardu koji imaju sve carinske administracije i ne vidim razloge da i naša Uprava carina nema ovlašćenja kao što imaju sve moderne carinske administracije.

Član 41, stav 1 i stav 3 imaju određenju kontradiktornost. Sada smo u ovoj situaciji da bi jedino bilo moguće djelovati amandmanski da se izmijeni, odnosno da se briše onaj zadnji dio rečenice u stavu 1, da nije potrebna saglasnost ... nepokretnosti ukoliko želi ovlašćeni službenik Uprave carina da uđe u objekat gdje treba da izvrši carinski nadzor.

Pitanje IT sektora. Mislim da je u ovom trenutku IT sektor stabilan i funkcionalan da prati carinski postupak, da je već započeta realizacija i novog projekta koji se odnosi na tranzitni postupak i koji će se finansirati iz IPA sredstava i vrlo će brzo započeti novi projekat koji će omogućiti Upravi carina da prati i promet akciza.

Pitanje beneficiranog radnog staža mislim da ne treba da bude pitanje ovog zakona. Beneficirani radni staž se priznaje po posebnom postupku shodno propisima o radu kao što se priznaje u ostalim organizacijama da se može priznati i carinskim službenicima koji nose

oružje ili koriste sredstva ... ili obavljaju druge otežane poslove za koje im se može priznati beneficirani radni staž.

Kada je u pitanju oduzimanje robe i materijalnih sredstava propisano članom 42, to su ovlašćenja slična drugim organima. Takva ovlašćenja imaju i poreski službenici imaju i drugi inspeksijski organi kad utvrde nepravilnost i procijene da treba privremeno oduzeti robu. Normalno je da takva ovlašćenja imaju i carinski službenici. Mislim da sam odgovorio sa ovim na pitanja i da sam uspio da evidentiram sva pitanja koja su postavili uvaženi poslanici i da zaključim da sam zakon je dobra podloga za dalje unapređenje rada carinske službe u svim njenim bitnim funkcijama. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Bili su ovo komentari predstavnika predlagača na uvodna izlaganja poslaničkih klubova. Sada ćemo čuti odgovore na komentare.

Poslanik Damjanović, pa poslanik Tuponja.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam, potpredsjedniče.

Kratko da ne odugovlačim ovu raspravu. Radi se o dobrom Predlogu zakona ali sam našao za shodno da tada ukažem u prvom dijelu šta su problemi. Nema ovdje dramatizacije, još manje relativizacije. Imate član 6 gdje je predviđeno Predlogom zakona da Uprava carina vodi samo prvostepeni carinski upravni postupak. Evo da vas rasteretimo kolega Radoviću, mi želimo da rasteretimo Ministarstvo finansija suočeno sa brojnim poslovima čuvanja javnih finansija, da taj mali dio koji se odnosi na drugostepeni postupak a ja znam, imam informacije kako ide, da jednostavno ustupite to da se ide na sudsku zaštitu direktno, da taj filter takozvani drugostepeni ne postoji kod vas i nikakav problem nije. Nema dramatizacije, osnovna brana primjeni novih ovlašćenja, primjeni novog predloga zakona biće status Uprave carina koja je nesamostalna, pod Ministarstvom je finansija, zajedno sa Poreskom upravom i kad državni revizor konstatuje da je Poreska uprava u katastrofalnom stanju, da nema informacioni sistem, da ne znamo koliki je poreski dug, na sreću, nije tako i kod Uprave carine, drugačiji je to model funkcionisanja, onda imamo problem. Još je manje relativizacija kada se kao vrhunski čin odgovornosti direktor Uprave carina, ovdje sam javno rekao, nemam običaj da hvalim vladine

službenike i funkcionere kaže - imamo problem sa prekršajnom odgovornosti službenika, imamo problem sa kvalitetom obavljanja stručnih poslova u okviru carine, sa polaganjem ispita. Je li Bog dao da se to kaže, pa da se radi da se to popravi.

Siguran sam da u drugim organima ima sijaset više problema nego tu u Upravi carina, ali ćute direktori, ćute ministri, odgovara im da ćute, a onda se sve završava eufemistički na nedostatak kapaciteta, na probleme u administraciji, pa onda nas sve začudi 15 miliona evra koje ćemo da platimo, svi mi građani, za sudske troškove koje dobijaju pojedinci, odnosno...(Prekid)... Crne Gore. Zbog takve "kompetentne" administracije. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Zahvaljujem gospodinu Radoviću na datim odgovorima, pojašnjenjima.

Gospodine Radoviću, meni zaista nije u interesu da bilo šta relativizujete vezano za problematiku koja objektivno postoji u radu carinskih službi i mogu da vam kažem da je zapravo mnogo mi draži pristup koji je možda i kritičniji nego što je stvarno stanje, jer mi on daje nadu i vjeru da će se raditi na tome, da će se te stvari onda poboljšati, a neko guranje problema pod tepih nisam pristalica toga.

Ako mogu još jedno dopunsko pitanje koje bi me interesovalo, to je, koliko u ovom trenutku carinskih službenika nosi oružje ili možda, koliko zaposlenih ima u carinskoj službi u ovom trenutku, ako imate taj podatak? Ovo vas pitam sasvim spontano.

Podnijeću amandman na taj član 41, vjerujem da će to za vas biti onda prihvatljivo.

Odgovor Vaš na IT sektor. Mene je više interesovalo ako Crna Gora ikada bude članica Evropske unije, a ako bude prva među ovim zemljama zapadnog Balkana, onda će imati jako veliku granicu Evropskuniije, znači sve zemlje osim Hrvatske. Uvezivanje kompjuterskog sistema sa odgovarajućim carinskim sistemom Evropske unije. Da li na tome radite? Vi ste mi odgovorili, ako sam Vas dobro shvatio, na unutrašnjem planu kako funkcioniše IT sektor. Član 52, nijeste mi dali nažalost nikakav odgovor, član 52 se tiče pokretanja postupka za zasnivanje radnog odnosa i radni odnos u Upravi carina po pravilu se zasniva na osnovu javnog oglasa. Da bi se zatim odmah demantovalo sve to izuzetno od stava 1, završavam, carinski službenik

može zasnovati radni odnos bez javnog oglasa. Radna mjesta koja se popunjavanju bez javnog oglasa utvrđuju se aktom o sistematizaciji, znači potpuna autonomija unutar carinskog sistema.

I četvrto, Odluku o izboru carinskog službenika donosi direktor Uprave carina, potpuna autonomija. Ovaj, ovako definisanim članom o zapošljavanju u carinskoj službi nijesu stvoreni preduslovi koje ja smatram da bi omogućili jednakost i transparentnost toga procesa. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Bili su ovo odgovori na Vaše komentare, i u ovom smislu nemate naravno pravo daljih komentara. Međutim, pošto više nemamo prijavljenih diskutanta, a ja se ujedno zahvaljujem kolegama, prije svega iz DPS-a koji su odustali od diskusija odnosno priložili svoje diskusije u cilju dalje racionalizacije.

Dakle, imate pravo na završnu riječ i kroz završnu riječ možete dati i odgovore na pitanja koje su postavili poslanici, naravno, ne pominjući njihova imena da ne bi izazvali njihove komentare naknadno.

Izvolite, gospodine Radoviću.

NOVO RADOVIĆ:

S obzirom da sam kroz uvodno izlaganje uglavnom predstavio sami tekst zakona, s obzirom da sam odgovorio na pitanja poslanika i u odgovoru na najveći broj i dilema poslanika, specifično nemam konkretno u samoj završnoj riječi, jedino bih odgovorio na ova dodatna pitanja.

Prvo pitanje koje se odnosi na samo funkcionisanje IT sistema Uprave carina, djelimično sam prije odgovorio ali mogu da kažem da se radi i na ovom dijelu koji zahtijeva Evropska unija u samom procesu pristupanja. Direktive Evropske unije propisuju i za Upravu carina i za Poresku upravu koje moraju razmjenjivati podatke, koje moraju otvoriti kancelarije za vezu itd, te je potrebno 12 aplikacija za pristupanje Evropskoj uniji i Uprava carina ima put za realizaciju tih 12 aplikacija.

Član 52 predviđa u jednoj odredbi da se izuzetno može izvršiti zapošljavanje carinskog službenika bez oglasa i nijesam odgovorio u prethodnoj diskusiji na pitanje poslanika. Tačno je, postoji ova odredba u članu 52, ali će ova odredba biti vrlo restriktivna samo za određene specifične poslove i neće direktor Uprave carina imati diskreciono pravo da zapošljava sve

službenike, nego samo jedan minimalan broj službenika utvrđen Pravilnikom o sistematizaciji na koji saglasnost u konačnom daje Vlada. Eto toliko i zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o carinskoj službi.

Zahvaljujem predstavnicima predlagača Novu Radoviću, generalnom direktoru direktorata za poreski i carinski sistem i sa njim je bio i Vladan Joković, direktor Uprave carina. Zahvaljujem na učešću u današnjoj raspravi. O ovoj tački izjasnićemo se naknadno i prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda a to je:

Izveštaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2014. godinu. Podsjećam da je Vlada Crne Gore donijela Zaključak kojim je ovlastila Toma Miljića, člana Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki da obavlja poslove predsjednika do imenovanja predsjednika komisije u skladu sa zakonom.

Izjavitelj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je poslanik Đeljošaj.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Komisije gospodina Miljića, želi li dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite.

TOMO MILJIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvaženi poslanici, dame i gospodo,

Želim na početku da vas pozdravim u ime Državne komisije za kontrolu postupaka i javnih nabavki i u svoje lično ime i da izrazim zadovoljstvo što sam danas u prilici da vam predstavim Izveštaj o radu ove Državne komisije za 2014. godinu, kao i da čujem vaše komentare, primjedbe i sugestije u vezi predmetne problematike i učinka Državne komisije u sistemu javnih nabavki u prethodnoj godini.

Izveštaj o radu Državne komisije za 2014. godinu koji je danas predmet vaše pažnje podnesen je u skladu sa članom 142 Zakona o javnim nabavkama i koncipiran je u 11 sadržinskih cjelina odnosno poglavlja.

U Izveštaju su iscrpno prezentovani podaci o predmetima pred Državnom komisijom u 2014. godini i to kako o predmetima po žalbama i zahtjevima tako i po predmetima obavezne kontrole sprovedenih postupaka javnih nabavki čija vrijednost prelazi 500 hiljada eura.

Takođe, u izvještaju su prikazani predmeti koji su kao nezavršeni preneseni iz 2013. godine i predmeti o kojima je Državna komisija ponovo odlučivala izvršavajući presude Upravnog suda Crne Gore. S obzirom da vam je predmetni izvještaj blagovremeno dostavljen, ja vas neću zamarati sa pojedinostima već ću samo ukazati na određene ključne podatke i uporedne pokazatelje u odnosu na prethodne godine. U tom smislu želim da vas podsjetim da se pred Državnom komisijom ostvaruje takozvana predugovorna pravna zaštita u postupcima javnih nabavki, to jeste zaštita prava učesnika u postupcima javnih nabavki i javnog interesa od pokretanja postupka javne nabavke do donošenja Odluke o izboru najpovoljnije ponude ili Odluke o obustavljanju postupka javne nabavke odnosno do administrativnog okončanja postupka javne nabavke dok pravna zaštita u fazi zaključivanja i realizacije Ugovora o javnim nabavkama nije u njenoj nadležnosti.

Državna komisija je u 2014. godini imala u radu 969 predmeta što je za 64 predmeta ili 6,6% više u odnosu na 2013. godinu odnosno za 287 predmeta ili 29,6% više u odnosu na 2012. godinu. Navedeni podaci govore da se broj predmeta pred Državnom komisijom iz godine u godinu kontinuirano povećava u prilog čega govori i činjenica da je Državna komisija u prvih šest mjeseci ove godine imala u radu 160 predmeta više nego u istom periodu prošle, to jest 2014. godine ili čak za 84% više nego u istom periodu 2012. godine. Od ukupnog broja predmeta u radu u 2014. godini, Državna komisija je u toj godini riješila 892 predmeta odnosno 92,05% dok je na kraju izvještajne godine ostalo neriješeno 77 predmeta i isti su preneseni u 2015. godinu. Navedeni predmeti su ostali neriješeni iz razloga što su zaprimljeni u toku decembra mjeseca 2014. godine, tako da se u većini njih nijesu bile stekle zakonske pretpostavke za odlučivanje. Radi rješavanja predmeta Državna komisija je u 2014. godini održala 49 sjednica na kojima je donijela 850 odluka što je za 27 odluka više nego u 2013. godini a za 209 odluka više nego u 2012. godini. Ovi podaci govore da je Državna komisija radi racionalnosti i transparentnosti postupaka odlučivanja kao i zbog pravne sigurnosti učesnika u postupcima javnih nabavki vršila spajanje postupaka po žalbama koje su se odnosile na radnje i odluke naručilaca u istom postupku javne nabavke a u predmetima obavezne kontrole postupaka javnih nabavki preko 500 hiljada eura i po žalbama u tim postupcima predmeti su spojeni po sili zakona.

Od ukupno 892 predmeta koje je riješeno u 2014. godini Državna komisija je u cjelosti poništila 108 postupaka javnih nabavki dok je u 326 slučajeva djelimično poništila postupak i postuke javnih nabavki i iste vratila naručiocima na ponovni postupak i odlučivanje radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i donošenja zakonite odluke.

U postupcima po žalbama, Državna komisija je odlučivala u prosječnom roku od 21 dan od dana dostavljanja potpune dokumentacije što je za šest dana duže od dana u odnosu na zakonom propisani rok od 15 dana za odlučivanje po žalbi a obavezne kontrole postupaka javnih nabavki vrijednosti preko 500 hiljada eura, vršila u prosječnom roku od 17 dana, što je za 13 dana prije zakonskog roka. Do prekoračenja roka za rješavanje po žalbama došlo je zbog povećanog broja predmeta a posebno iz razloga što je Državna komisija od 15. avgusta 2013. godine do 08. septembra 2014. godine radila u nepotpunom sastavu.

U 2014. godini protiv odluka Državne komisije podneseno je 76 tužbi ili 8,9% u odnosu na 850 ukupno donijetih odluka što znači da su u 91,1% slučajeva i naručioci i ponuđači bili zadovoljni odlukama Državne komisije odnosno da smo ih smatrali zakonitim. U odnosu na ukupni broj donesenih odluka, broj tužbi protiv odluka Državne komisije procentualno je kao u 2013. godini a u odnosu na 2012. godinu manji za 4%.

Takođe, u 2014. godini Državnoj komisiji je dostavljeno 26 presuda Upravnog suda Crne Gore kojim su poništene njene odluke dok je broj tih presuda u 2013. godini bio 39, a u 2012. godini 60, što znači da je broj usvojenih tužbi protiv odluka Državne komisije u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu manji za 34% a u odnosu na 2012. godinu za 56%. Svrha rada Državne komisije u pogledu zaštite prava i pravnih interesa učesnika u postupcima javnih nabavki i zaštite javnog interesa ogleda se u tome što ona postupa i preduzima mjere prije nastupanja određene štetne posledice na koji način zapravo sprečava manifestaciju i realizaciju potencijalno-koruptivnog djelovanja učesnika u postupcima javnih nabavki. Pored toga, poništavanjem postupaka javnih nabavki u kojima nije obezbijedena tržišna konkurencija ili ravnopravnost ponuđača a i postupaka javnih nabavki u kojima se od ponuđača ne zahtijeva ispunjavanje zakonom propisanih uslova i obaveza kao i poništavanjem odluka o izboru najpovoljnijih ponuda kojima nije na zakonit način utvrđeno da izabrani ponuđač ispunjava sve propisane uslove i obaveze, Državna komisija sprječava i onemogućava potpisivanje Ugovora o javnim nabavkama zasnovanim na nezakonitim radnjama što predstavlja snažan oblik antikorupcijskog djelovanja u oblasti javnih nabavki.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Molim Vas privodite kraju.

TOMO MILJIĆ:

Završavam.

Imajući u vidu podatke koje sam saopštio a posebno podatke koji su sadržani u Izvještaju o radu smatram da je Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki u 2014. godini ostvarila značajne rezultate na planu zaštite javnog interesa i prava učesnika u pokrenutim i sprovedenim postupcima javnih nabavki i da je značajno doprinijela razvoju sistema javnih nabavki u Crnoj Gori kao i da je napravila značajan napredak u svom radu u odnosu na prethodne godine. Međutim, kako se obim i intenzitet poslova Državne komisije kontinuirano i značajno povećava to je neophodno jačanje njenih administrativnih kapaciteta i obezbjeđivanje adekvatnih uslova za rad. Na kraju želim da vam se zahvalim na datoj riječi i iskazanoj pažnji, a ukoliko smatrate da određena pitanja treba dodatno pojasniti stojim vam na raspolaganju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem na veoma opširnom Izvještaju odnosno uvodnoj riječi i sada ćemo čuti i predstavnike poslaničkih klubova.

Poslanik Jelić u ime Kluba Demokratske partije socijalista, neka se pripremi poslanik Damjanović.

Izvolite.

ZORANA JELIĆ:

Zahvaljujem poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Miljiću,

Dakle, Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki za 2014. godinu mogu da konstatujem da je kvalitetan, transparentan i na analitičan način pokazuje rad Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki u prethodnoj godini. Državna komisija u 2014. godini je donijela ukupno 850 odluka što je za 27 puta više u odnosu na 2013. ili 209 odluka više u odnosu na 2012. Ovo sve govori koliko iz godine u godinu imate posla, a praktično radite sa istim brojem izvršilaca.

Takođe, i u trećoj godini primjene Zakona o javnim nabavkama i dalje je prisutna neprilagođenost novim procedurama kao i neshvatanje supsidijarne primjene Zkona o opštem upravnom postupku u oblasti javnih nabavki kao i da naručiocu čine krupne greške u postupku pripremanja dokumentacije za javno nadmetanje koje predstavljaju bitne povrede zakona u

postupku javnih nabavki i od uticaja su na zakonitost sprovedenih radnji i donijetih odluka. Ovdje se postavlja logično pitanje, zašto je to tako? To bih molio odgovor gospodine Miljiću od Vas.

Takođe, želim da konstatujem da kao i prethodnim izvještajnim godinama da u sistemu pravne zaštite u oblasti javnih nabavki postoje različite interpretacije određenih odredbi važećeg Zakona o javnim nabavkama, te da je za potpunu i pravilnu primjenu ovog zakona je neophodna praksa, pravna praksa Vrhovnog suda Crne Gore u odnosu na više zakonskih rješenja koja su se pokazala spornim u praktičnoj primjeni ili preciziranje istih kroz izmjene i dopune Zakona. Opet isto pitanje, zašto je to tako? Ako to konstatujemo stalno a ništa ne rješavamo, zašto se stalno moramo pozivati na praksu Vrhovnog suda Crne Gore?

Takođe me interesuje a Vi ste to spomenuli ali nijeste dali odgovor, zašto je Državna komisija za kontrolu javnih nabavki do 04. septembra 2014. godine radila u nepotpunom sastavu, to jest bez jednog člana jer znamo da u aktu o sistematizaciji, vama je sistematizovano devet radnih mjesta sa 10 izvršilaca, međutim u izvještajnom periodu vi ste imali ukupno sedam izvršilaca. Interesuje me kakvo je stanje sada obzirom da je 2015. na izmaku, a sam podatak da imamo više posla u samoj Komisiji govori da treba ojačati administrativne kapacitete Državne komisije. Ono što bih želio da istaknem jeste da Državna komisija i rad Državne komisije karakteriše visok stepen transparentnosti koji se ostvaruje kroz javno objavljivanje svih odluka ali imamo jedan problem koji ne znam da li je riješen i tu ću moliti takođe odgovor od Vas. Šta je sa softverom? Jer u 2014. godini nije bilo adekvatno rješenje softverskog problema koji bi povezo bazu podataka sa svim onim predmetima koji se odnose na postupke javnih nabavki i interesuje me šta ste po tom polju uradili i kakvo je stanje trenutno sada u 2015. godini?

Što se tiče samog finansijskog izvještaja Vi ste od ukupno budžetskih predviđenih sredstava koja su iznosila od 197 hiljada potrošili i ostao je neutrošen jedan dio od 28.900 što znači da ste se racionalno ponašali. Međutim, ono što mene zabrinjava jeste, a Vi ste to istakli, da je od ukupno 969 predmeta koje ste imali u radu izuzetno visok procenat koji se kreće oko 45% u ovim predmetima koji su poništeni ili djelimično poništeni postupci javnih nabavki. Postavlja se pitanje, zašto je to tako? Jer 45% su praktično predmeta ili praktično svaki drugi predmet ima neki nedostatak i šta tu treba uraditi kako bi se ovaj iznos na neki način smanjio. Ono što posebno zabrinjava i što želim da istaknem jeste, su javne nabavke u vrijednosti od 500 hiljada eura, imali smo ukupno 64 takva predmeta, 37 tih postupaka javnih nabavki je da tako kažem, sprovedeno u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, šest je poništeno u cjelosti dok je 21 postupak djelimično poništen zbog utvrđenih nepravilnosti.

Interesuje me takođe, gospodine Miljiću koji su to razlozi do kojih dolazi zbog poništenja javnih nabavki za ove predmete su u iznosu od preko 500 hiljada, jer u pitanju su milionske vrijednosti.

Takođe me interesuje gospodine Miljiću, s obzirom da smo ovih dana dobili Izvještaj o napredku Crne Gore za 2015. godinu a vidjeli smo šta je to Evropska komisija tražila od Vas u 2014. godini, kako Vi ocjenjujete napredak i Izvještaj o radu Evropske komisije za 2015. godinu i da li ste zadovoljni s tim Izvještajem i što još treba u tom izvještaju ispuniti kako bi dobili da tako kažem kvalitetnije ocjene od Evropske komisije.

Na kraju gospodine potpredsjedniče, Odbor za ekonomiju, budžet i finansije većinom glasova je podržao ovaj Izvještaj komisije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Jelićiu.

Riječ ima kolega Damjanović iz Kluba SNP-a, a neka se pripremi poslanik Tuponja. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Pozdravaljam gospodina Miljića jer je u funkciji vd-a, nijesmo čuli. Mislim da je vršilac dužnosti, je li tako, predsjednika komisije? Naravno, ne govorim ovo slučajno, ovo govorim, a konto ove priče da komisija koja je negdje startovala sa radom februara 2012.godine, evo sada će četiri godine biti rada komisije, više od pola vremena provodi u nepotpunom sastavu. Sada već i sa ostavkom predsjednice komisije koja je stupila na novu dužnost, što opet govori o tome da imamo taj problem kapaciteta i onda se sve ono što je notirano u ovom izvještaju, reperkusije u odnosu i na broj predmeta i na jednostanu mogućnost da se u ovom sastavu sa malim brojem izvršilaca u okviru administracije završavaju stvari. I sada želim ovdje potpredsjedniče Mustafiću jedno pitanje da otvorim i da problematizujem modela kako mi štitimo odnosno kakvu imamo zaštitu u servisu javnih nabavki. Ovdje imamo dvije institucije - Upravu za javne nabavke koja svoj izvještaj podnosi Vladi, po meni bi par ekselans taj izvještaj koje nam daje podatke, kolike su javne nabavke, ko su najveći naručioci, ko su najveći ponuđači treba da bude ovdje, ali njega nema, a ovdje imamo samo izvještaj Državne komisije. Imali sada smisla ovo ne shvatite lično da Državna komisija funkcioniše na način kada nema mehanizme da sprovodi svoja rješenja, već samo da ih nadzire, kada nema mehanizma da kontroliše sprovođenje

ugovora o javnim nabavkama, radova, građevinskih usluga i tako dalje i kada nema mogućnost da prati zaokruživanje postupka javne nabavke sa svim onim famoznim aneksima koji su ovu državu koštali milione i milione evra. Zar nije onda bolje imati posebni separat u Upravnom sudu koji bi se bavio direktnom sudskom zaštitom, ne da bi uštedio ovih 800.000 evra koje ste vi potrošili do sada, nije mala pare, ali ako ste vašim rješenjima doprinijeli uštedi koja je veća od tih 800.000 to je u redu, nego jednostavno da onda i ovaj filter koji se zove Državna komisija izbjegnemo, pa neka kao u nekim drugim državama ozbiljnim Evropske unije direktno žalbe idu na sud da ne budete vi ti koji prihvatate žalbe ili budete samo protočni bojler ka Upravnom sudu. To je prvo pitanje. Ovo postavljam potpuno sistemski, dakle ne vezano za personalni sastav komisije odnosno za model rada komisije.

S druge strane kolega Jelić je pomenuo na kraju. Imamo problem sa nesprovođenjem rješenja Državne komisije, dva koja se godinama ne sprovode. U jednom je Elektroprivreda Crne Gore naručilac, a u drugome je javna ustanova. Ja ću je pomenuti što da ne poimence. Radi se o Javnoj ustanovi Centra za socijalni rad za opštine Bljelo Polje i Mojkovac. Dvije godine ova komisija ne može da natjera da se pravosnažni predmet koji je i pred sudom završen da se ta odluka ispoštuje od strane ove dvije institucije i ono što može komisija da napiše pismo odnosno da predloži Vladi zaključke, Vlada zaključi i onda u zaključcima Vlade, povodom ova dva naručioca ne sumnja da ih ima možda još ako uzmemo i ovu godinu izveštaja u '15. o kojoj ćemo pričati možda u novembru '16. godine i onda Vlada kaže da se zadužuju resorna ministarstva da u slučaju nesprovođenja zaključaka pokrenu postupak odgovornosti članovi organa upravljanja javne ustanove ili toga privrednoga društva i tako dalje plus Uprava za inspeksijske poslove svoj dio posla. Nema ništa od toga. Zato kažem, postavlja se pitanje smisla u ovakvom sistemu kontrole javnih nabavki, dakle postojanje s jedne strane Uprave za javne nabavke sa svim njenim ingerencijama samostalne uprave i onim što ona nama nudi kao podatke i Državne komisije koja radi pa jedan sudski posao, sudsku zaštitu, maltene sudski posao veoma zahtjevan i obimnih predmeta kojih je 1.000 na godinu sa svega četiri člana, odnosno sedam, osam izvršilaca. Zaista, kažem ne zbog ovih 800.000 koliko je koštala Komisija Budžet ovih četiri godine, ona je te pare ostvarila onim prihodom od one naknade koja se daje, međutim smisao je u tome da imamo efikasan sistem zaštite i da imamo ono što ova država nema gospodine Miljiću. Ova država nema mehanizme da prati od momenta kada ste Ugovor o javnim nabavkama zaključi, gdje je neko ponudio neke uslove. Kako je taj ugovor realizovan, jesu li aneksi rađeni, zašto su ti aneksi rađeni, jesu li oni mijenjali prvobitne elemente ugovora pa su neki eliminisani. Mi imamo ovdje monopoliste na tržištu javnih nabavki, monopoliste

ponuđače, oni su dati egzaktno u tom spisku Uprave za javne nabavke. O tome se nikada ovdje priča nije otvorila. Govorim o broju vaših rješenja o problemu koji imate - kadrovskim problemima, administrativnim problemima, softverskim problemima, finansijskim problemima i šta? Hoćemo dobiti bolju zaštitu, kasniju zaštitu, hoće li se ovaj broj predmeta smanjiti? Čak i ta edukativna funkcija koja je trebala da ide u smislu da se ovaj i zakon bolje razumije i da se primijeni doveden je u pitanje.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Damjanoviću. Čućemo sada kolegu Tuponju, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Hvala uvaženi potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani gospodine Miljiću, poštovani građani,

Izveštaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki je zapravo jedan dio koji bi morao da izazove veliko interesovanje javnosti, jer se putem javnih nabavki troši ogroman novac građana Crne Gore i s ozbirom da se uvijek tamo gdje se kreću velike količine novca postoji i mogućnost manipulacije, zloupotrebe, korupcije, onda moramo govoriti o javnim nabavkama kao o jednom dijelu koji je izuzetno bitan da bi ova država funkcionisala na pravnim osnovama, a vaš zadatak kao Državne komisije je kontrola postupaka javnih nabavki. I vi ste u obavezi da kontrolišete javne nabavke tek od 500.000 eura kada se radi o sumi od preko 500.000 eura. Mi imamo na strani 27 vašeg izvještaja da su odluke Državne komisije kojima su utvrđene bitne povrede zakona u postupku javne nabavke, ne mali broj. Od 64 postupka 37 sprovedeni u cjelosti u skladu sa zakonom, u 21 konstatovane određene nepravilnosti. Imamo slučaj Montefarma na strani 32 gdje od četiri javne nabavke samo je jedna sprovedena u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, imamo Klinički centar Crne Gore kod sve tri nabavke uočene određene nepravilnosti, imamo Agenciju za izgradnju i razvoj Podgorice od tri tendera, jedan nije podlijegao određenoj kontroli, a druga dva su imali nepravilnosti. Govorimo o dijelu, naravno ne treba kriti i treba pohvaliti da je značajan dio sproveden potpuno u skladu sa zakonom, ali fokusiram se na ovaj dio koji je u skladu sa zakonom je negdje nešto što se da kažem manje više podrazumijeva, svoju pažnju fokusiram na ovaj dio gdje postoje određene nepravilnosti.

Htio bih vas da pitam da li su kontrolisani milionski ugovori, konsultanski ugovori? Da li postoji bilo kakva vrsta neke vaše proaktivnosti u tom pravcu? Znate mora se i opovrći

percepcija javnosti da se tenderi neki put rade sa nekom namjernom greškom. Imamo i takvu percepciju javnosti, čak i ako stvarnost možda nije takva što ćete vi vjerovatno da tvrdite, ali postoji ta percepcija javnosti.

U suštini mislim da postoji jedan manjak antikoruptivnih i mjera i mehanizama. U relativno slaboj aktivnosti državnih organa za borbu protiv korupcije. Onda bih podsjetio javnost, ono što je zapravo svrha i smisao javnih nabavki i zašto su one uopšte uvedene kao jedan mehanizam. Da svi budu u istoj poziciji i da pravila budu jasna. Dakle jedan princip jednakosti je trebao da bude omogućen kroz princip javnih nabavki i naravno ne manje važan da država dođe do najjeftinije nabavke usluge ili robe. A gdje smo mi danas? Možda će vam najbolje na to dati odgovor jedan podgorički grafit koji kaže: "Što će meni tenderi kada ja imam kumove". Znae u proteklih 15 godina na javne nabavke potrošeno je oko milijardu i šesto miliona eura. Radi se o jednom potencijalnom vrlo jakom žarištu korupcije i to nije samo naša specifičnost, to je tako i u drugim sredinama, ali državni aparat upravo i vaša funkcija služi tome da se takve pojave spriječe.

Takođe, nešto što bi sistemski bilo dobro je da postoji analiza realizacije ugovora i sklapanje aneksa u poslovima preko 500.000. U suštini mislim da je prilično neispoštovano načelo transparentnosti postupka.

Samo još na kraju bih se osvrnuo na transparentnost rada Državne komisije, jer kad sam pripremajući se za ovu sjednicu danas, podsjetio sajt vaš zadnje obavještenje na tom sajtu je staro nekih pola godine 6.april 2015.godine. A, kada pogledate na istom tom sajtu rješenje i zaključke kada se kaže u cilju postizanja većeg stepena transparentnosti nakon svake sjednice Državne komisije sve donijete odluke objavljuju se na web sajtu u ovom dijelu i onda pođete da pogledate koje su to odluke bile i onda vidite da je zadnja iz decembra 2014. godine. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ovim smo završili krug uvodnih izlaganja. Dajemo riječ gospodinu Miljiću i priliku da prokomentariše uvodna izlaganja. Izvolite.

TOMO MILJIĆ:

Zaista moram da se zahvalim na korektnim komentarima i pitanjima, to jest nešto što jeste živa materija i nešto što i sami sebi postavljamo često pitanja u svakodnevnom radu. Ja bih počeo ovako da vas ne zadržavam da pokušam da odgovorim redom, onako kako sam čuo i shvatio pitanja.

Prvo, gospodin Jelić je pitao zašto dolazi do ovolikog broja poništavanja postupaka javnih nabavki? Moram na kraju da kažem da za to postoji više razloga. Znači jedan od razloga je sama regulativa odnosno ovi postupci o kojima se govori o izvještaju sprovedeni su, pokrenuti, sprovedeni po zakonu iz 2011.godine. Taj zakon se u početku najavljuje kao dobro normativno rješenje, međutim kako je odmicala njegova primjena on je sve više pokazivao vezano za svoje probleme kontradiktornosti, nedostatnosti, protivrječnosti i tako dalje a uz to ga je pratila i dosta jedna, što bi se reklo malo nezgrapna legislativa tako da podzakonski akti, tako da jednostavno je on vremenom bio, što bi se reklo ovako, možda potrošen do te mjere da je zaista bilo krajnje vrijeme da se mijenja da li će se mijenjati djelimično i uprava je u pravo vrijeme, krajem prošle godine su izvršene određene bitne izmjene koje imaju sasvim drugačije efekte u odnosu na ove predmete i na ovu situaciju o kojoj govorimo u ovom izvještaju.

S druge strane i zato su upravo ove konstatacije koje stoje u izvještaju da je potrebna pravna praksa jer kad imate odredbe toliko što bi se reklo neusaglašene ili kontradiktorne da postoje razna tumačenja, onda morate da imate neko što bi se reklo najviše tumačenje da bi mogli svi te stavove, različite stavove da na neki način sravnjamo.

Drugo pitanje jeste pitanje subjekata pojedinaca i radnih tijela koja se bave javnim nabavkama u ime naručilaca, znači tamo gdje su manje javne nabavke, to su službenici za javne nabavke i gdje su veće nabavke to su određene stručne komisije. Zakon je utvrdio određenu strukturu, ali da bi se moglo baviti javnim nabavkama mora se biti totalno posvećen, mora se stalno učiti, najgora varijanta kod onih subjekata koji se poslovanjem javnih nabavki bave od slučaja do slučaja, jer ti ljudi nijesu u kondiciji, oni jednostavno dođu pred problem i oni jednostavno nemaju mogućnost to adekvatno da riješe. To je jedan problem, jedan nivo problema.

Drugi nivo problema je zaista što se primjećuje makar sa ove naše pozicije posmatrano što se nema adekvatan status tih ljudi koji se bave tim izuzetno složenim i kompleksnim pitanjem. Nije jednostavno sprovesti postupak javne nabavke za nabavku lijekova. Sama izrada tenderske dokumentacije podrazumijeva jedan izuzetno odgovoran i jedan izuzetno složen proces gdje treba i razne struke da se suoče, razne struke da se usaglase, a sve to da se uklopi u određenu zakonsku proceduru kako u momentu pravljenja tenderske dokumentacije tako i kasnije u toku njenog sprovođenja.

Sledeći razlog što se dešavaju takvi problemi u javnim nabavkama je to, što nije samo Zakon o javnim nabavkama taj koji determiniše ponašanje subjekata u ovoj oblasti, nego i razni drugi materijalni propisi, primjera radi Zakon o lijekovima o medicinskim sredstvima, Zakon o

izdavanju objekata i uređenju prostora koji takođe propisuju uslove ko čim može i kako da se bavi, koji su to dovoljni ili nedovoljni parametri da bi se neki poslovi završavali.

I ono što moram posebno da naglasim, ono što je i dalje poslije izmjena i dopuna ostalo kao loše u postojećem zakonskom rješenju to što određeni uslovi su tako postavljeni i tako definisani dokazi za njihovo dokazivanje da oni praktično ništa ne znače osim jedne puke formalnosti i onda u nastojanju da pobjegnju iz te formalnosti odnosno iz toga nedovoljno ili neadekvatno regulisanog odnosa naručiocu često pokušavaju da nešto u tenderskoj dokumentaciji mimo zakona predvide i onda imamo upravo tu situaciju da mora da se to vrati u normalu odnosno u granice zakona, a imamo dosta takvih negativnih odluka. E, sad imamo tu, vidjeli ste dvije vrste poništavanja postupaka. Jedni koji su poništeni u cjelosti, drugi djelimično. Znači i jedni i drugi nose određene nepravilnosti, određene nezakovitosti, ali ovih 108 postupaka koji su poništeni u cjelosti, kod njih su nepravilnosti utvrđenog karaktera da ne mogu da se više nikakvim radnjama naručioca otklone, a njihov je značaj takav da utiču na zakonitost čitavog postupka i svih odluka i jednostavno tu nema konvalidacije, to jednostavno mora da se vrati na početno stanje. U ovim slučajevima gdje smo poništili djelimično postupke tu jednostavno imamo drugu situaciju, da određene radnje mogu naknadno da se isprave, mogu da se poboljšaju mnoge nepravilnosti da se otklone i tu se daje šansa da se to stanje vrati na taj način da se vrati u granice zakona.

Sledeće što je interesantno, što je bilo od strane više vas postavljeno pitanje, pitanje softvera javnosti rada i tako dalje. Mi smo tu neka pitanja riješili a ne još dovoljno onako kako bi to bilo adekvatno, tako da jednostavno i trenutno imamo jedan softver koji je za elektronsku bazu predmeta gdje imamo sve te podatke o predmetima i kretanje predmeta što je izuzetno bitno i imamo taj naš softver odnosno sajt na kojem se objavljuju određene informacije. E, sad pošto smo imali u jednom periodu naš sajt nije funkcionisao onda su odluke sve objavljene na portalu javnih nabavki koji funkcionišu kod Uprave za javne nabavke. To jeste da odudara od ovog zakonskog rješenja da to treba da bude objavljeno na našoj internoj stranici, ali to je upravo u onoj oblasti gdje se prate ukupni predmeti od planiranja pa do zaključivanja ugovora. Trenutno radimo na ažuriranju odnosno unosu na naš sajt tih naših odluka koje su u 2015. godini donesene i vjerovatno ćemo od početka nove godine, naredne godine imati kompletno objavljivanje svih odluka opet na našem sajtu.

Što se tiče pitanja koja je postavio poslanik Damjanović, mislim da su to pitanja koja se više odnose, upravo kapaciteta organa koji se bave kreiranjem politike nego mi koji radimo na

sprovedenju i to samo određenog segmenta politike, ali ja ću to sa ovog aspekta da prokomentarišem koliko se može prokomentarisati.

Znači, kao što sam rekao Državna komisija nema nadležnost da kontroliše zaključivanje realizacije ugovora. To je jednostavno nešto što se stalno pita kad podnosimo izvještaj, zašto to ne radi, ali mi jednostavno nemamo zakonsku nadležnost i ne možemo ni proaktivno ni samoinicijativno ništa raditi mimo zakona, jer bi to bilo još nešto što bi dodatno usložnjavalo a ne rješavalo problematiku. Međutim, izmjenama i dopunama zakona su ova pitanja data u nadležnosti Inspekcije za javne nabavke i to već nešto može da napravi neki iskorak u tom pravcu i vjerovatno neka naredna normativna rješenja to treba cjelovitije da sagledaju i koncipiraju. Nije ni ovo problematično i sporno rješenje što se gospodin Damjanović zalaže i zagovara da se eventualno ova problematika direktno podigne na nivo sudske zaštite, samo što u tom slučaju treba obezbijediti neku efikasnost odnosno postupanje sudova u zadatim rokovima, jer ipak je to nešto što kod sudova imate veći broj problematike i što bi sigurno zahtijevalo specijalizaciju sudova, jer ipak kao što vidite nijesmo samo filter prema sudu nego nije neki veliki broj uopšte tužbi na naše odluke koje idu prema sudu. Tako da se jednostavno dosta spornih pitanja riješi na nivou drugostepenog postupka pred komisijom i ne zatrpavaju se sudovi sa tom problematikom.

Mislim da sam djelimično odgovorio i na pitanja poslanika Tuponje oko izvršavanja rešenja, oko praćenja. Jeste da je ostalo ovo pitanje oko sprovođenja odluka. Takođe, u zakonu po kojem je pravljen praktično ovaj izvještaj iz 2011. godine upravo je bila predviđena samo ta mjera za izvještavanje Vlade ili organa lokalne uprave u pogledu nesprovođenja odluka. To je, iako nije dovoljna mjera, dalo određene rezultate. Iz godine u godinu vidite da se taj broj nepostupanja smanjuje. Izmjenama i dopunama je nepoštovanje odluka državne komisije propisano kao prekršaj i Inspekcija za javne nabavke već tu djeluje.

Mislim da je upravo u onom slučaju koji ste vi pomenuli, gdje dvije godine nije izvršena naša odluka, mislim da je Inspekcija za javne nabavke djelovala i da su tamo preduzete određene mjere odgovornosti i određene sankcije. To bi bilo to, ako sam dobro zapamtio i shvatio pitanja. Još jednom se zahvaljujem na korektnim komentarima i pitanjima. Sve ovo što smo čuli treba da doprinese da se ovaj sistem dalje razvija i da se unapređuje kako u postojećim okvirima tako vjerovatno u nekom daljem strateškom razvoju i u nekom normativnom razvoju. Još jednom vam hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Vaši odgovori i komentari su zavrijedili, takođe, reagovanje poslanika s druge strane. Prvo ćemo čuti odgovor na komentar poslanika Jelića, potom poslanika Damjanovića i poslanika Tuponje. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Vi ste na većinu ovih pitanja odgovorili. Ono što želim da saopštim jeste da u problemima rada vaše komisije jeste, da tako kažem, regulativa i vi ste to saopštili. Praksa je pokazala da neka zakonska rješenja nijesu bila dobra i tu je došlo do izmjene i dopune Zakona. Takođe, novi zakon govori o tome da isto nijesu dobro riješena neka određena pitanja iz sistema javnih nabavki. Ne treba puno čekati. Dajte da promijenimo to što nije u redu sa zakonskog stanovišta kako bismo imali jedan kvalitetan, transparentan, na zakonu zasnovan rad vaše komisije i samog sistema javnih nabavki.

Kada govorite o sistemu javnih nabavki, naročito što se tiče lijekova, mi smo o tome više puta govorili na Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Svakako da postupak javnih nabavki u ovoj oblasti zadire u više zakonskih rješenja. Moramo voditi računa i o tome da su možda ta zakonska rješenja biznis barijera za javne nabavke u zoni lijekova. Znamo da zbog takvih procedura koje su dosta komplikovane trpe građani, naročito kada nemamo dovoljno lijekova. Koliko imam informaciju, da najnoviji tender Montefarma upravo ima problema i da je na neki način osporena ta javna nabavka. Tu imamo i drugu zakulisnu radnju gdje određeni subjekti koji učestvuju u sistemu javnih nabavki preko određenih satelita upravo ruše tendere i na taj način prave neku zloupotrebu. O tome smo pričali i ovdje u Skupštini.

Kada govorimo o ...(Prekid)..., slažem se da se on možda nije mogao napraviti u prošloj godini, ali dajte da to napravimo u ovoj godini. Jer, za mene je nedopustivo da softverski sistem koji funkcioniše u Crnoj Gori na ovoliki broj privrednih subjekata ili građana, smatram da je nedopustivo dugo da se vodi o tome ili postupak samog sprovođenja softvera i smatram da se on može veoma brzo riješiti. Ona sredstva koja, recimo, nijeste utrošili u 2014. vjerovatno ih nećete utrošiti možda ni u ovoj 2015. godini, radi se o 28.000 eura, dajte da utrošimo, da vam pomognemo ovdje i u budžetu da riješite to softversko pitanje. Veoma je važno, gospodine Miljiću, da sve te odluke budu javne, transparentne i da budete povezani sa svim organima

upravo u razmjeni podataka. Na taj način će imati samo kvalitet vaša komisija i na taj način će biti javnost obaviještena o svim tim vašim radnjama.

Ono što na kraju, gospodine Mustafiću, želim da kažem, da morate ojačati vaše administrativne kapacitete. Mislim da nije dovoljno deset izvršilaca u samoj komisiji, da tu trebate biti malo agresivniji. Mi ćemo vam pomoći. Ova komisija je veoma značajna jer se radi o desetinama miliona eura koje kontroliše ova komisija. Ako nemate dovoljno kadrovskih kapaciteta, softverska rešenja, nijesmo nigdje mrdnuli nego ostajemo na početku. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Jeliću.

Poslanik Damjanović. Vaš odgovor na komentare.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Samo sam iznio načelnu ideju, da bi odeljenje Upravnog suda možda moglo da bude varijanta da ono radi ovaj vaš posao sa resursima koje vi imate i uvijek u problemima u sastavu od početka maltene mandata državne komisije i sa prilivom predmeta i sa kapacitetima i svim ovim što je danas ovdje rečeno, postavlja se pitanje samo svrsishodnosti, ništa drugo. Nema to veze sa personalnim članstvom u komisiji. To ima veze samo sa sistemskim gledanjem odnosno ako je model ovakav da državna komisija koja nema ingerencije da je nadležna za sprovođenje njenih rješenja, koja nema ingerencije za tzv. postperiod javne nabavke u smislu praćenja primjene aneksa ugovora, ima problema da završava hiljadu predmeta na godišnjem nivou sa troškom od 800.000 od kada je osnovana cirka i sa svim ovim problemima. Onda je to stvarno upitno da li kao takva treba da postoji. Ovo iznosim i problematizujem. To je pitanje, prije svega, za nosioce izvršne vlasti. Očekujem da Vlada sprovede javni konkurs, da se izabere novi predsjednik komisije, da budemo ovdje potpuno otvoreni. Dakle, shodno zakonu Vlada na osnovu javnog konkursa bira predsjednika i članove komisije. Imamo taj konstantan problem deficita u članstvu komisije.

Negdje da zaokružim time, ovdje je neophodno da imamo i to ponovo želim da potcrtam i izvještaj Uprave za javne nabavke, parekselans važan, možda i važniji od vašeg u smislu pokazatelja šta se dešava u sistemu javnih nabavki. Ovaj vaš dio je vezano samo za dio kontrole, odnosno primjene u smislu postupaka nabavke roba, usluga ili radova.

Zaokružujem time, ovo sve govorimo u nivou javnih nabavki od trista, četiristo miliona evra, bogu hvala su pale jer nam je situacija u privredi takva, pa i pad javnim nabavkama negdje i to nešto znači. Ako bismo uključili nešto što niko ne kontroliše, gospodine Miljiću, vi znate o čemu pričam, to je član 3 izuzeci od javnih nabavki, pitanje je šta bi se tu desilo. Tu su, gospodine Mustafiću, međunarodni ugovori poput gradnje autoputa koji je ugovoren sa Kinom. To je najveća javna nabavka u istoriji Crne Gore. Niko je ne kontroliše. Tu su nabavke koje su povjerljive prirode. Niko ne kontroliše. Tu su nabavke arbitraže. Niko ne kontroliše. Tu su nabavke konsaltinga, stručnjaka finansijske struke u postupku privatizacije. Desetine i stotine miliona. Parekselans jednako kao i ovaj dio nabavke koji je pod kontrolom, a imamo probleme u kontroli. To je nešto što sam htio da otvorim i negdje da se svi zapitamo je li samo zakon ovakav kakav jeste dovoljan okvir ili se mora sistemski nešto ... Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Poslanik Tuponja. Vaše pravo na odgovor na komentare gospodina Miljića.

GORAN TUPONJA:

Hvala uvaženi potpredsjedniče.

Gospodine Miljiću, zahvaljujem i vama na vašim odgovorima. Još bih samo potencirao dvije stvari više i zbog javnosti nego što ih vi sami ne znate. To je da je vaš zadatak kao komisije da radite na tome da se razbijaju monopoli vezani za tenderske uslove, za javne nabavke. Postoji određena praksa koja govori da su kroz pripremu tenderskih uslova zapravo unaprijed već poznati ponuđači i na koga se oni odnose. Onda su u praksi zaživjeli određeni monopoli u određenim oblastima. To je jedna boljka.

Druga boljka je bila da se nakon sklapanja ugovora aneksima ugovora značajno mijenja suština javne nabavke. Koji mehanizam tu postoji da se zaštitimo od toga? Jer, izmjenom tih početnih tenderskih ... kroz anekse vi možete da praktično da zažive određene koruptivne radnje, jer vi možete da ponudite na tenderu mnogo nižu cijenu ako unaprijed znate da ćete kroz anekse kasnije sve to nadoknaditi.

I kada govorim o proaktivnoj ulozi vas u tom dijelu, a vi praktično ste, apsolutno ne pretendujem ni najmanje da nešto znam o javnim nabavkama, vi neko ko je ekspert u tom polju i ko praktično iz dana u dan živi tu materiju, onda ta proaktivnost se odnosi na to vaše iskustvo. I vi i ja želimo da ...(Prekid)... da cijela ova država funkcioniše kao sistem kako treba, i onda to

vaše znanje pretočite u konkretne predloge. Ne možete, naravno, vi raditi van okvira, van zakonskih okvira koji su vam propisani, ali proaktivno možete uticati na to da se mijenjaju zakonska akta i da taj sistem funkcioniše bolje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Sa uvodnim izlaganjima završili smo kompletnu raspravu o ovoj tački i naravno, dajem riječ gospodinu Miljiću ako želi dati svoju završnu riječ, naravno bez pominjanja poslanika jer bi to izazvalo opet pravo na komentar.

TOMO MILJIĆ:

Moja bi završna riječ bila veoma kratka i jednostavna.

Još jednom mogu da vam se zahvalim, čuo sam i prenijeću mnogo toga korisnog odavde danas iz ove sale. Možda sam ostao negdje nedorečen oko nekih pitanja, pogotovo oko pitanja zašto se dešava to da nemamo popunjeno puno članstvo itd. Ali, znate svako ima svoj razlog, neko ode iz komisije zbog ovog razloga, neko zbog onog, dok se sprovede procedura vrijeme ne stoji, teče, a predmeti pristižu, problemi se nagomilavaju, to je to.

Takođe, mi smo nešto poboljšali u toku 2015. godine na popunjavanju stručne službe. Imamo neko obećanje da ćemo uspjeti u toku naredne godine da kompletiramo ovaj ovakav kapacitet kako je projektovan i samo da vam kažem, to je znači ukupna državna komisija. Njena stručna služba je praktično koncipirana na bazi nekih podataka koji su se u ovoj oblasti pojavljivali u 2010, 2011. god. pa možda i u 2009. godini, kad je stanje sasvim bilo drugačije. Jednostavno sada to više nije to stanje koje odgovara stvarnim potrebama. Jednostavno tu se nešto mora raditi, to je nešto, vidim da vi odlično razumijete, što jednostavno protežirate i ja nemam bolju riječ nego ono što ste vi rekli.

Meni ostaje da se još jednom zahvalim i jednostavno nastojaćemo da i dalje radimo ovako, koliko je to moguće. Naravno, vaša podrška kad bude budžet nam je i te kako dobra, neophodna.

Samo da vas upoznam, znači po projekciji koju smo mi zadnju dobili iz Predloga budžeta nama su povećana nešto sredstva, pogotovo u ovom dijelu koji se odnosi na zarade, što bi nam omogućavalo da poboljšamo određene administrativne kapacitete i ne znam, ne mogu da kažem da li je to sigurno dok ne vidimo koji će to biti stvarni efekti ovog zakona koji se najavljuje o zaradama državnih službenika i funkcionera i onda će se tek vidjeti koji je to prostor u okviru

toga. Znači povećanje, ne koje nam je projektovano ali stvarne efekte ja sad ne mogu da sagledam dok ne vidim kakva će biti konačna normativa, odnosno rješenja toga zakona. To bi bilo to.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem za učešće u tački koju smo upravu okončali, dakle, završili smo pretres o Izvještaju o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2014. godinu. O ovoj tački ćemo se, kao i o ostalima, izjasniti naknadno.

Naravno, ovim objavljujem da smo završili današnji rad i da sutra počinjemo sa setom zakona koji se tiču statusa gradskih opština Tuzi i Golubovci.

Dakle počinjemo u 12 sati, a do tada je i rok za podnošenje amandmana na predloge zakona o kojima smo danas raspravljali.

Zahvaljujem se naravno na pažnji i za učešće u današnjem radu.

25.11.2015.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Koleginice i kolege, nastavljamo sa našom drugom sjednicom.

Po dogovoru ćemo danas obaviti objedinjeni pretres o četiri predloga zakona i to: Predlog zakona o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, Predlogu zakona o izmjeni zakona o lokalnoj samoupravi i Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Nakon tog objedinjenog pretresa imali bi još jednu tačku dnevnog reda danas, to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Prelazimo na pretres.

Ponavljam, objedinjeni pretres o 2, 3, 4. i 5. tački dnevnog reda o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, Predlogu zakona o izmjeni Zakona o lokalnoj samoupravi i Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Podsjećam da su predloge ovih zakona podnijeli poslanici dr Halil Duković, Nikola Gegaj, Tarzan Milošević, prof.dr Miodrag Vuković, Žana Filipović, Zoran Jelić i Almer Kalač.

Izjestioci odbora su: Zakonodavnog odbora Džavid Šabović, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu Marta Šćepanović i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Veljko Zarubica.

Podsjećam da prijedlozi ovih zakona na Zakonodavnom odboru nijesu dobili potrebnu većinu, pa je Odbor predložio da shodno članu 93 Poslovnika Skupštine Crne Gore o postojanju saglasnosti sa Ustavom i pravnim sistemom ovih predloga zakona odluči Skupština bez pretresa. Međutim, kao što je i uobičajeno, na žalost, Zakonodavni odbor nije podnio predloge odluka kojim bi se preciziralo koji članovi ovih predloženih zakona nijesu u skladu sa Ustavom i pravnim sistemom i upravo zbog toga, u skladu sa dogovorom koji smo imali ovdje na plenumu u nekim ranije sličnim situacijama, nećemo se izjašnjavati o postojanju saglasnosti, nego preći na pretres. Ponavljam, jer Zakonodavni odbor nije usaglasio svoju odluku u predlogu odluke sa onim što je naš poslovnik i onim što je dogovor kojeg smo postigli u više navrata ovdje na plenumu.

Otvaram pretres i pitam da li neko od predlagača, dakle u ovom slučaju od kolega poslanika i poslanica želi da da dopunsko obrazloženje. Razumijem da kolega Halil Duković želi u ime predlagača da da objedinjeno dopunsko obrazloženje.

Izvolite kolega Dukoviću.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Predložene izmjene četiri zakona tiču se jedne nove organizacije lokalne uprave u Glavnom gradu, gdje je unaprijeđen jedan vid decentralizacije i gdje dvije do sada gradske opštine Tuzi i Golubovci dobijaju status opštine sa nekoliko elemenata koji ih čine sastavnim dijelom glavnog grada.

Na samom početku bi rekao da je osnovni zakon ovdje u svim ovim izmjenama Zakon o Glavnom gradu, a tri prateća zakona o teritorijalnoj organizaciji Zakon o lokalnoj samoupravi i Zakon o finansiranju lokalne samouprave, tiču se samo izmjena u jednom ili dva člana, u suštini radi se o usklađivanju sa ovim zakonom o Glavnom gradu koji trpi najviše izmjena.

Ono što je uobičajeno jeste da kada stvaramo nešto novo da to novo bude bolje od onog što je do tada bilo, inače, ne bi imalo ni svrhu stvaranja nečeg novog. Tako i kod ovih zakona stvaranje novih opština cilj je da se one unaprijede, da budu i bolje i efikasnije, ali i da preuzmu odgovornost za dalji razvoj. Inače, nove opštine se stvaraju da unaprijede i razvoj i demokratiju na jednom mnogo većem nivou nego što je to do sada bilo. To je i osnovni razlog, ali i jedini pravi razlog zbog čega se one i stvaraju. Sama logika kaže da novo mora biti bolje od onog što je do tada bilo. Nova opština mora imati bolju perspektivu, mora garantovati veću sigurnost i

veći stepen razvoja i mora imati podršku onih za koje i u čije ime se stvara, a sve u cilju stvaranja boljih uslova za život na tom području. Svako ko krene u proces formiranja novih lokalnih samouprava, mora imati jasne i sigurne ciljeve koji se mogu ostvariti i koji garantuju bolji život, jer je i odgovornost onih koji vode taj proces jako velik. Zato je jako odgovoran posao i posao koji treba raditi sa maksimalnim oprezom i sa dobro utvrđenim svim pokazateljima koji će imati i te kakvog uticaja na kvalitet života u toj lokalnoj samoupravi.

Priča oko rješavanja statusa Opštine Tuzi traje već duže vrijeme. Počela je, podsjetiću, negdje sredinom 90-tih godina, neki će reći i suviše dugo jer se mogla završiti mnogo ranije. Drugi će reći bolje da traje duže pa doći do pravog rješenja, jer se tiče svih koji žive na tom području, ali tiče se i generacija koje dolaze, pa opreza nikad dosta. Bilo kako bilo, bilo ili jedni ili drugi u pravu, svako sa svog gledišta, ali nam se čini da sada imamo jedno odlično rješenje koje garantuje i veća prava, ali i veću odgovornost, naravno uz sigurniju budućnost. I naravno, niko ne može reći da je ovo rješenje zauvijek. Ali, za ovo vrijeme, vrijeme u kojem sada živimo, sigurno jeste najbolje rješenje.

Da bi jedna lokalna samouprava mogla uspješno funkcionisati mora ispuniti dosta uslova. Ali, čini mi se da su dva najvažnija, jedan je da ima profesionalnih kapaciteta odnosno da ima službe koje će funkcionisati onako kako bi sve išlo u pravcu razvoja i druga, možda i još važnija i značajnija, jeste da ima materijalnih kapaciteta da može raditi u pravcu daljeg razvoja.

Do sada su u sklopu Glavnog grada funkcionisale dvije gradske opštine Tuzi i Golubovci. Podsjetiću Zakonom o Glavnom gradu koji je donešen 2005. godine, formirane su dvije gradske opštine Tuzi i Golubovci koje su nakon izbora 2006. godine, počele da funkcionišu i čini mi se da smo svi kritikovali taj Zakon o Glavnom gradu, možda i više nego što u suštini taj zakon i zaslužuje, jer smo isticali samo neke činjenice sa kojima se nijesmo slagali, a ono što je sve on doprinio nikad nijesmo sagledavali sve do kraja.

Ovaj zakon jeste pokazao neke svoje nedostatke, ali moramo priznati da je unaprijedio obje gradske opštine kako u dijelu koji se tiče stvaranja kadrova, tj. stvaranje institucionalnih kapaciteta, tako i u pogledu finansiranja odnosno izgradnje novih kapaciteta koji su jako bitni za jedan kvalitetni život. I to je činjenica koju svi dobro znamo, posebno građani koji žive na tom području.

Ove dvije gradske opštine danas imaju svoje gradske skupštine koje se kvalitetno uključuju u donošenju odluka o onom što će se raditi u gradskim opštinama, što će reći da već imamo iskustvo u parlamentarnom radu koje traje već punih devet godina, ali i uslove na kojima bi mogli da nam zavide danas samostalne pojedine i mnogo veće opštine. Sve finansije su išle

preko budžeta Glavnog grada u vidu finansijskog plana, a za čije je ostvarenje obavezu imao samo Glavni grad. Takođe, dodatna finansiranja su se obavljala i preko javnih preduzeća.

I kada je usvojen taj zakon, tada je rečeno da je to jedan prelazni oblik koji treba da pripremi dvije gradske opštine za veći stepen autonomnosti, a da se u isto vrijeme unaprijedi kvalitet života, jer su ove dvije gradske opštine, iako u sastavu Podgorice, koja se jako brzo razvijala na zadovoljstvo naravno svih nas, bile pomalo zaboravljene i nijesu ni iz bliza pratile razvoj Glavnog grada.

Zbog javnosti da napomenem da su dvije gradske opštine i teritorijalno udaljene po nekih desetak kilometara od Glavnog grada, pa je moguće da je i to pomalo uticalo na njihov sporiji razvoj. Ali, moram staći i da su to područja koja imaju i svoju dugu istoriju i svoju drugu tradiciju.

Zbog javnosti moram samo napomenuti da se Tuzi po prvi put u pisanim dokumentima pominje još davne 1222.godine, kada je u Tuzima potpisan jedan trgovinski sporazum između Duborvačke republike i građana Tuzi. Možemo zamisliti koliki je taj period pisanog traga postojanja Tuzi. Zbog toga je jako bitno da se proces razvoja i ove dvije gradske opštine koji je započeo negdje krajem 90-tih godina i početkom 2000.godine, ne dovodi u pitanje, kao ni funkcionalnost jer te stvari ne smijemo dovoditi u pitanju. Predložene izmjene ova četiri zakona, upravo to i rade, stvaraju sigurnu osnovu za dalji razvoj za potpunu funkcionalnost budućih opština i Tuzi i Golubovci. Uz maksimalnu autonomiju ovih opština, ali i odgovornost budućih struktura koje budu vodile ove opštine. Pokušaću da ukratko obrazložim šta donose ova nova zakonska rješenja, prevashodno Zakon o Glavnom gradu, jer je on osnovni zakon. Formiraju se dvije nove opštine, koje imaju svoje skupštine, koje broje po 30 odbornika, plus jedan odbornik na svakih pet hiljada birača, do sada su brojale 20 odbornika plus jedan odbornik na svakih pet hiljada birača. Takođe poslove koje ima Skupština su ingerencije u rangu ostalih opština, a ja ću pomenuti samo neke. Donosi plan i program razvoja do sada je donosila samo program razvoja, koje je moralo biti u skladu sa programom razvoja Glavnog grada, donosi budžet i završni račun budžeta. Podsjetiću, da je do sada gradska opština imala samo finansijski plan koji je bio sastavni dio budžeta glavnog grada, a sada samostalno formira budžet na osnovu svojih prihoda, kao što to radi svaka druga opština u Crnoj Gori. I kada smo kod budžeta, koji je osnova funkcionisanja svake lokalne samouprave, treba istaći da pored izvora koji važe za sve opštine, ove dvije buduće opštine imaju još jedan izvor više, a to je da im operativne troškove finansira Glavni grad, što daje sigurnost u dobroj funkcionalnosti ove dvije opštine jer je to danas kao i što znamo, jedan od najvećih problema ne samo novoformiranih opština, već i onih opština koje imaju dužu tradiciju. Sa operativnim dijelom budžeta, što znači prevedeno na narodni jezik

znači, da će se svi oni izdaci za plate i troškove koje ostvari opština finansirati iz budžeta Glavnog grada. Još jedna nadležnost koja zaslužuje da bude pomenuta jeste da buduće opštine donose lokalna planska dokumenta što znači, da će buduće opštine same određivati šta će se i gdje raditi na osnovu planske dokumentacije koju će sami donositi. Do sada su planska dokumenta bila u nadležnosti glavnog grada, a gradske opštine su davale samo saglasnost na one planove koje se tiču teritorija gradskih opština.

Na kraju želio bih da istaknem da su ove predloge izmjena, ova četiri zakona, potpisali 16 od 22 odbornika skupštine gradske Opštine Tuzi i pozicije i opozicije, da su zajedno radili na ovim zakonima, ne gledajući političku pripadnost, već interes građana koji je bio jedini prioritet da stvorimo opštinu koja ima sigurnu budućnost i sigurni prosperitet i na tom poslu im ja kao predlagač ovih zakona zahvaljujem, jer je za sve nas ovo bio izazov, da radimo svi zajedno u interesu građana. Vjerujem da smo i svi zadovoljni ovim rješenjem, jer je na ovaj problem gledano kao na egzistencijalni, a ne kako se inače gleda kao politički problem. Vjerujem da će i buduće opštine Tuzi i Golubvci nastaviti svoj razvoj na zadovoljstvo svih građana i na zadovoljstvo Glavnog grada, a vjerujem i na zadovoljstvo ukupne Crne Gore.

Na kraju bih samo još istakao da je ovo jedna novina u lokalnoj samoupravi da ovo znači, da i ostali djelovi glavnog grada mogu ići u isti sistem, a takođe može i poslužiti kao jedan novi model u organizaciji i ostalih opština u Crnoj Gori. Vjerujem da smo došli do dobrog rješenja, koje neće zaustaviti razvoj ove dosadašnje dvije gradske opštine, već će nastaviti i učvrstiti i ubrzati naravno uz pomoć glavnog grada i vjerujem da je ovo jedan novi momenat kada stvaramo nove opštine koje imaju izvjesniju i sigurniju budućnost. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama na uvodnoj riječi i jednoj dobroj platformi za naš dijalog.

Predlažem da nastavimo sa pretresom, sa prvim uvodnim izlaganjima, počeće u ime Kluba Demokratske partije socijalista kolega Nikola Gegaj.

Izvolite kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Uvaženi potpredsjedniče, dozvolite mi ukratko da se građanima Tuzi i Malesije na početku obratim na svom maternjem jeziku na albanskom jeziku.

(Obraćanje na albanskom jeziku).

Još jednom uvaženi potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore, nikad značajnija odluka odnosno rasprava u parlamentu Crne Gore o građanima Tuzi i Malesije, nego što je danas. Najprije moram reći da niko nije oduzeo pravo ni Tuzima ni Malesiju na opštinu, već je odgovorna vlast u Crnoj Gori, kao što je Demokratska partija socijalista smatrala, a ja sam smatrao i smatram da bi došli do opštine moraju da se ispune neophodni preduslovi, a to su ekonomska održivost i efikasnost opštine.

Dakle, nama treba ekonomski održiva i finansijski stabilna opština, a ne samo opština na papiru ili nije dovoljno imati samo naziv punopravna opština.

Takođe, moram naglasiti da u jeku ekonomske krize nije bilo lako opstati, funkcionisati kao punopravna opština. Imajući u vidu i svjedoci smo da mnogo razvijenijih opština u Crnoj Gori ne mali broj i dvije novoformirane opštine se suočavaju sa finansijskim poteškoćama i ne mogu iz sopstvenih prihoda utvrđeni Zakonom o finansiranju lokalne samouprave obezbijediti ostvarivanje svojih osnovnih funkcija nego se najčešće naslanjaju na budžet, a svi mi dobro znamo da ekonomska kriza sužava fiskalne kapacitete kao što su takse, porezi, naknade i drugi fiskalni prihodi i može limitirati funkcionisanje funkcije lokalne zajednice. Za nas kao što je i kolega Duković rekao u DPS-u je ovo najbolje trenutno moguće rješenje i veliki iskorak u odnosu na postojeće stanje. Izmjenama i dopunama Zakona o glavnom gradu, kao ključnom zakonu i ostalih pratećih zakona, Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o finansiranju lokalne samouprave, obezbjeđuje se samostalnost u kreiranju i odlučivanju Opštine Tuzi i Golubovci.

Dakle, u ovom slučaju ovaj model obezbjeđuje tri osnovna stuba koji imaju i ostale opštine u Crnoj Gori. Imat ćemo definisanu teritoriju, budžet i nadležnosti odnosno ingerencije. U odnosu na druge mi smo u prednosti, jer se finansiramo iz sopstvenih prihoda od strane operativnih izdataka Glavnog grada i iz Budžeta države Crne Gore.

Takođe, imat ćemo i dupli glas o kojem se takko puno i govori i govorilo se, a to je ipak jedna velika prednost, jer će građani Tuzi imati mogućnosti da odlučuju o sastavu odbornika skupštine Glavnog grada i o sastavu odbornika skupštine opštine Tuzi. Imajući u vidu takođe, mislim da je važno naglasiti da je u vezi ova četiri zakona bila rasprava u Skupštini gradske opštine Tuzi i da je dobila zeleno svjetlo odnosno od 21 odbornika koliko je bilo u ranijem sazivu, jer danas pošto je došlo do povećanja broja stanovnikagradske opštine Tuzi je povećan broj odbornika, danas imamo 22 odbornika, ali od tadašnjih 21 odbornika njih 16 je glasalo za ovaj model odnosno ove izmjene i dopune zakona. Dakle, ubjedljiva većina ne samo od strane vlasti nego i ne mali broj odbornika opozicije su podržali ovaj model, jer su sigurni da je ovo najbolje

trenutno rješenje. Uostalom odbornici su predstavnici građana, a ako znamo da danas u parlamentu Tuzi imamo devet političkih subjekata koji participiraju u ovom domu od njih devet, sedam su za ove izmjene i dopune zakona, onda je riječ o dobrom rješenju i o ubjedljivoj većini građana Tuzi, Malesije za ove izmjene i dopune zakona odnosno za ovaj status. Nameće se pitanje zašto je došlo do prolongiranja odnosno regulisanja statusa Opštine Tuzi. Postoji niz razloga. Vi znate da je bilo obećano da će referendum biti organizovan krajem septembra 2013.godine i Demokratska partija socijalista sve što je obećala, sve je ispunila, tako je i obećala i da će građani Petnjice dobiti opštinu ispunila danas i oni imaju opštinu iako Demokratska partija socijalista ne vrši vlast u Beranama, pa ipak i ako je bilo priče o tome da DPS neće dozvoliti da Petnjica bude opština samo da ne bi izgubili vlast. Danas Petnjica funkcioniše kao punopravna opština. Obećali smo da će Gusinje dobiti status opštine, Gusinjani imaju i Tuzima je obećano i to će biti ispunjeno. Tada nije moglo da se ispuni zbog toga što je odmah nakon obećanja da će biti raspisan referendum naručene su dvije studije ekonomske opravdanosti. Jedna studija koja je naručena od Glavnog grada je pokazala da Opština Tuzi nije ekonomski održiva. Druga studija koja je naručena od strane Opštine Tuzi koju su radili ekonomisti Opštine Tuzi je pokazala da postoji ekonomska opravdanost.

Mi u Demokratskoj partiji socijalista kažemo uvijek da treba oprezno da uđemo u one projekte koji će zauvijek uticati na život građana Tuzi i Malesije. Nije dobro da istrčimo. Ipak treba svi da činimo da se izbjegnemo podjele, da dođemo do jednog najprihvatljivijeg rješenja za sve, mada je teško doći do rješenja koji će biti prihvatljivo za sve političke subjekte i za poziciju i za opoziciju. Ja mislim da je ovo trenutno najbolje rješenje, ja lično, ni mi u DPS-u Gradske opštine Tuzi nijesmo bili pobornici da nemamo neku kopču sa Glavnim gradom, jer zbog toga što imamo zajedničku budućnost i zbog toga što imamo veće mogućnosti napredovanja ako smo u sklopu Glavnog grada.

Siguran sam da ne mali broj opština u Crnoj Gori bi bili srećni da budu kao što mi Tuzi, Golubovci smo blizu na par kilometara od Podgorice i da imaju ovakvu vrstu opštine, jer sigurno da imaju veće mogućnosti napredovanja i veću perspektivu. Ne kažem da je ovo cementirano, ali siguran sam da je ovo trenutno najbolje rješenje za građane Tuzi - Malesiju. Meni je žao što danas niti želim da izazivam nikoga, ali žao mi je što nijesu gospoda iz Demokratskog fronta kojima su puna usta građanske, multinacionalne, multietničke Crne Gore, što nijesu ovdje sa nama, što ne diskutujemo, otvaramo dijalog i da vidimo šta oni nude. Mada mi smo svjedoci već prije par mjeseci šta oni nude. Nude proteste, nude jednu ružnu ikonografiju iz prošlosti, nude raspirivanje nacionalne i vjerske mržnje, pa svjedoci smo da su ti protestanti čija personifikacija

su ljudi koji su sjedeli ovdje gađali i Albansku ambasadu. Dobro bi bilo da se čuje i njihovo mišljenje o ovim zakonima, odnosno ja bi ih pozvao da glasamo svi nepodijeljeno bez obzira na političku, vjersku, nacionalnu i drugu pripadnost, da glasamo za ove izmjene i dopune zakona, jer su trenutno, ubijeđen sam, najbolje rješenje za građane Tuzi - Malesije. Toliko i hvala vam. Izvinite, možda sam prekoračio.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Nijeste, bili se vrlo precizni, četiri sekunde manje od dogovorenog. Sada bih zamolio kolegu Gošovića, da uzme riječ.

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, poštovana Skupštino, uvaženi građani,

Ustav Crne Gore jemči pravo na lokalnu samoupravu, utvrđuje da je osnovni oblik lokalne samouprave opština, a da se mogu osnivati i drugi oblici lokalne samouprave. Sistemskim zakonima u ovoj oblasti u skladu sa Ustavom, ustanovljeni su i Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, kao posebne teritorijalne jedinice i oblici lokalne samouprave u Crnoj Gori. Dok su Zakonom o Glavnom gradu obrazovane gradske opštine Golubovci i Tuzi, kao unutrašnje organizacione, administrativne jedinice Glavnog grada.

Predloženim setom zakona iz oblasti lokalne samouprave, uvodi se opština u sastavu Glavnog grada, kao posebni oblik lokalne samouprave. Usvajanjem predloženih zakonskih rješenja Gradske opštine Tuzi i Golubovci dobili bi samo status opštine u sastavu Glavnog grada.

Pravo na lokalnu samoupravu saglasno Ustavu obuhvata pravo građana i organa lokalne samouprave da uređuje i upravlja i određenim javnim i drugim poslovima, na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva, a polaznu osnovu za utvrđivanje ovih odnosa, predstavljaju načela sadržana u preambuli Evropske povelje o lokalnoj samoupravi kojima se izražava, prvo da je pravo građana da sudjeluju u vođenju javnih poslova, jedan od osnovnih demokratskih principa, drugo da je najneposrednije ostvarivanje ovog prava moguće upravo na lokalnom nivou, treće da samo lokalne vlasti sa stvarnim odgovornostima mogu da osiguraju upravu koja će biti efikasna i bliska građanima i četvrto da je očuvanje i jačanje lokalne samouprave doprinos izgradnji Evrope zasnovane na čelima demokratije i decentralizacije vlasti.

S tim u vezi u odnosu na predložene izmjene i dopune zakona koje danas razmatramo neminovno se nameću određena pitanja načelne primjedbe. Odredbama člana 13 Zakona o lokalnoj samoupravi propisano je da se u pripremi zakona i drugih akata kojima se utvrđuju položaj prava i obaveze lokalne samouprave, naročito u oblastima utvrđeni ovim zakonom obezbjeđuje izjašnjavanje opština.

O predoženim izmjenama i dopunama ovih zakona nije obezbijeđeno izjašnjavanje Skupštine Gradske opštine Golubovci, poslanicima nije dostavljeno izjašnjavanje Skupštine Gradske opštine Tuzi o kojima je govorio kolega Gegaj i takođe nema izjašnjenja Skupštine Glavnog grada. Nijesu ispoštovane obaveze kada je u pitanju procedura donošenja ovih zakona utvrđene sistemskim Zakonom o lokalnoj samoupravi. Dostavljeno nam je samo izvještaj Komisije zajednice opština od 12.aprila 2014.godine. Nije sprovedena ni javna rasprava, a postojala je i potreba i bilo je vremena za organizaciju javne rasprave, jer riječ je o predlozima izmjena i dopuna zakona koji su u skupštinsku proceduru od strane grupe poslanika DPS-a i Bošnjačke stranke podneseni još 27.marta 2014.godine čije je podnošenje bilo i politički motivisano u susret lokalnim izborima u Podgorici.

Usvajanjem predloženih zakona Gradske opštine Tuzi - Golubovci ne bi imale status punopravne opštine, kao je slučaj sa 21 opštinom u Crnoj Gori, time bi građanima Tuzi - Golubovaca bila uskraćena prva na lokalnu samoupravu koja pripadaju građanima, koja svoja prava otvaruju u punopravnoj opštini. Takođe im ne bi bilo omogućeno da se na konsultativnom referendumu, kao što je to omogućeno građanima Petnjica i Gusinja izjasne da li žele da žive i ostvaruju pravo u opštini koja ima status samostalne opštine.

Predložena zakonska rješenja u potpunoj su suprotnosti i sa obećanjima koje građanima Malesije u više navrata, a posebno, neposredno pred parlamentarne izbore 2012.godine dao predsjednik DPS-a, Milo Đukanović. Tada je građanima Malesije premijer poručio da ne treba da brinu, jer će DPS biti garant da će njihova volja iskazana za konsultativnom referendumu o statusu punopravne opštine Tuzi biti ispoštovana.

Sada je evidentno da do tog referendumu neće doći, predloženo je da gradske opštine dobiju status opština u sastavu Glavnog grada. Riječ je o opštini koja će imati svoju teritoriju, svoj budžet i nadležnosti utvrđene Zakonom o Glavnom gradu.

U članu 2 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, precizirano je da se radi stvaranja uslova za efikasnije i ekonomičnije obavljanje poslova iz nadležnosti Glavnog grada i učešća građanja u vršenju tih poslova obrazuje opština u okviru Glavnog grada kao oblik ostvarivanja lokalne samouprave. Ako je cilj formiranje opštine u

sastavu Glavnog grada, a trebalo bi da bude, ravnomjerniji i brži razvoj pojedinih područja u okviru Glavnog grada, iskazivanja specifičnosti pojedinih područja grada, racionalnije i efikasnije vršenje poslova, decentralizacija poslova Glavnog grada kao neposrednog učešća građana u vršenju lokalne vlasti na svom području, onda se sa pravom postavlja pitanje zbog čega i druga područja Glavnog grada ne bi bila obuhvaćena opštinama u sastavu Glavnog grada.

Ovaka organizacija Glavnog grada gdje samo pojedina područja glavnog grada dobijaju status opštine u sastavu Glavnog grada nije poznata u praksi i njome se dovode u pitanje ravnopravnost, ostvarivanje prava na lokalnu samoupravu građana Glavnog grada. U glavnim gradovima i gradovima u čijem sastavu postoje opštine ukupna teritorija tog Glavnog grada odnosno tog grada podijeljena je na opštine u sastavu tog glavnog grada ili grada. Primjera radi, Beograd u svom sastavu u svojoj teritorijalnoj podjeli ima 17 opština i građani u svim tim opštinama na jednak način ostvaruju pravo na lokalnu samoupravu što u slučaju usvajanja ovog zakona neće biti slučaj sa građanima Glavnog grada Podgorice.

Potrebno je, svakako, istaći da su poslovi iz nadležnosti opštine u sastavu Glavnog grada daleko primjereniji interesima i potrebama stanovnika Tuzi i Golubovaca nego što su to poslovi koje je obavljala gradska opština. Takođe, obezbijeđen je značajno veći stepen finansijske autonomije opštine u sastavu Glavnog grada u odnosu na finansijsku autonomiju koju je imala ili bolje reći nije imala gradska opština. Dakle, ipak pojedine protivrečnosti kada su u pitanju nadležnosti skupštine opštine određene članom 29 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu mislim da je neophodno otkloniti. Tako je odredbama člana 29, stav 1, tačka 7 tog zakona predviđeno da skupština opštine u sastavu Glavnog grada donosi prostorno urbanističke i druge planove, dok je tačkom 15 istog stava predviđeno da skupština opštine usvaja lokalna planska dokumenta i daje saglasnost, odnosno lokalna planska dokumenta Glavnog grada u dijelu koji se odnosi na opštinu u skladu sa zakonom.

Na taj način imamo, čini mi se, jedno neodrživo zakonsko rješenje da skupština opštine donosi prostorno urbanističke i druge planove, a da usvaja samo lokalna planska dokumenta i daje saglasnost na lokalna planska dokumenta Glavnog grada u dijelu koji se odnosi na tu opštinu. Ako već usvaja lokalna planska dokumenta koja se odnose na područje opštine u sastavu Glavnog grada postavlja se pitanje koja su to lokalna planska dokumenta Glavnog grada koja bi se odnosila na opštinu u sastavu Glavnog grada, a koja planska dokumenta Skupština Glavnog grada ne bi mogla donijeti bez prethodne saglasnosti skupštine opštine u sastavu Glavnog grada. Po prirodi stvari to je svakako prostorno urbanistički plan Glavnog grada koji se odnosi na plansko uređenje čitave teritorije Glavnog grada i shodno ovom predloženom

rješenju Skupština Glavnog grada ne bi mogla donijeti taj osnovni planski dokument bez prethodne saglasnosti opština u sastavu Glavnog grada.

Mislim da je to neodrživo rješenje, da pojednostavim stvar, to bi bila ista situacija kao kada ova Skupština ne bi mogla donijeti prostorni plan Crne Gore bez prethodne saglasnosti jedinica lokalne samouprave na koje se taj plan odnosi kao takav. Međutim, nisam vidio od strane Glavnog grada da je prispjela bilo kakva primjedba u odnosu na takvo zakonsko rješenje, a kada se usvoji zakon onda je za to obično kasno.

Takođe, građanima Tuzi i Golubovaca svakako želim na kraju da kažem, potrebna je opština koja će značiti bolju organizaciju ukupnog društvenog života na njihovom području, opštinu koja će doprinijeti bržem ukupnom materijalnom i društvenom razvoju njihovog kraja, da im je potrebna vlast čija ovlašćenja neće biti uskraćena i ograničena, vlast koju će građani Tuzi i Golubovaca neposredno birati i koja će upravo njima biti odgovorna za efikasno i kvalitetno izvršavanje poslova od neposrednog interesa za građane. Treba im opština koja će biti mjesto stvarnog odlučivanja o lokalnim poslovima i pitanjima od neposrednog interesa za građane ali i opština koja će imati sigurne izvore prihoda sa kojima će biti u mogućnosti na efikasan način da rješava te potrebe građana.

Da li opština u sastavu Glavnog grada može obezbijediti tako zadovoljavanje potreba i interesa građana Tuzi i Golubovaca trebalo je omogućiti da svoj odnos po tom pitanju iskažu stanovnici Tuzi i Golubovaca. Dok su na određeni način stanovnici Tuzi iskazali svoj odnos, u pozitivnom ili negativnom smislu, karakteristično je da na području Golubovaca nismo imali bilo koji vid, da je barem meni poznato, javne rasprave o predlozima ovih zakona, a podsjetićemo se da su stanovnici tog područja imali ..(Prekid)... u odnosu na gradsku opštinu kao oblik lokalne samouprave odnosno na teritoriju te gradske opštine utvrđene Zakonom o Glavnom gradu. Tako će, ako se usvoje ovi zakoni, a ide se u susret tome, jer postoji moglo se vidjeti iz rasprave do sada, pogotovo kada su u pitanju partije koje čine većinu u ovom Parelamentu, da će doći do usvajanja tih zakona onda će stanovnici Zete dobiti opštinu u sastavu Glavnog grada da prethodno o tome nije povedena, u vidu javne rasprave, bilo koja riječ.

Na kraju, da zaključim, u svakom slučaju opština u sastavu Glavnog grada predstavlja značajan korak naprijed u ostvarivanju prava interesa građana na lokalnu samouprava u odnosu na gradsku opštinu, ali ostaje ovaj problem o kojem sam govorio, stav građana po tom pitanju kojeg nemamo kao vid izjašnjavanja na današnjoj sjednici parlamenta. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ.

Hvala Vama.

Sada diskusiju ima kolega Rifat Rastoder.

Izvolite kolega Rastoder.

RIFAT RASTODER:

Uvažena gospodo,

Povodom ove tačke dnevnog reda i tačnije seta predloga zakona iz oblasti lokalne samouprave, kao prvo, puna podrška građanima Tuzi i Golubovaca što će reći i čitave Malesije i Zete da se status ovih područja riješi na adekvatan način. S tim u vezi može se konstatovati da je dosadašnje rješenje gradskih opština i ako je bilo svojevremeni eksperiment ipak ispunilo planiranu funkciju te da su se sada stekli svi neophodni uslovi za njihovo inače ... konstituisanje u punopravne opštine. S toga, uvjeren da je riječ o iskrenoj namjeri, pozdravljam i napor predlagača ovih zakona da se ovo pitanje konačno riješi na adekvatniji način.

Kao drugo, takođe, smatram najracionalnijim i ukupno najoptimalnijim da se pitanje daljeg statusa područja Tuzi i Golubovaca, kao i ostalih područja opštine Podgorica, rješava u okviru Glavnog grada. Što se pak tiče predloga konkretnih zakonskih rješenja uz svu iskazanu podršku, a u isključivoj želji da konačno rješenje daljeg statusa ovih područja bude i formalno pravno i suštinski postojano i dugoročno, cijenim korektnim čak i obaveznim ukazati na neke od dilema koje se nameću prilikom iščitavanja predloženih rješenja.

Kao prvo, u tom smislu moralo bi se vidjeti šta sa procedurom predviđenom odredbama članova 16, 17 i tako dalje, zaključno sa članom 32 i posebno odredbama člana 54 u vezi sa članom 29 Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, jer u članu 17 se između ostalog decidno ističe - odredbe ovoga zakona koje se odnose na uslove, način i postupak teritorijalne promjene opštine izuzev ukidanja shodno se primjenjuju na Glavni grad i Prijestonicu. Nadalje, u članu 32 između ostalog stoji, kada je predlagač zakona poslanik ili najmanje šest hiljada birača preko poslanika koga ovlaste, uz Predlog zakona dostavlja se studija urađena u skladu sa ovim zakonom. U slučaju iz stava 1 ovoga člana Predlog zakona i studiju Skupština dostavlja Vladi na dalju proceduru u skladu sa ovim zakonom.

Nakon dobijanja mišljenja Vlade, Skupština odlučuje o predlogu zakona. Istina, ja imam u vidu taj član, odredbom člana 17 kao uslov za sprovođenje propisane procedure u slučaju Glavnog grada i Prijestonice apostrofira se samo u slučaju eventualne teritorijalne promjene a ne i osnivanja opštine. To može biti neki oslonac predlagačima za predlaganje ovih zakona, ali

ostaje diskutabilno dok se to dobro ne provjeri. Dakle, samo u slučaju teritorijalne promjene obavezuje se na proceduru koja se propisuje odredbama člana 32, ali o tome nadležno Ministarstvo i Vlada trebali bi se izjasniti i dati konačan stav da ne bi ostali u dilemama i nakon toga ponovo otvarali dodatne eventualno probleme i propitivanja.

Ono što je takođe neophodno i formalno pravno i suštinski razjasniti jeste pojam opštine u Glavnom gradu, jer odredbom stava 1, člana 114 Ustava Crne Gore se zaista jasno označava da je osnovni oblik lokalne samouprave opština. Ako je tako onda nema ili ne bi trebalo biti razlike ni u pojmovima opština u Glavnom gradu i opština izvan Glavnog grada. U protivnom uvodimo novi eksperiment. Naravno, podrazumijeva se kao što je to slučaj u svim većim i naročito glavnim gradovima da su moguće određene forme organizacionog povezivanja opština u Glavnom gradu ili u većem gradu tamo gdje je to određeno. Time se nanovo i nezavisno od samog daljeg statusa područja Tuzi i Golubovaca aktuelizuje zaista i pitanje teritorijalne organizacije ukupnog Glavnog grada. I sa ovim novopredloženim rješenjima se naime nastavlja pa i dodatno uvećava već uspostavljena neravnopravnost i u pravima građana i u statusima područja u Glavnom gradu, dok zapravo sadašnje gradske opštine dobijaju još viši organizacioni oblik a time i status u okviru Glavnog grada, njegov znatno veći dio područja ostaje i dalje u potpuno nedefinisanoj statusu. Sljedstveno prethodnom i građani sa područja dvije nove opštine određena prava kao što je na primjer izborna i dalje mogu ostvarivati u matičnoj opštini i u Glavnom gradu, dok građani ostatka Glavnog grada to nijesu u prilici. Čini se bar, radi se o jednom i o još jednom ustavno pravno diskutabilnom rješenju koje bi kad tad moglo biti predmetom ustavnih sporenja. Zbog toga smatram da bi već povodom aktuelnih predloga valjalo razmisliti i o mogućoj organizaciji Glavnog grada u više opština koje bi činile neku formu zajednice opština Glavnog grada sa još jednim zajedničkim parlamentom i odgovarajućim izvršnim organima na nivou Glavnog grada. Sve bi razumije se podrazumijevalo još preciznije definisanje nadležnosti i ukupnih odnosa pojedinačnih opština i Glavnog grada kao cjeline. Predlažem s toga da se prije konačnog izjašnjavanja o predloženim zakonima zatraži stav Vlade oko ovih nekoliko diskutabilnih pitanja koja se tiču direktno ovih predloga. Ne možemo sad, naravno, ovih dana promijeniti čitavu organizaciju Glavnog grada. Može ovo biti i podsticaj za tako nešto i zaista može, ali oko ovih nekoliko pitanja valjalo bi razjasniti stavom Vlade da i ona stane iza toga kako ne bi ulazili u dodatna neka nova sporenja. No, bez obzira na sve, kao što rekoh u ime Kluba Socijaldemokratske partije i u svoje lično ime zaista puna podrška građanima Tuzi u Golubovaca što će reći i predlagačima ovih zakona da konačno ostvare pravo na adekvatniju lokalnu samoupravu a i u formi u kojoj je predloženo. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Koleginica Marković je sada po redosledu, ali smo dobili informaciju da je trenutno na Odboru za politički sistem, zato bih zamolio kolegu Tuponju da uzme sada riječ.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani Crne Gore,

Evo, ovako, cijeneći uvijek taj princip decentralizacije i samostalnog odlučivanja pojedinih lokalnih zajednica, uostalom pravo na lokalnu samoupravu je garantovano i ustavno pravo. Želim da dam svom doprinos ovoj diskusiji u smislu nekih nedoumica koje imam vezano za predloženi set zakona.

Najprije bih postavio pitanje zašto mi zapravo danas govorimo više o Tuzima nego o Golubovcima. Nekako tretiramo ovaj zakon kao da se on tiče isključivo Tuzi a Golubovci se pominju onako nausput. To je neki indikator ili da li je to možda neki razlog za razmišljanje.

Takođe, svaka nova opština jasno mora da sadrži elemente svoje ekonomske održivosti, efikasnosti i uopšte volje građana tih zajednica da se formiraju kao opština što je u ovom dijelu kako je to i uvaženi kolega Gošović, izostavljeno u dijelu koji se tiče javne rasprave ili koji se tiče Odluke Skupštine Golubovci.

Ono što je važno da se ovakva pitanja ne politizuju i da rezultat ovakvih formiranja opština ne budu rezultat neke političke trgovine, predizbornih političkih obećanja već da to bude zaista iskazana volja građana koji žive u tim lokalnim zajednicama. Mi trenutno imamo situaciju koja je po mom dubokom viđenju prilično nelogična u Glavnom gradu, a to je da postoje dvije gradske opštine i ovaj Predlog zakona je zapravo bio prilika da se ta nelogičnost ispravi i moji prethodnici su govorili o tome i to me učvršćuje u mom mišljenju da ta nelogičnost zapravo i postoji, jer evo biću vrlo plastičan ako govorimo o Glavnom gradu, govorimo o 187 hiljada stanovnika. Tuzi imaju 15 hiljada stanovnika, Golubovci 18 hiljada stanovnika od prilike.

Dakle, iz Glavnog grada odvajamo administrativnim putem jedan dio grada, pa se ja pitam, a što je sa preostalih 154 hiljade građana ovog grada. Da li su oni, da li je njihova lokalna organizacija svedena onda na mjesnu zajednicu i Skupština Glavnog grada i ne postoji taj, da kažem, među korak koji bi definisao i opštine unutar Glavnog grada na svim nivoima i jednako kako za Tuzi tako za Golubovce, tako za Zabjelo, preko Morače, Stari aerodrom. Ako

pogledamo brojke imamo nekih znači 15 do 18 hiljada, 15 hiljada građana u Tuzima, 18 hiljada u Golubovcima i ako je to neki red veličine da bi funkcionisala jedna gradska opština onda na preostalih 154 hiljade stanovnika možemo očekivati formiranje nekih desetak drugih opština na istom tom principu. Ako tražimo da se uskladimo da svi građani Glavnog grada imaju praktično isti tretman. Tako da bih zamolio predlagača da u svom sledećem izlaganju se osvrne na ovaj momenat, jer ne rješavamo mi ovdje samo pojedinačne djelove Glavnog grada, nego kao Skupština Crne Gore moramo imati pregled i uvid u cjelovitost Glavnog grada gdje se nalaze onda onih preostalih 154 hiljade stanovnika.

Takođe, ukazao bih i na nelogičnost ili kontradiktornost koja je data ovim Predlogom zakona a tiče se prostorno planske dokumentacije. Tu nijesu sasvim stvari izvedene do kraja u smislu preklapanja nadležnosti pojedinih gradskih opština i Glavnog grada oko donošenja tih planskih dokumenata, tako da bih volio da ovdje imamo živu diskusiju na tu temu i da pojasnite zbog čega ste tretirali samo jedan dio grada u svom predlogu. Zašto niste dali sistemsko rješenje za cio Glavni grad, jer na ovakav način se praktično stavljaju u neravnopravan položaj građani Glavnog grada koji su ostali van ovih opština. Njihova sljedeća instanca je praktično mjesna zajednica.

Tu bih završio. Nakon vašeg izlaganja rado bih uzeo riječ i diskutovao o ovoj temi. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Zahvaljujem kolegi Tuponji.

Sada riječ ima kolega Đeljošaj.

NIK GJELOSHAJ:

Poštovani potpredsjedniče, kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore, Crna Gora je u zadnjih 25 godina promijenila nekoliko državnih okvira od SFRJ, SRJ, pa SZK i na kraju Nezavisna Crna Gora. Na ovim prostorima se dešavalo toliko promjena a Malesija nije mogla da ostvari ni najmanji nivo lokalne samouprave koji je poznat u lokalnim samoupravama, to je opština. Opštine su postali Petnjica i Gusinje, varošice koje se nalaze u nerazvijenom sjeveru i bez ikakve perspektive. Malesija na par kilometara od Glavnog grada, sa odličnom geografskom pozicijom i pretpostavkama da bude jedna od razvijenijih opština u Crnoj Gori nikako da uspije da postane opština.

Svih ovih godina smo imali prilike da čujemo - čekajte još ovaj projekat koji se ima završiti i biće opština. I kako sam nabrajao, sve se redom završavalo od državnih projekata a opština nije. Crna Gora za neki dan dobija poziv za NATO a opština nije ni blizu.

Danas imamo na dnevnom redu Prijedlog koji, da je bilo pameti i volje, usvojili bi ste ga i 2005. godine, tačno prije 10 godina kad ste u ovom domu usvojili zakon kojim se Tuzi vide kao gradska opština. Mi smo i tada protestovali. Danas pitamo zašto se ne ostvaruje da i Malesija ima to isto pravo koje je dobila Petnjica i Gusinje, ali izgleda kao i svih prethodnih godina, ne postoji politička volja i drago nam je da se više ne manipuliše sa stavom da ne postoji ekonomska opravdanost da se osnuju ove opštine.

Da se vratimo 10 godina unazad pa da vidimo rezultate toga šta imamo od Gradske opštine Tuzi, koja, osim nekoliko zaposlenih građana Malesije i Zete, nije imala nikakav drugi efekat, nikakve investicije, cifre od po tri četiri pet miliona budžeta, ali nikad objektivnih sredstava nije bilo. U 21. vijeku Gradska opština Tuzi za 10 godina nije mogla napraviti zaobilaznicu, sportsku halu, gradski trg, pijacu, šetalište, nemamo ni jedan park za djecu ili stare, znači apsolutno grad nema najosnovnije stvari. I sad, evo nas opet poslije 10 godina pravimo drugi korak, ali opet ne konačan. Građani Malesije hoće nešto drugo, građani Malesije traže opštinu kao i s ve opštine u Crnoj Gori. Ne znam u čemu je problem, šta treba da uradimo da budemo ravnopravni. Budimo jednom iskreni pa recimo u čemu je problem - zašto Malesija ne može da ima opštinu kao sve druge opštine u Crnoj Gori. Zašto smo uvijek za nekakve eksperimente? Treba li podsjetiti koliko ste hvalili gradsku opštinu a mi kritikovali rješenja.

Albanske političke partije znajući svoju snagu a i značaj će nastaviti sa zahtjevom da Malesija postane punopravna opština kao i sve druge opštine u Crnoj Gori. To je naše pravo a i obaveza. Znamo da nemamo 41 glas u ovom parlamentu trenutno za to. Znamo da u nekoj većini nijesmo ni 40. ni 41. nego 44 , tako da smo svjesni političkog stanja i trenutka i naravno, kao demokrate, kao odgovorni ljudi poštujemo i poštovaćemo demokratska načela.

Kad su zakoni koji su na dnevnom redu u pitanju, ja želim ukazati da poređenje sa trenutnim stanjem nazvano gradska opština je veoma lako, pogotovo pozitivno, jer imamo poređenje nečega sa ništa. Naravno, i ja ću potencirati predložena rješenja su veliki korak naprijed u odnosu na sadašnje stanje. To je istina, sa predloženim rješenjima najznačajnije, po meni, jeste činjenica da se predlogom izmjena Zakona o lokalnoj samoupravi ovaj vid opštine je prepoznat u ovom zakonu kao lokalna samouprava. Iz toga automatski slijedi da i ova lokalna samouprava crpi sva prava i obaveze iz ovog zakona.

Druga pozitivna strana jeste da finansiranje, odnosno mogućnosti koje daje Zakon za dopunjavanje budžeta, a to jeste da osim onih prihoda koje nam obezbjeđuje zakon kao svim opštinama u Crnoj Gori, imamo dodatni prihod iz budžeta Glavnog grada. Ove dvije pozitivne činjenice na neku ruku eliminiše Zakon o ... Crne Gore gdje opštine u Glavnom gradu ostaju kao teritorijalna cjelina i ovaj podatak sa pravom kod naše dijaspore i dijela javnosti izaziva zabunu na koji način ćeš moći biti samostalan u donošenju odluka, ukoliko ste i dalje kao cjelina Glavnog grada, koja uživa prava iz Zakona o lokalnoj samoupravi.

Zakon o Glavnom gradu je Zakon koji reguliše ovaj odnos. O ovom zakonu se priča skoro dvije godine, pa neću istaći afirmativni dio, nego ću pomenuti djelove koji u ovako uređenoj opštini neko može ugroziti samostalnost u vršenju svojih poslova a i sticanju važnosti da se njima samostalnost u vršenju ovih poslova je najviše kriv odnos koji je Glavni grad imao prema ovom području u zadnjih 25 godina koji je, iako dio Glavnog grada, ostao nerazvijen.

Počću od naziva koji odlikava teritorijalnu cjelinu Malesije i kao takav uvijek može biti predmet sporova gdje se može ubirati porez a gdje ne. Takođe, nijesam isključiv nego za rješenja koja svima daju mogućnost da su u tome, da naziv bude Malesija-Tuzi. Dalje, ukoliko je opština u okviru Glavnog grada, opština koja na svojoj teritoriji ubira poreze, onda je neprihvatljivo da sukob nadležnosti između dvije strane, jedna od strana u sporu presuđuje. Moj je prijedlog da bude Vlada Crne Gore.

Sljedeće je kod budžeta. Ukoliko definišemo da operativni budžet finansira Glavni grad u skladu sa dogovorom, onda smo ostavili ovaj dio kao do sada, kada je za sve i svašta oko dijela predsjednik Gradske opštine morao da čeka dozvolu iz Glavnog grada, ja sam da se definiše čisto rješenje. Da zakonom definišemo tačno koliki je to iznos, ako je operativni budžet , onda da tako i ostane, da dogovorom izbrišemo. Ovim eventualnim izmjenama Zakon o Glavnom gradu omogućava opštinama u okviru Glavnog grada da na svojoj teritoriji ima donekle samostalnost, ali i odgovornost.

Najvažniji moj zahtjev, odnosno amandman će biti u dijelu Zakona o teritorijalnoj organizaciji gdje mislim da opštine u okviru Glavnog grada treba da imaju drugačiju proceduru ukoliko budu nezadovoljni ovim rješenjem. Bila bi diskriminacija da ove opštine Tuzi i Zeta, koje postoje više od 10 godina, koje su imale tri izvorna ciklusa, koje imaju izabrane predstavnike naroda, administraciju toliko godina. Zato ovim opštinama treba dati mogućnost da ukoliko ovaj zakon ne ispunjava zahtjeve građana na lokalnim skupštinama mogu donijeti odluku da se izdvoje u novu opštinu, kao sve druge u Crnoj Gori. Ovo bi bilo pravno, ljudski i pošteno.

Kako sam i naveo, ovo je veliki pomak na osnovu ovoga što imamo danas, ali nije cijeli korak koji mi želimo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala kolegi Gjeloshaju.

Sada imamo još diskusiju u krugu uvodnih izlaganja, kolege Rešada Sijarića. Izvolite kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući.

Dame i gospodo,

Danas raspravljamo o setu zakona koji Tuzima i Golubovcima daju mogućnost da postanu opština u okviru Glavnog grada. U svoje ime i u ime Bošnjačke stranke izražavam zadovoljstvo što se Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore ponovo našao na dnevnom redu, uz nadu da će Tuzi i konačno povratiti status opštine.

Danas su pred nama prijedlozi zakona koje je podnijela grupa poslanika Demokratske partije socijalista i Bošnjačke stranke na čelu sa dr Halilom Dukovićem, kolegom koji u ovom parlamentu ponajbolje poznaje i osjeća probleme sa kojima se žitelji ovoga kraja suočavaju.

U vezi budućeg statusa Gradske opštine Tuzi i Golubovci, predložen je set od četiri zakona - Predlog zakona o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, Predlog zakona o izmjeni zakona o lokalnoj samoupravi i Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave. Opštine u Glavnom gradu su novi vid lokalne samouprave koje imaju pravo da upravljaju, raspolažu i štite imovinu, imaju svoju teritoriju i budžet.

Ja očekujem da će predloženi zakoni biti podržani od strane skupštinske većine, kako bi Tuzi povratili svoj prvobitni status opštine u okviru Glavnog grada.

Moram naglasiti da ovim prijedlogom zakona opština Tuzi ne dobija već joj se vraća status opštine. Status opštine Tuzi su imali sve do 31.12. 1956. godine kada su isti izgubili i time administrativno pripojeni opštini Podgorica. Od tada pa do danas građani tog područja opravdano traže da im se vrati prvobitni status punopravne opštine ...

Područje Tuzi sada ima status Gradske opštine u okviru Glavnog grada Gradska opština Tuzi koja je formirana na osnovu Zakona o Glavnom gradu Podgorica "Službeni list Crne Gore" broj 65 od 2005.godine i zamišljena je kao prelazna faza ka punopravnoj opštini. Zakonom o

izmjenama zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, predviđeno je koja će naselja pripasti Glavnom gradu, a koja Golubovcima i Tuzima, kao i opštinama u okviru Glavnoga grada. Smatram da Opština Tuzi treba teritorijalno da obuhvati ona područja koja je imala sve do njenog ukidanja odnosno do 1956.godine.

Predlog zakona o izmjeni Zakona o lokalnoj samoupravi sadrži samo tri člana.

Član 1 kojim se mijenja član 2 osnovnog zakona predviđa da se lokalna samouprava ostvaruje u opštini u okviru Glavnog grada, Glavnom gradu i Prijestonici.

Članom 2 prijedloga predlaže se dopuna člana 19 stav 1 tačka 1 kojim se definišu izrazi u važećem zakonu, dodaju se riječi "opština" u okviru Glavnog grada i članom 3 reguliše se stupanje na snagu ovog zakona.

Rađene su razne studije opravdanosti samostalne opštine realne i nerealne naručene i slično, ali više onih inkriminišućih po kojima Tuzi nijesu sposobne da se finansijski samostalno izdržavaju. Međutim, ekonomska opravdanost ukazuje da Tuzi ne samo da su finansijski sposobni za samoodržavanje lokalne samouprave, već mogu biti jedna od uspješnijih opština u Crnoj Gori. Tuzi, kao administrativni i kulturni centar, jedino su urbano naselje u Malesiji. Malesija jedinim urbanim centrom u Tuzima ima odličnu geostrategijsku, geopolitičku i ekonomsku poziciju. Od Jadranskog mora udaljeno je samo četrdesetak kilometara, granični prijelaz sa Republikom Albanijom Božaja na njenoj teritoriji i na samo 14 km udaljenosti od Tuzi, odnosno 24 km. od Podgorice. Takođe, u relativnoj blizini ima četiri aerodroma, par kilometara je udaljeno od podgoričkog aerodroma, 80 km od tivatskog i oko 140 km od tiranskog i dubrovačkog aerodroma. Tuzi su udaljene pedesetak kilometara od Luke Bar i oko 140 km od Luke Drač.

I na kraju moram reći da Bošnjačka stranka u svom programu od osnivanja 2006.godine ima kao programske odrednice i principijelni stav povratka, kao i formiranje opština po Crnoj Gori koje imaju uporište u Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi koja sadrži materijalne odredbe kojim se ustanovljavaju principi lokalne samouprave i njeno ustavno-pravno i zakonsko utemeljenje.

Takođe, vjerujem da će se formiranjem Opštine Tuzi međuetnički, međuvjerski i međukomšijski odnosi značajno unaprijediti, tada će se učiniti značajan iskorak ka decentralizaciji. Mi iz Bošnjačke stranke želimo i vjerujemo da će Tuzi i Golubovci biti uspješne i održive opštine Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Sa ovim smo završili uvodna izlaganja. Pitam predstavnika predlagača da li želi da da odgovore na postavljena pitanja i komentare uvodnih izlaganja. Razumijem da kolega Milošević u ime predlagača će to da učini. Izvolite.

TARZAN MILOŠEVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolege, poštovani građani,

Prvo, želio bih da izrazim zadovoljstvo što, svi kolega koji su uzeli učešće u ovoj raspravi rekli su da je ova organizacija lokalne uprave korak naprijed u odnosu na postojeće stanje. Mislim na taj način da smo došli u jednu situaciju da se lakše dogovorimo oko nekih tehničkih stvari ili nekih sugestija koje smo dobili ovdje od ljudi kroz njihove diskusije.

Prvo, vezano za pitanja ili neke nedoumice koje je postavio gospodin Gošović, cijeneći svo njegovo iskustvo i znanje u ovoj oblasti, ja ću samo da kažem da se nijesmo vodili ovdje i nijesmo smatrali da su ovo materijalne norme o kojima je bilo potrebno izjašnjavanje graskih opština, već da su ovo procesne odredbe ovdje. Takođe da gradske opštine nijesmo smatrali da su to opštine shodno Zakonu i Ustavu Crne Gore i zbog toga smo ocijenili da nije potrebno izjašnjavanje opština po ovom pitanju. Dobili smo mišljenje od zajednice opština koje ste vi sigurno primijetili, nijeste ga istakli u svom izlaganju gdje smo sve te dileme koje postoje ovdje na neki način, da ne bih ponavljao ovdje vrlo precizno uredili.

Što se tiče obećanja koje je bilo od gospodina Đukanovića ovdje, mislim da ova naša odluka potpuno korespondira sa ovim. Mi smo mišljenja da ovakva organizacija opština Tuzi i Gulubovci u mnogo većem stepenu će ostvariti sve funkcije koje su u interesu građana te dvije opštine na mnogo kvalitetniji način u sigurnije prihode i mnogo bolje funkcionisanje nego da te opštine budu samostalne.

Što se tiče drugih područja o kojima ste vi govorili. Znači Demokratska partija socijalista je potpuno spremna, da smatra potpuno suvislim i taj vaš predlog ovdje i o tome je govorio gospodin Tuponja da i ostala područja ili da Glavni grad bude podijeljen na šest, osam ili 10 opština i to je za nas potpuno prihvatljiva priča i mislim da je u tom pravcu je potpuno racionalno ići u sledećem periodu. Što je sad u ovom momentu pitanje bilo to su Tuzi i Gulubovci. Mi znamo da oni već postoje. Gospodin Nik je ovdje govorio o tome da postoje 10 godina, da imaju jednu zaokruženu cjelinu, da imaju funkcionisanje u prethodnom periodu kao gradska opština i oni

imaju sve uslove, nadam se i ostala područja u okviru Glavnog rada mogu definisati u sledećem periodu ovdje.

Što se tiče planske dokumentacije o čemu ste govorili, mislim da postoji prostor da kroz amandmane ili vi ili mi da se dogovorimo u tom pravcu. Mislim da postoji prostor za ovu vašu priču, evo da povežemo samo te članove i da vidimo, ne može neko sa nivoa opštine, slažem se, usporiti državni plan na državnom nivou ili obratno na nivou opštine, usporiti plan na gradskom nivou. Potpuno smo saglasni sa tom pričom.

Što se tiče same opštine ili samostalne opštine, znači niko ne sprečava građanima Golubovaca ili Tuzi da u sledećem periodu pokrene inicijativu i da dođu do samostalne opštine i ako vide da to ne funkcioniše na kvalitetan način, znači shodno zakonu, tako da formiranjem opštine u sklopu Glavnog grada niko im nije oduzeo ovo pravo. Mislim da je to vrlo važno da to pravo i dalje ostaje, oni su dobili jedan stepen organizacije više.

Ovaj član 17 je jasno definisao po nama teritorijalne promjene i mislim da o tome ne treba govoriti i ovdje gospodin Tuponja je već, evo na ovaj način odgovorio da razmišljamo isto i o ostalim cjelinama i u Glavnom gradu i da Podgorica već sa 200.000 stanovnika može da ima potpuno drugu organizaciju.

Što se tiče gospodina Đeljošaja ne bih se složio sa njim u ovom dijelu da li je bilo investicija, investicija na području opštine, to mogu moje kolege vjerovatno reći sa tog područja da je bilo, da li je moglo da bude više sigurno da, to nije sporno. Što se tiče punopravne opštine ostaje i dalje prostor što sam rekao da uvijek se pokrene inicijativa, ako neko smatra da će u tim uslovima da živi bolje i kvalitetnije.

Što se tiče sukoba nadležnosti, ovdje između opštine i Glavnog grada sukob nadležnosti je definisan da glavni administratori ili Ustav, ovaj član 149 stav 5 on to jasno definiše da je jedino Ustavni sud nadležan u eventualnom sporu između opštine i Glavnog grada poslije glavnog administratora.

Kada ste govorili o operativnom tekućem budžetu mislim da je to jasno definisano šta je operativni budžet. Da su to materijalni troškovi, da su to plate, da su to svi ostali troškovi koji su definisani na nivou opština Golubovci, Tuzi i mislim da će to jednim dogovorom koji će biti napravljen između opštine i Glavnog grada biti definisano sigurno na kvalitetan način da neće ničim biti zakinut. Ovo nema niko, ni Gusinje, ni Petnjica, ni jedna opština mislim da je imala jedne sigurne prihode za funkcionisanje opštine i plus će dobiti ova odgovarajuća sredstva s kojima će oni raspolagati, a ne kroz Glavni grad za investicije.

Što se tiče Zakona o teritorijalnoj organizaciji. Kada ste govorili da Skupština donese odluku on za sad derogira ono što je za nas važno Zakon o lokalnoj samoupravi i Ustav na koji način možemo da dođemo i jasno je precizirano na koji se način može doći do nove opštine. Mislim da to nije diskriminatorski ali u svakom slučaju ostaje prostor da se razgovara, ali mislim da je pokretanje inicijative ovo što je do sad bilo i referendumu da je ostavljalo prostor da se razgovara, ali mislim da je pokretanje inicijative ovo što je do sad bilo i referendumu da je ostavljalo prostor da se i to završina vrlo brz način. Evo ne znam koliko sam uspio gospodine potpresjedniče, ali pokušao sam da odgovorim na ova pitanja. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Neobično nakon komentara predlagača, ovo cijenim ubjedljivost. Nema prijave za komentare. Ima? Kasnite. Dakle, razumio sam da kolega Neven Gošović želi komentar, kolega Đeljošaj i kolega Tuponja.

Kolega Nimanbegu, ne možete, moraćete kasnije iskoristiti vaše pravo. Molim vas, biće prilike, ova rasprava traje još dva sata.

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Kratak komentar. U svom uvodnom izlaganju sam istakao da smo dobili mišljenje nadležne komisije zajednica opština. Shvatio sam vaše obrazloženje da gradske opštine nijesu opštine i da po tom osnovu niste sproveli postupak pribavljanja mišljenja u odnosu na predložene izmjene zakona od tih skupština, tih gradskih opština. Time su zaobiđeni i građani. Vi dobro znate da se to trebalo uraditi. U Tuzima je to i sprovedeno na određeni način od strane političkih subjekata sa tog prostora, ali na području Zete i Golubovaca nije ni u kom vidu. Nema izjašnjenja Skupštine Glavnog grada, što je nešto što se moralo sprovesti u postupku donošenja izmjena i dopuna ovog zakona. S aspekta onih promjena vezano za donošenje urbanističko planske dokumentacije, može se to amandmanski sigurno uskladiti, ali ostaje ovaj problem neravnopravnosti građana Glavnog grada kada je u pitanju ostvarivanje njihovih prava iz oblasti lokalne samouprave. U zavisnosti da li prebivaju na prostoru opštine u sastavu Glavnog grada ili van tog prostora, u sastavu su Glavnog grada.

Istakli ste namjeru da se na tome radi u narednom periodu, ali nama je apsolutno jasno sa jednog osnovnog političkog razloga, a to je potreba da se glasovima birača sa područja

Malesije čuva glas vlasti u Podgorici. To je, po nama, jedan osnovni politički razlog zbog čega prostor Tuzi nije dobio status punopravne opštine. Što se tiče nadležnosti, one su identične sa nadležnostima punopravne opštine. Mala je to razlika ili se ne vidi kao takva, način finansiranja kao takav. I, šta je onda razlog? Odgovor je sigurno u ovome što sam istakao, potreba da se glasovima sa tog područja pokuša sačuvati i dalje vlast u Glavnom gradu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Izvolite kolega Gjeloshaj.

NIK GJELOSHAJ:

Gospodine Miloševiću, počecu od dijela koji ste naveli kao primjedba na ono što sam rekao za investicije. Konkretno sam naveo koje su to investicije koje su u zadnjih deset godina svakim finansijskim planom planirane, a nijesu ostvarene - zaobilaznica, sportska hala, gradski trg, pijaca, šetalište, jedan park za djecu i stare. Bilo je toliko ponovljenih investicija finansijskim planom u ovih deset godina. Da se to ostvarilo sigurno da bi danas izgledalo drugačije i bili bi drugi uslovi za život i ostvarivanje lokalne samouprave građana Malesije. Ovaj zakon ne osporava osnivanje punopravne opštine. Ponoviću da za ovo treba politička volja i odluka 41 poslanika ove Skupštine. Ukoliko postoji ta volja, mi smo uvijek spremni da damo doprinos onoliko koliko imamo ovdje poslanika u Skupštini Crne Gore. Sukob nadležnosti i dalje tvrdim da je to nelogično. Ukoliko postoji neki sukob nadležnosti između dvoje, a da jedan od njih rješava taj sukob, mislim da onda čitavu samostalnost koju ste dali u ovome što je pomenuo i kolega Gošović, može glavni administrator jednom svojom odlukom da sruši. Znam da postoji drugostepeni organ, ali drugostepeni organ ne odlaže izvršenje. Operativni budžet i dalje smatram, podnijecu amandman, da ovaj dio bude jasno definisan zakonom, da ne bude ... šta i koliko je opredijeljeno iz budžeta Glavnog grada, makar to bilo minimalno samo da se tačno zna iznos kako bi bili što jasniji i čistiji odnosi. Jer, kada imamo tu situaciju, onda ćemo imati i bolju komunikaciju sa Glavnim gradom.

Ovo što ste spomenuli da je derogiranje Ustava, mislim da je to, možda vam je izletjelo, zahtjev da Skupština Opštine Glavnog grada može donijeti odluku o potpunom izdvajanju. Naveo sam sve argumente koji idu u smjeru da se ove opštine i Tuzi, i Golubovci definišu drugačije od svih drugih pretendencata za teritorijalnom podjelom da budu opštine, primjer Sutomora, Petrovca, imali smo Petnjicu, sve ove pretendente da budu nove opštine koje nijesu

imali nijedan od ovih što ima danas opština Tuzi i Golubovci. Zbog toga, mislim da ukoliko to definišemo zakonom, nije protivno Ustavu jer smo zakonom definisali i proceduru iako tu proceduru sada definišemo drugačije, mislim, ne mislim nego sigurno neće biti protivno Ustava. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Imamo još jedan komentar od kolege Tuponje. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče. Hvala na odgovorima, gospodine Miloševiću,

Imamo praktično situaciju da smo od uvodnog izlaganja kolege Dukovića gdje smo čuli da je ovo najbolje moguće rješenje došli do vašeg izlaganja u kojem vi uviđate da postoje određeni nedostaci u smislu diskusija koje sam imao ja i druge uvažene kolege. Rješenje je djelimično, u djelovima nedorečeno, u djelovima kontradiktorno. Bojim se da vaš predlog ovakav kakav jeste jednostavno nije dovoljno dobar odgovor na postavljeni zadatak. Apsolutno mi ne pada na pamet da osporavam nečiju želju na lokalnu samoupravu i partijski je stav da se princip decentralizacije sprovodi. Uostalom i naš Ustav garantuje pravo na lokalnu samoupravu.

U ovom vašem predlogu postoji jedan cio niz nelogičnosti, posebno taj dio koji se tiče formiranja opština na nivou cijelog glavnog grada. Jer, izdvojiti dvije opštine u okviru glavnog grada, a ostatak glavnog grada praktično ostaviti nedefinisan, po mom sudu nije dobar. Vi kažete da postoji spremnost da ...(Prekid)... mislim da je to nešto što treba raditi u jednom koraku. Onda jednostavno ulazite u jedan neodređeni period kada imate tu nelogičnost da ovaj veći dio grada postaje nejednak u odnosu na ova dva manja dijela grada. Podržavam pravo na lokalnu samoupravu, ali nisam siguran da je ovo predloženo rješenje najbolji odgovor na postavljeno pitanje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Ovim smo završili uvodna izlaganja i komentare predlagača. Ne možete, kolega Dukoviću, možemo u nastavku, biće prilike. Pravo predlagača je iskoristio kolega Milošević, možete kasnije.

Prelazimo u drugi krug diskusija. Zamolio bih koleginicu Martu Šćepanović da uzme riječ.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Poštovani predlagači, kolege poslanici, uvaženi građani,

Prilikom predlaganja ovih zakona predlagači su se očigledno rukovodili onom Tokvilovom - lokalne politike predstavljaju kamen temeljac demokratije zbog toga što omogućavaju najveći stepen participacije građana. Ono o čemu su predlagači sigurno vodili računa jeste da prije pristupanja postupku decentralizacije je neophodno prepoznati kapacitete i potencijale lokalnih zajednica za preuzimanje određenih nadležnosti bilo sa državnog ili, u ovom konkretnom slučaju, sa nivoa Glavnog grada. Tek kroz njihovo realno sagledavanje je moguće razviti odgovarajući model organizacije vlasti. Ovim predlogom zakona se omogućava efikasna i efektivna decentralizacija i građanima Tuzi, Golubovaca, organizacija vlasti i društvenog života koji će im zaista obezbijediti približavanje funkcija lokalnih vlasti, kao i stvaranje odgovarajućeg ambijenta za aktivnije i neposrednije učešće u razvoju svojih lokalnih zajednica.

U skladu sa članom 6 Evropske povelje o lokalnoj samoupravi koji kažem u mjeri u kojoj to nije u sukobu sa opštim zakonskim odredbama lokalne vlasti koje će imati mogućnost da određuju internu strukturu sa ciljem njenog prilagođavanja u lokalnim potrebama i efikasnog rukovođenja radom organa lokalne uprave.

Dakle, organi lokalne uprave su u najneposrednijem kontaktu sa građanima u najveći broj pojedinačnih pravnih odnosa građani stupaju upravo na lokalnom nivou. Tako je da za građane Tuzi i Golubovaca vrlo bitno kako su od strane lokalnih vlasti oni pravno regulisani.

U tom smislu upravo specifičnost glavnog grada odnosno njegov status i organizovanost nametnuo je potrebu i primjenu u praksi, da se na drugačiji način uredi njegov pravni status i organizacija, a u krajnjem radi efikasnijeg vršenja poslova lokalne samouprave i stvaranja uslova za njen razvoj u pogledu na neka evropska rješenja. Sadašnji status gradskih opština je pokazao da nadležnosti koje je imala gradska opština treba proširiti i gradskim opštinama dati veća ovlašćenja i nadležnosti. Ključna odrednica odnosa na relaciji Glavni grad opština, jeste stepen nezavisnosti opštine u obavljanju svojih poslova od organa Glavnog grada, jer nema države sa potpuno suverenom lokalnom samoupravom. Budući da se uloga glavnog grada sastoji u tome da doprinese integraciji područja pod svojom nadležnošću.

Dakle, zakonom su, Predlogom ovog zakona su data maksimalna samostalnost u opštinama, sa težnjom da se ima minimalni uticaj koji je ograničen, prije svega nadzornu

funkciju, odnosno kontrolu zakonitosti, djelatnosti lokalnih organa na davanje saglasnosti i slično.

Znači, Zakonom, ovim Predlogom zakona se predviđa da opštine Tuzi i Golubovci imaju svoju teritoriju, imaju svojstvo pravnog lica. Propisane su nadležnosti opštine u okviru Glavnog grada koje su u potpunosti identične sa punopravnom opštinom. Međutim, ono što je bitna razlika jeste finansijski aspekt po meni možemo reći i najvažniji aspekt finansijski, finansijska održivost ovih opština, Predlogom zakona su propisana i sredstva za finansiranje. Dakle, to su sopstveni prihodi, ustupljeni prihodi, legalizacija, državni bužet i ono što je najvažnije Budžet Glavnog grada u visini operativnih izdataka opštine koji je utvrđen sporazumom između opštine i glavnog grada. Takođe je predviđeno da će se budžetom finansirati projekti od značaja za opštinu i za Glavni grad i tu postoji jasna razlika između opštine, kao osnovnog oblika lokalne samouprave, i opštine u okviru glavnog grada. Ono što je najvažnije je da se nadležnosti opština u okviru Glavnog grada nikako ne razlikuju od nadležnosti punopravnih opština.

Dakle, postoje organi opštine, predsjednik opštine kao izvršni organ, predviđena je Skupština kao zakonodavni organ, organi lokalne uprave, da je u potpunosti nadležnost opština identična sa punopravnim opštinama sa bitnom razlikom, a to je ona koja se odnosi na finansijski aspekt, jer je izuzetno važno da ove opštine u budućem periodu budu finansijski održive. I moram samo na kraju da kažem da je predlogom obuhvaćeno i regulisanje odnosa između Opštine i Glavnog grada i da je taj odnos zasnovan na principima ravnoteže i međusobne saradnje. U svakom slučaju, podržavam i smatram kao neko ko je radio u lokalnoj upravi da je ovo zaista najbolji model decentralizacije, gdje će se obezbijediti finansijska održivost opština, a imaće u potpunosti nadležnosti punopravnih opština u Crnoj Gori. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem se.

Kolega Kaluđerović sada ima riječ. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, ja nemam nikakve dileme, da o setu zakona iz oblasti lokalne samouprave raspravljamo motivisani uskostranačkim interesom Demokratske partije socijalista, a ne njihovom brigom da se unaprijedi pravo na lokalnu samoupravu građana u postojećim gradskim opštinama. Zbog toga

ne zamjerite što ću podsjetiti da još uoči predsjedničkih izbora u oktobru 1997.godine dakle, izbori Momir - Milo je zaključen politički sporazum između DPS-a Đukanovićevog i jednog broja albanskih, nacionalnih partija, i to taj novi sporazum, bivši poslanik ovog doma kolega Mehmed Bardhi je nekoliko godina kasnije pokazao da takav neki sporazum postoji i njim je garantovano da će se u roku od šest mjeseci, u odnosu na taj datum, garantovati referendumom samostalnoj Opštini Tuzi. Evo prošlo je 18 godina referenduma i dalje nema. Imali smo referendum o državno-pravnom statusu takođe dogovori i obećanja, podsjećam na izjavu predsjednika DPS-a Đukanovića koji je dao 25.septembra 2012.godine, otprilike mjesec dana uoči prethodnih parlamentarnih izbora. Ako smo tražili pravo za sve nas da odlučujemo u kakvoj državi ćemo živjeti - moramo dosljedno poštovati vaše pravo i volju u kakvoj opštini ćete živjeti, završen citat. Je li ispoštovano to pravo i to obećanje neka ukupna javnost sudi. Prije 20 mjeseci u skupštinsku proceduru kolege poslanici su predali set predloga izmjena ovih zakona i to nije bilo slučajno, to je bilo tačno mjesec dana uoči lokalnih izbora majskih u Glavnom gradu Podgorica. Sada se aktuelizuje priča o potrebi donošenja izmjena i dopuna seta od četiri zakona i sfere lokalne samouprave. Nije valjda da je slučajno što se to čini na otprilike mjesec dana prije ulaska u izbornu godinu redovnih parlamentarnih izbora. Ali važnije od toga, poštovane kolege, na to je kolega Gošović posebno detaljno ukazao, je što rješenjem kojim se nudi da postojeće gradske opštine Golubovci i Tuzi dobiju status opština u sastavu Glavnog grada faktički robuje političkom interesu DPS-a da ni po koju cijenu neće da se odrekne očekivanih glasova sa područja sadašnje gradske Opštine Tuzi koje bi mu čuvale poziciju vlasti u Glavnom gradu. Zbog toga nema i formalno sad samostalne opštine Tuzi, gotovo bi se moglo govoriti samo o Tuzima, nažalost i na neprihvatljiv način gradska Opština Golubovci i njen status koji se izjednačava ovim predlozima zakona, gotovo se može govoriti da je kolateralna šteta jer niko ih nije pitao.U sazivu ovog zasijedanja u dnevnom redu koji je predložen takođe se govorilo nažalost samo o Gradskoj opštini Tuzi, pa sam i sam intervenisao da se te stvari poprave. Rješenja koja se nude za buduće ako se usvoje ovi zakoni, opštine u sastavu Glavnog grada daju nadležnosti tim opštinama u sastavu Glavnog grada koje se gotovo izjednačavaju sa samostalnim opštinama. Ja ću ponoviti i lični stav, i stav demokratske Crne Gore kojoj pripadam, da se mi zalažemo da i područje Tuzi i Zete dobiju status punopravne opštine kao što ih ima, kao ostalih 21 opština u Crnoj Gori. Ali ovakvim rješenjem, gdje se samo za ova dva područja po principu takozvanog duplog glasa, gdje se garantuje da ta područja imaju status, imaju svoju teritoriju, imaju svoje skupštine, svoje organe, imaju svoje prihode, gotovo istovjetno kao ostale opštine, ali ista ta prava koja imaju u okviru te opštine u sastavu Glavnog grada zadržavaju i na

nivou Glavnog grada. U pitanju je 20% stanovništva Glavnog grada i onda se logično postavlja pitanje, da li je to diskriminacija ostalih 80% stanovnika Glavnog grada. Još jednom da kažem, da me ne bi neko pogrešno razumio, zalažem se za status punopravne opštine i Tuzi, i Golubovci, ali vi to nećete iz isključivo uskostranačkih razloga. I vrijeme koje mi je ostalo, odnosno molba malo jer razgovaramo ipak o Predlogu izmjena četiri zakonska projekta, da kažem nešto što cijenim izuzetno značajnim. U tom dijelu poziv svima vama kolege, posebno vama iz vlasti, a molba i našim prijateljima, evropskim prijateljima, da obratimo pažnju. Tu sad govorim posebno o problematici Glavnog grada u kojem živi gotovo jedna trećina stanovnika, ili ako hoćete jedna trećina biračkog tijela Crne Gore, idimo u susret političkom dijalogu za stvaranje uslova za fer i poštene izbore.

Poštovane kolege, od 1995. godine, nisam pogriješio, od 1995. godine u Glavnom gradu je na snazi Odluka o mjesnim zajednicama. Zbog čega? Zbog toga što 14 godina prethodni gradonačelnik Glavnog grada je koristio prelazne i završne odredbe te odluke, bez obzira što je ona nesaglasna i sa Ustavom i više puta donošenim i mijenjanim Zakonom o lokalnoj samoupravi, i sam, umjesto građana birao odnosno imenovao rukovodstva u svih 57 mjesnih zajednica u Glavnom gradu. Godinama već, naši odbornici, opozicionari u Skupštini Glavnog grada traže da se na dnevni red stavi donošenje nove odluke o mjesnim zajednicama usklađene sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i Ustavom, itd. Lokalno rukovodstvo u Glavnom gradu izbjegava i traži kojekakve izgovore i do dana današnjeg toga nema. Dakle, biće naš snažni zahtjev da se na naredne parlamentarne izbore ne može ići a da se i mjesne zajednice u Glavnom gradu, i ako ima takvog slučaja u ostalim opštinama, ne konstituišu u skladu sa zakonom i njihova rukovodstva ne izaberu od strane građana odnosno lokalnog stanovništva kojima to isključivo po Ustavu i zakonima pripada, a ne da se dekretom od strane gradonačelnika postavljaju. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Slažem se da ipak raspravljamo o četiri zakona i to je razlog i fleksibilnosti tokom vođenja ove sjednice.

Imamo dva prijavljena komentara. Razumio sam da kolega Duković se javlja kao predstavnik predlagača što ima pravo, a koleginica Šćepanović u ime kluba Demokratske partije socijalista.

Da čujemo prvo koleginicu Šćepanović. Nakon toga će kolega Duković. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče.

Osjetila sam potrebu za ovim komentaram iz razloga što je kolega uporno insistirao na tome da je ovaj predlog zakona vođen usko stranačkim interesima, što nije tačno i ne stoji i rekli ste da se ne zalažemo za punopravne opštine, vođeni usko stranačkim interesima, to je vaše političko tumačenje i to je vaše političko mišljenje. Možda vi na taj način razmišljate kako da svoje biračko tijelo sačuvate. Ja želim da kažem da se ovim predlogom predlaže osnivanje opštine u okviru Glavnog grada, ne punopravne opštine iz razloga što se ovdje tražilo isključivo nalaženje odgovarajućeg modela za finansijsku održivost opština. I kao što sam i prije u diskusiji rekla, ovo je model decentralizacije koji zaista će da omogući opštinama da u potpunosti budu finansijski održive i to je isključivi razlog zbog čega je ovaj predlog zakona u ovakvoj formi.

Takođe sam htjela da napomenem da ovaj posljednji dio diskusije koji se odnosio na odluke o osnivanju mjesnih zajednica i to, složićemo se da je to ipak za lokalni parlament i da ćete preko svojih odbornika u Skupštini Glavnog grada pokrenuti sigurno to pitanje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Odgovor na komentar kolege. Izvolite kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Da komentarišem sami kraj vašeg komentara kolegice Šćepanović, ali ne na prevaran način, da se eventualnom odlukom mjesnim zajednicama donese tamo u januaru, februaru i martu mjesecu, pa da se kao ne stigne da se izvrši konstituisanje mjesnih zajednica i izaberu rukovodstva, pa ostanu jednopartijski sastavi rukovodstava mjesnih zajednica. Na to blagovremeno upozoravam a vi upozorite vašeg kolegu partijskog druga koji je sada aktuelni gradonačelnik Glavnog grada, nadam se da će i ovo doći do njega, pa i na predsjedništvu vaše stranke o tome razgovarajte, ako imate ozbiljne namjere da razgovaramo o istinskom i suštinskom dijalogu za stvaranje pretpostavki za korektne naredne parlamentarne izbore.

Dakle, da ponovim stav, zalažem se za samostalni status opštine Tuzi i Golubovci. Da bi građani koji prate našu raspravu shvatili, vi ste ovim rješenjima gotovo im dali to uz, ipak čuvanje njihovog statusa u okviru Glavnog grada i držanje nekih mehanizama da se odluke koje donesu organi u toj opštini u okviru Glavnog grada mogu od strane Glavnog grada poništiti. Ali, građani

sa tih područja imaju pravo uz to što biraju, što će birati odbornike u skuštini te opštine u okviru Glavnog grada jednako kao i ovih ostalih 80% građana Podgorice koji ta prava nemaju da biraju i organe u Glavnom gradu, imaju pravo na finansiranje jer imaju svoju sopstvenu imovinu i garantuje im se finansiranje iz budžeta Glavnog grada, ostvaruju pravo na finansiranje kao i ostale punopravne opštine, dakle mnogo prava i neka ih. Ali, idete sa hibridnim rješenjem samo iz jednog. Ja ne mogu prepoznati drugi interes osim taj usko stranački, pretendujete i nadate se da ćete dobiti kao i do sada, uglavnom, većinu glasova sa tog područja koje pripada ovim sada gradskim opštinama.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Dukoviću, u ime predlagača izvolite komentar na diskusiju kolege Kaluđerovića.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Složio bih se sa gospodinom Kaluđerovićem da ćemo i dalje dobijati više glasova sa tog područja i to je činjenica. Ali da je tačno to što ste sve prije rekli da mi konstantno dajemo neka obećanja koja ne ispunjavamo onda bi logično bilo da gubimo izbore na tim područjima. Međutim, dešava se skroz suprotno da mi konstantno imamo rast birača na tom dijelu. Ali, mislim da je vaša diskusija tipičan prilog onog što smo mi svi skupa pokušali da izbjegnemo, a to je politizacija ovog pitanja. Mi smo uvijek smatrali da ovo nije političko pitanje. Formiranje lokalne, održive lokalne samouprave, nije političko nego prije svega ekonomsko odnosno egzistencijalno pitanje. I nije uskostranačko riješeno, jer su radili i predstavnici pozicije i predstavnici opozicije, najveći broj albanskih partija, ja mislim skoro sve albanske partije do zadnjeg vremena su bile uključene i dali jako veliki doprinos ovom zakonskom tekstu kojeg smo konačno usaglasili. Prema tome, ne možemo govoriti o jednom uskostranačkom.

I podsjetiću vas još jednu činjenicu koja će potvrditi da ovo nije političko pitanje. Ni za jednu opštinu nije rađeno toliko elaborata održivosti koliko je rađeno za opštinu Tuzi, ni za jednu. Bili su takvi rezultati da niko nije mogao sa garancijom utvrditi kakva će biti ta opština sutra.

Druga činjenica, drago mi je što ste promijenili mišljenje pa se sada zalažete za samostalnu opštinu, to mi je drago, ali ću vas podsjetiti, recimo 95. i 96.godine, pa ne ali taj proces formiranja samostalne opštine Tuzi je bio u Parlamentu opštine Podgoraca, pa je bio

odbačen. Onda ste vi bili u vlasti. Meni je drago što ste sad promijenili mišljenje pa se sad zalažete za samostalnu opštinu. To je opet jedan veliki iskorak.

I još jedna činjenica - da li se radi o diskriminaciji ostalih građana u Podgorici. Ja mislim da se ne radi. Mi svi znamo kako je Podgorica izgledala, kako su izgledali Tuzi i Golubovci. Oni su i teritorijalno odijeljeni od Glavnog grada, znači 10 kilometara. Mi smo rasli ovdje na ovom području. Znamo, recimo kako je bila teritorija ovdje Starog aerodroma, kako je bio Konik, Blok V, Blok VI, te teritorije nijesu postojale, a Tuzi su postojale. Pogledajte danas te teritorije a pogledajte ove dvije opštine. Pa zato se krenulo prvo sa ovim prostorom. Ali ovaj zakon daje mogućnost formiranja i ostalih opština na području Glavnog grada, ali dajte da barem u početku omogućimo ovim dvijema opštinama da dostignu onaj stepen kakav recimo imaju Stari aerodrom ili Zabjelo recimo, pa da onda napravimo stvarno ono što je intencija ovog zakona - Glavni grad sa ravnopravnim opštinama. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Sada riječ ima kolega Kaluđerović i dobiće malo više vremena kao što je i kolega Duković dobio više vremena u svom komentaru. Izvolite.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Kolega Dukoviću, i vi ste rekli jednu istinu bilo bi logično da gubite izbore nakon svega što ste obećavali a niste ispunili. I ja mislim zaista da bi bilo logično, bilo bi logično. Zbog čega nije? Zbog toga što nemamo slobodne i fer i demokratske izbore ni u čitavoj Crnoj Gori pa ni na tom području. Jesam li ja govorio istinu, kolega Dukoviću, kada sam rekao da je uoči predsjedničkih izbora u oktobru 1997. godine potpisan tajni sporazum Đukanovića sa jednim brojem političkih partija koje predstavljaju Albance u Crnoj Gori? Je li taj sporazum poslije nekoliko godina objelodanio niko drugi nego jedan od lidera albanskih nacionalnih partija, gospodin Bardhi. Je li tačno ovo što sam citirao Đukanovića na skupu u Tuzima iz septembra mjeseca 2012. godine? Je li tačno da je sa gospodinom Cunguom potpisao aneks sporazuma i na određeni način je u proceduru data izmjena i dopuna ovih zakona u izvršenju tog aneksa političkog sporazuma između DPS-a i Force, poštovana gospodo. I da ponovim još jednom - apsolutno u principu, dakle ja se zalažem za viši stepen prava i građanima sa područja Tuzi i Golubovaca, ali istovremeno moramo biti konzistentni u rješenju. Vi to nećete isključivo iz uskostračankih interesa, nema drugog opravdanja. I ulazite u zonu, na jednoj strani uskraćujete

građane sa tih područja u pogledu prava, a na drugoj strani pravite diskriminaciju prema 80% građana Podgorice. To su loša rješenja i to su loše poruke.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Molim vas, ne možete, dozvolite kolega.

Kolega Nimanbegu ne razumijem ali javili ste se sa komentarom na komentar, na odgovor na komentar kolege Dukovića.

Proceduru. Imate pravo na proceduru i vi kao i kolega Gegaj.

Izvolite kolega, ali molim vas da ne zloupotrebljavate proceduralnu reakciju.

Ne, ne može kasno ste se javili.

GENCI NIMANBEGU:

Ja mislim, želim da mi pomognete, da li mogu reagovati proceduralno za ispravku netačnog navoda. Ja mislim mogu i na izlaganje, komentar kolegi Kaluđeroviću. Da, kolega Kaluđerović, ne mogu reći da je netačno naveo u potpunosti, ali znači što se tiče sporazuma Force i DPS-a, ne radi se ni o kakvim tajnim, bilo je ranije, o ranijim sporazumima što je bilo 90-tih i 2000. zbilja ne želim govoriti. Naš sporazum je objavljen javno i u tom sporazumu, što se tiče opštine Tuzi, govori se da se do novembra, kraja novembra to uvrsti u proceduru.

U svom izlaganju ja ću iznijeti i malo hronologije i malo još podataka da li je takav predlog došao ovdje u proceduru. Znači, kolega Kaluđeroviću, samo da pojasnim da to nije ništa ni tajno niti je iza leđa građana, nego kao odgovorna politika prema političkom stavu.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Dozvolite da ja prethodno komentarišem proceduralnu reakciju.

Kolega Nimanbegu, mislim da je bilo korisno, ne možemo smatrati da je kolega Kaluđerović do kraja mislio ono što ste vi saopštili. Razumijem da se kolega Kaluđerović svojim gestovima slaže sa Vašom konstatacijom, mislim da je ipak bila vaša reakcija proceduralna korisna i na mjestu. Izvolite kolega Kaluđeroviću.

VELIZARA KALUĐEROVIĆ:

Hvala.

Nisam o aneksu sporazuma sa Forcom govorio kao tajnom sporazumu, jer je on objavljen i zna se. Vi ste potvrdili da je upravo tim aneksom predviđeno da se do novembra ove godine razgovara o tome. Ja sam samo rekao da se može zaključiti da je rasprava o izmjenama ovog seta zakona iz oblasti lokalne samouprave dobrim dijelom izvršenje tog dogovora, a govorim o tajnovitom sporazumu uoči predsjedničkih izbora oktobra 1997. godine.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Gegaj i vas bi zamolio da se držite okvira proceduralne reakcije. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala uvaženi potpredsjedniče,

Ja reagujem jer je kolega poštovani Kaluđerović interpretirao ljude koji danas nijesu prisutni. Dakle, između ostalog, on je interpretirao gospodina Đukanovića ono što je on izjavio na pragu parlamentarne 2012. godine, a on je, dakle njegova interpretacija je bila netačna, naopaka, jer je Đukanović rekao da će Demokratska partija socijalista ispoštovati svaku odluku građana Tuzi i Malesije. I nakon toga odmah je donešena Odluka u Skupštini Gradske opštine Tuzi oko ovih izmjena i dopuna zakona o kojim mi danas raspravljamo. Toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam.

Dakle proceduralna reakcija sa namjerom da se napravi ispravka navoda. Ja mislim da su ovo određene političke konstatacije i sve vrlo teško je moguće smjestiti u jedan poslovnik, ja mislim da će sud o svemu ovome, o svakoj izgovorenoj riječi u ovom domu, najbolje dati građani Tuzi kao što su i do sada davali.

Ja mislim kolega Gegaj da vaša proceduralna reakcija ipak je izašla van okvira našeg poslovnika, ali zbog toga ću morati da dam riječ kolegi Kaluđeroviću. Izvolite.

VELIZARA KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam.

Evo iako je proceduralno obraćam se njemu, ali ipak je korektno. Vi saopštavate politički stav a ja čitam i citiram ono što su mediji zabilježili i što je Đukanović na tom skupu rekao. Dakle, citiram: "Ako smo tražili pravo za sve nas da odlučujemo u kakvoj državi ćemo živjeti moramo dosljedno poštovati vaše pravo i volju u kakvoj opštini ćete živjeti", završen citat. Volja? A gdje vam je referendum?

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala. Zahvaljujem.

Dobro je da unesemo malo i dinamike u našem zajedničkom radu, pa makar imali različita mišljenja što je i uobičajeno, ali da idemo naprijed, to je smisao našeg zajedničkog rada.

Kolega Vuković sada ima diskusiju. Izvolite.

MIODRAG VUKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče,

Pažljivo sam slušao raspravu, nastupe mojih kolega. Jedan sam od predlagača, a cijenim da bih i ja mogao i kao poslanik, a prije svega zbog toga što sam stavio potpis na prijedloge zakona o izmjenama i dopunama zakona ovih važnih propisa, da nešto kažem.

Odmah i na početku reći ću da sada još više vjerujem da je predloženi koncept organizacije Glavnog grada kao ustavno zagarantovane jedinice lokalne samouprave dobar. Ponoviću, prije mene su mnogi kvalitetno približili, kroz vlastite sugestije, rješenja, mnoga rješenja tretirajući ih iz različitih uglova. Jednostavno mislim da su ponuđeni tekstovi sa pratećim obrazloženjima i do sada saopšteni komentari dovoljno, odnosno da sve to zajedno dovoljno ubjedljivo pravda potrebu koja nas je vodila da sugerišemo da se konstituiše novi koncept razvoja lokalne samouprave kada je naš glavni grad u pitanju, što u istinu zahtijeva a i podrazumijeva dalja demokratizacija ili proces potreba dalje demokratizacije našeg društva u cjelini, zatim za nas obavezujuća međunarodna pravna tekovina i praksa. Svi govorimo u kontekstu evropskih normi, vrijednosti i standardi sadržani i dovoljno dobro razrađeni i upućujući u evropskim pravnim dokumentima. Sve to posmatrano kako drugačije i primijereno sadašnjim razvojnim potrebama naše države u cjelini Crne Gore kao društvene državne zajednice, zatim lokalnih zajednica u njenom sastavu, u našem sistemu i prije toga i na kraju interesa naših građana, prije svega.

Možemo govoriti o implikacijama, o kvalitetu ponuđenih rješenja, pokušati pretpostaviti kakve će implikacije biti i to je u redu. Ja ću samo reći da smo mi u radu, u naporu koji smo uložili, prepoznali u demokratskoj praksi u uporednom iskustvu, ali i prije svega u iskustvima našeg glavnog grada potrebu jačeg njegovog razvoja, stvarno kao jedinstvenog društvenog područja uvažavajući sve njegove specifičnosti. Pokušali smo u ovom trenutku, vjerujem i uspjeti, a i oni koji su kritički eraspoloženi potvrdili su to, ne na neki nego na vrlo implicitan način, da to i sačuvamo i dodatno iskažemo i ponuđenim rješenjima. Nijesmo narušili ustavnu organizaciju što je najvažnije, nijesmo lokalne samouprave, nijesmo narušili koncept Glavnog grada i koncept opština, ali smo iskoristili mogućnost koja pravno i funkcionalno, slobodan sam da kažem, korespondira sa ustavnim rješenjima i interesima užih zajednica ali pretpostavljamo i svih građana u njoj. Pokušali smo i to da indetifikujemo, da provjerimo građane, da ponudimo koncept grada sa opštinama u sastavu pokrivajući zakonskim normama sve potrebe od procesa obrazovanja preko postupka konstituisanja njihovih organa, finansiranja samostalnog ili iz grada u okviru Glavnog grada do kraja. Vjerujem da nas ipak ozbiljna i pravna, uz svo uvažavanje danas ipak je ovo politička tribina, politički organ, ali i ozbiljnija serioznija i pravna, i stručna analiza koja polazi od ekonomskih, istorijskih, kulturnih, nacionalnih, prostornih i razvojnih potreba i uslova, ne da neće demantovati, mislim da će nam dati za pravo. Mogao bih da uzmem mnogo ilustracija da ukažem na specifičnost ili namjeru, da specifično organizovanu pravnost impuliram da to sutra ima svoje faktički implikacije nove organizacije Glavnog grada.

Uzeću samo član 35. iz jednog od ovih zakona, Zakona o izmjenama i dopunama zakona o Glavnom gradu gdje se kaže - odnos između organa opštine i organa Glavnog grada zasnivaju se, pazite princip osnovni, načelima ili načelo međusobne saradnje u skladu sa zakonom i statutima jedne i druge lokalne zajednice. Međusobna saradnja, koliko ja tumačim pravo, institut apsolutno i bez ostatka, ponavljam kao pravni institut prije svega, ne kao politička namjera, u pravu je u osnovi politička namjera, implicira i samostalnost, i ravnopravnost, i obavezu uzajamne i pravne institucionalne, vjerujem, sutra u praksi i faktičke saradnje. Rekao sam, ponoviću, nova rješenja su prijedlozi novog koncepta koji je bliži ustavnom konceptu lokalne samouprave po našem mišljenju i potrebi adekvatnije materijalizacije prava i obaveze posebno potrebe učešća građana u odlučivanju i na ovim nivoima. Vjerujem da će uz određene zajedničke, od strane kolega inicirane, izmjene ovi tekstovi biti još korektniji i da ćemo ih usvojiti i unijeti u naš pravni poredak i time napraviti ono što ste i vi rekli, iskorak u afirmisanju osnovnog jednog od temeljnih principa i prava, a to je pravo na lokalnu samoupravu i u našem pravnom poretku. Hvala puno.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Sada riječ ima koleginja Marković, koja nije bila u mogućnosti u uvodnom dijelu zbog obaveza na odboru.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Uvažene kolege i kolegice, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Pred nama je danas još jedan set predloga zakona koji su predati u skupštinsku proceduru još 27.03.2014.godine od poslanika DPS-a i Bošnjačke stranke. Smatram da je malo neprimjereno da posle dvije godine sada kada treba da raspisemo izbore dolazi na redu da pričamo o predlozima zakona za sticanje statusa opštine u okviru Glavnog grada Tuzi. Socijalistička narodna partija neće glasati, ne iz razloga što ne želi da pozdravi izbor građana Tuzi i Golubovaca da imaju opštinu. To je njihovo ustavno pravo koje, kao što su imali građani Petnjice kad su se odvajali od Opštine Berane, kao što imali građani Gusinja kad su se odvajali od Opštine Plava, sasvim prirodno i sasvim normalno.

Pod jedan, nećemo glasati zato što se ovo donosi u vrijeme pred izbore, a najvažniji razlog našem neglasanju jeste što je ovo iskorišćeno da bude suprotno Zakonu o referendumu Crne Gore i predlagači su sve vrsni pravници i na odboru je bilo riječi o tome, čak ni Vlada Crne Gore nije dostavila odboru i Skupštini svoje mišljenje u vezi ovih predloga zakona. Zakonom o referendumu je propisano, u članu 3, stavu 3 - Opštinski referendum mora se raspisati radi prethodnog izjašnjavanja građana o osnivanju novih opština, ukidanju ili spajanju postojećih opština i promjeni sjedišta opština. Znači, ono što je najvažnije bilo jeste prvi početni korak da se pitaju građani Tuzi i građani Golubovaca koji će status imati na tom području. Da li će to biti i dalje opština ili samostalna opština, jer ovaj predlog sada gdje se mijenja Zakon o Glavnom gradu je nepoznato u praksi.

Znači, pošto je ovo problematika malo veća pa krenemo od Zakona o lokalnoj samoupravi koji nije mijenjan 15 godina, u Ustavu imamo pravo osim opština da budu i druge vrste organizacije na lokalnom nivou. Mi sada praktično vršimo neki novitet, zamorče što bi se reklo u pravnom smislu, da stavljamo opštinu unutar gradskih opština i ne vidim razliku koju ste vi vidjeli između sadašnjeg statusa i statusa koji će imati Tuzi. Mislim da je to jedna čista zloupotreba građana i magljenja očiju. Ako administrator rješava sukobe iz opštine grada, sukobe između opštine i Glavnog grada, sve se završava u okviru Glavnog grada, ali akcenat

ću opet dati samo na Zakon o referendumu, da ne tumačim nešto što je uslijedilo a nije ispoštovana ova odredba koja je prva trebala da bude ispoštovana i da se morao ne samo voljom, ne u parlamentu, ne može se izglasati, ... referendum, osobito kad se radi i o Golubovcima i o Tuzima. Pitati narod, narod se pita, građani se pitaju kakav će status oni da imaju. Ne može se pitati partijski jedna partija ili par ljudi i tako da li će biti opština ili će biti samostalna opština.

Ako bi pitali građane iz Tuzi i Golubovaca vjerovatno da ne bi pristali na ovu pravnu skalameriju da imaju opštinu, a da je nemaju. U pravom smislu je nemaju, jer Podgorica nije ogromna kao što su gradovi metropole da bi imala sad 30 ovakvih opština u sklopu Glavnog grada. Da bi Tuzi vjerovatno željeli ili Golubovci svoju samostalnu opštinu ako, normalno, za to ispunjavaju uslove. Zato smatram da Socijalistička narodna partija iz razloga što sam navela nije ispoštovan referendum, Zakon o referendumu, nije dato mišljenje Vlade Crne Gore, što je najvažnije. Ipak se i Vlada nešto pita da da svoje mišljenje, Mi imamo institucije, još uvijek. Prema tome, moramo poštovati, pa da li ćemo uvažiti mi mišljenje i kako ćemo komentarisati to mišljenje Vlade, to zavisi od političkih partija, ali referendum se morao ispoštovati. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Imate jedan u ime predlagača, imajući u vidu da su predlagači kolega Gegaj i kolega Duković, moraćete se dogovoriti koji će da uzme.

Kolega Duković, hvala kolega Gegaj.

Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem gospodinu Gegaju što mi je ustupio mogućnost da komentarišem izlaganje gospođe Marković.

Rekli ste donosimo zakon pred izbore. Niste rekli koje izbore. Ja bih vas molio pred cijelom crnogorskom javnošću kažete jednu godinu kad nijesmo imali neke izbore. Svake godine imamo neke izbore ili na lokalnom ili na državnom ili imamo predsjedničke izbore, ali ako mislite na lokalne izbore, oni su bili prošle godine. Znači, nema potrebe da stalno pominjete jer kad bismo to gledali ni jedan jedini zakon u Crnoj Gori ne bismo donijeli. Ali, ako je zakon toliko loš onda vama ide u prilog da ga podržite, a ne da budete protiv toga jer ćemo mi vjerovatno izgubiti izbore na tom području.

Naravno, mnogo se toga priča, ali više o politici nego o stvarnom životu. Ja ću vas podsjetiti šta je Glavni grad. Nije neka druga opština već je Glavni grad i ja bih stvarno volio da vidim koje će to odgovorno političko lice poći i u Tuzi i u Golubovce i reći, gospodo ajmo da se odvojimo od Podgorice i sutra garantujem da ćemo bolje da živimo. Ja cijelo vrijeme govorim da se ovdje radi o egzistencionalnom pitanju, nije političko pitanje. Ne radi se ovdje o glasovima koji će podržati Podgoricu, mi sad glasamo i po Zakonu o Glavnom gradu gdje su formirane gradske opštine mi glasamo dupli glas. Znači, nije problem u tim glasovima, ali je nama problem šta ćemo mi sutra sa tom opštinom.

Zakon o Glavnom gradu koji je sada na snazi gdje su formirane gradske opštine bez obzira što smo ga svi kritikovali i ja lično, ali je napravio veliki iskorak, pripremio je ova područja za mnogo veću lokalnu samoupravu na većem nivou. I kažete referendum. Referendum je obaveza kad se izdvaja teritorija. U ovom slučaju se ne izdvaja teritorija, jer ostaje teritorija Glavnog grada i zbog toga nije propisan referendum. I još jednu činjenicu, ako mi dozvolite samo predsjedniče.

Bilo je riječi ovdje o obećanjima Mila Đukanovića za referendum. Ja ću vas podsjetiti da u budžetu gradske opštine za 2013. godinu su izdvojena sredstva za referendum i za izradu elaborata o rješavanju budućeg statusa gradske Opštine Tuzi. Na osnovu tih rezultata svi smo se dobro zamislili šta ćemo sutra sa opštinom i na osnovu toga su rezultati, ovi zakoni ne samo DPS-a nego svih odgovornih političkih subjekata na tom području bilo pozicije bilo opozicije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam, išli ste šire sa Vašim komentarem ali nadam se i siguran sam da dijelimo utisak svi radi dodatnih pojašnjenja i doprinos dijalogu oko ove važne teme.

Koleginica Marković ima pravo na odgovor. Izvolite.

DANIJELA MARKOVIĆ:

Ovako, odgovoriću redom.

Je li politički uticaj na biračko tijelo? Jeste. Jer 27.03.2014. godine su ovi predlozi zakona podnijeti. Imali ste pune dvije godine da budu oni na redu u ovom domu. Pa vi ste predlagači, samo me pustite, imate vrijeme svoje poslije.

Šta se dalje radi? Vi tumačite normu Zakona o referendumu kako vama odgovara Ne možemo tumačiti imperativnu normu nego se kaže, mora, mora. Opština Petnjica je izvršila

referendum, ja sam bila u referendumskoj komisiji. Zbog čega kažem? Opštinski referendum mora se raspisati radi prethodnog izvjašnjavanja građana o osnivanju novih opština. Vi dobijate drugi status, nijeste više opština, gradska opština nego opština u okviru Glavnog grada, mijenja se status. Meni ovo nije, recimo, nemojte da zbunjujete javnost Crne Gore da pričate neke stvari koje su jasne, decidno iznešene u Zakonu o referendumu.

Šta u prilog ovog ide? Ide Zakon o teritorijalnoj organizaciji, pa vi da se ne izdvajate ne bi tražili izmjenu Zakona o teritorijalnoj organizaciji, zaboga, gdje se ovdje jasno izdvajaju. Koji djelovi naselja spadaju u buduću Opštinu Tuzi?

Idemo dalje, nemate izjašnjenje Vlade Crne Gore. Zašto? To se pitajte vi, jer ste vi pripravnici partije koja drži Vladu Crne Gore. Vjerovatno da nešto nije u redu i vidjeli su i oni, pa kažu, ajde nećemo da damo neko mišljenje, ne znamo

Što bih vam odgovorila? Da dobija status, dobija. Još član 47 Zakona koji ste vi predložili o Glavnom gradu, šta pripada sve opštini iz člana 49? Kaže - imovina opštine čine nepokretne i pokretne stvari i da se sve nabraja. Normalno da dolazi do izdvajanja imovine. Tu imovinu možete prodavati, možete davati u zakup i o čemu pričate da ne dolazi do promjena. Referendum, kolega.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Dukoviću biće prilike u nastavku.

Kao predstavnik predlagača možete kasnije da se uključite, ja bih vas zamolio da nastavimo sa diskusjama.

Sada je po redoslijedu kolega Obradović, a neka se pripremi kolega Šehović Damir.

Izvolite kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine Simoviću.

Poštovani predlagači, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Smatram da dan kada će se usvojiti ova zakonska rješenja, biće dan sreće i ponosa za građane Golubovaca i za građane Tuzi. Dugo sam u lokalnoj samoupravi i smatram da su ova zakonska rješenja izuzetno kvalitetna i daju jedan akcenat demokratizaciji društva, neposrednog odlučivanja, dekoncentraciji poslova i neposrednog odlučivanje samih građana Tuzi i

Golubovaca. Oni su i počastvovani i privilegovani zato što u ekonomskoj računici pored finansiranja od strane budžeta države iz sopstvenog budžeta iz Egalizacionog fonda, iz sopstvenih prihoda, ustupljenih prihoda, donacija, dotacija, poklona itd, imaju sredstva koja su im predviđena iz budžeta Glavnog grada. To je znači benefit za ove građane. Prilikom donošenja ovih zakonskih rješenja, ja se nadam i usvajanja istih , predlagač je zaista imao u vidu mnoge aspekte od etnoloških, kulturoloških, socioloških, preko ekonomskih, političkih, pravnih, organizacionih i drugih istorijskih činjenica tako da zaista su osnovane težnje da se donesu ovakvi zakoni u ovom domu. Prije svega imamo dakle, formiranje opština u okviru Glavnog grada i odatle jedan oblik organizovanja sa svojom teritorijom koja obuhvata oko 20% Podgorice i koji će biti sigurno kvalitetan i svijetli primjer za ostale oblike organizovanja u Podgorici ukoliko se naravno to opravdanim i pokaže. Najvažnije je dakle ekonomsko opravdanje. To je moje mišljenje i smatram da će sigurno ova zakonska rješenja u potpunosti odgovoriti tom zahtjevu.

Ovim zakonskim rješenjima se propisuju koji su to organi lokalne samouprave, odnosno opština. To su predsjednik opštine i Skupština opštine u okviru Glavnog grada. Oni naravno imaju svoje određene nadležnosti i nijesam vidio neku značajniju razliku u odnosu na stalne samostalne opštine i na Prijestonicu i na Glavni grad. Dakle, Skupština je ta koja donosi određene odluke, propise, akte, koja donosi prostorne planove, koja donosi budžet, odgovarajuće akte, završni račun, koja vodi računa o mnogo, mnogo čemu, koja između ostalog i bira svog predsjednika opštine, predsjednika skupštine, odnosno daje saglasnost o imenovanju glavnog administratora, odnosno potpredsjednika opštine na predlog samog predsjednika opštine. Predsjednik opštine ima izuzetno dakle, svoje ingerencije koje su takođe u onom okviru ingerencija koje ima i predsjednik samostalnih, lokalnih jedinica i on je taj koji predstavlja, zastupa lokalnu samoupravu, koji predlaže budžet, koji predlaže odgovarajuće akte, koji se stara o izvršenju budžeta, o izvršenju odluka, koji vrši nadzor nad radom organa lokalne uprave, koji takođe donosi odluku o organima lokalne uprave uz pretodno pribavljeno mišljenje glavnog administratora itd. Ustvari ove organizacione jedinice vode računa o svemu, o ekonomskim aspektima i Golubovaca i Tuzi, o ekološkim aspektima, pospješuju zapošljavanje, vode računa o prevozu, o komunalnim aspektima, o komunalnom redu, o socijalnj politici, o zapošljavanju i o svemu onome što je neophodno da kvalitetno žive na svom području. Oni mogu dakle formirati i svoje javne službe, odnosno ustanove i preduzeća i takođe se ovim zakonom propisuju da oni mogu imati i svoje simbole odnosno grb i zastavu, takođe i svoj praznik, a opština i njeni organi imaju i svoj pečat. Dodao bih samo jednu primjedbu, jedan amandman da opština i njeni organi

i organi lokalne uprave imaju svoj pečat jer opština kao opština i njeni organi skupština i predsjednik imaju pečat, u ovom slučaju moraju imati pečat i organi lokalne uprave. To je sekretarijat uprave, direkcije, biro, uprave itd. Sa drugih takođe aspekata vidi se da je veoma kvalitetno zakonsko ovo rješenje, vidi se da je glavni administrator tu da ga imenuje predsjednik opštine ali uz saglasnost skupštine, da on ima nadzornu ulogu usklađivanja rada lokalne uprave i takođe da je drugostepeni organ.

Dakle, uz jedno kvalitetno zakonsko rješenje ne odstupaju od ostalih rješenja samostalnih opština uz ove benefite koje kažem, ekonomske koje imaju benefite vezano za budžet, korišćenje budžeta iz Budžeta Glavnog grada. Iz tog razloga zaista jedno veoma, veoma kvalitetno i dobro rješenje za građane Tuzi i Golubovaca, ja im čestitam. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sada riječ ima kolega Šehović, neka se pripremi kolega Nimanbegu.

Izvolite kolega Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolege dozvolite mi da i ja u ime Socijaldemokrata Crne Gore iskažem svoj stav u odnosu na ono što je tema današnjeg dnevnog reda a to su paket zakona kojim se daje pravo Tuzima i Golubovcima na status opštine u okviru Glavnog grada.

Na samom početku mi dozvolite da kažem da ćemo mi u Socijaldemokratama Crne Gore u potpunosti podržati i da podržavamo predložena zakonska rješenja zato što smo uvjereni da novi model opština za Tuzi i Golubovce predstavlja trenutno najbolje rješenje za stanovnike ovih područja. Možda ovo rješenje nije idealno ali je u ovom momentu svakako najbolje i zbog toga ćemo podržati njih i zbog toga smatramo da će stanovnici ovih područja imati i te kako velikih benefita od njihovog usvajanja. Naime, dosadašnji model gradskih opština koji datira od 2006. godine je pokazao brojne nedostatke, da ne kažem manjkavosti i te manjkavosti su se prije svega odnosile na manjak ingerencija, odnosno zavisnost od Glavnog grada. To je ono od čega treba da pođemo kada razgovaramo o onome što je tema današnjeg dnevnog reda. Dugo, a ja smatram i predugo se tragalo za rješenjem koje bi ispravilo pomenute nedostatke, za rješenjem koje bi značilo veću ingerenciju i veću nezavisnost od Glavnog grada a koje bi išlo u pravcu dodatne decentralizacije kako bi novi model opštine bio najbolji servis potrebama i interesima

građana, odnosno tragalo se za rješenjem koje je podrazumijevalo model koji bi bio dobra osnova za valorizaciju brojnih potencijala kojima Tuzi i Golubovci obiluju. Usvajanjem predloženih zakona na način na koji su isti predloženi se ide u prilog tome i predloženi zakoni su korak do rješenja na osnovu kojih se omogućava dalji razvoj i funkcionalnost budućih opština u okviru Glavnog grada odnosno opština Tuzi i Golubovci.

Zašto smatramo da su predložena zakonska rješenja dobra?

Prvi je prije svega zato što daju pravo Tuzima i Golubovcima na formiranje dvije opštine, doduše u okviru Glavnog grada, ali opštine koje imaju ingerencije koje su u skladu sa opravdanim zahtjevima stanovnika na ovom području.

Drugo, zato što novoformirane opštine u okviru Glavnog grada neće imati manje ingerencija u odnosu na ostale opštine u Crnoj Gori.

Tri, zato što model podrazumijeva da novoformirane opštine imaju svoju teritoriju, svoj budžet i nadležnosti jednake drugim opštinama, ali i zato što ove opštine, ove dvije opštine imaju jedno dodatno pravo koje nemaju ostale opštine i zbog toga smatram da je to najbolja stvar u ovom modelu koji je definisan, a to je dodatno pravo koje se odnosi na oslonjenost na budžet Glavnog grada zato što osim izvora finansiranja koje su definisani Zakonom o finansiranju lokalnih samouprava ako je mogu koristiti ostale opštine u Crnoj Gori. Opštine u okviru Glavnog grada imaju tu benefit koja se odnosi na podmirivanje operativnih troškova od strane Glavnog grada sa jedne strane kao i finansiranje projekata koji su od značaja za opštinu u okviru Glavnog grada i Glavni grad. Smatramo da to zakonsko rješenje ide u prilog veće finansijske samostalnosti Opštine Tuzi i Opštine Golubovci i zbog toga ga posebno ističem. I u konačnom podržavamo ova zakonska rješenja zato što na osnovu njega novoformirane opštine u okviru Glavnog grada imaju i punu samostalnost u nadležnostima i u odlučivanjima vezanim za raspolaganje imovinom. Dosadašnje iskustvo i postojeći model funkcionisanja gradskih opština je ukazao na potrebu vođenja računa i o ovome i s obzirom da je to prepoznato u ovim zakonskim rješenjima to je svakako dodatni kvalitet.

Na kraju izražavam, izlaženjem u susret opravdanim zahtjevima stanovnika Tuzi i Golubovaca u smislu dodatnih ingerencija kojima oni zakonom ovim dobijaju. Niko njima ništa ne poklanja, naprotiv, smatram da su oni to odavno zaslužili a da ćemo usvajanjem ...(Prekid)... zakonska teksta samo početi da vraćamo dug koji su stanovnici ovih područja odavno zaluzili i ubijeđen sam da je ovo iskorak u odnosu na postojeći model i ubijeđen sam da na bazi ovog iskoraka se stvaraju sasvim dobre pretpostavke i za ekonomsku i za svaku drugu valorizaciju

brojnih potencijala koje Tuzi i Golubovci imaju i u tom smislu računam da će nakon usvajanja ovih zakonskih rješenja oni biti u prilici da koriste te potencijale. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Sada riječ ima kolega Nimanbegu, neka se pripremi kolega Abazović i poslednji učesnik u pretresu biće kolega Popović.

Izvolite kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala Vam potpredsjedniče Simoviću.

Poštovani predstavnici predlagača, poštovane kolegkinice i kolege, poslanici,

Danas kada je na dnevnom redu set od četiri zakona izmjena i dopuna Zakona o Glavnom gradu, izmjena i dopuna Zakona o finansiranju lokalne samouprave, izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji i o lokalnoj samoupravi želim da svoj nadam se malo duži govor nego što je predviđeno od pet minuta posvetim transparentnoj i politički odgovornoj raspravi posvećenju informisanju građana Crne Gore, a posebno naših glasača, glasača albanskih nacionalnih partija, oko ovog seta zakona i tome na koji način smo došli do ovog rješenja.

Iako predlagači, gospodin Duković posebno, govori da je ovo ekonomsko pitanje za albanske političke stranke je ovo i političko pitanje, politički zahtjev već dugo godina upućen vlastima i ja kao poslanik želim pričati o periodu za koji sam ja odgovoran ili član ovog parlamenta. Od 2009. do 2012. podnijeli smo dva puta Predlog zakona o izmjeni Zakona o teritorijalnoj organizaciji koji nije prošao u ovom domu, a podnijeli smo i 2012. godine sa kolegom Siništajem Predlog zakona koji je i dan danas u proceduri. Ali, zakon koji je danas u proceduri on je zbog načina koji smo mi sastavili nije imao podršku u zakonodavnom tijelu. Odbor ove Skupštine i ja nijesam želio da ga povučem iz procedure zato što smatram da je to naš krajnji politički cilj.

Možda se treba pitati zašto političke albanske partije ili poslanici nijesu potpisnici ova četiri zakona? Mene kao poslanika na stav oko ovih zakona obavezuje više stvari - Statut moje partije koji govori o punopravnoj Opštini Tuzi, stav nacionalnog Savjeta Albanaca koji takođe govori o dobijanju punopravne opštine, obavezuje me između ostalog kod zauzimanja stava i inicijativa odbornika opštine, gradske Opštine Tuzi koji su potpisali ispred Demokratske unije

Albanaca Fadilj Kaljošaj, gospodin Halil Duković - DPS, Omer Adžović DPS, Đon Đeljaj DPS, Radovan Nikčević, Naser Krkanović, Enis Đokaj - Demokratska unija Albanaca, Enis Ljuljanović - DUA, Anton Lucović - DUA, Sabahudin Mustafić - Bošnjačka stranka, Nedžad Drešević ... stranka, Muhamed Đokaj - Lista za Tuzi, Smail Čunmuljaj - Građanska inicijativa, Vaselj Sinishtaj - Građanska inicijativa, Lindon Gjelijaj - Građanska inicijativa, Redžep Đokaj - Građanska inicijativa.

Glasačima mora biti jasno da ovo nije zakonski prijedlog koji je radio samo DPS, u njemu su učestvovali predstavnici albanskih političkih stranaka i ja ih javno pozivam da o tome progovore, obavijeste svoje glasače da ih ne bi dovodili u zabunu da li jesu ili nijesu za ovaj zakonski prijedlog.

Forca u tim razgovorima nije učestovala, oni su se dešavali tokom 2013. godine i kad su završeni i kad je bilo predloga koji su u toku 2014. došli u ovaj parlament, ja sam informisan o njima i bio na sastanku gdje su predstavnici politike iz Gradske opštine Tuzi imali jedan radan sastanak, kvalitetan na kome su izrazili zadovoljstvo, što ovi zakonski predlozi imaju veliki pomak u ostvarivanju prava na lokalnu samoupravu.

Ono što je jasna diskusija i gospodina Miloševića i gospodina Kaluđerovića a i treba cijeniti to, da je ovo oblik lokalne samouprave, kao jedan cilj, ali da nije opština sa 100% ingerencija, punopravna. Znači ona je jedan korak niže, stepen niže od političkog cilja, zahtjeva, koji ja kao predstavnik političke partije, najjače političke partije u Crnoj Gori imam.

Treba i znati sljedeće argumente ili dešavanja kada se govori. Područje Malesije, opština Tuzi je oko ovog pitanja dugo godina politički nastajala, rasla i stvarali se politički subjekti koji su na ovome, političkim stavovima su krenuli u političku bitku i na kojima počivaju. Mislim da ti politički subjekti u ovom momentu moraju znati realnost. U Malesiji, u Tuzima 60% glasača glasa za Demokratsku partiju socijalista i njegove koalicione partnere. Znači, politika koja je bila zdušno da se na ovom područje treba imati samostalna opština nije dobila uvijek najveći broj glasača. I da se ne bi išlo u dalje podjele, koje bi nosile posljedice eventualnog referenduma, politički subjekti su se dogovorili da možda jedan optimalan i način da se dođe do statusa lokalne samouprave kakav zaslužuje ta lokalna samouprava.

Zbog toga, preda mnom su dvije dileme. Dilema sljedeća: Da li ove zakonske predloge odbiti kao ovakve i sačekati da je odnos snaga u parlamentu takav da se glasa punopravna opština ili da li ih podržati kao jedan odgovoran politički stav prema situaciji da se ovom politikom ne manipuliše u budućnosti i da se za pet ili 10 godina vidi da je ovo način ostvarivanja lokalne samouprave kakav taj narod tu politički zahtijeva. Stoga smatram da i amandmani, i ove

diskusije na ovu temu u ovom parlamentu ovu dilemu jačaju, ali kao predstavnik nacionalnog Savjeta Albanaca moram reći da na sastancima koje sam imao konsultacije oko ovog pitanja od političkih subjekata Albanaca nikad nisam imao ni jedan jasan odgovor da ovo treba odbiti, osim gospodina Bardhija koji stoji oko političkog zahtjeva.

Stoga, naš stav oko ovih pitanja biće jedan pragmatičan, racionalan stav koji sigurno će doprinijeti da rješenja oko samostalnog statusa opštine Tuzi budu racionalna i održiva.

I još jednu rečenicu, sigurno da i opština Golubovci u ovoj situaciji će dobiti ili bi trebala dobiti jedan status kao opština Tuzi, to znači status lokalne samouprave u okviru Glavnog grada i vidjećemo debata u ovom domu da li će doprinijeti da se ovakvi zakonski predlozi poboljšaju. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Nimanbegu.

Moram napomenuti da ste imali značajno prekoračenje, ali imalo je razloga s obzirom da ste predsjednik krovne organizacije Albanaca u Crnoj Gori - Nacionalnog savjeta, imali smo razumijevanja za puno iznošenje vaših političkih stavova.

Poslanik Abazović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Popović i time ćemo zaokružiti današnje diskusije.

Izvolite poslaniče Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore, (kratko obraćanje na albanskom),

Mislim da ću ja imati prekoračenje, ali nadam se da ćete istolerisati. Trudiću se da budem što koncizniji, pro precizniji.

Da odmah budemo jasni, ne obraćam se, naravno ni predlagaču, niti političkim partijama, obraćam se građanima Crne Gore, ako neko ovo i sluša i želi da čuje. Mislim da makar u Malesiji ima dosta ljudi koji žele da čuju. Ovo što ste predložili je klasična politička trgovina Demokratske partije socijalista i određenih drugih političkih stranaka u koju se upetljao sada kao veliki dušebrižnik građana Malesije i Socijaldemokratska partija.

Zašto? Evo pokušaću, a molim pravnike iz DPS-a da mi objasne i da objasne građanima zašto moja logika nije ispravna a zašto je njihova ispravna. Vi ste ovdje ponudili rješenje koje

do sada Crna Gora vidjela nije. Građani Tuzi i Malesije 25 godina od ovog istog DPS-a, uspio sam da izbrojim 11 puta ste ih prevarili do sad, vjerovatno više, ali 11 puta sigurno dokumentovano mogu da garantujem kada ste obećavali opštinu. Sada im ponovo ne dajete pravo koje imaju po Ustavu i koje su imali građani Petnjice i građani Gusinja. Zašto samo kad su u pitanju većinsko albansko stanovništvo konkretno u Malesiji treba da se iznalaze drugačija rješenja od onih koja su već postojeća? Čujem argumentaciju i sinoć od jednog velikog visokog funkcionera Demokratske partije socijalista i danas, da je ovo rješenje superiornije u odnosu na to što imaju građani Petnjice i Gusinja. Pa dobro ljudi, ajmo da budemo poštenu, što i njima niste dali bolje rješenje. Kad ovi mogu da imaju dva glasa, zašto građani Petnjice i Gusinja nemaju dva glasa, ako je to bolje rješenje.

O čemu se ovdje radi? Ovdje se radi o klasičnom nastavku jedne diskriminatorne politike. Građani Crne Gore, molim vas, prvo 25 godina legitimni zahtjev tih građana da na referendum odluče da li žele da imaju samostalnu opštinu ili ne žele, isto kao i građani Golubovaca. Nije se ostvarilo. A u međuvremenu, što je najvažnija stvar i na ovo apelujem, u međuvremenu dolazi do drastične promjene demografske strukture u Tuzima i to je ključ. I sada opština ima mnogo manje smisla nego što bi imala prije 10 ili 15 godina, a politički zahtjev je ostao isti. I sada Tuzi koje realno mogu i ekonomski da budu održiviji i od Petnjice i Gusinja, zato što je bila opština koja ima svoj granični prelaz koji podrazumijeva tranzicione robe, zato što je zemljište plodno i nalaze se i plantaže i druge mogućnosti za ekonomski razvoj, ono ne može da ima isti status i isto pravo Ustavom zagarantovano kao što to imaju opštine sjevera. Pa je li nepravedno? Hajte recite mi, pošteno recite, apelujem na pravnike. Evo gospodin Vuković je doktor nauka i dr prava, ja ga kao kolegu molim je li mnogo da neko kao građanin Tuzi traži isto što i onaj građanin Petnjice, traži isto, znači traži isto a vi želite da mu date više. Pa dajte i njemu više, dajte i građaninu Petnjice više ako je to više. Zašto da manipuliramo oko tih stvari?

Znači nije pravedno i zato jednostavno ja ovako rješenje ne mogu da, iz principijelnih razloga, iz principijelnih razloga, borim se da svaki građanin Crne Gore, bez obzira na svoju nacionalnu političku pripadnost, ima jednaka prava. Pravda je temelj demokratije i države. Pravda je temelj demokratije. Znači da ima jednaka, ništa što ima onaj na sjever, treba da ima i ovaj Malesije. E sad ovome ćete da date dva glasa da biste štitili sovje političke interese u Glavnom gradu. Nemojte ljudi, nemojte, štitite ih 25 godina. Nemojte, 25 godina ste ...

Ljudi su, molim vas dozvolite potpredsjedniče, ljudi su premijer od Đukanovića, Lukšića, predsjednika države Vujanovića više puta istu priču su rekli administraciji u Tirani oko opštine

Tuzi. Vi kažete to će biti završeno. Prođe jedna godina, druga, peta, deseta. Jeste, Genci Nimanbegu je predsjednik Nacionalnog savjeta, može da potvrdi. Prošle godine smo imali zaključak da do kraja 2014. godine se riješi to pitanje. Sada je kraj 2015. godine. Nijesu ni godine važne, nije uopšte bitno. Hoću da kažem kakav vam je princip rada i zašto ljudi u Malesiji da nemaju jednako pravo. Ako oni ne žele opštinu, sve je ok. Ako oni žele ovo rješenje, super, oni će tamo da žive. Ali, moram zbog svoje lične savjesti da se založim da ljudi i na sjeveru i u Malesiji imaju ista prava.

Dozvolite, molim vas, želim samo da se obratim na svoj maternjem jeziku. (Govor na albanskom jeziku)

Završavam time, volio bih, ima komentara, da mi objasnite zašto građani Malesije ne mogu da imaju identično pravo kao i građani na sjeveru zemlje. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam poslaniče Abazoviću.

Imate prvi komentar poslanika Gegaja, a nakon toga poslanika Nimanbegua. Izvolite poslaniče Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče.

Gospodine Abazoviću, moram vam reći iskreno i otvoreno, ni u čemu se ne slažem sa vama. Vaša priča je bila populistička i čista politika. Vi ste pitanje postavili i na crnogorskom i na albanskom jeziku zašto građani Tuzi i Golubovaca nemaju ista prava kao i druge opštine. Oni ista prava imaju, gospodine Abazoviću nego očigledno nijeste pročitali koje su izmjene zakona koje su danas na dnevnom redu. Ne želim nikoga da uvrijedim, ali vaša priča je ovako u kontinuitetu papagajska, moram vam reći. Jer, da ste vi predlagači ovih izmjena i dopuna zakona, sigurno ne biste imali ovakvu priču danas. Niko nije rekao da je ovo idealno rješenje, ali jeste da je veliki korak u odnosu na postojeće rješenje, da se radi o kvalitetnom rješenju, da ovaj model opštine Tuzi i Golubovaca imaju tri osnovna stuba koji imaju i ostale opštine u Crnoj Gori - budžet, teritoriju i nadležnosti. U odnosu na ovo što ste vi rekli, opet ponavljam ono što sam rekao na početku, da mi nijesmo ravnopravni sa drugima. U odnosu na druge mi se finansiramo iz sopstvenih prihoda, iz prihoda Glavnog grada sa dijela operativnih izdataka i iz državnog budžeta.

Takođe ste pokrenuli pitanje, završavam, uvaženi potpredsjedniče, ne pitanje nego vaša priča je bila pomiješane i babe i žabe i zašto Gusinje i Petnjica nemaju status koji žele da imaju Tuzi i Golubovci ako je to kvalitetno rješenje. Ne mogu nikako Gusinje i Petnjica biti na par kilometara od Podgorice. Vidite sami da li je to loše rješenje kroz ovakav mehanizam finansiranja. Ako imamo sve mogućnosti, uostalom s Glavnim gradom vezuju nas zajedničke karakteristike od pamtivijeka do današnjeg dana. Molim vas kao intelektualca, prvenstveno čovjeka koji se bavi politikom i kao Albanca iz Ulcinja, a mislim da vi dolazite iz Ulcinja, uvažavam taj grad, ali mislim isto tako da gospodin Duković i ja i ljudi koji žive u Tuzima najbolje znaju probleme, prednosti i nedostatke Tuzi. Očito gospodin Nimanbegu sve one odbornike koji su bili u ranijem sazivu, koji su glasali za ove izmjene i dopune ... Ne samo odbornici DPS-a, Bošnjačke stranke i Demokratske unije Albanaca nego respektabilan broj odbornika opozicije. To je ovako brojčano u procentima od preko 80% stanovništva građana Tuzi i Malesije su za ovaj model. Toliko.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Gegaj.

Daću riječ kolegi Abazoviću da odgovori na vaše komentare. Prije toga sam htio jednu sugestiju da Vam uputim. Nadam se da, kada ste upotrijebili epitet papagajski, niste mislili na pernate životinje nego da je to bila metafora. Nadam se da je to tako bilo, u tom duhu. Jer, svako poređenje s životinjom, pa makar one bile pernate nije baš umjesno u ovom parlamentu. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Razriješili ste, ali nijesam shvatio to negativno. Na kraju i da bude, nije ništa strašno.

Gospodine Gegaj, želim da vam kažem sljedeće. To što se vi ne slažete sa mnom mene baš briga, pravo da vam kažem. Apsolutno me ne interesuje. Iznosite, čovječe, kažem - javljajte se jer što se više javljate, to više sami sebe ukopavate u političkom smislu. Kažete da imaju ista prava. Nemaju. Vi živite u Tuzima, imaćete dva glasa, a ja ga u Ulcinju nemam. Kako, čovječe, sada hoćete opet da ustanete i kažete - ti papagajski ponavljaš, ti pričaš populizam. Nije tačno, čovječe. Recite je li pravedno. Vi imate dva glasa, a ja imam jedan glas. Nemojte tako. Rekao sam - ako je bolje dajte i drugima, odlično, da sve građane ujednačimo da imaju bolja rešenja. Kažete da Gusinje i Petnjica nijesu blizu Podgorice. Tuzi imaju bolje ekonomske parametre nego obije te opštine. Vi jednostavno nećete, imate problem sa pravdom, nemate vi problem sa

mnom. Vi imate problem sa elementarnom logikom i da jednostavno objašnjavate pravedno stvari. Našli ste rješenje. Nijesam rekao, nemam pravo da odlučujem u ime građana Malesije kakav oni koncept žele. Napomenuo sam to. Ako je njima ovo bolje rješenje, odlično, super, pričam s apseka principa. Vi njima nijeste dali pravo koje su tražili 25 godina.

Kako vi štitite prava, reću vam kako štitite. Štitite ih na način da je nekad tamo živjelo 70% i 80% albanskog stanovništva, a danas živi 50%. ... Reću vam statistički, reću vam kako, evo statistika Monstata - 2001. na popisu 7% Albanaca u Crnoj Gori, 2011. godine 4,9%. Vi ćete reći ovo je papagajski. Nije bre, ovo je tačna stvar. Još jedna stvar, izvinite, molim vas. Kolega Nimanbegu nije pročitao imena svih odbornika, ali je rekao u svojoj diskusiji da on traži da se albanske nacionalne partije jasnije odrede zato što se nijesu sve odredile, iz tog razloga. Tako da nemojte čovjeku da poturate nešto što nije rekao, pročitao je imena ljudi koji su potpisali to rješenje. Nijesu se izjasnili. Ako ga izglasaju, neka je sretno, ali ostajem da nije principijelno da dajete različita prava građanima Crne Gore u odnosu na mjesto svog boravka.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Abazoviću, vjerovatno ćete nastaviti jer imate još jedan prijavljeni komentar. Poslanika Nimanbegu. Molim vas da se umirite. Molim vas da saslušamo.

Izvolite poslaniče Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Želim kolegi Abazoviću komentarisati, replicirati u onom dijelu koji govori oko stava Nacionalnog savjeta i oko pozicije samih albanskih stranaka.

Da bi javnost što objektivnije, glasače što transparentnije i što odgovornije informisali, moram malo vratiti film i govoriti o tome što je bilo u ovom domu. Kolega Abazoviću, vi znate, vaš kolega iz Pozitivne Crne Gore nije dao podršku za Predlog zakona o teritorijalnoj organizaciji i što se tiče opštine Tuzi 2013. godine kada je bio na raspravi. On baš nije vaš član, vi to znate. Danas u ovom domu nema Demokratskog fronta, nema DEMOS-a. Gospodin Kaluđerović i Gošović su imali tako ozbiljne primjedbe da gospodin ... I gospodin Škrelja kada sam imao zakon na Zakonodavnom odboru da sam ga morao staviti ad akta. Stavio sam ga ad akta. Ne želimo narodi u Malesiji više manipulirati time. Zna li ko je najjasniji što se ovoga tiče? FORCA, mi se zalažemo za punopravnu opštinu i DPS. Zašto su jasni? Oni su jasno i glasno potpisali četiri predloga zakona i stoje iza toga. I, slažem se s vama, onda je SDP uskočio u tu polemiku, što mi pozdravljamo, to je korak naprijed u odnosu na stanje od kada smo urbana opština,

gradska, kako se to zove, uskočio neočekivano krajem septembra, početkom oktobra i oni su ušli u zakonsku proceduru. Danas je ovo pred nama. Vi imate pravo da imamo dilemu ko ..(Prekid)... ovi zakonski predlozi imaju elemente lokalne samouprave. Ovi imaju jasne elemente lokalne samouprave. Da li je ovo dugoročno održivo, ovo je sigurno održivije što se nekih ekonomskih stvari tiče nego opštine Petnjica i Gusinje. Izbijaju nam svakodnevne političke argumente iz naše ruke, gospodine Abazoviću, kada ne primjenjujemo zakone, kao što znate, kao što je u Opštini Ulcinj. Izbijaju nam argumente jer u Opštini Ulcinj imamo situaciju gdje se i vi i ja slažemo oko hiljadu stvari. Ja govorim o tome, vi još jasno ne govorite o tome.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Izvolite, odgovor na komentar, poslaniče Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Gospodine Nimanbegu, oko ovog zadnjeg, što se tiče Ulcinja, ne bih da ulazim. Ako niste mogli da se dogovorite sa mnom dogovorite se sa DPS-om. O ovim stvarima pričam vrlo otvoreno i nema razloga da miješamo sada neke stvari koje nijesu na dnevnom redu, ali možemo razgovarati. Samo jedna stvar. Vi sada hoćete da optužite da biste prihvatili nešto što i sami znate da nije ono za šta se sami zalažete jer ste sada rekli da se FORCA zalaže za punopravnu opštinu. Vi sada kažete nema Fronta, nema SNP-a, nema ne znam koga. Nema ih iz razloga što je opština Tuzi na dnevnom redu nego ih nije bilo ni juče, neće ih biti ni sutra. Potpuno je druga politička nego se vi zapitajte za sljedeće - zašto se u 2015. stavlja neki zahtjev koji postoji od 1996, koji postoji od 1993. godine. To se vi zapitajte. Evo vam kolege tamo koalicioni partneri, pa njih pitajte. To je jedan dio priče.

Drugi dio priče. Više puta sam javno govorio, a garantujem, evo nijesu ovdje, da bi opozicija podržala punopravnu opštinu Tuzi isto kao Petnjica i Gusinje. Evo kolega Gošović i kolega Kaluđerović sjede ovdje. Ali, pošto mi želimo da manipulišemo i želimo da rješenja koja iznosi DPS, čovječe, sami ste svjesni toga na političkoj platformi Albanaca postoji pet pitanja, 25 godina pet istih pitanja. Od pet istih pitanja nijedno se nije riješilo i sada će se riješiti Tuzi polovično. Evo, to vam je uspjeh. Ako vam je to uspjeh, svaka čast, nemam ništa protiv toga. Niti mogu da glasam protiv toga, niti to mogu da spriječim. Nastavite, odlično, super. Ima ih

4,9%, sljedeći put će ih biti 3,5. Nikakav problem nije, ali nemojte da dislocirate odgovornost. Vi ste na vlasti, podržavate stranku koja je na vlasti, svaka čast, podijelite tu odgovornost s njima.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ovim smo stigli do posljednje diskusije za danas. Ima riječ poslanik Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani i građanke Crne Gore, crnogorske dijaspore,

Na početku da kažem danas je Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama koje su ustanovile Ujedinjene nacije 1999. godine u znak sjećanja na sestre Mirabel koje je ubio tada diktator Railo. O tome ne treba samo danas govoriti, treba govoriti svaki dan, a naročito treba o tome govoriti u školama. Mislim da su ove sadašnje generacije više izgubljene za tu priču. To je veliki crnogorski problem, daleko veći problem Crne Gore i dijela Balkana nego ostalih razvijenih zemalja Evrope i svijeta.

Kao komentar, nijesam se htio javljati na ovu diskusiju do sada. Htio bih samo da kažem ovdje gradske opštine Tuzi, Malesija, Golubovci. Prosto me čudi da se to odvaja od priče o Glavnom gradu kao što je u svakom glavnom gradu svake države, naročito što se tiče ovih u regionu. Kao što znamo Beograd ima 17 gradskih opština, pa one krajnje koje su udaljene od centra Palilula, Grodska, Mladenovac, Obrenovac imaju taj status. Ne bi bilo normalno da te opštine dobiju samostalan status i da budu kao Čačak, Leskovac i ne znam, mislim da im to ne bi bilo u interesu.

U Podgorici, glavnom gradu Crne Gore, građani ostvaruju lokalnu samoupravu radi zadovoljavanja potreba od neposrednog i zajedničkog interesa utvrđenih zakonom i statutom. U predstojeći period treba ući s jasno definisanim Zakonom o Glavnom gradu u smislu nadležnosti u odnosu na republiku, novim uređenjem u odnosu na opštine Malesija, Tuzi i Golubovci i načinom na koji gradska uprava radi. Paralelno sa izmjenama Zakona o Glavnom gradu treba raditi i na izmjenama Zakona o Statutu Glavnog grada. Kroz izmjene Zakona treba jasno da definišemo nadležnosti u odnosu na republiku, da znamo za šta je nadležan Glavni grad kako bi se više novca investiralo u te oblasti i našim građanima obezbijedio kvalitetniji život.

Ustavom Crne Gore propisano je da je Podgorica glavni grad Crne Gore, da potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšte prihvaćena pravila međunarodnog prava predstavljaju sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i da

se neposredno primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva, te da se zakonom uređuje sistem lokalne samouprave.

Strategijom reforme javne uprave u Crnoj Gori 2011-2016. godina kao i drugim nacionalnim strateškim dokumentima i preuzetim međunarodnim obavezama procesu pridruživanja Crne Gore u EU, definisani su ciljevi, mjere i aktivnosti kojima se utvrđuje nacionalna politika u oblasti lokalne samouprave. Ovom strategijom je izričito navedeno da treba nastaviti decentralizaciju, prije svega u oblasti obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, socijalne i dječije zaštite, zapošljavanja, kao i u drugim oblastima od interesa za lokalno stanovništvo. Sistem finansiranja lokalne samouprave urađen je Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave i posebnim zakonima kojima se uvode pojedini poreski oblici, porezi, takse, naknade i dr. koji u cjelini ili dijelom pripadaju budžetu jedinica lokalne samouprave.

Prijedlog o izmjeni Zakona o lokalnoj samoupravi predstavlja ključni dokument za razvoj moderne, profesionalne i efikasne lokalne samouprave. Cilj jeste da lokalna samouprava u Crnoj Gori odgovori izazovima koji su pred njom i nalaze se u procesu evropskih integracija, u cilju obezbjeđenja adekvatnog kvaliteta života svih građana u Crnoj Gori. Vjerujemo da se to može postići jačanjem kapaciteta lokalne samouprave kroz proces kontinuiranog stručnog usavršavanja i sticanja znanja i vještina. Evo završavam, uzeo sam previše vremena na početku.

Liberalna partija još nije jasno zauzela stav o paketu predloženih izmjena i dopuna Zakona. Naš stav će zavistiti od eventualnih prihvatanja amandmana na prijedloge kako bi se građanima Tuzi i Golubovaca naročito omogućio najvažniji princip supsidijarnosti iz Evropske povolje o lokalnoj samoupravi, koja u članu 4 garantuje vršenje javnih poslova od strane one vlasti koja je najbliža građanima. Potpuno sam zbunjen današnjom diskusijom. Liberalna partija će donijeti odluku. Mislio sam da je ovo na neki način usaglašeno, ali nije. Još jedno pitanje koje je pitanje za Vladu, a ne za nas ovdje. Što je sa eventualnim budućim opštinama Risan i Grbalj - Opština Kotor, Sutomore - Opština Bar, Petrovac - Opština Budva, možda još nekim koji ispune jasno propisane uslove i građanima obezbijede na taj način kvalitetniji život? Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Popoviću.

Bila je to poslednja diskusija o setu zakona koji se odnose na teritorijalnu organizaciju Crne Gore. Dajem riječ predlagачu ukoliko želi da da završno mišljenje. Poslanik Duković. Izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Pokušaću da budem što kraći. Na samom početku bih zahvalio svim poslanicima koji su uzeli učešće u razmatranju predložena četiri zakonska rješenja. Vjerujem da smo svi iz svog ugla približili problematiku formiranja opština građanima i, u suštini, shvatili koji je to problem i koja je odgovornost svih onih koji idu u taj proces.

Počecu činjenicom koja se ovdje često čula - da li je formiranje ovakve opštine idealno rješenje. Sigurno nije. Pripadam onima koji misle da idealnog rješenja nema. Pitaću sve da li je formiranje i samostalnih opština u ovakvoj današnjoj situaciji kakvu imamo idealno rješenje? Mislim da nije.

Svi znamo razlog zbog čega se formiraju opštine. Da bi unaprijedili kvalitet života na tom području. Podsjetiću da od 23 formirane opštine danas u Crnoj Gori većina opština su korisnici tzv. Egalizacionog fonda, znači spadaju u grupu siromašnih opština. Ovaj način formiranja budućih opština Tuzi i Golubovci u sklopu Glavnog grada ne ispunjava uslove da bi se priključili Egalizacionom fondu, znači ne spadaju u siromašne opštine. Da li je naš cilj da stvorimo opštine koje ćemo odmah priključiti Egalizacionom fondu i smatrati ih siromašnim opštinama ili nam je cilj da stvorimo ekonomski održivu opštinu, opština u kojoj će se jasno prepoznati njeni kapaciteti i opštinu u kojoj građani neće zaostajati u razvoju već opštinu koja će nastaviti dalji razvoj. Ovo je slučaj i s ove dvije opštine.

Često se postavljalo pitanje da li je ovo prava opština ili nije prava opština. Postavljalo se pitanje da li druge opštine u Crnoj Gori imaju nešto više ili manje. Sve ću vas upitati, upitaću, prije svega, građane Crne Gore šta je to što ostale opštine imaju, a što ovim predloženim zakonskim rješenjima nemaju buduće opštine Tuzi i Golubovci. Nećete naći ništa. Opet ću vas upitati šta je to što buduće opštine Tuzi i Golubovci imaju, a nemaju druge opštine? To je budžet. To je dupli budžet, i iz svojih izvora, i iz budžeta Glavnog grada. To je ona kopča koja sigurno daje sigurnost u buduće razvijanje ovih djelova glavnog grada. Svi znamo šta je glavni grad. Danas cijela Crna Gora teži da dođe u glavni grad i da bude dio glavnog grada. Vjerujem da bi mnoge opštine danas u Crnoj Gori poželjele da su sastavni dio glavnog grada, pa možda i sa manje ingerencija koje se danas daju dosadašnjim gradskim opštinama Tuzi i Golubovci. Jeste

činjenica da će i jedna i druga opština sutra u sklopu glavnog grada biti održiva, da će biti prosperitetne i da će, vjerujem, raditi na zadovoljstvo svih građana.

Uvijek se pokreće i pitanje politike. Naravno, prihvatamo to jer danas razgovarati o bilo kojoj temi, a ne povući neke političke nama one čuvene teze je gotovo nemoguće i sigurno da ima politike. Hoću reći da najmanje politike u svemu ovome ima u predložena ova dva zakonska rješenja jer smo ga radili sa političkim subjektima koji nemamo ista politička načela, političkim subjektima kojima zahvaljujem na onome, rekao sam i u uvodnom govoru, što su mogli da te političke razmirice stave sa strane i zajednički sagledamo šta je najbolje za buduću status ovih opština u sklopu glavnog grada. To nas je cijelo vrijeme rukovalo i stvarno na tim poslovima koje smo zajednički radili, još jednom im zahvaljujem. Još jednom kažem nema idealnog zakona. Nema zakona koji će riješiti sve probleme. Vjerovatno će i ovaj zakon kao što je i Zakon o lokalnoj samoupravi pokazao puno problema u funkcionisanju današnjih lokalnih samouprava u Crnoj Gori. Nažalost, imamo mnogo opština koje se bore kako da isplate lične dohotke svojim zaposlenim u svojim službama. Ovim rješenjem stvorili smo novi vid organizacije. Stvorili smo ga i Zakonom o Glavnom gradu. Isto je bila priča kako će biti, pa smo unaprijedili. Danas imamo gradski parlament. Imamo uslove na kakve nam možda pojedine opštine danas u Crnoj Gori sigurno mogu pozavidjeti. Slažem se s činjenicom da imamo možda ekonomski mnogo jači kapacitet od nekih drugih opština u Crnoj Gori. Zbog toga smo svi složno 2003. godine donijeli smo odluku da uradimo elaborat da vidimo koliko su stvarni troškovi. Stvarni troškovi su nas sve iznenadili. Da li je to činjenica da mi hoćemo da se prsimo i kažemo mi smo samostalna opština, pa da ne znamo sutra što ćemo s njom ili da ne zaustavljamo neki razvoj koji smo već počeli krajem 90-ih i početkom 2000. godine. Sigurno ću reći da smo dosta uložili, ulagali smo i u najtežoj ekonomskoj krizi i ne samo kod nas nego u svijetu koja se desila zadnjih godina, uložili milione u ono što je najosnovnije za život na jednom području. To je izgradnja vodovoda gdje su uloženi milioni. Ima prostora još da se radi. Dugo se nije ulagalo na tim područjima. Krenule su investicije, krenuo je razvoj.

Pitanje da li treba zaustaviti taj razvoj da bismo se dičili da smo stvorili opštinu. Mi kažemo ne, ne samo mi iz DPS-a, rekao je to svaki ozbiljni politički subjekt koji sutra želi da izađe pred građane. Još jednom pitam ko je taj političar ili politički subjekt koji će reći hajmo da se odvojimo danas u ovoj situaciji od Podgorice i da ćemo sutra živjeti bolje, srećnije i, rekao bih, možda i veselije. Toga ozbiljnog političara sigurno nema. Mi znamo šta znači samostalna opština. Još jednom kažem, neka neko kaže šta je jedna činjenica koju imaju danas sve 23 opštine u Crnoj Gori, a nema po ovom predlogu zakona opština Tuzi i Golubovci. Reći ću vam šta imaju, a ostale

nemaju i to je suština priče. Suština cijele priče jeste da stvorimo održive opštine. Formiranje novih opština, neko je ovdje pomenuo administraciju u Tirani, oni su se bili zalećeli, svi znamo, pa stvorili preko 200 novih opština, pa su smanjivali taj broj. Nije rješenje stvoriti opštinu. Lako je stvoriti opštine. Obično je to politička odluka. Ako se tako uradi onda vraćate proces unazad, pa im ponovo uzimate status opštine. Ovo nije idealno rješenje. Sigurno ovo rješenje će možda kroz neki period, nijesam toliki stručnjak da preciziram tražiti neko novo rješenje. Ali, za ovo vrijeme i za ovu situaciju kakva jeste i u ovom vremenu sigurno jeste najbolje rješenje, prije svega za građane budućih opština Tuzi i Golubovci, a vjerujem i za cijelu Crnu Goru, uz zadovoljstvo Glavnog grada koji će sigurno nastaviti i dalje sa svim onim aktivnostima i ulaganjima koje je i do sada uradio na ovom području.

Još jedna činjenica. Ovim sigurno ne zatvaramo proces formiranja novih opština. Ovo je jedan novi proces koji može služiti i kao neki novi model i formiranja drugih opština, ustvari gradova na prostoru Crne Gore, naravno ne zatvara ni proces formiranja novih opština na teritoriji Glavnog grada. Činjenica je da su ove dvije cjeline Glavnog grada, i današnja Gradska opština Tuzi, i Gradska opština Golubovci, teritorije koje nijesu tako blizu vezane u onom čuvenom centru Glavnog grada, desetak kilometara, nijesu pratile takav razvoj kakav je pratio razvoj Glavnog grada, na zadovoljstvo svih nas, jer nas sve to raduje i čini srećnim što se i Glavni grad tako naglo razvijao. Ali ovo jeste pokušaj da i te dvije cjeline dovedemo u onaj ravnopravan položaj sa svim ostalim cjelinama Glavnog grada. Da li ti građani to zaslužuju neko je pitao? Ja ga podržavam, sigurno zaslužuju i ja se nadam da će i ovaj zakon samo pomoći da se još brže i još sigurnije nastavi razvoj ove dvije cjeline. Zahvaljujem još jednom na pažnji.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Sa ovom vašoj završnom riječju predlagača ispucali smo tačno tri sata rasprave o ovoj tački. Počeli smo u 12,04, a završili smo u 15,04 minuta. Dakle, završili smo raspravu o Predlogu zakona o izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, Predlogu zakona o izmjenama Zakona o lokalnoj samoupravi i Predlogu zakona o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave. Naravno, o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno, a podsjećam da je rok za podnošenje amandmana o ovoj i o sledećoj tački o kojoj ćemo raspravljati sutra do 12 časova. To je neki uobičajeni naš tajming.

A sada prelazimo na sledeću tačku to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Budimir Šegrt, ministar zdravlja i Gorica Savović, generalna direktorica Direktorata za upravljanje zdravstvom. Oni su tu sa nama. Pozdravljamo ih.

Izjestioci odbora su Vladislav Bojović, Zakonodavnog i Srđan Perić Odbora za zdravstvo rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres i pitam ministra da li želi dopunsko obrazloženje ili direktorica Savović svejedno.

Izvolite gospođu Savović.

GORICA SAVOVIĆ:

Dame i gospodo poslanici predložene izmjene i dopune Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda predstavljaju potrebu dalje harmonizacije sa propisima Evropske unije. Zakon je donijet 2004.godine, revidiran 2011.godine kada je u značajnom mjeri usaglašen sa Evropskim propisima u ovoj oblasti. Predložene izmjene i dopune zakona koji su pred vama nešto govore o visokom stepenu usaglašenosti vašeg zakona sa navedenim propisima Evropske unije. Tako se izmjene u predogu zakona odnose na preciziranje definicije u cilju bolje zaštite od duvanskog dima, uvođenje novih tekstualnih upozorenja o štetnosti duvanskih proizvoda u skladu sa direktivom 201209, uvođenje zabrane prodaje duvanskih proizvoda na način koji kupcima omogućava samoposluživanje sa izloge maloprodajnih objekata, zabrane prodaje cigareta pojedinačno ili u pakovanjima koji sadrže manje od 19 cigareta, zabranu prodaje duvana za oralnu upotrebu kao i zabranu prodaje duvanskih proizvoda u javnom prostoru u kome se obavlja vaspitno-obrazovna ili zdravstvena djelatnost, a koju obuhvata i otvoreni, ograđeni, dvorišni prostor sve u cilju teže dostupnosti duvanskih proizvoda posebno maloljetnicima.

Predložena rješenja obuhvataju i odredbe o rokovima u kojima će se realizovati proizvodi sa zaliha sa starim kombinovanim upozorenjima, kao i odgovarajuće izmjene kaznenih odredaba u cilju upodobljavanja sa odredbama Zakona o prekršajima. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Bila je to uvodna riječ predstavnika Vlade. Prelazimo na izlaganja.

Poslanik Vuletić u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanik Popović. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnicom, uvaženi građani,

Svoje izlaganje počecu jednom kratkom digresijom da je mislim i relaksirano i dobro to što pred sobom imamo Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, rekao bih sa jednog aspekta zaštite zdravlja ljudi. Ne bih se u cjelosti složio da je naše zdravlje ovdje u ovom Parlamentu danas optimalno zaštićeno, već da imam osjećaj da sjedimo u nekoj sauni, pa bih molio nadležne, ukoliko čuju, da ovo imaju u vidu i da nam makar elementarne uslove za rad obezbijede što se tiče klimatizacije ovih prostorija da ne bi zaradili neki virus kad izađemo iz plenarne sale.

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda uređuje se sprečavanje izlaganja sekundarnom duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima u javnom i radnom prostoru, a u isto vrijeme vrši se kao što smo čuli usklađivanje dodatnih tekstualnih upozorenja o štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda koja moraju biti utisnuta na svakom pakovanju duvanskih proizvoda kao i obezbjeđivanje i radnog prostora bez duvanskog dima. No, prije nego iskomentarišem pojedine odredbe ovog predloga zakona samo par napomena o duvanu, duvanskim proizvodima i duvanskom pušenju, vođen željom da upotpunim svoja znanja iz ove oblasti, a posebno u vezi istorijata pušenja duvana i konzumiranja duvanskih proizvoda, osvrtom na loše ili pak dobre strane ovog proizvoda u odnosu na njihove konzumente, kaznene politike kroz različita vremenska razdoblja.

Prvi podaci o pušenju zapisani su u dnevniku Kristofora Kolumba još 1492.godine gdje je opisano kako Indijanci motaju list duvana i pale ga s jedne strane, a sa druge uvlače dim u pluća te ga po tom izdišu, s toga ne čudi što su prvi pušači u Evropi bili Kolumbovi mornari i što su Španci prvi Evropljani od 1595.godine uzgajali duvan poznat kao tabako.

Poodavno su uočena štetna dejstva duvana po ljudsko zdravlje. No, od tada do današnjeg dana mijenjale su se samo kazne, pušači nažalost nijesu. Zabilježeno je da je turski sultan Murat IV zabranio pušenje 1633.godine pod prijetnjom konfiskacije cjelokupne imovine, odsjecanjem djelova tijela i moguće smrtne kazne. Do današnjih zakonskih ograničenja, dakle zabrana koja se tiču prodaje duvanskih proizvoda odnosno zabrane pušenju u javnom i radnom prostoru. Pod duvanskim proizvodom podrazumijevaju se proizvodi sastavljeni u cjelosti ili djelimičnog duvana koji mogu biti genetski izmijenjeni, a namijenjeni su za pušenje, šmrkanje,

sisanje, žvakanje, dakle rezani duvan, cigarete, cigare, cigarilos duvan, za lulu duvan, za žvakanje, burmut i druge duvanske prerađevine.

Član 6, stav 1, tačka prva Izbornog zakona izmjenama dodaje se nova tačka 1a koja definiše sekundarni duvanski dim i tačka 4b, kojom se mijenja definicija pušenje i ona sada glasi: "Pušenje, posjedovanje ili rukovanje upaljenim duvanskim proizvodom bez obzira da li se dim aktivno udiše ili izdiše". Priznajem da dovoljno ne razumijem član treći, izmjena i dopuna ovog zakona gdje poslije tačke prve važećeg zakona iz člana devetog, gdje je propisano da se na prednjoj strani paklice obavezno stavlja jedno od upozorenja putem oznake pušenje ubija, ili pušenje šteti vama i ljudima oko vas propisuje nova tačka 2 gdje moraju na zadnjoj strani paklice da stoje upozorenja tipa - pušenje prouzrokuje devet od deset slučajeva raka pluća, pušenje prouzvokuje rak usne duplje, pušenje šteti plućima i tako dalje. Mislim da je to mnogo i za čitanje, za natpisivanje ako je već dozvoljena upotreba tih proizvoda.

Pitam se zar nije dovoljno jedno od ova dva upozorenja da stoje na toj paklici duvana. Pretpostavljam da su u pitanju neki standardi, ali baš ovi termini i ova upozorenja nijesu mi nešto prikladni. Dakle, da zaključim - radi se o izmjenama i dopunama propisa koje svakako treba podržati, jer prije svega njima se usglašava sa standardima Evropske unije, pa će poslanici Demokratske partije socijalista podržati donošenje izmjena i dopuna ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Vuletiću u ime DPS-a. Najavili smo kolegu Popovića u ime Kluba četiri partije, a neka se pripremi poslanik Nišavić u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Skupštine, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade.

Što se tiče samog Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda cigarete su veliki porok i godišnje odnose mnogo života ili su jedan od ključnih razloga za razne bolesti. Ako sagledamo cjelokupnu situaciju, kada je riječ o tržištu duvana i duvanskih proizvoda čini se da sve ide u skladu sa potrebama duvanskih kompanija, a ne u korist građana. Zabrana pušenja na javnim mjestima ograničavanje reklamiranja duvana i slične mjere doprinijele su da u poslednjih 10 godina procenat pušača u Evropskoj uniji padne na 28% sa 40% populacije. Uprkos tome liječenje bolesti izazvanih konzumiranjem duvana godišnje košta oko 25 milijardi eura.

Prema procjenama Evropske unije od bolesti povezanih sa pušenjem u dvadesetosmočlanoj uniji svake godine umre oko 700.000 ljudi i pušenje odnese više života nego saobraćajne nesreće, požari, heroin, kokain, ubistva i samoubistva zajedno.

Evropski zakonodavci glasali su za oštriji, ali prema mišljenju nekih i nedovoljno oštar zakon za milijarde eura vrijedno tržište duvana nakon višemjesečnih oštih debata u kojima su lobisti duvandžija tvrdili da je zakon disproporcionalan i da limitira slobodu potrošača, dok su evropski zvaničnici ukazivali na koristi od strožeg Zakona za javno zdravlje.

Prema direktivi Evropske unije o proizvodnji predstavljanju duvanskih proizvoda potrebno je da se uvede zabrana pušenja na svim javnim mjestima u Crnoj Gori. Direktiva Evropske unije o proizvodnji i predstavljanju duvanskih proizvoda obavezuje potpunu zabranu pušenja na radnim i javnim mjestima, pravila za pakovanje, izgled kutija biće značajno stroža, zabraniće se proizvodnja slim cigareta i onih sa ikusom mentola, a upozoravajuće slike o štetnosti duvana na svakoj paklici biće obavezne, uvešće se i veća kontrola elektronskih cigareta.

Neophodno je oformiti multisektorski savjet za kontrolu duvana, zabraniti pušenje i u ugostiteljskim objektima povećati porez i akcize na duvanske proizvode, jer takva mjera značajno smanjuje pušenje u populaciji mladih i siromašnih, ali i regulisati upotrebu elektronske cigarete.

Veoma je bitno primijeniti zakon koji se odnosi na zabranu pušenja u zatvorenim prostorima i zaštiti nepušača koji trenutno nemaju mogućnosti da izaberu da li će mimo njihove volje udisati duvanski dim. Zbog bolesti koje su posljedica pasivnog udisanja duvanskog dima u Evropskoj uniji godišnje umre 19.000 ljudi nepušača. Postavlja se pitanje će smo mi kao država, će se nalazimo kada se govori o zabrani pušenja? Da li su ove izmjene i dopune samo još jedno mrtvo slovo na papiru o kome niko ne govori? Istraživanja su pokazala u onim državama koje su uvele potpunu zabranu pušenja nakon godinu dana je značajno smanjen broj ljudi koji su oboljeli od koronarnih bolesti na primjer Italija. Potpuna zabrana pušenja bi bila najefikasnija na to upozoravaju stručnjaci.

Na kraju ću se na par stvari fokusirati.

Zakon se ne primljenjuje od 2004.godine kada je donesen. Jedna od rijetkih evropskih država, samo rijetke balkanske države su ostale kad na tom stanovištu da možeš da pušiš će te god volja, da možeš da pušiš u Skupštini Crne Gore. Pozivam inspekciju da dođe hitno u Skupštinu Crne Gore i da kazni Andriju Popovića koji puši. To je jedini način da se krene od Skupštine Crne Gore pa prema svim onim ostalim institucijama dolje. Kada Andrija Popović, poslanik osjeti po džepu vjerovatno će prestati sa tim, ali i svi ostali.

Imao sam slučajno prilike sad da budem u Rusiji. U Rusiji ne postoji šansa bilo će da zapališ na javnom ili na radnom mjestu. Bio sam prije par dana u Turskoj, znate i sami da smo stalno pričali pušiš kao Turčin, e pođite u Tursku pa zapalite bilo će u zatvorenom prostoru. Nema teoretske šanse, a će je Crna Gora savršeno dobro znamo. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Popoviću. Kolega Nišavić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Bralić. Kolega Nišavić u ime Kluba SNP-a. Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnicom, poštovana Skupštino, poštovani građani,

Čuli smo da je prošlo 11 godina od donošenja Zakona o ograničenju i upotrebi duvanskih proizvoda, a da smo prije četiri godine donijeli izmjene i dopune tog zakona, a sve u cilju kako bi se kaznama pokušalo uticati na svijest građana i pušača i kako bi se time zaštitili nepušači od pušača. Doprinos ovog odnosno predlog ovog zakona ide u tom pravcu u cilju preciznijeg definisanja zakonskih mjera u cilju zaštite zdravlja ljudi. Ali skoro sve ove predložene norme imali smo i u pethodnom zakonu, znači i zabrana prodaje cigareta na vidnom mjestu i zabrana prodaje maljoljetnicima i isticanje natpisa na poledini i na prvoj strani pakovanja duvana. Ja vas pitam gospodine ministre imate li podatak koliko je recimo u poslednje četiri godine od izmjena i dopuna Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda napisano kazni, sprovedeno kazni kod nepoštovanja tih propisa? Ja imam podatak da su recimo u prošloj godini napisane samo tri kazne u Podgorici ili ukupno sedam kazni u Crnoj Gori.

Prema tome, ako ne budemo poštovali te zakone, a poštovanje zakona je i borba protiv pušača i protiv zdrave sredine sigurno je kompleksan problem i mora se pričti tome sa više strana. Poslije svih ovih mjera, ankete govore da se broj pušača u Crnoj Gori nije smanjio, da se on održava na jednoj trećini od ukupnog stanovništva, a što je najgore ankete pokazuju da se godina početka konzumiranja duvana spušta ka mlađem dobu i da imamo mnogo slučajeva gdje djeca od 12 godina počinju sa prvim cigaretama.

Znači pušenje je dakle jedan veliki zdravstveni problem koji uzima razmjere pandemije, a neki to nazivaju i konstantnom katastrofom kojom su izložene sadašnje i buduće generacije. Po podacima Svjetske zdravstvene organizacije, znači na svakih osam sekundi u svijetu umire po jedna osoba. Zatim porast mortaliteta, recimo u Crnoj Gori svaki drugi umire od

kardiovaskularnih bolesti, svaki peti od tumora pluća. Da ne nabrajam znamo sve štetne posledice koje izaziva duvan po zdravlje ljudi. Međutim mišljenja sam da i mi poslanici i na svakom mjestu i zdravstveni radnici posebno trebaju da non-stop pričaju o štetnosti duvana, jer tako će se ovaj problem, čini mi, se lakše riješiti nego zakonskim normama.

Da navedem jedan primjer.

Recimo koliko to košta zdravstvo Crne Gore? Ako jedna trećina građana Crne Gore konzumira duvan, a cijene jedne paklice je prosjek, uzeo sam najniži prosjek, jedan euro puta 30 dana puta 12 mjeseci puta 200.000 iznosi sedamdeset dva miliona. Znači sedamdeset dva miliona eura ode u dim i ode još toliko na liječenje tih istih koji su oboljeli od upotrebe duvana. Dakle, to su ogromne cifre, koje bi se mogle upotrijebiti svakako na drugi način. To je budžet koji je veći od budžeta mnogih organizacionih jedinica ili budžeta prosvjete ili plata za ljekare itd. Ali, dozvolite mi još minut, ali svakako je ovo i ne samo naš problem, jer globalni svjetski problem, sukob moćne industrije duvana, čiji se profit mjeri bilionima, preko biliona dolara, koja zapošljava milione radnika. Znači, njihov interes prema siromašnoj Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. Jasno nam je gdje je tu svjetska organizacija i kako se može uticati na smanjenje ovog problema.

Prema tome, problem je mnogo kompleksan, mnogo treba muke da se ovo dovede u red i ja se slažem sa gospodinom Popovićem. U Crnoj Gori treba uvesti potpunu zabranu upotrebe duvana. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izet Bralić ima riječ u ime Kluba Socijaldemokratske partije i neka se pripremi poslanik Tuponja.

Izvolite poslaniče Braliću.

IZET BRALIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Skupštine, uvaženi gospodine ministre, uvažena gospođo Savović, poštovani građani, uvažene kolegice i kolege,

Pred nama je Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda. Iako je predlagač kao glavni razlog izmjena i dopuna ovog zakona naveo dalji stepen usklađivanja sa zakonima Evropske unije, naprosto su sami život u Crnoj Gori i problemi u ovoj oblasti nametnuli neminovnost izmjena propisa u ovoj oblasti.

Neke komične slike iz naših javnih objekata su posljedice upravo nepreciznih zakonskih odredbi iz aktuelnog zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda. Česta slika da u istom lokalnu za dva susjedna stola sjede za jednim pušači, a za drugim nepušači, dovoljno govori o potrebi izmjene ovih zakonskih propisa. Ovim prijedlogom se uređuje i sprječava izlaganje i uticaj sekundarnog duvanskog dima na druga lica u javnom i radnom prostoru. U članu 5 se ovaj problem rješava na način što se precizira zabranjeno pušenje u javnom i radnom prostoru, kao izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu. Analizirajući dalje predložene izmjene imam i ja, i mi u Klubu Socijaldemokratske partije određenu rezervu i tražim pojašnjenje člana 8, gdje stoji da poslije člana 37 ide član 37 b, gdje se kaže proizvođači, uvoznici duvanskih proizvoda dužni su da istaknu i prilagode upozorenje u skladu sa članom 9 ovog zakona, najkasnije u roku od 36 mjeseci od dana donošenja propisa iz člana 39b ovog zakona.

Citiram: "Duvanski proizvodi kojima nijesu istaknuta upozorenja u smislu člana 1 ovog člana, mogu se stavljati u promet 24 mjeseca od isteka roka iz stava ovog člana" završen citat.

Moja dilema je da li je rok od 36 mjeseci predug za isticanje upozorenja u skladu sa članom 9. U potpunosti sam saglasan sa kaznenim odredbama predviđenim ovim izmjenama i dopunama jer mislim da će oni na bolji način regulisati štetne efekte prethodnog zakona i neregulisanosti u ovoj oblasti. Posebnu pažnju ću posvetiti članu 3 podržavam u potpunosti ovaj član, gdje se tačka 2 mijenja i glasi: "pušenje prouzrokuje devet do deset slučajeva raka grlića materice, prouzrokuje rak usne duplje, pušenje šteti plućima, prouzrokuje infarkt, prouzrokuje moždani udar, invalidnost, pušenje prouzrokuje zakrećenje arterija, povećava rizik, nastanak slijepila, pušenje šteti zubima i desnim, može ubiti vaše nerođeno dijete". Vaše pušenje šteti za vašu djecu i porodicu i prijatelje, djeca pušača imaju veće izgleda da postanu pušači, pušenje smanjuje plodnos. Sve su ovo upozorenja koja su obavezna da se istaknu na vidnom mjestu na proizvodima duvanskim.

Iskoristit ću ovu priliku da kažem nekoliko korisnih informacija vezanih za štetnost duvanskog dima na sami plod. Svi štetni produkti iz duvanskog dima krvotokom dolaze do posteljice. Jedan dio se zadržava tu, oštećujući samu posteljicu i izazivajući zastoj u rastu ploda. Drugi koji prolaze ovu barijeru čine i samo nerođeno dijete trajno zavisnim tako da štetni efekti duvanskog dima se protežu na nekoliko generacija.

Stoga ove izmjene i dopuna imaju punu podršku Socijaldemokratske partije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Braliću.

Poslanik Tuponja u ovom setu uvodnih izlaganja u ime Kluba Pozitivne Crne Gore. Izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani ministre sa saradnicom, poštovani građani,

Danas na dnevnom redu je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda. Vjerovatno građani i ne znaju da je i do sad postojao zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, a da je sad samo dopuna, da su ovo izmjene i dopune toga važećeg zakona. Nije ni čudo da ne znaju, da postoji Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, jer praktično taj zakon u dijelu konzumacije duvana i duvanskih proizvoda nije ni sproveden.

Nijedno ovo zakonsko rješenje, predloženi tekst izmjena i dopuna, ja u principu nemam ništa protiv, ja sam samo veliki protivnik toga da se donose zakonska rješenja koja se ne sprovode i za koje unaprijed znamo da neće biti sprovedeno, a ovaj zakon ih je pun. I vi, i ja, i građani znaju, da on u cjelosti nikad neće biti sproveden. Ne znam zašto predlažete određena zakonska rješenja za koja ste apsolutno i vi, iako to vjerovatno nećete javno reći, znate da nijesu sprovodila uopšte. Ali, uostalom razlog za davanje ovoga predloga u skupštinsku proceduru zapravo i ne leži na strani građana Crne Gore, to vi potvrđujete i u obrazloženju za davanje ovoga predloga. Jer, kažete osnovni razlog za izmjene i dopune zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda je dalje usklađivanje propisa koji uređuje oblast kontrole duvana sa propisima Evropske unije. Dakle, bojim se da ne samo ovaj zakon nego i mnogo drugih koji prolaze kroz skupštinsku proceduru, apsolutno kao da ne tangiraju građane Crne Gore, nego se tiču isključivo usklađivanja sa Evropskom unijom. Mislim da je prioritet i Vlade, i Skupštine, i svih nas interes građana Crne Gore.

Iskoristit ću ovu priliku da potražim odgovor od vas na nekoliko pitanja, a to je i do sad važeća norma koja se tiče zabrane prodaje duvanskih proizvoda kad se zabranjuje prodaja duvanskih proizvoda iz automatskih aparata. Da li je to u skladu sa evropskim normama, da li se u Evropi ne prodaju cigarete na automatima? A zatim imate i zabranu prodaje cigareta pojedinačno ili u pakovanjima koja sadrže manje od 19 cigareta. To mi zaista nije jasno, zašto ograničavate prodaju na pakovanja koja sadrže manje od 19 cigareta. I ta praksa postoje u

Evropi da se cigarete prodaju na automatima, cigarete koje su skuplje prodaju se u pakovanju koje imaju 17 ili 18 cigareta u paklici.

Građana radi više nego vi to znate u članu 24 koji se mijenja i glasi mada je jako slično naglasio je i do sad, zabranili pušenje u javnom i radnom prostoru kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu, ovo sekundarnom duvanskom dimu je novina u ovom zakonu, ovo o zabrani pušenja na javnom prostoru i u radnom prostoru je postojalo i prije. A građana radi, što je to javni prostor? Javni prostor je mjesto na kojem je svakome slobodan pristup i ulica, i trg, i pristanište, i plaža, i park, i slično. Čini mi se, da ste mogli lakše definisati ovu normu da je pušenje dozvoljeno isključivo u privatnim prostorijama, jer praktično javni prostor obuhvata, znači sve ono što je van(Prekid)... a svakako u javnim objektima ste isključili pušenje. Pogotovo me interesuje kako će biti sprovedena ova norma u dijelu izlaganja drugih lica sekundarnom duvanskom dimu, a to je ono kad neko puši pored vas, pa je onda taj neko ugrožen i vjerovatno ima neku mogućnost da se kroz neku kaznenu odredbu njemu nadomjesti šteta zbog toga što je ovaj pušio pored njega. Mislim da bi svakako i sa ovim predlogom zakona i sa budućim zakonima koje budete vi iz vašega Ministarstva davali u skupštinsku proceduru trebali da imamo mjeru sprovodljivosti zakona i da ne usvajamo samo teoriju jer je nama daleko važnija praksa, pa dajte da uskladimo tu teoriju i praksu. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Ovim smo okončali krug uvodnih izlaganja, naravno imate pravo na komentare, ali ja bih predložio pošto imamo samo još jednog prijavljenog diskutanta da čujemo i koleginicu Čatović, pa onda da date eventualno neke odgovore. Mislim da nema potrebe za komentarima, jer nije bilo oponiranja.

Naravno kazao bih da su kolege Branka Tanasijević i kolega Sutović odustali od diskusija. Zahvaljujem se zbog njihovog doprinosa racionalizaciji današnje rasprave.

Dajem riječ kolegici Čatović. Izvolite.

MARIJA ČATOVIĆ:

Hvala poštovani potpredsjedniče, kolege poslanici, ministre sa saradnicom, uvaženi građani,

Rasprave o zabrani pušenja stare su koliko i samo pušenje. Konačno rješenje se nije našlo jer je pušenje i dalje ne samo jedna od najrasprostranjenijih štetnih navika, nego i

najrasprostranjenija bolest nezavisnosti. Većina onih koji puše informisani su o štetnom uticaju duvana na zdravlje, ali se ipak nerado odlučuju da mijenjaju svoje navike. Ova oblast je prvi put normativno uređena u Crnoj Gori Zakonom o ograničavanju upotrebe duvanskih poroizvoda iz 2004.godine, koji je bio umjereno restriktivan ali koji nije dosljedno primjenjivan u smislu izostajanja sankcija prema većini koja ga nije poštovala.

Izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda iz juna 2011.godine, pušenje je zabranjeno u javnom i radnom prostoru, sa određenim izuzecima. Cilj ovih izmjena i dopuna bio je ne samo zaštita nepušača nego i sprječavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda.

Međutim, da bi se značajno smanjila upotreba duvanskih proizvoda smatram da nije dovoljan samo zakon. Potrebno je u kontinuitetu sprovoditi preventivne programe, programe odvikavanja, kampanje, ukazivati na štetne posljedice pušenja itd.

Takođe, veoma je značajno promijeniti svijest od štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda, jer kod nas pušenje ne izaziva osudu okoline. Činjenica je, da je u posljednjih nekoliko godina smanjen broj zavisnika od duvana.

Međutim, postignuti rezultati nijesu imponzantni, jer se broj pušača sporo i teško mijenja, tako da danas još uvijek jedna trećina čovječanstva pripada pušačima za razliku od broja pušača koji nije doživio velike promjene u odnosu na prošlost, struktura pušača je značajno promijenjena, naročito kada su žene i mladi u pitanju.

Prema podacima svjetske zdravstvene organizacije svaka treća žena u svijetu je pušač, a 8% svih djevojaka ili bolje reći djevojčica uzrasta između 13 i 15 godina već su postale zavisnice od duvana. Takođe, istraživanje koje je sprovedeno u 151 zemlji, pokazalo je da u polovini država djevojčice puše više ili jednako kao dječaci istog uzrasta.

U Crnoj Gori, slično kao u Evropi i u svijetu žene jednako puše kao i muškarci, a gotovo svaki peti srednjoškolac je pušač. Dakle, rezultati ovih i drugih istraživanja o upotrebi duvanskih proizvoda pokazuju da sklonost ka pušenju ne zavisi, nije u direktnoj vezi od pola godina stepena obrazovanja, porijekla ili statusa koji neko ima u društvu. Takođe, jedan od podataka koji je poražavajući da je preko 60% populacije izloženo duvanskom dimu u svojim kućama i na radnom mjestu. Sve su to razlozi koji su podstakli mnoge inicijative koje su imale za cilj da utiču na zavisnost od pušenja, a koje su naročito intenzivirane 70-tih godina prošlog vijeka. Jedan od načina za koji se smatra da može uticati na ovu vrstu zavisnosti je i zabrana reklamiranja duvanskih proizvoda koja postoji u mnogim državama, a koja je normativno regulisana i u Crnoj Gori. Međutim, jednu vrstu posredne promocije duvanskih proizvoda predstavlja proizvodnja

cigareta sa manjom količinom nikotina cigareta koje se pakuju posebnim atraktivnim pakovanjima i slično. Iz tog razloga izmjenama i dopunama zakona koji je u proceduri članom 4 između ostalog predviđena je zabrana prodaje duvanskih proizvoda koji sadrže oznake riječi ili izraze koji upućuju na to da je ta vrsta manje štetna od drugih. Smatram da je to prihvatljivo rješenje, jer sve vrste cigareta, kao i one koje imaju smanjenu količinu katrana i nikotina štetne su za zdravlje, kako aktivnih, tako i pasivnih pušača.

Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda u cilju zaštite života i zdravlja ljudi propisane su mjere za smanjenje i ograničenje duvanskih proizvoda, sprečavanje štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda, kao i sprečavanje izlaganja sekundarnog duvanskom dimu i obezbjeđivanje vazduha bez duvanskog dima kako se kaže u članu 1 Predloga zakona.

Takođe, Predlogom zakona je izvršeno usklađivanje dodatnih tekstualnih upozorenja o štetnosti upotrebe duvanskih proizvoda kao i obezbjeđivanje javnog i radnog prostora bez duvanskog dima. Pošto je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda usmjeren na zaštitu i unapređenje zdravlja građana Crne Gore podržaću ovo zakonsko rješenje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolegkinice Ćatović.

Završene su diskusije, ministre želite li završnu riječ ministre ili pomoćnice, odnosno Gorica Savović, generalna direktorica Direktorata. Izvolite.

Ima pravo i na završnu riječ pošto smo završili diskusiju, može biti i završna riječ, ali naravno ukoliko pomene nekog od poslanika imat ćete pravo i na vaše odgovore, ako se slažete, a možemo i da promijenimo koncepciju, nije problem.

U redu, imate pravo i na odgovore. Izvolite.

GORICA SAVOVIĆ:

Ja bih dala par komentara prije završne riječi.

Ono oko čega se svi slažemo to je nesporno da je duvanski dim uzročnik mnogih oboljenja i to je bio i razlog da se pokrene inicijativa za donošenje 2004.godine Zakona o ograničenju o upotrebi duvanskih proizvoda. Mi smo bili prvi u regionu koji smo počeli usaglašavanje sa direktivama Evropske unije i za to vrijeme je bio rigorozan, imao je manjkavosti i iz tog razloga i nedovoljno je primjenjivan. U 2011.godini smo revidirali zakon,

želeći po ugledu, upravo je neko od poslanika pomenuo, gospodin Popović je pomenuo Tursku. Tako je. I mi bi željeli zakon koji je rigorozan, koji konačno zabranjuje pušenje u javnom i radnom prostoru uz izuzetke koji su prepoznati zakonom 2011.godine. Ono oko čega se opet slažemo to je da zakon mora biti da svi naši propisi u procesu integracije moraju biti usklađeni sa direktivama Evropske unije i to je kondicija sinekvanon , posebno i u jednom dijelu i objašnjenje za vaše nedoumice oko koncepta pojedinih rješenja ovdje.

Evropska komisija, a Zakon o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda je u fokusu Evropske komisije i njegovo sprovođenje od velikog interesa tako da insistira na doslednom prenošenju definicija i onih preporuka po kojima se mi upravljamo. Upravo nedoumica da li je dobro to što imamo na prednjoj strani upozorenje, a onih svih 12, 14 upozorenja to je direktiva. Prenosite direktivu ili je ne prenosite. Znači, nemate mogućnost polovičnog prenošenja direktiva.

Isto tako definicije, insistiranje u predlogu zakona je na sekundarnom dimu u cilju bolje zaštite nepušača odnosno ljudi koji su izloženi protiv svoje volje štetnom uticaju duvanskog dima. Ono što je takođe nesporno, da se i ovaj zakon koji predstavlja samo jedan korak dalje u usaglašavanju sa evropskim propisima u normativnom dijelu mora poštovati, a u ovom trenutku sigurna sam da, imajući u vidu Izvještaj o napretku 2015.godine, biće pokrenuta inicijativa od strane Vlade da se odredba člana 4 ovog zakona i koji je na neki način odložio zabranu pušenja u ugostiteljskim objektima do 2017.godine revidira u cilju doslednog sprovođenja ovog zakona, zakona od 2011. ovo su samo dopune koje su tehnički unaprijedile odnosno obezbijedile bolju zaštitu. Doslednom primjenom ovog zakona mislim da ćemo se pridružiti onoj grupi zemalja za koje pušenje više predstavlja prošlost.

Zahvaljujem se, ministar će dati završnu riječ.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Otvorili smo mogućnost komentara i odgovora na komentar, naravno, sljedstveno Poslovniku i proceduri.

Kolega Popović, pa kolega Tuponja, pa kolega Nišavić.

Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala.

Ukazaću na dvije stvari ovdje. Najvažnije u Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda član 24 mijenja se i glasi: Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu. Još važnije, kaznene odredbe, član 35 - novčanom kaznom od 30 eura do 1 000 eura kazniće se fizičko lice koje puši u javnom i radnom prostoru. Dakle, odnosi se na ovaj član 24. Još jedna stvar, Crna Gora po mnogo čemu je zemlja čuda. To smo ustanovili bezbroj puta. Zabrana pušenja ne odnosi se odnosno ne poštuje se u Skupštini Crne Gore, u Vladi, u državnim institucijama, čak u nekim bolnicama, u nekim školama, ali gle čuda, Crna Gora je tu pošla iznad evropskog i svjetskog nivoa. Aerodromi Podgorica - Tivat, nema šanske da zapališ, bilo gdje. Dakle, nema kao na svim svjetskim aerodromima takozvane pušačke zone, takozvanih kaveza koji postoje svuda, u Crnoj Gori - ne. U Crnoj Gori, na ova dva aerodroma, ne možeš, to zadovoljstvo ko hoće da se truje. Izvoli u pušačkoj zoni truj samog sebe, ali ostali da su izolovani od toga. Samo sam htio da ukažem na to. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Popoviću.

Ne želeći da branim preduzeće aerodroma, po najmanje mi je to želja, ali ipak je taj aerodrom mnogo manji od svih tih ostalih aerodroma na svijetu koji imaju pušačke zone, jer lakše je izaći iz našeg aerodroma napolje nego ući u pušačku zonu negdje u Njujorku ili Parizu ili bilo gdje drugo, čini mi se.

Kolega Tuponja, izvolite.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Zahvaljujem gospođi Savović na datim pojašnjenjima i ja bih možda i sebe pojasnio iz prvog izlaganja. Nemam ja problem sa sadržinom teksta predloženog zakona niti imam problem sa tim da poštujem tu neophodnost usklađivanja našeg zakonodavstva sa evropskim zakonodavstvom, ali imam veliki problem sa tim kad mi donosimo ovdje zakone a vi ih, kad kažem vi mislim na Vladu, predlažete a unaprijed znamo da ih nećemo primjenjivati. To nije dobro. Prije svega, neka se radi o evropskoj uniji, neka se radi o Ujedinjenim nacijama, prioritet i obrazloženje zašto dajete neki predlog zakona ne može da preskoči građane pa da bude

usklađivanje zakonodavstva sa bilo kim. Ovdje žive građani Crne Gore i zakone donosimo zbog njih.

Norma zakona, član 24 mijenja se i glasi - Zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu, onda tamo kasnije u kaznenim odredbama se kaznene odredbe se odnose na ovaj član. Sad, uzmimo bilo koju osobu koja je zapalila cigaretu u svom stanu. On nije kršio ovaj član, jer kaže zabranjeno je pušenje u javnom i radnom prostoru, kao i izlaganje drugih lica sekundarnom duvanskom dimu, ali onoga časa kad je ušla njegova supruga kod njega kući u stan, on je prekršio ovaj zakon, je li tako? Jer je izložio svoju suprugu sekundarnom duvanskom dimu. Dakle, potpuno je apsurdno.

Kolega Popoviću, vi imate čak i zabranu da pušite van zgrade aerodroma, shodno ovom zakonu, jer se odnosi na sve javne površine, a javne površine definisane kao prostor koji je svakome dostupan. Znači, ne možete izaći ispred zgrade aerodroma i zapaliti cigaretu. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Nišavić, izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Nisam stigao u diskusiji da pitam za pojašnjenje pojedinih članova ovog zakona, a ostali ste mi dužni za odgovor, koliko je u proteklih četiri godine napisano kazni, ako imate taj podatak ,počinocima prekršaja po ovom zakonu, to je jedno. Drugo, i ako ste dosledno prepisali definicije zakona Evropske unije malo su ove definicije, makar meni, nejasne, pa sam htio da mi date objašnjenje recimo oko člana 2 - kažete da je pušenje posjedovanje upaljenim duvanskim proizvodom. Posjedovanje, može znači neko da posjeduje i da zapali list duvana i da je to pušenje. Do sad smo imali to ako neko uvlači ili izvlači dim, ili drži upaljenu cigaretu, a ne samo duvanski proizvod.

Pod tačkom 6, duvan za oralnu upotrebu kažete nije onaj duvan za žvakanje. Interesuje me šta vas je rukovodilo, jer žvakanje duvana to je upravo i oralna upotreba duvana. Član 3, gdje se nabraja šta se može naći sve na zadnjoj strani ovih 10- 12 stavki, interesuje me da li imate redosled i kako ćete to proslijediti, kako će se te stavke, normalno da svaka stavka ne može se oštampati na poledini kutije, nego ćemo morati da se izdvoji jedna po jedna stavka,

...(Prekid)... najmanje 40% paklica duvana, pa me interesuje da li imate i tu upute od Evropske unije ili na koji način ćete sugerisati proizvođačima duvana da ispuštaju ovaj član.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

I kolegica Čatović svoje pravo na komentar. Pretpostavljam

MARIJA ČATOVIĆ:

Ja samo, nijesam pušač stvarno. Morala bih da postavim pitanje vezano za one koji puše na javnim mjestima zabranjeno pušenje. Da li se to misli na trgove, ulice jer to nije baš u Evropi. Koliko ja znam u Evropi ulicama može da se puši i trgovima, ali ne može u javnim ustanovama, na javnim mjestima gdje je, ili mora da ima posebno odvojena prostorija u restoranima, to me samo interesuje.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Pošto su ovo bili odgovori na komentare, evo prilike za završnu riječ, više nemamo mogućnosti da odgovaramo na komentare.

Znači u završnoj riječi možete da date odgovor na postavljena pitanja, s tim što naravno se ne obraćate direktno poslanicima da ne bi izazvali ponovo replike ili komentare.

BUDIMIR ŠEGRT:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, predsjedavajući i poštovani poslanici,

Ja mislim da je današnja diskusija svih prisutnih odisala jednim duhom, tako da ću ja ispred predlagača ovoga zakona potpuno podržati sve vaše dileme i sugestije, pitanja i sve ostalo.

Ono što je diskusija pokazala jeste da nam nije nedostatna zakonska regulativa. Vidimo da je ovo pitanje upotrebe duvana definisano već unazad 11 godina, a takođe vidimo sve manjkavosti u realizaciji tih zakonskih rješenja, bolje reći u primjeni toga zakona.

Ono što se meni kao ljekaru čini da sve ovo što je u tih zadnjih 11 godina urađeno i radili u svim etapama donošenja zakona, kampanja, počev od Skupštine pa svih drugih institucija koji su se tim pitanjem bavili, ipak donijelo određene promjene u smislu ponašanja ili kulture življenja u Crnoj Gori. Predlog ovoga zakona takođe hoću, kao najveći broj od vas, doživim kao administrativno usklađivanje sa Uredbom, ako mogu reći da dovedemo do perfekcije sa

Uredbom. Ostaje pitanje da li smo krenuli od 2004. godine do danas da suštinu dovodimo toj formi. Nesporna je konstatacija da se u tome nije uspjelo u željenoj mjeri. Moj utisak jeste da ipak jeste. Ono što je gospođa Savović rekla, nama preostaje takođe što ste vi, neko od vas rekao da prilagođavanje ovih normi nije samo iz forme potreba Evrope nego potreba građana, takođe očekujemo instrukcije od Evrope i upozorenja da se i ta forma koju mi, evo koliko čujem unazad 11 godina revnosno ispunjavamo, morati i suštinski tretirati zbog interesa i potreba zdravlja građana Crne Gore.

Ja vas uvjeravam da će Ministarstvo zdravlja dati, u okviru svojih ingerencija, veliki doprinos oko kvalitetnije primjene ili bolje da ne kažem kvalitetnije, svakako bolje i doslednije primjene ovoga zakona u praksi. Mislim mimo toga da nam i ova trenutno zakonska rješenja nijesu bila na smetnji, da se neuporedivo bolje kontroliše upotreba u, kako se to kaže, u poslovnim prostorima i na javnim mjestima primjena duvanskoga dima. Ovo što treba iskoristiti u smislu, bez obzira kakva inicijativa i zbog kojih namjera se radi, treba usvojiti ove predložene promjene ovoga zakona zbog potenciranja štetnosti sekundarnog pušenja i da se nepušači zaštite od toga na adekvatan način. Toliko i zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam ministre.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Zahvaljujemo se ministru i pomoćnici ministra odnosno direktorici Direktorata za učešće u današnjoj raspravi.

Ovim objavljujem da smo završili ovu tačku dnevnog reda, da ćemo se o njoj izjasniti naknadno i ovim zaključujemo današnji rad. Podsjećam da je rok za donošenje amandmana na tačke o kojima smo danas raspravljali sutra do 12 časova, a o nastavku našeg rada bićete blagovremeno obaviješteni. Zahvaljujem.

11.12. 2015.

PREDSEDNİK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva, poštovani ministre zdravlja,

Danas krećemo u raspravu o tri zakona: Predlog zakona o zdravstvenoj zaštiti, Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju i Predlog zakona o energetici. Dugo smo ih sa ove Druge

šednice držali na ledu zbog svih ostalih dešavanja i zbog potrebe da se ti sistemski zakoni za te oblasti što bolje razmotre, jer imaju veliki efekat na sisteme za koje se usvajaju.

Mi smo vodili raspravu u septembru o dva zdravstvena zakona ali ćemo i danas obaviti raspravu, o energetici nijesmo. Danas je prijavljeno ukupno osam poslanika tako da je to neđe sat vremena ili nešto više ćemo raditi, ali dok ne završimo sve prijavljene. Nadam se da ćemo danas završiti i energetiku.

Zdravstvena zaštita, zdravstveno osiguranje jeste objedinjeno, a energetiku smo ostavili za neku drugu priliku. Možemo li tako? Odgovara li vam? Da, da, objedinjena je. Dozvoliću malo više vremena tako da nema problema. Hvala vam.

Ministre, želite li obrazloženje ponovo?

BUDIMIR ŠEGRT:

Ja bih u ovoj uvodnoj riječi imao potrebu da zahvalim svim poslanicima koji su izuzetno kvalitetnom diskusijom doprinijeli da se značajno unaprijedi kvalitet teksta oba zakona o kojima će danas biti riječi. Broj amandmana koji je bio na onoj prethodnoj diskusiji, oko 70, govori o kvalitetnom interesovanju i namjeri da se poboljša tekst i takođe broj usaglašenih zakona, u najvećem broju je prihvaćeno, jeste potvrda toga kvaliteta i ozbiljnog pristupa. Čini mi se da je Ministarstvo zdravlja malo doprinijelo u pripremi skupštinske rasprave o ovim zakonima time što smo unaprijed upoznali pojedinačno sve parlamentarne klubove.

Još jednom velika zahvalnost svim poslanicima koji su učestvovali u tome. Smatram da je ostalo danas, možda, evo čućemo iz diskusije, da se uradi, što bi se reklo, fino štimovanje instrumenta. Mi smo potpuno na raspolaganju da učestvujemo konstruktivno u svim predlozima koji doprinose i dalje kvalitetu ovoga teksta koliko je to moguće. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama, ministre.

Izvolite, kolega, kolegi u ljekarskom smislu.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Gospodine ministre, htio bih da mi pojasnite dva člana iz ovog zakona. To je član 117 o privremenom oduzimanju licence za rad. Nadležna komora privremeno oduzima licencu iz prakse u slučaju da zdravstveni radnik ne stekne ekspertska zvanja i vještine saglasno ovom

zakonu, kao i u slučaju da zdravstveni radnik radi van oblasti za koju važi licenca iz prakse i ne obavlja zdravstvenu djelatnost duže od tri godine. To je član 117. Interesuje me upravo položaj, recimo, političkih radnika ljekara koji svoj politički rad rade profesionalno i po ugovoru o mirovanju radnog mjesta za prve četiri godine su van zdravstvene djelatnosti.

I drugo pitanje je član 180. Kaže - Zaposlene, prostor i opremu za obavljanje higijene i sanitarne hemije Doma zdravlja Bar i higijene Doma zdravlja Bijelo Polje Institut za javno zdravlje preuzeće u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Molim Vas za pojašnjenje i ovog člana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite.

BUDIMIR ŠEGRT:

Zahvaljujem.

Za član 117 i licencu, govori se o licenci iz prakse. Treba praviti razliku između licence za rad i licence iz prakse. Ni jednom doktoru koji je dobio po završetku medicine se ne može oduzeti pravo na rad kroz licencu koju dobija za rad po bilo kom drugom osnovu ukoliko on radi i neke druge poslove van struke osim ako se ne ogriješi o etiku i Komora ne ugasi to pravo na trajnu licencu. Ovo se odnosi na licencu iz prakse, a licenca iz prakse više služi u struci za napredovanje u stručnom, pardon ili dobijanje pozicija kroz praksu i edukaciju ljudi stiču pa se taj kvalitet prepoznaje kroz dobijanje licenci iz prakse. Tu se podrazumijeva lični afinitet i pisanje stručnih radova i ostali uslovi da bi se dobila licenca iz prakse. Ovo potvrđuje činjenica da veliki broj ljekara koji rade u kontinuitetu čitavu svoju profesionalnu karijeru do penzije ne stekne licencu iz prakse, jer jednostavno nema potrebu za tim dodatnim ili angažmanom ili usavršavanjem, a koje je administrativno izraženo kroz neke bodove i stručno usavršavanje. Pri tome ne znači da oni ne doprinose kvalitetno ili ne rade kvalitetno svoj posao.

Drugo, oko higijene kad se govori, Vi znate da su ovo promjene Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji je donešen 2004. godine. Kao što je i Zavod za transfuziju krvi, tako i Institut za javno zdravlje u međuvremenu postao je republička ustanova i on postaje titular u okviru nadležnosti ukupno službe na nivou Crne Gore. Tako je i Zavod za transfuziju krvi od momenta formiranja kao republička institucija postao titular i na neki način vlasnik prostora koji se pojedinačno u

svim domovima zdravlja i bolnicama u Crnoj Gori nalazi. To ne znači da će neko izuzeti i kadar i opremu i drugačije definisati prostor koji se već nalazi u domovima zdravlja Bijelo Polje i Bar.

Razlog što se samo ta dva doma zdravlja pojavljuju jeste valjda što ovim zakonom su ostale te jedine dvije institucije gdje to nije priključeno Institutu za javno zdravlje. Suštinskih promjena ili načina rada ili svega ostaloga ne postoji. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre Šegrt.

Ima li još pitanja?

Idemo na raspravu redom.

U ime klubova kolega Duković, kolegistica Kalezić, kolega Bralić, kolega Srđan Milić, kolega Perić i Andrija Popović ako dođe.

Izvolite predstavnici klubova. Može malo duže, ako vam baš treba jer oba zakona su u igri.

HALIL DUKOVIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Ja ću se držati Zakona o zdravstvenoj zaštiti i nastojaću da budem jako kratak s obzirom da smo već jednom ovdje o ovim zakonima raspravljali i svi zajedno konstatovali da su dobri zakoni. Inače, zakoni koji se tiču zdravstva u cjelini pobuđuju veliku pažnju svih, jer se zdravstvo odnosi na sve građane Crne Gore. Obuhvata sve građane bez obzira na godine i profesiju.

Naravno, svoje izlaganje ću početi članom 2 gdje se kaže da je zdravstvena zaštita organizovana i sveobuhvatna djelatnost društva sa ciljem da se dostigne najviši mogući nivo očuvanja zdravlja. A kako ćemo dostići najviši nivo zdravlja? Savremenom medicinom. Šta to znači? Vjerujem da svi znamo. Znači, stalno praćenje novih saznanja, edukacija zdravstvenog osoblja, zatim uvođenje savremenih dijagnostičkih sredstava, odnosno aparature, uvođenje novih lijekova i preventivno djelovanje. Ne treba ponavljati da sve to puno košta. Ali, svi znamo da je medicina uvijek bila skupa i da će svakim danom sve više da košta. Ona jeste skupa ako hoćemo savremenu medicinu. A vjerujem da svi hoćemo.

Osvrnuću se na tri predložene novine ovim zakonom.

Prva je izbor direktora zdravstvenih ustanova koji je sada u direktnoj nadležnosti ministra. Do sada su to radili upravni odbori koji po novom predlogu zakona imaju pravo da insistiraju samo u Kliničkom centru i Institutu za javno zdravlje.

Mislim da je ovo pomak, mada iako su direktore zdravstvenih ustanova birali upravni odbori, odgovornost ministra nije bila manja. Sa ovim zakonom odgovornost je samog ministra. Izbor direktora će biti stručni dio koji će ministar morati obaviti, jer će to biti njegov prvi saradnik, a znamo da glavnu odgovornost za sve što se desi u zdravstvu ima ministar.

Druga novina koja jeste značajna posebno što se tiče mladih ljekara jeste da će odmah poslije obavljenog pripravničkog staža i položenog stručnog ispita moći dobiti specijalizaciju. To je dobra činjenica s obzirom da svi znamo da je školovanje za jednog zdravstvenog radnika, za ljekara jako dugo i jako skupo. Samo treba podsjetiti na 6 godina medicinskog fakulteta, četiri godine specijalizacije, tri godine subspecijalizacije, znači 13 godina samo stručnog osposobljavanja, znači intenzivnog učenja. Ako tome pridamo po novome još devet razreda osnovne i četiti srednje to je 26 godina intenzivnog učenja. Do sada smo morali poslije dvije godine rada u primarnoj zdravstvenoj zaštiti tek onda imati pravo da konkurišemo. Mislim da je ovo dobro rješenje i ovim se koliko toliko pokušava i zadržava naš stručni kadar da ostane i radi u Crnoj Gori.

Treća novina koja je predložena ovim zakonom je izazvala najviše interesovanja javnosti, a tiče se dopunskog rada ljekara. Po običaju, neki kažu da je to dobro rješenje, neki kažu da nije, ali znamo da je do sada svaki ljekar imao pravo da uz dozvolu institucije u kojoj radi svoj dodatni rad ispunji u bilo kojoj zdravstvenoj ustanovi. Predloženim zakonom se to mijenja i predlaže se da taj više ne može raditi u onim organizacijama čiji osnivač nije država. Znači, u privatnim organizacijama.

Ono što bih htio da napomenem jeste da nijesu ljekari u privatnim ordinacijama radili da bi ispunili svoje slobodno vrijeme. Radili su da bi njihov dohodak bio veći i sigurno oni to zaslužuju i sigurno su to bili ljudi koji su se dokazali u struci i u nauci i koji su naravno doprinijeli poštovanju od strane svojih pacijenata. Znamo kakva je plata ljekara i sigurno da ljekari zaslužuju i više i za dopunski rad u privatnim ordinacijama sigurno im ne treba zamjeriti. Oni su samo dio svoje profesionalne aktivnosti ispunili u privatnim ordinacijama.

Predlogom zakona ovaj način dopunskog rada se mijenja. Naravno, imaće pravo da u svojim zdravstvenim ustanovama rade, ali neće imati mogućnosti da rade u onim zdravstvenim ustanovama čiji osnivač nije država.

Naravno, i mnoge rasprave koje su vođene u vezi te novine u ovom predloženom zakonu sigurno jesu dobre i korisne i moguće da ima i dobrih a i loših rješenja, ali vjerujem da još uvijek prije usvajanja ovog zakona treba dobro razmisliti da li stvarno na ovakav način možemo ugroziti pravo bilo kojeg ljekara gdje će raditi. Sigurno da ima prostora da se i to još jednom sagleda. U

svakom slučaju, mi ćemo svako rješenje koje je došlo od Vlade podržati i bićemo spremni u slučaju da treba nešto dopunski mijenjati ponovo reagujemo, ali molio bih sve da još jednom dobro razmislimo šta ćemo uraditi. Jer, ipak zdravstveni sistem tangira svakog građanina. To je sistem koji se tiče svakog građanina i moramo raditi i na zadovoljstvo onih koji rade u zdravstvenom sistemu. Ako nemamo zadovoljnog ljekara, ako nemamo zadovoljnog zdravstvenog radnika, onda u pitanje dovodimo cio sistem. Zahvaljujem na pažnji i izvinite zbog prekoračenja.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, rekli smo da malo duže. Šveđani su izračunali kao obično. Svi ozbiljni narodi računaju pa onda pričaju. Mi prvo pričamo pa tek onda računamo. Da je negdje oko milijardu došlo direktnog priliva u njihovu zemlju kroz ljekare koji su došli sa Balkana. Negdje oko milion i nešto je školovanje jednog ljekara. Podijelite to sa milijardu pa ćete znati koliko je naših najboljih đaka otišlo. Izračunali su da su u plusu od izbjeglica, milijardu samo ljekara. Da ne govorim o inženjerima i svim ostalima koji su otišli. I to je glavna matemarika za sve nas zašto moramo naći načina da im učinimo ostanak lakšim nego odlazak. Sve se igra na matematici ili je lakši ostanak ili odlazak. A odlazak je uvijek težak, izuzetno težak. Izvinite što dijelim sa vama našu zajedničku muku. Ako imate nešto, izvolite.

HALIL DUKOVIĆ:

Hoću da kažem da upravo predloženi zakon ide u tom pravcu, jer se daje i specijalizacija odmah nakon položenog stručnog ispita i slažem se s vama, s tim što uvijek je u svijetu bilo, posebno u medicinskoj struci, da oni najveći stručnjaci idu po svim centrima svijeta. Najbolja stvar kada neka država dobije gotovog ljekara. To je ušteda jer je samo školovanje izuzetno skupo. I ne samo školovanje, nego uloženo od one strane ljekara koliko je tu napora uloženo da bi se sve ove škole završile. Kažem 26 godina intenzivnog učenja da bi neko bio stručnjak u svojoj struci. Možemo sad svi zamisliti koliko je to dio. Zahvaljujem na podršci.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovo su pitanja u kojima postoji državni konsenzus, usuđujem se reći, sve snage bi trebale uprijet i pokušavamo uprijet samo ne vidimo to na isti način.

Koleginice Kalezić, izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ

Zahvaljujem, predsjedniče Skupštine, poštovana Skupštino, gospodine ministre i gospođu Savović i poštovani građani,

Onoliko koliko vrijeme dozvoli pošto je objedinjena rasprava ja ću ukazati na nekoliko stvari kojim bi moglo da se poboljša ovo što je ponudio predlagač, bez obzira što je već poboljšan u odnosu na prethodni vraćen Skupštini. Nastaviću ovo što je započeo kolega Duković. Radi se o članu 98 kojim se /Prekid/ mogućnost da ljekari, u članu kaže „zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik“, koji su sa punim radnim vremenom zaposleni u ustanovi čiji je osnivač država mogu obavljati dopunski rad u drugim, dakle, privatnim ustanovama. Mi smo, kad smo ranije razmatrali predlog ovog zakona, dobili spisak potpisan od preko 220 ljekara protiv ove zabrane. Kasnije je taj spisak nastavljen. Ja ga sada nemam, ali mislim da se radi o izjašnjavanju preko 300 ljekara iz javnih zdravstvenih ustanova. Ja ne mogu da vama predložim da razmislite ponovo, ali mislim da ovo po sebi ima ogromnu težinu s jedne strane i da bi valjalo da se možda odloži ili dopuni rasprava u smislu novih konsultacija u kolektivima.

Međutim, ja ću navesti ovdje jedan primjer ne pominjući ime, jer sam razgovarala sa konkretnim zdravstvenim radnikom, to jest ljekarom, iz jednog grada sa sjevera Crne Gore o primijenjenoj sankciji koja je, Vama je slučaj poznat, bila zaista neprimjerena i koja pošto je dotični ljekar disciplinski kažnjen, dosta nedostojno tretiran pri tome, i sve se završilo time što je dao otkaz ili dala, sad svejedno je pošto nemam ovlašćenje da saopštavam detalje o kome se radi, što je dotični ljekar otišao ili otišla u privatnu zdravstvenu ustanovu. Sada ono što je akcenat, to je rijetka specijalnost, u tom gradu nema specijaliste te specijalnosti i sada ta sirotinja sa sjevera dolazi u Podgoricu. To je učinak te principijelnosti. Ja jesam da se definišu principi u svakoj oblasti i da se principijelno postupa, ali ovdje ako imamo u vidu zaštitu građana, zaštitu zdravlja građana i njihove mogućnosti i finansijske i druge, onda bi trebalo voditi računa o tome, a dodaću još i to da se radi o osobi koja ima skoro 30 godina besprekornog rada priznatog od građana u tom gradu.

Dakle, ako je to jedini primjer, a sumnjam da će biti jedini, on je poražavajući. Već ovaj član pada na tom jednom primjeru.

Drugo, ostalo je da bliže uslove za obavljanje dopunskog rada propisuje Ministarstvo. Mislim da to neće donijeti dobre rezultate. Trebalo je da to do kraja bude definisano zakonom, inače ostaje da se radi za naše i za njihove, ko god bili naši i njihovi u određenoj situaciji.

Htjela sam da ukažem još na jednu mogućnost unapređenja, a to je da je zakon mogao da predvidi potpisivanje Protokola o međusobnom priznavanju licenci u okviru eks Ju prostora,

jer se dolazi u situaciju koja je nejasna. Angažuju se ljekari koji dolaze u Klinički centar Crne Gore, koji su sa vrlo visokim referencama u svojim specijalnostima, a po crnogorskom zakonu nemaju licencu.

Dakle, možda ja nijesam obaviještena da takvi protokoli postoje, ali nijesam našla u zakonu da je to definisano. Dakle, jeste.

Hvala Vam.

Najaviću amandman koji je prvobitno preko poslaničkog kluba DF-a, a pošto nas nije bilo jedno vrijeme ovdje, predat je kolegi Andriji Popoviću. Amandman koji je iniciran od strane roditelja djece sa smetnjama sa sluhom. Radi se o ne velikom broju djece i radi se o tome da su vrlo skupi aparati koje je potrebno češće mijenjati upravo zbog uzrasta i drugih promjena. Amandman će biti upućen, molim vas da imate sluha ukoliko već nije stigao. Potruđiću se da saznam jer nema kolege Popovića danas.

Još bih htjela da naglasim, rečeno mi je u jednom razgovoru od strane osobe zaposlene u specijalnoj psihijatrijskoj ustanovi u Dobroti da budžet koji dobija ta bolnica je veoma ograničen, nedovoljan za jedan kvalitetan odnos generalno prema bolesnicima i u smislu osiguranja, higijene, kvalitetne ishrane i ostalog. Međutim, postoji konkretna stvar koju ovaj zakon nije osigurao, a to je - u članu 132 navodi se da se upućuje na pomoć organa državne uprave nadležne za unutrašnje poslove u onim slučajevima kada se vrši smještaj pacijenta bez njegovog pristanka, radi se o težim slučajevima, ali nigdje se ne navodi iz kog budžeta se to radi. Iz bolnice saopštavaju da su oni primorani da to plate, jer budžet Ministarstva unutrašnjih poslova ne poznaje takve stavke. Da ne bi prosto ispalo da se život negdje zagubi između dva zakona ili između dva budžeta, molim vas da se to usaglasi i da se još kroz ovaj budžet koji ćemo tokom decembra razmatrati to predvidi.

Htjela sam da ukažem još na jednu stvar generalno, a to je da Zakon o zdravstvenom osiguranju nije predvidio osnovni princip, a to je da se pravo osiguranika poveže sa pravom izbora institucije u kojoj će se liječiti. Dakle, to može da bude privatna zdravstvena institucija u Crnoj Gori ili van Crne Gore u okviru cjenovnika koji postoji u Fondu zdravstva. Mi ne raspolažemo svojim novcem. Ako za neku operaciju građanin pretpostavimo ima predviđenih 1000 evra u državnoj ustanovi Crne Gore i ne može nigdje drugo da ode sa uputom, njemu treba omogućiti da tih 1000 evra može da iskoristi bilo gdje.

Dakle, osnovni princip nije zadovoljen. Upućujem da su Slovenci to riješili još prije 20 godina. Prvo su išli sa stomatološkom zaštitom a poslije i sa ostalima. Dakle, jednostavno se zakidaju prava osiguranika na takav način i na kraju krajeva ne obezbjeđuje konkurentnost.

Ja ću da vam ukažem još na dvije stvari, vrlo su osjetljive, lako dokazive. Ja sam se za jednu stvar obratila direktoru Fonda zdravstva, još nijesam dobila odgovor. Radi se o tome da je građaninu rečeno da ne može biti operisan zbog stadijuma bolesti o kojoj se radi, porodica se nije s tim pomirila, on je operisan van Crne Gore i od intervencije je proteklo više od dvije godine. Obratili su se Fondu za refundaciju, nijesu je dobili. Neću sada govoriti imena dok dobijem odgovor iz Fonda zdravstva, a onda ću se obratiti prvo vama.

Drugi slučaj je još teži jer se radilo o jako mladoj osobi, starijem adolescentu, djevojčici koja je dobila pogrešnu dijagnozu. Roditelji su je odveli van Crne Gore i ispostavilo se da nije diskus hernija, kako su ovdje rekli, i nije preduzeto ništa već da se radi o tumoru na kičmenom stubu koji je operisan na jednoj neurohirurškoj klinici. Roditelji su platili cijelu operaciju, obratili se Fondu zdravstvu i odbijeni su za refundaciju. Nemam ovlaštenje, razgovarala sam s roditeljima, slučajno je došlo do tog razgovora ljetos na Durmitoru. Sada je to odrasla osoba, dakle ne može se pominjati. Problem je takav, roditelji se nijesu odlučili na tužbu, ali ona može da uslijedi. Otvara se veliki proces pitanja odgovornosti ljekara, pitanja odgovornosti Fonda i odgovornosti Ministarstva. Dokumentacija svakako stoji. Ovo nijesu jedina dva slučaja u Crnoj Gori. Mislim da Ministarstvo treba da označi ljude ili komisiju koja će se baviti ovakvim slučajevima. Jer, do javnosti je došlo, što je vrlo uznemirujuće, da jedan broj građana Crne Gore vrlo jednostavno ode u inostranstvo, završi različite poslove oko svog zdravlja ili zdravlja svog bližnjeg i naknadno dobije refundaciju. Takve stvari ne bi trebalo da se događaju. Nadam se da će se povesti računa da se ne pravi diskriminacija u ljudskoj mucu. Toliko.

Koliko sam pretjerala, predsjedniče?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nijeste. Ne morate me otkrivati. Hvala Vam.

Kolega Izet Bralić, SDP. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Hvala, predsjedniče Parlamenta.

Uvaženi ministre sa saradnicom, poštovani građani,

Pred nama su dva zakona o kojima smo obavili u nekoliko navrata, u prethodnoj godini, raspravu. Vjerujem da su se građani naslušali ove teme i da je to i situacija na terenu aktuelizovala i da imamo dosta problema u oblasti zdravstvenog sistema.

Ova dva zakona svakako da bi trebalo da neke od tih problema eliminišu i regulišu. Na samom početku, u objedinjenoj raspravi, želim da kažem nešto o Zakonu o zdravstvenoj zaštiti. Mislim da se više pažnje posvetilo i prirodno je zbog toga što smo krenuli u ovu priču ranije o Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zdravstvenom osiguranju je uslijedio nešto kasnije, pa zbog toga moguće da ima više primjedbi na taj zakon.

Što se tiče Zakona o zdravstvenoj zaštiti, mislim da su ključne primjedbe, makar one koje je Socijaldemokratska partija imala u prethodnom periodu, eliminisane i pokazali su se naši zahtjevi sasvim opravdani, vezano za organizaciju zdravstvenih mreža, zdravstveni centar, vezano za naš zahtjev oko specijalizacija, izbor direktora. Takođe su uvaženi neki amandmani i kolega iz ostalih poslaničkih klubova.

Ono što mislim da i dalje postoji kao predmet polemika jeste dopunski rad. Tu mi negdje, kao i kolegi koji 27 godina radi u ovoj oblasti, fali malo oštine i bistrine u toj oblasti. Mislim da smo negdje blizu tog dobrog rješenja, ali fali nešto. Moguće da ćemo u ovom periodu naći nekakvo dobro rješenje. Da ne spominjem sve ono što su kolege prije i što smo mnogo puta ponovili u prethodnom periodu, sve to što se odnosi na položaj zdravstvenog radnika u cjelini, bilo da se radi o ljekarima, medicinskom ili nemedicinskom osoblju. Mislim da tu ima dosta toga što bi trebalo popraviti prije nego donesemo konačno rješenje i odluku o ovom zakonu.

Dvije primjedbe koje želim da uputim i moguće kao ideju da se možda u toj oblasti donesu neka zakonska rješenja. Prva se odnosi na one koji su završili visoku medicinsku školu, da ovaj zakon u najmanju ruku ne prepoznaje na valjan način taj kadar u državi i da imamo situacije da u zdravstvenim ustanovama gdje konkuriše neko ko je završio srednju medicinsku školu, pa makar i vanredno završio, ima prednost u prijemu u odnosu na nekoga ko je završio visoku medicinsku školu. Prilikom otvaranja tog koncepta koji je trebalo da upodobi naš zdravstveni sistem s zdravstvenim sistemom zemalja Evropske unije imali smo ideju da inkorporiramo sve te koji su dobili i da otvorimo još jedan nivo u zdravstvenom sistemu u Crnoj Gori. Nažalost, to ovaj zakon ne prepoznaje. To su ljudi koji su jednostavno neprepoznati i ostavljeni na milost i nemilost direktorima zdravstvenih ustanova. Takođe, želim da ukažem na negativnost koncepta koji je trenutno na snazi što se tiče hitne medicinske pomoći. Dobar dio negativne percepcije prema zdravstvenom sistemu stvara se na vratima hitnih medicinskih ustanova koje su izdvojene iz zdravstvenih ustanova i ostavljene da funkcionišu na način tako da siguran sam da direktor hitne medicinske pomoći ne zna gdje mu se nalazi pola zdravstvenih ustanova i pola hitnih pomoći u Crnoj Gori.

Drugo, postoji niz problema koji su posljedica toga, tako da se ne zna da li će voziti auto hitne medicinske pomoći ili doma zdravlja ili bolničko, pa je u obavezi neko da preveze do bolnice, a onda bolnica nema obavezu prema tome bolesniku i čitav galimatijas problema koji je proizašao iz ovako nejasne pozicije hitne medicinske pomoći.

Da se osvrnem na Zakon o zdravstvenom osiguranju. Tu imamo nekoliko novina i krenuću redom. Prva značajnija novina gdje je posebno posvećena pažnja zdravstvenoj zaštiti osiguranih lica u inostranstvu. Na dobar način je ovaj zakon to pokušao riješiti, zbog toga što imamo po prvi put jasna pravila da osigurana lica koja država Crna Gora uputi na rad u inostranstvo, na školovanje ili na edukaciju imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i njihove porodice koje borave sa njima ukoliko borave duže od šest mjeseci, što je veoma značajno s aspekta zdravstvenih radnika koji dobar dio specijalizacije i školovanja obavljaju van Crne Gore. Izuzev radiologije i par specijalizacija, još uvijek postdiplomske studije na medicini obavljaju se većinom van Crne Gore. Tako da i oni spadaju u tu grupu. Ukoliko je kraći boravak od šest mjeseci, oni imaju pravo na hitnu medicinsku pomoć. To je nešto što je po prvi put regulisano ovim zakonom.

Takođe, pravo na naknade za vrijeme bolovanja, ovde imamo niz novina koje su na dobar način regulisane. Želim da istaknem spremnost ministra da prihvati i amandmane i mišljenja Socijaldemokratske partije, gdje smo reagovali na mogućnost da se ženama, trudnicama obezbijedi refundacija sredstava od prvog dana bolovanja, a ne kako je ranije bilo predviđeno da to bude nakon dva mjeseca, da se žena trudnica u periodu kad je najosjetljivija prepusti poslodavcima na milost i nemilost da li će uplaćivati ili neće uplaćivati cjelokupan iznos predviđenog ličnog dohotka.

Ono što je posebnu pažnju Socijaldemokratske partije izazvalo jeste dopunsko osiguranje. Tu imamo dosta dileme, pogotovo što je predviđeno da ugovor sa osiguranikom potpisuje Fond zdravstva i osiguravajuće društvo, da nijesu precizirani uslovi pod kojima može da se potpiše takav ugovor. Čak imamo nekoliko nelogičnosti. Recimo u jednom članu stoji da se ugovor može raskinuti između osiguranika fonda ili osiguravajućeg društva tek nakon 12 mjeseci. U drugom stoji predugačak rok, po nama u Socijaldemokratskoj partiji, za raskid ugovora. U trećem članu opet stoji da je za to potrebno 60 dana, tako da su u koliziji pojedini članovi sa samim sobom. Smatramo da ni prosječan građanin Crne Gore trenutno nije finansijski sposoban za ovakav jedan zakon i pored toga što smatramo da treba da zakonodavstvo prilagodimo i ekonomskim promjenama i evropskom putu, smatramo da ovo nije na najbolji način izvedeno i do kraja. Zato imamo određenu rezervu.

Nešto što smo mi predložili amandmansi jeste vezano za izbor direktora ustanova i svih onih sistema koji značajno utiču na zdravstveni sistem. Nadam se da će biti volje za to. Mi smo to smjestili u kontekst Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Moguće da je bilo prostora da to bude i u Zakonu o zdravstvenom osiguranju, ali prije mislim, jer Zakon o zdravstvenom osiguranju tangira način izbora, pa stoji tamo da određene direktore bira upravni odbor, a da ih predlaže Vlada, ali mislim da je to mjesto u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti.

Mi ćemo u zavisnosti od amandmana koje imamo i od prihvatanja donijeti odluku konačno o podršci jednom i drugom zakonu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Braliću.

Kolega Srđan Milić, pa kolega Srđan Perić, iz SNP-a i Pozitivne.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Uvijek je zadovoljstvo slušati ljude koji su iz struke kad se bave pitanjima na stručan način i zbog toga nijesam reagovao. Mislim da ubuduće moramo samo taj redosljed klubova ispoštovati po broju poslanika. Malo sam se bavio time. Vi znate da sam ja u matematici dobar. Možda nijesam u politici toliko dobar, ali u politici jesam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Tu smo obratno Vi i ja.

SRĐAN MILIĆ:

Da. Vjerovatno bila bi dobra kombinacija da smo dobri i u matematici i u politici, je li tako? Ali vrijeme nosi svoje pa ćemo vidjeti šta će biti u narednom periodu. 21. ćemo znati hoćemo li biti dobri u matematici i politici ili nećemo, jer je to prilika da saberemo svi zajedno ovo što je gospodin Džavid Šabović odavno sabrao, možda čak i prije nego neki u opoziciji vezano za budućnost Crne Gore. Izvjavam se što Vas pominjem u vrlo negativnom kontekstu oko ovoga svega.

Gospodine ministre, imali smo priliku da već raspravljamo oko svega ovoga. Dosta stvari smo se složili. Po našem mišljenju, za jedan dio stvari koji smo iz SNP-a predložili u interesu građana Crne Gore, a vi se slažete da je to u interesu građana nijesmo našli model kako bismo

to trebali da uradimo. Evo prilike poslije toliko vremena da nađemo modele u odnosu na amandane koji su u skupštinskoj proceduri. Vi znate da i u razgovoru koji ste imali u klubu poslanika SNP-a ni jednom riječju nijesmo doveli u pitanje potrebu promjena zajedničkog rada na poboljšanju zdravstvenog sistema u Crnoj Gori i želje da svi zajedno osjetimo stepen odgovornosti vezano za ključni sistem ako govorimo o budućnosti Crne Gore. Ključ sigurno nije ni NATO, niti Evropska unija, nego da li imamo zdravo stanovništvo ili nemamo i šta smo uradili za to zdravo stanovništvo.

Takođe, imamo u odnosu na onaj prethodni period i takozvani Izvještaj o progresu evropske komisije, gdje se kaže da Crna Gora prvenstveno treba da uradi više na unapređenju promocije zdravstva, prevencije i postigne održivi napredak u oblasti sigurnosti pacijenata i kvaliteta zdravstvene zaštite. Poruka svima nama. O tome šta treba da radimo i poruka ustvari svima onima koji trebaju da shvate da je ovo mjesto i jedino mjesto gdje možemo kada govorimo o zdravstvenoj zaštiti učiniti napredak. Ne možemo pozivima, telefonom i prijateljskim vezama koje smo izgradili da se ubjeđujemo oko toga treba li ili ne treba dopunski rad na drugačiji način definisati. A oko telefona, vidim da me gledate pa neću dalje da nastavim oko svega toga što sam mislio da progovorim.

Takođe, imamo u ovom Izvještaju Evropske komisije jasno da promocija javnog zdravlja kada su u pitanju prevencije bolesti i sprovođenje elektronskog zdravstvenog sistema i dalje nijesu dovoljne. Ja se izvinjavam što ne pričam oko zakona. Mislim da smo se ispričali dosta oko svega toga, ali ovo je novi elemenat koji moramo da uključimo u ovu priču ako ćemo da budemo ozbiljni oko problematike zdravstvenog sistema. Crna Gora treba da obezbijedi održivo finansiranje kada su u pitanju službe za HIV i sidu i ojača kapacitete za psihosocijalnu podršku pacijentima sa hroničnim bolestima. Crna Gora mora više da radi na implementaciji nacionalne strategije za prevenciju zloupotrebe droga posebno među mladima. Otvoren je novi Zavod za transfuziju krvi, ali još nije u potpunosti operativan. Potrebno je raditi na promovisanju dobrovoljnog davanja krvi. Tu imam moralno pravo kao dobrovoljni davalac da iskoristim i ovu govornicu sada da pozovem sve u Crnoj Gori da je to u stvari nešto najljepše što čovjek može da uradi. Da pomogne onome koga ne zna, a zna da mu je potrebna pomoć, da pomogne onome ko ne zna za vas, ali vi mu činite da život traje. Zbog toga čini mi se da i Skupština Crne Gore već se uključivala i prije u ove akcije i mora dati svoj doprinos u dijelu promovisanja onoga što treba da bude stvarno dobrovoljno davanje krvi.

Bolje sprovođenje Zakona o zaštiti pacijenata kada je u pitanju prekogranična zdravstvena zaštita, po pitanju zdravstvene nejednakosti sprovode se aktivnosti na informisanju

romske populacije o njihovim pravima na zdravstvenu zaštitu u svim ustanovama i tako dalje. Ministre, mi smo govorili o ovim amandmanima, govorili smo oko svega onoga što treba raditi u budućnosti, govorio sam Vam o onome što mislim da je šansa Crne Gore, a to je taj zdravstveni turizam. Ne mislim da je šansa na ovaj način kako je riješeno oko Instituta "Simo Milošević" i nadam se da nije riješeno.

Koristim priliku, predsjedniče Parlamenta, da podsjetim da taj SNP eto uspio je zajedno sa kolegama koji su glasali, i zahvaljujem se tim kolegama, da obezbijedimo da krivična djela iz procesa organizovanog kriminala, korupcije, ali i privatizacije ne zastarijevaju. To je jasno definisano u Krivičnom zakonu. Nama treba održivi zdravstveni sistem, ali nam treba i promovisanje zdravstvenog turizma. Ponovo govorim, ko god uđe iz Slovenije u Hrvatsku, iz Italije u Sloveniju sačekaju ga veliki bilbordi o tome gdje se nude zdravstvene usluge i te zdravstvene usluge su jeftinije nego što mogu da dobiju u Italiji ili bilo kojoj drugoj evropskoj zemlji. Mi imamo znanje, imamo mogućnost da te kapacitete učinimo snažnijim i imamo tržište.

Gospodine ministre, evo jedan mali detalj, da nešto zajedno uradimo nas dvojica. Lijek Roxera od 20mg u Srbiji košta 997 dinara ili 8,30€. Isti lijek, iste sadržine od istog proizvođača u Crnoj Gori košta 16,00€. 8,30 - 16,00€. Lijek Pradax 60x150 mg u Srbiji košta da ne čitam dinare, možda nekome izazove neka ružna sjećanja na te dinara, 40 evra, isti lijek, iste sadržine, istog proizvođača u Crnoj Gori košta 90 evra. 40 - 90. Hrana za bebe Bebelak 1 od 400 ml u Srbiji košta 5,30 evra. Ista hrana ista sadržina, isti proizvođač u Crnoj Gori on košta 7 evra i 10. Izborili smo se i zajedno kad smo glasali o Zakonu o PDV-u i svemu ostalome da se oprema za bebe, hrana za bebe i sve ostalo bude oslobođeno PDV-a, odnosno nađemo model kako će biti dostupni. Ali ne želim da nam neko skida ovđe kajmak, ne želim da ova Skupština ostane nijema na apotekarsku mafiju koja postoji u Crnoj Gori. Kako ih nije sramota. Kako nije sramota nekoga da sto posto zarađuje u odnosu na ono što zarađuje već neko u zemlji regiona? To je, ministre, problem. Kao što je i ovo problem što je govorila gospođa Kalezić. 'Ajmo zajedno nešto da rješavamo. Pa ako su nam plate duplo veće nego bilo đe u regionu, pa ajde mogu da shvatim, pa evo prošlo je. Ali, u ovoj situaciji kada ovo treba ljudima i kada ova država treba da pokaže da smo država socijalne pravde i svega ostalog smo zapisali u Ustavu, pa ajmo odmah da reagujemo. Da vidimo na koji način se formira ta cijena, 'ajmo da vidimo koliko su platili porez, da ne dozvolimo da ovdje imamo nekoga ko zarađuje na ljudskoj mucu.

Hvala vam velika.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Periću, izvolite.

Da se pripremi kolega Popović.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Mi smo o ova dva zakona već imali raspravu i moram naglasiti u ovom dijelu da je ministar Šegrt sa gospođom Savović pokazao zaista veliku dozu kooperativnosti i da je nekoliko amandmana koji su, po našem mišljenju vrlo značajni i prihvaćeno. S obzirom da smo već imali raspravu na ovu temu, može biti sada fokusirano i na ono što je možda veća tačka interesovanja. Nekoliko kolega je pomenulo taj dio, a on je za nas od ključnog značaja. To je član 98, koji se odnosi na dopunski rad ljekara, koji po predloženom rješenju ne mogu ostvariti u privatnim ustanovama, već isključivo u državnim. U tom smislu mi smo to predloženo rješenje kritikovali u više navrata ne iz razloga loše namjere, nego upravo iz razloga konačne posljedice tog rješenja što ono može da proizvede. U konačnom, to može da znači da bolji ljekar može poći vođen profitom u privatnu ustanovu i da u državnom sektoru izgubimo bolje ljekare. U tom smislu mi jesmo podnijeli amandman kolega Tuponja i ja ispred Pozitivne Crne Gore, amandman kojim se taj član 98 mijenja na način da se dozvoljava ljekarima da po prethodnom odobrenju rukovodioca svoje ustanove može raditi u privatnom sektoru. Naravno, uz dodatni monitoring i transparentnost u tom procesu. I taj amandman jeste ključan za nas. Ukoliko je on prihvatljiv za vas, ukoliko on može postati dio zakona, Pozitivna Crna Gora će podržati ovaj zakon. U suprotnom, neće. Cijenim da je to jako dobro rješenje i za ljekare i za sistem i da nudimo konkretno rješenje koje izlazi iz jedne situacije gdje čini mi se da svi imamo problem.

Takođe, ovdje zaista želim da pozdravim spremnost koju ste pokazali o uvođenju javnog konkursa u dijelu izbora za direktore zdravstvenih ustanova da se prihvati amandman i to je sada sastavni dio zakona u ovoj proceduri. Ostaje samo naša dilema koja možda nije od tolikog suštinskog značaja, ali nije ni nebitna odnosi se na dio koji se tiče sastava u odborima direktora zdravstvenih ustanova. Znamo da od sedam članova većinu čine osnivači i to nije sporno. Ali, negdje implicite se čita da tu treba da bude predstavnik sindikata prisutan ali ga nemamo lociranog. U tom smislu ne bi bilo loše da to imamo kao zakonsko rješenje i to jesu najfinija podešavanja zakona.

Fokusirao bih se na Zakon o zdravstvenom osiguranju. Cijenim da bismo imali u svakom slučaju premošćena i bolja rješenja u odnosu na ona koja smo imali da bi ovaj tekst zakona sa rješenjima koja smo ponudili koja su dijelom prihvaćena činio jedan održivi i skladan sistem koji takođe u budućnosti treba prilagođavati. U svakom slučaju, bio bi održiv sistem.

Kada je riječ o Predlogu zakona o zdravstvenom osiguranju, teško je nositi se sa onim što imamo kao nasljeđe koje je dobro nasljeđe, da je zdravstvo besplatno i da je apsolutno najveći stepen zdravstvene zaštite dostupan građanima. Međutim, u realnosti to nije tako. Najjednostavniji je taj što Crna Gora po glavi stanovnika po najnovijem budžetu za 2016. godinu bi izdvajala 292 eura po stanovniku, dok recimo to u Hrvatskoj je 770 eura, u Sloveniji 1.250 ili u Njemačkoj 3.500 eura. Prosto je nemoguće imati isti stepen zaštite. Ali, jeste moguće ono što imamo u ovom trenutku kao problem da se premosti da imamo makar efikasne procedure kako da svaki građanin istrpi u primarnom i sekundarnom sektoru zdravstvene zaštite ono što može Crna Gora da ponudi i kako da optimizujemo sistem da najteži bolesnici zaista mogu imati liječenje u inostranstvu. U tom smislu, ono što je za nas od velike važnosti jeste da se odredba člana 37 koja se odnosi na takozvane doznake, gdje je sada rok spušten na 10 dana da se doznake moraju dostavljati, odnosno da se o njima mora razmatrati, taj rok se mora produžiti na 30 dana. Evo ako je stvar nekog kompromisa, mogao bi taj rok u nekom dijelu da se ublaži. Šta ćemo imati sa rokom od deset dana ako neko ko ima upalu pluća, ako on nije završio sa terapijom a ponovo mora da se javlja ljekaru, to će značiti dodatne komisije, to će značiti /Prekid/ u smislu angažovanja tih ljekara i pono ćemo imati problem da ćemo imati i gužve i da će koštati više sistem. U suštini, osnažićemo prava radnika, jer ipak priznaćete 10 dana bolovanja po jednoj pojednostavljenoj doznaci ipak nije dovoljno.

Naredna stvar koja je isto jako važna da Upravni odbor Fonda zdravstva ima sedam članova. Naravno, broj ne znači ništa, ali četiri člana predlaže Ministarstvo zdravlja. U tom smislu trebalo bi razmisliti da umjesto jednog člana kojeg predlaže ljekarska farmaceutska ili stomatološka komora po sistemu rotacije ima dva člana da bi se ipak uspostavio bolji balans. I naravno u dijelu koji se odnosi na član 101 koji se odnosi na dopunsko osiguranje, pošto je napravljena cijela fama oko dopunskog osiguranja, ona već postoji u zakonskim rješenjima i vladajuća koalicija već je usvojila u prethodnom periodu dopunsko osiguranje, ali on nije primjenjivan. I u članu 101 na kraju u završnim odredbama se kaže da se jedan samo član u 73 odnosi na to da se zakon primjenjuje od 1. januara 2017. godine.

Predlog je da se sve ono što se odnosi na dopunsko osiguranje pomjeri u primjeni možda za prvi januar 2017. godine, jer je moje pitanje za Vas veoma direktno. Da li smo mi

informaciono osposobljeni da sprovedemo taj sistem od 1. januara 2016. godine? Prema informacijama koje ja imam nijesmo, ali volio bih da čujem Vaš odgovor. Važno je da se ovom temom problematizuju dvije stvari. Znači, Pozitivna je više puta insisitrala i nakon kašnjenje od tri, četiri godine donešena uredba o kriterijumima za određivanje maksimalne cijene lijeka. To je u julu donešeno na Vladi, ali se i dalje ne primjenjuje. Primjena te uredbe bi peglala anomalije koje je pominjao kolega Milić. Veoma je bitno da se prispita ugovor o odlaganju medicinskog otpada. Radi se o nečemu što je apsolutno monopolski položaj jedne firme, gdje u periodu preko deceniju jedna firma naplaćuje odlaganje medicinskog otpada, radi se o značajnim sredstvima. Sa jedne strane, govorimo o tome da nam fale sredstva za tretman za najteže bolesti, a, s druge strane, imamo ugovor, ako je moja informacija dobra, svakako nije za vrijeme Vašeg mandata.

Završio bih time da u dijelu Zakona o zdravstvenom osiguranju treba da razmišljamo kako da više ulažemo u zdravstvenu infrastrukturu. Ulaganjem u zdravstvenu infrastrukturu jačamo prevenciju, to znate mnogo bolje od mene, a ako bi Crna Gora bila u stanju da kao u Sloveniji svaki stanovnik ima ultrazvuk abdomena ili grudnog koša, dijagnostika bi bila na značajno većem nivou i zdravstveni sistem bi bio mnogo manje opterećen troškovima koje nose tretmani najtežih bolesti. Na taj način ne samo što jačamo infrastrukturu, nego jačamo i ukupnu zdravstvenu sliku nacije. Da bi to mogli nekako da sprovedemo, potrebno je iskoračenje u tom dijelu. Zakon o zdravstvenom osiguranju ovakav kakav jeste ne škodi tome, ali imao sam potrebu da naglasim. Time zaključujem, od posebnog značaja za nas jeste odredba koja se odnosi, vraćam se na Zakon o zdravstvenoj zaštiti, na dopunski rad ljekara. Ukoliko bi bio prihvatljiv naš amandman, ovaj zakon o zdravstvenoj zaštiti bi bio prihvatljiv i za nas, uz naravno prethodno prihvaćene amandmane. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Kolega Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore, crnogorske dijaspore, poštovani predstavnici Vlade,

Kako se radi o objedinjenoj raspravi o dva prijedloga zakona o zdravstvenoj zaštiti i o osiguranju o tome smo više puta govorili. Ja ću prvo reći da u datim okolnostima crnogorske

zdravstvene institucije sa naslijeđenom organizacionom strukturom i načinom rada iz ranijeg perioda, te postavljenim rigidnim okvirima teško mogu same da se reorganizuju kako bi obezbijedile pružanje adekvatne njege. Neefikasnost je uvijek rizik a može biti izvor neracionalnost u upotrebi resursa.

Crna Gora se trenutno suočava sa takvim izazovima. Indikatori zdravstvenog stanja stanovništva su relativno niski u poređenju sa drugim zemljama, što zahtijeva fundamentalne izmjene u načinu organizacije pružanja zdravstvenih usluga, te podrazumijeva sveobuhvatnu transformaciju načina kako osnivači, menadžeri, stručnjaci i svakako pacijenti se odnose prema zdravstvenom sistemu.

Reći ću nešto o čemu sam govorio na Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje prije par dana. Vi nijeste bili prisutni. Dakle, tražim od Vas odgovor. Kao što je poznato, Fond za zdravstveno osiguranje je raskinuo ugovor o snadbijevanju lijekovima osiguranika preko privatnih apoteka. Dakle, crnogorski građani, odnosno građanke su jedini u regionu koji više nemaju taj benefit, a imali su ga osam mjeseci. Sa tim su postignuti brojni pozitivni efekti. Bez dileme nadam se da ćete preispitati sve to. Naročito je začuđujuće da je direktor Fonda dr Kenan Hrapović bio protiv toga da se raskine ugovor sa privatnim apotekama.

Dalje, tiče se amandmana koje je Liberalna partija podnijela na Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju.

Prvi amandman koji je ranije predlagač prihvatio glasi - Fond refundira poslodavcu isplaćenu naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad zbog održavanja trudnoće, liječenja prijetjećeg abortusa do iznosa koji ne može biti veći od dvije prosječne zarade zaposlenog u Crnoj Gori u prethodnoj godini po podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike.

Da podsjetim, predlog Vlade je bio da se poslodavcima refundira isplaćena naknada zarade samo do iznosa jedne prosječne zarade. Ja Vam zahvaljujem što ste imali sluha da se taj amandman prihvati. Liberalna partija ga je radila u saradnji sa 15 nevladinih organizacija.

Drugo, tiče se amandmana Liberalne partije koji su podnijeti kasnije, dva, đe Vi začuđujuće nijeste imali sluha da se ti amandmani prihvate. Mislim da je poslanica Kalezić o tome ranije govorila. Tiče se lica sa invaliditetom - Lice sa invaliditetom je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno ili senzorno oštećenje od najmanje 50% utvrđeno jedinstvenom listom oštećenja. Da li je neka osoba invalidno lice ne određuje stepen invaliditeta, već činjenica da je ta osoba stvarno lice sa invaliditetom. Ovdje se radi o slušno oštećenim osobama, jer kod njih koristi se previsok procenata oštećenja od čak 95%, kojim se oni

svrstavaju u /Prekid/ invalidnih lica. Oni su jedna od najugroženijih grupa sa najviše barijera u društvu, pa je oštećenje od 50% nužno.

Drugi amandman se tiče takođe slušno oštećenih osoba. Nadam se da ćete preispitati vaš stav. Dakle, amandman 2 koji ću i kasnije na plenumu obrazložiti - Poslije stava 2 dodaje se novi koji glasi: Fond je dužan da licima koji imaju oštećenje sluha u korišćenju prava iz člana 2 obezbijedi: 1. operaciju ugradnje implanta; 2. zamjenu spoljne jedinice poslije isteka garancije; 3. refundaciju baterija; 4. posredovanje između pacijenta i distributera.

Obrazloženje - ostvarivanje prava iz ovog člana su veoma važna za ova lica, za njihovu samostalnost, pokretljivost i brže uključivanje u društvene tokove. Svaka slušno oštećena osoba zaslužuje da joj se obezbijedi pomagalo koje će joj olakšati život. Zato je važno da pri donošenju ovih odluka ova lica budu uključena u javnost rada. Tako su tačke ovog člana vezane za Pravilnik o medicinsko-tehničkim pomagalima u kome ne postoji kohlearni implant kao pomagalo već samo slušni aparat. Obično slušni aparat ne može pomoći kod teških oštećenja i za to ORL ljekari predlažu operaciju. Ove operacije se izvode samo do 18 godina starosti iako je invaliditet ovih lica trajan, pa je aktuelna zakonska odluka diskriminatorna i nehumana zbog čega i predlažem izmjene. O ovome će još biti riječi.

Sad ću, predsjedniče, završiti sa još jednim pitanjem koje je veoma važno za crnogorsko zdravlje, za crnogorske građane, za crnogorsku državu. Tiče se izgradnje opšte bolnice u Podgorici. Mislimo da je to jedan od najneophodnijih projekata koji se mora sprovesti. Da podsjetim, čini mi se da je tadašnja bolnica opšta u Podgorici prevedena u Kliničko-bolnički centar 1974. godine. Time su veoma oštećeni pacijenti, građani i građanke Podgorice kojih ima sada više od trećine na nivou Crne Gore, ima ih nešto od 230 hiljada, ali oštećeni su i stanovnici sa sjevera i stanovnici sa juga. Mora se razmišljati o tome. To je možda u ovom trenutku najvažniji projekat za Crnu Goru. Ne može ostati ovakvo stanje, a znam da će trebati godine da se opšta bolnica u Podgorici sagradi.

Zahvaljujem. Izvinite zbog prekoračenja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ne, ne, svi rade zato što imamo dvije tačke. Ja mislim bolnica u Kotoru, bolnica u zemlji u koju dolazi milion turista, a od toga je Boka kotorska koncentracija najluksuznijih turista ako mogu tako reći i kao avio destinacija, i kao jahtinih destinacija i kao kruzer destinacija. Ta bolnica ima puno stranih pacijenata ljeti, a njihova zdravstvena osiguranja će ako ta bolnica ne bude u pravom stanju, jer je najbliža svakom akcidentu, vjerovatno vremenom početi otkazivati

osiguranja zdravstvena u našem sistemu. Tako da tu bolnicu moramo dići, ako se hoćemo baviti turizmom, do nivoa da bude prihvatljiva za sistem zdravstvenog osiguranja onih koji ih stvarno osiguravaju, koji imaju troškove po tom osnovu. Znači radi se samo preko kruzing brodova oko 350 hiljada ljudi uđe u zaliv, plus sve ostalo, dolazimo do ogromnih cifri na bolnicu koja je u gorem stanju nego prije 20 godina. Neću reći gorem, ali jesu u težem stanju. Ali, i to moramo uzeti u vidu kolega Popović i ja, jer je ne samo interes regiona nego interes turizma u Crnoj Gori vrlo velik da se ta bolnica digne na nivo primjerne.

Imamo još nekoliko kolega koji će učestvovati u raspravi. Završili su predstavnici klubova. Kolega Nišavić, a priprema se koleginica Maida Bešlić i još koleginica Jonica za veliko finale. Izvolite.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedniče.

Poštovani ministre, poštovana gospođo Savović, poštovani građani,

Danas ponovo raspravljamo o Predlogu zakona o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju, svakako u cilju da se unaprijede standardi liječenja, da se unaprijedi zdravstvena zaštita, a prije svega preduslov je i poboljšanje standarda zaposlenih. Na tekst zakona, čuli smo ministra, podnijeto je preko 70 amandmana. Od toga je usvojeno više od pola, što znači koliko ovaj predlog zakona znači za građane Crne Gore, a i svakako ima drugu osobinu zato što su pojedini članovi zakona su donijeti dosta neprecizno, dosta u nekim neodređenim formulacijama tipa može, biće itd, a ne u nekim preciznim zakonskim opredjeljenjima. Tako da je i nakon usvajanja određenih amandmana ostalo mnogo članova koji nisu precizni, koji unose nedoumicu u sami zakon.

Osvrnuo bih se ukratko na nekoliko članova. Nadam se da ćete mi dozvoliti prekoračenje vremena.

Ja ću početi od člana 5 gdje se kaže da su građani jednaki pri ostvarivanju zdravstvene zaštite bez obzira na imovino stanje, a što se kosi sa članom 67, gdje se kaže da građani mogu da imaju posebni vid zdravstvene zaštite, sa tim da taj vid moraju platiti. Znači, direktno su diskriminirani građani slabijeg imovinskog stanja.

Osvrnuću se ukratko i na član 39, đe kaže da je opšta bolnica, mada mislim da je ovaj amandman prihvaćen, obavezna da obezbijedi uslove za zbrinjavanje akutnih zaraznih bolesti i akutnih stanja u psihijatriji. Mislim da to do sad nije bio slučaj. Ne znam kako će se to, ovdje treba umjesto obaveza staviti "mora obezbijediti", ako to već zakon predlaže, a ne "može".

Osvrnuću se na standard zdravstvenih radnika, odnosno na član 90 gdje se reguliše dopunski rad. Čuli smo dosta komentara od strane kolega. Mislim da tu treba biti dosta oprezan, dosta obazriv. Ovih dana se desilo ne samo jedan slučaj u Bijelom Polju, što je koleginja Kalezić napomenula, nego više slučajeva u Nikšiću, u Beranama, gdje su suspendovani ljekari specijalisti zbog nelegalnog rada u privatnim ordinacijama. Čini mi se da je time upućena jedna poruka da je država spremna da se bori i na takav način protiv nelegalnog rada. Poruka da se i ovo zakonsko predloženo zakonsko rješenje mora usvojiti. Mislim da je to mač sa dvije oštrice, da su građani kako Bijelog Polja tako Nikšića i Berana, uskraćeni, a posebno Bijelog Polja za jednu izuzetno sposobnu stručnu doktorku koja je jedina u toj oblasti na sjeveru Crne Gore endokrinolog. Zbog tog stanja će morati da putuju za Podgoricu. Vi znate kolike troškove to sve izaziva.

Htio sam malo o kaznenim mjerama. Navodite tamo u zakonu da će se kazniti svako lice koje se bavi alternativnom medicinom, a u prethodnim članovima navodite da se alternativna medicina može koristiti kao metod liječenja, pa me interesuje vaš stav da li ovdje ovim zakonom uvodimo stvarno alternativnu medicinu liječenja, ili nekad može a nekad ne može, zavisno i od metode liječenja i od stava Ministarstva zdravlja.

Što se tiče specijalizacija, s jedne strane dobro je što ste dali mogućnost da ljekar poslije obavljenog radnog staža može da izabere specijalizaciju, odnosno da dobije specijalizaciju, a, s druge strane, mislim da ste zakinuli tog zdravstvenog radnika za jedno veliko iskustvo. Mi stari ljekari znamo šta znači raditi, do sad je bilo raditi kao izabrani ljekar i kao ljekar opšte prakse dvije godine, pa tek onda pravo na konkurs za specijalizaciju. Mislim da je ovakvo davanje specijalizacije nakon položenog stručnog ispita mač sa dvije oštrice. Uskrtiće se ljekari za jedno ogromno bogato, široko zdravstveno iskustvo.

Tamo kod nadzornih komisija, kod inspekcija, mislim da u jednom članu postoji da može da kontroliše rad ljekara, rad zdravstvene ustanove tim čiji predsjednik mora imati najmanje isti nivo isti stručni nivo lica koje kontroliše. Mislim da to nije dobro. Vi znate da neko ko bi mogao da vrši kontrolu mora imati makar jedan stepen više stručne sprema od onoga koga on kontroliše. O ovom zakonu se ima još mnogo pričati. Predsjedniku zahvaljujem na prekoračenju.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama, doktore.

Koleginja Maida Bešlić.

MAIDA BEŠLIĆ:

Uvaženi predsjedniče Parlamenta, uvaženi ministre, gospođo Savović, poštovane kolegice i kolege poslanici,

Moje interesovanje je privukao Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju i moje kolege poslanici iz struke su bili najpozvaniji da govore o zdravstvenoj zaštiti, o njenim prednostima i eventualnim nedostacima.

Zdravstveno osiguranje, kao dio sistema socijalnog osiguranja, zasniva se na načelima solidarnosti, uzajamnosti, obaveznosti, pod uslovima utvrđenim Zakonom o zdravstvenom osiguranju. Načelo uzajamnosti i solidarnosti ostvaruje se uspostavljanjem sistema zdravstvenog osiguranja u kojem troškove obaveznog zdravstvenog osiguranja snose osiguranici uplatom doprinosa za ostvarene prihode, a prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja koriste i ona lica kod kojih je nastupila bolest. Načelo obaveznosti se obezbjeđuje obavezom plaćanja doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje od strane zaposlenih lica, a pravo na zdravstveno osiguranje se garantuje i zaposlenim licima i drugim licima u skladu sa zakonom.

Prava iz obaveznog zdravstvenog osigurnja su: pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na naknadu zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad i pravo na naknadu putnih troškova u vezi sa korišćenjem zdravstvene zaštite. Dakle, osnovni cilj Predloga zakona o zdravstvenom osigurnaju je da obezbijedi održivost zdravstvenog sistema i dostupnost kvalitetne zdravstvene zaštite pod jednakim uslovima svim građanima. Na taj način predlogom zakona se obezbjeđuje i pristupačnost i pravičnost zdravstvene zaštite. U okviru društvene brige za zdravlje stanovništva, u članovima 19 i 20 Predloga zakona posvećeno je i povećano je obezbjeđivanje zdravstvene zaštite za još neke grupacije stanovništva, posebno za zdravstveno i spcijalno osjetljive kategorije stanovništva. Prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja zajamčena su svim osiguranim osobama pod jednakim uslovima. Obavezno zdravstveno osiguranje je i pravo i obaveza svih građana.

U cilju racionalnijeg upravljanja sredstvima i obezbjeđenja efikasnosti i finansijske stabilnosti obaveznog zdravstvenog osiguranja, na nivou Ministarstva se donosi program zdravstvene zaštite. Programom je naročito obuhvaćena zaštita djece do završetka školovanja, a najkasnije do navršenih 26 godina života, djece bez roditeljskog staranja, lica starijih od 65 godina, lica sa invaliditetom sa najmanje 70% tjelesnog oštećenja i lica oboljelih od malignih i drugih bolesti.

Predlogom zakona je zadržan koncept dopunskog zdravstvenog osiguranja i na taj vid zdravstvenog osiguranja mogu se osigurati osobe koje imaju utvrđen status osigurane osobe u obaveznom zdravstvenom osiguranju kod fonda. Na taj način se osiguranik osigurava od troškova zdravstvenih usluga i na sekundarnom i tercijalnom novu. Fond će početi sa radom od 01. januara 2016. godine. Smatram da predloženo zakonsko rješenje obezbjeđuje veću sigurnost za osigurana lica i izbjegava se savaka diskriminacija, bilo po osnovu godina starosti, bilo po osnovu pola, bilo po osnovu stanja bolesti. Novina koju nudi ovaj predlog zakona jeste način ostvarivanja prava osiguranih lica na lijekove sa liste lijekova koja pored osnovne liste, a koja ide na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, sadrži i doplatnu listu sa lijekovima iz iste terapijske grupe. Na taj način osiguranik učestvuje u izboru lijeka, a prilikom korišćenja zdravstvene usluge plaća razliku cijene od osnovne do doplatne liste.

Predlog zakona nudi još jednu novinu. To je mogućnost osnivanja posebnog fonda za liječenje rijetkih bolesti i za odobravanje lijekova koji nijesu obuhvaćeni ni osnovnom ni doplatnom listom. Na ovaj način stvoreni su preduslovi za posebnu brigu države o ovoj kategoriji osiguranika. Predviđeno je da se sredstva u ovom fondu obezbjeđuju iz sredstava koje ostvari fond za zdravstveno osiguranje od naknade štete od osiguranika kome je na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja izvršena isplata na koju nije imao pravo kao i od poslodavaca ako je bolest, povreda ili smrt osiguranika nastala zbog neodgovornosti poslodavca. Imajući u vidu osnove i principe na kojima počiva Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju, poslanički klub Demokratske partije socijalista će podržati ovaj predlog. Zahvaljujem.

PREŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, poštovana koleginice.

Sada druga poštovana koleginica Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, predsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani, gospodine Šegrt, gospođo Savović,

Rečeno je da je cilj donošenja novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti efikasnija, dostupnija i kvalitetnija zdravstvena zaštita građana Crne Gore. Da bismo pričali o tome kako da bude i efikasnija i dostupnija i kvalitetnija, mislim da je prilika da se i tokom ove rasprave suočimo sa istinom kakva jeste stvarno zdravstvena zaštita ili kakav je nivo zdravstvene zaštite u Crnoj Gori, ali i da se suočimo sa činjenicom da se ovo ne može dostići samo promjenom zakona ili

donošenjem novog zakona, već da je potrebno promijeniti odnos države prema zdravstvenom sistemu. U tom kontekstu postaviću Vam jedno pitanje. Ja imam okvirne podatke, ali mislim da je dobro da i kolege poslanici, a i građani čuju i da naprave paralelu kako to država može da promijeni odnos prema zdravstvenom sistemu. Koliko je ove, prošle ili pretprošle godine otprilike prosječno ulaganje po glavi stanovnika u zdravstveni sistem Crne Gore, a koliko je to u zemljama regiona?

Moja sjećanja govore o nekom iznosu od oko 265 eura prosječno u Crnoj Gori, ali sjećam se nekih podataka u Hrvatskoj od 800 eura, Sloveniji 1.200 eura, a predsjednik Parlamenta govorio o Švedskoj, a ja pomenula Norvešku, gdje pričamo o 20 do 25 hiljada eura po glavi stanovnika i činjenici da su i pored svega toga napravili uštedu na račun onoga što je kadar koji je dobijen iz Crne Gore. I Norveška i Švedska u velikoj mjeri vaze i preuzimaju ogroman broj ljudi koji su izgrađeni medicinski kadar, ne samo iz Crne Gore nego i iz kompletne bivše Jugoslavije.

Da se vratim na ono što jeste tema iako tvrdim da se zakonom ne može promijeniti niti uraditi ono što smo promovisali kao cilj i što mi smeta, to mi uvijek smeta, kada u nekom zakonu imamo ogroman broj podzakonskih akata, kad se svaki treći ili četvrti član završava time da će to podzakonskim aktom urediti Vlada ili ministarstvo, izgubim volju da govorim. Inače, trudim se da baš govorim o tekstu zakona a ne o nekim imaginarnim stvarima kad govorim u Skupštini, ali kad imamo situaciju da vi glasate zakon u jednom tekstu a da ga vrlo često, ne govorim o vašem ministarstvu, nekad neka ministarstva obesmisle ili totalno mu promijene suštinu podzakonskim aktima, onda se zapitate zašto ste uopšte pričali o tome i zašto ova Skupština postavila smjernice ako je to poslije toga podzakonskim aktom otišlo u nekom drugom pravcu. Da se vratimo onome što ja doživljavam kao realnost u zdravstvenom sistemu Crne Gore ili kao realnost u kvalitetu zdravstvene zaštite u Crnoj Gori.

Ono sa čime se moramo suočiti je da je danas u Crnoj Gori nezadovoljan i zdravstveni radnik i pacijent. Sasvim je realno ako imate nezadovoljnog zdravstvenog radnika, a to je u najvećem procentu, onda sigurno ne možete imati i nezadovoljnog pacijenta kojem taj zdravstveni radnik treba da pruži uslugu. Kada govorim o nezadovoljnom zdravstvenom radniku, dodaću i korak više da nakon ovog zakona i ovi što su do sad bili zadovoljni postaću nezadovoljni zbog ovog dijela koji im se ne sviđa, tako da će se i taj broj proširiti, ali i naglasiti ono što predstavlja najveći broj zdravstvenih radnika u Crnoj Gori da su oni, pričam najčešće o srednjem medicinskom kadru koji najveći dio posla u direktnom kontaktu sa pacijentom

ostvaruje, koji je ili na ivici egzistencije ili na ivici korupcije. To je sušta istina koju želimo ili ne želimo da kažemo i sa kojom želimo ili ne želimo da se suočimo. Ali, to je tako.

Onaj ko nije na ivici korupcije onda je definitivno na ivici egzistencije. Ako je definitivno na ivici egzistencije, on ne može uz sve želje, potrebe ili namjere kad se odlučio da se školuje da se bavi upravo tom strukom imati pun kapacitet da se ponaša prema pacijentu onako kako bi to trebalo. Onda imamo situaciju da sada imamo Zakon o majkama sa troje i više djece i da je čitava jedna struktura srednjeg medicinskog kadra vrlo zainteresovana da se penzije, koju su već ostvarili a onda i ovi što treba da je ostvare da se nje odreknu, da bi uzeli ovu penziju ako imaju dovoljan broj djece, govorim o majkama, zato što će im biti veća nadoknada u ovom slučaju nego što je bila za 35 ili 40 godina rada u zdravstvenom sistemu Crne Gore. To je možda najbolja mjera kako smo i do sada ulagali u zdravstveni sistem i hoćemo li odlučiti da to promijenimo.

Pošto su kolege pričale o tome dosta sa pozicije struke ili sa pozicije zdravstvenog radnika, ja bih malo pričala sa pozicije pacijenta. Kako to pacijent doživljava zdravstveni sistem Crne Gore u gro slučajeva. Dakle, bolnica nažalost nije u najvećem broju slučajeva sinonim za izlječenje nego je sinonim za čekaonicu. Kada neko ko više ne može da čeka i kada mu dosadi, pokuša da traži alternativu ili /Prekid/ dobije vizit kartu ljekara koji u drugoj ali privatnoj zdravstvenoj ustanovi istu uslugu koju ne želi, ne može ili neće da pruži ažurno u državnoj ustanovi pruža vrlo ažurno u privatnoj ustanovi uz određenu cijenu. Ukoliko, a nema najveći broj građana Crne Gore dovoljno novca da plati tu uslugu u privatnoj ustanovi, ostane da čeka i dočeka pregled, dođemo u poziciju da dobije recep za lijek, ali da ode u apoteku i da tamo dobije informaciju da tog lijeka nema, da lijekovi dolaze u srijedu ili četvrtak i da ima dobru vezu i u apoteci da mu jave kad stigne da mu ostave da ne prođu dok on dođe, ili da ne dođe ni taj četvrtak pa će možda sljedeći četvrtak dobiti lijek ili da se snalazi na drugačiji način. Ako dobije uput za neku laboratorijsku analizu, kada pođe u laboratoriju kažu mu da u njihovoj laboratoriji nema reagenasa upravo za tu analizu koja mu je neophodna, ali da u nekoj drugoj privatnoj vjerovatno to može da se završi. I tako taj krug ide dalje. Sve se ili odlaže, a liječenje se ne smije odlagati, ili se plaća, a najveći broj građana Crne Gore nema novca to da plati. I, do kraja priče, ako je neophodno bolničko liječenje, dođemo u poziciju da onaj ko se liječi u bolnici provodi vrijeme u bolničkoj sobi koja je u najvećem ili u ogromnom broju slučajeva neudobna, najčešće neugledna, da ne pričam kako izgledaju bolnički toaleti, u kakvom su stanju kreveti i sve ono ostalo što je neophodno pacijentu da osjeća makar minimum dostojanstva i udobnosti. Imam običaj da kažem da onaj ko se u crnogorskim bolnicama izliječi od onoga zbog čega je

tamo pošao, izaći će iz crnogorske bolnice bilo koje makar oštećene kičme ako ničega drugo zbog uslova u kojima se liječio. To je pitanje svih pitanja.

Uvijek me iziritira kada pogledam kabinet direktora neke bolnice i poslije toga bolničku sobu, ali i kada dobijem informaciju da na nekim odjeljenjima postoje apartmani. To je ona priča o jednakom pristupu zdravstvenim uslugama, ali i činjenica da smo unutar zdravstvenog sistema unaprijed predvidjeli da će za nekog pacijenta trebati apartman ili poseban tretman zbog toga što pripada ovoj ili onoj kategoriji, a pričamo o onome što bi trebalo da bude jednako prema svima, a to je pokušaj čuvanja zdravlja.

Nijesam slučajno pomenula, i da zaokružim priču do kraja, ako je sve to u redu, imate poziciju onoga ko je član porodice pacijenta koji, ukoliko ima, osim što će da mu donosi sve ono što treba da budu terapije, jer najveći dio tih terapija koje su najbolje nema ih u bolnici, ali mogu članovi porodice da ih kupe i donesu pa će biti uključene, a treba da donesu i hranu. Ako će pacijent da se ljudski hrani, onda se doručak, ručak, večera, bila sam u poziciji da to radim članovima svoje porodice, takođe donose u bolnicu. To je slika zdravstvenog sistema.

Ne zamjerite mi, predsjedniče, što traje duže ova priča, ali ovo je realnost. Ovo je ono što se dešava svima nama i red je da se ovdje i na ovu temu umjesto članova zakona priča i o ovome da bismo znali što dalje treba da radimo. Kada sve to prođe i kada dođete u poziciju da gledate da ispred neke zdravstvene ustanove u Crnoj Gori rade radnici na fasadi ili na ogradi, a znate da su u toj bolnici nakon operacije za dijete koje je trebalo pokriti tražili da roditelji ćebe donesu iz kuće jer nema dovoljno ćebadi, onda vam dođe muka kako to niko ne vidi unutar sistema i kako je to očigledno meni, ali i bilo kome drugome, ali nije onima kojima je trebalo da bude očigledno, ali koji su to trebali ili morali po funkciji da znaju.

I, do kraja priče, ono na čemu će insistirati Socijalistička narodna partija, započeo je to u svojoj diskusiji predsjednik SNP-a Srđan Milić, je priča o ljekarskim uvjerenjima. Pričamo o dva nivoa. Mi smo amandmanom predložili, vi ste rekli da nije precizno mjesto u zakonu, mjesto možemo tražiti, ali na rješenju insistiramo - da ljekarska uvjerenja koja se prilažu prilikom konkurisanja za posao budu besplatna. Dakle, onome ko traži posao, onome ko treba da riješi svoju egzistenciju nametati na koji će konkurs da se javi a na koji neće zbog toga što nema para da plati ljekarsko, a vrlo često sam bila u poziciji da ljudi odustaju đe smatraju da su im manje šanse jer ne mogu toliko da odvoje da plate ljekarsko, mislim da je vrijeme da makar u tome zaokružimo da unutar sistema države omogućimo nezaposlenom licu makar tu olakšicu, a to je da ne plaća ljekarsko uvjerenje ako mu je svrha zapošljavanje.

I drugi nivo priče oko ljekarskih uvjerenja, jer kada god smo se time bavili i u Zakonu o bezbjednosti u saobraćaju i u Zakonu o oružju, vraćali su nas na vas, evo danas ovdje da kažem - način izdavanja ljekarskih uvjerenja u Crnoj Gori je postao biznis. Od ustanove do ustanove imamo različite cijene. Sada kada je bilo aktuelno oko produženja oružnih listova imali smo i popuste da bi se na određenim mjestima više ljekarskih uvjerenja izdalo, odnosno da bi se zaradilo više. Imamo i činjenicu da više nije postala mjera kome treba izdati ljekarsko uvjerenje i ko ispunjava uslove za ljekarsko, nego koliko ih treba izdati ili koliko zaraditi od ljekarskih uvjerenja. Imamo ustanove koje su prepoznate u Crnoj Gori gdje se lakše dobijaju ljekarska uvjerenja. Ponoviću do kraja priču koju je pričala ovdje moja koleginica Nataša Vuković, da je bila u poziciji da vrati pacijenta kojem je ona uspostavila dijagnozu i apsolutno se isključuje mogućnost da se da ljekarsko za vozački, da je rekla pacijentu - ne, vi ne možete, znate koju dijagnozu imate, ne mogu da vam izdam ljekarsko, a on joj je rekao - hvala vam, ali poći ću tamo i tamo i dobiću ljekarsko. Poslije četiri ili pet mjeseci on je vozio u taksiju.

Nakon što amandman koji smo tražili da se mora uspostaviti hijerarhija ukoliko postoje dva različita ljekarska nalaza i da odbijanje davanja ljekarskog uvjerenja mora da se knjiži unutar sistema da bismo prepoznavali ove situacije nije prošao, kolegama u Odboru koji su odbili taj amandman a bili su iz Bijelog Polja rekla: da bog da vas vozio taj taksista. Jer, više ne znam šta bih rekla da bih natjerala /Prekid/ šta je realnost ko sve vozi, ko sve ima oružje, ko sve funkcioniše unutar sistema da bi se uplatilo jedno, dva, tri, pet ili deset ljekarskih u nekoj zdravstvenoj ustanovi.

Amandmani koji se tiču lica sa invaliditetom će biti poseban predmet rasprave, vjerujem i na Odboru. Ne bih sada, pošto je kolega Popović u jednom dijelu govorio o njima, odvajala, jer to zahtijeva posebnu pažnju. Ali, moram da naglasim da je vaše ministarstvo moralo da ima bolji senzibilitet nego druga ministarstva i u načinu korišćenja terminologije i razumijevanja problematike lica sa invaliditetom. Imajući u vidu da ćemo imati značajan broj amandmana upravo u odnosu na ta lica, čini mi se da ga nije pokazalo, odnosno da se nije dovoljno pozabavilo kvalitetom zdravstvene usluge i potrebama lica sa invaliditetom vezano za ova dva zakona. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama, koleginice.

Ovim smo završili listu prijavljenih po oba zakona.

Želite li završnu riječ ili želite da odgovorite na neka pitanja da imamo još rasprave? Izvolite.

BUDIMIR ŠEGRT:

Ako nije sporno, uz poštovanje vremena svakako, ima nekih pitanja na koja bi možda trebalo odgovoriti da ne bude dileme.

Svakako ono što treba odgovoriti jeste pošto ste Vi, gospođo Kalezić, rekli oko stadijuma u bolesti i odbijanju pacijenta. Nemajući apsolutno nikakvu papirologiju ili evidenciju kod sebe, a vjerujući u ovo što ste Vi rekli i vjerujući Vašem utisku, mogu Vam sa velikim rizikom da ne budem u pravu sada reći - da Vam gotovo garantujem u ime svim ljekara Crne Gore i u ime svih institucija zdravstva Crne Gore zajedno i sa Fondom, da ne može biti istina jer nijeste Vi to tvrdili nego su Vama prenijeli, da je nekome uskraćena operacija zbog stadijuma bolesti, misleći da je to, što bi ljekari rekli, ante fine slučaj. Može biti svakako da je pobrkana procedura, pa da se nije trebalo refundirati ili ne, to ostavljam da je moguće, ali da je nekome zbog stadijuma bolesti, mislim da je to gotovo nemoguće u Crnoj Gori.

Bilo je nekih pitanja koje zakon ne tretira, nego se to drugačije realizuje kroz pravilnike ili način ponašanja ili organizacijom u medicini.

Takođe, kada je bilo riječi o apotekama ili svemu ovome, vidjeli ste da je taj problem potrošnje lijekova, uredbe o maksimalnim cijenama lijekova prepoznat, da je Ministarstvo krenulo u taj posao i da se neće zaustaviti. Vidjeli ste reakcije. Ako ima burnih reakcija, onda se najvjerovatnije i prepostavlja da se ušlo u srž problema i taj ćemo problem administrativno, stručno, zakonito rješavati.

Kada se radi o uredbi, samo da pojasnim. Uredba, kao što ste Vi, gospodine Periću, rekli je donesena o maksimalnim cijenama lijekova. Da bi se postupalo po toj cijeni, postoji određena zakonita ili administrativna procedura prijave proizvođača koji kandiduju lijek da se prodaje u Crnoj Gori po tim uslovima i traje 90 dana i onda još Agencija za lijekova ima određeni broj dana, da ne pobrkam, čini mi se da je 60, da to sve uvrsti itd. Ovaj tender koji je raspisan za lijekove trenutno nije mogao tretirati po toj uredbi prijavljene na tender, ali iskustvo koje nesporno pokazuje jeste da su sve tenderske cijene u Crnoj Gori za prodaju lijekova značajno niže od maksimalnih cijena lijekova i u Crnoj Gori koje će biti i u okruženju.

Ovo što je gospodin Milić rekao o pojedinim konkretnim pitanjima kada su lijekovi u pitanju, upravo je i angažman Ministarstva zdravlja i aktivnosti koje se vode strogo u nadležnosti u smislu prava Ministarstva za nadzor i kontrolu svih kako se radi, a ono što je prevalentno u

Fondu zdravstva takođe se tim pitanjem bavimo i u proceduri bez mnogo galame ili novina ili javnosti radimo posao i polako se trudimo da doprinesemo boljoj organizaciji, boljem kvalitetu zdravstvene zaštite.

Ovo što ste Vi komentarisali, gospodine Popoviću, za bolnicu u Podgorici, posebno Vi, predsjedniče, za bolnicu u Kotoru, ne bih se složio da su građani Podgorice oštećeni zato što nemaju dnevnu bolnicu. Možemo gledati i sa ovog aspekta da su nagrađeni jer se oni liječe na tercijalnom nivou zdravstvene zaštite. Ovdje se jedino govori šta je namjera Ministarstva zdravlja, da se građanima ponudi značajno bolji kvalitet i sigurnija i efikasnija zdravstvena zaštita. Lično mislim da građane manje interesuje kako se ta bolnica zove i kakvi su opšti uslovi u toj bolnici.

Bilo je riječi, posebno Vi, poslanice Jonica, ja se nadam da je to oslikavanje nekih bivših stanja. Imam dosta uvida kakvi su uslovi u bolnicama i kako se to radi. Moj je utisak, na svu sreću, pozitivniji, što ne znači da puno problema i dalje nema. Apartman u bilo kojoj bolnici u Crnoj Gori podrazumijeva samo najobičniju jednokrevetnu ljekarsku sobu. Na svu sreću, to je tako i u svijetu. U bolnicu se ne ide niti da se kvalitetnije čovjek hrani, niti da se luksuzira. Treba samo imati mir. U bolnicama Amerike, najskupljim u svijetu, apartman bolnički podrazumijeva jednokrevetna ili dvokrevetna soba. Jedina je razlika od ostalih soba što ima i za pratioca ukoliko dođe jedna fotelja gdje može malo da kunja, a ne da leži u krevetu zajedno sa pacijentom.

Eto to su bili odgovori na pitanja. I za gospodina Bralića, sa pravom je pokrenuo neka pitanja ali nijesu dio ovoga zakona. Zakon o zdravstvenoj zaštiti apsolutno ne tangira ni jednu zdravstvenu profesiju u smislu nivoa obrazovanja. Zakon o zdravstvenoj njezi prepoznaje više i srednje medicinske sestre, a da se vodi o tome računa da nijesu oni ipak marginalizovani ili da nije bitno što su se one stručno usavršavale, to se vidi kroz sistematizacije svih zdravstvenih ustanova, gdje je posao visoke stručne spreme sestrinske prepoznat po odgovornosti i po finansijskom benefitu koji proizilazi po tom osnovu.

Ovo bi drugo, predsjedniče, bilo pametno ići u proceduru kako ide na nivou zaključka.

I da još jednom kažem, pošto je bilo primjedbi, da postoji izvjestan broj nelogičnosti u tekstu. Apsolutno smo na raspolaganju da se taj tekst do kraja ove rasprave popravlja i da smo opredijeljeni da se amandmanima i još ukoliko ima prostora značajno odgovori.

Ono što ja apsolutno vidim i smatram da treba komentarisati jeste dopunski rad. Lični moj stav po tom osnovu, a što neće biti stav Ministarstva ili definitivni stav ovoga zakona jeste da je najviše nedoumica proizašlo iz nepoznavanja tuđe prakse.

Ono što je bitno napomenuti a što svi znamo jeste da se sve bolnice prepoznaju ili žele da hvale kvalitetom ljudi koje angažuju u svom sistemu. Zašto bismo mi to pravo uskratili državi ili bolnicama. Lično mislim to je više bojazan od nepoznatog nego što je ugroženo pravo bilo kojeg ljekara da kroz dopunski rad u svojoj bolnici na neki način realizuje niži materijalni nivo ili popravi, bolje reći, svoj materijalni nivo i standard. Tako da u tom smislu ćemo potpuno ostati za kvalitetno rješenje, ali takođe moram, poslanica Jonica je potpuno s pravom primijetila kad se govorilo da su ljekari bili u jednom momentu, na svu sreću, ja to tako vremenski gledam, bili u dilemi ili na granici - da li egzistencija ili korupcija. Namjera ovoga zakona i svih aktivnosti u Ministarstvu zdravlja jeste apsolutno da se ne govori o percepciji korupcije, nego direktno o korupciji ako je tamo ima, a da zakonskim rješenjima mi se trudimo da tome ne ostavljamo nikakvoga uslova. A o egzistenciji i materijalnom statusu svakako se o tome razmišlja.

Još nešto, ljekovi četvrtak i srijeda snadbijevanje, to moram Vas uvjeriti, je praksa nekih ranijih perioda kad su ogromne nestašice bile. Vidjeli ste da je ugovor sa privatnim apotekama zatvoren, da se tragedija nije desila, da ima ljekova dovoljno. Ja sam u odgovoru na jedno poslaničko pitanje rekao da inače po obimu posla to svega 20 do 22% povećanje sad prometa po receptima u državnim apotekama i nije se desilo nešto iznenada. Došao novi ministar pa odjednom nova politika. Montefarm kao državna zdravstvena institucija postoji 20 godina u Crnoj Gori, zapošljava blizu 500 ljudi i obezbjeđuje snadbjevenost svih bolnica i prodaje za sve stanovnike Crne Gore. Vidjeli ste da postoji otprilike 16 ili 17 prostora u Crnoj Gori, od sjevera pa do juga gdje nema ni jedne privatne zdravstvene apoteke i to u broju stanovnika predstavlja teritoriju Crne Gore teritorijalno neuporedivo više, a brojem stanovnika oko 60 do 70 hiljada i ni jedan put u komentarima bilo koje vrste nijesu bili u fokusu ti građani. A usluge i recepte su obezbjeđivale državne zdravstvene apoteke. One se tamo nalaze zbog građana Crne Gore a ne zbog profita. Ja kao ministar neću nikad interes zdravstvenog sistema i pacijenta podrediti profitu. Pri tome, apsolutno mi ne pada na pamet, niti da ja hoću niti da mogu da spriječim tržišno poslovanje i koliko je ko sposoban na tržištu ljekova neka se dokaže. Zahvaljujem, predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre.

Komentari kolegice Kalezić, kolege Popovića, kolege Perića i kolegice Jonica. Izvolite.

Ja bih zamolio pošto posljednja će biti ministra, da u završnom izlaganju odgovori sve odjednom. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Gospodine ministre, veoma bih voljela i zbog Vas i zbog građana i zbog sebe da ste Vi u pravu u vezi sa primjerom o kojem je bilo riječ. Međutim, nijeste. Ja imam dokumentaciju kod sebe. Čekam odgovor direktora Fonda, a onda ću sve to Vama proslijediti, jer su se građani meni obratili. Dakle, čovjeku koji je 52. godišta, ako sam dobro zapamtila, nije predložena operacija zbog stadijuma bolesti. Upravo ono što ste Vi rekli da ste sigurni da je nemoguće da se desi - desilo se. Međutim, da ubrzam, ja sam svjedok situacije od 1999. godine kada je troje vrhunskih specijalista iz KBC-a mojoj pokojnoj majci reklo pogrešnu dijagnozu ne preporučivši zbog toga operaciju. Prof. dr Bogdan Ašanin je posljednji pogledao snimak skenera, rekao može da bude druga dijagnoza. Ispostavilo se da je on bio u pravu, uspešno je operisao i ona je poslije toga živjela još devet godina zahvaljujući znanju i požrtvovanju jednog ljekara. Ja uvažavam i ove koji su pogriješili, ali oni su donijeli smrtnu presudu a nijesu uputili dalje.

Djelimično me motivisalo to moje iskustvo da se pozabavim ovim što su mi se obratili građani. Ovo će doći do Vas. Još jedanput, jako bi me obradovalo da ste Vi u pravu, ali me isto tako plaši što ste toliko neobaviješteni, gospodine ministre. Ako je ovo jedini slučaj, nije dobro. Sumnjam da je jedini.

Za drugi slučaj nemam dokumentaciju. Obratiću se roditeljima od kojih sam saznala i čak ću ih podstaći da traže refundaciju i odgovornost, tek toliko da se zna da takvih situacija ima, zbog toga da ih ne bi bilo ubuduće. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Sljedeći je kolega Andrija Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala. Gospodine ministre, na par stvari bih ukazao. Dakle, što se tiče neophodnosti izgradnje Opšte bolnice u Podgorici, tu ne treba previše argumenata. Dakle, i dalje tvrdim da su građani i građanke Podgorice oštećeni jer mi imamo situaciju, po mojim saznanjima, da svakodnevno u crnogorskim bolnicama ima oko 760 praznih kreveta. U Kliničkom centru nemamo nijedan, teško građani Podgorice mogu doći do kreveta u Kliničkom centru Crne Gore.

Drugo, jedna moja dilema, o tome se nijesam do sad uključivao, tiče se dopunskog rada ljekara. Mi imamo situaciju u prosvjeti da profesori, nastavnici drže privatno časove, naplaćuju

te časove od 10 do 20 eura. Sad mi ovdje pravimo diskriminaciju u javnom sektoru, u istom sektoru. Tako da bi ipak država morala da usaglasi sve zakone o zdravstvenoj zaštiti, o visokom obrazovanju itd.

Što se tiče privatnih apoteka, mislim da je to bilo dobro krenulo, pokazale su se brojne prednosti toga. Osnovni argument je da smo mi sad jedina država u regionu đe građani, odnosno pacijenti ne mogu u privatnim apotekama da preuzmu lijek. Oni su usmjereni samo na apoteke Montefarma, odnosno državne apoteke. Da smo mi pametniji od svih ostalih država okolo, u to ne vjerujem. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Popoviću.

Kolega Periću, izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem. Zaista ne sporim dobre namjere kada se predlagalo rješenje koje se odnosi na dopunski rad, ali da napravim paralelu, put u pakao je popločan dobrim namjerama, tako da se toga trebamo paziti. Znači, kad bismo imali garanciju da se neće dogoditi odliv stručnjaka ka privatnom sektoru, ovo rješenje koje Vi predlažete bilo bi sasvim ne optimalno, nego idelano.

Međutim, mi ne možemo nekad upoređivati rješenja najrazvijenijih sistema i direktno ih upoređivati sa našim sistemom koji nosi određena mentalitetska opterećenja. Znači, ono što je ideal koji bar mi vidimo u Pozitivnoj na taj način da svaki pacijent bude izmenadžerisan u okviru zdravstvenog sistema. Da onaj ko želi više, ide kod privatnika i nije naše da se mi borimo za interes privatnika, neka se oni bore na tržištu. To apsolutno nije sporno. Ali, Vi ste u nekoliko izlaganja rekli da nama sve više fali doktora, da se sve manje ljudi upisuju na Medicinski fakultet, da generalno opšta je tedencija da ljudi se sve manje okreću medicini i šta ćemo mi ako za konačni proizvod budemo imali odliv ljekara ka privatnim zdravstvenim ustanovama. I šta ćemo, u drugom koraku ako neki ljekar pođe u privatnu zdravstvenu ustanovu zato što je više plaćen i ta zdravstvena ustanova iz potpuno nemedicinskih razloga, zbog finansijskih razloga pođe u stečaj, s tim ljekarom? To su pitanja na koja mi tada na drugom koraku nećemo imati odgovor, odnosno imaćemo nešto što se zove odliv, haotično neko stanje koje na kraju nećemo moći da iskontrolišemo. Iz tog razloga mi želimo najboljeg ljekara u zdravstvenom sistemu, u državnom dijelu zdravstvenog sistema, ali nećemo ga zadržati na taj način ako mu zabranimo dopunski rad u privatnoj ustanovi, da kažem da budem vrlo plastičan, taj primjer se provlači kroz medije

/Prekid/ Ljekar bi nakon radnog vremena mogao da vozi taxi, ali ne bi mogao dodatno da liječi u nekoj privatnoj ustanovi, prosto ta vrsta melogičnosti može da uruši sistem, ne što ideja nije dobra, nego što će u našim okolnostima sasvim sigurno proizvesti gubitak najboljih ljekara zapravo dobrog dijela dobrih ljekara u državnom dijelu zdravstvenog sistema. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Koleginice Jonica, izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala.

Ministre, podsjetiću Vas da nijeste odgovorili oko ulaganja u zdravstveni sistem u Crnoj Gori i paralele sa okruženjem, ali ću tome dodati još jedno pitanje koje nijesam stigla u prvom izlaganju ostavljajući prostor da o tome govorite u završnom. To je ta famozna priča o listama čekanja i činjenica da ste naglasili nakon Vašeg dolaska da se u par kadrovskih rješenja postiglo bolje rješavanje tog pitanja. Dobro bi bilo da građani Crne Gore čuju koji su Vaši podaci o tome koliko čekaju kardio-hirurški pacijenti, koliko čekaju onkološki pacijenti, koliko se čeka na pregled za magnetnu rezonancu, CT dijagnostiku, a koliko na odjeljenju za nuklearnu medicinu. Ukolko naravno te podatke imate.

Ono što ste rekli vezano za hranu, za lijekove, za izgled bolničkih soba i za činjenicu da smatrate da je to prošlost, meni ne preostaje ništa drugo nego da svaki sljedeći put kad se suočim sa takvom situacijom, ili Vam pošaljem fotografiju ili informaciju da bismo znali da se radi o nečemu što se dešava danas a ne u davno prošlom vremenu, a dešava se danas. I meni gledaju građani Crne Gore dok ovo pričam i slušaju Vas, a svi su se suočavali sa tim i ovih dana. Oko hrane, ne mislim stvarno da trebaju da imaju luksuznu hranu ali svi znamo kakva je hrana u zdravstvenim ustanovama i svi znamo da smo ako imamo teoretsku mogućnost, svi koristili, imali obavezu ili potrebu da nosimo članovima porodice i doručak i ručak i večeru u bolnici. Toliko o tome da ne ide neko da tamo se bolje hrani, treba da ima makar osnovnu kvalitetnu ishranu. I do kraja priče, ako ovim zakonom pričamo i uopšte o štetnosti zdravstvenih usluga, ja ne mogu a da ne ponovim nešto što sam Vam rekla i kad ste razgovarali sa nama u klubu poslanika, meni norma u kojoj se kaže - ako se plati, može preko reda ruši kompletno sistem na koji je izgrađena i država i sistem socijalne pravde i sve ostalo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, koleginice Jonica.

Iscrpili smo listu komentara. Izvolite, ministre, završna riječ, a u njoj možete reći odgovore i na nova pitanja, dodatna pojašnjenja ako smatrate potrebnim.

BUDIMIR ŠEGRT:

Zahvaljujem, predsjedniče. Zahvaljujem iskreno svim poslanicima koji su danas uzeli učešće. Nastavili smo, po mom utisku, apsolutno isti pristup korektno, kvalitetno i sa najboljom namjerom da se Zakon o zdravstvenoj zaštiti, koji predstavlja interes svih građana Crne Gore, uredi na najbolji mogući način i time proizađe obaveza zdravstvenog sistema ili Ministarstva zdravlja zajedno sa drugim institucijama da građanima ponudi što kvalitetniju, sigurniju i efikasniju zdravstvenu zaštitu.

Ono što sam vidio iz diskusije jeste da se otvara pitanje za nekoliko amandmana, a to su: dopunski rad, izbor direktora Fonda, ljekarsko uvjerenje za nezaposlene i dopunsko osiguranje sa pitanjem kada. Lično mislim, ne uz dobru argumentaciju, samo da nađemo način ili pravni okvir ili gdje to da smjestimo u jedan ili drugi zakon. Čini mi se da u Ministarstvu zdravlja ćete imati u, kako se to kaže, ponuđaču teksta zakona konstruktivni pristup i mislim da ovo neće biti problem. Puno je drugih stvari pokrenuto sa pravom. Međutim, to je stvar ili bolje organizacije, ili drugačije uređenosti kroz podzakonska akta, ili su to neki pravilnici itd. To je svakodnevni posao i obaveza ljudi koji rukovode zdravstvenim sistemom da do takvih stvari ne dolazi. Da ne bude dileme, poslanice Jonica, puno ste Vi stvari pokrenuli što i ja kao ljekar sa 30 godina iskustva znam da je bilo, Vi ste dobro detektovali. Ali, ubijeđen sam i dalje da je to karakteristika nekih prethodnih vremena.

Što se tiče ulaganja, ove su cifre Vaše koje ste naveli za prošlu godinu 265 eura. Predlogom ovoga budžeta ako bude usvojen, to će biti nešto oko 290 eura. Ja sam ubijeđen da građani Crne Gore i za ovih 290 budućih eura zaslužuju kvalitetniju zdravstvenu zaštitu, jer smo analizama iz Ministarstva sedam ili osam mjeseci otkada sam ja došao u Ministarstvo zdravlja detektovali da postoji ogromna količina sredstava koja se nepotrebno troši. Slažem se da bi neuporedivo kvalitetnije i jednostavnije svi življeli i ponašali se u zdravstvenom sistemu da je taj odnos po glavi stanovnika ili finansijski iznos veći. Ali sam, takođe, ubijeđen da sa ovom količinom para građani zaslužuju bolju zdravstvenu zaštitu i zato potpuno podržavam to što ste rekli da je i pacijent i onaj koji pruža zdravstvenu uslugu nezadovoljan, s tim što bih ja dodao još i da je ta država koja organizuje ovaj zdravstveni sistem, takođe, nezadovoljna, jer daje toliko

koliko može. Lično mislim da 260 eura je gotovo neuporedivo u nominalnom smislu sa 1.500 eura ili 2.000 koje daju Slovenija ili Austrija. Ako uzmete ekonomski potencijal ovih država i izdvajanje per capita, ja se snalazim dobro u matematici, mislim da Crna Gora na osnovu svojih ekonomskih potencijala u dobroj matematici apsolutno ne bi bila za korak iza ovih država. Hoću da kažem - ulaže puno, ali ulaže, moramo reći, ako to ne proizilazi kvalitetom, onda ulaže u neefikasno i skupo zdravstvo. Obaveza je naša, prevashodno Ministarstva zdravlja i Fonda za zdravstveno osiguranje da to drugačije organizuje kroz isključivo procedure koje se definisane zakonom.

Uz jednu opasku za bolovanja u Crnoj Gori i tu možemo amandmanski reagovati. To sam zaboravio da odgovorim da smo kroz neki od amandmana već proširili period da bude 15 dana, ako se ne varam, ali takođe moram reći da su bolovanja u Crnoj Gori prepoznata kao biznis barijera. Ako se mi oslanjamo na svijest bilo koga, pa i izabranoga ljekara, nećemo ništa drugo uraditi. Sve ovo o čemu ste Vi pričali sa nekog administrativnog aspekta da se određena upala pruca ili neka bolest ne može izliječiti za 10 dana, ne postoje strogi zakonski uslovi da taj pacijent poslije izlječenja dođe na komisiju. Znači, ništa se u administrativnom smislu lošije neće uraditi, ali, nažalost, što nije možda praksa, mi zakonom pokušavamo da neke anomalije koje su već prepoznate u sistemu držimo pod kontrolom.

I ovo što ste Vi, gospodine predsjedniče, rekli za Kotor, samo da podsjetim, a na to ste sigurno mislili, da je kvalitetna bolnica u Kotoru ja mislim elementarna infrastruktura za vrhunski turizam od Herceg Novog pa do Budve. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da, to je, jer je tu koncentrisan najelitniji turizam u Crnoj Gori sticajem prirodnih i kulturnih okolnosti. To je odgovor za sva osiguravajuća društva ubuduće i za kruzere, a i bojim se i za visokoplatežne goste i tu će biti ugledna bolnica za sistem našeg zdravstva. Tako je zapalo Kotor, ali moglo je i neđe drugo. Zapalo je Kotor zbog svih ovih elemenata. Austrougarska bolnica je bila prije više od vijek pogled za mnogo štošta i možda ćemo vijek poslije toga uspjeti da napravimo nešto slično. Ima ih sve više, sticajem okolnosti to znam. U komšiluku su strani pacijenti, oni koji žive ovdje tokom zime i tako dalje. Treba da na to obratimo posebnu pažnju. Ovo što je kolega Popović govorio o Podgorici, ja govorim o Kotoru.

Hvala Vam, ministre. Ovim smo završili raspravu.

Amandmane možemo podnijeti do ponedjeljka u podne. Zamolio je kolega Perić, neće stići sutra i dodatne koji će biti, jer glasanje treba da bude poslije dvadesetog o ovim zakonima tako da imamo vremena da ih razmotrite na radnim tijelima.

Idemo na Zakon o energetici.

Predlagači su tu, odnosno nema ministra, ali ima generalnog direktora. Zakon o energetici je vjerovatno najvažniji zakon koji to ministarstvo ima, jer drugu indstruju nemamo mnogo ako je suditi po GDP-u. Gospodin Kavarić. Ali, Vaše je pravo da odlučite. Možemo raspravljati danas. Ima li primjedbi? Nema primjedbi. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

U ime Kluba poslanika SNP-a mislim da je neprimjereno da u Zakonu o energetici nema ministra ovdje. Mislim da je informacija o tome kada će se raspravljati definisana još od utorka na kolegijumu i da je Vlada imala informaciju. Jednostavno zakon koji ima toliko spornih tačaka i toliko interesovanja i šire javnosti i mimo onih koji sjede u ovom Parlamentu ne dozvoljava nama pravo da prihvatimo, uz uvažavanje činjenice da predstavnici Vlade koji su tu vjerovatno mogu apsolutno pokrivati sve ono što jeste sadržina zakona, što se stručnog zvanja tiče, ali smatramo da je neophodno prisustvo ministra.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mi imamo jedan problem koji ste Vi iznijeli i koji je opravdan, a imamo i drugi koji je manje opravdan ali je problem isto. To je da mi u ponedjeljak imamo Premijerski sat i poslanička pitanja, pa se bojim da nećemo završiti ni i u utorak. U srijedu i četvrtak je Zajednički parlamentarni odbor koji smo odlagali sa Evropskim parlamentom u Strazburu. Petak, isto su neke obaveze, poslanici su još na putu. Ponedjeljak je parlamentarni dijalog predsjednika partija, pritom radićemo jednim dijelom sednicu. Počecemo sednicu o Budžetu, koji će se razmatrati vjerovatno 22. i 23, a 24. i 25. je Badnji dan i katolički Božić. 28. i 29. radimo svakako. Ćemo ga utisnuti, trebalo bi da vidimo sada ako tražimo da bude ministar. Ja bih da mi završimo raspravu ove godine pa ako bude izglasan, izglasan je, a ako ne bude, potreban mu je 41. Jedino da ostavimo poslije poslaničkih pitanja ako se u utorak mogu završiti ta poslanička pitanja, ali naše kolege su na putu, mnogi su na POSP-u već i tu će nastati ozbiljniji dio problema. Ali, jeste opravdano kada ministar oko ovakvog zakona nije tu, a na vrijeme je znao. Nema mnogo zakona iz te oblasti koji se usvajaju u ovom Parlamentu. Energetika je svakako najvažnija imajući u vidu

strukturu ekonomije i značaja za život građana. Ima li dogovora oko dana u kojem bi se to moglo razmotriti?

Kolega Danilović i koleginja Kalezić. Kolega Daniloviću, izvolite prvi, iskusniji ste od kolegice Kalezić u Parlamentu. Samo izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Drago što mi je što dobijamo priliku da u proceduri o ovome govorimo. Nešto sam malo čuo ovo što je govorila koleginja Jonica. Ovo smatramo jednim od važnijih zakona u minulih pet i ubudućih pet godina. Zbog toga smo danas i došli da tražimo da se rasprava o ovome odloži, a ako insistirate, imate većinu da je održite, onda ćemo mi sasvim izvjesno učestvovati u raspravi svjesni toga da nemamo poslaničku moć da preokrenemo u korist građana, rekao bih. Da budem vrlo precizan, gospodine Krivokapiću, lično u ime DEMOS-a spremam tridesetak amandmana. Znam da i drugi imaju sličan broj. Sistemski zakon ako ga ima, zakon koji, ubijeđen sam, da je Parlament kompletan, vrlo teško može dobiti većinu, ako se nijesu dogodile dramatične promjene u odnosu prema ključnim i najvažnijim životnim pitanjima u ovom Parlamentu. Dakle, nešto gdje se može postići konsenzus i gdje se ne može izuzev na ovakav Parlament obezbijediti neka većina. Ovo ne smije da prođe bez ozbiljne rasprave. Rasprava u sat vremena ne dolazi u obzir. Svjesni smo da ne možemo uticati ako imate većinu. Mi tražimo, takođe, da se o ovome raspravlja isključivo, ne smeta nam da bude i pet ljudi iz resornog ministarstva, ali bez ministra energetike da raspravljamo o ključnom zakonu, o zakonu koji se tiče naše budućnosti, mislim da ne dolazi u obzir. Bilo je vremena kada je opozicija dijelom ili potpuno bojkotovala rad Parlamenta, pa su usvajani neki zakoni i poslije je cijelu državu je boljela glava po nekoliko godina.

Danas smo mi iz DEMOSA došli da vam kažemo da tražimo da se rasprava odloži. Ukoliko ne prihvatate, učestvovaćemo makar do nivoa onoga što je naša obaveza da saopštimo zašto se zakon piše, za koga se piše, šta je namjera i gdje se krenulo. Vjerujem i Vi, gospodine Krivokapiću, i Vaša stranka da ste takođe životno makar koliko mi zainteresovani da ovaj zakon bez usvajanja određenih amandmana ne prođe. Dogodili se to, doslovce uzimamo novac građana i stavljamo u ruke ljudima koji i onako imaju previše novca a ne znamo njegovo porijeklo. Vrlo spremni za ovu raspravu, ali najmanje što moramo dobiti je prisustvo ministra i raspravu na nivou ovako sistemskih zakona, koja će trajati makar dva dana. Znam da nema vremena, čuo sam Vas kako nabrajate naše obaveze, ali ovaj zakon može i da sačeka s obzirom kad se usvoji da mogu uslijediti takve posljedice da ćemo žaliti zašto nijesmo našli dva dana,

da pošaljemo javnu poruku da možda imamo snagu budemo li svi ovdje u tom trenutku da ovaj zakon promijenimo amandmanima. Ako ga ne promijenimo, ja vam dajem riječ da je ovo potencijalno još jedan „kombinat aluminijuma“ kada je u pitanju šteta za građane. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Zakon se usvaja sa 41, tako da je to nešto što završava taj dio, ali ono što je mnogo važnije za sve nas da su ovakva pitanja stvar konsenzusa i nijesu stvar jednog mandata, jednog parlamenta, jer za ukupnu stabilnost tog sektora je važno da su rješenja dugotrajna. Da nijesu od slučaja do slučaja da se mijenjaju i da svaki potez u toj oblasti ne bude srušen sljedećom zakonskom izmjenom. Tako da je vrlo važno da donosimo takve zakone sa što većim razvojnim konsenzusom, to znači sa dobrom raspravom i bez obzira na namjere koje u političkom životu smo shvatili baveći se politikom 25 godina, nije teško shvatiti ni za kraći period jer vrijeme govori o namjerama. Namjera je vrlo bitan element svih odluka, a političkih posebno. Ali je svakako bitno da imamo dobru raspravu da bismo bez obzira bio usvojen ili neusvojen zakon, izmijenili argumente i znali na kraju šta ćemo primjenjivati. Davno me gospođa Merkel naučila u jednom razgovoru da je energetska nezavisnost suština nezavisnosti. Ako je to za Njemačku, onda je i za Crnu Goru. Iako mi imamo drugačije primjere u praksi, mi smo kretali u prodaju Elektroprivrede, ali bez strategije razvoja Elektroprivrede. Imali smo i to naše iskustvo i to je neđe zabilježeno. Ali, sve smo to prevazišli i nadam se da ćemo sada malo mudrije ući u čitavu oblast, ili ćemo lakše pročitati namjere što nije malo važno za neko vrijeme koje dolazi.

Moje je da obezbijedim da rasprava bude sa ministrom i moje je da obezbjeđujem da rasprava bude prije kraja ove godine da bismo mogli da se izjasnimo prije kraja godine, ili ako ga predlagač povuče, ne moramo se ni izjasniti prije kraja godine. Da vidimo koji je to dan mi tražimo dan, nesumnjivo da mora biti ministar da oko toga više ne vodimo polemiku, čućemo kolegu Vukovića iz vlasti i kolegu Škrelju, takođe. Nije problem da čujemo obojicu, ali svakako se poslanicima mora obezbijediti kada traže raspravu o svakom zakonu, a posebno sistemskom zakonu, prisustvo ministra.

Koleginice Kalezić, možemo li dalje ili ćete Vi uzeti riječ? Samo izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Nedvosmisleno je da je sistemski zakon, ali ovo je sistemski zakon ne samo u oblasti energetike. Vi ste, gospodine Krivokapiću, pomenuli o čemu se radi. Ovim zakonom treba da prirodni sistemi budu prevedeni u tehnički sistem koji daje jedan konkretan proizvod, energiju,

a uopšte nije razriješeno pitanje svojine i ometanja svojine državne, lokalnih zajednica, privrednih subjekata i građana. Mi imamo sistem koji nije razriješen, a to je da je prostor kao takav zajedničko dobro. Imamo nedefinisan javni interes, pa se od slučaja do slučaja proglašava javni interes. U ovom slučaju ukazujem na veliku dubiozu koja ne bi smjela da prođe, a da se ne osvijetli. U članu 4 navodi se u devet tačaka javni interes, a da se poštovanje prava svojine nad prostorom čak ni ne pominje. Sadašnja praksa je da Elektroprivreda u svoja sadašnja dva dijela koristi prostor bez obzira ko je vlasnik prostora, najčešće stradaju građani, onako kako njima odgovara. Profit ide Elektroprivredi, šteta građanima plus što još plaćamo razne štete. Sada se uvode i drugi korisnici. Kroz zakon to treba da bude uređeno. Građani ne mogu da budu taoci i samo konkretan predlog - ovdje treba da prisustvuju i predstavnici regulatornog tijela i potpredsjednik Vlade.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Tražićemo da prisustvuju. Ja nudim datum. To je 28.12, kad bi trebalo da bude glasanje o svim stvarima sa ove Druge šednice, pa da uporedim tri sata raspravu i o ovom zakonu i onda idemo na glasanje svega što je bilo na toj šednici, pa tu veče dok izdržimo ionako se glasa o ovoj sjednici. Tako da obavimo raspravu i da time izađemo iz ovog problema.

Kolega Vukoviću, izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Meni je prvo žao što ste unaprijed donijeli odluku, ali dobro, vjerovatno je tako po Poslovniku. S obzirom da je ovdje gospodin Čanović koji je mislim i lično potpisao 2005. godine pristupanje Crne Gore energetske zajednici, evropska institucija koja ovih dana odnosno vrlo brzo ulazi u evropski parlament energetske zajednice Evropske unije i ovaj zakon konkretno je dobio veliku podršku prije nepuna dva mjeseca, mislim da je predsjednik Krivokapić učestvovao na tom sastanku gdje se govorilo o energetske siromaštvu. Bio je veliki skup i bio je direktor energetske zajednice i onda je on održao sastanak sa Odborom za ekonomiju, gdje se pričalo i o ovom zakonu i vrlo pozitivno se izrazio po rješenjima. Ako posmatramo iz nekog političkog ugla, iz ugla nekog ekologa ili, kao koleginka Kalezić iz nekog prostornog planiranja, ali mislim da su to sve materije koje se regulišu nekim drugim zakonima. Mi imamo urbanistički plan Crne Gore koji je opet neka vrsta zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Vukoviću, krećemo u raspravu.

FILIP VUKOVIĆ:

Znači, danas imali priliku pa i da ne završimo, da potrošimo dva sata i da pričamo o tome, pa da nastavimo 28. upravo zato što je važno. Ali ako je to samo formalno razlog zašto ministar nije danas, kolega Čanović je elektroinženjer. Naš ministar je doktor ekonomije, nije mu uža specijalnost energetika i mislim da nije nedostatak što ministar nije danas ovdje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Biće obojica tu, a poslanici imaju pravo na ministra za ovako važan zakon. Odlaganje je nekoliko dana, našli smo termin, pa ćemo to obaviti tada ionako se moramo skupiti za glasanje u cjelini te sjednice, a onda će i ovo biti glasano kao dio svega toga. 28.12. je dan za rad. Uputite ministru i licima koje je tražila iz Vlade gospođa Kalezić, koji su bili uključeni u te transakcije.

Možete svakako.

MIODRAG ČANOVIĆ:

Poštovani predsjedniče, poštovani poslanici, ministar je odsutan. Van zemlje je, imao je unaprijed zakazan sastanak. Mi nijesmo planirali, pravo da vam kažem, da će zakon biti u ovo vrijeme. Računali smo da će po hitnom postupku biti usvojen ranije, ali desilo se tako. Poštujemo vašu odluku i nema nikakvih problema da se odloži. Ali, veoma je bitno bilo da se što prije usvoji zbog neke agende, Evropske unije i nekih naših obaveza. S obzirom da će ovog mjeseca biti otvoreno /Prekid/ zvanično, mnogo bi bolje bilo da smo usvojili prije toga. Međutim, ne smeta mi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da ga ne moramo više puta razmatrati, bolje odjedanput da ga usvojimo pa da dugo traje. Možete, ali evo dogovorili smo se. Nema replike, ministar će biti tu.

Kolega Periću, Vi želite nešto, ili smo završili?

SRĐAN PERIĆ:

Iz korektnosti prema kolegici Jonici, jer sam sugerisao upravo ono što je ona rekla, i da ne bih se povukao pred tim zahtjevom, potpuno saglasan da to bude 28.12. kako ste i predložili,

bojim se da smo skrenuli u jednom trenutku sa fokusa. Sve da je zakon najbolji, mi mislimo da nije, ali sve i da je najbolji, ako razmatramo sistemski zakon, krovni zakon, zaista ne da je poželjno, nego je nužno da ministar bude ovdje. Saglasan sam sa predloženim datumom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam što ste ponovili ono što sam rekao. Ovdje je ključno da imamo ministra, a koji će biti rezultat, odlučiće poslanici.

Hvala Vam, gospodine Čanoviću. Izvinite ali ovo nije nepovjerenje prema Vama, nego želja da onaj koji je najodgovorniji bude tu. Hvala vam. Završili smo za danas.

Premijerski sat je u ponedjeljak u 12 sati, a poslanička pitanja poslije toga.

28.12.2015.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolege i kolegice, poslanici i poslanice, nastavljamo Drugu sjednicu drugog redovnog zasijedanja.

Prelazimo na pretres o Predlogu zakona o energetici, to je bila deveta tačka dnevnog reda.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Miodrag Čanović, generalni direktor Direktorata za energetiku.

Pozdravljamo ministra Kavarića.

Izjescioci Zakonodavnog odbora su Željko Aprcović i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Aleksandar Damjanović.

Otvaram pretres i pitam ministra Kavarića koji je predstavnik Vlade, želi li da da dopunsko obrazloženje?

Želi, izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Dame i gospodo, Crna Gora kao članica energetske zajednice i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji ima obavezu da implementira propise Evropske unije iz oblasti energetike. Važeći Zakon o energetici je donesen 2010. godine. Ovaj zakon je usaglašen sa direktivama drugog energetskeg paketa Evropske unije o tržištu električne energije i prirodnog gasa i još

nekim direktivama koje su tada bile obavezne za Crnu Goru. Nakon donošenja važećeg Zakona o energetici u okviru energetske zajednice donosene su odluke o obavezi njenih članica da implementiraju treći energetska paket Evropske unije koji se odnosi na tržište električne energije i prirodnog gasa kao i direktive koje se odnose na korišćenje energije iz obnovljivih izvora i obavezu održavanja minimalnih zaliha sirove nafte ili naftnih derivata. U tom periodu došlo je do prestanka važenja nekih ranije relevantnih direktiva EU i do usvajanja novih direktiva iz oblasti energetike. Iako se može konstatovati da se postojeći Zakon o energetici dobro pokazao u praksi, donošenjem novog zakona ima za cilj da se otklone neki njegovi nedostaci i da se izvrši dalje usklađivanje sa relevantnim izvorima prava Evropske unije.

Novi zakon treba da riješi probleme koji se odnose na nedovoljnu razvijenost tržišta električne energije, nedovoljnu informisanost kupaca o njihovim pravima i obavezama, zaključivanje ugovora između energetska subjekata, nedovoljno precizirane nadležnosti i obaveze državnih organa Regulatorne Agencije za energetiku, energetska subjekata i kupaca, preuzimanje infrastrukture koju je izgradio investitor od strane operatora prenosnog ili distributivnog sistema električne energije i uslova za investiranje u izgradnji objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visoko efikasne kogeneracije.

Predloženim zakonom postižu se ciljevi koji su u potpunosti usklađeni sa energetska politikom Crne Gore 2030. godine i strategijom razvoja energetike Crne Gore od 2030. godine ključnim strateškim dokumentima u ovoj oblasti. Zakonom se vrši dalje usklađivanje sa relevantnim propisima Evropske unije, doprinosi razvoju tržišta električne energije i stvaraju uslovi za razvoj tržišta gasa, bolju informisanost kupaca energije o njihovim pravima, obavezama i veću zaštitu kupaca.

Takođe, zakon će pozitivno uticati na izvršavanje obaveza od strane energetska subjekata i stvoriti bolje uslove za investiranje u izgradnju objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije o ostvarivanju ciljeva i obaveza preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Novim Zakonom o energetici podstiče se stvaranje novih prirodnih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija stvaranjem uslova za pojavu novih snabdijevača energijom i energentima i poboljšanjem uslova za izgradnju energetska objekata.

Ukratko, donošenje ovog zakona ima za cilj da se postigne viši stepen uređenosti funkcionisanja energetska sektora i veća sigurnost snabdijevanja. Zakonom o energetici određuju se energetska djelatnosti, uređuju se uslovi i način njihovog obavljanja radi kvalitetnog i sigurnog snabdijevanja krajnjih kupaca energijom i energentima, podsticanje proizvodne

energije iz obnovljivih izvora i visoko efikasne kogeneracije, način organizovanja i upravljanja tržištom električne energije i gasa. Pored toga, ovim zakonom određuju se energetske djelatnosti od javnog interesa, javne usluge u oblasti energetike i način njihovog obavljanja, uređuju se pitanja vezana za energetske efikasnost u sektoru proizvodnje prenosa i distribucije energije.

Predlog zakona o energetici sadrži neka nova rješenja kao što su:

Viši stepen zaštite krajnjih kupaca energije, postojanje snabdijevača, izbora i ranjivih kupaca koji obavlja direktno snabdijevanje električnom energijom i gasa i koji se bira u postupku javnog nadmetanja. Dalje, mogućnost da djelatnost snabdijevanja električnom energijom ili gasom krajnjih kupaca u Crnoj Gori obavlja snabdjevač iz države članice Evropske unije ili članice energetske zajednice koji ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti snabdijevanje u državi u kojoj je registrovan.

Ograničenja za povećanje cijena električne energije za domaćinstva i male kupce koji ne pripadaju kategoriji domaćinstava koja će se primjenjivati do kraja 2019. godine. Utvrđivanje obaveze energetske subjektu koji se bavi trgovinom naftnim derivatima koji se koristi u saobraćaju da stavi biogorivo na tržište u cilju postizanja obaveznog udjela obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja. Mogućnost utvrđivanja statusa zatvorenog distributivnog sistema električne energije za geografski ograničene privredne, komercijalne sisteme i sisteme zajedničkih usluga, uslove i postupak sertifikacije imenovanja operatora prenosnog sistema, utvrđivanje prava na sticanje privremenog statusa povlašćenog proizvođača električne energije i jasnije definisanje procedura otkupa novoizgrađenih elektroenergetskih prenosnih i distributivnih objekata i uvođenje obaveze licu koje vrši poslove instaliranja manjih kotlova i peći na biomasu, da za obavljanje tih poslova ima sertifikat.

Donošenjem novog zakona o energetici će se postići viši stepen usaglašenosti sa relevantnim direktivama Evropske unije u oblasti energetike i doprinijeti razvoju tržišta električne energije stvaranju uslova za razvoj tržišta gasa i poboljšanju ambijenta za investiranje u izgradnju energetske objekata.

Na kraju uvodnog izlaganja da obavijestim oko stava Evropske komisije, odnosno sekretara energetske zajednice. Dakle, oni su obavijestili, mislim, sve relevantne adrese u Crnoj Gori po pitanju stava Evropske komisije, odnosno energetske zajednice, da je zakon u potpunosti usklađen sa onim što su obaveze koje se odnose na primjenu trećeg paketa mjera električne energije, da je Crna Gora u obavezi da primijeni ove mjere odnosno implementira u svoje zakonodavstvo do 1.januara 2015. godine, zato smo i mi tražili da se zakon koliko je

moguće prije stavi na dnevni red Skupštine, da eventualno neusvajanje ovog zakona bi onemogućilo Crnu Goru da ispuni svoje obaveze u skladu sa sporazumom. Sa stanovišta našeg članstva u energetske zajednici to podrazumijeva moguće pokretanje prekršajne procedure protiv Crne Gore.

Dalje, takođe obavještavam da su zaključcima Samita Zapadnog Balkana, održanog 27. u Beču, zemlje koje implementiraju ciljeve u uspostavljanju regionalnog tržišta električne energije balansnog tržišta i regionalne lokacije kapaciteta. Crna Gora je jedna od njih. Mi imamo tu vrstu obaveze, i sa toga aspekta smo aplicirali za bespovratna finansijska sredstva iz fondova Evropske zajednice za potrebe izgradnje odgovarajuće strukture, koja u Crnoj Gori iznosi 25 miliona eura. Dakle, Crnoj Gori je odobreno grant od 25 miliona eura za produžavanje energetske infrastrukture, odnosno nastavak projekta Kabla koji se u konkretnom slučaju odnosi na interkonekciju sa Srbijom i da bi eventualno usvajanje Zakona o energetici u decembru ove godine dovelo do odlaganja primjene dogovorenih mjera. Ovo su sve stavovi energetske zajednice, znači ne Vlade, i pretpostavljam oni su stigli na sve relevantne adrese u državi u Crnoj Gori, samo ja koristim priliku da još jednom naglasim nešto što računam da je već poznato. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Pitam izvjestioca Odbora želi li riječ. Želite, kolega Damjanoviću. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Veoma kratko, potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre sa saradnicima,

Više to kao jedna vrsta procedure odnosno podsjećanja, jer ne bih sada čitao detaljno Izvještaj koji je na pune tri strane Odbor dostavio još 24. septembra, kada smo blagovremeno prije puna tri mjeseca obavili raspravu u matičnom odboru. Apel kolegama poslanicima da pogledaju ovaj izvještaj. Čini mi se da je dotakao manje-više sve bitne teme koje će predmet rasprave danas o formiranju cijene struje i davanju energetske dozvole do regulisanja monopola u ovoj sferi. Ono što me interesuje, potpredsjedniče, više pitanja za vas, jer ste sticajem okolnosti i vi bili na kolegijumu, kao i kolega Šarančić u ime Kluba poslanika SNP-a. Ova rasprava je predviđena da traje prvobitno do tri sata. Sad sam čuo da je to dva plus, da li to znači da uvodno izlaganje neće biti deset minuta?

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ne, uvodna izlaganja će biti 10 minuta. Dva plus znači do tri sata.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Onda ću kroz uvodno izlaganje, pošto je u desetak minuta dato, informisati o ključnim nalazima da ne bih sad opteretio plenum. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem. Možemo li preći na uvodna izlaganja?

U ime Kluba Demokratske partije socijalista neka nastupi kolega Pešić, a neka se pripremi poslanik Danilović, u ime posebnog kluba poslanika. Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem, gospodine Mustafiću.

Dame i gospodo poslanici, poštovani ministre, poštovani saradnici, uvaženi građani,

Dakle, nakon izmjena i dopuna važećeg Zakona o energetici iz 2010.godine sa početka ove godine na dnevnom redu ove sjednice je predlog novog zakona, jer Crna Gora, kao članica energetske zajednice i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, kako smo čuli od gospodina Kavarića, ima obaveze da implementira propise Evropske unije iz oblasti energetike.

Nadam se da dijelim preovladavajuće mišljenje, posebno stručne javnosti kada govorimo o energetici uopšte, da se radi o jako važnom sektoru, gdje nove na pravi način planirane i realizovane investicije mogu dovesti do značajnog rasta društveno-ekonomskog razvoja naše zemlje. Uostalom sa više relevantnih adresa je saopštena konstatacija da je razvoj turizma, poljoprivrede i upravo energetike ključan za ukupan razvoj Crne Gore.

Predlogom zakona o energetici izvršiće se dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa relevantnim izvorima prava Evropske unije u oblasti energetike i Trećim menadžerskim paketom Evropske unije. Tu obavezu naša država je imala da sprovede još od 1.janaura 2015.godine. Takođe, odredbama predloženog zakona transponova će se direktive, regulative koje se odnose na energetske efikasnost u proizvodnji, prenosu i distribuciji energije.

Isto tako predlogom zakona se nudi viši stepen zaštite krajnjih kupaca električne energije i energenata i bolja informisanost o njihovim pravima, mogućnost da djelatnost snadbijevanja strujom ili gasom obavlja snadbjevač iz članica Evropske unije ili energetske zajednice.

Novim zakonskim rješenjem se predviđa da se dugoročni ciljevi, ekonomski i institucionalno organizacioni okvir energetskeg razvoja utvrđuju planom energetskeg razvoja Crne Gore, koji donosi Vlada, a koji se bliže razrađuje i sprovodi strategijom razvoja energetike i sa više akcionih planova. Dakle, akcioni plan za sprovođenje strategije razvoja energetike, akcioni plan korišćenja energije iz obnovljivih izvora i tako dalje.

Takođe, kada je planiranje energetskeg razvoja u pitanju ovdje se susrećemo i sa lokalnim energetskeim planom sa kojim je jedinica lokalne samouprave u obavezi da planira potrebe i način snabdijevanja energijom, mjere za korišćenje energije, kao i korišćenje obnovljivih izvora energije.

Isto tako, jedinica lokalne samouprave je dužna da u postupku planiranja gradske infrastrukture u skladu sa mogućnostima daje prioritet grijanju ili hlađenju energijom iz obnovljivih izvora. I pored lokalnog energetskeg plana se, kao i predlog strategije razvoja energetike dostavlja organu državne uprave nadležnom za kontrolu državne pomoći radi davanja mišljenja.

Predloženim odredbama, predviđene su i podsticajne mjere za korišćenje obnovljivih izvora energije koje obuhvataju obavezni otkup električne energije, podsticajne cijene po kojima se ta energija otkupljuje, period važenja obaveznog otkupa električne energije i tako dalje.

Naime, Predlogom zakona istaknut je javni interes ostvarivanje obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u skladu sa direktivama Evropske unije 2009/28 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

Jasno je da se radi o podsticajima koji primljenju zemlje Evropske unije, ali zemlje članice energetske zajednice, a na početku mog izlaganja sam naveo našu zemlju kao članicu te energetske zajednice od 2005.godine.

Želim da istaknem da odredbe zakona kojima se podstiče proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora nijesu novina, jer je tako nešto postojalo i u aktuelnom zakonu od prije pet godina. Takođe, ovim predlogom zakona jasnije je definisano priključenje objekata na prenosni ili distributivni sistem koje se vrši na osnovu saglasnosti za priključenje, ugovora o snabdijevanju i ugovora o priljučenju, tako, dakle, operator prenosnog ili distributivnog sistema električne energije ili gasa dužan je da izda saglasnost za priključenje i obezbijedi prioritet u priključenju energetskeih objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora ako ne postoje tehnička ograničenja u prenosnom ili distributivnom sistemu i naravno, ako uređaj ... objekat koji se priključuje ispunjavaju uslove utvrđene zakonom i tehničkim propisima član 174. stav 2.

Isto tako uvodi se nova odredba kojom operator prenosnog sistema električne energije nema pravo da odbije zahtjev za izdavanje saglasnosti za priključenje novog objekta, za proizvodnju električne energije, sistema za skladištenje, postrojenja za tečni prirodni gas ili regasifikaciju kao i velikog industrijskog kupca po osnovu budućih ograničenja raspoloživih kapaciteta sistema ili po osnovu mogućih dodatnih troškova koji se odnose na neophodno povećanje kapaciteta.

Članom 179. definisana je naknada za priključenje koju plaća podnosilac zahtjeva za priključenje ili povećanje priključne snage, odnosno kapaciteta na prenosni ili distributivni sistem električne energije. Naknade se sastoje od dijela za izvođenje priključka na sistem i dijela za stvaranje tehničkih uslova u sistemu. Tom prilikom izvedeni priključak postaje sredstvo i sastavni dio sistema oko operatora, distributivnog ili prenosnog sistema. Takođe, postoji zakonski propis da u izuzetnim slučajevima podnosilac zahtjeva za priključenje može samostalno da izgradi priključak u skladu sa uslovima i saglasnosti za priključenje koju izdaje ODS ili OPS i umjesto plaćanja dijela naknade za izvođenje priključka na sistem izgrađeni priključak prenese u svojinu operatora sistema na koji se priključuje. Naravno, za ove slučajeve predviđena je i naknada za otkup koja se definiše ugovorom o otkupu. Uvjeren sam da će implementacija predloženih odredaba zakona o kome danas raspravljamo značajno unaprijediti oblast energetike.

Ovom prilikom komentarisacu kategoriju ranjivih kupaca koja se sada definiše. Radi se o zdravstveno i socijalno ugroženim licima i predstavljaju domaćinstva u kojima žive lica sa invaliditetom, sa posebnim potrebama ili lošeg zdravstvenog stanja kod kojih može nastupiti ugroženost života ili zdravlja zbog ograničenja ili obustave snadbijevanja energijom. Takođe, lica koja su u stanju socijalne potrebe utvrđene od organa državne uprave nadležnog za poslove socijalnog staranja. Ove odredbe predloga zakona ukoliko budu usvojene, a nemam sumnju da će tako biti, doprinos su društvu socijalne pravde za koje se, nadam se, svi zalažemo.

Moram istaći da je i ranije, naravno ne na ovakav način, država brinula o ovim kategorijama stanovništva, odnosno i sada je aktuelan jedan vid subvencija za utrošenu električnu energiju za korisnike materijalnog obezbjeđenja porodice. Skupštinski Odbor za ekonomiju, budžet i finansije predložio je Parlamentu da usvoji ovaj predlog zakona. Ranije je i sekretarijat energetske zajednice dao pozitivno mišljenje na nacrt ovog zakona, čuli smo i najnovije pismo sekretara energetske zajednice, gdje pominje ulaganja ukoliko se usvoji Zakon o energetici u iznosu od 25 miliona eura. Demokratska partija socijalista tako posmatra Predlog zakona o energetici i očekujem da ćemo u smiraj 2015.godine imati novi zakon o energetici.

Prije nego što se zahvalim na mogućnosti da izlažem danas o Predlogu zakona, samo ću najaviti da ću sa kolegama predložiti dva amandmana sa kojima će se član 221 precizirati. Naime, on se mijenja i glasi - korišćenje električne energije, gasa i toplotne energije protivno zaključenim ugovorima o priključenju i snadbijevanju, kako stoji u Predlogu zakona, samo stoji da će se korišćenje električne energije smatrati neovlašćeno ako se koristi protivno zaključenom samo ugovoru o snadbijevanju, a ugovori o priključenju i snadbijevanju su jako povezani. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Saši Pešiću, koji je govorio u ime Kluba DPS-a.

Dajem riječ poslaniku Goranu Daniloviću, a neka se pripremi poslanik Damjanović.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, kolegice i kolege, gospodine potpredsjedniče, gospodine ministre sa saradnicima,

Kao što smo i obećali, podrazumijeva se, životno zainteresovani za jedan od sistemskih zakona kakav je i Predlog zakona o energetici, došli smo danas, ne s ubijeđenjem da ćemo vas razuvjeriti, ali naravno sa namjerom da javno kažemo u malo širem kontekstu od ovog uskostručnog kako mi sagledavamo ovaj predlog zakona.

Prošli put smo tražili, a bilo bi to i pametno i pravedno, da o ovom zakonu raspravljamo u punom sastavu, ne pred kraj godine, jer vjerujte na riječ, ovaj zakon je životno važan i strašno je bitno da svi čujemo o čemu se radi. Bez ikakve namjere da pojedinačno, porodično ili kako drugačije prozivam, ipak ću početi od zvanične izjave premijera Đukanovića, predsjednika Demokratske partije socijalista, koji je nedavno saopštio da nije školovao sina da bi se bavio državnim poslom nego da bi se bavio biznisom. Jedan premijer trebalo bi da vodi malo više računa o poštovanju državnih poslova, kojim se eto i sam, na moju žalost, bavi 20-tak i više godina. Trebalo je, valjda, opravdati namjeru da se neko iz porodice bavi biznisom. Što se mene tiče dobro zdravlje svakome iz njegove porodice ko želi da se bavi biznisom, ali u skladu sa zakonom i u skladu sa Ustavom ove zemlje.

Ono što mi smeta i ono što smeta nama u Demosu, mislim da to mogu reći za cijeli klub, Posebni klub poslanika, jeste definitivno što biznismeni iz Crne Gore, bili oni iz porodice premijera, iz okruženja, iz orbite Vlade i DPS-a, nekako nigdje drugo da se dokažu izuzev u

Crnoj Gori. Šta to znači - da zakone pišemo za njih i da biznismenima ih činimo mi našim novcem. Zbog toga naš otpor i zbog toga u saradnji, sad već govorim i u lično ime, sa nevladinim sektorom, prije svega, sa Mansom smo pripremili 30-tak amandmana braneći pravo ovih građana da dodatno ne stimulišu i onako monopolističke poslove u Crnoj Gori pod izgovorom da treba proizvoditi energiju iz obnovljivih izvora, pod izgovorom da se to od nas traži ovom i onom konvencijom, ovom i onom rezolucijom međunarodne zajednice. Neko ovdje neopravdano ljudima koji navodno kreću u avanturu proizvodnje ... strategiji Vlade koja je zacrtala da 33% energije u neko dogledno vrijeme treba da se proizvodi na ovakav način. Dakle, tim ljudima koji su dovoljno privilegovani mi još treba da obezbijedimo da se finansiraju iz državne pomoći ukoliko, ne daj bože, a uvijek je do sad davao da bude tako, stvar ne krene da valja.

Uvažene kolegice i kolege, javnost ne možemo prevariti. Svi znaju ko se bavi ovim poslovima, svi znamo na šta je mislio premijer kada je rekao da je sina spremio za biznis, pretpostavljam na prestižnim biznis školama u Crnoj Gori. Pripremio ga za biznis da se bavi poslovima koji pretpostavljaju i čiste ruke i čist novac. Ja znam koliki su naši domaći potencijali, kapaciteti i šta to znači i koliko možemo biti sigurni kada se tim biznisom bave naši domaći biznismeni. Oni negdje više pogoduju kad se pojavi ozbiljan strani investitor koji hoće da zardi, da budu dio cjelokupnog projekta kao jedini u Crnoj Gori dobiju nekih 10% i zvanično, ljutili se vi ili ne, na takav način zadovolji se zakonska forma, a ljudi prosto dobiju reket koji su valjda zaslužili, jer su gospodari naših života.

Uvaženi gospodine premijeru, njemu se obraćamo, ima nas u Crnoj Gori još koji bismo se bavili biznisom, ne nipodaštavajući ni državni posao, nigdje na svijetu on nije podjednako plaćen kao dobar biznis, ali nigdje na svijetu se ne stvara ambijent od strane predsjednika Vlade da se članovi porodice ili širi klijentelizam koji je tu negdje i obitava okolo isključivo bavi ovim poslovima. Demos na takvu vrstu biznisa ne pristaje. Najbolje je da saopštimo kroz samo par primjera, a imaću prilike i u raspravi u pojedinostima na šta konkretno mislimo.

U članu 1 Vladino rješenje glasi - Ovim zakonom određuju se energetske djelatnosti, uređuju uslovi, način njihovog obavljanja radi kvalitetnog i sigurnog snabdijevanja krajnjih kupaca energijom, podsticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, način organizovanja i upravljanja tržištom električne energije i gasa, kao i druga pitanja od značaja za energetiku.

Dakle, podsticajne mjere za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, male hidroelektrane, vjetroelektrane i slično, sve bi to definitivno i ako se radi o ozbiljnom biznisu trebali kad zatreba da isfinansiramo dodatno kroz državnu pomoć. Obesmislili ste institut

državne pomoći, pa čak i institucije koje se time jedino i nadležno bave i na lokalnom nivou, odnosno na državnom nivou. Takve stvari ne možete raditi bez prigovora naše savjesti i bez prigovora javnosti. Gospodo, ako je neko odlučio da pravi vjetroelektrane na Krnovu, vi iz Ministarstva ste dužni da tu stvar kao novotariju od koje bi valjda trebalo bolje da živimo, projekti koji su teški više stotina miliona evra, obnarodujete, da nam kažete ko je to zainteresovan, da ne držite pod plaštom sumnje, pa rekao bih i neizvjesnosti ko je zainteresovan, ko je podizvođač, koga ste zaposlili, da ne nagađamo, da ne pričamo da to radi ni premijerov sin, ni premijerov kum. Na kraju, kada smo god nagađali, na našu žalost smo i pogađali, nije to bilo na sreću Crne Gore.

Definitivno, uvažena gospodo, nećemo pristati da biznise ljudi koji su navodno namjerali da se bave ozbiljnim poslom stipendiramo dodatno novcem poreskih obveznika bez jasnih pravila. To tako ne ide. U Crnoj Gori je dovoljno što pojedinci imaju monopol ne informaciju, a definitivno je da ga u solaru, da ne pominjem ime, imaju i definitivno da je neko znao, a taj neko je predsjednik Vlade, kada će doći trenutak da se valorizuje posao od kojeg može da se živi. Ne mislim da ćete vi vladati vječno niti mislim da danas treba da nas obavežete da sutra kada dođe neko drugi na vlast ne možemo uraditi ništa s Crnom Gorom izuzev samo nastaviti da pretražavamo.

Uvažena gospodo, ovako ne može. Ako hoće biznismeni iz kruga Vlade da se bave ozbiljnim biznisom, valjalo bi da dokažu da to umiju. Ovdje se ljudi bave bankarstvom tako što im država u trenutku kada bude stani pani prepíše 40 miliona, beskamatno, rekao bih, vrati se ili ne vrati, jednim milionom se vrati 11 miliona. Vi mislite da ćemo zbog toga što postoji sloga ili nesloga u opoziciji u ovom trenutku, što postoji ozbiljna politička kriza, propustiti priliku da dođemo u parlament i da vam kažemo da ovdje stvari prepoznamo. Ne mogu se ovakve stvari uređivati na tako providan način. Bilo bi lijepo i danas da čujemo od vas odgovore zašto bi neko, zašto bi običan građanin dodatno finansirao, zašto biste zavlačili ruku u državnu pomoć ako, kao što rekosmo, to predstavlja biznis trenutno i u Evropi. Imamo li ili nemamo sposobne da se bave ovim poslom ili treba da budemo samo ljubomorni zbog toga što se nijesmo sjetili kao i šef režima da na vrijeme svoju djecu obrazovno prilagodimo i omogućimo njima da se bave biznisom, a nekome drugome da prepustimo ovaj neugledni posao bavljenja državničkim pozivom i poslom u administraciji.

Kada smo već u administraciji, da vam i kažemo ono što definitivno ne možemo da prihvatimo, to smo precizno saopštili kroz sve amandmane koje smo dali na ovaj predlog zakona, ne budu li usvojeni, naravno da nećemo glasati. Nemojte da nam se pozivate na

međunarodnu zajednicu, uz dužno poštovanje prema vama pojedinačno kao stručnjacima za ovu oblast. Jer, ako smo se negdje u nekoj branši obrukali onda je to bilo i u ovoj. Vama je jasno da je bilo zabranjeno da krademo struju iz međunarodne ... pa smo naočigled domaće i evropske javnosti to činili besomučno, uhapsili samo jednog Rusa, koliko se sjećam i sve je pokrio šaš i tišina, skoro kao što kolega maloprije reče, neki sumrak, sasvim određeno, nešto što je ličilo na orijentalizam. Ovdje su vrlo praktične stvari, izvinjavam se kolegi Mustafiću, treba mi deset sekundi, vrlo praktične stvari. Nećemo dopustiti, makar ne a da javno ne objasnimo da pod vidom razvoja energetskeg sistema omogućimo ljudima koji su ionako dovoljno bliski Vladi i predsjedniku Vlade, da zarade dodatno i još jednom i još jednom time što, ako propadne projekat, mi kroz državnu pomoć, odnosno građani Crne Gore, finansiramo propale biznismene i propale projekte.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem poslaniku Goranu Daniloviću.

Izvolite, koleginice, proceduralno.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Reagujem proceduralno, obraćam se vama. Očekivala sam os vas kao potpredsjednika reakciju dok je kolega Danilović diskutovao, prvo zato što se kroz svoju diskusiju uporno obraćao premijeru koji trenutno nije ovdje u sali da bi mogao da mu odgovori. Drugo, iz razloga što, ako se sjećate, ovdje smo u ovoj skupštini već jednom konstatovali da nećemo pominjati ničiju djecu. Očekivala sam tu vašu reakciju. Kako ko školuje svoju djecu, čime se bave naša djeca, to nije za ovu skupštinu i to smo ovdje već jednom konstovali. Očekivala sam da ne dozvolite da se naša djeca zloupotrebljavaju u ovom parlamentu, bilo čija djeca pa ni sin premijera zarad nekih političkih poena. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem koleginici Šćepanović. Premijer nije u sali, ali jeste resorni ministar koji je vrlo kompetentan za ovu temu i može da odgovori na niz pitanja koje je postavio kolega Danilović. Koliko sam shvatio diskusiju kolege Danilovića, bila je veoma metaforična, dakle nije mislio na konkretan slučaj nego je govorio o fenomenu. Pojasniće se kroz dalje diskusije, kroz komentare i kroz sve ono što slijedi.

Izvolite, kolega Daniloviću.

GORAN DANILOVIĆ:

Nije mi namjera da prekršim proceduru, nego da ponovim od kolege poslanika, a i gospodin premijer Milo Đukanović je bio na poslaničkoj listi i to prvi, ne može se očekivati više nego da poželim dobro zdravlje i njemu i porodici i da razvijaju biznis, ali u skladu sa zakonom i s Ustavom ove zemlje. To što sam samo potcrtao to što je rekao premijer pomenuvši svoga sina nije uvredljivo ni najmanje i nema nikakvog razloga da me bilo ko opominje. Jer, ako, čini mi se, neko vodi računa o tome koga proziva u ovom parlamentu, to radim uporno, vodim, dakle, računa deceniju i više ovdje iz ovih stolica.

Još samo jedna stvar. To da ne pominjem premijera samo zato nije u ovoj sali, taj isti premijer pominje nas kada nijesmo u njegovoj sali, a pominje i mrtvog Miloševića i živog Koštunicu kao da su najživlji i kao da sjede svaki dan sa nama. Nećete mi sigurno onemogućiti da pominjem čovjeka koji predstavlja vođu parlamentarne većine samo što nije tu. Bio bi to divan izgovor da ga nikad ne pomenemo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Daniloviću.

Mislim da je dovoljno.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Moja proceduralna reakcija je bila potpuno osnovana. Kolega Danilović je pomenuo, vi očigledno nijeste dobro slušali njegovu diskusiju, ja jesam i zato kažem da je moja reakcija bila potpuno osnovana. Mogu svoje dijete da pominjem svakako, ali nikako ne mogu da pominjem djecu mojih kolega u ovom parlamentu.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Koleginice, veoma sam dobro slušao diskusiju kolege Danilovića, ali dozvolite, imamo svi različite doživljaje. Kada vi budete predsjedavali, vjerovatno ćete imati drugačiji doživljaj ovog doma i uopšte ove cjeline parlamentarnog razmjenjivanja dijaloga i argumenata s više strana.

Dajem riječ kolegi Damjanoviću, u ime Kluba SNP-a, a neka se pripremi poslanik Šabović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Nakon četiri mjeseca od kada je ovaj predlog razmatran na matičnom odboru ili s godinu dana zakašnjenja u odnosu na našu obavezu da uskladimo s trećim paketom zakonodavnu infrastrukturu, za šta nije kriv ovaj parlament već predlagač zakona, raspravljamo o nečemu što je naša evropska obaveza. Jeste ovaj zakon u najvećem dijelu usklađen sa zahtjevima Energetske zajednice čiji smo član i imamo obavezu da primijenimo pravila ponašanja u ovoj oblasti i dobro je što to imamo kao obavezu. To ne znači da, ako se 90% ili 95% zakona uskladi sa pravilima i sa onim što je crnogorska obaveza u smislu i energetskog tržišta Evropske unije, a i samog pristupanja, da ovih 5% ili 10% odredbi neko ne želi da predloži, da ne kažem „provuče“, loše odredbe koje potencijalno mogu da prave štetu i građanima i državi Crnoj Gori. Možda će se nivo rasprave svesti na tih potencijalnih 5% ili 10% jer je zakon dosta obiman. Nekoliko puta smo ovdje imali prilike da govorimo o tome kako se primjenjuje aktuelni zakon. Imali smo prilike i prošle godine oko ovog zakona koji je djelimično uspio od strane jednog broja poslanika, evo sada ovdje pokušaj da se usvoji jedan zakon koji će nam negdje bolje nego što je to sada, regulisati tržište energije u Crnoj Gori. A to tržište energije je problematično, ministre. Znači, usvajamo ili donosimo zakon u jednom ambijentu u kome, pod 1. ne znamo sudbinu ugovora Elektroprivrede Crne Gore A2A, godina dana je istekla od kada se aneksima, iako je to po meni pravno problematično, produžavaju upravljačka prava A2A u Elektroprivredi. I dalje nemamo, iako je to potpredsjednik Lazović, više puta najavio, rezultat i krajnji ishod tih pregovora. Od tih pregovora zavisi gradnja Termoelektrane u Pljevljima, zavisi život i zdravlje građana Pljevalja, zavisi to da li će tu Termoelektranu graditi, koja je nasušna potreba Crne Gore i koja nije novi termoizvor koji će narušiti energetski cilj, već zamjena za TA1 koja će od 18. do 25. da ispane iz pogona. Dakle, zavisi da li će to da gradi onaj koji je dobio na tenderu, a zalagao sam se da to bude firma iz Evropske unije.

Imamo ambijent u kome godinu dana traje rješavanje po završenom tenderu za ugljovodonike, definisano drugim zakonom u širem smislu dio ove priče. Čega se to bojimo da proglasimo, ko su ti koji su na tenderu kvalifikovani za istraživanje ugljovodonika? Ima li tamo nekih sukoba firmi, kompanije ili država iz kojih dolaze te kompanije? Govorim o ambijentu kada lutamo između strateških odluka u oblasti energetike, ne znamo kuda će proći trasa gasovoda, hoće li biti neće li biti priključaka za Crnu Goru, dinamika gradnje kabla ne ide željenim nivoom i niz drugih projekata koji su čini mi se na „stend baju“. Ne zavise oni od ovog zakona koji ćemo

donijeti, već zavise od politike Vlade u oblasti energetike koja je puna trulih kompromisa i koja je dovela do toga, između ostaloga, da se već 25-30 godina ne gradi nijedan energetski objekat.

Zajedno sa kolegom Bulajićem sam ovdje inicirao otvoreno, transparentno, ne zakulisno kao što radi jedan dio civilnog sektora, o tome ću sad da kažem, da se otvori priča oko Tare. Deklaracija koja je donijeta 2005. godine, koja se može referendumom staviti na provjeru, jer Crnoj Gori trebaju hidroenergetski izvori, ali državni, gospodine Mustafiću, ne privatni. I kada, a kolega Danilović je o tome pričao, se zalažemo da se uklone norme, a to sam s ovim amandmanom uradio, koje omogućavaju da se ti podsticaji za male hidroelektrane, odnosno za privatne biznismene koje sam jedini u parlamentu pročitao ko su, imenom i prezimenom, uklone, moramo da imamo alternativu. Ta alternativa je uvoz energije. Nekome to odgovara. Imamo mi uvozni lobi koji je povezan sa dijelom civilnoga sektora. Neće moći, njima poručujem, znaju oni o kome pričam. To su oni u čiju sam prepisku imao uvid kako dogovaraju, kako namještaju poslove i tendere iz ove oblasti napadajući ono što ne treba da se napada. Ako nemamo uvoz imamo gradnju državnih objekata, pokušaj kroz bolju energetsku efikasnost da ostvarimo optimalan balans i viškove energije koju bi izvozili, og čega, bi Crna Gora prihodovala. Ukazao sam da ova norma o podsticajima iz člana 106 mora da ide za sada van zakona. Namam problema da tamo kada nekad stupimo u Evropsku uniju primijenimo i te podsticaje u jednoj pravnoj uređenoj državi.

I ovdje da odagnam još jednu dilemu. Pitao sam gospodina Kopača, direktora Energetske zajednice direktno, a to sam postavio i kada smo sada ja i kolega Vuković kao predstavnici Crne Gore bili na sastanku u Beču, gdje smo bili učesnici formiranja energetskog plenuma, parlamentarnog plenuma, koji će možda bolje nego mi definisati obaveze za ove zemlje koje se pridružuju Evropskoj uniji pa neće biti ovih lutanja i ovakvih rasprava - Da li Crna Gora ima obavezu da uvodi podsticajne mjere na način da će se kroz račune za struju građana Crne Gore plaćati privatnom malom biznisu i velikom biznisu koji će ulagati obnovljive izvore? Odgovor je ne. Crna Gora nema tu obavezu. Ona ima samo obavezu da ispuni nacionalni cilj balansa 20% energije, odnosno vjerovatno do 2030.godine 33%, kad ta direktiva stupi na snagu iz obnovljivih izvora. I Crna Gora je u ovom trenutku ispunila taj cilj. Mi proizvodimo dovoljno energije iz obnovljivih izvora, što zahvaljujući manjoj potrošnji, dešavanju u Kombinat u aluminijuma, a postoji potreba da se podsticajne mjere uvode, ali znate za koga? Za državu koja će da investira kao država u hidroelektrane. A da mi odlučimo je li to Komarnica, je li to Morača, je li to Buk Bijela, a ne da se kao alternativa oni koji su perfidno, a pripadaju dijelu civilnog sektora, rušili te projekte, sada nudi finansiranje privatnika, pa se sada i po tome, da oprostite, pljuje, da bi neko

tamo zaradio na uvozu energije. Neke firme i neki pojedinci etablirani u međunarodnim nekim civilnim organizacijama, koji su blisko emotivno vezani ili bili vezani za neke civilne sektore ovdje, odnosno njihove predstavnike, da ih ne imenujem, znamo o kome se radi i svi znamo. E neće moći. Što se tiče SNP-a neće moći ni taj „spin“ a ni ovaj „spin“ da prođe. Jasna ponuda, jasna ponuda kao uslov za podršku makar što se tiče mene, a nadam se i Kluba, da se podsticajne mjere sklone jer su to jedina ključna politička smetnja ovom zakonu. Ima smetnji još, znači mi nemamo garanciju za demonopolisanje elektroprivrede, i dalje ostaju neke odredbe koje su u dosadašnjem zakonu o pravnom razdvajanju i funkcionalnom razdvajanju, tri godine je ta odredba u zakonu nije se ispoštovala. I sad u zakonu za pola godine će se ispoštovati. Neće, neće dok država Crna Gora koja je i većinski vlasnik te Elektroprivrede ima probleme sa A2A i dok Regulatorna agencija za energetiku ne primijeni mjere i ne obezbijede se adekvatne mjere da sankcionišu monopoliste u oblasti energije. To su Elektroprivreda Crne Gore i Crnogorski elektroprenosni sistem. Dakle, to je broj 2. Potpuno da podržimo i one subvencije za ranjive potrošače, za korisnike posebno građanstva koji su u stanju socijalne potrebe.

Da negdje definišemo da je dobro da RAE ima ovlašćenja u zakonu kako ne bi lutala u metodologijama i kako to ne bi padalo, a ne pada, Bogu hvala, evo dvije godine. Pa se opet tamo neko naplaćivao kroz tužbe i naplaćivanje tih tužbi na sudovima, nego da pokušamo da na jedan zakonit način uvedemo red u oblasti energetike. Kao samo početni korak i kao zakonski ambijent onome što je infrastrukturni ambijent i onome što je institucionalni ambijent u ovoj državi, ovoj državi treba ozbiljna i odgovorna energetska politika. Jer je energetika jedina šansa ove države uz taj turizam koji, kako tako imamo na jednom zadovoljavajućem nivou, ali nema je. Nema konzistentne politike. Ima mnogo lutanja u strategijama, ima mnogo lutanja u prioritetima, i to nam se reperkutuje da sada uoči nove godine, nakon godinu dana kašnjenja, imamo dilemu da li ovaj zakon treba da bude usvojen u Parlamentu koji je evropski zakon ali koji ima jedan broj odredbi koje su ciljane da bi omogućile profit privatnicima, bliskim ili manje bliskim Vladi i ne samo Vladi, protiv čega smo svakako i protiv čega ćemo glasati.

I da kažem da je na ovaj predlog zakona stigao ogroman broj amandmana. To govori o ozbiljnosti kojim i kolege iz opozicije pristupaju ovom veoma bitnom pitanju za državu. Da ćemo se o tim amandmanima vjerovatno sutra izjašnjavati na odboru i u plenumu, da nije bitno kako doći do onog famoznog broja 41 i da to ne treba da bude ključni cilj ni Vladi ni ministru, ni nama ovdje, već da pokušamo da zaista, i zaokružujem, da zaista donesem jedan ozbiljan zakon na koji neće imati primjedba ni naši prijatelji iz Evropske unije, ali svakako ni poslanici koji odgovorno vrše svoj posao i žele da zaštite interes i Crne Gore i njenih građana u energetsom

sektoru. Kažem, ako se sad pogriješi i donesu se loša rješenja ili se kroz neka rješenja omogućí sticanje profita nekome ko to ne zasluđuje, naprotiv koji treba da vrati ovoj državi, onda ulazimo u zonu velikih problema. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem poslaniku Damjanoviću.

Riječ ima poslanik Džavid Šabović u ime Kluba SDP-a, a neka se pripremi poslanik Perić. Izvolite, poslaniče Šaboviću.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine ministre,

Ovaj zakon je zaista kod nas u našem klubu izazvao veliko interesovanje i mi smo zbog toga, zbog činjenice da nema stručnjaka ovog profila, angažovali naše prijatelje iz partije i sa njima imali nekoliko sastanaka, pokušavajući da od njih naučimo ono što trebamo danas da kažemo u vezi ovog predloga.

Oni koji su pažljivo pratili ovaj predlog zakona jasno su uočili da je javna rasprava sprovedena oktobra 2014. godine, predlog upućen Skupštini tek septembra 2015. godine, tako da odgovornost nije nikako na Skupštini, već na predlagraču. Od oktobra je skoro vanredna situacija u Skupštini, koja nije zasijedala i kad zasijeda vidite kako zasijeda, polovina nas je tu, polovina nije, ali stoji podatak da je bio zakazan 11. a održan zbog odsustva ministra, pričamo danas o njemu, od 28. znači desetak i više radnih dana je uzalud otišlo. Mislim da smo mogli da pokušamo da sjednemo i da se dogovaramo o tome. Oni koji su pažljivo pratili ovaj zakon uočili su da je od nacрта do predloga broj članova ovog zakona povećan sa 234 na 261, da su u javnoj raspravi date primjedbe na 144 člana, na 90 nijesu, a od tih 90 promijenjeno je 60, a samo nije 23. Znači, od 234 člana promijenjeno je 211, ako dodamo tome još šezdesetak možda i više amandmana svi uslovi zdreli da se zakon vrati ponovo na javnu raspravu.

Ima još jedan razlog koji je možda po nama diskutabilan, a to je način rada na zakonu, jer ga je radila radna grupa u kojoj su učestvovali predstavnici Elektroprivrede Crne Gore ... Distribucije, Direkcije, nekadašnji prenos CGES, COTE, predstavnici Ministarstva i Agencije, koji su navodno bili jedinici i nezavisni, samo nije bilo onih kojih bi trebalo da se ovaj zakon tiče, nije bilo predstavnika potrošača.

Nijednom riječu ne želim da osporim stručnost komisije koja je sigurno stručna za to i vjerovatno radila na nivou, ali mislim da je ipak tu imalo prostora da se osnovano posumnja u sukob interesa, gdje su bili svi predstavnici političkih subjekata, a oni koji su morali imati predstavnike nijesu imali. Plašim se da su pojedini imali samo želju i bili opterećeni istim interesima i dominantno odlučivali da se radilo o pregovoru zakona. Ovim ne dovodim u pitanje, rekao sam, stručnost ove radne grupe, ali dozvolićete da jedino znanje u ovoj nije kod energetske subjekata, već postoji i kod drugih, a to su univerziteti, akademija, i razni NVO. Mi smo predložili nekoliko, ja mislim desetak amandmana. Jutros smo pokušali sa predstavnicima Ministarstva da se dogovorimo. Mislim da je sastanak protekao u fer razgovoru, ali vidim da ne postoji spremnost da se po nama oni ključni amandmani a koji se tiču na ovo što su kolege rekli, ove premije koje znamo zbog čega su uvedene i znamo kome se daju, jer znamo ko je dobio pravo na termoelektrane i način formiranja cijena za '17. '18. i '19. godinu, za sada naš klub neće dati podršku o ovom predlogu zakona, ukoliko se ne privhate naši po nama ključni amandmani. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Šaboviću.

Poslanik Srđan Perić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi poslanik Popović. Izvolite, kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Kolege su rekle i potpuno sam saglasan sa tim da se radi o jednom od možda najbitnijih sistemskih zakona koji reguliše jednu vrlo važnu oblast, a koja se tiče apsolutno svakog građanina, a to je Zakon o energetici.

Postoji čitav niz primjedbi za ovaj predloženi tekst. Ja ću evo na početku da kažem šta je pohvalno u zakonu, a to je svakako uvođenje kategorija ranjivog kupca. Građana radi, pominjano je to već, ona domaćinstva gdje imaju teško oboljelu osobu sa teškom bolešću, ili osobu sa posebnim potrebama, ili pak posebno socijalno ugroženo stanovništvo, nemoguće je isključiti struju. U slučaju da se primijeni ta odredba ovog člana to jeste za pohvalu.

Sada da pređemo na ono što je zaista za kritiku. Prethodnici su pominjali, a jeste od ključnog značaja, odnosi se na stimulanse koji je dobijaju proizvođači iz obnovljivih izvora energije. Pošto nam se stalno natura da je to evropska obaveza i da mi moramo da slijedimo to

pošto-poto, prosto da pravimo samo osvrt. Odakle uopšte u Evropi samoj ta tendencija da postoji što više obnovljivih izvora energije? Uzimamo primjer Njemačke. Znači, progresija se radi u oblasti solarne energije. Tu se prave neki paneli. Neko pravi te panele. Neko montira te panele. Neko održava te panele i sve kad saberete imate sve više zapošljenih ljudi u toj oblasti. I u konačnom, tačno je da to nije isplativo za sam sistem, da je struja svakako iz velikih hidrocentrala iz nukleolektrana značajno jeftinija, ali imate pokrenutu cijelu jednu industriju i već u Njemačkoj sada imate nekoliko stotina hiljada ljudi koji rade u tom sektoru. Takođe, tačno je da i tamo postoji dilema da li treba nastaviti tim pravcem ili ne, ali njemačka vlada, kao odgovorna i kao prosto vizionarska vlada, želi da istraje na tom kursu. Dodatno šta se time želi postići jeste da postoji što veća energetska nezavisnost.

U šta se to pretvorilo kod nas? Znači, ako smo primijetili, niko ne priča o tome da će neko da pravi takozvane farme solarnih panela. To nije isplativo. Tu treba mnogo muke, treba izračunati profit, dobit, gubitak, treba pokrenuti neki pogon, uposliti neke ljude, isplatiti neke plate, neke doprinose. O tome se ne razmišlja, nego se razmišlja o mini hidrocentralama. Ja sad, ministre, vas pitam. Ako ovaj trend gradnje mini hidrocentrala bude uslišen, ako se na svakom potoku bude pravila mini hidrocentrala, ako to budu, a nema nikakve dileme, radili povlašćeni igrači na tržištu, ja vas pitam kako ćete vi da ispunite član 248. Zakona koji predviđa maksimalnu cijenu rasta na godišnjem nivou. Svaki kilovat čas struje iz tih mini hidrocentrala plaćaju građani kroz veću cijenu. U konačnom, svaki korisnik električne energije će to vidjeti na računu. Ako budemo imali potpunu ekspanziju tih izvora nekontrolisano na ovaj način, ne u količini, ne u megavatima, nego u subvencijama koje građani daju, pitanje je da li vi možete da izdržite ovaj balans koji je po nama isto previsok, 7% u narednoj godini, 5% u svim godinama nakon toga. On je previsok po našem mišljenju, ali pitanje da li ćete i njega moći da izdržite. I ono što je za nas negdje jako važno da dobijemo povratnu informaciju, kako je moguće da imamo jedan pravni okvir na način da su kroz različite institute, kroz različite institucije sistema povlašćeni igrači na tržištu, to su izreda rođaci ljudi koji su na značajnim položajima u opštinama, ako hoćete i na državnom nivou, da dobiju te koncesije i da kasnije ulaze u sve ove projekte. Znači, da se razumijemo, koliko god to djelovalo transparentno, radi se o nečemu što je zaista privilegija za uzak krug ljudi.

Vratiću se na ovu temu na samom kraju, ali nekoliko drugih stvari koje jesu za brigu u ovom zakonu. U članu 117 imamo obavezu operatera zatvorenog distributivnog sistema, pazite, koji naknadu za priključenje može da utvrdi samostalno bez metodologije ili odobrenja. Znači, narodski rečeno, kako mu volja, ili je to prevelika autonomija nekome.

Mi se sjećamo jednog slučaja u Ski-centru ranije na Žabljaku kada smo imali slučaj gdje smo imali maltene hajdučiju od toga, prefakturisanje struje koja je već isporučena jednom potrošaču. Je li ovo uvod u u slične slučajeve?

Naredna stvar, moram reći skoro komična, jesu strateške rezerve. Vi ovdje u članu 215. Kažete - za skladištenje skladišnih rezervi nafte ili naftnih derivata iz stava 1. ovog člana mogu da se koriste skladišni kapaciteti u Crnoj Gori i drugim državama. Osnovna namjera kada imate rezerve da imate u vanrednim situacijama ili ekonomskim krizama ili nestašicama na globalnom tržištu energenata da imate te rezerve dostupne. Ovako kako mi imamo definisano zakonom to može da se čuva u Kuvajtu. Ja znam, vama je vjerovatno smiješno, ali ja zaista kažem koja je onda svrha takvih strateških rezervi, a koje su nam potrebne.

Naredna stvar koja takođe negdje je jako važna odnosi se na član 220 - zabrana radova koji ugrožavaju rad energetske objekata. Građana radi, i ako nije bilo promjena, ukoliko nije uvažen nijedan amandman koji se odnosi na ovu novu stavku, znači operator sistema, recimo Crnogorski elektroprenosni sistem ili Elektrodistribucija ili kako god, operator sistema na čijem području se nalazi energetski objekat dužan je da redovno uklanja redovno drveće i drugo rastinje koji ugrožava rad energetske objekata, i ništa sporno, bez pribavljanja odobrenja za sječu od strane vlasnika nepokretnosti i bez obaveze plaćanja naknade štete po tom osnovu. Znači, može da prolazi preko nekog poljoprivrednog dobra, Elektroprivreda i Crnogorski elektroprenosni sistem nemaju apsolutno nikakvu obavezu čak ni da obavijeste imaoca tih sredstava šta se zapravo dešava, da će možda neko potkresati neko voće ili šumu šta god, i s druge strane nema nikakvu potrebu, pored toga što ga ne obavještava, ni da ga obešteti. To je prosto ako hoćete i narušavanje prava tih ljudi. I oni posluju u nekom ambijentu i poljoprivrednici su privrednici, nije samo Elektroprivreda, ne možemo zbog većeg biznisa da uništavamo manji. Jedna krupna nelogičnost koja se tu nalazi.

Na kraju, kad je riječ o primjedbi, prije nego što se vratim ponovo na ono što je najspornije u cijelom zakonu, jeste član 248 - dinamika formiranja cijena, gdje se predlaže da ona bude i 7%, da pojednostavim do kraja da cijena električne energije može da poskupi do 7% u narednoj godini i 5% u svim narednim godinama. To je ipak previše. Evo čak da uzmemo pretpostavku da je ekonomski rast 4% - 3%, koliko god, ovo je iznad te crte i potpuno je nerezonski da čak iznad projektovane crte ekonomskog rasta imamo cijene električne energije. Jer na taj način, a radi se o ogromnom sistemu, radi se o značajnim stavkama kod svih preduzeća, kod svih domaćinstava, ne možete tražiti da oni u kontinuitetu plaćaju više nego što njihov životni, privredni, kakav god hoćete drugi standard raste. To je prosto jedna nelogičnost gdje vi otvarate

prostor inače da jedan glomazan sistem sve više i više može ulaziti u sve druge sfere poslovanja, sa profitom, a i svim drugim stvarima.

Ono čim ću završiti jeste nekako srž cijele priče. Obnovljivi izvori energije. Da ne bude tu zabune, postoje različite vrste tumačenja, samo po sebi hidrocentrala nije obnovljiv izvor energije i postoji određeni uslov koji se računa, stručnjaci to svakako bolje znaju. Mi jesmo blizu, ja nemam taj podatak, možda smo ispunili te uslove, ali osnovni izvor je taj da mi pokrenemo privredu. To bi trebalo da je osnovni razlog, a ne da se pozivajući se na evropsku praksu kroz iskrivljena zakonska rješenja dolazi do situacije da pravimo seriju mini hidrocentrala koje toliko možda nijesu ni potrebne, tolika količina električne energije i nije ni potrebna iz tih izvora po toj cijeni, već ako idemo sa tim malim brojem zaposlenih ljudi, to je vrlo bitna stvar. U tim mini hidrocentralama može da radi jedan i dva čovjeka. Znači, mi ne dobijamo ono što je osnovna namjera u toj, ako hoćete, evropskoj energetskej filozofiji, otvaranje jedne cijele privredne grane, nego otvaranje jednog novog energetskeg kartela. To je osnovna primjedba i ukoliko ne bi tu bilo promjena u tom smislu, nema raspoloženja da se mijenja ovakav zakonski okvir koji bi to spriječio, ovaj zakon ne bi imao našu podršku. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Poslanik Andrija Popović, u ime Kluba četiri partije, a neka se pripremi poslanik Sijarić. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, uvažene građanke, građani Crne Gore, crnogorske dijasporo, poštovani predstavnici Vlade,

Novi zakon o energetici širom otvara vrata investitorima da ulažu u oblast energetike u Crnoj Gori, pruža mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta, što bi trebalo da bude naš prioritet, poboljšava investicioni ambijent u sektoru energetike i time zaokružuje svoju snažnu investicionu notu.

Zakon o energetici treba da omogući da se u potpunosti primijeni set energetskeg propisa Evropske unije, treći energetskeg paket, a obaveza je Crne Gore da primjenjuje propise koji između ostalog predviđaju razdvajanje proizvodnje i snabdijevanja energijom od transporta, omogućavanje pristupa mreži za treću stranu, kao i razdvajanje djelatnosti u kompanijama koje

se bave proizvodnjom, prenosom i snabdijevanjem strujom ili gasom. Takođe, novi zakon bi trebalo da obezbijedi veću zaštitu kupaca.

Treći energetska paket donijet je u julu 2009.godine, a stupio je na snagu u septembru 2009.godine. Članicama je ostavljeno godinu i po da direktive iz paketa prenesu u svoje zakonodavstvo. Treći energetska paket predviđa mjere koje treba da omoguće razvoj i zaštitu konkurencije na tržištu. Predviđeno je razdvajanje proizvodnje energije i snabdijevanja od transporta kako bi se spriječilo da operateri prenosa daju prednost energiji koju sami proizvode, kao i svojim kompanijama za snabdijevanje. Takođe, da bi se omogućila konkurencija na tržištu uvodi se princip prema kome operateri prenosne mreže moraju da dozvole drugom snabdjevaču gasa ili struje bez diskriminacije pristup mreži koja vodi do kupca. Operateri prenosa moraju da primjenjuju utvrđene tarife kako ne bi zloupotrebljavali svoj dominantan položaj. Kompanije koje se bave i proizvodnjom, prenosom i sanbdijevanjem moraju da razdvoje te djelatnosti od prenosa. Paket predviđa veću transparentnost maloprodajnog tržišta, bolju zaštitu prava potrošača kao i značajniju ulogu regulatornih tijela. Predviđeno je da potrošači mogu da promijene snabdjevača u toku od najviše tri neđelje. Cijena električne energije u godinama koje su pred nama trebalo bi da prati ekonomsku cijenu postepeno, tako što će pratiti ekonomsku moć građana i građanki i socio-ekonomsku moć u Crnoj Gori. Kupci električne energije dobiće pravo na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji, a snabdjevač će morati i da uspostavi besplatne telefonske linije za obavještanje kupaca. Zakon uvodi i osnove za praćenje tehničkog i komercijalnog kvaliteta snabdijevanja strujom i gasom.

Dakle, jedan od najvažnijih ciljeva novog zakona o energetici je primjena trećeg energetska paketa direktiva Evropskog parlamenta i savjeta o jedinstvenim pravilima internog evropskog tržišta električne energije. Zakon bi trebalo i da stvori i povoljniju klimu, jednostavnije procedure za ulaganje u energetiku i otkloni uočene nedostatke u proizvodnji, distribuciji snabdijevanju toplotnom energijom kao i u načinu formiranja cijena.

Na kraju, Prijedlog zakona o energetici će podržati naš poslanički klub, Poslanički klub Albanskih partija, FORCE i Albanske alternative, Hrvatske građanske inicijative i Liberalne partije.

Zahvaljujem, uštedio sam preko pet minuta, nadam se da ćete to vratiti kada bude trebalo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ja mislim da ste Vi već imali prilike da dobijate prekoračenja značajna, ali dobro, pamtimo.

Poslanik Sijarić ima riječ u ime Bošnjačke stranke i time zaokružujemo uvodna izlaganja. Izvolite, kolega Sijariću.

REŠAD SIJARIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Poštovani ministre sa saradnicima, poslanici i poslanice, poštovani građani,

Aktuelni Zakon o energetici donešen je 2010.godine i on je usklađen sa direktivama drugog energetskeg paketa Evropske unije. U međuvremenu, Savjet ministara Energetske zajednice je u oktobru 2011. i 2012.godine donio odluku koja se članica Energetske zajednice obavezuje da implementiraju treći energetskeg paket Evropske unije, koji se sastoji od direktive koja se odnosi na tržište električne energije, direktive koja se odnosi na tržište prirodnog gasa, regulative koja se odnosi na uslove za pristup sistemu za prekograničnu razmjenu električne energije, regulative koja se odnosi na uslove za pristup prenosnim sistemima, prirodnog gasa, direktive koja se odnosi na obavezu održavanja minimalnih zaliha sirove nafte ili naftnih derivata, direktive koja se odnosi na korišćenje energije i direktive koja se odnosi na efikasnost i proizvodnju, prenos i distribuciju energije. Zato je danas pred nama Prijedlog novog zakona o energetici. Ovaj predlog zakona sastoji se od 24 poglavlja i 261 člana. Njime se određuju energetske djelatnosti i uređuju uslovi i način njihovog obavljanja radi kvalitetnog i sigurnog snabdijevanja krajnjih kupaca enegijom, javne usluge i druge djelatnosti u oblasti energetike od interesa za Crnu Goru, način organizovanja i upravljanja tržištem električne energije i gasa, način i uslovi za ostvarivanje podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i energetska efikasnost u sektoru proizvodnje, prenosa i distribucije energije, kao i druga pitanja od značaja za energetiku.

Osvrnuo bih se na nekoliko članova Predloga ovoga zakona. Članom 23 i 24 su definisane podsticajne mjere za korišćenje obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije i plaćanja naknade za podsticanje korišćenja obnovljivih izvora. Smatram da bi podsticajne mjere za obnovljive izvore energije koje će plaćati građani preko svojih računa, kako je određeno članom 24 stav 1, trebalo usmjeriti na izgradnju državnih velikih energetskeg objekata iz oblasti termo i hidroenergije, a ne na podsticaje privatnom biznisu određenog uskog kruga ljudi.

Članom 23 stav 7 određeno je da se podsticajne mjere za objekte snage do jednog megavata ne daju na tenderu. Ne znam zašto je to tako određeno i smatram da je ovaj stav u suprotnosti sa članom 8, pa je navedeno 14 tačaka od kojih izdvajam tačku 7, koja glasi: "Obezbjedeње konkurencije na tržištu energije na načelima nepristrasnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti." Aktuelnim zakonom o energetici, prestanak funkcije članova Odbora Regulatorne agencije za energetiku definisan je članom 34, gdje se u stavu 3 kaže: "Članovi Odbora Agencije razrješavaju se prije isteka mandata ako se ne usvoji godišnji Izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore koji se odnosi na rad Agencije". Navedeni stav ne postoji u Predlogu zakona, tj. članom 37 kojim se određuje prestanak funkcije članova Regulatorne agencije novim stavom koji je dodat u ovom članu definiše se mogućnost razrješenja odbora samo ukoliko taj član odbora ne izvršava svoje obaveze. Na ovaj način smanjena je odgovornost članova odbora Agencije.

Pohvalio bih član 197 koji se odnosi na snabdijevanje kategorije ranjivih kupaca, gdje se ovoj kategoriji kupaca omogućavaju subvencije i istakao bih stav 5 koji glasi: "Zabranjena je obustava snabdijevanja električnom energijom i gasom kupcima iz stava 1 ovog člana, a kupcima iz stava 2 ovoga člana, od početka oktobra do kraja aprila, bez obzira na eventualne neizmirene obaveze po osnovu utrošene električne energije i gasa".

Na kraju članom 248 definisana je dinamika formiranja cijena, ovim članom je navedeno da snabdjevač od 1. januara 2017. godine može mijenjati cijene. Tačkom 1 je predviđeno da to povećanje može biti najviše 7% u toku 2017. godine i 6% na naredne godine za koliko važi ovo ograničenje. Smatram da bi ovi procenti mogli biti niži čime bi se štitio krajnji potrošač.

Poslanici Bošnjačke partije će uložiti jedan amandman koji se odnosi na član 220 stav 3 gdje se radi upravo o uređenju mreže električne energije, sječenje grana drveća koje ometa prenos, odnosno transport električne energije. Usvajanjem toga amandmana poslanici Bošnjačke partije podržaće usvajanje Prijedloga zakona o energetici kojim će se omogućiti implementacija III energetskog paketa Evropske unije, omogućiti razvoj tržišta električne energije, stvoriti uslovi za razvoj tržišta gasa, poboljšati ambijent za investiranje u izgradnju energetskih objekata i ono što je najznačajnije, zaštititi kategorija ranjivih kupaca i ograničiti rast cijena električne energije u narednih nekoliko godina. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala poslaniku Sijariću.

Dajemo priliku ministru da komentariše uvodna izlaganja ili da odgovori na pitanja.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Zahvaljujem kolegama poslanicima na zaista konstruktivnoj raspravi.

Evropska komisija je dala saglasnost na cjelinu zakona, ne ni 25, ni 90, nekakva posebna rješenja, vrlo precizno se odredila po tom pitanju. Moram da naglasim još jednom kakve su konsekvence u smislu neusvajanja ovoga zakona i neke krajnje vrlo mjerljive, opipljive i odnose se na garant od 25 miliona od strane Evropske komisije za podršku infrastrukturi. Tih 25 miliona predstavljaće investiciju koja neće biti plaćena iz džepova naših građana kroz uvećanje tarife, kako se to inače radi, znamo kako se finansira infrastruktura u distributivnom sistemu, prepoznaju se investicije u tarifi i to se plaća iz džepova svih građana. Na ovaj način možemo da izvršimo investiciju u ovome nivou bez uticaja na tarife.

Dalje, mislim da je najviše provijavala ova priča koja se odnosi na obnovljive izvore energije. Evo, zaista pod broj jedan, ja prvi lično nisam pristalica subvencija bilo koje vrste, bilo kome i bilo kad, osim socijalnim kategorijama. Ali ovdje ima nekoliko "ali", i evo tu smo svi na raspolaganju da damo bolje predloge od postojećih i da po mogućnosti ne napravimo štetu. Dakle, postoji evropska regulativa po pitanju dostizanja ciljeva obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji. Taj nivo je u Crnoj Gori 33% ukupne potrošnje. Obnovljivi izvori znamo koji su, znači postoje velike hidroelektrane, male hidroelektrane, postoji vjetar i postoji sunce. Znamo šta se dešava s velikim, da su upravo nekim odlukama ovoga parlamenta najisplativiji projekti spriječeni da se realizuju. U toj situaciji donosi se regulativa, ja mislim da je to bilo mnogo prije bilo čijeg mandata u ovome parlamentu, 2008-2009, kako da se podstiču ulaganja u obnovljive izvore energije i formuliše se struktura koja je u potpunosti, do posljednjeg milimetra, centimetra, zareza, usaglašena sa onim što je evropska regulativa koja kaže da se to rasporedi po formuli kakva je definisana na one koji kupuju električnu energiju. Naravno da Evropska unija ne insistira da to bude i mora da bude taj način. Možemo mi da definišemo druge načine, ja pitam ima li neko bolji.

Druga je mogućnost da idemo na isplate iz budžeta s obzirom da su ugovori potpisani po regulativama iz 2008, 2009. itd. Dakle, uvijek smo na raspolaganju da razmotrimo da li postoji neka bolja mogućnost da se taj račun plati, koji, rekao sam, kad je formulisan i mislim da jednostavno tu nema niko dilemu da li treba da se dostigne cilj od 33%.

Dalje, pominjali su se „privilegovani pojedinci" itd. Ja tvrdim da toga nema, ja tvrdim da toga nema i pozivam se na ono što je uspostavljena procedura odobravanja koncesija. Ide plan

koncesija - usvaja ga Vlada, zna se, po pola godine, godinu unaprijed; ide javna rasprava, javna rasprava po definiciji na koju su svi pozvani; idu tenderi, poslije kojih postoji mogućnost žalbe i mogućnost sudske zaštite. Po mom mišljenju to je definicija transparentnog procesa. Evo, igrom slučaja, takav stav dijele i kolege iz Evropske komisije. I ponavljam, uvijek smo spremni da porazgovaramo da li postoje neki bolji efikasniji ili efektivniji način.

Što se tiče limita, odnosno nivoa ostvarenja cilja. On je bio u prethodnoj godini, mislim na 20, sad da ne tražim cifre, bio je 31%, znači jako smo blizu cilja, ali to je cilj, on se mijenja iz godine u godinu, kod nas najviše u zavisnosti od proizvodnje u KAP-u i Željezari. Pretpostavljam da svi se mi nadamo da će proizvodnja u KAP-u i Željezari da raste i sa tog aspekta trebaće nam novi nivoi proizvedene zelene energije. Mislim da se to u potpunosti podstiče sa postojećim tenderima koji su raspisani ili koji su definisani i u skladu sa time Vlada može ukinuti sisteme podsticanja, odnosno prestati sa raspisivanjem novih tendera, kad se dostigne cilj. Ponavljam još jednom, blizu smo, ali to se mijenja iz godine u godinu i opet kažem, zavisi od proizvodnje u ova dva najveća industrijska kolektiva u Crnoj Gori.

Vjetroelektrana na Krnovu, ja ne znam šta je tu netransparentno, poznato je, na svim mogućim medijima bilo je sto puta provjerljivo ko su investitori. Prvo je tender dobio bio japanski Micubiši, kasnije kroz zakonom prepoznatu proceduru, ušla je Aqua Francuska. Sve što u tom dijelu ima nepoznato, mi smo na raspolaganju da razjasnimo što je do nas, što nije uputićemo vas na investitore, oni će udijeliti informaciju do onoga nivoa koja je njihova zakonska obaveza ili raspolaganje, znači država samo poznaje ova pravna lica.

Što se tiče solara, neko je pominjao solar, jeste jedan od obnovljivih izvora energije. U Crnoj Gori je on definisan podsticaj na 15 eura, i danas je u toku Vladina procedura gdje ćemo ga smanjiti na 12 ili eventualno u nekoj sljedećoj iteraciji na 10. Ja ne znam, evo posjetite me vi da li postoji jedna zemlja Evropske unije koja nema podsticajne cijene za proizvodnju iz obnovljivih izvora, a gotovo sam siguran da nema nijedna koja sa nižim cijenama podstiče proizvodnju iz obnovljivih izvora.

Dalje, oko projekata koji su nabrajani, po mom mišljenju da su ovi projekti o kojima govorimo prilog da se u Crnoj Gori danas dešavaju jako dobre stvari u oblasti energetike, ovaj zakon predstavlja nadogradnju institucionalnog okira koji nema veze mnogo sa konkretnim projektima. Vlasnička struktura, menadžment ugovori u okviru elektroprivrede, jednostavno nije od značaja za raspravu o ovome zakonu. Naravno da je Vlada kao akcionar sa aspekta države jako zainteresovan šta se tamo dešava, ali opet kažem ovdje se bavimo ambijentalnim pretpostavkama. Kabal ide željenim tokom, nadamo se da će tako i ostati, radi se o jednom

ekstra komplikovanom i mega projektu sa aspekta značaja, aspekta veličine investicija. A što se tiče rješenja za ugljovodonike, nadam se biće vrlo brzo u Parlamentu sa predlozima do posljednjeg zarez, što se kaže, i ako to bude tako kako planiramo sljedećih dana, odnosno samim početkom iduće godine to će biti jedan, kako god to zvučalo, jedan od najbrže završenih tendera u ovoj oblasti. Znači govorim o industriji koja ovim postupkom u Crnoj Gori tek počinje, odnosno nadamo se da počinje.

Da li sam nešto propustio, ne bih želio ništa.

Što se tiče cijene, člana 248 - Direktiva Evropske unije jeste tržište. Mi smo uz našu komunikaciju koja nije bila lagana u tom dijelu, omogućili da se za ovaj period od sljedeće tri četiri godine definiše plafon. Inače, ono što evropska regulativa u ovom dijelu nalaže, podrazumijeva tržište, a tržište se dešava kad imamo sve veće odvijanje liberalizacije. Dakle, nikome od nas, to je valjda jasno svakome, nije drago da cijena struje raste, ali znamo ako se ne plaća ekonomska cijena za ekonomsko dobro, a struja jeste ekonomsko dobro, toga ekonomskog dobra neće biti. I jedini kome treba da bude plaćena struja to je oni koji su socijalno ugroženi, to je i predviđeno ovim zakonom.

Što se tiče obaveznih rezervi nafte, dakle, obaveznih rezervi nafte i strateških proizvoda, poenta je u tome, to opet ponavljam, evropska regulativa koja podrazumijeva da u incidentnim situacijama je nafta dostupna, za Kuvajt nisam siguran da bi nam bila dostupna, ali s tehničkog aspekta, zemlje koje su u blizini, zašto da ne, treba stvoriti jednostavno tehničke mogućnosti kako da bude dostupna.

Evo, ja mislim da sam za prvu iteraciju obuhvatio sve ono što je bilo interesovanje poslanika.

Zahvaljujem još jednom i evo da nastavimo razgovor.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

U ovoj prvoj iteraciji više i nemate pravo, imaju pravo samo kolege poslanici da komentarišu, naravno ukoliko žele, vaše odgovore ili vaše komentare, zapravo odgovore.

Za tako nešto prijavio se kolega Damjanović, kolega Perić, kolega Popović i kolega Danilović.

Idemo tim redom. Kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Svima nama podsjećanje i kolegi Periću i sebi naravno i ministru, imamo mi u sadašnjem zakonu odredbu člana 174 koja je predviđela strateške rezerve nafte ali nemamo naše rezervoare, nemamo naša skladišta, nemamo naš Bar, nemamo naše Bijelo Polje, a to dovoljno pokazuje kako smo te 2002. godine ušli u privatizaciju monopola Jugopetrola i što smo uradili sa tržištem nafte.

U odnosu na ovo što ste rekli, cilj. Mi taj cilj imamo, dakle, 30 i 31% mi smo taj cilj ostvarili. Samo mi nemojte reći da će ubrzo novogradnjom malih hidroelektrana da se taj cilj, ovako da kažem, grandiozno ostvari, da se postiže kako se to bude mijenjalo u Evropskoj komisiji. Paradoksalna situacija, što više budemo imali izvora energije, odnosno što se bude više tih malih hidroelektrana, pravilo, ova će cijena podsticajna da bude sve veća i veća, odnosno sve ćemo više da plaćamo preko naših računa za naknadu biznisu, malom biznisu. Alternativa je, ministre, država da pravi hidroelektrane. Alternativa je da se sprovede, ne, ne, imamo, pa vi ste negdje dva ili tri tenderska postupka do sada obustavili i oko Morače, dvije - tri godine je trajala ta "saga". Nemate hrabrosti u Vladi da otvorite priču Buk Bijela. Ne razgovarate uopšte oko Komarnice koja bi možda bila u ovom trenutku najisplativiji projekat sa najmanje ekoloških posljedica. Nemamo ključnih mjera povećanja energetske efikasnosti, i onda neko hoće da kaže - e ostalo nam je samo da pravimo male hidroelektrane. Mi ih i sada imamo u zakonu, ja se slažem, neki su procesi već otpočeli, imamo problem ako sad stavimo van snage rješenje u novom zakonu da ti procesi traju po starom zakonu. Njih teško možemo eliminisati. Samo radi poređenja. Ovo je uredba o naknadi za posticaje. Na osnovu sadašnjeg člana 21 stav 5, je li tako, Zakona. Na bazi ove uredbe godišnje se donosi od strane Ministarstva pravilnik kojim se definišu podsticajne cijene. Kada se jedna uključila u sistem, jedna ja mislim u sistem ili dvije, u ovom trenutku, i ova vjetroelektrana na Krnovu, je li tako, ona se negdje polako i primiče, ušla u proceduru, ova podsticajna cijena je bila, ovo zbog građana, zbog svih nas, 0,00652 centa po kolovrat času. Kada se uključilo još nekoliko za 2015. ova cijena rapidno skače, sad je 0,0462 centa po kilovrat času, desetak puta veća. Kako se budu sljedeće u sistem uključivale, ako svi ovi mali biznismeni, veliki i mali biznismeni, veliki po džepu, mali po pažnji koju im posvećujemo, ako oni budu ostvarili svoje zamisli ovih 40-tak projekata, ovih tendera koji su u toku i koji evo dvije, tri godine traju toliko transparentnosti postupka i td. uđu u sistem, imate li informaciju da nam kažete koliko će svaki od nas potrošača po računu plaćati i koliko će to da traje i do kad.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Poslanik Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Hvala kolegi Damjanoviću za pojašnjenje, potpuno saglasan, i šala kraju ali nije mjesto strateškim rezervama u Kuvajtu ili bilo đe u okruženju nego u Crnoj Gori. To je prva stvar.

Ministre, moram da vam kažem, odmah greška. Govorite, ne u politici koju vodite, o viziji, u stvari pitanje je da li ima tu vizije, znači vi za solarnu energiju da smanjite podsticaje, a to je pogrešno. Tu se generiše najviše radnih mjesta, tu se generišu nova radna mjesta. Kod mini centrala, svaka čast svakom poslu, ali nemate te prateće parametre za nova radna mjesta.

I ono što ja moram da vam kažem, kad kažete da vi nemate nikakvu informaciju da ima nekih povlašćenih igrača, evo nudim jedan reper, porodično stablo predsjednika opštine i predsjednika skupština opština, pa na više. U srednjem vijeku se smatralo da kralj ima od boga, što se kaže, pravo da vlada, pa sad moguće da je to isti princip bogomdanosti. Ali evo, ja vam kažem, dajte mi jedan primjer mimo ovoga što vam ja kažem. Treće koljeno predsjednika skupštine opštine, predsjednika opštine pa naviše, jednoga dajte i evo ja ću povući riječ.

Ova priča da hidrocentrale male će nicati na svakom koraku. Po ovome što vi pričate izgleda da će svaki građanin imati svoju hidrocentralu. Ja mislim, ministre, da neće, ja mislim da neće i da je to naš problem što, ponovo kažem, umjesto novih radnih mjesta dobijamo novi kartel. To nije dobro i dobro je da je prepoznato sada i ako čak i nema vaše namjere, ovo je nešto što će biti glavobolja budućim ministrima, da će ovo zaista biti nameti koji će biti opterećujući. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Poslanik Danilović, vaš odgovor na komentar. Izvolite

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine ministre, ne bi bila neka tajna da nam kažete u ovom trenutku, pošto i nemamo mnogo hidrocentrala i termoelektrana, koliko u stvari procenata od onih planiranih 33 smo pokrili. Čuo sam ovo da se to mijenja iz dana u dan, ali neće biti. Od svih ovih malih

hidroelektrana, nešto je o tome rekao i kolega Damjanović, nijesam siguran da su dvije uključene na mrežu, nijesam siguran, ako jesu onda je to vrlo skoro učinjeno. Ja imam osjećaj da je to više pokriće za pojedine firme koje se bave malim hidroelektranama da se kandiduju za podizvođače. Ne bih da previše slutim, ali sve je slično, način na koji mi gradimo auto-put i sisteme za proizvodnju iz obnovljivih izvora električne energije su nevjerojatno slični. Svi rade sve, isti podizvođači čini mi se i na auto-putu i na Krnovu. Crna Gora je mala, stvari odlično poznajemo, ja bih bio zadovoljan da mi odgovorite koliko je to procenata. Šta mi to proizvodimo iz neobnovljivih izvora, je li to Termoelektrana, je li moguće da ona supstituiše 80% električne energije.

Potpuno se slažem da otvorimo javnu priču, ne želimo da subvencionišemo one koji prave male hidroelektrane da još država ima obavezu da otkupljuje po prioritetima električnu energiju koju bi eventualno oni proizvodili. Ja sam ovdje prije svega zainteresovan za vjetroelektrane, vidim da se tu planira biznis. Rekoh vam, ove male hidroelektrane ja doživljam kao kvalifikacije za učešće u jednoj velikoj trci u kojoj recimo, evo predsjednik Vlade, da se ne ljutite, da ne imenujem samo funkciju, pominjem, kaže - ovdje kod nas postoje tri firme koje se ovim bave, nešto su radile u Mojkovcu, nešto su radile u Tomaševu, i mislim da zaslužuju da vam budu partneri u ovom poslu. Nijesmo toliko naivni da ne vidimo ono što se vidi iz aviona, da ne kažem, kako bi rekao moj kolega iz Parlamenta Srbije.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega.

Ne možete, ministre Kavariću, nemate pravo poslovniki.

Idemo na izlaganja, odnosno diskusije, jer smo završili krug uvodnih izlaganja. Iz reda pozicije poslanik Gegaj će imati prvi diskusiju, a s druge strane neka se pripremi koleginka Kalezić.

Po pet minuta su sada diskusije. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče.

Poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Crna Gora kao članica energetske zajednice i kao kandidat za članstvo u Evropskoj uniji ima obavezu da implementira sve relevantne propise Evropske unije u oblasti energetike.

Upravo to je i razlog što danas raspravljamo tako značajan zakon kao što je Zakon o energetici, jer se radi o sistemskom zakonu i potrebi za što hitnijim usaglašavanjem sa trećim paketom direktive Evropske unije koji Crna Gora treba da usvoji.

Takođe je bitno naglasiti da je prilikom izrade ovog zakona u čitav proces bila uključena, dakle ne samo energetska zajednica nego i Evropska komisija tako da, prije nego što je dobio zeleno svjetlo Vlade, zakon je dobio i zeleno svjetlo i energetske zajednice i Evropske komisije.

Šta se nudi ovim zakonom? Zakonom se nudi, kao što smo i od ministra čuli, viši stepen zaštite krajnjih kupaca električne energije i energenata, zatim i bolja informisanost o njihovim pravima. Dakle, još se nudi mogućnost da djelatnost snabdijevanja električnom energijom obavlja snabdjevač iz članice Evropske unije ili energetske zajednice, a takođe se nudi i ograničenje za povećanje cijene električne energije za male kupce do 2019. godine.

Takođe, moram reći da ono što je veoma bitno da je energetika jedan od najvećih sektora razvoja i ekonomskog napretka svake države, pa i naše države Crne Gore. Uostalom, Crna Gora, s obzirom na prirodne resurse, razvoj energetske zajednice je postavila kao jedan od svojih strateških ciljeva, samim tim Crna Gora je 2005. godine postala jedna od ugovornih strana potpisnika za članstvo u energetske zajednice i time je Crna Gora dala zeleno svjetlo i bila je da svi zakoni budu, dakle zakoni u oblasti energetike, kao što su i drugi zakoni, usaglašeni sa evropskom legislativom. Dakle i ovaj zakon je usaglašen sa evropskim zakonodavstvom. Takođe, moram naglasiti da u skladu sa opredjeljenjem naše države u Evropskoj uniji, ciljevi Crne Gore u oblasti energetike su povećanje sigurnosti snabdijevanja električnom energijom, zatim povećanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora, unapređenje energetske efikasnosti, privlačenje investicija. Kad kažem privlačenje investicija, prvenstveno mislim na strane investicije, kao i razvijanje tržišne konkurencije u energetici kao jedan od značajnih segmenata.

Mi smo, kao poslanici, prije pola godine usvojili dva veoma značajna zakona u energetici kao što su Zakon o potvrđivanju Ugovora o energetske zajednice, dakle ne samo što je Crna Gora član energetske zajednice od 2006. godine, nego Crna Gora je postala i ravnopravna članica energetske zajednice, radi se o organizaciji koja okuplja veliki broj članica razvijenih država Evrope i svijeta, a nedavno smo usvojili Zakon o efikasnom korišćenju energije, čiji je cilj da obezbijedi i stimuliše odgovorno, racionalno i održivo korišćenje energije.

Bitno je naglasiti isto tako da je Evropska unija postavila visoke ciljeve u oblasti energetike. U tom cilju su donijeta i tri paketa, odnosno direktiva i preporuka Evropske unije koje se primjenjuju u zemljama članicama Evropske unije, ali i onim zemljama koje to žele postati, kao što želi, naravno, a biće i Crna Gora. Investicije u energetske sektoru su neophodne kako

bi se ublažio deficit električne energije, ali naravno uz sve te investicije ne smijemo ništa improvizovati.

Takođe je bitno naglasiti da investicije u energetske projekte postaju mnogo atraktivnije, imajući u vidu da će podmorskim kablom između države Italije i države Crne Gore, sve zemlje regiona imati pristup energetskom tržištu Evrope.

Na kraju još da kažem da je Crna Gora usvojila i dva veoma značajna i strateška dokumenta u oblasti energetike, kao što je Strategija razvoja energetike do 2030. godine i energetska politika, a energetskom politikom je predviđeno da Crna Gora poslije 2020. bude izvoznik električne energije.

Vidim da mi je isteklo vrijeme, na kraju samo da kažem da se radi o dobrom zakonskom rješenju i da ću ga podržati. Toliko i hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolegi Gegaju.

Riječ ima poslanica Kalezić, a neka se pripremi poslanik Zarubica.

Izvolite, poslanice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče Mustafiću.

Zamolila bih samo nekako da dođemo do gospodina ministra jer na kraju ću imati da završim sa njim razgovor započet prije dvije i po godine, što se tiče mini elektrane na rijeci Bistrici.

A sada ću govoriti ovo što sam pripremila.

Poštovana Skupštino, uvaženi ministre i gospodine Čanoviću, sa saradnicom i prije svega poštovani građani,

Željela sam da konkretno ukažem na određene nedostatnosti predloženog zakona. Neću pominjati ovo što je kolega Šabović vrlo detaljno saopštio kao ne samo dilemu nego jednu očiglednost da je zakon pretrpio već do sada toliko izmjena i kritika da je pitanje šta to mi usvajamo, a priprema se još jedan broj amandmana. Namjeravam da dam amandmane na dva člana Zakona i ti amandmani su u kontekstu definisanja da je javni interes i poštovanje prava svojine prostora, bilo da je to državna svojina, svojina lokalne zajednice ili svojina pravnihi ili fizičkih lica. Sigurno da me niko ne može demantovati od predlagača da predlog Evropske unije ne kaže i vlasnička prava radi jeftinije proizvodnje i jeftinijeg prenosa električne energije. Mi

nijesmo poradili na tome da se definišu i kroz ovaj zakon preciziraju prava vlasnika, a hoćemo da uvodimo druge ponuđače bilo ponuđače u smislu drugih proizvođača ili drugih distributera. Šta ćemo da uradimo? Uvešćemo u svoj sistem pod oblikom presedana korišćenje prostora kao da on ne košta ništa. Prostor košta u smislu zauzimanja prostora, u smislu ometanja prostora, u smislu snižavanja vrijednosti nekretnina, u smislu snižavanja ambijentalnih vrijednosti. To sve ima konkretnu cijenu. Još jednu stvar molim, da se ne mijenja teza, to ne treba da ide na račun krajnjeg potrošača. To treba da ide na račun profita onoga ko se bavi prodajom energije. To je ono što je ovaj zakon ne obezbjeđuje. Daću amandmane, bili oni usvojeni ili ne, ali insistiram na tome da ovo nije razriješeno. Pozivate na konkurentnost i pozivate na jednake uslove.

Hoću da ukažem na veliki broj, imam prosto dosije slučajeva gdje su građani Crne Gore tretirani na način da im se ukidaju vlasnička prava jer je Elektroprivreda država. S malim izuzecima, građani koji su se sudili sa Elektroprivredom zbog oduzimanja ili djelimičnog osporavanja vlasničkih prava gubili su te sporove. Zašto? Sudovi su dosta blagonakloni kada je u pitanju Elektroprivreda ili Elektroprenos. Sada treba da se istjera čist račun, a on ne može da se istjera samo na račun krajnjih potrošača i na račun vlasnika prostora. Posebno su nezaštićeni, kao što rekoh, građani.

Sada, gospodine Kavariću, prije dvije i po godine postavila sam vam poslaničko pitanje u vezi sa hidroelektranom na rijeci Bistrici u Opštini Bijelo Polje. Tada nijeste znali odgovor, ni kasnije ga nijesam dobila. Nijeste znali da je prvobitni koncesionar prodao, predao ili šta je već uradio, molim vas, ovo tvrdim jer imam dokumentaciju, koncesiju. Onda to nešto stalo, pa je strašno devastiran prostor, pa je nastavljena devastacija prostora. Pogledajte emisiju Seada Sadikovića. To je nešto što ne može niko normalan da povjeruje šta se radi i nikome ništa. Samo još nešto. Prije neki dan me je na ulici oslovio građanin, porijeklom je iz Andrijevice, kaže da se to isto događa u Andrijevi gdje se radi nekoliko hidroelektrana, gdje se bezobzirno ulazi u privatne posjede. Niko ne pita onog vlasnika preko čijeg imanja prođe gdje će da se radi, čiju livadu devastira. Ako su to modeli da se poslije našim parama podrži proizvodnja u minihidroelektranama, onda vi pravite incidente i štete koji će da se završe u neko vrijeme u Strazburu i ponovo ćemo mi građani da platimo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginci Kalezić.

Prekoračenje je bilo značajno, ali mislim da je ipak u pitanju životni problem građana.

Želite li komentar, ministre? Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Mislím da ovo pitanje jeste važno jer se nalazimo u državi, mislim da nije sporno da se tu makar oko ciljeva složimo, gdje postoji apsolutna zaštita ili mora da bude, hajde da vidimo da li je ima ili nema, mislim da ima, prava svojine i jednakih šansi.

Ono što je definisano u okviru postojeće legislative, a odnosi se na regulisanje prava vlasništva, to se ne tretira Zakonom o energetici nego Zakonom o svojinskopравnim odnosima, Zakonom o uređenju prostora, Zakonom o izgradnji objekata, gdje se drugim zakonima definiše koji su to objekti od javnog interesa za koje može da se vrši eksproprijacija. Kada se vrši eksproprijacija, vrši se u skladu sa tržišnom cijenom i na trošak investitora. Po tom pitanju postoje mehanizmi sudske zaštite. Svakog dana sam informisan, mi nemamo mogućnost niti želimo da se miješamo u sudske procese, o značajnim projektima koji stoje ili usporeno funkcionišu zbog toga što jednostavno sudski procesi mora da se završe. To je cijena koju moramo platiti i treba da je platimo, recimo u realizaciji projekata, da bi bila ostvarena apsolutna zaštita vlasničkih prava.

Što se tiče uticaja na životnu sredinu, svaki od ovih objekata mora da bude u skladu sa onim što se zove strateška procjena uticaja na životnu sredinu i opet regulativom resornog ministarstva koje se bave time.

Što se tiče konkretne koncesije, ako mislimo na istu, ne znam da je prodana, ne znam da je prenesena. Znam da je raskinuta, ta koncesija više ne postoji, država je raskinula koncesiju prema koncesionaru zbog nepoštovanja ugovora.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Odgovor na komentar. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala.

U članu 4 vi ovdje definišete javni interes u kontekstu proizvodnje energije, odnosno svega onoga što se tiče proizvodnje energije, pa kažete zaštita životne sredine, efikasno korišćenje energije itd. Poštovanje prava svojine u kontekstu proizvodnje energije pripada i te

kako ovdje, gospodine ministre Kavariću, i te kako pripada i ne treba ga degažirati u Zakon o uređenju prostora itd. To ne može. Ali, iskoristiću još jednu stvar.

Mi smo svi ovdje svjedoci da je Njemačka donijela moratorijum na dalju gradnju nuklearnih elektrana. Decenijama je u energetsom sektoru važno pravilo najjeftinija i najbezbjednija je energija iz nuklearki. Šta se dogodilo? Ispostavilo se da je ona dugo bila najjeftinija. Zašto? Zato što niko nije uračunao štete onog trenutka kada je bilo očigledno da štete postoje, da i te kako postoje štete. Ovdje ništa ne maskiram. Onog trenutka kada se dogodila Fukušima, bilo je jasno da te štete niko ne može da izračuna. Prema tome, bolje je s tim prekinuti. Sigurno je da sve što se interveniše u okviru prostora ima nekog uticaja. To treba pažljivo da se mjeri i da se pažljivo izračuna cijena.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Kalezić.

Imate još prijavljeni komentar, tako da ćete imati još dva minuta vremena.

Poslanik Obradović, izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi gospodine Mustafiću.

Samo sam želio da ipak repliciram gospođi Kalezić, vezano za njeno izlaganje koje se tiče hidroelektrana u Bijelom Polju na rijeci Bistrici koje su trebale da budu izgrađene, jedna je od 10 MW, jedna od 7 MW. Haider Extrem Energy je dobio građevinsku dozvolu za izgradnju ove dvije hidroelektrane, a urađena je studija lokacije, projektna dokumentacija i sve ono što je neophodno bilo da se započne izgradnja istih. Na žalost, do realizacije nije došlo, ali smatram da je projekat bio veoma kvalitetan, da se realizovao, u smislu da bi dobili jednu hidroelektranu od 10 MW i jednu od 7MW, da bi dobili proizvodnju električne energije na obnovljiv način bez ikakvog zagađenja, jer je studija lokacije pokazala da iako je tu bilo i ribnjaka da se on ne bi ugrozio po tom pitanju.

Naravno, zaštititi treba životnu sredinu, ali bi po povoljnijim uslovima bila prodavana ta električna energija, dalje se obavezao sam investitor da daje besplatnu energiju za vjerske objekte na tom području, zatim da plaća određenu taksu, odnosno naknadu, i to ne malu, Mjesnoj zajednici Bistrica, da plaća određena novčana sredstva i Opštini Bijelo Polje, da zaposli određeni broj radnika. Sve to je zasita zvučalo lijepo i trebalo je tako da se realizuje u tom pravcu i slažemo se da bi podržali takav projekat, kao i ostale projekte vezano za obnovljivi izvor

energije, vezano za solarnu energiju, biomasu, iz same utrobe zemlje energiju ili na vjetar i tako dalje.

Zapravo, investitor je, takođe, trebao da izgradi put do manastira Podvrh i u tom pravcu on je odradio određene pripremne radove, ali odjednom se sa istima stalo i u tom dijelu vas podržavam po pitanju štete, ukoliko i koliko je učinjena tamo, za to treba neko da odgovara, da se vodi o tome računa, ali je projekat bio sa jednom izuzetnom pozitivnom idejom za taj kraj. Njemu je oduzeta dozvola, samo to da kažem, iz razloga što nije bio uplatio komunalije, od strane Ministarstva. Da li će on nastaviti ili neko drugi, vjerovatno na tenderu ponovo će to da bude i to je jedan veliki potencijal.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Izvolite, odgovor.

JELISAVA KALEZIĆ:

Nema potrebe da prebacujemo na to da sad ja frontalno napadam ideju o mini elektranama, molim vas. U Crnoj Gori su postojale negdje početkom 30-tih godina, u sjevernom dijelu Crne Gore, dvije mini elektrane privatnih lica i to je poznato, istorijski je poznato. Drugo, išla sam sa studentima da gledamo šta znači ono što prostor nudi. Pođite, gospodine ministre, u Podseljane pa ćete vidjeti da je čitavo selo u stvari koristilo vodotok, praktično svaka kuća u Podseljanima je imala neki vid korišćenja hidroenergije.

Dakle, to je moguće u skladu sa prirodnim kontekstom, i ja to podržavam. Naravno da je priroda ta koja nam omogućuje da kroz tehničke sisteme dobijemo energiju. Mi ne možemo kao drveće da stanemo prema suncu da se napojimo energijom, uključimo svoje frižidere ili ne znam šta, mobilne telefone napunimo i idemo srećni i zadovoljni. Možda ćemo nekad i naučiti, ali za sada ne znamo.

Zato su nam potrebni tehnički sistemi, ali ne da tehničke sisteme posmatramo kao fetiš i da kažemo - da, da, da bi to moglo da se uradi, mi ćemo da nagrdimo tamo životnu sredinu, da uništimo eko sistme, da to ništa ne košta, jer nam je bitna struja. Naravno, da nam je struja bitna. To pitanje se ne postavlja. Bitno je da to bude čista računica, jer tek sa čistom računicom možemo da kažemo: da, naš prostor košta toliko i košta malo više, jer je povredljiviji. O tome se radi, a ne da nas ovdje bombardujete informacijom, moramo da usvojimo do kraja godine inače se desi da ne dobijemo tih 25 miliona. Pa to nije ova skupština uradila da se izgube te pare, kao što će se izgubiti.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Dajem riječ Veljku Zarubici, a neka se pripremi poslanik Gošović.

Izvolite, poslaniče Zarubica.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani ministre Kavariću sa saradnicima, poštovani građani,

Predlog zakona o energetici predstavlja sistemski zakon koji prije svega otklanja nedostatke u postojećem zakonu i vrši dalje usklađivanje propisa Evropske unije iz oblasti energetike.

Intencija Predloga zakona je da stvori regulatorni okvir za dalji razvoj tržišta električne energije, kao i dovoljnu zaštitu krajnjih kupaca, što je, kako se konstatuje u analizi propisa, bio osnovni nedostatak postojećeg zakona. Postojeći Zakon o energetici donešen 2010.godine usaglašen je sa drugim energetske paketa Evropske unije. Dakle, Crna Gora kao članica Energetske zajednice i kandidat za članstvo u EU ima obavezu da sprovede relevantne propise iz oblasti energetike. Savjet ministara Energetske zajednice je u oktobru 2011.godine donio odluku koja članice Energetske zajednice obavezuje da implementiraju i treći energetski paket, direktivu tržišta električne energije, direktivu tržištu prirodnog gasa, kao i regulative o uslovima za pristup sistemu za prekograničnu razmjenu električne energije i o uslovima za prenosnim sistemima prirodnog gasa.

Oktobra 2012.godine donio je odluku koja članice Energetske zajednice obavezuje da implementiraju direktivu u obaveznim rezervama nafte, kao i korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Jedna od novina u Predlogu zakona odnosi se na mogućnost da djelatnost snadbijevanja električnom energijom ili gasom krajnjih kupaca u Crnoj Gori obavlja snadbjevač iz države članice Evropske unije ili članice Energetske zajednice koji ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti snadbijevanja u državi u kojoj je registrovan. Kada se govori o uvođenju modela tržišta električne energije treba napomenuti da je i postojećim zakonom stvorena mogućnost da tarifni kupci, domaćinstva mogu postati kvalifikovani kupci od 01.januara 2015.godine, što znači da će domaćinstva kao kvalifikovani kupci moći da kupuju električnu energiju od snadbjevača po sopstvenom izboru.

Trenutno stanje je takvo da u Crnoj Gori imamo samo dva snadbjevača, Elektroprivredu Crne Gore i DOO Montenegro ... što znači da u ovom trenutku tržište električne energije nije zaživjelo, odnosno da postoji monopol. Razdvajanje operatora distributivnog sistema od vertikalno integrisane Elektroprivrede Crne Gore je uslov za eliminisanje monopola jednog snadbjevača i razvoj maloprodajnog tržišta električne energije u Crnoj Gori. Ono što je evidentno po važećem zakonu pravno razdvajanje se trebalo završiti godinu dana od dana stupanja na snagu zakona. Znači, do kraja maja 2011.godine. To nije urađeno ni do dan danas.

Postavlje se logično pitanje, da li će novi zakon omogućiti pojavu novih snadbjevača koji će povećati mogućnost izbora snadbjevača za krajnje kupce i uticati na povećanje konkurencije na tržištu električne energije u Crnoj Gori? S tim u vezi i pitanje za predlagače zakona. Naime u prelaznim i zvršnim odredbama u članu 248 naglašava se da se cijene električne energije za krajnje kupce ne mogu povećati, ne više od 7% godišnje u 2017. godini, a ne više od 6% za naredne godine.

Pretpostavljam da je ova odredba uvedena iz razloga veće zaštite kupaca, ali se postavlja pitanje da li će ova ograničenja uticati stimulatивно za ulazak novih snadbjevača na tržište električne energije u Crnoj Gori. Ono što je, takođe, novina je definisanje snadbjevača poslednjeg izbora i ranijih kupaca koji obavlja djelatnost snadbijevanja električnom energijom i gasom koji se bira u postupku javnog nadmetanja.

U krajnjem, smatram da se ovim zakonom postiže veći stepen usaglašenosti sa važećim direktivama Evropske unije i za očekivati je da će doprinijeti razvoju tržišta električne energije, stvaranju ... razvoju tržišta gasa i poboljšanju uslova za investiranje u izgradnji energetskih objekata. Zahvaljujem i izvinjavam se.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ništa. Hvala Vama.

Ulazimo u treći sat rasprave, čeka nas još dosta obaveza danas i molio bih da to svi zajedno imamo u vidu, očekujući da će pojedine kolege i odustati od diskusija kako bi počeli sa glasanjem.

Sada je kolega Gošović, neka se pripremi još kolega Šarančić, kolega Abazović nije tu, kolega Vuković i vjerujem da ćemo sa time završiti prijavljene diskusije.

Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče Skupštine.

Gospodine ministre Kavariću sa saradnicima, uvažena Skupštino, poštovani građani,

Predlogom zakona o energetici proizvodnja električne energije, prenos i distribucija električne energije, kao i organizovanje tržišta električne energije definišu se kao energetske djelatnosti od javnog interesa. Sastavni dio tog javnog interesa predstavlja i ostvarivanje obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora ukupnoj finalnoj potrošnji energije. U ostvarivanju tog javnog interesa svakako je od posebnog značaja pitanje na koji način se štite prava i interesi građana kao krajnjih kupaca, jer građani i pravna lica moraju biti zaštićeni od donošenja odluka o cijenama struje u korist energetskih kompanija, a na štetu krajnjih potrošača.

Predlog zakona o energetici kojeg danas razmatramo to ne obezbjeđuje, jer ne sadrži precizine mehanizme koji će štiti kupca od kreiranja cijena struje na način koji obezbjeđuje čist profit kako državni, tako i privatnim energetskim kompanijama, što će sve plaćati potrošači kroz uvećane račune za struju. U ostalom sudovi u Crnoj Gori su i do sada u više navrata proglašavali odluke nezakonitim, ali građani od toga nisu mogli ostvariti bilo kakvu satisfakciju, sa druge strane u tim institucijama niko nije odgovarao zbog kontinuiranog rada na štetu javnog interesa.

Evidentno nanesena šteta građanima od strane Elektroprivrede Crne Gore nije dobilo ni sudsku zaštitu sa obrazloženjem da građani od primjene nezakonitog propisa u vremenu njegovog važenja ne mogu biti zaštićeni, jer odluka Ustavnog suda nema retroaktivnu primjenu. Sa druge strane građani koji su učestvovali u sudskom sporu i pokušali da zaštite svoja prava obavezani su na plaćanje više stotina hiljada eura advokatima angažovanih od strane Elektroprivrede na ime sudskih troškova određenih primjenom kriminalnog tarifnog broja 11 advokatske tarife i Advokatske komore Crne Gore. Primjenom tog tarifnog broja kojeg ne poznaje demokratski svijet, nekoliko stotina hiljada eura ostvarenih prodajom imovine "Radoja Dakića" nije opredijeljeno radnicima već njihovim advokatima. Primjenom tog tarifnog broja u koliko prvostepena presuda postane pravosnažna roditelji djece koja su doživjela trovanje hrenom u jednom restoranu u Čanju biće u obavezi da na ime advokatskih troškova uplate iznos od čak 240 hiljada eura. Tako redom već godinama, pri čemu se ništa ne čini niti od strane Advokatske komore, niti od strane državnih organa da se tarifni broj 11 stavi van snage.

Da se vratimo na način utvrđivanja cijena struje. Samo u poslenje tri godine, na čemu je posebno ukazao MANS, građani Crne Gore oštećeni su za oko milion eura zbog metodologije obračuna gubitaka na mreži od strane koja je direktno favorizovala Elektroprivredu Crne Gore. Naime, ovaj obračun gubitaka na mreži trebalo je da se zasniva na studiji gubitaka u

distributivnoj mreži koju je trebalo da dobije od Elektroprivrede Crne Gore. Naime, Elektroprivreda Crne Gore je bila dužna da do aprila 2012.godine dostavi tu studiju revidiranu od strane nezavisne kvalifikovane institucije u Crnoj Gori. Da Elektroprivredi Crne Gore nije bilo u interesu da se izradi studija o smanjenju gubitaka pokazuje činjenica da je tek u oktobru 2012.godine zaključen ugovor sa timom profesora Elektrotehničkog fakulteta, kada je ona zbog neophodnih podataka rađena maltene tri godine i Retulativnoj agenciji dostavljena tek u junu ove 2015.godine.

Tehnički gubici u distributivnoj mreži Crne Gore prema urađenoj studiji iznosili su 8,6%, dok je za tri prethodne godine paušalno priznavala stopu gubitaka od 9% i na taj način je nanesena navedena šteta potrošačima od oko milion eura. U međuvremenu shodno novodonesenoj odluci domaćinstva u Crnoj Gori u 2016.godini počev od 01.januara plaćaće struju jeftinije za 0,03 centa po KW utrošene energije. Da li je ta cijena struje umanjena i po osnovu više naplaćenih sredstva, po osnovu paušalno utvrđenog obračuna gubitaka na mreži u prethodne tri godine bilo bi dobro, gospodine ministre, da čujemo?

Građane svakako interesuje koje su novine zakona predviđene kada je u pitanju snadbijevanje električnom energijom, kada su u pitanju obustava snadbijevanja zbog neplaćenih računa u dostavljenom roku, zadržano je postojeće rješenje da operater prenosnog ili distributivnog sistema obustavu isporuke ne može plečiti u petak, subotu ili nedelju, na državni praznik ili dan prije praznika. Međutim, predlog zakona ne sadrži rješenja u kom roku je operater u obavezi krajnjem kupacu omogućiti ponovo snadbijevanje električnom energijom, kada isti izmiri obaveze po dostavljenom računu za utrošenu električnu energiju, kao što je i nejasno na osnovu kojeg propisa, odnosno kojih kriterijuma je krajnji kupac dužan da operateru na ime troškova ponovnog priključenja na elektromrežu uplati iznos od ovih 30 erua.

Građani ne treba da bugu u svim tim situacijama dovedeni da zavise od volje operatera, već ta pitanja treba urediti. Vidim da je ovih pet minuta veoma brzo isteklo, želim samo da ukažem da ove povoljnosti koje su zakonom predviđene za ranjive kupce treba da ostvaruju i korisnici staračkih naknada, jer je riječ o staračkim domaćinstvima koji se, takođe, nalaze u stanju socijalne potrebe, koja mjesečno ostvaruje isključivo prihode od 50 eura i 20 centi i ni po kom drugom osnovu niti socijalna ni bilo koja druga davanja ne ostvaruju. U tom smislu podnijecemo i odgovarajuće amandmane za koje očekujemo da ćemo dobiti podršku u ovom Parlamentu

Gospodine potpredsjedniče, imao bih kratko jedno pitanje za gospodina ministra i njegove saradnike, vezano za primjenu člana 18 Predloga zakona o budžetu Crne Gore za

2016.godinu kojim je predviđeno da prihodu po osnovu vlasništva i ostvarene dobiti privrednih subjekata u državnom vlasništvu u Crnoj Gori iz oblasti energetike mogu se u 2016.godini koristiti za regulisanje međusobnih dužničko povjerilačkih odnosa tih subjekata i nove investicije u istim privrednim subjektima. Da li se ovim članom, gospodine ministre, omogućava prebijanje dugova između KAP-a i Elektroprivrede Crne Gore i crnogorskog elektroprivrednog sistema, naime, u ranijem periodu od strane KAP-a utrošenih količina električne energije u vrijednosti kako se govori nekih osam miliona eura i na čiju štetu bi se ta prebijanja izvršila? Zahvaljujem na prekorečanju.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vama.

Vjerujte nijesam imao uticaj na brzinu isticanja pet minuta, to je prosto tako bilo. Hvala Vam.

Kolega Šarančić sada je po redosledu.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani gospodine ministre sa saradnicima, poštovane građanke i građani,

Imamo na dnevnom redu jedan veoma važan zakonski predlog sistemskog karaktera ili kako su neke kolege rekle, predlog od životne važnosti za sve građane i privredu u Crnoj Gori. On sa jedne strane treba da uskladi domaće zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije i njihovim sve strožim kriterijumima kada je energetska sektor u pitanju, a sa druge strane naravno da pokuša riješiti mnoge probleme, poput nedovoljno razvijenog tržišta električne energije, nedovoljne informisanosti građana, koji najčešće, gospodine ministre, nemaju informacije šta, koliko i zbog čega plaćaju kada dobiju račune za električnu energiju koja su im prava i obaveze i tako dalje.

Naravno, suviše je možda ovdje i napominjati da između ostalog nezavisnost jedne države umnogome zavisi od njene energetske nezavisnosti. Onda slijedi logično pitanje, gdje smo tu mi, šta je urađeno do sada i dokle se stiglo. Stotinu mi zakona možemo napisati i donijeti ovdje u ovom Parlamentu koji su sadržajno odlični, ali na terenu na žalost imamo činjenicu i možda najveći problem koji treba sve da nas zabrine. Mi od 1982.godine, kao što su mnoge kolege ovdje pomenuli, na teritoriji Crne Gore nismo izgradili ni jedan veći elektroenergetski

proizvodni objekat. Naravno, to za rezultat ima negativan elektroenergetski bilans koji se rješava godinama uvozo, a neki su na žalost u ovoj državi da ne bih ovdje komentarisao. Iskreno se nadam da će usvajanje pomenutog zakona od strane ovog Parlamenta malo popreviti i našu pregovaračku poziciju kada je poglavlje 15 u pitanju, a koje je prije neki dan otvoreno. U nedavno usvojenom Izvještaju o napretku od strane Evropske komisije, gospodine minstre, jasno se ukazuje na određene nedostatke i značajna kašnjenja kada je oblast energetike u pitanju.

Dakle, konstatovano je tamo da Crna Gora još uvijek nije donijela novi Zakon o energetici i ova kašnjenja o čemu govorimo evo danas upravo treba da uradimo i evo prilike, odnosno sutra vjerovatno, da treba uskladiti nacionalno zakonodavstvo sa takozvanim većim energetske paketa itd, itd. Distributivne aktivnosti još nijesu razdvojene od snabdijevanja a napretka nema ni u razvijanju tržišta gasa.

Dalje, konstatuje se da je od 1. januara 2015. godine tržište električne energije otvoreno, ali nažalost samo formalno jer novih snabdijevača nema. Ti novi snabdijevači trebalo bi da donesu niže cijene električne energije za građane i privredu, ali nažalost još uvijek ništa od toga. Smatram da se svemu ovome moglo i moralo u dosadašnjem periodu od strane Vlade Crne Gore posvetiti mnogo više pažnje i da smo već u zoni ozbiljnog kašnjenja. Ono što najviše zabrinjava jeste to da smo i pored veoma povoljnih prirodnih pretpostavki i dalje zavisni od uzvoza energije koja i dalje na našem tržištu ima visoku cijenu. Imamo veoma nizak nivo energetske efikasnosti nažalost što se u krajnjoj liniji sve prevaljuje na teret građana.

Posebno je ovdje interesantan član 24 koji govori o vašim namjerama, odnosno ne vašim personalno, nego Vlade Crne Gore, on kaže doslovno krajnji kupac je dužan da plaća naknadu za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora itd. Ko je krajnji kupac? Dakle, građani Crne Gore, svi mi. Kome ide u prilog i koga to treba da finansiramo, gospodine minstre, i u kojoj ste to direktivi Evropske unije pročitali da građani finansiraju sve što nekome padne na pamet u ovoj državi? Kada ste nam ovdje svojevremeno prodavali ideju o autoputu kao idealnoj finansijskoj konstrukciji nijeste ni pominjali onih sedam centi koje ste naknadno preko noći uveli građanima na gorivo u državi blagostanja i luksuza kako reče gospodin premijer, gdje svi mnogo voze umjesto da idu pješke. Dakle, na potpuno neustavan način protiv čega se Socijalistička narodna partija i borila pred Ustavnim sudom i izborila.

I sada se politikom Vlade po ko zna koji put iako se dakle radi o obavezama iz članstva Crne Gore u energetske zajednici udara prvo na novčanike građana, na privredu koji su u sve težoj situaciji, dok se veliki sistemi, monopoli, privilegovani biznisi čuvaju od uticaja donijetih

propisa. I na samom kraju, gospodine ministre iskoristiću da Vas pitam u vezi drugog bloka Termoelektrane Pljevlja. Za tu priču vezujem svakako i dramatičnu ekološku situaciju koju ovih dana preživljavaju građani. Šta konkretno možete da saopštite, hoće li biti nekih novina u vezi ove investicije, dokle se stiglo, svi rokovi nažalost ističu dokle se stiglo u pregovorima sa strateškim partnerom i oko poga svega? Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Vukoviću, izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poštovane kolege, gospodine ministre,

Iskoristiću vrijeme da kažem svoj stav pošto sam pažljivo slušao, imao sreću da budem deseti, jedanaesti da pričam na ovu temu. Znači, iz svih rasprava može da se sublimira da oni poslanici koji predstavljaju klubove i protive se ili najavljuju da neće podržati zakon, bez obzira na važnost oblasti o kojoj govorimo, bez obzira na precizne preporuke institucije Evropske unije ovog puta energetske zajednice i najčešći razlog je, ne želim da dozvolimo primjenom novog zakona da građani plaćaju te podsticajne mjere za obnovljive izvore energije. Naravno, najviše se ovdje aludira na male hidroelektrane.

Prvo, ovaj zakon uopšte ne govori o podsticajnim mjerama za male elektrane. Znači, to je regulisano Uredbom Vlade, gdje se Fidik tarifama propisuje u zavisnosti od instalisane snage hidroelektrane, kolika je to ta Fidik tarifa koju krajnji potrošač treba da plaća. Znači, o tome može da se razgovara u narednom periodu, odnosno da se analizira, da li se sa ovakvim Fidik tarifama mi imamo investitore. To će nam biti najbolji pokazatelj da li su one ekonomsko opravdane za nekog investitora, da li će one biti opravdane zavisice naravno o cijena novca, od cijena zemlje, mislim kad kažem cijena novca mislim na kamate. U svakom slučaju činjenica je da do sada u Crnoj Gori imamo pet tih mikroelektrana koje su sastav Elektroprivrede Crne Gore uz dvije ove velike i samo su dvije umeđuvremenu puštene na mrežu koje takođe su ispod ili oko jednog MW, što je zanemarljivo u odnosu na potencijal vodotokova u Crnoj Gori. Govori da je tako isplativ ekonomski posao da bi do sada sigurno investitori našli načina i u ovom predhodnom važenju zakona da naprave te objekte.

Znači, prvo to sigurno nije tako ekonomski isplativ posao ni po investitora niti tako velika šteta po račune krajnjih potrošača u korišćenju električne energije. Znači, ovdje se jednostavno

govori da opozicija ne želi da glasa zakon za koji se slaže da je on jedan od najvažnijih zakona. Onda ja kao neko ko predstavlja ovaj dio koji u ovom trenutku ima većinu u Parlamentu u ovom koalicionom bloku vćinskom, mogu da posumnjam da opozicija podržava ovaj uvoznički lobi.

Koji je drugi razlog da vi kažete sve to je najvažnije, to je hitno, to je potrebno, ali nećemo da glasamo zato što tamo neko će da zaradi pare od malih hidroelektrana? I nastavićemo da uvozimo električnu energiju i neka izlaze pare iz zemlje, sve je bolje samo da ovdje neko ne zaradi pare.

Prvo ako vas interesuje, pogledajte malo iskustva u susjednim državama počev od Bosne i Hercegovine, Srbije pa možete da idete i dalje do Slovenije i do Bugarske. Većina tih koji su napravili te hidroelektrane su u velikom problemu sa cijenama električne energije plus da li istraživanje ono Q količine vode u dvije-tri godine može da bude pouzdan podatak za tako dugoročnu investiciju za 10-15 godina. Hidrologija je, evo ovo vrijeme koje mi pratimo i o kojem se priča, se toliko promijenila i toliko smanjila da svi oni koji su ušli sa nekim podacima koje su istraživali u onom periodu kad dobiju pravo na koncesiju, tada naravno radi ta istraživanja. Malo i vrlo malo je tih objekata koji daju količine električne energije pošto instalisana snaga kod hidroelektrana znači, ali ne znači skoro ništa ukoliko nemate količinu vode, odnosno sate rada u toku godine.

Drugo, svi pričamo da želimo industrijalizaciju, želimo da otvorimo nova radna mjesta. Pa ne postoji industrijalizacija bez električne energije. Ta električna energija će se naravno i dalje praviti većinski iz uglja, to je ovaj drugi blok Termoelektrane Pljevlja i tada ulazimo u problem da ćemo biti ispod 33% što je naša obaveza znači, to nema neću ili mi nećemo, mi ćemo to morati da ispunimo. Znači, evo nadam se da nijesam komentar ... ono što su kolege, pošto potpredsjednik Simović ne dozvoljava prekoračenja moraću da završim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala, pokušavam samo da budem pravedan prema Vama i prema svima ostalima u pozivu da poštujemo vrijeme, a imate i komentar od uvažene koleginice Kalezić, tako da ćete imati priliku da nastavite. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče Simoviću.

Dakle, moram da ukažem na nešto, ili se radi o nespretnom pristupu ili o vrlo ružnoj namjeri da se opozicija onako frontalno blati. Vi ste protiv proizvodnje energije a uz to može da

se misli da podržavate neki uvoznički lobi. Ovdje se iznose argumenti i može da se polemiše na tom osnovu preko argumenata. Takvo uopštavanje prvo ne vodi kvalitetu rasprave, drugo ne vodi dobrim odnosima ovdje u Parlamentu i ukupno nije prihvatljivo, kolega Vukoviću, zaista.

Međutim, žal za mogućnošću da se otvore radna mjesta ispustila je politika ove Vlade i ove vlasti. Jako dugo je pripreman projekat autoputa, u međuvremenu Crna Gora nije obezbijedila ni armaturno gvožđe, ni cement, ni ništa osim golog agregata koji može tamo da se ugradi. Ako je to priprema za otvaranje radnih mjesta i za širenje djelatnosti da bi se mi kao privreda bolje plasirali tu na svom terenu, onda što bi rekli narodski, alal vjera. Isto to je ukazao i kolega Perić. Podstiče se razvoj energije iz obnovljivih izvora, zatvoren je jedini pogon za proizvodnju panela koji je postojao prije 30 godina itd. Prema tome govorimo argumentima, jer ...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Vukoviću, želite li odgovor na komentar?

Želite, izvolite.

FILIP VUKOVIĆ:

Poslije izlaganja kolegkinice Kalezić sigurniji u sumnju koju sam iznio da razlozi, stvarni razlozi nijesu u strahu da su fidik tarife ili da je Uredba Vlade propisala velike cijene obnovljivih izvora, nego da postoje neki drugi razlozi. Koji je drugi razlog? Nećemo da podržimo Zakon o energetici koji ne govori o cijenama struje. Koji je drugi razlog?

Drugo, zašto ste energični kad mi, evo ja iz ovog vladajućeg bloka nešto spočitavam vama. Pa da li vi slušate koliko ružnih riječi se ovdje izgovori u toku dana ili u toku bilo kog plenarnog zasijedanja, i danas na račun ljudi koji nijesu ovdje itd. Na račun naše partije, na račun premijera naše Vlade itd. A jedna rečenica da neko u opoziciji ili djelovi opozicije podržavaju neke ljude koje zovemo uvoznički lobi električne energije, jer dozvolićete, mi uvozimo 1.500 GW sati godišnje električne energije i to je poslije hrane najveći uvoz u Crnoj Gori, energija. Ako se tome doda ostalo, nafta i naftni derivati, a to spada sve u energiju i uvozi se, znači više od pola našeg tog uvoza su upravo taj dio i naravno da tu i ima naprijavijih poslova a u ovom dijelu ne želimo da valorizujemo ono što imamo, neka to čeka neka druga vremena kad mi dođemo na red. To je u krajnju ruku nekorektno i licemerno prema građanima za čije se interese stalno zalažete i vi i mi do duše, ali mi radimo a vi samo kritikujete. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vam, sa ovim smo završili.

Nemate pravo, biće prilike kasnije, hvala vam, imali ste Vaš komentar.

Zamolio bih kolegu Abazovića da uzme sada riječ.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Simoviću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnicima sa kolegama, poštovani građani Crne Gore,

Evo na početku samo da relaksiram gospođu Kalezić, nema nikakve potrebe za ovakvim intervencijama, one same po sebi dodatno potvrđuju Vaše teze, a dodatno srozavaju vlast, tako da dobro je da se čuju i ovakve priče.

Što se tiče Zakona o energetici, moja kritika prije svega ide ne prema Vladi ovoga puta, pričaću o Vladi, ali prije svega prema Parlamentu. Jeste izuzetno važan zakon, već dugo je u proceduri, opet ste ga gurnuli u ovoj spirali ludila završetka decembra kada postoje zaista velike obaveze kod svih institucija, pa i kod nas, i u nedovoljnom vremenu treba sada raspravljati šturo o mnogo važnim stvarima. Tako da optužba ide i kritika na račun rada Parlamenta a ne na račun Vlade.

Što se Vlade tiče, kritika ide na račun Vlade iz prostog razloga što ste prošli zakon povukli nakon što su ovdje usvojeni neki amandmani, da biste nastavili ljudima da naplaćujete gubitke na mreži na nelegalan način. Eto, samo da budem potpuno jasan, nelegalan način ste uspjeli jednom kaluzulom, jeste jednom klauzulom nijeste uspjeli da nastavite to što je bio problem tada identifikovan. Želim da kažem sledeće, ja sam podnio amandmane uz pomoć naravno nevladine organizacije Most koja se temeljno bavi drugim stvarima, između ostalog i energetikom i ako makar dio tih amandmana bude prošao, makar tri su po meni izuzetno značajni, ima ih ukupno 10, ako bude ja ću da podržim zakon, nema nikakvih problema, nema nikakve ovdje destruktivnosti niti želje da se zakoni koji se odnose na sve ne usvajaju ako su dobri, ako se to desi. Šta je, poštovani građani, cilj?

Poštovani građani, cilj je da gubitke na mrežama koji se paušalno određuju svedemo na nivo onoga što je praksa u zemljama Evropske unije i amandmani idu u tom pravcu da se oni ograniče, da budu prosjek Evropske unije, da taj prosjek vadimo na vrlo kvalitativan matematički način, ako on bude iznosio do 10% dobro, a ako bude nešto više, nešto manje, ali na prosjeku

građana Evropske unije. Da nam se ne desi da plaćamo enormne račune za gubitke za koje mi nijesmo krivi. Da, mene su poslije toga, zvali su me toliko poslije onog amandmana ljudi da mi objasne da gubici moraju da nastanu, u svakom slučaju, ali evo prihvatam tu argumentaciju, nijesam elektroinženjer, prihvatam tu argumentaciju, dajte da ih svedemo na razumnu mjeru. Evo ga amandman, ako ste spremni da ga prihvatite zaista bi to bio iskorak i nikakav problem nije da se vi time pohvalite. Vi kao vlast da kažete - evo donijeli smo zakon i usvojili smo predlog koji je dobar za građane, nikakav problem nije.

Drugo, što se tiče liberalizacije energetske tržišta, ovdje isto treba ograničiti neke stvari. Vi ste propisali ovim zakonom da do 2017. godine povećanja cijene električne energije u odnosu na tržište mogu da budu do 7%. Poštovani građani, samo da čujete, do 7% može da se povećava cijena električne energije. Svi narednih godina maksimalno do 6%. Sada postavlja se logičko pitanje, postavlja se logičko pitanje, ne znamo kakva će da budu kretanja električne energije na tržištu. To niko ne može da pretpostavi. Ali može da pretpostavi sledeće, da mi možda budemo taoci i da plaćamo neisplative energetske projekte kao što je drugi blok Termoelektrane Pljevlja. Tako da bilo bi lijepo, amandman postoji, da ta ograničenja povećanja električne energije svedemo na 1%, pristali bi možda i na 2%, nije sada ovo pijaca, nije cenkanje, ali poštovani građani, ne mogu se sad preko naših leđa raditi projekti za koje na kraju iz Evropske komisije tvrde da su neisplativi. Znači, mnogo praktično govorim i govorim zaista ono što po mom sudu jesu činjenice, ja sam u to ubijeđen, ali naravno spreman sam da saslušam i drugo mišljenje. Dozvolite molim vas još dva minuta samo da završim.

Treća stvar koja je najbitnija a ima ih zaista puno, ali treća koja je najbitnija jeste ...

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Abazoviću, biće previše dva minuta, molim Vas da privodite kraju.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Molim Vas da mi dozvolite, mislim da ne izazivam ni neku političku raspravu, ništa, pričam o stvarima koje su vrlo konkretne.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Da, ali oduzimate vrijeme koje Vam ne pripada, a moja je obaveza da Vas upozorim na to, kao i ostale kolege.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Oduzimam vrijeme, ne oduzimam ...

Nikakav problem nije, ja sam se na početku žalio, izgubio sam jedan minut u žaljenju što je ovo pet minuta. Dozvolite molim Vas da još u dva minuta izgovorim to što treba da izgovorim.

Radi se o strateškim rezervama nafte. Vi ste propisali da strateške rezerve nafte možemo da čuvamo i u drugim državama. Mislim da to treba da izbrišemo. Kakva je država koja svoje rezerve čuva na drugim mjestima? Mi moramo da stvorimo kapacitete da čuvamo nešto u Crnoj Gori. Na kraju, garancije nam daju druge države da će zaista to sačuvati. Ne želeći da potcjenjujem naravno ni jednu zemlju, logično bi bilo da to bude neka zemlja regiona gdje je transport u slučaju potrebe transporta naftnih rezervi, u slučaju potrebe brži. Jer, niste valjda mislili da trebate da skladištite negdje u nekim drugim kontinentima.

Ja zaista mislim da to treba, molim vas, još samo nekih par stvari, vrlo konkretnih.

Oko izgradnje energetske objekata. Prvo da kažem da ova vlast nije uspjela da izgradi nijedan energetski objekat. Toliko o njihovom radu i o njihovim pohvalama. Nijedan energetski objekat nije izgrađen od kad je ovdje pao komunizam. Od kad nema Tita ni jednu moguću stvar koja je bitna u energetskom smislu ova zemlja nije izgradila, da se potpuno razumijemo.

Predloženim amandmanom traži se da se za rekonstrukciju do 30% investicije radi studija izvodljivosti, vi ste tražili, Vlada je tražila do 50%. Ja zaista mislim da je to neprihvatljivo, 50% investicije, ukupne investicije, pa to je skoro da izgradite novi objekat, do 30% da postoji ograničenja.

Imao bih još neke stvari koje bih mogao, ali ako ministar bude ili kolega bude htio da o tome polemišemo, ja sam vrlo otvoren.

Izvinjavam se i ponavljam svoj stav, ako neki od amandmana, od kojih su tri zaista, čini mi se, ključna, ostali nisu manje važni, ali ipak nisu ključni, ja ću podržati zakon o energetici, nema nikakvih problema. U suprotnom, građani, samo da vas upozorim znate što vas čeka - povećanje električne energije narednih godina.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala.

Kolega Abazoviću, otvorili ste na početku vaše priče i tu ste potrošili malo više vremena od vaše diskusije, vezano za činjenicu da o ovako važnom zakonu raspravljamo u posljednjim danima ovogodišnjeg rada, ali zbog vas i zbog ukupne crnogorske javnosti podsjećanje da je ova tačka dnevnog reda bila deveta tačka naše druge sjednice, koja je zakazana bila 8. oktobra

za 14. oktobar ove godine. Dakle, iz za mene nejasnih razloga, suštinski, znam otprilike zašto smo došli u ovaj cajtnot, znam šta su ideje bile i šta su političke potrebe bile ovoga cajtnota, ali sam siguran da ipak možemo do kraja završiti ovu raspravu i ovaj važni zakon pokušati usovjiti u ovoj godini imajući u vidu sve one obaveze koje su proistekle iz naših ugovornih obaveza sa našim evropskim partnerima, posebno sa Evropskom ekonomskom zajednicom i taj takozvani drugi paket. Ja mislim da ćemo svi imati odgovoran odnos prema tim činjenicama. Hvala vam.

Kolega Jelić se javio za komentar.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče,

Uvaženi kolega Abazoviću,

Rekli ste na početku vaše diskusije da u Skupštini vlada spirala ludila, navodno da je ovaj zakon i ovi zakoni koji dolaze, kako ste vi to rekli, u nekom nerazumnom terminu predložen. Ja želim da vam saopštim da je o tome odlučila Skupština, tj. kolegijum Skupštine koje ćemo zakone staviti na dnevni red i nema potrebe da kritikujemo Skupštinu i naše kolege koji sjede za to što smo stavili ovaj zakon na dnevni red.

Drugo, kad ste govorili o vašim amandmanima na prethodni zakon, u stvari na ovaj zakon, na prethodnom zasijedanju, vi ste željeli na neki način da eliminišete sve tehničke gubitke, što je prosto nemoguće. Ja vas podsjećam da gubici postoje i na prenosnoj i na distributivnoj mreži. Vjerovatno podstaknuti od neke nevladine organizacije željeli ste politički da profitirate. Međutim, očito da nijeste izvršili svoju misliju.

Govorili ste o neisplativim energetske objekta. Ja bih volio jasno i glasno da saopštite koji su to neisplativi energetske objekti i ko to iz Evropske unije imenom i prezimenom kaže koji su to neisplativi energetske objekti, da bismo to znali.

Dalje, saopštili ste da do sada nisu izgrađeni ni jedan energetske objekat unazad, ne znam koliko godina. To je tačno. Ali, uvijek kad se krenulo u izgradnju tih objekata ili razmišljalo o tim projektima, uvijek su se našli neki dušebrižnici da zaštite, ajd da kažemo neke rijetke ptice ili tako da kažemo, da uništavamo životnu sredinu i na taj način se odustalo od mnogih projekata.

I drugo, na kraju ste saopštili da će ovaj zakon donijeti povećanje električne energije. Ako to govorite recite tačno koji su to procenti povećanja električne energije, a ne onako da saopštavate proizvoljne podatke oko povećanja električne energije. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Kolega Abazoviću, da li želite riječ?

DRITAN ABAZOVIĆ:

Kako ne želim. Ponekad ste čudni, hvala vam na prostoru, svaka čast.

Žalio sam se na Skupštinu, imam pravo na to. Nema tog kolegijuma koji može da me ubijedi da o Zakonu o energetici ili o drugim zakonima treba glasati na brzinu. Jeste, desilo se to u oktobru, mi nismo krivi, lično nisam kriv, zbog drugih grupacija, sve je ok. Ima li januar, postoji li januar ili je decembar 28. dan D, i nakon ovoga Skupština više ne treba da se otvara. Ima li januar, pitam građane, ima li neki drugi datum. Dosta smo odmarali, dosta smo sjedjeli kući, dosta smo bili u blokadi. Ja ne znam, ja nisam to pitanje uputio vama, samo ne znam. Kolegijum nije politbiro, šta treba sad i predsjednik Parlamenta ili bilo ko ili potpredsjednici, sad su oni odlučili i sad treba sa time da se složim. Ne uopšte. Zašto? Za mene nije politbiro, ja djelujem potpuno nezavisno niti me to interesuje. Mogu da se slažem ili ne.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

...kolega Abazoviću, da radimo 30. i 31. i da završimo ovo na miru.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Nikakav problem nije što se mene tiče, ja radim i nedjeljom, tako da što se mene tiče nema nikakvih problema, i 1. možemo što se mene tiče.

O tehničkim gubicima, samo da se vratimo, dozvolite molim vas, da mi ne prolazi vrijeme. O tehničkim gubicima, ja odgovorno tvrdim, ima i na sudu je, više građana je na sudu, više stotina građana je na sudu. Tehnički gubici koje mi plaćamo nemaju pokrivenost u zakonu, kraj priče. Predložen je amandman da se oni ograniče na prosjeku Evropske unije. U redu, postoje gubici, daj da ih ograničimo na prosjeku Evropske unije, to je poenta priče. Vama je to politička priča, za mene je to pljačka naroda. Eto tu je razlika između mene i vas.

Drugo, energetske objekti nisu izgrađeni. Ovo za ptice, vjerovatno ste potaknuti drugim, ne energetske objektima nego ovim oko Solane. Vi mislite ako ... političkom pričom ili vašim političkim uticajem, možete da dođete u situaciju da pljačkate državnu imovinu, da svi treba da čute pa bili u pitanju ljudi ili ptice. Kolega Jeliću, ja ćutati neću, iznosim argumente i pozivam Tužilaštvo, iznosim argumente i pozivam Tužilaštvo, a vi na to nemate odgovor.

Treće, izgradnja, to sam već rekao, izgradnja i moguće povećanje električne energije. Ja pričam o onome što je propisano u zakonu. Ja nisam rekao da 100%, ali upozoravam, moje je, ja se bavim javnim poslom, da upozorim građane. Stavili ste da može do 7% 2017. nakon toga do 6%. Ja pozivam i vas da podržite da zajednički to stavimo na jedno, da ograničimo na 1% i samim tim eliminišemo svaku mogućnost da građanima godišnje cijena električne energije bude viša od 1% godišnje. Ako je to nepravedno i nepošteno onda ja ne znam šta je pravedno. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Zamolio bih sada kolegu Milića da uzme riječ. Izvolite kolega Miliću.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Kod zakonskih rješenja i promjena Zakona o energetici trebaju sva polazišta da uvažavaju specifičnosti energetske sistema Crne Gore. Naše karakteristike su mali sistem, samo tri proizvodna objekta, nedostatak električne energije, uvozna zavisnost, dugogodišnji zastoj proizvodnih kapaciteta, razgranata i tehnički nedovršena distributivna mreža, veliki tehnički gubici, potrebna modernizacija.

Elektroprivreda Crne Gore nije u državnom vlasništvu u velikom dijelu i jedno pitanje - jesmo li se dogovorili s Italijanima, hoćemo li kupovati ovaj njihov dio. Ministre, obradujte nas, imate podršku ako ste postigli dobru cijenu.

Postoji predlog koji smo mi iz SNP-a tražili, obezbjeđenje dominantnog državnog vlasništva u AD EPCG. Bitno je bilo utvrditi šta su rizici, ograničenje i prioriteti Crne Gore, a pitanje svih pitanja je kako obezbijediti sigurnost u snabdijevanju građana i privrednih subjekata kod liberalizacije tržišta direktiva Evropske unije. I onda imate ovo što smo mi predali, te amandmane, sve to ostalo. Jedno pitanje koje se nameće, gospodine ministre, zašto se do sada nije pojavio nijedan snabdjevač električnom energijom za potrebe građana osim AD EPCG, i ima li uslova, najava da će se to desiti u skorijem periodu. Ako ima po kojoj cijeni, po kojim uslovima se to može desiti, očekivati drugi snabdjevač.

Ministre, da vas pitam još nešto - da li ste ovim zakonom definisali obavezu koja se tiče kvaliteta snabdijevanja električnom energijom. U prethodnom zakonu o energetici nijesu bile predviđene odredbe koje se odnose na obaveze plaćanja od strane energetskih subjekata u

slučaju neispunjavanja propisanih standarda kvaliteta što je i proizvelo situaciju da se građani Crne Gore nisu imali kome žaliti kada nije bilo kvalitetnog snabdijevanja električnom energijom.

Takođe sam vas pitao na odboru, ministre, razmijenili smo tada dosta informacija, bilo je dosta obećanja. S vaše strane, da vas obavijestim, nijeste mi ništa poslali. Možda se niste sjetili. Imali ste u toku javne rasprave 310 komentara i sugestija. Rekli ste da ćete mi poslati i tačno sam vam naveo za koje od ovih subjekata za koje ste ovdje naveli da su vam uputili komentare i sugestije, treba mi da vidim šta su napisali, šta ste od toga prihvatili i šta ste od toga odbili.

Pa evo, bez obzira kakva bude sudbina ovoga zakona o energetici, kad budete imali vremena, možete i 30. i 31. i 1. slobodno da mi pošaljete ova dokumenta da bih mogao da vidim koliko se ispoštovalo ono što je bio duh te javne rasprave i da li je ovo posljedica već dogovorenog dokumenta da je javna rasprava bila samo forma koju je trebalo zadovoljiti da bi se neko mogao posle hvaliti sa tim da je na javnoj raspravi rekao ono što je mislio, a vi to niste prihvatili.

Što se tiče ovih priča oko povećanja i smanjenja cijene električne energije. Ima jedna vrlo interesantna tabela koja prati, gospodine ministre od 2007. do 2014. godine trend cijene struje prema potrošačima. I u tome možete da nađete za domaćinstva, znači od 2007. godine do 2014. godine za domaćinstvo u Crnoj Gori cijena električne energije je povećana za 43,39%. Ponoviću vam još jedan put, po mjesečnim izvještajima Elektroprivrede Crne Gore EFC snabdijevanje, u periodu od 2007. do 2014. godine cijena električne energije je povećana za 43,39%. Građani Crne Gore u ovom periodu plaćaju struju skuplje danas 43,39% nego što je bilo 2007. godine. U istom vremenu za ostalu potrošnju za privredni sektor, smanjena je cijena električne energije za 27,14% i to su podaci.

Ja sam, gospodine ministre, iskoristio priliku a evo tu su pljevljaci, progorio malo oko svega ovoga, čini mi se 21. oktobar 1982. godine je dan kada je puštena u rad Termoelektrana Pljevlja. U tom periodu do današnjega dana na pragu Elektrane isporučena je električna energija u vrijednosti od milijardu i 400 evra. Čini mi se da je 52. 53. godine počeo sa radom Rudnik uglja Pljevlja. Po podacima iz 2006. godine ukupna količina proizvedenog uglja je bilo 53 miliona tona, a da u istom vremenu 125 miliona kubičnih metara otkrivke bilo i da je procijenjena vrijednost čini mi se sada zaliha koje govorimo Rudniku uglja su negdje oko pet milijardi evra. Sve iz dokumenta prije nego što ste vi Vuče došli za direktora tamo, a čitao sam otvoreno pismo, neću da se sa njime bavim.

Ono što me interesuje u čitavoj ovoj priči je šta su Pljevlja dobila. Kad ste već toliko puni priče oko II bloka Termoelektrane, imate sa jedne strane milijardu i 400 milona evra na pragu,

znači ne prodajna cijena električne energije, nego na pragu je, to je tim ljudi koji su radili zajedno, bez obzira koje su političke partije, za Skupštinu opštine Pljevlja i došli su do tih podataka. I s druge strane Rudnik uglja i treći element šume pljevaljske. Kad to saberemo sve, kad dođemo do preko dvije milijarde evra, ukupne vrijednosti koliko su Pljevlja dala Crnoj Gori od 1982. godine do današnjeg dana, mene samo interesuje šta su Pljevlja prije nego što počnemo da pričamo o II bloku Termoelektrane, dobila od Crne Gore? Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala vama.

Prije nego što ministar uzme riječ da da završno obraćanje, obavještenje da sutra do 9 je rok za podnošenje amandmana za Zakon o kojem sada raspravljamo.

Ministre, izvolite, vaša završna riječ sa molbom da ne bude polemičnih tonova da ne bi bilo potrebe.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Mislim da se poznajem ... manir da završnu riječ koristim da otvaram dileme, trudiću se da ih sve zatvorim i pokušati da odgovorim na ono što su postavljena kao pitanja tokom rasprave od moga posljednjega javljanja. Dakle, bilo je interesovanja oko generalno svojinskih prava, odnosa eventualnog narušavanja svojinskih prava prilikom izgradnje projekata, odnosno objekata energetskih. I naravno, potvrđujem da u tom dijelu imamo eventualno proglašenje javnog interesa za energetske objekte, mislim da je to zaista u skladu sa praksom, jer teško da postoji veći javni interes od proizvodnje energije. E sad, ono gdje dolazimo oko zaštite javnog interesa i zaštite svojinskih prava je pitanje njihove egzekucije, odnosno izvršenja, i upravo je to onaj optimum koji Vlada pokušava da napravi, da projekti ne stoje, ali uz fino podešavanje gdje imamo apsolutnu zaštitu svojinskih prava i u prvoj interaciji sam objasnio kako Vlada je mišljenja da je to zaštićeno kroz proces eksproprijacije, finansiranja od strane investitora do finalne sudske zaštite.

Bilo je takođe pitanja dosta oko prelaznih i završnih odredbi i oko dijela koje se odnose na povećanje, eventualno povećanje cijene električne energije i konsekvantno i jako u vezi pitanje koje se odnosi na postojanje ili nepostojanje, u ovom momentu snabdjevač električne energije i mislim da ćemo lako primijetiti da su ova dva pitanja jako povezana.

Dakle, evropska regulativa u ovoj oblasti nameće kretanje ka tržišnoj cijeni. Crna Gora nije ostvarila tržišnu cijenu, nalazi se daleko ispod nje i kroz svu zakonsku regulativu i ovu danas

koju raspravljamo, definiše se kroz metodologije RAE način dostizanja tržišne cijene, kroz cifre 7 ili 6% i to je bio dosta veliki kompromis koji je Evropska komisija napravila našem zahtjevu, pravi se plafon mogućeg rasta. Ja se nadam da neće toliko rasti, mislim da su očekivanja da će to da bude daleko ispod, ali imamo još jedan tu elemenat. Sami signal da u Crnoj Gori građani plaćaju cijenu niže od tržišnih jeste fakat da nema snabdjevača. Znači da postoji sva regulativa koja omogućava njihov ulazak, oni jednostavno na ovom nivou nemaju ekonomskog interesa.

Dalje, pridružio bih se žalu što nismo o ovome mnogo više raspravljali u prethodnom periodu, zaista nemam utisak da pričam o raznim stvarima. Imam utisak da svi dijelimo stav oko toga što je zajednički cilj da su nerazumijevanja više na nivou tehnike nego na nivou suštine. Što se tiče, isto se nekoliko iteracija pominjala gubici na mreži. Dakle, slažemo se u Parlamentu da se energija ne može prenijeti s tačke A u tačku B, a da se ne izgubi. Kolika količina će se izgubiti zavisi od kvaliteta izvora energije i kvaliteta distributivne mreže kroz koju se prenosi. Mislim da je u ovom momentu regulator definiše na jedan vrlo razuman način koji je to nivo, a koji je to nivo prihvatljivih gubitaka u Crnoj Gori danas i naglašavam ono što regulator prepoznaje značajno niže od onoga što se ostvari u Elektroprivredi, sve preko toga što je prepoznao regulator ide na trošak Elektroprivrede.

Evo, pokušavam da nađem, dakle Zakon u prošloj interaciji nije povučen, nego je amandman usvojen i mislim da se sve sprovodi u skladu sa zakonom i za to postoji vrlo jednostavan način da se u tom dijelu provjeri zakonitost procesa kroz nadležne sudske instance.

Što se tiče kvaliteta snabdijevanja on je definisan i podrazumijeva da se propisuje minimum kvaliteta isporuke i snabdijevanja električnom energijom uz čitav set kriterijuma i to se dešava kroz metodologiju koju će definisati RAE. Podsjećam još jedanput, jedan od osnovnih strateških pravaca ovoga zakona jeste veća zaštita komentara.

Što se tiče pitanja koji se odnosi na 310 komentara i sugestija, bilo ih je dosta, nadam se da ćemo se lako složiti da dobro rješenje nije prosječno rješenje, svega onoga što su pristigli komentari, Vlada je vrlo jasno rekla koji cilj želi da postigne ovim zakonom i otvorila vrlo široku raspravu i debatu oko toga koji su ciljevi koji treba da budu ostvareni i oni su prepoznati kroz ono što je stav Evropske komisije po ovom pitanju. Mislim da sam odgovorio na sve makar ove suštinske elemente.

Što se tiče drugog bloka već smo mnogo puta rekli, radi se o projektu koji je strateški interes Vlade, Vlada je obavijestila, odnosno Vlada i Elektroprivreda, o progresu koji je napravljen posljednjih mjeseci po tom pitanju, sva komunikacija koja se obavlja u okviru Elektroprivrede u okviru eventualnog potpisivanja ugovora polazi od toga da nema odlaganja

po pitanju Bloka 2, zato što svi zajedno ovdje, pretpostavljam, cijenimo da je to u strateškom interesu države, a ono što nam daje dobro ohrabrenje jeste da je projekat komercijalno isplativ i dobar za Elektroprivredu.

Na kraju bih još jedanput zahvalio zaista na konstruktivnoj raspravi. Ponavljam još jedanput da nemam utisak da postoje suštinske razlike, da se one više odnose na pitanje, da kažemo, tehnike i još jedanput bih ponovio, zaista mi nije namjera da prozivam bilo koga, nego da upoznam činjenično stanje o kome je Evropska komisija obavijestila vrlo precizno više nadležnih adresa u Crnoj Gori o tome kakve su moguće konsekvence neusvajanje zakona u smislu odustajanja od grantova koji su već dodijeljeni Crnoj Gori, eventualnih, nijesu to zakonske sankcije, ali prekršajne kroz naše obaveze koje smo preuzeli u Sekretarijatu energetske zajednice. Hvala.

PREDŠJEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Ponavljam, rok za podnošenje amandmana je sutra do 9h. Molim nadležne skupštinske odbore da sutra se pozabave amandmanima i ministar sa saradnicima da prisustvuje sjednici Odbora kako bi imali racionalan odnos prema predloženim amandmanima.

Sa ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o energetici.

Prelažem da napravimo pauzu 15 minuta i da krenemo sa glasanjem.

Dogovor je da glasamo prvo o Drugoj sjednici i redom da postignemo što više večeras. Ono što je sigurno, dogovoreno je da sutra ostavimo izbore i imenovanja i ako nešto ostane od Druge, a ostaje nam Zakon o energetici za glasanje i eventualno ako ostane nešto sa Druge sjednice i Osme sjednice, a nadamo se da neće.

Kolega Damjanoviću, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Pokušali ste, pretpostavljam, da interpretirate neki dogovor koji je bio na Kolegijumu o kojem sam ja obaviješten jer je kolega Šarančić učestvovao u radu. Dakle, ja samo želim da skrenem pažnju da osim glasanja sa druge sjednice koje danas možemo da obavimo u dijelu onoga što je spremno, postoje neke stvari sa osme sjednice koje nijesu spremne i o kojima se može tek sutra glasati. Prije svega mislim na Budžet, jer je ostalo da se rasprave neki amandmani na zahtjev kolege iz SDP-a sa resornim Ministarstvom i mislim na dva strateška projekta o kojima se Odbor za ekonomiju, finansije i budžet nije izjasnio, čekajući stav Vlade, koja je danas imala sjednicu. Tako da što se tiče nas možemo da uđemo u proces glasanja, ali

očekujemo, da se sutra tek glasa oko budžeta, oko dva strateška projekta, oko ove energetike, jer će ona sutra biti spremna i pretpostavljam da će se sutra Parlament izjasniti oko ustavnog osnova za Predlog zakona oko Boksita. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Nijesam pokušao, kao što kažete, nego sam prenio dogovor koji smo danas imali na Kolegijumu, a kojem vi nijeste prisustvovali, ali je prisustvovao vaš kolega Šarančić i siguran sam da vas je upoznao sa dogovorom sa Kolegijuma. Dakle, nije pokušaj nego prenošenje dogovora sa Kolegijuma. Svakako svi mi ovdje pojedinačno možda bi imali i neke ideje, ali ja vas molim da ispoštujemo ono što je dogovor i da pokušamo danas da uradimo što više uključujući i mogućnost da ako je u međuvremenu stiglo ovo o čemu kažete, saglasnost Vlade na ova dva strateška projekta, ne vidim razloga da se danas ne može zakazati sjednica Odbora i to da završimo. Prema tome, ja bih molio da pravimo dogovore, da poštujemo dogovore, da nema naknadnih ideja i nekih naknadnih razmišljanja. Ja bih mogao da pretpostavim da su u pitanju dobre ideje, dobre namjere, ali ja sam od onih koji želi da poštujemo dogovore.

Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Kada sam rekao da ste pokušali, nijesam mislio ništa u negativnom smislu, već sam uzeo opciju da možda i vi ne možete do kraja iznijeti sve ono što je bilo na Kolegijumu. Nijesam bio naravno na sjednici Kolegijuma, jer je u tom momentu bila sjednica Odbora za finansije i budžet, gdje smo raspravljali amandmane.

Dakle, ukazujem vama, do ovog trenutka nemamo izjašnjenje na Odboru vezano za dva strateška projekta jer smo na zahtjev predstavnika Vlade prekinuli sjednicu s time da nas Vlada pisano informiše o tome da li prihvata ili ne prihvata amandmane koji su u toku. Kada smo mogli mi da čekamo i da prekidamo sjednicu koja je bila veoma naporna zahvaljujući tome što smo amandmane za budžet raspravili skoro do kraja onda očekujem da će Parlament, odnosno da će Vlada sačekati sada nas, da mi sutra ujutro fino prije nego što pređemo na raspravu amandmana oko energetike, samo čujemo izjašnjenje. Jer je mnogo bitno, kolega Simoviću, da ostane pisani trag. Da ne idemo na varijantu da na sjednici ... koju smo prekinuli, a koju bi eventualno mogli da nastavimo, a jaje neću zakazati, odmah da vam kažem, danas popodne u 5 ili u 6 sati, što se kaže od šponde se izjasnimo oko ove dvije bitne stvari. Ne, izjasnićemo se sutra, a vi ukoliko mislite da možete da glasate oko strateških projekata bez stava Odbora ili

oko Predloga budžeta bez stava Odbora oko nekih stručnih amandmana koje kolege iz SDP-a pregovaraju sa Vladom, samo nastavite, nikakav problem nije, spremni smo za glasanja danas sva koja su nesporna kao što smo spremni sutra da radimo do kad treba da bi glasali. Mislim da smo sve "očistili" što se tiče amandmana, ostalo nam je samo da se amandmani oko energetike rasprave i sutrašnja sjednica ukoliko se počne u nekom optimalnom periodu oko 12 sati biće veoma brzo završena računajući glasanje i oko odluka i oko budžeta.

Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI MILUTIN SIMOVIĆ:

Slažem se sa vama. Ipak da se pojasnimo.

Dakle vi, kolega Damjanoviću, kao predsjednik Odbora možete da postavljate sada takve i slične, ja bih nazvao ultimatum, zakazaću sjednicu ili neću zakazati. Ja mislim da to nije korektno, to nije prije svega vaš manir, nije to način uobičajeni i dobra praksa koju njegujemo u ovome domu. Drugo, slažući se sa vama da Vlada treba da dostavi svoje izjašnjenje u odnosu na amandmane koji su podnešeni na dio odluke povodom ovih, s pravom kažete strateških porjekata, ja mislim da je to već dostavljeno i zbog toga sugestija, predlog da se to pokuša u toku dana uraditi. Ne insistiram, ali sve ovo upućuje ponovo na posljednji pokušaj da se stvar makar odloži za jedan dan, makar za jedan dan ako se baš potpuno ne može zaustaviti.

Ali dobro, da pogledamo da li je stiglo izjašnjenje od Vlade, pa ćemo onda praviti konačni dogovor. Ja sam siguran u duh vaše dobre prakse, da nema pojedinačnih ultimatum, nego stvar dogovora i ja mislim da ima uslova da danas to završimo, ako hoćemo.

Hvala vam, pauza 15 minuta.

-pauza-

PREDSEDNİK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani kolege, idemo u završna dva radna dana 2015. godine po dostignutom nivou obrađenosti tačaka.

Idemo sa drugom sjednicom - Predlog zakona o carinskoj službi. Utvrđujemo ga u načelu.

Izvolite, Predlog zakona o carinskoj službi sa druge sjednice.

Hvala vam. Glasalo je 48 poslanika, svi su bili za.

Idemo dalje, kolege molim vas, uobičajeno je da za najvažni dio posla ste najmanje koncentrisani, a to znači glasanje i odlučivanje, a to je najvažniji dio našega posla. Svi volimo

svoje diskusije, ali građane direktno pogađaju naše odluke. Prema tome, molim vas da budete potpuno koncentrisani dok odlučujemo. Hvala.

Imamo 11 amandmana i to Zakonodavni odbor pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, je li tako kolega Šaboviću? Hvala vam.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Kolega Damjanoviću, hvala vam.

Poslanik Goran Tuptionja tri amandmana od koji su amandmani 2 i 3 sastavni dio Predloga zakona a od amandmana 1 ste odustali kolega Tuptionja, Zakon o carinskoj službi. Hvala vam kolega Tuptionja.

Nemamo drugih amandmana, pa ćemo se izjasniti o zakonu u cjelini jer su svi amandmani integrisani već u Predlog zakona.

Izvolite Predlog zakona o carinskoj službi, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam, poštovane kolegice i kolege. Glasao je 51 poslanik, svi su bili za. Konstatujem da smo zakon usvojili.

Tačka 2 je bila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Predlagači su poslanici Duković, Gegaj, Milošević, Vuković, Filipović, Jelić i Kalač.

Glasamo ga, da podsjetim samo, glasamo ga većinom svih poslanika u načelu. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika, 43 za, jedan protiv, 10 uzdržanih. Konstatujem da je zakon utvrđen u načelu.

Podnijeto je šest amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolega Šaboviću.

Poslanik Bojanić jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala kolega Bojaniću.

Poslanik Gjeloshaj dva amandmana o kojima treba glasati. Kolega Gjeloshaj je li to tako. Hvala vam.

I poslanici Gošović i Kaluđerović dva amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolega Kaluđeroviću.

Amandman poslanika Bojanića. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

S obzirom da sam podnio dva amandmana, jedan se odnosi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji, a drugi je Zakon o izmjenama i

dopunama Zakona o Glavnom gradu, a gotovo se radi o istim stvarima, pa u cilju racionalizacije vremena, mogu i jedan i drugi sad da obrazložim.

Jedini razlog zašto sam podnio ovaj amandman, odnosno ova dva amandmana je da pokušam da eliminišem diskriminatorski pristup predlagaču zakona, u osnovi. Više je svakome jasno ko hoće da ste ovakvim načinom organizacije gradskih opština napravili diskriminaciju prema ostalim građanima koji ne pripadaju ovim dvjema opštinama, koje ste vi predložili. Dakle, neću reći da su građani Tuzi i Golubovaca građani prvog reda, nego ću reći da su svi ostali građani Podgorice svrstali u građane drugog reda koji ne pripadaju ovim opštinama. Dakle, nema nikakve logike, nikakve opravdanosti u vašem zahtjevu da izdvajate samo dvije opštine koje možda nekih 15 - 20% zahvataju teritorije i po broju stanovnika i teritorije opštine glavnog grada i samo njima dajete pravo da imaju gradske opštine, a svim ostalima ne dajete to pravo i kažem nemate ni ekonomske opravdanosti jer nam nijeste ponudili ekonomski elaborat održivosti tih opština. Nijeste nam ga ponudili, nijeste ni predvidjeli da se oni sami izjasne, odnosno građani da li hoće takve opštine, nego ste vi u njihovo ime to donijeli. Naravno političom trgovinom i negdje nema ambiciju i znam da to ne može da prođe u ovom sazivu Parlamenta danas, ali negdje neka ostane dokumentovano da oni koji pritisnu danas za ovakav zakon, a protiv ovih amandmana su direktno diskriminatorski se odnijeli prema svim ostalim građanima Podgorice, osim Opštine Tuzi i Golubovci.

Tako da vi glasajte kako hoćete, znam kako ste namijenili i kako morate neka vam je sa srećom. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Čuli ste obrazloženje.

Glasamo jedan amandman, u proceduri je amandman kolege Bojanića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, osam za, 27 protiv, 11 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane poslanika Gjeloshaja. Izvolite.

NIK GJELOSHAJ:

Hvala, predsjedniče.

Zakon o izmjenama zakona o teritorijalnoj organizaciji imam dva amandmana. Prvi amandman se tiče da nakon nabiranja, da nebi čitao sve ovdje nakon nabiranja šta je teritorija

glavnog grada Podgorice, stavlja se tačka i kad počinju nabranjanja teritorije Golubovaca odnosno Malesije Tuzi, počinje sa velikim slovom teritorija "T" znači veliko slovo i da to se otvori i na kraju zatvori jedan navodnik, ako bi se tačno preciziralo ovim izmjenama jasnim da se određuje teritorija opštine u glavnom gradu gdje vrše svoje poslove u skladu sa zakonom, a ne ovako sve postavljeno da nije jasno definisano.

Drugi amandman koji se tiče ovog zakona je da se dodaje poslije "člana 18", "član 18a" koji glasi: "u slučaju člana 16 stav 7 izuzetno odluku o izdvajanju opštinu donosi skupština opštine u okviru glavnog grada ovu odluku verifikuje Skupština Crne Gore".

Obrazloženje: Tuzi i Golubovci već 10 godina funkcionišu kao gradske opštine imaju svoj Parlament i administraciju u tri navrata su organizovani izbori za skupštinu gradske opštine. Sve ove činjenice govore da postoje svi pokazatelji da imaju sve pretpostavke odnosno ispunjavaju sve uslove koji bi trebao da ispunjava na osnovu zakona, kako bi se formirale kao zasebne opštine. Kako i novim rješenjima za ova dva područja predviđena još veća samostalnost skoro kao sve opštine bila bi diskriminacija za ovo područje, da se ona prepoznaju kao neki dio neke opštine koji nema ni jedan parametar od gore navedenih. Ukoliko novi model nijesmo ni zahtjeve građana onda treba prepuštiti da u bilo koje vrijeme preko svojih predstavnika donesu odluku u skupštini opštine glavnog grada u izdvajanju u novu opštinu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gjeloshaj.

Čuli ste, glasamo amandman 1 kolege Gjeloshaja.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 11 za, četiri protiv, 30 uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 je u funkciju prvo, hoćemo li glasati? Izvolite.

Amandman 2.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika, 11 za, dva protiv, 32 uzdržana, nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani kolega Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite ko hoće od vas dvojice, dva amandmana?

Kolega Gošović.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Odredbe zakona o teritorijalnoj organizaciji, koncipirani su na način da se pojedina njegova poglavlja ne odnose na glavni grad. Opštine u okviru glavnog grada i Prijestonicu. Naime, kada su u pitanju poglavlje jedan, osnovne odredbe i poglavlje 2 teritorijalna organizacija, jasno je propisano da se teritorije opštine glavnog grada gradske opštine, odnosno sada opštine u okviru glavnog grada prema Predlogu zakona i Prijestonice uređuju ovim zakonom. Za sve ove oblike lokalne samouprave određen je zajednički pojam jedinica lokalne samouprave.

Kada je u pitanju teritorijalna organizacija odredbama od člana 4 do člana 14 ovog zakona, pod pojmom jedinica lokalne samouprave obuhvaćeni su oblici lokalne samouprave na koje se zakonom odnosi. Međutim u ostalim poglavljima zakona se taj pojam jedinica lokalne samouprave nigdje ne pojavljuje. Sa druge strane u podpoglavljju 3 poglavlja 3 zakona koji se odnosi na promjenu naziva opštine i poglavlje 4, kojim su uređena pitanja konstituisanja organa novoosnovane opštine pominje se samo pojam opština, kao oblik lokalne samouprave, pri čemu ni jednom odredbom zakona nije propisano da se pojam opština ima smatrati kao zajednički pojam i za glavni grad opštine u okviru glavnog grada i Prijestonicu.

Iz izloženog proizlazi da se odredbe Zakona o teritorijalnoj organizaciji kojima su uređena pitanja promjene naziva opština i konstituisanja organa novoosnovane opštine ne odnose na glavni grad opštine u sastavu glavnog grada i prijestonicu. Zbog istog u cilju stvaranja normativnih pretpostavki da se odredbe zakona o teritorijalnoj organizaciji primjenjuju na sve oblike lokalne samouprave u Crnoj Gori kolega Velizar Kaluđerović i ja podnijeli smo dva amandmana kojima predlažemo da se odredbe ovog zakona koje se odnose na promjenu naziva opštine shodno primjenjuju na glavni grad opštine u okviru glavnog grada i Prijestonicu amandman 1 i da se odredbe ovog zakona koje se odnose na konstituisanje organa novoosnovane opštine nakon donošenja zakona kojim su izvršene teritorijalne promjene... shodno primjenjuju na glavni grad, opštine u okviru glavnog grada i Prijestonicu. Samo da kažem još da su predloženi amandmani dobili podršku Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, kao i da Zakonodavni odbor ocijenio da su u saglasnosti sa Ustavom i pravnim sistemom. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam.

Čuli smo amandmane uz podršku Odbora.

Izvolite amandman 1 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 44 za, nije bilo protiv, tri uzdržana, konstatujem da je amandman dobio potrebnu većinu.

Izvolite Amandman 2 kolege Gošovića i Kaluđerovića.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 45 za, nije bilo protiv, pet uzdržanih, konstatujem da su oba amandman dobila potrebnu podršku i Amandman 2.

Stekli su se uslovi da glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite.

Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam, kolegice i kolege, 54 je glasalo poslanika, 45 za, tri protiv, šest uzdržanih, konstatujem da smo Zakon usovjili.

Tačka 3 Druge sednice - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu.

Isti su predlagači, glasamo ga u načelu, Glavni grad.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 46 za, nije bilo protiv, šest uzdržanih, zakon je utvrđen u načelu.

Bilo je šest amandmana Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu jedan amandman, koji je sastavni dio predloga zakona.

Hvala, kolega Rastoder.

Poslanik Bojanić jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala kolega Bojaniću.

Poslanik Gjeloshaj četiri amandmana o kojima treba glasati. Nik četiri amandmana. Hvala.

Kolega Bojaniću, hoćete vi opet? Samo izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Samo jednu rečenicu, ranije sam obrazložio o čemu se radi samo da javnost zna, zašto se sada glasa, ja sam kao ista prava kao predlagač on je dao opštini Tuzi i Golubovci da se formiraju, a ja sam uzeo sebi za pravo izjednačio Lješansku nahiju i Kuče sa njim, pa evo na vama je poslanicima da odlučite da li Lješanska nahija i Kuči imaju ista prava kao Tuzi i Golubovci i da li oni mogu da dobiju svoje mjesto. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo. Izvolite, za protiv, uzdržani?

Glasamo jedan amandman je u proceduri amandman kolege Bojanića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 48 poslanika, osam za, 31 protiv, devet uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Gjeloshaj vaša su četiri amandmana. Izvolite.

NIK GJELOSHAJ:

Hvala, predsjedniče.

Na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu, podnosim sljedeće amandmane:

Amandman 1, član 41 mijenja se i glasi: "sukob nadležnosti između organa lokalne uprave i javnih službi i opštine rješava glavni administrator opštine, a sukob nadležnosti između organa lokalne uprave i javnih službi opštine, rješava glavni administrator opštine, a sukob nadležnosti između organa lokalne uprave Glavnog grada, rješava Vlada Crne Gore".

Obrazloženje: Sukob nadležnosti organa opštine Glavnog grada rješava Vlada Crne Gore, a ne glavni administrator Glavnog grada, jer bi bila diskriminacija da spor rješava odnosno presuđuje o njemu strana koja je u sporu.

Amandman 2, član 45 stav 5 mijenja se i glasi: "Budžeta Glavnog grada u visini operativnih izdataka opštine".

Obrazloženje: Tačno definisati koje su obaveze Glavnog grada prema opštini, ne ostvarujući prostor da kasnije dođe do samovolje i mijenjanje koncepta zakona.

Amandman 3, poslije člana 55h dodaje se novi član 55i koji glasi: "usvajanjem ovog zakona, skupštine opštine gradskih opština, gradonačelnik na osnovu zakona raspušta i raspisuje nove izbore za opštinu u okviru Glavnog grada, najkasnije u martu 2016.godine".

Obrazloženje: Usvajanjem ovog zakona mandat skupštine gradkse opštine prestaje it reba organizovati izbore za skupštinu opštine u okviru glavnog grada, jer se primjenjuje i broj odbornika po novom zakonu.

Amandman 4, u članu 14, članu 19, članu 55c, 55d, 55e, 55h, prije riječi "Tuzi" dodaje se riječ "Malesija", kroz ovo znači da naziv opštine nije Tuzi, nego Malesija - Tuzi.

Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo na glasanje amandmana broj 1 kolege Gjeloshaja. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 45 poslanika, 13 za, sedam protiv, 25 uzdržanih, Amandman 1 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Gjeloshaja. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 49 poslanika, 16 za, sedam protiv, 26 uzdržanih, Amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege poslanika Gjeloshaja. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 59 poslanika, 13 za, pet protiv, 32 uzdržana, Amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4 kolege Gjeloshaja. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 11 za, 11 protiv, 27 uzdržanih, Amandman 4 nije dobio potrebnu većinu.

I stekli su se uslovi nadam se za glasanje o Predlogu zakona u cjelini. Izvolite.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu.

Hvala vam. Glasalo je 55 poslanika, 45 za, dva protiv, osam uzdržanih, Konstatujem da je zakon dobio potrebnu većinu.

Idemo na četvrtu tačku drugog zasijedanja, to je Predlog zakona o izmjeni Zakona o lokalnoj samoupravi. Isti predlagači, glasamo ga u načelu. Izvolite. Sto paketa zakona.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasao je 51 poslanik, 45 za, nije bilo protiv, šest uzdržanih, konstatujem da je zakon utvrđen u načelu.

Podnijeli su amandman kolega Gošović i Kaluđerović. Izvolite.

Kolega Gošović samo jedan amandman ima na Predlog zakona.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Podnesenim amandmanom predloženo je da se utvrdi rok u kome bi jedinice lokalne samouprave uskladile odluku mjesnih zajednica sa Zakonom o lokalnoj samoupravi. Nakon informacija dobijenih od zajednice opština u Radnoj grupi za pripremu slobodnih izbora da su skupštine 22 jedinice lokalne samouprave od ukupno 23 donijele ove odluku usaglasili sa zakonom i dogovora u okviru političkog dijaloga predsjednika partija na kojima je utvrđen rok da glavni grad do kraja mjeseca januara donese odluku o mjesnim zajednicama i uskladi je sa Zakonom o lokalnoj samoupravi. Ne postoji više svrha za podnošenje ovog amandmana mogao bi samo da izazove zabunu o njegovoj primjeni i mi ga povlačimo iz procedure.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam, kolega, prije svega na urednosti pravnoj, a onda glasamo zakon u cjelini. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 53 poslanika, 45 za, jedan protiv, sedam uzdržanih, konstatujem da smo zakon usvojili u cjelini.

Tačka 5 iz istog paketa, Predlog zakona o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Izvolite, za protiv, uzdržani?

Hvala vam, poštovane kolege. Glasao je 51 poslanik, 45 za, jedan protiv, šest uzdržanih, konstatujem da smo ga utvrdili ga u načelu. Nije bilo amandmana. Glasaćemo još jedanput, ovaj put u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 45 za, jedan protiv, sedam uzdržanih, konstatujem da smo ovaj zakon usvojili. Uz čestitke na zatvorenoj jednoj fazi u razvoju lokalne samouprave. Želim da bude u interesu ... ubjeđenja građana u ovom slučaju specifične pozicije jednog manjinskog naroda. Idemo dalje.

Tačka 6 - Predlog zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Glasamo ga u načelu. Izvolite.

Predlagač je Vlada. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasao je 51 poslanika, 49 za, nije bilo protiv, dva uzdržana, utvrdili smo ga u načelu.

Bilo je 65 amandmana i to Zakonodavni odbor šest amandmana, koji su sastavni dio Predlog zakona. Hvala vam kolega Šaboviću, kretanje lijevo desno ne mogu da protumačim, mogu samo naprijed, nazad.

Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje 20 amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona. Kolega Jeliću, hvala vam na jasnom pokretu.

Poslanici Perić, Tuponja tri amandmana, od kojih je amandman 2 sastavni dio Predloga zakona, o amandmanima 1 i 3 treba glasati.

Hvala, kolega Periću.

Koleginica Bošnjak, koleginica Kalezić i koleginica Đurašković, jedan amandman, ... na Odboru za rad, zdravstvo i socijalno staranje preformulisan u dva amandmana o kojima treba glasati. Nema tu koleginica moraćemo vjerovati našim službama beskrajno.

Poslanik Labudović, jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici: Perić, Šabović, Bošnjak i Nišavić, devet amandmana o kojima treba glasati.

Hvala, kolega Periću, očigledno da ste ih vi pisali, drugi podržavali.

Poslanici Milić, Nišavić, Jonica, pet amandmana, od kojih amandman 2 je sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanima 1, 3, 4 i 5. se trebaju izjasniti.

Hvala kolegkinice Jonica.

Poslanik Perić, dva amandmana, od amandmana 2 je odustao, a o amandmanu 1 treba glasati.

Hvala, kolega Periću.

Poslanik Milić, šest amandmana, od kojih su amandmani 1, 3, 4 i 6 sastavni dio Predloga zakona. Od amandmana 5 je odustao, a o amandmanu 2 treba glasati.

Jeli u redu kolega Miliću? U redu. Hvala.

Poslanici Bralić, Šabović, Vuksanović, nije džentlmenski, ovaj redosljed. Jedan amandman o kojem treba glasati.

Hvala vam, kolegkinice Vuksanović.

Poslanici Gošović, Stanić, šest amandmana o kojima treba glasati.

Hvala, kolega Gošoviću.

Poslanik Gošović i Gojković, četiri amandmana o kojima treba glasati. Hvala opet kolega Gošoviću.

Poslanici: Jelić i Šćepanović, jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam.

Idemo u amandmansku proceduru.

Amandmani poslanika Perića i Tuponje.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Mogu da povlačim. Amandman 1 i amandman 3 se odnose na nešto što je bilo i krucijalna tačka rasprave Zakona o zdravstvenoj zaštiti, odnosio se na mogućnost da ljekari rade i u privatnom sektoru. Tako da kažem mi smo podnijeli amandman kojim se član 98 stav 2 dopunjuje, tako da on glasi izuzetno od stava 1 ovog člana koji govori o ovoj materiji, zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik zaposlen sa punim radnim vremenom u zdravstvenoj ustanovi čiji je osnivač država može uz saglasnost direktora da zaključi ugovor za obavljanje dopunskog rada u toj zdravstvenoj ustanovi ili sa drugom zdravstvenom ustanovom, čiji je osnivač država i mi smo dodali ili drugo pravno lice. To znači, da onaj problem koji smo imali od rizika ako ljekare

koji rade u javnom sektoru, ajde da kažemo onemogućimo da rade u privatnom sektoru na dugom štapu možemo da gubimo te ljekare koji bi prešli da rade isključivo samo u privatnom sektoru i u krajnjoj crti da nemamo kontrolu nad procesom šta nakon potencijalne situacije kada ljekar iz javnog sektora pređe u privatni sektor i ta klinika ili ambulanta ili šta god pođe u stečaj gdje smo s tim ljekarom i ono što smo željli zaista da zaštitimo ovim zakonskim rješenjem, jeste da osiguramo da najbolji ljekari budu dostupni i u sektoru javnog zdravstva, odnosno da budu dostupni svim građanima. Mi smo nekoliko puta istakli, zaista pohvaljujemo konstruktivan pristup ministra koji ima u cijelom ovom procesu, ali da je ovaj amandman za nas ključni i za naše određenje, u odnosu na zakone. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite, ministre.

BUDIMIR ŠEGRT:

Samo jedna dopuna, ovaj amandman je prihvatljiv ukoliko se doda da se daje pravo zaposlenom na predlog direktora uz saglasnost to je mehanizam koji govori da neće se obesmisлити proces kao što je to i do sad bilo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koliko sam ja shvatio, to i piše.

Kolega Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Sada ulazimo u domen tehnike, nemam ništa protiv ovog rješenja. Ako je izvodljivo ja ću još jedanput pročitati šta je tekst amandmana, jer ne znam da li mi možemo sada ovdje na taj način vršiti. Može? Ok.

Možemo preformulisati amandman u ovom pravcu, jer suština je zadovoljena ovim. Izuzetno od stava 1, čitam član 98 stav 2. Izuzetno od stava jedan ovog člana, zdrav stveni radnik i zdravstveni saradnik, zaposlen sa punim radnim vremenom u zdravstvenoj ustanovi, čiji je osnivač država, može uz saglasnost direktora i ministra jeli tako bilo i ministra da zaključi ugovor za obavljanje dopunskog rada u toj zdravstvenoj ustanovi ili sa drugom zdravstvenom ustanovom, čiji je osnivač država ili drugo pravno lice, školom srednjeg usmjerenja kao i sa

drugim subjektom iz člana 52 ovog zakona, osim sa ugostiteljskim objektom koji obavlja zdravstvenu djelatnost. To je tako zvuči ovaj član, on suštinski znači ovo o čemu smo mi govorili. Ministar je želio da i ministar bude uključen u ovaj proces Ministarstvo, mi ne vidimo tu apsolutno ništa sporno, upravo iz razloga da bi se pratila transparentnost ovog procesa. Ne vidimo ništa sporno i zahvaljujem se na prihvatanju ovog amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Shvatio sam da se mijenja riječ "ministar" u "Ministarstvo", shvatićemo kao grešku u kucanju, ako ima koncenzusa oko toga ima li? Da to shvatimo kao grešku u kucanju. Ne ali bitno je što je sadržaj amandmana, bitno je da bude Ministarstvo. Ako smo to shvatili da je u vašem amandmanu pisalo Ministarstvo, onda je amandman već sastavni dio Predloga zakona i nećemo ga glasati, ta dva slova su...

Je li u redu generalni sekretare?

Izvinite moramo provjeriti, jer ...

Kolega Periću, hajdete sa ministrom, da ja još ne konstatujem dok ne pogledamo, pa ćemo ga glasati na kraju taj amandman, usaglasite tekst i donesite mi ga ako možete, da bi ga mogao ja konstatovati.

Izvinjavam se ali ne bih htio da napravimo u suštinskoj stvari veliku grešku.

Donesite mi ga u pismenoj formi, vi i ministar. Možemo tako? Hvala vam.

Odlazemo izjašnjavanje amandmana 3 poslanika Tuponje i Perića. Idemo na amandmane poslanica Bošnjak, Kalezić i Đurašković, amandman 1 i 2.

Predlagači nijesu tu, ali mi ćemo ih glasati.

Amandman 1, koleginica. Za, protiv, uzdržani? Izvolite. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik, šest za, 28 protiv, sedam uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 koleginica Bošnjak, Kalezić i Đurašković. Za, protiv, uzdržani? Izvolite. Mora glasati 41 pa utrošak vremena nije politički stav. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik, pet za, 28 protiv, osam uzdržanih. Ni amandman dva nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane opet kolege Perića, Šabovića, Bošnjaka i Nišavića.

Ko želi obrazložiti? Kolega Perić je opravdano sada na dogovorima. Kolega Šabović ili Nišavić. Kao što rekoh, vjerovatno ih je on pisao. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem. Ja, kolega Šabović, koleginja Bošnjak i kolega Nišavić učinili prohodnost ka plenuimu. Amandmane koji su pripremili Udruženje mladih sa hendikepom i prvi amandman se odnosi na to da se u članu 2. predloga zakona poslije riječi "u ranom otkrivanju bolesti" stavlja zarez i dodatju riječi "ranom identifikaciji u sprečavanju progresije oštećenja". Javnosti radi član 2. glasi i stav 2 glasi "zdravstvena zaštita predstavlja skup mjera i aktivnosti na očuvanju zaštiti i unapređenju zdravlja građana i sprečavanje u suzbijanju bolesti i povreda, ranom otkrivanju bolesti, ranom identifikaciji, znači uvodi se ta kategorija i sprečavanju progresije oštećenja".

U obrazloženju stoji da Konvencija Ujedinih nacija o pravima osoba sa invaliditetom u članu 25. stav 1. tačka b, kao ljudsko pravo propisuje obavezu države, potpisnice da obezbijedi ranu identifikaciju intervencije onda kada je to primjereno i usluge usmjerene na minimiziranje i sprečavanje dalje invalidnosti, uključujući i među djecom i starim licima. Suština ovog amandmana jeste da pod podatnim tretmanom ranom identifikaciji i sprečavanju progresije oštećenja ukoliko ona nije identifikovana ona može da uzrokuje neku drugu invalidnost pod potpuno drugom medicinskom osnovu.

Pošto je ovo zaista amblematičan amandman u odnosu na sve ostale, ja molim sve kolege za podršku ovom amandmanu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam. Amandman 1. poslanika Perića, Šabovića, Bošnjaka i Nišavića. Za, protiv, uzdržani? Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 50 poslanika, 22 za, 16 protiv i 12 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Ostajete pri ostalim amandmanima? Izvolite kolega Periću.

SRĐAN PERIĆ:

Odustajem od ostalih, prosto imam informaciju, a i vidimo da je tendencija da se ne ide linijom usvajanjem ovim amandmana, da bismo uštedeli vrijeme povlačimo ove amandmane. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću. Imamo amandmane kolege Milića, Nišavića i Jonica. Koleginice Jonice. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Prvo da kažem da povlačim amandman broj 3, zatim da kažem da je amandmanom 1. predloženo pravo građanina u ostvarivanju zdravstvene zaštite odakle u članu 11. zakona kojim se propisuje sva prava koje građani imaju za ostvarivanju zdravstvene zaštite "doda i pravo da građanin ima pravo na ishranu u skladu sa vjerom u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi u kojoj se liječi". Naglašavam da se radi o amandmanu koji je prije godinu i po ili kada smo već prethodni put imali ovakav zakon bio prihvaćen od strane predlagača i imao opštu saglasnost od svih poslanika, sada iz nekog razloga predlagači nijesu iskazali razumijevanje. Znam da je drugi ministar pa možda zbog toga, ali ponavljam, znači tražimo da u opsegu svih prava obezbijedimo i pravo pacijentu da prilikom liječenja u bolnici ima ishranu u skladu sa vjerom što je nešto što je jedno od osnovnih prava koje bi potpuno logično trebalo obezbijediti.

Hoću li sad pauzu zbog glasanja, pa sledeći amandman?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pauzu, jer je dosta važno da to riješimo načisto što bi rekli.

Koleginica Jonica, vjersko pravo na primjerenu ishranu. Za, protiv, uzdržani? Hvala vam.

Glasalo je 49 poslanika, 42 za, četiri protiv, tri uzdržana. Amandman je dobio potrebnu većinu. E, sad nastavite koleginice Jonice.

SNEŽANA JONICA:

Amandman 3. smo povukli, rekla sam i amandman 4. i 5. su povezani pa ću ih zajedno braniti. Dakle, podsjetiću da je članom 179. zakona propisan izbor direktora zdravstvenih ustanova u roku od 30 dana, od dana stupanja na snagu ovog zakona, ali je za direktora Kliničkog centra Instituta za javno zdravlje definisan drugačiji tretman, odnosno da oni nastavljaju sa radom do isteka mandata na koji su imenovani. Zaista, smatram ako donosimo novi zakon i ako novim zakonom definišemo novi način izbora i vršimo totalni reizbor u institucijama zdravstva da je korektno da se i direktor Kliničkog centra Instituta za javno zdravlje u istom roku i na isti način biraju 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a ne da njih dvojica nastave da rade i ako su prije donošenja zakona izabrani, a da svi drugi direktori budu birani po osnovu zakona za 30 dana. Čisto da nemamo različit odnos prema različitim ljudima i prema onome što je rukovođenje u zdravstvenom sistemu.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministar želi riječ. Izvolite.

BUDIMIR ŠEGRT:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Predložen tekst zakona jeste što se odnosio isključivo na direktore na primarnom i sekundarnom nivou. Ovo je apsolutno na nivou principa i nije uopšte sporno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Principi nas čuvaju. Koleginice Jonice, danas imate uspjeha.

Amandman 5. isto je. Ovo je pojašnjenje i smatram da je prihvaćen i ovaj amandman. Hvala vam.

Idemo na amandman 1. kolege Perića. Ima jedan koji je samo vaš. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Radi se o strukturi članova Odbora direktora zdravstvene ustanove. Amandman 1. član Odbora direktora zdravstvene ustanove se obavezno bira iz redova predstavnika sindikata zdravstva. Mi cijenimo da to ne treba da se podrazumijeva, već da imamo i u zakonskoj normi. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću. Izvolite. Čuli ste obrazloženje.

Hvala vam.

Glasalo je 45 poslanika, 12 za, 19 protiv i 14 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Miliću, imate dva amandmana. Izvolite. U stvari amandman 2. je u proceduri ostao.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala vam.

Dakle, amandman 2. u članu 37. stav 1. poslije riječi "zdravstvene zaštite" dodaju se riječi "i liječenje", zato što sam smatrao da se na takav način preciznije definiše. Uloga kao i funkcionalna nadležnost domova zdravlja u cjelokupnom zdravstvenom sistemu Crne Gore, te

se isti, odnosno izabrani doktori ne pretvaraju u puke izdavaoce uputa za sekundarni nivo zdravstvene zaštite.

Mislim da je ovo u nakom smislu na tragu svega onoga što je bio razlog zašto smo prošli put imali problem sa privhatanjem zakona. Ministar je rekao da je ovo za njega neprihvatljivo, tako da zbog toga se došlo i na glasanje. Mislim da je na ovakav način vjerovatno obezbjeđuje se mogućnost da u određenim sredinama onemogućimo da to ne bude samo puko izdavanje uputa nego ima i funkciju liječenja što je sasvim normalno, samo je pitanje definicije. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nemamo saglasnost. Pokušavaom sam da vidim da li ima saglasnosti, ali glasamo. Amandman poslanika Milića. Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 49 poslanika, 16 za, 10 protiv i 12 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman poslanika Bralića, Šabovića i Vuksanovića. Poslanik Bralić. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Fond zaštite sa sekundarnog nivoa koji se pruža pacijentima na primarnom nivou u ustanovama, prije svega u domovima zdravlja, da se to stavi u zakonski okvir. Obzirom da smo dobili obrazloženje i obećanje od ministra da ćemo prilikom izrade podzakonskih akata i regulative koja reguliše taj dio biti uključeni u rad, mi odutajemo od ovog amandmana i želim da iskoristim priliku da istaknem veoma konstruktivan pristup ministarstva kada se tiče svih amandmana koje smo predložili, prije svega to su amandmani koji regulišu specijalizacije, zdravstvene centre, izbor upravnih odbora, izbor direktora Fonda zdravstva i svih onih amandmana koje smo predložili kao partija u prethodnom periodu. Svi ti amandmani su postali sastavni dio zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

... sastavni dio predloga. Odustali ste. Izvinjavam se. Shvatio sam bio da je dogovor, ali dogovor je da vi odustanete, a nije dogovor da se prihviti. Izvinjavam se. Bio dogovor, ali u obratnom pravcu, a navikao sam da tražim konsenzus. Idemo dalje.

Amandman 6. poslanika Gošovića i Stanića. Kolega Gošović, opet ćete vi, jer ste vi kao vazda napisali. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Riječ je o grupi amandmana koji se odnose na adekvatnu implementaciju nacionalne strategije za rijetke bolesti u Crnoj Gori, od 2013. do 2020.godine. Cilj koji se amandmanima želi podstići jeste unapređenje kvaliteta zdravlja, oboljelih od rijetkih bolesti jednak pristup zdravstvenim uslugama oboljelih i njihovim porodicama. Amandmani su podneseni na inicijativu nevladine organizacije, demokratske evropske inicijative.

Amandmanom 1. vrši se dopuna člana 15. Predloga zakona na način što se propisuje da u sprovođenju zdravstvene politike država utvrđuje nacionalnu strategiju za rijetke bolesti i Akcioni plan za njenu realizaciju.

Amandmanom 2. kojim se vrši dopuna člana 16. predloga zakona utvrđuje se da prioritete mjere zdravstvene zaštite obuhvataju i podsticanje aktivnosti na unapređenju znanja i profesionalnih kapaciteta zdravstvenih radnika na polju rane prevencije, dijagnostike, terapije, rehabilitacije kao istraživanje oboljelih od rijetkih bolesti.

Amandmanom 3. vrši se dopuna iz člana 25. predloga zakona na način što se previđa da zdravstvena djelatnost koja se obavlja na primarnom nivou obuhvata i zdravstvenu zaštitu oboljelih od rijetkih bolesti. Primarni nivo zdravstvene zaštite je osnovni i prvi nivo na kojim građanin ostvaruje zdravstvenu zaštitu zbog čega je neophodno kontinuirano unapređenje znanja i profesionalnih kapaciteta zdravstvenih radnika na polju radne prevencije, dijagnostike, terapije, rehabilitacije pacijenata sa rijetkim bolestima.

Amandmanom 4. vrši se dopuna člana 32. i propisuje da je zdravstvena ustanova i Referentni centar, stim u vezi amandman 6. uređuje se pitanje načina i uslova za formiranje Referentnog centra i utvrđuju poslovi koji bi Referentni centar obavljao.

Pored svoje osnovne djelatnosti Referentni centar obavljao bi i poslove vezane za primjenu i praćenje jedinstvene doktrine i metodologije u prevenciji, dijagnostici, terapiji i rehabilitaciji bolesti u oblasti za koje je osnovan. Treba reći da Crna Gora ne posjeduje specijalizovani centar za rijetke bolesti. Dok se amandmanom 5. utvrđuje da Institut za javna zdravlja i obavljanje djelatnosti, pored ostalog prati doktrinarna mjerila za prevenciju, dijagnostiku, liječenje i rehabilitaciju i vrši monitoring i evaluaciju rijetkih bolesti. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Gošoviću.

Amandman 1. kolege Gošovića. Ko je za, protiv, uzdržan? Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 44 poslanika, 11, za, 10 protiv i 23 uzdržana. Amandman ni jedan nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. Izvolite. Ko je za, protiv, uzdržan? Hvala vam poštovane kolegice i kolege.

Glasalo je 44 poslanika, 11 za, 14, protiv i 19 uzdržani. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3. Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

... glasanja, pa o preostalim amandmanima se ne glasa. To vjerovatno podrazumijeva odustajanje od samih amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na pomoći da brže radimo. Hvala vam.

Čuli ste kolegu Gošovića. Konstatujem da su amandmani 3, 4 povučeni u cilju ubrzanja procedure.

Imate dalje amandmane Gošović i Gojković. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Riječ je o grupi amandmana koji su konačno dokazani i stručno provjereni tradicionalnih i alternativnih pristupa i metoda u dijagnostici liječenja rehabilitaciju koji nijesu štetni po zdravlje ljudi, kao i dopuna tradicionalnih procedura zvanične medicine.

Amandmanom 1. vrši se dopuna člana 11. predloga zakona na način što se propisuje da u ostvarivanju zdravstvene zaštite dalje imaju pravo na jednakost u cjelokupnom tretmanu prilikom ostvarivanja zdravstvene zaštite i prvo na slobodan izbor praktičara i terapeuta tradicionalne alternativne medicine i na slobodan izbor liječenja u skladu sa zakonom.

Amandman 1. proizilazi iz činjenice da u većem broju država članica Evropske unije prevladava gledište da su različite metode liječenja i konvencionalne i nekonvencionalne medicine neisključuju, već se mogu koristiti kao međusobna dopuna, pri čemu treba imati u vidu da postoji izuzetno velika potreba i zainteresovanost ljudi u Crnoj Gori za liječenje metodama nekonvencionalne medicine.

Amandmanom 2. predlaže se dopuna člana 16. Predloga zakona na način što se predlaže da u prioritetne mjere zdravstvene zaštite spadaju i aktivnosti na očuvanju zdravlja i

podizanja nivoa zdravstvenog stanja građana od strane terapeuta i praktičara koji primjenjuju stručno provjerene tradicionalne i alternativne metode liječenja koje nijesu štetne po zdravlje ljudi.

Amandmanom 3. definiše se da se u oblasti zdravstvene zaštite iz budžeta države kao i praćenje stručno provjerenih tradicionalnih i alternativnih pristupa i metoda u dijagnostici, liječenju i rehabilitaciji, koji nijesu štetni po zdravlje ljudi sa i bez primjene terapijskih procedura zvanične medicine. Paralelni medicinski sistemi su danas evropska stvarnost gdje zdravstvena osiguranja pokrivaju i te usluge. Metoda alternativne medicine mogu da doprinesu održivost sistema zdravstvene zaštite za to što su djelotvorne, neškodljive i jeftinije, što je utvrđeno i nakon niza istraživanja u uporednoj praksi.

I na kraju, obrazloženje amandmana 4. Članom 129 Predloga zakona propisano je da se u sprovođenju mjera zdravstvene zaštite mogu primjenjivati stručno provjerene tradicionalne i alternativne metode liječenja koje nijesu štetne po zdravlje građana, što svakako predstavlja veliki iskorak Ministarstva zdravlja kada je u pitanju legalizacija primjene stručno provjerene tradicionalne i alternativne metode liječenja, koje nijesu štetne po zdravlje građana. Međutim, umjesto dopuštajuće norme, neophodno je utvrditi obezu države u cjelokupnom određenju efektivne primjene tradicionalnih i alternativnih pristupa i metoda u zdravstveni sistem. U tom cilju u amandmanu 4 izvršena je odgovarajuća dopuna člana 129 Predloga zakona.

I da kažem, navedeni amandmani su podneseni na inicijativu nevladine organizacije Institut za preventivne i alternativne medicine i predstavljaju njihov pokušaj doprinos unapređenja zdravstvenog sistema Crne Gore Zahvaljujem.

PREDSEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite, čitao sam usaglašene amandmane.

Stavljam na glasanje amandman 1. Izvolite.

Hvala. Glasalo je 49 poslanika, 11 za, 24 protiv, 14 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolega Gošoviću i Gojkoviću.

Hvala vam. Glasalo je 44 poslanika, 11 za, 20 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolega Gošoviću i Gojkoviću.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika, 11 za, 18 protiv, 13 uzdržanih. Konstatujem da amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

I četvrti amandman istih poslanika. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 45 poslanika, 12 za, 22 protiv, 11 uzdržanih. Amandman 4 nije dobio potrebnu većinu.

Ostao nam je amandman 3 poslanika Perića i poslanika Tuponje.

Kolega Periću, izvolite da vidimo što smo tumačenjem procedure dobili.

SRĐAN PERIĆ:

Evo ovako.

Znači, član 98 stav 2 u izmijenjenoj formi glasi: "Izuzetno od stava 1 ovog člana zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik, zaposlen sa punim radnim vremenom u zdravstvenoj ustanovi čiji je osnivač država, može na predlog direktora i uz saglasnost Ministarstva da zaključi ugovor za obavljanje dopunskog rada u toj zdravstvenoj ustanovi ili sa drugom zdravstvenom ustanovom čiji je osnivač država ili drugo pravno lice"... i dalje kako stoji u stavu. Ovim se suštinski omogućava ova prohodnost o kojoj smo govorili između privatnog i javnog sektora za ljekare.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovo je jedna suštinska norma zakona, zato smo tu đe smo da nađemo rješenja, na predlog direktora i saglasnost ministarstva.

Kolega Kaluđerović, imate li neku sugestiju? Da čujem formulaciju, traži konsenzus ovo pitanje.

SRĐAN PERIĆ:

Pošto je stvar konsenzusa da onda potpuno da usglasimo konsenzus. Izuzetnost iz svava 1. ovog člana zdravstveni radnik i zdravstveni saradnik zaposlen sa punim radnim vremenom u zdravstvenoj ustanovi čiji je osnivač država može uz saglasnost direktora i uz sglasnost ministarstva da zaključi ugovor za obavljanje dopunskog rada u toj zdravstvenoj ustanovi ili sa drugom zdravstvenom ustanovom čiji je osnivač država ili drugo pravno lice.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvinite. Nema izvinjenja.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Moje izvinjenje, što sam sa mjesta dobio, ali čini mi se da je korisno. Prethodna formulacija je bila i željela da faktički direktor inicira ko može da koristi ovu mogućnost. Sada je to pozicija davanja saglasnosti na zahtjev zaposlenog i čini mi se da je to ono pravo. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da čujem ljekare. Da čujem ljekara Bralića i Dukovića. Jedan pa drugi. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Evo, ja imam prijedlog kao ljekar koji ima iskustvo u tom dijelu prijedlog da izađemo iz ovoga, obzirom da imamo obostranu volju da se nađe rješenje, a mislim da nam ne treba dupla saglasnost. Saglasnost i direktora i ministra. Znači formulacija bi trebalo da glasi - uz mišljenje direktora da saglasnost daje ministar.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znači razumljeli smo. Mišljenje direktora, da direktor nema, a da konačnu odluku o sistemu zdravstva snosi odgovornost ministar. Izvolite.

IZET BRALIĆ:

Samo da pojasnim. Znači upošljeni u zdravstvu ljekari, zdravstveni radnici koji žele dodatnu djelatnost ili da sklope ugovor sa nekom od ustanova se obraćaju direktoru. Direktor daje mišljenje i šalje na saglasnost ministru. Mislim da je to forma koju treba pravno moguće uobličiti, ali da je ovo tok kojim treba da ide davanja saglasnosti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Vacatio legis norma upućuje na to da raci ove norme da je to izuzetak od sistema i zato treba da bude odgovoran ministar, jer se daje pravo više nekome u odnosu na druge, a direktor treba da da' mišljenje koje će biti uputno za ukupan sistem zdravstva u toj bolnici, ali je konačna odluka kod ministra, a ne može biti da spriječi proceduru da dođe do ministra oni koji se obrate. Tako da je ova norma puno bolja i za sistem, a i za ljekare koji se obraćaju tim zahtjevom.

Kolega Perić jesmo li se razumljeli? Slažete se. Hvala vam. Ministre, sad ću ponoviti i ja da bi bilo u stenogramu tačno.

U članu 98. stav 2. riječi "uz saglasnost direktora", zamjenjuje se riječima "uz mišljenje direktora i uz saglasnost ministra", a poslije riječi "ustanovom" čini je osnivač država dodaju se riječi "ili drugo pravno lice". Ima li konsenzus oko ovoga? Ministarstva, izvinjavam se, ministarstva i pišu uz saglasnost ministarstva piše u vašem predlogu. Uredu. Onda u ovoj formi koju smo rastegli procedurom za koju imamo konsenzus ne glasamo nego je ministar prihvatio. Molim vas ponovite, a izvinite.

BUDIMIR ŠEGRT:

Privhata se taj predlog kako ste ga vi pročitali.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vam na pomoći. Hvala svima. Hvala kolegama ljekarima. Vrlo je važno da otvorimo taj prostor da ne bude isključiv, pa da ne bude stvar hiperinflacije izuzetaka, a da ministar odgovara za sistem zdravstva u toj cjelini, razlog je zašto je to odobrio. Hvala vam. Uz ovaj amandman prihvaćen koji je bio od suštinskih amandmana u čitavom postupku usvajanja odnosno zakona.

Stekli su se uslovi da stavimo predlog zakona u cjelini na glasanje.

Predlog zakona u cjelini na glasanje. Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Hvala vam.

Hvala vam. Konstatujem da je jednoglasno usvojen Zakon o zdravstvenoj zaštiti. Dokaz da se dobrim i upornim radom može doći do konsenzusa u ovom Parlamentu. Zahvaljujem se ministru na stalnom prisustvu u čitavom procesu rada. Poučno za druge ministre da znaju da se o zakonu odlučuje u parlamentu, a ne na sjednici Vlade i da moraju biti ovdje do kraja, time pomoći i nama i, što je mnogo važnije za sve nas, pomoći građanima da imamo zakon koji će imati društveni konsenzus. Hvala.

Idemo dalje. Tačka 7 Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju. Utvrđujemo ga u načelu.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, svi su bili za.

Bilo je 54 amandmana i to: Zakonodavni odbor četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona; Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje deset amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, hvala, kolega Jeliću; poslanik Labudović tri amandmana o kojima treba glasati; poslanik Popović tri amandmana, prvo je podnio amandman 1 koji je sastavni dio Predloga zakona, a nakon toga još dva amandmana o kojima treba glasati, hvala, kolega Popoviću; poslanik Perić sedam amandmana od kojih su amandman 1, 2 i 4 u izmijenjenoj

formulaciji sastavni dio Predloga zakona, a od amandmana 5 je odustao, a o amandmanima 3, 6 i 7 treba glasati. Od sedam tri su ostala u proceduri, kolega Periću, je li to u redu? Samo izvolite. Pomozite nam.

SRĐAN PERIĆ:

Treba da se glasa o amandmanu 3.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U proceduri je amandman 3 kolege Perića. Opet imate amandmane ali s kolegom Šabovićem, Bošnjak i Nišavićem. Od amandmana 2, 4, 7, 8, 9 i 10 su odustali, a o amandmanima 1, 3 i 5 treba glasati. Hvala, kolega Periću. Poslanici Milić, Nišavić, Jonica osam amandmana od kojih su amandmani 1, 4, 5 i 6 sastavni dio Predloga zakona, s tim što je amandman 4 u izmijenjenoj formulaciji, a o amandmanima 2, 3, 7 i 8 treba glasati. Hvala, kolegice Jonica i kolega Miliću. Poslanici Bralić, Šabović i Vuksanović pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, s tim što su amandmani 1 i 5 u izmijenjenoj formulaciji. Hvala, kolega Braliću. Poslanik Gošović jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolega Gošoviću. Poslanici Jelić, Šćepanović, Duković, Bešlić, Sutović, Obradović jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona. Mora da je veliki amandman kada vas je ovoliko pisalo. Poslanici Tuponja i Perić dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, s tim što je amandman 2 u izmijenjenoj formulaciji. Hvala, kolega Periću.

Idemo na glasanje o amandmanima. Labudović nije tu. Amandmani 1, 2 i 3 kolege Labudovića.

Amandman 1. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasala su 44 poslanika, osam za, 32 protiv, četiri uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Labudovića. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 46 poslanika, sedam za, 34 protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege Labudovića.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, osam za, 34 protiv, četiri uzdržana. Amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani 1 i 2 poslanika Popovića, onaj prvi vam je prihvaćen, je li tako bješe? Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Zahvaljujem.

Amandmani se tiču slušno oštećenih osoba. Amandman 2 u članu 5 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi: "Lice sa invaliditetom je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno ili senzorno oštećenje od najmanje 50% utvrđeno jedinstvenom listom oštećenja".

Obrazloženje. Da li je neka osoba invalidno lice ne određuje stepen invaliditeta već činjenica da li je ta osoba stvarno lice sa invaliditetom. Na primjer, kod slušno oštećenih osoba koristi se previsok procenat oštećenja od čak 95% kojim se oni svrstavaju u grupu invalidnih lica. Oni se jedna od najugroženijih grupa s najviše barijera u društvu, pa je oštećenje od 50% nužno.

Amandman 3 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi: "Fond je dužan da licima koja imaju oštećenje sluha u korišćenju prava iz stava 1 i 2 ovog člana obezbijedi operaciju ugradnje implanta, zamjenu spoljne jedinice posle isteka garancije, refundaciju baterija, posredovanje između pacijenta i distributera".

Obrazloženje. Ostvarivanje prava iz ovog člana su veoma važna za ova lica, za njihovu samostalnost, pokretljivost i brže uključivanje u društvene tokove. Svaka slušno oštećena osoba zaslužuje da joj se obezbijedi pomagalo koje će joj olakšati život. Zato je važno da pri donošenju ovih odluka ova lica budu uključena u javnost rada. Tako su tačke 1 i 2 ovog člana vezane s Pravilnikom o medicinsko tehničkim pomagalima, u kojem ne postoji kohlearni implant kao pomagalo već samo slušni aparat. Obični slušni aparat ne može pomoći kod teških oštećenja. Zbog toga ORL ljekari predlažu operaciju. Ove operacije se izvode samo do 18 godina starosti, iako je invaliditet ovih lica trajan. Aktuelna zakonska odluka je diskriminatorna i nehumana i zbog čega predlažem izmjene. Dakle, slušno oštećenje osobe, kod ministra nijesmo dobili potrebni sluh, nadam se da će poslanici imati više sluha prema slušno oštećenim osobama. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, ministre.

BUDIMIR ŠEGRT:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Da ne bude dileme. Ova se stvar ne uređuje Zakonom nego Pravilnikom i implantatima. Zakonom je definisano da je to stvar vida zdravstvene zaštite do 18 godina. Jer, kod omladine

i djece to ima sopstvenu spoznaju govora, kada se ugradi implantant, to ima najviše uspjeha. Sve dalje, ukoliko postoji nesporna medicinska indikacija i kod starijih osoba po pravilnicima Fonda zdravstva na to postoji pravo. Tako da nema nikakvog problema, ali se ova oblast definiše podzakonskim aktom, a ne zakonom. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Shvatili ste, kolega. Stvar je stručna i komisija ... po definiciji, a posle toga mogućnost ako se ocijeni da bi to dalo efekta. U redu, onda glasamo. Čuli smo i ministra i vas. Možete. Rasprava u pojedinostima je rasprava, takođe. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Ima li smo raspravu o ovome na Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Ovo je što on govori lijepo za čuti, ali to nije tako u praksi. Slušno oštećenje osobe imaju ogromne probleme. Ovi distributeri slušnih aparata nijesu iz Crne Gore. To su ogromne cijene i ta sredstva koja slušno oštećene osobe troše za svoje zdravlje su enormna. Mislim da se to ne može ovim pravilnikom riješiti ako se ovo ne ubaci u Zakon o zdravstvenom osiguranju. Mislim da bi to bio, ipak, neki vjetar u leđa tim osobama da se dođe do neke pravde koje oni nemaju. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Čuli smo još jedanput kolegu Popovića. Amandman 1 kolege Popovića.

Glasalo je 49 poslanika, 23 za, nije bilo protiv, 26 uzdržanih, a treba apsolutna većina i svakako nema potrebnu većinu.

Amandman 2. Kolega Popović neće obrazloženje. Izvolite, glasamo amandman 2.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 49 poslanika, 22 za, nije bilo protiv, 27 uzdržanih. Amandman 2 nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Periću, od tri amandmana ostao je jedan, amandman 3. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Vrlo jednostavan amandman, a odnosi se na obavezu da se privremena spriječenost za rad do deset dana utvrđuje izabrani tim ili izabrani doktor, a poslije deset dana nadležna ljekarska komisija, uz zavisnosti od vrste i prirode bolesti u skladu s aktom Fonda. Mi ovdje umjesto deset dana predlažemo 30 dana zbog procedura koje se usložnjavaju kada je rok za

doznake smanjen na deset dana. Znam da je, po informacijama koje imam, usvojen amandman da to bude 15 dana, ali da to ipak bude rok do 30 dana. To je suština amandmana. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću. Glasamo vaš amandman 3.

Hvala vam. Glasalo je 47 poslanika, 18 je bilo za, četiri protiv, 25 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani kolege Perića, Šabovića, Bošnjak i Nišavića 1, 3 i 5. Izvolite, ko ih brani? Kolega Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Isto kao kod prethodnog bloka amandmana. U prvom amandmanu u članu 5 Predloga zakona u stavu 1 tačka 2 riječi "sedamdeset" zamjenjuje se riječima "pedeset", da pročitam na šta se tačno odnosi. Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje. Lice sa invaliditetom i lice koje imaju dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno ili senzorno oštećenje od najmanje 70%. Iz Udruženja mladih s hendikepom preporučuju da to ipak bude 50% zbog stepena obuhvata. Na kraju se kaže da je to utvrđeno jedinstvenom listom oštećenja ili listama oštećenja koje se koriste u postupanju ostvarivanja socijalno zaštitnih prava, prava na obrazovanje, prava na profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje i prava iz penzijsko-invalidskog osiguranja koje u ... s različitim barijerama u ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu može otežati puno i efektivno učešće ovog lica u ovoj oblasti na osnovu jednakosti s drugima.

U obrazloženju stoji da postojeća definicija lica s invaliditetom u Predlogu zakona o zdravstvenom osiguranju je veoma sužena i diskriminatorna prema velikom broju osoba s invaliditetom. U najkraćem, radi se o proširenju obuhvata na koje se izraz lica s invaliditetom odnosi kako bi oni kasnije mogli ostvariti odgovarajuća prava. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Glasamo amandman 1, pa 3, pa 5.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasala su 44 poslanika, 17 za, dva protiv, 35 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu. Samo izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Povlačim amandmane 3 i 5.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da radimo brže, ako već imamo politički imput da to neće biti glasano.

Ostaju amandmani poslanika Milića, Nišavića i Jonice. Braniće ih kolegistica Jonica. Izvolite, 2, 3, 7 i 8.

SNEŽANA JONICA:

Hvala. Prvo da kažem da povlačimo amandman 3 i da skrenem pažnju na amandman 2 kojim smo predložili da ljekarska uvjerenja koja se izdaju zbog zasnivanja radnog odnosa budu besplatna. Smatramo da treba ... ljekarska uvjerenja koja se izdaju onima kojima je to neophodno za zasnivanje radnog odnosa u odnosu na ostala ljekarska uvjerenja koja se tiču vozačkih dozvola, oružanih listova i svega ostalog. Jer, lice koje je nezaposleno prilikom pribavljanja dokumentacije ima dovoljno troškova i tereta da ih dodatno ne opterećujemo i obavezom da plaćaju ljekarska uvjerenja ili ih time dovodimo u poziciju da negdje i ne konkurišu zbog toga što nemaju dovoljno novca da odvoje za ljekarska uvjerenja. Mislim da je ovo nešto oko čega bi morali ili trebali svi da se složimo jer smo izdvojili onu kategoriju kojoj je neophodno obezbijediti ovakav tretman kada je u pitanju plaćanje ljekarskog uvjerenja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Izvolite, ministre.

BUDIMIR ŠEGRT:

Da ne bi bilo dileme oko teksta, ovo se prihvata da glasi - osim za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti nezaposlenog lica u svrhu zapošljavanja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Je li jasno? Samo izvolite. Pročitajte vaš amandman.

SNEŽANA JONICA:

Pričam o amandmanu 2 u članu 16. Mislim da vi pričate o članu 25. Mi smo od člana 25 odustali. Mi smo povukla sledeći amandman za član 25 kako ne bi napravili spornim ostala ljebarska. Jesmo, ja u ime svih. Može samo da definišemo na koji je.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, ministre.

BUDIMIR ŠEGRT:

Nijesmo se razumjeli. Da se definiše šta znači zdravstvena zaštita. Usluge koje se pružaju po ovom osnovu nijesu dio zdravstvene zaštite nego dio usluga koje pruža zdravstveni sistem, da kažem komercijalno. Prema tome, ovo ne može po prirodi stvari da stoji u tom članu. Ovo što smo rekli, bilo je na odborima o ovome priče, prihvata se u članu 25 da se daje pravo ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim vas, kolegice Jonica, dovoljno je dvoje u dijalogu. Pročitajte predlog člana 25 u tom slučaju. Dajte mi član 25.

Koleginica Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Molila bih ministra da pročita preformulaciju u članu 25 jer mi smo u članu 25 tražili brisanje jer smo to stavljali u član 16, a on sada traži dopunu oko člana 25, a brisanje je tamo. Razumjela sam, ali samo tu formulaciju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Kako bi tekst

BUDIMIR ŠEGRT:

U članu 25 kaže - iz obaveznog zdravstvenog osiguranja ne obezbjeđuju se sredstva za, pa se navodi za šta se ne obezbjeđuju sredstva. Mi predlažemo izuzetak koji se odnosi na ovo što ste vi tražili - osim za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti nezaposlenog lica u svrhu zapošljavanja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Nije meni u redu. Molim vas, da čujemo. Imam član 25 pred sobom, tamo formulacija "osim" ne može nigdje da se stavi. Lako se dogovoriti, ali treba da živi to posle.

Izvolite, kolegkinice Jonica, da čujemo. Ministar nije pravnik nego ljekar.

SNEŽANA JONICA:

Meni je bilo preciznije u onom članu.

Članom 25 se definiše da se iz obaveznog zdravstvenog osiguranja ne obezbjeđuju sredstva za, pa ide zdravstveni pregled radi izdavanja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, i onda oni predlažu - osim za izdavanje ljekarskih uvjerenja. Znam, ali kod tačke 4 ide zarez nakon ovoga da se ne obezbjeđuju sredstva za zdravstvene preglede radi izdavanja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti izuzev u ovom slučaju, što znači da se za ta obezbjeđuju. Nijesam oduševljena formulacijom, ali ako imamo garanciju da će to to značiti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Postoji nešto što se zove ... u pravu, a nije nebitna, ... na tu temu, čak je iz Crne Gore. Tako da mi možemo ovdje pretvoriti sve u naš volontarizam, ali to neće biti dobro. Samo izvolite.

BUDIMIR ŠEGRT:

Uz izvinjenje, što se tiče formulacije, stvarno nijesam pravnik, ali da znate suštinu. Pod ovom tačkom 4 zdravstvena sposobnost se podrazumijeva i za izdavanje ljekarskih uvjerenja za vozačke dozvole, za nošenje oružja i svih drugih vidova ljekarskih uvjerenja koja su potrebna. Znači, izuzetak se odnosi samo na izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti za sticanje prava na zapošljavanje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hajde da ne budem ja sada pravni puritanac ... u vremenu, što kažu.

Izvolite, kolega Miliću, vi ste podnosili.

Može. U istoj alineji osim. Može, nije pravno najpoželjnije, ali je jasno. Možemo li ovako, kolegkinice Jonica? Ovdje je svrha važnija od sredstava. Vrlo važna svrha, uz konstataciju da je formulacija kako je ministar rekao.

Generalni sekretare, možete li obezbjediti da dobijemo tekst prije nego što se izjasnimo o zakonu?

Član 25 tačka 4 da se doda zdravstveni pregledi radi izdavanja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, osim u slučajevima kada je to neophodno, ali da dobijemo formulaciju.

Ministre, imate li ga vi u pisanom obliku? To mi je dovoljno. Mogu li dobiti? Pošto sam postao izvor prava.

Znači, konstatujem kako tačka 4 treba da izgleda. "Iz obaveznog zdravstvenog osiguranja ne obezbjeđuju se sredstva za, pa tačka 4, zdravstvene preglede radi izdavanja uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti, osim za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti nezaposlenog lica u svrhu zapošljavanja". Ovo je tekst koji treba da bude u zakonu. Hvala vam.

Koleginice Jonica, idemo dalje. Imate 7 i 8, ako se ne varam.

SNEŽANA JONICA:

Povukli smo amandman 2, a da je amandman 3 uz preformulaciju prihvaćen jer sam prethodno rekla obrnuto. Čisto da se konstatuje.

Ostali su amandmani 7 i 8 koji su, takođe, povezani i ista su priča kao ona zadnja dva amandmana prethodnog zakona. Tiču se imenovanja članova Upravnog odbora i direktora Fonda. Imajući u vidu da su organi Fonda Upravni odbor i direktor, smatrala sam da treba da na isti način budu izabrani nakon stupanja na snagu ovog zakona. Međutim, predloženo je da se članovi Upravnog odbora Fonda biraju 60 dana od dana stupanja na snagu zakona dok se za direktora Fonda ostavlja da nastavi sa radom ovaj koji je bio prije donošenja zakona do isteka mandata. Amandmanima 7 i 8 se predlaže, dakle vezani su amandmani, isti tretman i za Upravni odbor i za direktora Fonda, da se biraju na isti način u istom periodu nakon stupanja na snagu zakona jer je to onaj princip o kojem smo pričali u prethodnoj priči.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Mislim da je ministar prihvatio i ovaj amandman.

BUDIMIR ŠEGRT:

Uz preformulaciju koju su dali Bralić i još određeni, da se način izbora direktora Fonda radi na predlog ministra, a da ga imenuje Vlada. Ovo što je gospođa Jonica rekla, potpuno je u duhu i prihvata se.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Prihvataju se amandmani 7 i 8 kolegince Jonice, uz preformulaciju. Konstatovali smo.

Može li onda da glasamo Predlog zakona o zdravstvenom osiguranju? Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 48 za, dva su protiv, nema uzdržanih. Konstatujem da smo zakon usvoji.

Idemo dalje. Tačka 8 Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Stavljam na glasanje u načelu. Upotreba duvanskih proizvoda. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 48 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je zakon utvrđen u načelu.

Šest amandmana i to Zakonodavni odbor tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Je li tako, kolega Šaboviću? Hvala vam. Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje tri amandman koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala vam, kolega Jeliću. Nema drugih amandmana, pa glasamo Predlog zakona u cjelini. Izmjene i dopune Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam, kolegince i kolege. Glasalo je 50 poslanika, 49 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili zakon.

Idemo na izvještaje. Tačka 10 Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2014. godinu. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet ... matični odbor podnijeli Predlog odluke kojim se usvaja Izvještaj o radu Agencije za zaštitu konkurencije za 2014. Nije bilo zaključaka, pa ga stavljam u ovoj formi na glasanje, izvolite. Ako se ne varam počeli su da se bave samo medijskom konkurencijom.

Hvala vam, glasalo je 45 poslanika, 40 za, nije bilo protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je Odluka usvojena.

Idemo, Finansijski izvještaj i Izvještaj o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu. U mom podsjetniku nijesmo, tačku devet smo glasali, a tačku 10 nijesmo. Dva put pozitivno, neće biti problem. Možemo staviti ponovo Finansijski izvještaj i Izvještaj o radu Agencije za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični Odbor predao je Predlog zaključaka koji prihvata Finansijski izvještaj i Izvještaj o radu Agencija za lijekove i medicinska sredstva za 2014. godinu.

Izvolite, glasamo ga Predlog zaključaka, koji su se pozitivno izjasnili o izvještaju.

Hvala vam, glasalo je 47 poslanika, 43 za, jedan protiv, četiri uzdržana. Konstatujem da je i ovaj zaključak usvojen a samim tim i izvještaj.

Izvještaj o finansijskom poslovanju i Izvještaj o radu Agencije za elektronske medije za 2014. godinu. Opet isti odbor je dao predlog zaključaka kojim se prihvata Izvještaj o finansijskom poslovanju i Izvještaj o radu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključaka, izvolite.

Hvala vam, glasao je 51 poslani, 41 za, pet protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je izvještaj prihvaćen.

Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu kapitala sa Finansijskim izvještajem za 2014. godinu.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični Odbor posebno je razmatrao Godišnji izvještaj o radu i stanje na tržištu kapitala Komisije za hartije od vrijednosti, a posebno Finansijski izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti sa Izvještajem nezavisnog revizora, pa ćemo se o navedenim izvještajima posebno izjasniti.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet podnio je Predlog zaključaka kojim se usvaja Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartiju od vrijednosti i stanje na tržištu kapitala za 2014. godinu.

Stavljam na glasanje Predlog zaključaka Odbora na Godišnji izvještaj. Izvolite, za, protiv, uzdržani. Je li u redu kolega Damjanoviću? Hvala na pomoći.

Hvala vam, glasalo je 49 poslanika, 39 za, 10 protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Godišnji izvještaj o radu Komisije, ali imamo i Finansijski izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti za 2014. godinu sa Izvještajem nezavisnog revizora o izvršenoj reviziji finansijskih iskaza za 2014. godinu.

Predlog zaključaka, izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam kolegice i kolege, glasalo je 47 poslanika, 39 za, šest protiv, dva uzdržana. Konstatujem da je usvojen i ovaj Predlog zaključaka koji ste predložili usvajanjem izvještaja.

Finansijski iskazi i izvještaji o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Agencije za nadzor osiguranja 2014. godine, Izvještaj o radu Agencije za nadzor osiguranja za 2014. godinu. Opet isti odbor kolege Damjanovića dao Predlog zaključaka kojim se usvaja izvještaj o radu i finansijski izvještaj, finansijski iskaz i izvještaj o izvršenoj reviziji. Znači, pozitivan stav našeg odbora i takve zaključke stavljam na glasanje da bismo lakše znali o čemu se radi. Izvolite.

Hvala vam, glasao je 51 poslanik, 41 za, nije bilo protiv, 10 je bilo uzdržanih. Konstatujem da je izvještaj dobio potrebnu većinu.

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2014. godinu. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet je predložio da se usvoji Izveštaj o stanju tržišta osiguranja. Glasamo Predlog zaključaka odbora, i ovo je metodologija koja je sad ispravna prilikom razmatranja izvještaja jer je cjelovito od ocjene o prihvatanju i neprihvatanju do sadržajnih prigovora. Izvolite, i zahvaljujem odboru na ispravnoj metodlogiji.

Hvala vam. Molim, nijesam čuo šta je prigovor, izvolite. A ne piše, ali ja sam rekao što je, Izveštajo o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2014. godinu. Znači, o tome smo glasali.

Glasalo je 45 poslanika, 40 za, nije bilo protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili taj izještaj.

Izveštaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacija za 2014. godinu. Odbor je prihvatio za ljudska prava i slobode kao matični, Izveštaj o stanju i predložio zaključke kojima se on usvaja.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam kolegice i kolege, glasalo je 48 poslanika, 43 za, nije bilo protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili Predlog zaključaka odbora.

Izveštaj o radu Centralne banke Crne Gore za 2014. godinu. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet predložio je zaključke kojim se prihvata Godišnji izvještaj o radu Centralne banke Crne Gore. Stavljam na glasanje Predlog zaključaka kojima se daje posebno mišljenje o izvještaju.

Hvala vam, kolegice i kolege, glasalo je 49 poslanika, 40 za, devet protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je i ovaj izvještaj u formi Predloga zaključaka prihvaćen.

Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014. godinu. Odbor za ljudska prava i slobode kao matični prihvatio je izvještaj i predložio nam ga u formi zaključaka da se i mi tako vrednosno odredimo o njemu. Stavljam na glasanje Predlog zaključaka.

Hvala vam kolegice i kolege, glasalo je 47 poslanika, 42 za, nije bilo protiv, pet je bilo uzdržanih. Konstatujem da smo i ovaj Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda poznatiji kao Ombudsmana prihvatili.

Godišnji izvještaj o radu Sudskog Savjeta za 2014. godinu i ukupnom stanju u sudstvu za 2014. godinu. Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu kao matični podnio je Predlog zaključaka kojim se prihvata Godišnji izvještaj o radu Sudskog Savjeta za 2014. godinu i ukupnom stanju u sudstvu u 2014. godini. Naš Odbor daje posebno mišljenje u formi zaključaka i stavljam ga na glasanje.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Hvala vam kolegice i kolege, 47 poslanika je glasalo, 34 za, 11 protiv, dva uzdržana. Konstatujem da je izvještaj prihvaćen. Nije apsolutan, ali je prihvaćen.

Idemo na Godišnji izvještaj o nacionalni mehanizmima za prevenciju torture za 2014. godinu. Odbor za ljudska prava i slobode kao maitični podnio je Predlog zaključaka kojim se prihvata Godišnji izvještaj nacionalnog mehanizma za prevenciju torture u 2014. godini. Predložio je da se posebno izjasnimo o tom izvještaju, hvala kolega Dukoviću i stavljam na glasanje Predlog zaključaka.

Hvala vam, kolegice i kolege, glasalo je 50 poslanika, 41 za, nije bilo protiv, devet uzdržanih. Konstatujem da je izještaj prihvaćen.

Izvještaj o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javnih nabavki za 2014. Tu je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet kao matični podnio Predlog odluke kojim se usvaja Izvještaj o radu. Stavljam na glasanje Predlog odluke. Nije bilo zaključaka ali jeste Odluka kao akt.

Hvala vam kolegice i kolege, glasalo je 49 poslanika, 39 za, četiri protiv, šest uzdržanih. Konstatujem da je i ovaj Izvještaj prihvaćen.

Ovim smo, osim Zakona o energetici, završili drugu sjednicu jesenjeg zasijedanja, a bila je lijepa jesen zato je dugo trajalo, sunčana lijepa i onda je dugo trajalo.

29. 12. 2015.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, nastavljamo onu jednu tačku što je ostala sa Druge sjednice - Predlog zakona o energetici.

Glasamo ga u načelu. Izvolite, za, protiv, uzdržani?

Prvo je glasanje, pa dok se malo zagrijete.

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika, 41 za. Zakon je utvrđen u načelu.

Podnijeto je 125 amandmana, i to:

Zakonodavni odbor 20 amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Kolega Šaboviću, ako zakon nije spreman ja ga mogu i skinuti. Dvadeset amandmana Zakonodavni odbor. Hvala.

Poslanik Bulajić jedan amandman, koji je sastavni dio Predloga zakona. Kolega Bulajić nije tu.

Poslanik Dritan Abazović 15 amandmana, od kojih su amandmani 4 i 7 sastavni dio Predloga zakona.

O amandmanima 1,2,3,5,6,8,9,10,11,12,13,14 i 15 treba glasati.

Poslanici Gošović i Kaluđerović, 24 amandmana, o kojima treba glasati.

Poslanici Jelić, Šćepanović i Zarubica dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala kolega Jeliću, vazda ste ažurni.

Poslanik Šabović i Vuksanović jedan amandman, o kojem treba glasati. Hvala kolega Šaboviću.

Poslanik Damjanović pet amandmana od kojih su amandmani 1, 2, 3 i 4 sastavni dio Predloga zakona, a o amandmanu 5 treba glasati. Hvala, kolega Damjanoviću.

Poslanik Perić dva amandmana, o kojima treba glasati. Hvala, kolega Periću.

Poslanici Milić i Jonica 10 amandmana koje treba glasati. Hvala vam.

Poslanik Danilović 30 amandmana koje treba glasati.

Poslanici: Pešić, Adrović, Šćepanović dva amandmana, o kojima treba glasati. Hvala kolega Adroviću.

Poslanici Šabović, Vuksanović, Rastoder i Bralić šest amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolega Šaboviću.

Poslanici Mustafić, Sijarić i Kalač jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala vam kolege iz Bošnjačke stranke.

Poslanica Kalezić tri amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolegince.

Kolega Gošović i Abazović dva amandmana o kojima treba glasati. Hvala kolega Kaluđeroviću u njihovo ime.

I kolega Vuković jedan amandman o kojem treba glasati.

Vjerovatno, energetikom se još ne bavi kolega Miško Vuković.

Kolega Vukoviću je li tako? Hvala Vam.

Idemo na amandmane poslanika Abazovića jer ih ima 13, tu ste.

Može kolega Gošović i Kaluđerović oni imaju 24 amandmana. Vi ste sljedeći kolega Abazoviću.

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poštovani građani,

Prvih pet amandmana podneseni su u cilju obezbjeđenja veće nezavisnosti u radu RAE u odnosu na Vladu Crne Gore, koja Predlogom zakona u potpunosti zadržava kontrolu nad radom Regulatorne agencije za energetiku, budući da predlaže Parlamentu članove odbora i daje saglasnost na izbor izvršnog direktora.

U tom cilju, amandmanom 1 predložili smo da se brišu odredbe člana 27 stav 3 Predloga zakona kojima je propisano da je Agencija dužna da uvažava opšte političke smjernice koje utvrđuje Vlada. Dok se amandmani 2,3 i 4 odnose na postupak izbora predsjednika i članova odbora Agencije, koje bi, po raspisanom javnom konkursu, kao i do sada birala Skupština, ali ne kako stoji u Predlogu zakona na Vladin predlog, već na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanje.

Amandmanom 5 predložili smo da se u članu 33 stav 1 gdje je predviđeno prethodno mišljenje Vlade kao uslov za izbor direktora i zamjenika direktora Agencije briše, kako bi se izbjegao uticaj Vlade i postigla veća nezavisnost i samostalnost regulatora. Ne postoje razlozi zbog kojih bi mandat predsjednika i članova odbora trajao pet, a ne uobičajenih četiri godine, zbog čega smo amandmanom 6 i 7 predložili odgovarajuće izmjene odredaba člana 34 Predloga zakona.

Amandmanom 8 predložili smo da predsjednika i članovi odbora Agencije, izvršni direktor i zamjenik izvršnog direktora, ne mogu biti, ne samo aktuelni poslanici i članovi Vlade, kako stoji u Predlogu zakona, već ni bivši poslanici kao ni bivši premijer i članovi Vlade, i to u periodu od pet godina nakon isteka mandata. Vlada nije prihvatila ni ovaj amandman.

Amandmanom 9, 10 i 11 predložena su ... ograničenja za izbor predsjednika i članova odbora Agencije, izbor izvršnog direktora i zamjenika direktora Agencije.

Amandmanom 12 predlaže se da odgovorno lice u odboru Agencije i Agenciji može biti razriješeno prije isteka mandata za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje funkcije. Vlada nije prihvatila ni ovaj amandman.

Vlada nije prihvatila ni amandman 13 kojim je predloženo rješenje koje i sada postoji u Zakonu o energetici, da predsjedniku i članovima Agencije može prestati funkcija prije isteka mandata ako Skupština nije usvojila godišnji izvještaj o stanju energetskog sektora Crne Gore koji se odnose na rad Agencije. Vlada je s pozivom na primjedbe Energetske zajednice stala na stanovište da je riječ o odredbi koja nije u saglasnosti sa principom nezavisnosti regulatora.

Amandmanom 14 predložili smo otklanjanje anomalija sadržanih u članu 37 stav 3 Predloga zakona kojim je propisano da se odluka o razrješenju odgovornog lica odbora Agencije može donijeti samo ako mu je omogućeno da se izjasni o svim okolnostima, pa i u slučaju ako je osuđen za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora. Ni ovaj amandman Vlada nije prihvatila.

Članom 40 stav 2 predloga zakona propisano je da na statut Agencije saglasnost daje Vlada, amandmanom 21 u cilju izbjegavanja uticaja Vlade na Regulatornu agenciju za energetiku, predložili smo brisanje tog stava. Amandmane od 17 do 22 Vlada nije prihvatila, s pozivom na navodne obaveze ...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak. Nijesam ja razumio, volio bih da znam jer ću glasati.

Amandmanom 21 Vlada daje saglasnost za Statut?

NEVEN GOŠOVIĆ:

Vlada daje saglasnost za Statut Agencije. Predložili smo...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Amandmanom 13 ukida se pravo da se podnosi ostavka o razrješenju ako se ne usvoji izvještaj. Jesam li dobro shvatio?

NEVEN GOŠOVIĆ:

Da, to je rješenje koje sada postoji i u postojećem zakonu Vlada je stala na stanovište da je riječ o odredbi koja nije u saglasnosti sa principom nezavisnog regulatora i nije prihvatila taj...

Amandmanom 21 obrazložio sam. Ovim amandmanima od 17 do 22 takođe Vlada nije ih prihvatila s pozivom da na odredbe utvrđene pojedinim tačkama direktive zajednice za energetiku. Riječ je o amandmanima čija primjena je trebala da predstavlja zaštitu od mogućeg neopravdanog uvećanja računa za struju na teret potrošača, po raznim osnovama, zaista bi trebalo puno vremena da ih obrazlažem. Amandmanom 23 predloženo je da se zadrži postojeće rješenje Zakona o energetici, kojim je propisano da Regulatorna agencija za energetiku može pokrenuti postupak kod nadležnog organa ukoliko ... subjekat ne otkloni nedostatke u roku koji odredi Agencija. Ovaj posljednji amandman 24 podnesen je u cilju obezbjeđenja veće

transparentnosti javne rasprave u postupku donošenja opštih akata Agencije. Ovo je najkraći mogući način obrazloženja podnesenih amandmana. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Čuli smo amandmane pa ćemo ih glasati. Iako bi bilo bolje za Vas da ste ih pojedinačno obrazlagali, ali neke sam barem ja zapamtio.

Amandman 1 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 52 poslanika, 18 za, 26 protiv, osam uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 18 za, 30 je protiv, pet uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5 kolege Gošovića i Kaluđerovića, odustali su od amandmana 3 i 4. Izvolite, amandman 5 glasamo.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, 18 za, 26 protiv, sedam uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 15 za, 27 protiv, sedam uzdržanih, konstatujem da amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 7 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala. Amandman 7 je povučen.

Amandman 8 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Minimum pet godina ako se dobro sjećam, zabrana stupanja na tu funkciju poslije poslaničke i ministarske funkcije. Nešto poslanici nijesu tu opasni, ali ministri jesu, jer mi kolektivno odlučujemo.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 47 poslanika, 18 za, 26 protiv, tri uzdržana, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 9, 10 i 11 su povezani.

Amandman 9 glasamo. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 18 za, 26 protiv, osam uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu. Shvatam da su time 10 i 11 povučeni kolega Gošoviću.

Mogu li da konstatujem? Hvala Vam na pomoći.

Amandman 12 kolege Gošovića i Kaluđerovića. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 16 za, 29 protiv, pet uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 13 nije karakterističan zbog broja, nego zbog ovlašćenja koje je Skupština bila obezbijedila da u slučaju neusvajanja Izvještaja RAE, znači razrješenje, što je dalo odgovornost prema Skupštini, ne mislim da će proći, to ne objašnjavam zbog prolaska, jer nemamo potpun Parlament, ali čisto da znamo da gubimo jedno ovlašćenju na taj način. Ili gubimo zakon, na kraju. Izvolite.

Stavljamo na glasanje amandman 13.

Hvala vam kolegice i kolege. Glasalo je 55 poslanika, 21 za, 22 protiv, 12 uzdržanih, amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 14. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 13 za, 22 protiv, 11 uzdržanih, konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Vidite tok glasanja, jasno je da ne postoji politička volja većine u Parlamentu da usvoji neki od ovih predloženih amandmana, tako da od ostalih amandmana odustajem da bih dao doprinos efikasnosti rada.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Gošoviću, kao uvijek konstruktivni i u interesu dobrog rada Parlamenta.

Završili smo amandmane kolege Gošovića, konstatujem da su ostali amandmani povučeni do amandmana 24.

Kolega Abazoviću jeste li spremni? Izvolite vaših 15 amandmana. Hoćete li jedan po jedan ili će te...

DRITAN ABAZOVIĆ:

Ako hoćemo efikasno, predsjedniče, vidjećemo tendenciju.

Hvala predsjedniče, poštovane kolegice i kolege i građani Crne Gore,

Vlada je prihvatila amandmane 4 i 7, što pozdravljam, da ne bude da smo se uzalud trudili. Ali ipak bih testirao volju kolega, makar na nekim amandmanima koji mi se čine jako značajnim. Evo pokušaću da krenemo od amandmana 1, radi se o onim čuvenim gubicima na mrežu. Amandmanom se traži da gubici na mreži budu u prosjeku gubitaka u državama Evropske unije. I evo sada nema te dileme, da li je to 10%, 5%, 15%, da naši gubici, maksimalni koji plaćaju svi građani i vi kao domaćini, budu na nivou država Evropske unije. Ako ste saglasni sa time da to uđe u zakon, mislim da bi time zaista napravili veliku uslugu svim domaćinstvima i da bi mogućnost te špekulacije, da li su ti gubici stvarni ili fiktivni doveli na jedan razuman nivo. Evo navedimo kakvo je raspoloženje oko ovog stava.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ta obaveza je stajala u Ugovoru o privatizaciji da se smanje gubici, jedna od mnogih stvari koje nijesu ispunjene. Gubici su se povećavali, nijesu se smanjivali, zavisno od godina, ali to je sad za širu raspravu.

Glasamo amandman 1, pa ćemo znati dalje. Izvolite. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 55 poslanika, 23 za, pet protiv, 27 uzdržanih. Nije dobio potrebnu većinu.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Možemo li prvo da glasamo amandman 15? Jer, ako ne žele da ga glasaju onda nema razloga da se iscrpljujemo. Želim da pomognem građanima.

Oko cijene električne energije. Molim vas, svi plaćate cijenu električne energije. Da je ograničimo da može godišnje da raste do 1%, da Regulatorna agencija može da povećava cijene električne energije. Predviđeno je zakonom da to bude do 2017. godine 7%, a nakon toga do maksimalno 6%. Ne kažem da će da raste ne znam koliko, ali dajte da ograničimo i zakonom da to ne bude dodatni pritisak na građane, naročito što postoji mogućnost da se taj novac iskoristi za izgradnju nekih energetskih objekata koji nemaju ekonomsku pokrivenost makar u ovom trenutku. Za cijenu električne energije da je ograničimo da može godišnje da raste do 1%, može da se smanjuje, ali da se povećava do 1%. Evo, da vidimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Da imamo elektrane na mazut smanjivala bi se jer pada cijena nafte. Amerika je odobrila izvoze nafte prvi put posle ... godina.

Amandman 15. Izvolite. Za, protiv, uzdržani, što bi rekao kolega Damjanović - ko je za jeftinu struju?

Hvala vam. Glasala su 53 poslanika, 20 za, šest protiv, 27 uzdržanih. Većina se grije na pelete, rekao bih po ovome. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Shvatio sam da povlačite ostale amandmane.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala Vam predsjedniče, uz konstataciju da su dva amandmana prihvaćena. Moje obećanje je, ukoliko budu prihvaćeni, testirali smo ove krucijalne, da ću glasati za zakon. Vidite i sami kakvo je raspoloženje, neću podržati ovaj predlog zakona. Povlačim ostale amandmane. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama na tehničkoj pomoći da budemo efikasni u radu.

Idemo na amandman kolege Šabovića i kolegince Vuksanović.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Podnio sam amandman na član 220 stav 3, pa sam ga na Zakonodavnom odboru preformulisao, tako da sada ono što je trebalo da se imenuje bez odobrenja, radi se o tome da operater može da uđe na privatno imanje bez prethodnog odobrenja za sječu od strane vlasnika nepokretnosti. To ne može tamo odakle ja dolazim, jer ta imanja su uglavnom na planinama, a oni stanuju u Podgorici, na moru, Sarajevu. I da ih čekamo do marta bilo bi malo previše. Preformulisao sam ga tako da se ne odnosi više bez prethodnog odobrenja za sječu nego samo uz obavezu naknade štete po tom osnovu. Ne može se očekivati da se čeka da dođe, a čitavo selo ili jedan dio grada nema struje, nego da se eventualna šteta koja se napravi nadoknadi vlasniku i ništa drugo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je obaveza iz drugog zakona, ali hajde da vidimo. Izvolite, ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Mi nijesmo vidjeli posljednji amandman u tehničkom smislu. Nama je ovo rješenje prihvatljivo. Ima jedan amandman poslanika Kalača na istom fonu koji je dogovoren.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Konstatujem da je amandman prihvaćen i da je sastavni dio zakona. Hvala Vam, ministre.

Imamo amandman 5 poslanika Damjanovića. Ostao vam je jedan u proceduri, kolega Damjanoviću. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre sa saradnicima,

U želji i volji da ovaj evropski zakon dobije što širi konsenzus i da dobije podršku ovdje u Parlamentu, a imajući u vidu ono što su naše obaveze, ne samo usljed usklađivanja zakonodavstva sa pravilima Energetske zajednice već i zbog potreba tržišta Crne Gore i razvoja energetike i energetske sektora, podnio sam pet amandmana od kojih je amandman 5 ključan u odnosu na podršku Socijalističke narodne partije Crne Gore ovom zakonu. Amandmanom 5 sam previdio da se nakon člana 257 zakona u prelaznim odredbama doda član 258 u prelaznim odredbama, koji se odnosi na odredbe člana 106 koji govori o pravima na podsticajne mjere. Amandman glasi da se odredbe člana 106 primjenjuju od dana prijema Crne Gore u Evropsku uniju.

Smatramo da u ovom trenutku, u ovoj fazi razvoja, sa ispunjenim nacionalnim ciljem učešća obnovljivih izvora, sa obavezom da taj cilj dostignemo na milion drugih načina, a ne isključivo kroz način na koji je to ovdje planirano, a to je podsticaj za privatni biznis kod gradnje malih hidroelektrana. Imamo i prostor i mogućnost da u ovom trenutku obustavimo podsticaje koji su i u važećem zakonu bili definisani. Da se u odnosu na podsticaje za mali privatni biznis okrenemo podsticajima za gradnju državnih objekata, velikih državnih hidro objekata, prije svega. Nabrojao sam šta može da se radi u oblasti efikasnog korišćenja energije i sličnim mogućnostima i da negdje zastanemo sa podrškom privatnom biznisu, ne samo iz političkih, već iz ekonomskih razloga. Računam da odgovorno ponašanje Vlade može biti samo da se podstiče ono što je u državnom vlasništvu. Energetika je parekselans sektor koji traži upliv države od koga zavisi ne samo energetska, već i ekonomska, pa i politička budućnost Crne Gore, u smislu vezivanja za ove ili one sfere uticaja. Smatram da novac koji bismo uštedjeli ne plaćajući kao građani podsticaj za mali biznis, koji će biti enormno veliki kada se svi "mali" biznismeni, naravno oni su veliki, uključe u gradnju hidroelektrana, da se taj novac može

preusmjeriti kroz ove cijene o kojima je govorio kolega Abazović u gradnju državnih objekata.
Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Čuli smo obrazloženje. Glasamo amandman 5 kolege Damjanovića. Subvencije.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasala su 54 poslanika, 21 za, 11 protiv, 22 uzdržana.
Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Periću, imate dva amandmana. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Na predlog nevladine organizacije MANS podnio sam dva amandmana. Jedan se odnosi na član 197 u vezi sa snabdijevanjem ranjivih kupaca, gdje se definiše da u članu 197 Predloga zakona stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi: „da ranjivi kupci koji su zdravstveno i socijalno ugroženi u smislu ovog zakona su domaćinstva u kojima žive lice sa invaliditetom, sa posebnim potrebama i lošeg zdravstvenog stanja kod kojih može nastupiti ugroženost života ili zdravlja zbog ograničenja ili obustave snabdijevanja“, i dodaje se: „a što se potvrđuje odgovarajućom medicinskom dokumentacijom“. Takođe, ukoliko bi ovaj amandman bio prihvaćen, potrebno je izvršiti tehničku korekciju - ne lice sa posebnim potrebama. Juče nas je ukorilo upravo jedno lice sa invaliditetom, da je to termin koji prosto nije dobro da se nalazi u zakonu. Osjećam i tu vrstu duga da kažem to ovdje na plenumu. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Amandman 1 kolege Perića. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam kolegice i kolege.

47 poslanika je glasalo, 19 za, dva protiv, 26 uzdržan. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Amandmanom 2 je traženo da se maksimalno povećanje električne energije u 2017. godini pokuša smanjiti sa 7% na 5% u svim narednim sa 6% na 4%, maksimalno dozvoljeno.

Obrazloženje smatram da nije posebno potrebno davati dodatno, jer prosto se pokušava ograničiti raspon koliko zaista može rasti cijena električne energije. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Mutatis muntandis, amandman kolege Abazovića. Izvolite.

Glasalo je 50 poslanika, 21 za, dva protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Koleginica Jonica i kolega Milić 10 amandmana. Izvolite kolega Milić.

SRĐAN MILIĆ:

Hvala Vam predsjedniče. S obzirom da na čudan način ministar ekonomije nije imao mogućnosti da se izjasni na Odboru oko naših amandmana, ja ću ići amandman po amandman, pa ću da predložim ako može ministar da se izjasni ovdje. Tako je obećao.

Amandman 1 je član 3 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi: "Vertikalni integrisani energetske subjekt su energetske objekti proizvodnje električne energetije i distribucije električne energije". Zakonskim rješenjima neophodno je obezbijediti sigurno snabdijevanje potrošača električnom energijom. Vjerovatno je to predlog, i cilj bio ovoga zakona. Zbog specifičnosti energetske sektora Crne Gore, u ovom periodu, pravnim razdvajanjem djelatnosti proizvodnje i distribucije električne energije kod slobodnog tržišta nije moguće obezbijediti kvalitetno i pouzdano snabdijevanje električnom energijom. Elektroenergetski sistem Crne Gore karakterišu samo tri proizvodna objekta. Uvozno je zavisano i sa razgranatom mrežom, nekoncentrisani potrošači, uglavnom na teško pristupačnim terenima distributivnom mrežom. Jedino vertikalni integrisani energetske subjekt proizvodnje distribucije može obezbijediti sigurno snabdijevanje potrošača električnom energijom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Izvolite ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Nemam neku posebnu želju, ali s obzirom da je poslanik Milić pokazao interesovanje, naravno. Znači nije bila nikakva čudna želja, nego vrlo precizno smo se izrazili o amandmanu, da nam je teško da se opredijelimo o amandmanima koje smo dobili u ruke u momentu ulaska na sjednicu na kojoj se održavao resorni Odbor. Sa aspekta koliko smo htjeli da se upoznamo

sa onim što je meritum amandmana. On ne donosi apsolutno nikakvo poboljšanje za to, jer što se tiče integracije, odnosno razdvajanja distributivne funkcije od ostale. Tu su predviđene vrlo precizni rokovi u zakonu koji je pred nama. Naravno, s obzirom da ovo Vlada nije razmatrala, stav ne obavezuje poslanike, ali još jedanput naglašavam ono što smo uspjeli da vidimo, a kažem rasprava je trajala do bukvalno prije minut, ne donosi nikakvo poboljšanje sa aspekta zakonskog teksta.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo sad, možemo gospodine Miliću? Hvala Vam.

Glasamo amandman 1 kolege Milića i kolegice Jonice. Za, protiv i uzdržani? Hvala vam.

Glasao je 51 poslanik, 19 za, 16 protiv, 16 uzdržanih. Relativna većina je tu, ali nije dovoljna. Amandman nije prošao.

Amandman 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10.

SRĐAN MILIĆ:

Član 5 Predloga zakona pod naslovom "Funkcionisanje energetskega sektora" postaje, a član 4 Predloga pod naslovom "Javni interes" postaje član 5. Zbog sistematičnosti potrebno je obezbijediti povezanost člana 3 i 5 Predloga zakona koji definiše energetske djelatnosti funkcionisanja u energetskega sektoru.

Predsjedniče Parlamenta, pošto očigledno da ono što je dogovoreno prije tri sata na Odboru nikoga ne obavezuje, a najmanje ministra. Nije tačno da je rasprava o ovome trajala do ovoga trenutka sad, nego smo prije tri sata se dogovorili da ustane ministar i da odgovara na svaki amandman pojedinačno, ali zbog kolega koji čekaju da obrazlažu amandmane ja neću da zloupotrebjavam.

Ono što je ovde problem je definicija ministra da ova predložena rješenja ne poboljšavaju kvalitet zakona. Ako je ovaj zakon kvalitetan objasnite mi odakle 120 amandmana? Ako je bio najbolji kako je moguće da prihvatiste 50 amandmana? Ovaj zakon je posljedica potrebe da se dođe do 41 glasa u ovom parlamentu, a sam po sebi donijeće nestabilnost u snabdijevanju u energetskega sektoru i omogućiće, nažalost, kriminal u toj oblasti. Zašto? Oni koji će da ispaštaju oko svega ovoga biće građani Crne Gore. Upravo zbog potrebe da se razdvoji distribucija od proizvodnje. Ali to ministar dobro zna. I na kraju krajeva nije ni čudo od ovoga ministra da dobijemo ovakve odgovore, jer s obzirom kakva nam je ekonomija u globalu ni energetika ne može biti bolja.

Amandman 3 "garantovana snabdijevanja potrošača priključenih na naponski nivo distributivne mreže obezbjeđuje energetski subjekt iz člana 3 stav 4". To je zaista nešto što kviri sistemsku rješenja ovoga zakona.

U naslovu poglavlja 2 nakon riječi:"planiranje" dodaje se riječ:"i realizacija".

Predsjedniče Parlamenta, zamislite kakav je ovo tektonski poremećaj u ovome Zakonu o energetici zato što smo osim planiranja dostavili i poglavlje realizacija.

U članu 7 stav 1 briše se, normalno ovo pričam zbog kolega iz DPS-a, ali oni su ovo pročitali sve. Samo jedan mora da vikne hoće li protiv ili za da glasaju.

U članu 7 stav 1 briše se dosadašnji stav 2, a ostaje stav 1. U članu 7 stav 1 Predloga zakona je propisano "dugoročni ciljevi, ekonomski institucionalno - organizacioni okvir energetskog razvoja utvrđuje se planom energetskog razvoja Crne Gore, koji donosi Vlada Crne Gore". I tako dalje.

Amandman 6 u članu 7 stav 2 koji postaje stav 1 "plan energetskog razvoja bliže se razrađuje i sprovodi", plan se zamjenjuje riječima:"Dugoročni ciljevi, ekonomski i institucionalno-organizacioni okvir energetskog razvoja utvrđuju se i sprovode". Zamislite koja je to promjena i to neće da obezbijedi da se nešto desi krucijalno u ovom zakonu. Zatim, dolazimo do nekih amandmana gdje bih volio zaista da iz obrazlažem posebno, predsjedniče Parlamenta, jer se radi o odnosu Vlade i Skupštine, pa bih njih kasnije obrazložio. Sve sam, kao što ste vidjeli, uradio da pridobijem kolege iz DPS-a da glasaju za ove amandmane.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete ministre, kako da ne.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Radi onih koji nijesu bili prisutni na Odobru, da kažem da je apsolutno netačno da sam rekao da ću da ustanem na sjednici plenuma i da kažem što mislim o ovome. Bilo je 10 ljudi, bili su i mediji, pa je to lako provjeriti. Ono što sam rekao i tad i sad, rekao sam da ste ga dostavili vrlo kasno da bi mogli u to da se uključimo. Sami fakat koliko je bilo amandmana, niti šta je prosječno stav u određenom pitanju, ne govori o kvalitetu rješenja. Mogao bih da se našalim, pa da kažem - možete misliti kakvi su vaši amandmani ako pored 50 prihvaćenih Vaš nije prihvaćen. I sa stručnog aspekta što se tiče zakona, mi smo dobili mišljenje sa vrlo relevantne adrese.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Glasamo amandmane 2, 3, 4, 5 i 6.

Amandman 2. Izvolite. Za, protiv i uzdržani? Hvala vam kolegice i kolege.

Glasalo je 52 poslanika, 20 za, 21 protiv i 11 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3 kolege Milića i kolegice Jonice. Za, protiv i uzdržani? Hvala vam.

Glasalo je 50 poslanika, 18 za, 22 protiv i 10 uzdržanih. Amandman 3 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4. Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika, 18 za, 23 protiv i pet uzdržanih. Ni amandman 4 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 5 je o strategiji. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik, 20 za, 22 protiv i devet uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 6, to je posljednji koji ste obrazložili. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 49 poslanika, 20 za, 17 protiv i 12 uzdržanih. Amandman 6 nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Miliću, Vaši amandmani 7, 8, 9 i 10.

SRĐAN MILIĆ:

Bez obzira na neke upadice, na koje neću odgovoriti iza govornice, ali ću odgovoriti drugačije. Samo da nas obavijestite kada će biti primjereno, ako bude prilike da se ponovo predlažu kakvi amandmani za resornog ministra. Do kad možemo da predamo amandmane? Da bi se on mogao upoznati sa njima. Jer mislim da nismo prekršili nikakve rokove u odnosu na ono što je uobičajeno za ostale ministre i da smo predali amandmane u skladu sa rokovima koji su bili predviđeni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Rokove određujemo mi, a ne ministar.

SRĐAN MILIĆ:

Ovi amandmani su predati dva ili tri dana prije današnje sjednice, tako da smo imali dovoljno vremena da se upoznamo sa njima, ali da se ne bavimo tim.

Naravno, ja nastavljam u članu 9 stav 2, mijenja se i glasi: „strategiju iz stava 1 ovog člana predlaže Vlada, a usvaja Skupština na period ne duži od 10 godina u skladu sa Planom razvoja Crne Gore“. Zbog značajnog energetskeg sektora koji je temelj privrede i ekonomskog razvoja, a time i standarda građana svake države, strategiju energetskeg razvoja treba da donosi Skupština, a na predlog Vlade. Opravdano se govori da je država nezavisna koliko je energetskegi nezavisna. Strategiju razvoja energetike ne treba vezivati za vremenski period donošenja plana razvoja Crne Gore. U dosadašnjem periodu imali smo strategije razvoja energetike za duži vremenski period koje u najvećem dijelu nisu realizovane.

Strategija energetskeg razvoja koja se donosi za kraći vremenski period obavezuje na redovan monitoring, a prema dosadašnjem iskustvu i usklađivanju potrebnih promjena strategije razvoja energetike. Formulacijom od najmanje deset godina za strategiju razvoja energetike nije definisan rok i može da bude znatno duži od deset godina kako stoji u ovom zakonu. Hvala Vam, predsjedniče. Hoću li nastaviti ove amandmane? Da ne trošim vrijeme.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovaj je previše važan da se zaustavimo svi.

Znam kad se kretalo u prodaju Elektroprivrede. Nismo imali strategiju razvoja energetike, ali smo znali da treba da je prodamo, pa smo to nekako poslije vrtali.

Glasamo amandman 7. Izvolite. Tada je bio drugi ministar. Da se izvinim - ovaj ministar nije bio tada.

Hvala vam. Glasalo je 54 poslanika, 21 za, 21 protiv, 13 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandmani 8,9 i10 izvolite.

SRĐAN MILIĆ:

Znate kako, predsjedniče Vlade, izvinite, predsjedniče Skupštine, a Vlade kako Vi hoćete.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Širite paranoju.

SRĐAN MILIĆ:

Mi ovdje imamo diskusiju o najznačajnijem ekonomskom potencijalu ove zemlje, ali ćemo formirati neke skupštinske komitete, podkomitete koji će da se bave sa nekim investicijama.

Nećemo da prenesmo, ili da kao Skupština obezbijedimo sebi mogućnost nadležnosti u odnosu na ono što je budućnost Crne Gore, u odnosu na ono što je nezavisnost Crne Gore. Ne, to ćemo ostaviti da Vlada Crne Gore određuje. Da određuje prioritete, a da parlamentarna većina ovdje, kako god i kad god sklopljena, odlučuje o tome na koji način će građani Crne Gore snositi troškove ovakve Vlade.

Zato amandman 8, član 10 stav 1 mijenja se i glas: „radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih strategijom razvoja energetike Vlada predlaže akcioni plan, a donosi ga Skupština na period ne duži od pet godina“. Član 11 mijenja se i glasi: "realizacija energetskog razvoja". Član 11 u stavu 1: riječi "prati ministarstvo i Vladi podnosi Godišnji izvještaj" zamjenjuje se riječima, "prati ministarstvo i Vlada i podnose Godišnji izvještaj Skupštini Crne Gore".

Imajući u vidu značaj energetskog sektora za razvoj Crne Gore i uslove života građana potrebno je da Skupština daje saglasnost i prati realizaciju Strategije razvoja energetike i Akcioni plan za realizaciju strategije razvoja energetike na osnovu godišnjih izvještaja Vlade. U Crnoj Gori u zadnjih 30 godina nije donesena ni jedna odluka o izgradnji proizvodnih energetskih objekata većeg kapaciteta. Posljednji je napravljen, ili pušten u rad 21. oktobra 1982. Znači, govorim o velikim energetskim objektima.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U nerazvijenoj Crnoj Gori.

SRĐAN MILIĆ:

To je poslije Tita bilo. Dosadašnja iskustva pokazuju da su mimo Skupštine donošene značajne odluke koje se odnose na elektroenergetski sektor i trajno mijenjaju namjenu prostora. Pokušaj prodaje Termoelektrane Pljevlja, raspisivanje dva neuspjela koncesiona tendera za izgradnju hidroelektrana na Morači, a u Skupštini se donose odluke koje su neuporedivo manje značajne i prebacuje se odgovornost na Skupštinu za odluke koje su neuporedivo manje značajne za građane i državu Crnu Goru. Sigurnost snabdijevanja električnom energijom u Crnoj Gori moguće je obezbijediti rješavanjem deficita električne energije izgradnjom novih elektroenergetskih objekata većih kapaciteta. Uz opštu, stručnu i političku saglasnost potrebno je u Skupštini donositi odluke o izgradnji tih kapaciteta.

Takođe, u Skupštini je potrebno donositi odluke koje se odnose na promjenu organizacione strukture i vlasničku promjenu energetskih subjekata. Zbog toga sam i, predsjedniče Parlamenta, insistirao da mogu dobiti taj konačni odgovor od ministra. Dokle se

stiglo u pregovorima sa A2A? Hoće li neko konačno ovdje doći da se mi dogovorimo hoćemo li da otkupimo te 42%, 40% tih akcija? Kad se već nije pihvatio onaj zakon koji je predlagao SNP o nespornoj većini, a i vi ste imali takav predlog, državnog kapitala u energetske subjektima i preduzeću Crne Gore. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, glasamo amandman 8, kolege Milića.

Hvala vam. Glasalo je 53 poslanika, 19 za, 23 protiv i 11 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo amandman 9. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 50 poslanika, 20 za, 21 protiv i devet uzdržanih. Nije dobio potrebnu većinu ni amandman 9.

Amandman 10, koleginice Jonice i kolege Milića.

Hvala vam. Glasalo je 52 poslanika, 21 za, 16 protiv i 15 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu. Nije bitno da li je to sa žaljenjem ili ne, ali nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Daniloviću, Vi ste šampion sa 30 amandmana. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, koleginice i kolege, gospodine ministre, predsjedniče Parlamenta,

Nadam se da su ovi amandmani stigli na vrijeme, da ih je resorni ministar pažljivo pogledao i da će sad biti i glasanja i talasanja, kako god želite.

Amandman 1 član 1 Predloga zakona mijenja se i glasi, počinjem od početka naravno:

"Ovim zakonom određuje se energetska djelatnost i uređuju uslovi i način njihovog obavljanja radi kvalitetnog i sigurnog snabdijevanja krajnjih kupaca energijom, korišćenjem novih izvora energije i visoko efikasne kogeneracije, način organizovanja i upravljanja tržištem električne energije gasa, kao i druga pitanja od značaja za energetiku".

Kratko obrazloženje i upoređenje sa Vladinim rješenjem.

Vladino rješenje iz člana 1 glasi: „Ovim zakonom određuju se energetske djelatnosti, uređuju uslovi, način njihovog obavljanja radi kvalitetnog i sigurnog snadbijevanja krajnjih kupaca energijom, podsticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora ...“ .

Amandmanom se umjesto „podsticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora visoko efikasne kogeneracije“ predlaže izmjena „u korišćenju obnovljivih izvora energije i visoko

efikasne kogeneracije“. Vrlo vam jasno zašto ovo radimo. Jedno je podsticanje, a drugo je ovo što mi predlažemo, to je sve na nivou jučerašnje diskusije u kojoj kažemo da bismo da zaštitimo svoj novac, novac poreskih obveznika od toga da ga nemilice trošimo na projekte privatnika koji hoće da zarade, a uz to im treba garancija ako im posao ne krene da zarade ... račun i dodatno. Mislim da su dovoljno nagrađeni i da ne treba miješati stvari koje nijesu za miješanje. Očekujem da ćete podržati, naravno ne samo ovaj amandman, nego svaki koji je u interesu građana. Toliko o 1. amandmanu, gospodine predsjedniče.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da odmah glasamo.

Amandman 1 kolege Danilovića, čuli ste.

Izvolite - za, protiv, uzdržani?

Hvala vam, glasalo je 51 poslanik, 18 za, 21 protiv, 12 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Danilovića.

GORAN DANILOVIĆ:

Pretpostavljam da me kolege nijesu pažljivo pratile oko amandmana 1 i zbog toga sam imao ovaj peh, zbog toga sad pozivam na apsolutnu posvećenost ovome što govorim i znam da ste vrlo odgovorni ljudi, trošite struju kao i svi mi drugi, da ćete sasvim izvjesno sad podržati ovaj drugi, ako obratite pažnju. Ako vam bilo šta skreće pažnju, molim vas da se usredsrijedite, meni je ovo dragocjeno.

Gospodine potpredsjedniče u Vas veliko povjerenje i zbog toga molim za pažnju.

Dakle, amandman 2, uvažene kolege, u članu 4 stav 2 u tački 3 Predloga zakona riječi „iz korišćenja energije iz obnovljivih izvora“ brišu se. Zašto? Amandmanom se predlaže brisanje riječi „i korišćenja energije iz obnovljivih izvora“, jer se na ovaj način otvara mogućnost dodjele državne pomoći nizu privatnih kompanija.

Uvažene kolege, nizu privatnih kompanija, koje grade energetske objekte poput malih hidroelektrana i vjetroelektrana, to niko od nas ne radi. I to ne samo kada su u pitanju subvencije za cijenu električne energije iz obnovljivih izvora energije, već i za dodjelu drugih vrsta državne pomoći poput recimo kredita iz Investiciono razvojnog fonda.

Zašto bi uvažene kolegice i kolege poslanici, podjednako iz parlamentarne većine i parlamentarne manjine, mi finansirali ovaj privatni biznis? Zašto biste vi glasali Vladin projekat

kad imate ovo potpuno čisto rješenje koje vam nudim ja uz podršku značajnog nevladinog sketora. Vjerujte nam na riječ da je ovo naše rješenje bolje, pravednije. Zamislite da neko ima potrebu da neki vaš privatni biznis, da li biste vi ikad prihvatili da vaš privatni biznis podržava država. Ja znam da niko od vas to ne bi prihvatio. Mi smo dovoljno samostalni i hrabri da na tržištu kapitala bez ikakvih subvencija i računanja na državu se odmjerimo i zbog toga ćete vi, izvjesno, podržati ovaj amandman, jer je rješenje resornog Ministarstva loše. Predviđate da našim novcem plaćamo nekoga zbog toga što hoće da zaradi svoj novac. Svak treba da zaradi svoj novac u skladu sa svojom poslovnom strategijom, bude odgovoran, pokaže koliko vrijedi. Uostalom kolegice i kolege, nijesmo mi školovali našu djecu da finansiraju tuđu djecu. Nego smo mi školovali našu djecu, neki od vas i neki od nas, da se bave biznisom pod ravnopravnim uslovima. Zbog toga ja očekujem, zbog vaše djece, da podržimo i vašu i našu djecu, a ne samo njegovu ili njihovu djecu. Ovo je amandman za našu djecu. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Da glasamo amandman 2.

Izvolite.

Hvala vam, glasalo je 49 poslanika, 19 za, 25 protiv, pet uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu, 3. od 30. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Sad se od mene očekuje racionalizacija, je li tako? Racionalizacija na štetu svih.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Na štetu racija.

GORAN DANILOVIĆ:

Dakle, potpuno su u pravu oni koji misle da je racionalizacija da ćutimo, da pustimo da vi upravljate. Resorni ministar nije na vrijeme dobio amandmane. Naš Poslovnik onemogućava ministarstva da adekvatno dobiju i na vrijeme amandmane. Ako je to jedan od razloga zbog ovakvog ignorisanja kolega iz parlamentarne većine, uvaženi ministre, ja sam spreman u ime Kluba poslanika, Posebnog kluba posebnih poslanika da zatražim pauzu od nekoliko dana da Vi sagledate ove amandmane u pravom svijetlu i da potom dobijemo većinu. Nije pošteno da amandmani koji su bolji od osnovnog teksta ne prolaze, a da prođe odmah potom osnovni tekst

koji je naručen za pojedince. Je li normalno da ja kao poslanik branim javni interes? Zašto nijeste tražili dodatno vrijeme, nije „šećer u vodu“. Ljudi su tek počeli da razvijaju biznise. Četiri ili pet dana da ovo prostudiramo, ja sam vam na raspolaganju, spreman čak da dovedem i eksperte iz ove oblasti da vas ubijedimo da nije normalno da podržavamo našim novcem privatne projekte pojedinaca, koji uz to što su monopolisti na tržištu treba još da budu zaštićeni od svake poslovne avanture i da zavuku ruku u naš džep u državnu pomoć i ostvare profit. Zašto bismo mi to radili? Da vas ne maltretiram zaista, ali mi je vrlo bilo stalo do ovoga da pred građanima pokažem kako se igramo „gluvih telefona“.

Gospodine predsjedniče, ja ću svakako, poštujući ono što sam uložio kao rad u ovo, i poštujući ljude koji su mi u tome pomogli nesebično, odustati zbog toga što znam da žurite na doček Nove godine i da ste sigurni da će biti struje, pošto neće biti snijega, a ako bude snijega niko ne zna oće li biti struje. Hoće li biti grijanja ili neće, to ministar zna, u Pljevljima posebno. Sarkazam je posljednje oružje inteligentnih ljudi pred besmisлом da neće neko bolje nego hoće gore, a Vi ste makar ovo bolje i gore imali i od koga da naučite. Prvi, drugi, bolje, gore, dolje, nažalost ta filozofija se kod Vas ne isplati, pa ni onima koji su bili vrlo originalni, a ovdje sam neko ko tek tapka u mjesto.

Dakle, odustajem. Šparam vrijeme kad već ne mogu novac građanima i priželjkujem negdje, naskrenije, da jednog dana umjesto skupova na kojima se dijelimo pod različitim zastavama, dobijete jedan skup sa jednom zastavom na kojoj će biti brojilo ili strujomer. Struja je vrlo opasna stvar. Ovo košta svakog građanina, ovo će tek da košta. I nije da nijesmo rekli, koštaće ovo i vas uvažene koleginice i kolege budite sigurni. Biće vam žao jednog dana, kad se pored vas budu šepurili oni kojima ste dali mogućnost samo zbog toga što pripadaju određenoj poslovno političkoj eliti, da zarađuju i na vama i na vašoj djeci, samo se plašim da će biti kasno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Izvolite ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Pa evo ja ne bih ulazio u amandmane, ali samo da odgovorim na ovaj dio koji je meni direktno upućen. Nijesmo mogli da odgovaramo na amandmane koje nijesmo dobili. Znači ni do danas ih nijesmo dobili. Na sjednici Odbora se nijeste pojavili i predsjednik Odbora uopšte nije stavio na razmatranje Vaše amandmane, a dozvolite mi da podijelim utisak, ako ste imali

ozbiljne namjere da razmotrite 30 amandmana to se ne radi sat vremena prije. Što se tiče tajminga rada i pauze o tome ne odlučujem ja, o tome odlučuje neko drugi u Parlamentu, ako ima vremena sa zadovoljstvom ćemo to razmotriti, samo podsjećamo da smo tokom plenuma više puta ponovili zašto je važno da ovaj zakon bude usvojen u ovoj godini.

Evo suzdržavam se od ulaska u meritum. Sve je to u plenumu dosta raspravljeno, sad da ne bih oduzimao vrijeme.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Je li Vi to tražite da ja odložim zakon? Samo izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Predlažem odlaganje zakona. Mi smo poslali Parlamentu u septembru sa molbom da se raspravlja što prije i uz vrlo precizno naznaku zašto je važno da rok bude, da zakon bude usvojen do 31. decembra o.g. Evo i da pojasnim zašto? Otvorili smo poglavlje energetika imamo obavezu po zakonu, odnosno po Sporazumu koji smo pisali sa Evropskom unijom da radimo na transponovanju trećeg paketa. Sve što se tu nalazi upravo je transponovanje najbolje evropske prakse i vrlo precizno upozorenje da država može da izgubi, odnosno CGS grant od 25 miliona ukoliko se zakon ne usvoji u ovoj godini, to nije moj stav, nego stav Evropske komisije. 25 miliona eura iz džepova građana. Znači, 25 miliona koji uđe u CGS neće ući u..... koji će platiti građani. Dakle, vrlo precizan razlog zašto zakon treba da bude usvojen do 31. decembra, naravno ukoliko je to moguće.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To je čitavih 20 manje od onih 45 koji smo trebali da poklonimo prije dvije godine, pa smo ih nekako transponovali u akcije. Tada nijesmo imali tu privrženost državnom novcu. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Hvala.

Gospodine ministre, pa se makar Vi eto javili u trenutku kad sam ja odustao od amandmana, da sam znao da ste u dilemi jurio bih bar do 16-og. Da sam znao da ste u dilemi, da je problem opet temporalne prirode, ja bih jurio u predlaganju amandmana, bar do 16-og. Pa biste Vi rekli- ajte da porazgovaramo. Ja sam shvatio da je Vaša ćutnja trajna i da ja ustvari treba da povučem amandmane. Međutim, ako ima imalo dileme kod Vas, ako mislite da

možemo da uradimo nešto i do 31-og uveče, evo ja Vas molim samo mi klimnite glavom. Tražim pauzu jer je meni ovo dramatično važno, ako Vi vjerujete da je ovdje uloženo malo truda, da smo ovo ozbiljno radili i da štitimo javni interes. Ja sam spreman da zajedno sa Vama, iako neće ni Vama ni meni biti plus, dočekam Novu godinu. Samo da uljepšamo ovaj zakon, a da ja ne budem kriv što Crna Gora neće dobiti 24 miliona, da tu obavezu i taj rizik preuzmem na sebe. Pored toga što smo izgubili mnoge milione, zahvaljujući neodgovornim pojedincima, da i ja oštetim za 24 miliona, ne pada mi napamet. Tih 24 miliona treba da uzmemo lijepo i da pokrijemo te troškove gubitka i sve ostalo. Stavimo na Prvu banku, kao što smo i one 100 miliona od prodaje, unaprijedimo potom poslovni ambijent, odnosno infrastrukturu Elektroprivrede, i da nas Bog pogleda. Dakle, ako ima kod Vas imalo dileme, ja tražim od predsjednika Parlamenta da ova tačka bude nastavljena 31-og što se mene tiče u 21, a Vi da dobijete vrijeme da ovo pogledate. Ja sam poštovao Poslovnik, ja sam dao amandmane u skladu sa Poslovnikom. Nijesam se iz razloga koje sam objasnio, potpuno privatnih nažalost, koje nijesam mogao da kontrolišem i Vi biste postupili kao ja, pojavio na sjednici Odbora. Ali, to ne znači da se sa manjom pažnjom amandmani raspravljaju ovdje. Vi ste ih dobili preko Pisarnice, bez obzira na stav /prekid/ onda je greška kod nekoga drugoga. Ja sam poštovao Poslovnik, poštovao sam rokove i to ću raditi i ubuduće.

Nažalost tako piše možemo sve dok ne počne rasprava u pojedinostima, sve dok traje rasprava u načelu, do posljednjeg trenutka da predlažemo amandmane, ja sam tako i uradio. Volio bih da čujem ovaj odgovor, ako imate imalo dileme da ovo odložimo, pa da dobijemo pravi zakon.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministre izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Poslanik Danilović me pitao za lični osjećaj. Moj lični osjećaj je da mi nikako ne možemo naći zajednički jezik i to najviše na bazi onoga što je rečeno juče u plenumu, složili bismo se mi i oko ciljeva. Ali kako da do tih ciljeva? Bojim se da su zaista razlika nepremostiva.

Ponavljam još jedanput, ja ne određujem redosljed rada odnosno agendu rada Parlamenta, ako radi 31-og, ja sam tu 31-og.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Kolega Danilović je ostao pri povlačenju.

GORAN DANILOVIĆ:

Samo da kažem mogli ste ovo da mi saopštite i tokom čitanja prvog amandmana, odnosno drugoga. A onda ste rekli, što mi je zasmetalo, da se ja neodgovorno nijesam pojavio.

Znate, o čemu se radi? Ako postoji dobra volja lako ćemo kad se ko i gdje pojavio. Ja imam razumijevanje za Vas, trebalo bi Vi da imate za nas. Nije bilo potrebe, da mi na kraju kažete da ni juče nijeste primijetili mogućnost da se mi pronađemo. To sam i ja juče primijetio, shvatio sam da ja pričam priču koja Vam nimalo ne odgovara. Dakle, povukao sam ove amandmane, da ne maltretiram Vas i Vaše osjetljive uši, ali sam siguran gospodine ministre, živi bili pa vidjeli. Jednog dana zbog ovakvih zakona, sistemskih, koje pravite za pojedince, ćete dobiti na ulici jednu zastavu sa brojlom i strujomjerom na njoj. Zapamtite što sam Vam rekao. Ovo nije prijetnja, nego čemer ljudi koji plaćaju najskuplju struju, a imaju je najmanje. Još treba da finansiraju privatne projekte pojedinaca koji su se obogatili već, a treba još da im omogućimo, da privatni biznis finansiraju državnom pomoći. Ja branim svoj novac, i imam na to pravo, dio svog novca, vrlo skroman. Ko ne želi da brani, neka ne želi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Daniloviću na privrženosti amandmanima, još većoj privrženosti parlamentarnom radu, da ubrzamo rad.

Kolega Danilović je odustao od amandmana, svih svojih 30 amandmana. Idemo na amandmane kolega Pešića, Adrovića i Šćepanovića. Kolega Adroviću, Vi ste radili amandmane?

Kolega Pešiću izvolite, dva amandmana.

SAŠA PEŠIĆ:

Gospodine predsjedniče, moja saznanja govore da je predstavnik predlagača prihvatio oba amandmana. Tako da, čini mi se da podaci koje Vi imate nijesu baš najprecizniji. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama.

Ja samo pokušavam kao što ste vidjeli kod prozivke, pitao sam da li su ti amandmani u proceduri i kolega Adrović je rekao da jesu. Zapamtio sam. Ne, ja čitam amandmane koji nijesu prihvaćeni. Nijesmo se razumjeli. Imamo ministra tu da kaže.

Izvolite ministre.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Znači, jedno od onih usaglašavanja pored ovih gdje su još amandmani prihvaćeni, koje je teklo do posljednjeg minuta. Izvinjavam se, pitanja je proceduralne prirode. Napravljena je usaglašenost i uz neke tehničke izmjene, ne znam ko to sad treba da pročita? Da li Vi?

Na osnovu člana 148 Poslovnika Skupštine dostavljamo vam amandmane itd. U članu 221 stav 2 tačka 4 se mijenja i glasi: "korišćenje električne energije gasa ili toplotne energije, protivno zaključenim ugovorima o priključenju i snabdijevanju". A da se poslije tačke 5 doda nova tačka 5a koja glasi: "korišćenje električne energije i toplotne energije nakon raskida ili isteka ugovora o priključenju ili ugovora o snabdijevanju". Tačka 6 postaje tačka 7. Amandman: „kada operator prenosnog ili distributivnog sistema električne energije utvrdi da pravno ili fizičko lice neovlašćeno koristili električnu energiju, odnosno da postupa suprotno stavu 1 i 2 tačka 1,2,3,4,5 i 6 ovoga člana dužan je da bez prethodnog upozorenja obustavi isporuku“.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Tačka 5a ovoga člana, a ne 6.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Slažem se, hvala. „Dužan je da bez prethodnog upozorenja obustavi i isporuku električne energije i preduzme mjere u skladu sa zakonom.“ To su ta dva amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Vi ovo prihvatate?

Izvolite kolega Pešiću.

SAŠA PEŠIĆ:

Ministar Kavarić je ovdje pročitao u članu 221 u stavu 2 tačka 4. Tačka 5, da li ste greškom kazali tačka 4? A dobro, jer radi se o tački 5.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Pogriješili ste dva broja, nešto Vam brojevi teže idu.

SAŠA PEŠIĆ:

Usaglašeno je hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Usaglašeno.

Je li jasno službi? Je li službi jasno? Hvala.

Moram provjeriti jer odgovorni smo da sadržaj bude jasan.

Konstatujem da su amandmani kolega Adrovića, Pešića i Šćepanović, sastavni dio predloga zakona.

Idemo dalje. Amandmani Šabovića, Vuksanovičke, Rastodera i Bralića.

Kolega Šabović Vi ih branite. Obično ih napadate. Sad kad branite teže ide. Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Mi smo na ovaj predlog zakona, podnijeli amandmane sa željom da utičemo na prelazni tekst. U dvodnevnom razgovoru sa predstavnicima Ministarstva, koji su bili moramo priznati u punom sastavu, jedan „vod“ je bio u Skupštini u našoj kancelariji, uspjeli da se dogovorimo oko sljedećeg: amandman 1 u članu 31stav 2 dodaje se tačka 5 i glasi: "dva člana bira Skupština Crne Gore na predlog Administrativnog odbora na paritetnoj osnovi". Ovo se odnosi na izbor Komisije za rangiranje kandidata. Ta Komisija po njihovom predlogu je imala pet članova, od kojih su predlagali jednog Vlada, jednog Crnogorska akademija nauka, dva člana iz Univerziteta Crne Gore, od kojih bi jedan bio sa Elektrotehničkog fakulteta, i jednog člana Privredna komora Crne Gore. Ponudili smo da sve bira Skupština, na predlog nadležnog skupštinskog odbora. Ali je bio kompromis da dva člana predloži Skupština i na taj način bi posao izbora Komisiju učinio transparentnijom i Skupština bi se uključila u taj proces.

Hoćemo ovako jedan po jedan.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Je li ovo prihvaćeno? Izadite i samo recite u mikrofona. Morate reći u mikrofona da bi imali snimljeno.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Saglasni smo, možemo da idemo dalje.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Amandman je prihvaćen. Idemo dalje.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Amandman 2 u članu 48 u stavu 1 tačka 2 iza riječi, da pročitam čitav stav: „ Agencija prati i nadzire rad i postavlja i nadzire rad u odnosu na kvalitet snabdijevanja električnom energijom koju obuhvata kvalitet usluga“, mi smo dodali „kvalitet napona“ i dalje kako slijedi u tekstu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo da konstatujem, ministre morate reći. Klimanje glavom ovdje se ne može snimiti. I klimoglavce ovdje ne podstičemo, nego one koji kažu što misle.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Ja se samo trudim da budemo efikasni. Dakle, prihvatljivo je za nas. Vlada nije imala priliku da se opredijeli, ali za nas je prihvatljivo sa aspekta merituma. Da predložim kolegi Šaboviću da pročita sve do kraja i ukoliko bude imalo nesporazuma ja ću se oglasiti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

U redu. Kolega Šaboviću iščitajte, ako prihvata sve konstatovat ćemo na kraju. Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Hvala.

Amandman 3 je bio jedan od ključnih naših amandmana i mi smo usloveli prihvatanje ovog predloga zakona usvajanjem našeg amandmana. On se odnosi na član 97 đe našim predlogom stav 3 se mijenja. Pročitaću kako mi predlažemo: - Vlada će prestati da podstiče izgradnju novih objekata za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Agencija će prestati sa daljom dodjelom statusa povlašćenog proizvođača u slučaju dostizanja nacionalnog cilja iz člana 18 stav 4 tačke 1 ovog zakona, a prema izvještaju iz člana 19 stav 2. Ako bi se izgradnjom

tih objekata ostvario udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, viši od obaveznog, kao i prije ostvarivanje nacionalnog cilja privremeno ograniči podsticaje - to je znači premija- u slučaju ozbiljnih negativnih uticaja na ekonomiju i socijalni status krajnjih kupaca. Nacionalni cilj, ovi koji se bave tim znaju šta je, kako sam ja informisan od naših partijskih drugova koji su stručnjaci za ovu oblast kažu da je to gotovo dostignuto. Na taj način ne može da se forsiraju novi koji bi gradili termoelektrane, jer bi ta struja bila približno tri puta skuplja za potrošače.

I ovaj amandman je prihvaćen na tom našem zajedničkom usaglašavanju.

Amandman 4 se odnosi na član 237.

U članu 237 stav 3 ovim članom ... predloga teksta da se član 43 stav 5 tačka 4 primijenjivaće se nakon isteka tri godine. Po nama je to bilo predugo i mi smo predložili da se taj rok skрати na dvije.

I zadnji amandman, koji je takođe bio po nama jedan od ključnih, odnosi se na član 248, u konačnoj formi on izgleda ovako.

U članu 248 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi: "snabdjevač iz člana 248 stav 1 nakon 1. januara 2017. godine, može mijenjati cijene za domaćinstva i male kupce, koji ne pripadaju kategoriji domaćinstava u skladu sa promjenama cijena na tržištu uz sljedeća ograničenja...". Mi mijenjamo ovaj stav 1 i kažemo ovako: "po osnovu povećane cijene električne energije, cijene za krajnje kupce se ne mogu povećavati iznad ... električne energije ostvarene u prethodnoj godini i fjučersa- ovo je valjda nekakva planirana cijena - za narednu godinu na referentnoj energetske berzi koju će imenovati Agencija, a najviše do 7% u 2017. godini i 6% u 2018. godini i 2019. godini. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministre da čujemo Vas.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Dakle, direktan odgovor na pitanje - nama je ovo prihvatljivo. Još jedanput naglašavam Vlada se nije izjašnjavala, nije bila u mogućnosti sa aspekta merituma. Nama je prihvatljivo, doživljavamo kao amandmane kojima pojašnjavamo ono što jeste suština zakona. Ako govorimo o statusu povlašćenog proizvođača u taj se proces i ušlo da bi se ostvario cilj. Da subvencije imaju smisla dok se ne ostvari cilj, a ovo je vjerujem jedna dobra aproksimikacija

onoga o čemu težimo, kao i da imamo limite što se tiče cijene struje, koje su opet definisane na tržišnim principima.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala vama.

Konstatujem da su prihvaćeni amandmani kolege Šabovića, Vuksanović, Rastodera i Bralića. Inače kolega Šabović bio je na nekoj niskoj struji objašnjavajući visoke struje pa smo ga slabo hvatali. Falilo mu je napona iz amandmana 3, neko je trebao da izmjeri napon, neko je trebao da izmjeri napon iz Agencije.

Hvala vam.

Bitno je da su amandmani prihvaćeni, a to što napon nije bio pravi, to je drugo pitanje.

Idemo na amandmane Mustafića, Sijarića i Kalača. Izvolite.

Kolega Kalač. Izvolite Vi.

ALMER KALAČ:

Hvala predsjedniče. Suština našeg amandmana je bila da operator sistema ipak mora poštovati pravo privatne svojine, ali da ne može vršiti radove nanoseći štetu vlasniku, a da za to nema nadoknade. Upravo to je dogovoreno sa predstavnikom Ministarstva, a ujedno to je i regulisano amandmanom koji smo prethodno usvojili, tako da odustajem, odnosno mi odustajemo od ovog amandmana.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vama. To je integrisano, mislim sa amandmanom kolege Šabovića, a bio je i Vaš amandman, tako da su ta dva amandmana po tom osnovu ušli.

Hvala kolega Kalač.

Poslanica Kalezić, Vaša tri amandmana. Izvolite dugo ste čekali, ali..

JELISAVA KALEZIĆ:

Ništa, ja sam ovdje da se posao završi, ako se mogadne.

Hvala, gospodine predsjedniče. U stvari da razjasnimo, Vi ste pitali, da li za amandmane treba glasati. Ja nijesam sigurna. Imala sam razgovor sa predlagračem, radi se o tri amandmana. Predlagrač je dao sugestiju koja je meni bila prihvatljiva, da se amandmani pravnički uobliče u kontekstu načina prezentacije koja je u Predlogu zakona, a da se 3. predloženi amandman

prepakuje u 2. Ja sam ove sugestije prihvatila i shvatila da je predlagač prihvatio moja tri amandmana, tako što je 1. prihvaćen sa jednom manjom korekcijom izostavljeno je navođenje -onoga što se determiniše kao svojina prostora - i 2. amandman je obuhvatio 3. Dakle, ako predlagač potvrđuje da je prihvatio, onda su postali sastavni dio i ne glasa se mogu da kažem koja je bila suština predloga koji je interesantan.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Evo da čujemo, da ubrzamo proceduru. Izvolite.

Ministre izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Mi jesmo prihvatili. Napravljeno je usaglašavanje, ja bih zamolio da date riječ pomoćniku Čanoviću, pa ako je to upravo to što je rečeno Vi ćete se složiti.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite, gospodine Čanoviću.

MIODRAG ČANOVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, usaglasili smo se da se od tri amandmana naprave dva amandmana. Znači, amandman 1 u članu 4 stav 2 poslije tačke 9 dodaje se tačka 10 koja glasi: "poštovanje prava svojine prostora". I imamo drugi amandman koji se sastoji od tri stava poslije člana 84 dodaje se član 84a ili 85. Prvi stav je - korišćenje prostora za obavljanje djelatnosti iz člana 84, podliježe pravičnoj nadoknadi. Drugi stav je -pravična nadoknada iz stava 1 ovog člana se zasniva na procjeni svih uticaja, zauzimanja prostora, ometanja prostora, ometanja djelatnosti umanjenja vrijednosti nekretnina, ambijentalnog narušavanja, ugoržavanje eko sistema, ugrožavanje bezbjednosti i aktivnosti koje su vezane za konkretni prostor, kao i njegovu namjenu utvrđenu prostorno-planskim dokumentima.

I treći stav - način i visina nadoknade iz stava 2 ovog člana reguliše se ugovorom koji je operator dužan da zaključi sa vlasnikom prostora. Ako se slažete da je to, to.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koleginice Kalezić, je li to - to? Recite u mikrofona, ne da Vam ne vjerujem ja, nego zbog zapisnika.

JELISAVA KALEZIĆ:

Da, to je to o čemu smo razgovarali i preformulisali.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kako su Vaša tri amandmana integrisana u dva, sadržaj koji je pročitao pomoćnik ministra je odgovarajući? Obezbijedite da sadržaj bude tako prezentiran kroz službu. Obezbijedite da sadržaj bude konačan prije nego što zakon budemo potpisivali.

JELISAVA KALEZIĆ:

Naravno.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Podsjećam da su amandmani 1, 2 i 3 preformulisali u amandmane 1 i 2 i da su prihvaćeni od strane predlagača.

Poslanik Gošović i Abazović.

Poslanik Gošović, dva amandmana.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Riječ je o amandmanima koji se odnose na veoma značajna pitanja prava građana. Amandman 1 odnosi se na odredbe člana 190 Predloga zakona kojim se uređuju pitanja obustave snabdijevanja potrošača električnom energijom. Samo kratko, da podsjetim, odredbama tog zakona, data su ovlašćena operateru, da ukoliko kupac ne izmiri troškove električne energije ispostavljene u računu u određenom roku da obustavi isporuku električne energije. S tim što su ograničenja da to ne može uraditi, ne može početi tu obustavu petak, subotu ili nedjelju, na državni praznik ili na dan praznika. Ali nijesu uređena pitanja u kom roku je taj operater dužan da tom krajnjem potrošaču ponovo omogući priključenje na elektro mrežu odnosno ponovnu isporuku električne energije. Apsolutno je nesporno da zakonom treba ovo urediti. I jedno i drugo pitanje. Dakle, ako damo ovlašćenje operateru da isključi potrošača, krajnjeg kupca, sa elektro mreže, svakako i obavezu kada je dužan da mu omogući ponovnu isporuku, kada on izvrši te obaveze. U tom smislu je podnesen amandman 1 da se u članu 190 poslije stava 5 doda novi stav koji bi glasio: "operater prenosnog i distributivnog sistema dužan je da bez naknade krajnjem kupcu omogući ponovnu isporuku električne energije ili gasa,

odmah, a najdalje u roku od 6 časova od časa kada krajnji kupac izmiri dospjele obaveze za isporučenu električnu energiju". Kod ovakve definicije amandmana imali smo u vidu da zaista ne postoje opravdani razlozi da operater prenosnog ili distributivnog sistema naplaćuje posebna sredstva od onih 30 eura, po osnovu omogućavanja ponovnog snabdijevanja električnom energijom krajnjeg kupca. I 2. amandman takođe se odnosi na veoma osjetljivo pitanje - snabdijevanja ranjivih kupaca. Članom 197 predviđeno je da ranjivi kupci koji su zdravstveno i socijalno ugroženi u smislu ovog zakona su domaćinstva u kojima žive lica: 1) sa invaliditetom sa posebnim potrebama i lošeg zdravstvenog stanja kod kojih može nastupiti ugroženost života ili zdravlja zbog ograničenja i obustava snabdijevanja i 2) koja su u stanju socijalne potrebe utvrđene od organa državne uprave nadležnog za poslove socijalnog staranja. Tim zakonom su određene beneficije za ova lica koja se posebno odnose na nemogućnost uskraćenja snabdijevanja električnom energijom i određene subvencije koje i sada postoje u zakonu.

Međutim, odredbama ovog člana nije obuhvaćena jedna kategorija socijalno ugroženih lica, a to su korisnici staračkih naknada. U skladu sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju staračke naknade, kao što je poznato, isplaćuju se u cilju obezbjeđenja socijalne sigurnosti tih domaćinstava, koja žive na selu. Staračka naknada, kao što znamo isplaćuje se u iznosu od svega 50 eura i 20 centi i pripada nosiocu staračkog domaćinstva starijeg od 65 godina za muškarce, 60 godina za žene, koji nemaju bilo kakvih drugih primanja, penzionih ili bilo kojeg drugog davanja. Zbog istog više je nego neophodno da ta lica, stare životne dobi, po osnovu socijalne ugroženosti steknu status i subvencije, ranjivih kupaca u smislu člana 197 Predloga zakona. U tom smislu smo i podnijeli amandman 2 i čiju podršku takođe očekujemo u Parlamentu. Nadam se da su amandmani do te mjere jasni, da bi ministar mogao da se u odnosu na njihov sadržaj opredijeli. Iako vjerovatno nije bio u mogućnosti da neposredno sagleda predložene amandmane. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ministre možemo li?

VLADIMIR KAVARIĆ:

Krajnje je jednostavno. Ne mogu, iz jednog prostog razloga, za amandmane koji su maloprije pominjani makar smo znali da oni postoje. Znali smo meritum objašnjenja. Za ove nijesmo ni znali da postoje, niti smo ih dobili. Ono što čujem, jesu neke ideje koje su nama prihvatljive i koje su implementirane u zakon u najvećoj mjeri, ali ne možemo da remetimo

zakonski tekst na bazi ovoga kako smo se sada razumjeli ili se nijesmo razumjeli. Tako da Vlada nije bila u mogućnosti da se izjasni.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Po mojim informacijama amandmani su stigli u Vladu sinoć u 6h. Provjeravao sam. Naravno, nije baš dug rok, ali su bili tamo, a radi se o tehničkim stvarima. Možete li da pogledate? Da damo pauzu oko toga? Mislim nećemo prekidati zasjedanje, nego dok kolega Vuković obrazlaže sve amandmane, Vi se dogovarajte kolega Gošoviću. Pogledajte sve oko toga amandmana sa ministrom.

Poslaniče Vukoviću. Izvolite imate Vi amandman, Filip Vuković.

FILIP VUKOVIĆ:

Da čujete ovaj moj amandman. Znači moj amandman se odnosi na to da povlašćeni proizvođači električne energije onaj dio para koji dobijaju po fidik tarifama ne uplaćuje se snabdjevačima, nego da se uplaćuju na poseban račun crnogorskog operatera za električnu energiju. Razlozi - biće puno snabdjevača, neki će trajati godinu neki neće ni toliko i da te pare ne bi otišle posle bez kontrole, da budu u instituciju koja je praktično državna.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite.

MIODRAG ČANOVIĆ:

Prihvatam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Eto kad sam se ja složio sa gospodinom Vukovićem, onda se to stvarno mora prihvatiti. Izvolite onda da čujemo. Ako budemo dobili taj odgovor od kolege Gošovića i ministra. Inače spremni smo da glasamo ovaj Zakon o energetici. Mislim da nijesu svi poslanici u sali, pa da pozovemo, onda da u međuvremenu iskoristimo priliku da ih pozovemo da uđu u salu.

U redu sačekaćemo konačno izjašnjenje o ovom zakonu. Da se vrate kolega Gošović i ministar, mi možemo ići dalje, pa ćemo se vratiti na to kad bude spremno sve za ostalo je samo glasanje o ta dva amandmana i u cjelini.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Nije moje da tumačim stav, on će pročitati, ukoliko je to dovoljno dobro i mi ćemo se složiti, ako je to mehanizam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Usaglašeni tekst.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Onaj dio oko kojeg smo se usaglasili odnosi se na amandman 1. Ne uređuje pitanje, ali je bolje i tako prihvatljivije nego da to pitanje uopšte nemamo uređeno zakonom. Tiče se roka priključenja krajnjeg kupca na elektromrežu, odnosno snabdijevanje električnom energijom za slučaj kada izmiri obaveze po osnovu utroška električne energije. Sada se tim opštim uslovima za snabdijevanje električnom energijom taj rok iznosi 48 sati. U razgovoru sa predstavnicima Distribucije, oni su kategorični u stavu da taj rok za njih ne bi mogao biti prihvatljiv najdalje u roku od 24 časa, što bi podrazumijevalo da amandman 1 kod takvog određenja glasi - da se u članu 190 posle stava 5 dodaje novi stav koji bi glasio: „operater prenosnog ili distributivnog sistema dužan je da krajnjem kupcu omogući ponovnu isporuku električne enegije ili gasa odmah, a najdalje u roku od 24 časa od časa kada krajnji kupac izmiri dospjele obaveze za isporučenu električnu energiju“.

Što se tiče troškova naknade ponovnog priključenja, tu postoji problem, postoje određeni troškovi. Oni su minimalni kada su u pitanju ponovna priključenja kod tzv. pametnih brojila, ali su kod konvencionalnih brojila oni nešto veći. Ti troškovi treba da budu utvrđeni tim opštim uslovima za snabdijevanje električnom energijom koje treba da donese Regulatorna agencija za energetiku. To je jedini sada mogući način da se ti najneophodniji realni troškovi utvrde kroz donošenje tih opštih uslova snabdijevanja električnom energijom od strane Regulatorne agencije za energetiku.

Na nama je i uradićemo to da se potrudimo da izmjene i dopune tih opštih uslova budu urađene u što je moguće kraćem roku. Krajnje je neprihvatljivo da građani danas plaćaju 30 eura troškova ponovnog priključenja, pogotovo za ova tzv. pametna brojila gdje su ti troškovi u minimalnom iznosu. Kod amandmana 1, to je taj dio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Imate spor oko troškova ponovnog priključenja na stara brojila i na, vjerovatno, gasne priključke.

NEVEN GOŠOVIĆ:

To pitanje treba urediti tim opštim uslovima za snabdijevanjem električnom energijom. Prosto je nemoguće sada razdvojiti te dvije kategorije troškova ovih minimalnih i drugih koji će ipak postojati u određenom iznosu, ali ih treba utvrditi na taj objektivni iznos koji neće opterećivati građane do iznosa koji sada postoje kao takvi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Da čujemo ministra, možemo li tako?

VLADIMIR KAVARIĆ:

Amandman koji je poslanik Gošović pročitao je nama prihvatljiv, a shvatio sam, tako je i dogovor, da ovaj dio koji se odnosi na naknade, to je predmet koga ćemo svi zajedno uključiti da uradimo ono što je moguće, ali o tome se ne odlučuje danas, a ovo što je pročitano nama je prihvatljivo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Sve vrijeme ste imali tu formulaciju ... prihvaćen, ali tumačio kao prihvaćen. Hvala vam, ministre. Ovim je amandman prihvaćen i to je to.

Amandman 2. Izvolite.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Amandman nijesmo usaglasili, iz prostog razloga što je kategorija staračkih domaćinstava očigledno nedovoljno poznata sa aspekta nadležnosti ministra ekonomije. Jednostavno nijesmo došli do rješenja u tom dijelu. Ostajemo pri amandmanu, da Skupština o njemu glasa jer je riječ o kategoriji staračkih domaćinstava koji su i te kako ranjivi kupci sa aspekta potrošnje električne energije. Ne nalaze se ni u šta boljem nego i gorem položaju od određenih kategorija kojima su te subvencije predviđene članom 197 Predloga zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam, kolega Gošoviću.

Glasamo vaš amandman. Amandman kolege Gošovića za staračka domaćinstva. Izvolite.

Hvala vam, kolegice i kolege. Glasalo je 55 poslanika, 27 za, jedan protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Zakon o energetici u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 57 poslanika, 43 za, devet protiv, pet uzdržanih. Konstatujem da je Zakon usvojen. Hvala, ministre.

-Kraj druge sjednice-